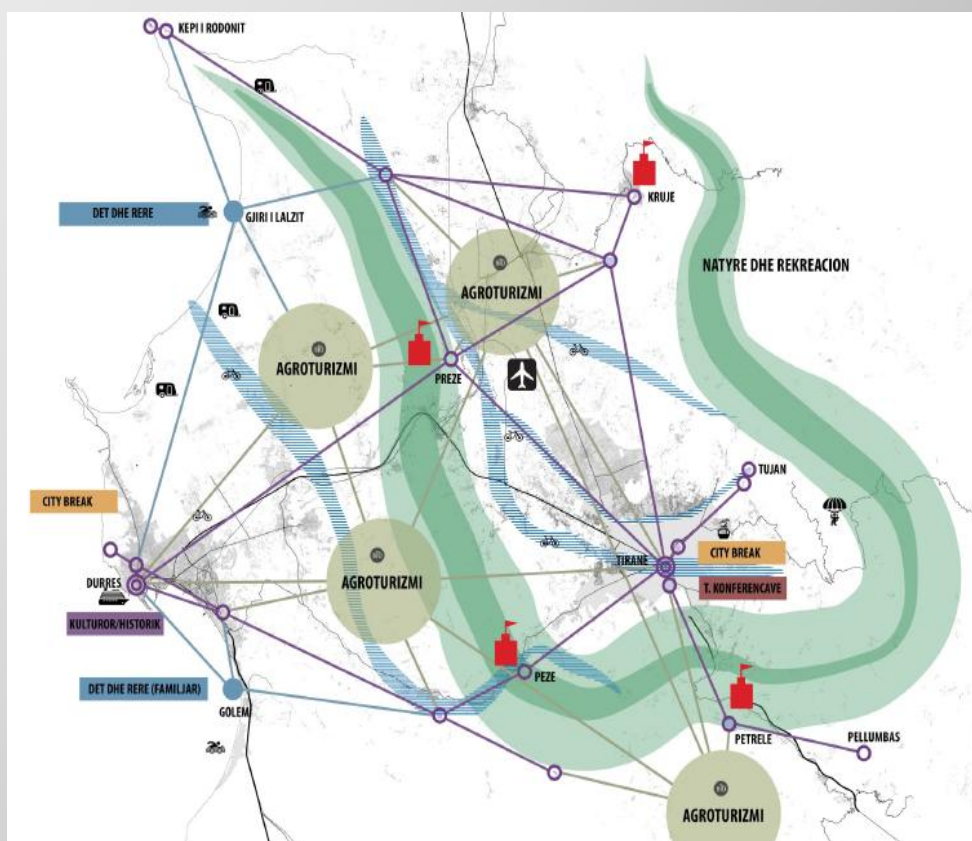

Vlerësimi Strategjik Mjedisor për Planin e Integruar Ndërsektorial të Zonës Ekonomike Tiranë-Durrës

RAPORTI FINAL

Mars 2016

TABELA E PERMBAJTJES

1.	SEKSIONI 1: PERMBLEDHJE JO-TEKNIKE	1
1.1	Hyrje.....	1
1.2	Kuadri i vleresimit	3
1.3	Objektivat e VSM	3
1.4	Vleresimi Mjedisor	5
1.5	Procesi i Konsultimeve	7
1.6	Rekomandime	8
2.	SEKSIONI 2: HYRJE.....	11
2.1.	CFARE ESHTË VSM.....	11
2.2.	KUADRI LIGJOR I VSM	11
2.3.	FAZAT KYC TE PROCESIT TE VSM-SE.....	12
3.	SEKSIONI 3: PERSHKRIM I PERGJITHSHEM I PLANIT	14
3.1.	QELLIMI DHE OBJEKTIVAT KRYESORE	14
3.2.	KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR	19
3.3.	LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE TE TJERE	19
3.4.	ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.....	22
4.	SEKSIONI 4: PERSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE DHE VECORIVE TE MJEDISIT	31
4.1.	Toka.....	31
4.1.1.	Morfologjia.....	31
4.1.2.	Karakteristikat e tokes	33
4.1.3.	Erozioni i tokes dhe Shkretetirezimi	34
4.1.4.	Sizmiciteti.....	36
4.2.	Ajri.....	37
4.2.1.	Shkaqet kryesore te ndotjes se ajrit	37
4.2.2.	Ndotsit e ajrit	38
4.3.	Faktoret Klimatike.....	42
4.3.1.	Gazrat me efekt sere.....	44
4.3.2.	Permytjet	45
4.4.	Uji	46
4.4.1.	Burimet e Ujit.....	46
4.4.2.	Cilesia e burimeve ujore.....	47
4.5.	Biodiversiteti	49
4.6.	Mbetjet	52
4.6.1.	Menaxhimi i ujrave te perdorur	52
4.6.2.	Menaxhimi i mbetjeve te ngurta	54
4.6.3.	Menaxhimi i mbetjeve bashkiake (landfilleve)	56

4.7.	Zhurma	57
4.8.	Popullsia dhe asetet materiale	58
4.9.	Trashegimia Kulturore.....	61
4.10.	Peizazhi	62
5.	SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NE TE ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")	64
5.1.	Toka.....	64
5.2.	Ajri.....	64
5.3.	Faktoret Klimatike.....	64
5.3.1.	Pershtatja ndaj ndryshimeve klimatike.....	64
5.3.2.	Masat zbutese ndaj ndryshimeve klimatike	65
5.4.	Uji	65
5.5.	Biodiversiteti	65
5.6.	Mbetjet	66
5.7.	Zhurma	66
5.8.	Popullsia dhe asetet materiale	66
5.9.	Trashegimia Kulturore.....	67
5.10.	Peizazhi	67
6.	SEKSIONI 6: BAZA PER PERGATITJEN E VLERESIMIT MJEDISOR.....	68
6.1.	Percaktimi i Objektivave Mjedisore	68
6.1.1.	Detyrimet e specifikuar ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise.....	69
6.1.2.	Identifikimi i ndikimeve mjedisore.....	79
6.2.	Metodika e vleresimit te ndikimit ne mjedis	80
6.2.1.	Vleresimi i Impakteve Kumulative te Projekteve Strategjike.....	88
7.	SEKSIONI 7: VLERESIMI I PERPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE	90
8.	SEKSIONI 8: VLERESIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE	94
9.	SEKSIONI 9 VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE	101
9.1.	Vleresimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave te zbatimit te Planit per realizimin e objektivave mjedisore te Planit.....	101
9.1.1.	Toka.....	101
9.1.2.	Ajri.....	102
9.1.3.	Faktoret klimatike	104
9.1.4.	Uji	105
9.1.5.	Natyra.....	106
9.1.6.	Mbetjet	108
9.1.7.	Ndotja prej zhurmes	109
9.1.8.	Popullatat dhe asetet materiale	110
9.1.9.	Trashegimia kulturore.....	112

9.1.10.	Peisazhi.....	112
9.1.11.	Konkluzion mbi vleresimin	113
9.2.	Impaktet Kumulative.....	116
9.2.1.	Impaktet Kumulative te Projekteve Strategjike	116
9.3.	Impaktet Nderkufitare	169
10.	SEKSIONI 10. UDHEZIME DHE MASAT ZBUTESE	170
10.1.	Toka.....	170
10.2.	Ajri	171
10.3.	Faktoret klimatike	173
10.3.1.	Masat zbutese ndaj ndryshimeve klimaterike	173
10.3.2.	Pershtatja ndaj ndryshimeve klimatike.....	173
10.4.	Uji	174
10.5.	Mjedisi Natyror	175
10.6.	Mbetjet	177
10.7.	Zhurmat.....	178
10.8.	Popullsia dhe asetet materiale	180
10.9.	Trashegimia kulturore.....	180
10.10.	Peisazhi.....	181
10.10.1.	Strategjia e Peizazhit	181
10.10.2.	Masat e pergjithshme zbutese ndaj peizazhit	181
10.10.3.	Faza e ndertimit	182
11.	SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS	184
12.	SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE	189
13.	SEKSIONI 13: KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME	190
12	SHTOJCAT	194
	SHTOJCA 01: Minutat e Takimeve Konsultative.....	194
	SHTOJCA 02: Minutat e Degjeses Publike	208
	SHTOJCA 03: Pershkrim i pergjithshem i procesit te parafrimit te legjislacionit shqiptar ne sektorin e mjedisit.....	229
	SHTOJCA 04: Bibliografi dhe Referenca	254

Figurat

Figura 1 - Harta Fizike e Shqiperise	32
Figura 2-Harta gjeologjike e Shqiperise dhe Harta tektonike	33
Figura 3 - Harta e erozionit dhe Harta e rrezikut gjeologjik ne Shqiperi	35
Figura 4 - Harta e rrezikut sizmik dhe Harqet kryesore sizmike	37
Figura 5-Grafiku i vlerave vjetore te SO2	39
Figura 6-Grafiku i vlerave vjetore te NO2	39
Figura 7 - Perqendrimi i NO ne Tirane-	40
Figura 8-Grafiku i vlerave vjetore te PM10.....	40
Figura 9-Grafiku i numrit te diteve qe tejkalon standartin ditor te BE-se per PM10	41
Figura 10 - Vlerat mesatare vjetore te PM 2.5.....	41
Figura 11: Tendencat gjate 4 viteve te fundit per PM10	42
Figura 12: Tendenca gjate 4 viteve te fundit per PM2.5.....	42
Figura 13 - Vlerat vjetore te CO	42
Figura 14 - Ndryshimet vjetore te temperatures.....	44
Figura 15-Harta e permbytjeve ne Shqiperi.....	45
Figura 16-Permbajtja e fosforit total	49
Figura 17: Harta e zonave pyjore ne Shqiperi.....	50
Figura 18 - Harta e zonave te mbrojtura.....	52
Figura 19 - Harta e Impjanteve te trajtimit te ujerave te zeza.....	54
Figura 20-Tendenca e Gjenerimit te mbetjeve urbane, inerte dhe ne total	55
Figura 21- LAeq/dite ne qytetet kryesore krahasuar me normat e BE.....	57
Figura 22: PBB-ja dhe rritja ekonomike 2010-2013	58
Figura 23: Popullsia urbane/rurale ne Shqiperi 2001 - 2015	58
Figura 24: Lindjet, vdekjet dhe rritja natyrale e popullise, 2001 - 2014	59
Figura 25: Tendenca e emigracionit 1990-201	59
Figura 26: Punesimi sipas aktiviteve ekonomike 2014	59
Figura 27: Harta e trashegimise kulturore ne Shqiperi.....	61
Figura 28: Harta fizike e Shqiperise.....	62
Figura 29-Harta Kumulative e Zonave te Mbrojtura dhe Biokorridoreve.....	119
Figura 30-Harta Kumulative e Cilesise se Ajrit	124
Figura 31-Harta Kumulative e Zhurmes	130
Figura 32-Harta e Permbytjeve dhe Ngritjes se Nivelit te Detit	134
Figura 33-Harta Kumulative e Pakesimit te Ujit Nentokesor dhe Nderfutjes se Ujit te Kripur tek Burimet Ujore dhe Lumenjte	140
Figura 34-Harta Kumulative e Cilesise se Ujit dhe Cilesise se Ujit per Larje	144
Figura 35-Harta Kumulative e Peisazhit dhe Trashegimise Kulturore	149
Figura 36-Harta Kumulative e Mbrojtjes se Zones Bregdetare.....	155
Figura 37-Harta Kumulative e Menaxhimit te Mbetjeve	159

Tabelat

2-1_Fazat kyc te procesit te VSM-se	12
3-1_Permbledhje e dokumentacionit te konsultuar.....	20
4-1_Grafiket e gryerjes pergjate bregdetit	36
4-2_Tabela vjetore e mesatareve te temperaturave dhe rreshjeve ne Tirane	43
4-3_Tabela vjetore e mesatareve te temperaturave dhe rreshjeve ne Durres.....	43
4-4_Lendet ozonholluese ne vite.....	44
4-5_Zonat e Mbrojtura ne Shqiperi	51
4-6_Impiantet e trajtimit te ujerave te ndotura	53
4-7_Gjenerimi i mbetjeve sipas qarqeve, per vitin 2014.....	55
4-8_Nivelet e monitoruara te zhurmave gjate dites dhe nates krahasuar me normat e BE.....	57
4-9_Treguesit e kujdesit shendetsor ndaj pacienteve.....	60
6-1_Lidhja mes sektoreve te mjedisit dhe objektive mjedisore si dhe dokumentat perkates te planeve, programeve apo politikave mjedisore	69
6-2_Identifikimi i ndikimeve potenciale mjedisore	79
6-3_Simbolet e Vleresimit te Impakteve	89
7-1_Grafiku i vleresimit te nivelit te perputhshmerise mes objektive	90
7-2_Vleresimi i perputhshmerise se politikave te Planit me Objektivat Mjedisore	91
8-1_Projekte Specifike qe pritet te shkaktojne Ndikime ne Mjedis	95
8-2_Krahasimi i projekteve specifike ne kuadrin e perputhshmerise se tyre me objektivat mjedisore; perqindjet e ndikimeve te vleresuara.....	99
9-1_Indikatoret kryesore kumulative dhe synimet lidhur me cilesine e ajrit ne Shqiperi.....	103
9-2_Indikator PM10 dhe synimet lidhur me cilesine e ajrit ne Shqiperi	104
9-3_Prezantimi i perputhshmerise se objektive mjedisore me projektet strategjike individuale te Planit	114
9-4_Lista e grup-projekteve te Planit.....	117
9-5_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret	120
9-6_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Cilesia e Ajrit.....	125
9-7_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Zhurma	131
9-8_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Permybtjet dhe ngritja e nivelit te detit	135
9-9_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Pakesimi i ujit nentokesor dhe nderfutja e ujit te kripur tek burimet ujore dhe lumenjte.....	141
9-10_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Cilesia e ujit dhe cilesia e ujit per larje	145
9-11_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Peisazhi dhe Trashegimia Kulturore	150
9-12_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Mbrojtja e zones bregdetare.....	156
9-13_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Menaxhimi i mbetjeve	160
9-14_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Degradimi i tokes.....	166
11-1_Monitorimi i ndikimeve ne mjedis prej zbatimit te planit.....	186

SHKURTIME

AKM	Agjencia Kombetare e Mjedisit
AKPT	Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit
ARM	Agjencia Rajonale e Mjedisit
BB	Banka Boterore
BE	Bashkimi Evropian
BER	Burimet e Energjise se Rinovueshme
BMA	Bimet medicinale dhe aromatike
BTEX	Benzen, Toluen, Etilbenzen dhe Ksilol
CFC	Klorfluorkarbonet
ERE	Enti Rregullator i Energjise
GHG	Shkarkimet e gazeve sere
HCFC	Hidrogjen flourklorkarbonet
IAP	Gazesjellesi Joniano-Adriatik
IEA	Zona me Rendesi Ekologjike
INSTAT	Instituti i Statistikave
IOM	Organizata Nderkombetare per Migrimin
IPA	Instrumenti per Asistencen e Para-Anetaresimit
ITUN	Impiant i Trajtimit te Ujerave te Ndotur
IUCN	Unioni Nderkombetar per Ruajtjen e Natyres
KE	Komisioni Evropian
KEE	Keshilli Ekonomik Evropian
KEE	Keshilli Ekonomik Evropian
KfW	Banka Gjermane per Zhvillim
KKT	Keshilli Kombetar i Territorit
KM	Keshilli i Ministrave
Konsulent	Bashkimi i Operatoreve Ekonomik AVCON dhe iC Consulenten
CITES	Konventa mbi Tregtine Nderkombetare te Specieve te Rrezikuara te Flores dhe Faunes se Eger
Konventa e Espoo	Konventa per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis ne Kontekst Nderkufitar se bashku me Amendimet dhe Protokollet
KTZH	Komiteti Teknik i Zhurmave
LAeq	Niveli i zhurmave urbane
MB	Mbreteria e Bashkuar
METE	Ministria e Ekonomise, Tregtise dhe Energjetikes
MM	Ministria e Mjedisit
MRR	Mbetje te rrezikshme
MZHU	Ministria e Zhvillimit Urban
NATURA 2000	Rrjeti i zonave te mbrojtura te natyres ne territorin e Bashkimit Evropian
NBSAP	Strategjia Kombetare e Biodiversitetit dhe Plani i Veprimit
NJQV	Njesi e Qeverisjes Vendore
NMVOC	Perberes organike te paqendrueshem pa-metan
NOPIU	Njesia Kombetare e Implementimit te Projekteve te Ozonit
OBSH	Organizata Boterore e Shendetesise
OM	Objektiv Mjedisor
OSHEE	Operatori i Shperndarjes se Energjise Elektrike
PBB	Prodhimi i Brendshem Bruto
PCB/PCT	Bifenile te poliklorinuara / Trifenile te poliklorinuara
PINS B	Plani i Integruar Ndersektorial per Bregdetin
PKIE	Plani Kombetar per Integrimin Evropian

PKPZM	Programi Kombetar i Punes per Zonat e Mbrojtura
Plani	Plani te Pergjithshem Kombetar
PPK	Plani i Pergjithshem Kombetar
PT	Planifikim I Territorit
SBERAJ	Strategjia e Bashkimit Evropian per Rajonin Adriatiko - Jonian
SEE	Strategjia e Evropes Jug-Lindore
SEIZP	Sistemi European i Informacionit per Zjarret ne Pyjet
SHBA	Shtetet e Bashkuara te Amerikes
SKMIU	Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerave
SKMM	Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Mbetjeve
SKZHI	Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim 2014-2020
SPI	Sistemi i Planifikimit te Integruar
TAP	Tubacioni Trans-Adriatik
TMD	Teknikat me te mira te disponueshme
UBT	Universiteti Bujqesor i Tiranes
UET	Universiteti European i Tiranes
UNDP	Programi i Kombeve te Bashkuara per Zhvillim
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNEP	Programi i Kombeve te Bashkuara per Mjedisin
UNESCO	Organizata per Edukim, Shkence dhe Kulture e Kombeve te Bashkuara
UNFCCC	Konventa Kuader e Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike
UNIDO	Organizata e Kombeve te Bashkuara per Zhvillim Industrial
VKM	Vendim i Keshillit te Ministrave
VNM	Vleresim i Ndikimit ne Mjedis
VOC	Perberes organike te paqendrueshem
VSM	Vleresimi Strategjik Mjedisor
WBR	Unaza e Ballkanit Perendimor

SEKSIONI 1: PERMBLEDHJE JO-TEKNIKE

1.1 Hyrje

Vizioni: Zona Ekonomike Tirane-Durres nje nga rajonet me te rendesishme me prosperitet te larte punesimi ne Ballkanin Perendimor, me infrastrukture dhe mobilitet multimodal te integruar, qe konkuron ne nivel nderkombetar permes investimeve inovative me ane te nxitjes se aftesimit te larte profesional, rajon ku ofrohet cilesi jetese per te gjitha, me promovim te sherbimeve lokale dhe atraksioneve kulturore dhe mjedisore, duke e kthyer zonen ekonomike ne nje ambient terheqes vendas dhe nderkombetar.

Plani Tirane-Durres do te orientoje perdorimin dhe shfrytezimin e kesaj zone si dhe do te krijojë infrastrukturen e pershtatshme per nje zhvillim te qendrueshem. Qellimet qe synon te permbushë Plani Tirane-Durres jane:

- te siguroje zhvillimin e qendrueshem te territorit, nepermjet perdorimit racional te tokes dhe te burimeve natyrore,
- te vleresojë potencialin aktual e perspektiv per zhvillim te territorit, ne baze te balancimit te burimeve natyrore, te nevojave ekonomike e njerezore dhe interesave publike e private,
- te nxise veprimet e duhura per mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilesise se trashegimise natyrore e kulturore dhe per ruajtjen e shumellojshmerise biologjike dhe te peizazhit,
- te mundesojë te drejten e perdorimit e te zhvillimit te prones, ne perputhje me interesat e shoqerise, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- te krijojë kushte te pershtatshme e te drejta dhe shanse te barabarta per banim, veprimtari ekonomike e sociale per te gjitha kategorite sociale, kohezion ekonomik e social dhe gezim te te drejtave te pronesise.

Plani percakton projekte specifike per cdo objektive strategjike. Keto projekte jane listuar me poshte:

Objektiva Strategjike 1: Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik

- Cluster per fasoneri dhe mode - Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e fasonerise dhe modes. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per panairë dhe ekspozime te produkteve si dhe te nje marke "made in DURANA".
- Cluster "Perpunimi i drurit" (Nikel – Kamez / UBT) - Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e industrise se perpunimit te drurit. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per ngritjen e kapaciteteve dhe mbeshtetjen e perpunuesve te vegjel dhe te mesem.
- Cluster/ Pol Kreativ (Arti) ne Kinostudio - Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e kreativitetit dhe te artit. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per ngritjen e kapaciteteve dhe mbeshtetjen e artisteve te rinj. Zhvillimi i nje inkubatori i cili do te sherbeje si platforme per "lancimin"/hedhjen ne treg te artisteve te rinj
- Zhvillimi i nje inkubatori per inovacionin. Ofrimi i infrastruktures baze per krijimin e nje platforme ne te cilen, talente ne moshat 19-35 vjec mund te marrin me qera hapësira dhe zhvillojne idete e tyre ne inovacion
- Rigjenerimi i zones industriale te Kombinatit
- Rigjenerimi i zones industriale te ish-uzines se autotraktoreve
- Projekti "Stadiumi i Ri Kombetar" dhe hapësire aktivitetesh sportive / artistike masive
- Investime ne infrastrukturen e kanaleve e kanaleve kulluese/ rezervuare/ hidrovore etj
- Krjimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermerëve,

ndjekjen e procesit nga prodhimi deri ne riciklimin e mbetjeve, kontrollin ushqimor/brandimin dhe rritjen e aksesit ne tregje lokale e rajonale

- Projekt per zhvillimin e dy tregjeve rajonale, permiresimit te tregjeve vendore dhe dy pikave te grumbullimit

Objektiva Strategjike 2: Permiresimi i Cilesise Urbane/Rurale

- Rigjenerimi i Qendres se qyteteve Vore, Shijak, Sukth dhe Kamez
- Rigjenerimi i Qendres se Ndroqit, Maminasit dhe Prezes
- Rigjenerimi i 10 qendrave te zonave rurale (qendra fshati)
- Projekt Pilot per kompleks banimi miks
- Projekt Pilot per Kopshte Urbane per qellime "bujqesore"
- Permiresimi i hapësirave sportive vendore
- Mbeshtetja e hapësirave per ecje dhe permeabilitetit urban ne lagje dhe njesi urbane
- Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale. Ngritje kapacitetesh me ane te planifikimit ne komunitet. Nxitja e bizneseve lokale dhe permiresimi i hapësirave sociale. (Keneta / Laknas / Kamez)
- Kompleks Spitalor Kombetar/ Rajonal ne Vore
- Projekt pilot per transformimin e nje shkolle ne qender komunitare per cdo bashki rajonale
- Projekt Pilot per trajtimin e strehimit dhe hapësirave per komunitetet e marxhinalizuara
- Projekt pilot per permiresimin e efciences energjitike ne godina te para viteve 90'

Objektiva Strategjike 3: Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon

- Rigjenerimi i hekurudhes Tirane-Vore-Durres me degezim Rinas
- Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Durres)
- Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Tirane)
- Terminali Vore
- Unaza lindore e Tiranes - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje
- Zgjerimi i Autostrades Vore-Durre dhe rruges nacionale Vore-Fushe Kruje
- Aksi rajonal Vore - Ndroq
- Aksi Ndroq - Kavaje
- Bajpasi i Tiranes (Vaqarr – Arbane - Petrele)
- Aksi Shkozet - Porto Romano
- Linja model e transportit publik Tirane-Durres
- Qendra logjistike qe kane dhe nje zyre per monitorimin e transportit (SMART) Fushe Kruje; Shkozet; Kavaje, Rruga e Arbrit
- Sistemi rrugor per levizjen me bicikleta dhe kembesore qytetas dhe pika shperndarje per bicikletat

Objektiva Strategjike 4: Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror

- Rigjenerimi i Lumit Erzen
- Rigjenerimi i lumenjve te Tirane, Terkuzes dhe Lanes (Ishem)
- Pyllezim i kodrave me rrezik rreshqitje
- Kanalizime ne zonat bregdetare (Plepat-Golem) dhe plotesime ne sistem Apollonia-Iliria
- Masa per mbrojtjen nga rreziku i permbytjeve te lumenjve
- Projekt pilot per hapësire per menaxhimin e permbytjeve dhe flukseve te medha te ujit (natyrale)/ infrastruktura e gjelber
- Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit
- Projekt per riciklimin
- Qendrat e Transferimit per ne incinerator/ landfill
- Projekt Pilot "Itinerar Kulturor Rajonal": Pellumbas, Petrele, Arbane, Peze, Preze, K. Rodonit - Pergatitja e infrastruktures baze per funksionimin e itinerarit

- Projekt Pilot Sportet e Aventures - Krijimi i infrastruktures baze per zhvillimin e sportit te "mountain bike"; shtigje bicikletash pergjate lumit Erzen (10 km) + degezime ne zonat kodrinore
- Zhvillimi i nje pazari historik ne Durres ku mund te tregtohen punime artizanale/ souvenir
- Pol kulturor - Krjimi i nje zone te re e cila do te sherbeje si pol kulturor rajonal. Vendorsja e strukturave te rendesise kombetare si opera/ teater/ biblioteka/ salla koncertesh

1.2 Kuadri i vleresimit

Vleresimi Strategjik Mjedisor (VSM) eshte nje nga instrumentet kyc per integrimin e ceshtjeve mjedisore dhe parimeve te zhvillimit te qendrueshem ne planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai eshte nje mjet i njohur globalisht per planifikimin me pjesemarrje qe perdoret per te analizuar dhe perfshire ceshtjet e mjedisit ne politikat, planet dhe programet e propozuara.

Vleresimi Strategjik Mjedisor mund te kuptohet si *"nje proces sistematik i cili parashikon dhe vlereson efektet e mundshme mjedisore gjate hartimit te nje plani apo programi, me qellim adresimin e ketyre efekteve ne menyre te pershtatshme qe ne fazat me te hershme te vendim-marrjes"*.

Kuadri ligjor i VSM-se perfshin ne menyre te detyrueshme Ligjin Shqiptar per VSM-ne, nderkohe qe, per te qene koherent, nuk eshte lene menjane edhe kuadri ligjor nderkombetar. Referencat perkatese ligjore jane dhene me poshte:

- ❖ *Ligji nr. 91/2013 "Per Vleresimin Strategjik Mjedisor"*
- ❖ *Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian*
- ❖ *Protokolli i VSM-se i hartuar dhe miratuar ne Konventen e Espoo (UNECE)*

1.3 Objektivat e VSM

Bazuar ne analizen e:

- detyrimeve te specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise,
- situates ekzistuese te mjedisit, dhe
- ndikimeve potenciale mjedisore qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara ne Plan

Raporti i VSM-se percakton sektoret me te rendesishem mjedisore dhe objektivat mjedisore si me poshte:

➤ *Toka*

Objektiva Mjedimore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem te tokes dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedimore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures.

Ndikimet Potenciale:

- fragmentimi i zonave me aktivitet te dendur bujqesor apo zona pyjore
- perdorimi i burimeve te energjise se rinovueshme dhe karburanteve 'bio'
- administrimi i mbetjeve te gjeneruar nga aktivitetet e nderhyrjeve infrastrukture

➤ *Ajri*

Objektiva Mjedimore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes se objektivave afatgjata per sasite vjetore te shkarkimeve te ndotesve, per te arritur perputhshmerine me kufijte maksimale te lejueshem nga BE per shkarkimet e ndotesve atmosferike.

Ndikimet Potenciale:

- emetimi i ndotesve ne ajer, te cilet kane ndikime te demshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti
- emetimi i ndotesve per te cilet jane percaktuar kufijte e siperm ne nivel kombetar
- ndikimi ne shendet (sistemi respirator) ne rastet e nje pranie te larte te ndotesve ne ajer

➤ *Faktoret klimatike*

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastruktures ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZHI II.

Ndikimet Potenciale:

- ndjeshmeria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme te motit
- emetimet e gazrave 'sere' qe shkaktohen nga djegia e karburanteve

➤ *Uji*

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.

Ndikimet Potenciale:

- siguria nga permbytjet
- ndikimet e substancave te rrezikshme ne cilesine e ujerave siperfaqesore dhe nentokesore, ne rast te derdhjeve aksidentale te tyre
- ndikimet tek ujesjellesat dhe cilesia e ujit te pijshem
- ndikimet mbi ujerat qe perdoren per larje (plazh)

➤ *Mjedisi natyror*

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteve me ndikime te konsiderueshme.

Ndikimet Potenciale:

- fragmentimi i habitateve
- ndikim ne linjat e migrimit te kafsheve
- ndikim ne integritetin dhe funksionalitetin e zonave te mbrojtura dhe te zonave te Natura 2000
- ndikime mbi tipologjine dhe cilesite e vecorive te cmuara natyrore

➤ *Mbetjet*

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi teresor i infrastruktures se landfillleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.

Ndikimet Potenciale:

- ndikimet nga zona te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar
- ndikimet nga vend depozitime te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme)
- kapaciteti i pamjaftueshem i landfillleve ekzistues / mungesa e tyre
- mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore
- ndarja ne burim e mbetjeve / riciklimi (kuadri ligjor eshte plotesuar qe prej vitit 2011, por nuk zbatohet ne praktike).

➤ *Zhurma*

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe perafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Ndikimet Potenciale:

- ndotja akustike qe shkaktohet gjate ndertimit dhe shfrytezimit te infrastruktures perkatese dhe ndikimi tek shendeti i njerezve

➤ *Popullsia dhe asetet materiale*

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Permirosimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.

Ndikimet Potenciale:

- ndikime mbi asetet materiale per shkak te nevojës per hapësire
- aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve te ndryshme
- ndikimet qe lidhen me sigurine rrugore

➤ *Trashëgimia Kulturore*

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecorive te zonave dhe strukturave te trashëgimise kulturore.

Ndikimet Potenciale:

- ndikime ne elementet e trashëgimise kulturore

➤ *Peisazhi*

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.

Ndikimet Potenciale:

- ndryshimi i peisazhit dhe i vecorive pamore te hapësires

Ndikimet e rendesishme ne mjedis dhe objektivat mjedisore jane analizuar dhe vleresuar sipas shkalleve te meposhtme:

A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv

B – ndikim i parendesishem

C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese

D – ndikim i rendesishem

E – ndikim shkaterrues

X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur

Vleresimi i ndikimeve te Planit sipas shkalles A, B dhe C do te thote qe ndikimet e zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektive mjedisore jane te pranueshme. Ndikimet e parendesishme jane vleresuar me B, ndersa ndikimet qe behen te pranueshme vetem pas zbatimit te masave zbutese perkatese, jane vleresuar me C. Shkallet D dhe E nenkuptojne se ndikimet e zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektive mjedisore jane te papranueshme.

1.4 Vleresimi Mjedisor

Ne pergjithesi, ne kendveshtrimin e perputhshmerise me objektivat mjedisore, objektivat dhe politikat e Planit, jane si me poshte:

- politikat e planit perputhen plotesisht me objektivat mjedisore (8 politika)
- politikat e planit perputhen pjeserisht me objektivat mjedisore (12 politika)
- lidhja mes politikave dhe objektive eshte e zbehte (2 politika)
- politikat e planit nuk perputhen me objektivat mjedisore (1 politike)

Ne kendveshtrimin e lidhjes mes politikave te Planit dhe objektivave mjedisore, verehet nje diversifikim i perputhshmerise sipas fushave perkatese mjedisore. Konkretisht:

- Politikat qe lidhen me Permiresimin e Cilesise Urbane dhe ato qe lidhen me Mbrojtjen dhe Permiresimin e Cilesise se Mjedisit Natyror kane klasifikimin me te larte ne nivelin e perputhshmerise me objektivat mjedisore.
- Politikat qe lidhen me Zhvillimin e Qendrushem Ekonomik (pervec Politikes 3), me Zhvillimin e Turizmit dhe Permiresimin e Infrastruktures se Transportit (pervec Politike 2) kane klasifikimin me te ulet ne nivelin e perputhshmerise me objektivat mjedisore. Sidoqofte, secila prej ketyre politikave eshte ne perputhshmeri te plote me te pakten nje, dhe nje shumicen e rasteve me 2 dhe 3 objektiva mjedisore.
- Dy politika te Planit, specifikiisht: Vendosja e standarteve te projektimit urban, dhe Krijimi i Parqeve Rajonale, jane ne perputhshmeri te plote me te gjitha objektivat mjedisore, duke marre rezultatin maksimal te mundshem.
- Nje politike, Krijimi i “inkubatoreve” te industrive “kreative” dhe asaj “teknologjike”, nuk lidhet me asnje prej objektivave mjedisore.
- Nje politike, e cila lidhet me portet dhe aeroportet, nuk perputhet me pese prej objektivave mjedisore dhe nuk ka lidhje me 3 prej tyre. Sidoqofte, perputhshmeria e plote me 2 objektiva dhe e pjesshme ne njerën prej tyre, e klasifikon kete politike ne teresi me nje lidhje te zbehte me objektivat mjedisore.
- Secila prej politikave te planit (pervec dy politikave qe klasifikohen me perputhshmeri te plote) nuk kane ne lidhje me te pakten 1 objektive mjedisore dhe ne shumicen e rasteve me 2 objektiva.
- Dy objektiva te Planit qe lidhen me Sistemin Urban dhe Rajonalizimin jane pothuajse ne perputhshmeri te plote me te gjitha objektivat mjedisore.
- Nje objektive e Planit qe lidhet me sektorin e energjise “Shnderrimi i Shqiperise nga nje vend Importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj” nuk perputhet me 6 objektiva mjedisore.

Edhe ne kendveshtrimin e lidhjes mes objektivave te Planit dhe objektivave mjedisore diversifikimi i perputhshmerise eshte i larte. Konkretisht:

- Objektiva mjedisore 1 qe lidhen me menaxhimin e tokes, dhe objektiva 10 qe lidhen me popullsine, jane ne perputhshmeri te plote me pjesen me te madhe te politikave te planit.
- Duhet theksuar se te dyja keto objektiva jane ose ne perputhshmeri te plote, ose nuk lidhen me politikat e planit.
- Objektiva 11 qe lidhet me ruajtjen e trashegimise kulturore eshte objektiva qe nuk lidhet me pjesen me te madhe te politikave te Planit.
- Te gjitha objektivat e tjera mjedisore paraqesin nje diversitet te madh lidhur me nivelin e perputhshmerise se tyre me politikat perkatese te Planit.

Si konkluzion mund te thuhet se, ne kendveshtrimin e pergjithshem, objektivat dhe politikat e Planit jane ne perputhje me objektivat mjedisore

Krahasimi i projekteve specifike individuale paraqet si me poshte:

- Ne marredhenie me objektivat mjedisore, te gjitha projektet specifike qe lidhen me Objektiven Strategjike 1 “Permiresimi i Cilesise Urbane” jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore, bile konsiderohen se do te kene ndikime pozitive ne kete drejtim. Duhet marre parasysh zbatimi i masave zbutese kryesisht per projektet PCU4 dhe PCU5.

- Persa i perket Objektives Strategjike 2 “Permiresimi i Cilesise se Jeteses”, pergjithesisht projektet jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore; sidoqofte niveli i niveli i perputhshmerise se kushtezuar ketu eshte i larte, keshtu qe kerkohet zbatimimi i masave zbutese per te kater projektet e parashikuara per arritjene kesaj objektive.
- Lidhur me projektet e parashikuara per arritjen e Objektives Strategjike 3 “Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik” mund te thuhet se shkalla e perputhshmerise eshte e larte. Ka projekte (PE9) qe jane totalisht ne perputhje me objektivat mjedisore, si dhe projekte te tjera (PE7 dhe PE10) per te cilet shkalla e perputhshmerise se kushtezuar eshte konsiderueshem e larte. Zbatimimi i masave zbutese per te gjitha projekte e parashikuara perben nje detyrim thelbesor per te realizuar me sukses keto projekte dhe per arritjen e objektives perkatese.
- Dy nga projektet e parashikuara per Objektiven Strategjike 4 “Zhvillimi i Turizmit”, konkretisht PTu1 dhe PTu2 jane ne perputhshmeri te larte me objektivat mjedisore, nderkohe qe dy projektet e tjera, PTu3 dhe PTu4 kane nje perqindje te konsiderueshme perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimimin e masave perkatese zbutese.
- Persa i perket projekteve per Objektiven Strategjike 5 “Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon” duhet vene ne dukje se dy projekte, PTr12 dhe PTr13 jane plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore. Te gjitha projektet e tjera kane nje perqindje te konsiderueshme perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimimin e masave perkatese zbutese.
- Projektet qe parashikohen per arritjen e Objektives Strategjike 6 “Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror” pergjithesisht kane nje nivel te larte perputhshmerie me objektivat mjedisore. Projektet PM1, PM2 dhe PM8 plotesisht ne perputhje, nderkohe qe per projektet PM3 dhe PM9 perqindja e perputhshmerise eshte konsiderueshem e larte. Persa i perket projekteve e tjera, te cilat kane nje nivel te caktuar perputhshmerie te kushtezuar, duhet qe te aplikohen masat zbutese perkatese per te adresuar ndikimet e tyre ne mjedis.

Ne pergjithesi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapesine dhe duke zbatuar te gjitha masat e nevojshme zbutese, te gjitha grup-projektet jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor.

1.5 Procesi i Konsultimeve

Pjesemarrja e grupeve te interesit dhe konsultimi me ta ka qene nje pjese integrale e procesit te hartimit te VSM-se. Perfshirja efektive e grupeve perkatese te interesit ka kontribuar ne cilesine e Vleresimit, ka sjelle te dhena per analizen dhe raportin e VSM-se, dhe do te mbeshtese zbatimimin e planit pas miratimit te tij, si dhe do te kontribuojne ne nje pranim me te lehte dhe me te zbutur te projekteve perkatese.

Per te patur konsultime dhe pjesemarrje efektive te grupeve te interesit eshte bere identifikimi i tyre, eshte percaktuar qellimi i angazhimit te tyre dhe jane perzgjedhur menytrat e konsultimit dhe pjesemarrjes.

Gjate procesit te hartimit te VSM-se jane konsultuar grupet e meposhtme:

- Ministrite e linjes
- Autoritetet mjedisore
- Njesite e qeverisjes vendore
- OJF-te
- Universitetet
- Publiku i gjere

Konsulenti ne bashkepunim me ekipin e hartimit te Planit ka realizuar 27 takime me grupet e interesit, ku specifikisht 22 takime me fokus grupe, 4 takime ne nivel te gjere Rajonal dhe ne fund takimi final ne Tirane. Raundi i pare i takimeve me fokus grupe permbante informim dhe marrje mendimesh lidhur me ceshtjet njohese qe do te permbante raporti i VSM-se dhe me ne detaj per ceshtje te raportit paraprak te VSM-se. Takimet e realizuara si ne nivel Qendror ashtu dhe Rajonal, arriten qellimin e mbulimit te gjithe territorit perkates te Planit. Ky perafirim beri te mundur realizimin e nje procesi konsultimi te suksesshem si ne drejtimin vertikal, pra i lidhur me hierarkine e vendim-marrjes, ashtu dhe ne drejtimin horizontal i lidhur me gjitheperfsirjen e grupeve te interesit ne rajonet perkatese.

Takimi final, ne perfundim te procesit te konsultimit me publikun, dhe ne perputhje me kerkesat ligjore mbi informimin e publikut dhe konsultimin me te lidhur me procesin e hartimit te VSM-se, u krye ne 15 janar 2016 ne Tirana International Hotel ne Tirane, ku u mbajt degjesa publike finale mbi raportin e VSM per Planin. Ky takim u parapri me njoftimin elektronik te me shume se , te koordinuara mes AKPT dhe Ministrise se Mjedisit. Nderkohe si Plani ashtu edhe raporti i VSM u publikua ne forme elektronike ne portalet e MZHU, AKPT dhe MM. Ne perputhje me kerkesat e ligjit te VSM u la koha prej 30 dite para se te mbahej takimi final. Ne kete takim te prezantimit te raportit te VSM-se, pjesemarresit ngriten nje sere ceshtjesh dhe sugjerimesh, te cilat u regjistruan ne minutat e takimit dhe me pas Konsulenti i perpunoj ne raportin final te VSM.

1.6 Rekomandime

Procesi i VSM, nisur nga analiza e impakteve te projekteve strategjike ne lidhje me arrijten e objektivave mjedisore konkludon si me poshte:

- Ne pergjithesi, evidentohet qe me ane te pozicionimit te pershtatshem te aktiviteteve hapesine dhe duke ndermarre gjithe masat zbutese, te gjithe grupet e projekteve te propozuara jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor.
- Gjate zbatimit te projekteve, priten te ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten per ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe per popullsine dhe asetet materiale.
- Pergjithesisht, shumica e impakteve negative jane te lidhura me fazen e planifikimit (pozicionimi i infrastruktures specifike ne hapesiren e territorit dhe pergatitja e kushteve teknike te pershtatshme), pasi Shqiperia ka vecori te theksuara diverse dhe te shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peisazhistike qe mund te ndikohen konsiderueshem prej zhvillimeve te infrastruktures, sidomos atyre me shtrirje te gjere dhe korridoreve sipas sektoreve (transport, energji, uje, etj.).
- Impakte negative mbi shendetin human mund te ndodhin per shkak te rritjes se ndotjes nga zhurmat dhe impaktet ne cilesine e ajrit, vecanerisht ne zonat me densitet te larte banimi ku do te perqendrohen edhe nje seri veprimesh ne territor te ngushte dhe kjo do te ndikojte kryesisht ne fazen e zbatimit te projekteve specifike.

Ne vijim raporti VSM thekson edhe rekomandimet e meposhtme te pergjithshme:

- ✓ Ka nevojte per te forcuar bashkepunimin dhe koordinimin ndermjet autoriteteve perkatese te sekoreve te caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shendetesise.
- ✓ Ka nevojte per integrim te metejshe mjedisor te planeve sektoriale dhe atyre vendore ne Plan, me qellim zbatimin e masave zbutese dhe zbatimin e procedurave te parashikuara nga VSM-ja dhe VNM-te specifike.
- ✓ Ka nevojte per te siguruar infrastrukturen mjedisore dhe standardet e parashikuara per sherbimet. Kjo nevojte duhet te ndiqet me permiresimin e praktikës se menaxhimit mjedisor te sektoreve perkatese.

- ✓ Plotesimi i standarteve mjedisore duhet te shoqerohet edhe me rritjen e portofolit financiar dhe investimeve ne drejtim te menaxhimit dhe mbrojtjes se mjedisit.
- ✓ Rritja e transparences per investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve ne uje apo ajer, administrimin e zonave te mbrojtura, menaxhimin e mbetjeve, etj. ndihmon ne rritjen e bashkepunimit me publikun dhe zbatimin e politikave te parashkuara nga Plani.
- ✓ Pergatitja dhe zbatimi i planeve apo projekteve specifike mjedisore si dhe efektshmeria e zbatimit te Planit ne teresi, jane masa te rendesishme per te siguruar shendetin e publikut dhe per te rritur kontributin ne lidhje me arritjen e objektivave mjedisore.

Si rekomandime specifike per Planin, pare nga kendveshtrimi i impakteve kumulative, mund te permenden:

- ✓ Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepnin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, ne rast se krahas zbatimit me prioritet te Legjislacionit Mjedisor dhe "best practices" nderkombetare do te aplikohen masat zbutese efektive dhe te integruara me mjedisin. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te nderhyjne ne territorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet Kombetare), sic parashikon edhe Plani.
- ✓ Masat zbutese qe do te zbatohen per zhvillimin e infrastruktures, gjate rehabilitimit/ndertimit duhet te parashikojne edhe mbrojtjen nga ndotja e ajrit dhe nga zhurmat duke aplikuar „best practices“.
- ✓ Nderkohe qe Plani zhvillon konceptin mbi rrjetin kombetar te rrugeve automobilistike dhe bicikletave, te pershpjetohe zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban duke aplikuar „best practices“ ndaj permiresimit te cilesise se ajrit dhe efekteve negative/ndotese nga zhurma.
- ✓ Hartimi i planeve te menaxhimit te trafikut krahas prioritizimit te zonave te gjelberta publike, duhet te paraprijne planet urbane te zhvillimit dhe te kene objektiva te matshme per cilesine e ajrit. Per kete duhet te kete investime shtese per monitorimin e cilesise se ajrit dhe te zhurmave.
- ✓ Masat e parashikuara mbi permbytjet dhe ngritjen e nivelit te detit duhet te marrin ne konsiderate, qe ne fazat e hereshme te projektimit, impaktin e permbytjeve. Masat te projektohen ne harmoni me standartet e projektimit duke marre ne konsiderate permbytjet si nga lumenjte dhe nga deti dhe prognozot e rritjes se nivelit te detit, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“. Eksperienca e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdhjeve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Duresit.
- ✓ Plani duhet te jete me konservator ne raport me ceshtjet e menaxhimit dhe cilesise se ujrave si sasi dhe cilesi, perfshire edhe akuiferet. Projektet qe kane te bejne me ujin ne perdorim te konsiderohen me kondicione kufizuese mjedisore per aq kohe sa pasigurite dhe ireversibiliteti eshte i larte.
- ✓ Ne teresi, projektet qe lidhen me peisazhin dhe trashegimine kulturore duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
- ✓ Aspektet mjedisore te projekteve qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve dhe cilesine e ujrave duhet te jene pjese e investimeve qe do te behen. Plani duhet te nxise dhe kushtezoje ndertimin e landfillleve dhe ITUN si parakusht per zhvillimet ne infrastrukture dhe mase e drejtperdrejte ne mbrojtjen e zones bregdetare.

- ✓ Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e parashikuara ne rajonin ekonomik Tirane-Durres do te kerkojne investime shtese per depozitim e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate.
- ✓ Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave ne menyre integrale ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike. Bashkepunimi PPP ne fushen e riciklimit dhe qendrave te transferimit dhe incineratorit duhet te jene pjese integrale e zhvillimit te rajonit.
- ✓ Plani duhet te parashikojte kapacitete me te medha per landfillet ekzistuese dhe se pari ndertimi i landfilleve te reja teknologjike duhet te paraprijte investimet ne kete sektor dhe te koordinohen ne kohe sipas rajoneve perketatese ku do te ndodhin zhvillimet (se pari ne zonen bregdetare dhe ne qendrat primare te zhvillimit ne cdo rajon).
- ✓ Hartimi i planit rajonal te menaxhimit te mbetjeve eshte domosdoshmeri per arritjen e objektivit mjedisor perkates.
- ✓ Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepnin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me mbrojtjen e degradimit te tokes, se pari sepse Plani pozicionohet qarte ne mbrojtje te tokes, zhvillimit urban permes densifikimit dhe integritimit urban te zonave informale dhe te marginalizuara.
- ✓ Ne rast se krahas zbatimit me prioritet te Legjislacionit Mjedisor dhe "best practices" nderkombetare do te aplikohen masat zbutese efektive dhe te integruara me mjedisin, masat qe do te kene impact sidomos ne fazat e zbatimit te infrastruktures do te eliminojne ose se paku do te minimizojne impaktet permanente dhe afatgjate.

SEKSIONI 2: HYRJE

2.1.CFARE ESHTË VSM

Vleresimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një nga instrumentet kyç për integrimin e ceshtjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai është një mjet i njohur globalisht për planifikimin me pjesëmarrje që përdoret për të analizuar dhe përfshirë ceshtjet e mjedisit në politikën, planet dhe programet e propozuara.

Vleresimi Strategjik Mjedisor mund të kuptohet si *“një proces sistematik i cili parashikon dhe vlerëson efektet e mundshme mjedisore gjatë hartimit të një plani apo programi, me qëllim adresimin e këtyre efekteve në mënyrë të përshtatshme që në fazat me të hershme të vendim-marrjes”*.

Qëllimi i VSM-se mund të perkufizohet si garantimi që konsideratat mjedisore informojnë dhe integrohen në vendim-marrjen strategjike në mbështetje të një zhvillimi të qëndrueshëm dhe të shëndetshëm nga këndvështrimi mjedisor. Me konkretisht, procesi i VSM-se mbështet autoritetet përgjegjëse për planet dhe programet, si dhe vendim-marrësit, që të marrin në konsideratë:

- Tendencat kyç mjedisore, potencialet dhe shqetësimet që mund të prekin apo mund të preken nga plani apo programi;
- Objektivat dhe indikatorët mjedisore që janë në përputhje me planin apo programin;
- Efektet e mundshme dhe të konsiderueshme mjedisore të opsioneve të propozuara dhe të zbatimit të planit apo programit;
- Masat për të shmangur, zvogëluar apo zbutur efektet negative dhe ato për të rritur e përforcuar efektet pozitive;
- Pikepamje, sugjerime dhe informacion nga autoritetet përkatëse, publiku dhe – sipas rastit – vendet fqinje që preken nga zbatimi i planit apo programit.

Në përgjithësi, VSM-ja aplikohet për plane, programe, politika dhe dokumente të tjera me natyrë strategjike (përfshirë mundësisht edhe dokumentet ligjore).

2.2.KUADRI LIGJOR I VSM

Kuadri ligjor i VSM-se përfshin në mënyrë të detyrueshme Ligjin Shqiptar për VSM-ne, ndërkohë që, për të qenë koherent, nuk është lënë menjëherë edhe kuadri ligjor ndërkombëtar. Referencat përkatëse ligjore janë dhënë më poshtë:

- ❖ **Ligji nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”**, i cili ka për qëllim të sigurojë mbrojtje të lartë të mjedisit dhe zhvillim të qëndrueshëm, përmes përfshirjes së ceshtjeve të mjedisit gjatë hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit të planeve apo programeve me pasoja të mundshme negative në mjedis. Ligji përcakton institucionet dhe autoritetet përkatëse, detyrat dhe përgjegjësitë e tyre, si dhe rregullat e procedurës për kryerjen e vlerësimit strategjik mjedisor. Ligji është përafëruar me Direktivën 2001/42/KE, datë 27 qershor 2001. Me shumë informacion gjendet në http://www.legjislacioni.gov.al/frontend/change_documents/129.
- ❖ **Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian** mbi vlerësimin e efekteve në mjedis prej planeve apo programeve të caktuara (Direktiva e VSM-se). Me shumë informacion gjendet në <http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>.
- ❖ **Protokolli i VSM-se i hartuar dhe miratuar në Konventën e Espoo (UNECE)**. Me shumë informacion gjendet në http://www.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm.

2.3.FAZAT KYC TE PROCESIT TE VSM-SE

Ne tabelen me poshte pershkruhen fazat kyc te procesit te VSM-se.

2-1_Fazat kyc te procesit te VSM-se

Faza	Pershkrimi
Shqyrtimi	Gjate shqyrtimit identifikohet nevoja per VSM qe aplikohet ne nje plan, program apo projekt specifik. Shqyrtimi si proces fokuson burimet tek ato plane, programe apo projekte te cilat mund te shkaktojne efekte te konsiderueshme ne mjedis dhe shendet, dhe perjashton nga procesi i VSM-se ato te cilat kane ndikime te vogla, ose nuk kane fare ndikime. <i>Qellimi i shqyrtimit eshte te identifikojne nese VSM-ja duhet te aplikohet per nje plan, program apo projekt specifik.</i>
Studimi i shtrirjes / qellimit te VSM	Ceshtjet e identifikuar gjate studimit te shtrirjes /qellimit te VSM-se do te orientojne vleresimin e gjendjes baze te mjedisit, vleresimin aktual te ndikimeve te pritshme dhe konsideratat per opsione te mundshme alternative. VSM-ja merr ne konsiderate perfshirjen e aspekteve me te gjera mjedisore apo sociale, sic jane adaptimet ndaj ndryshimeve klimatike, mundesite per punesim etj. <i>Qellimi i kesaj faze eshte te percaktohen ceshtjet kyc qe duhen adresuar ne raportin e VSM-se.</i>
Analiza e gjendjes ekzistuese	Analiza e gjendjes ekzistuese do te perbeje bazen per vleresimin e ndikimeve dhe perpilimin e skemes se monitorimit. Per VSM-ne eshte e rendesishme qe te pervijohen tendencat e mundshme ne te ardhmen – keshtu qe duhet te behet analiza e tendencave ne te kaluaren, me qellim qe te parashikohen zhvillimet qe do te ndodhin ne te. Vleresimi i ndikimeve te pritshme nuk mund te behet pa kuptuar mire gjendjen ekzistuese te ceshtjeve kyc te identifikuar ne studimin e shtrirjes/qellimit te VSM-se. <i>Qellimi i analizes se gjendjes ekzistuese eshte qe te orientoje drejt nje specifikimi me te mire te ceshtjeve kyc, dhe nje identifikimi me te mire te problemeve kryesore qe lidhen me planet, programet apo projektet perkatese.</i>
Analiza e ndikimeve dhe formulimi i masave zbutese	VSM-ja analizon efektet e konsiderueshme negative si dhe ato pozitive te planeve te propozuara. Nje nga perfitimet kryesore prej VSM-se eshte se ai mundeson identifikimin e efekteve mjedisore te nje numri projektesh te perfshira ne dokumentin strategjik, dhe si i tille ai do te adresojte efektet e pritshme kumulative, te cilat mund te rezultojne prej aktiviteteve te vogla individualisht, por te konsiderueshme te marra se bashku, qe do te kryhen per nje periudhe te caktuar kohore. Ne vijim te rreziqeve dhe ndikimeve te identifikuar, VSM-ja sugjeron masa zbutese per te adresuar efektet e pritshme negative si dhe per te rritur ndikimet pozitive qe do te vijne nga zbatimi i planeve, programeve apo projekteve perkatese. <i>Kjo faze ka per qellim te vleresojte efektet e konsiderueshme negative dhe pozitive te planeve perkatese, dhe, ne vijim te konkluzioneve te analizes se ndikimeve, te marre ne konsiderate alternative dhe opsione, dhe te formuloje masat zbutese per te parandaluar, reduktuar dhe, sa me shume te jete e mundur, te kompensoje cdo ndikim te konsiderueshem negative te planeve</i>

	<i>programeve apo projekteve perkatese.</i>
Hartimi i raportit te VSM-se	Raporti i VSM-se permbledh te gjitha gjetjet dhe konkluzionet e nxjerra gjate gjithe procesit te VSM-se dhe sherben si baze per konsultimet me autoritetet perkatese dhe grupet e tjera te interesit. <i>Qellimi i kesaj faze eshte pergatitja e nje raporti te shkruar mire dhe te kuptueshem, i cili paraqet te gjitha informacionin dhe te dhenat e rendesishme, konkluzionet dhe rekomandimet ne nje menyre te qarte, dhe keshtu do te mundesoje konsultime efektive me autoritetet perkatese dhe grupet e tjera te interesit.</i>
Adoptimi	Jepet informacion mbi adoptimin e planit, programit apo projektit perkates, si jane reflektuar komentet dhe sugjerimet e procesit te konsultimeve, si dhe per metodat e monitorimit te efekteve te konsiderueshme mjedisore qe vijne nga zbatimi i planit, programit apo projektit perkates.
Monitorimi	Monitorimi i efekteve te konsiderueshme mjedisore dhe realizimi i veprimeve te duhura korrigjuese / zbutese per cdo efekte mjedisor te konsiderueshem te paparashikuar.

SEKSIONI 3: PERSHKRIM I PERGJITHSHEM I PLANIT

Plani i Integruar Ndersektorial per Zonen Ekonomike Tirane-Durres hartohet ne baze te ligjit 107/2014, dt 31/07/2014, "Per Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit". Neni 17 Pika 1, percakton se Planet kombetare sektoriale hartohen nga ministrite, me qellim zhvillimin strategjik te nje ose me shume sektoreve te ndryshem, sipas fushave te kompetences si siguria kombetare, energjia, industria, transporti, infrastruktura, turizmi, zonat ekonomike, arsimi, sporti, trashegimia kulturore dhe natyrore, shendetesia, bujqesia dhe ujerat.

Ne kete kuader, Qeveria Shqiptare ka identifikuar zonen Tirane-Durres, si nje nder hapësirat me te rendesishme ekonomike per vendin si dhe ne rajon. Per te garantuar nje zhvillim te qendrueshem, territorial dhe urban te kesaj zone, Ministria e Zhvillimit Urban ne bashkepunim me Agjencine Kombetare te Planifikimit te Territorit kane ndermarre nismen per hartimin e Planit te Integruar Ndersektorial per zonen Ekonomike Tirane-Durres. Duke pare kompleksitetin ekonomik, te zhvillimit dhe te morfologjise se territorit dhe per t'ju pergjigjur sfidave e harmonizuar veprimet, plani eshte percaktuar si ndersektorial dhe i Integruar.

Bazuar ne legjislacionin ne fuqi, Planet perbehen nga tre dokumenta te rendesishem si Strategjia e Zhvillimit te Territorit dhe Politika, Plani dhe si perfundim Rregullorja e Planifikimit dhe Zhvillimit. Nderkohe, procesi i hartimit te PINS Durana do te shoqerohet edhe me studimin e Vleresimit Strategjik Mjedisor i cili do te siguroje shmangien dhe minimizimin e impakteve negative ne Territor.

Vizioni per kete zone ekonomike parasheh nje Hub te rendesishem Ballkanik, nje qender ekonomike kombetare e rajonale, te afte te konkuroje ne hapësiren Ballkanike dhe te Europes Jug-Lindore. Zona Ekonomike Tirane-Durres, duhet te rrise cilesine e jeteses per te perthithur talente te reja te cilat do te garantojne zhvillimin ekonomik e inovator te zones. Do te mbeshteten bizneset dhe teknologjite e reja. Do te ofrohen infrastruktura te pershtatshme transporti e elektronike, te cilat do te mundesojne levizjen e shpejte dhe te sigurte te njerezve, mallrave e informacionit.

Gjithashtu, PINS Durana, do te sherbeje si nje udhezues per bashkite e reja ne koordinimin e politikave, projekteve e planeve te tyre vendore ndermjet njera-tjetres si dhe per koordinim e bashkerendim vertikal. Ky plan, duhet te perdoret nga bashkite ne proceset e hartimit te planeve te pergjithshme vendore si dhe te projekteve strategjike ne menyre qe te arrihet ne nje eficientim dhe efikasitet sa me te mire te investimeve publike. Ne fund, ky plan, sherben si nje garanci per investitoret e bizneset e huaja te cilat kane interes te perfshihen ne zhvillimin e metejshem te kesaj zone ekonomike.

3.1.QELLIMI DHE OBJEKTIVAT KRYESORE

Vizioni: Zona Ekonomike Tirane-Durres nje nga rajonet me te rendesishme me prosperitet te larte punesimi ne Ballkanin Perendimor, me infrastrukture dhe mobilitet multimodal te integruar, qe konkuron ne nivel nderkombetar permes investimeve inovative me ane te nxitjes se aftesimit te larte profesional, rajon ku ofrohet cilesi jetese per te gjithë, me promovim te sherbimeve lokale dhe atraksioneve kulturore dhe mjedisore, duke e kthyer zonen ekonomike ne nje ambient terheqes vendas dhe nderkombetar.

Plani Tirane-Durres eshte pjese integrale e Planit te Pergjithshem Kombetar. Tirana dhe Durresi jane qytete qe kane patur nje zgjerim ne shtrirjen e tyre dhe tendenca eshte qe keto qytete te takohen. Zona ndermjet eshte nje nga zonat qe ka patur nje zhvillim te vrullshem formal dhe kryesisht informal. Zhvillimet kaotike dhe pa vizion kane demtuar rende peisazhin natyror, prandaj lind nevoja per nje plan te integruar dhe me nje vizion te qarte.

Plani Tirane-Durres do te orientoje perdorimin dhe shfrytezimin e kesaj zone si dhe do te krijoje infrastrukturen e pershtatshme per nje zhvillim te qendrueshem. Qellimet qe synon te permbushë Plani Tirane-Durres jane:

- te siguroje zhvillimin e qendrueshem te territorit, nepermjet perdorimit racional te tokes dhe te burimeve natyrore,
- te vleresoje potencialin aktual e perspektiv per zhvillim te territorit, ne baze te balancimit te burimeve natyrore, te nevojave ekonomike e njerezore dhe interesave publike e private,
- te nxise veprimet e duhura per mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilesise se trashegimise natyrore e kulturore dhe per ruajtjen e shumellojshmerise biologjike dhe te peizazhit,
- te mundesoje te drejten e perdorimit e te zhvillimit te prones, ne perputhje me interesat e shoqerise, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- te krijoje kushte te pershtatshme e te drejta dhe shanse te barabarta per banim, veprimtari ekonomike e sociale per te gjitha kategorite sociale, kohezion ekonomik e social dhe gezim te te drejtave te pronesise.

Plani eshte ndeshur me disa sfida, si ne nivel rajonal, ashtu edhe ne ate lokal. Keto sfida prekin thuajse te gjithe sektoret e mare ne konsiderate. Masa e kapercimit te tyre do te sjelle masen e suksesit te planit. Sfidat jane:

- Ekonomia Globale dhe Konkurenca Rajonale
- Integrimi i hapësirave Informale, Rigjenerimi Urban dhe Strehimi
- Mobiliteti dhe Transporti
- Kapercimi Teknologjik dhe Infrastruktura dixhitale
- Situata Mjedisore dhe Menaxhimi i Mbetjeve
- Ndryshimi i Stilit te Jeteses

Per te kapercyer sfidat, plani ka mare ne konsiderate mundesite specifike qe e bejne te konkurrueshem territorin ne fjale:

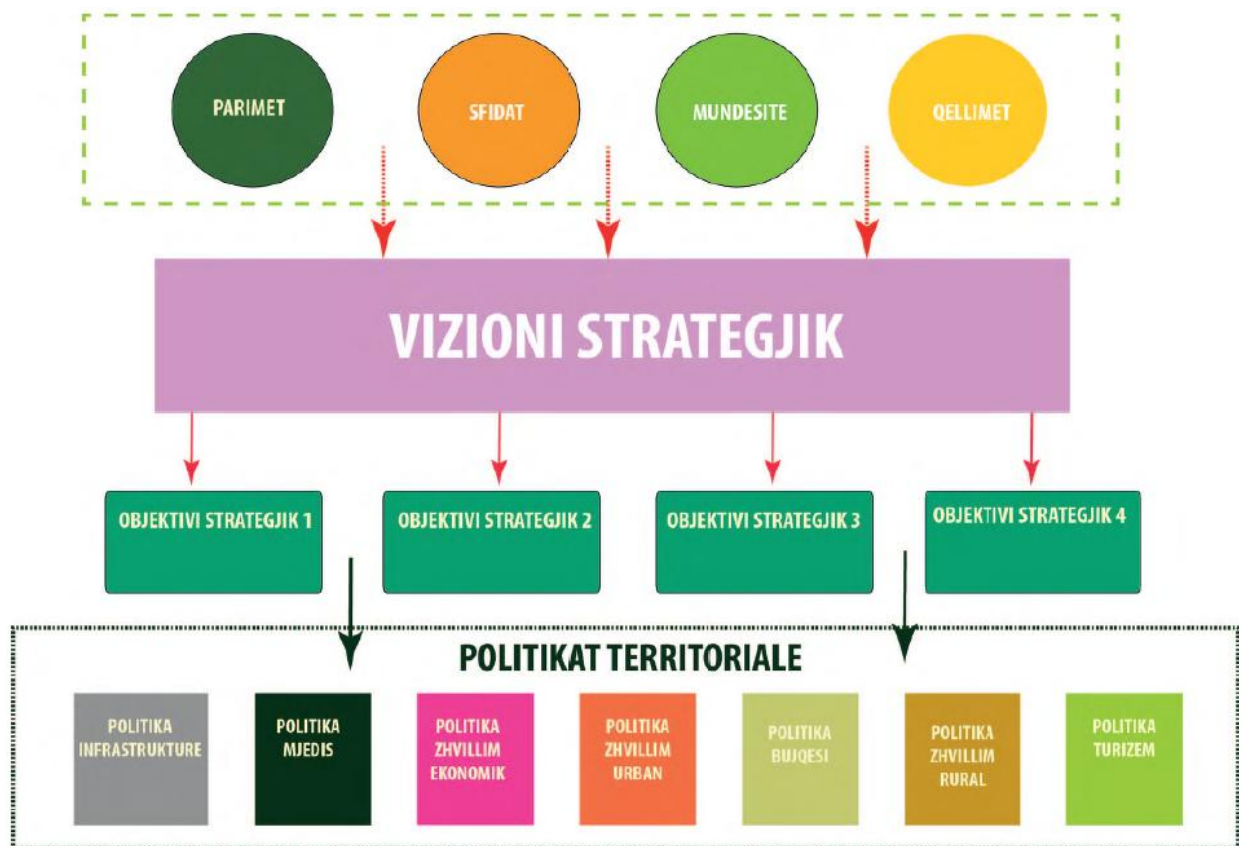
- Kultura dhe Kreativiteti
- Diversiteti i Larte i Sektoreve Ekonomike
- Popullsi ne moshe te re
- Pozita Gjeografike e Favorshme

Mundesia per te implementuar koncepte dhe priorite te zhvillimit territorial te Komunitetit European eshte pare ne disa perspektiva er tu perputhur me PINs "Durana" si me poshte :

- Koncepti i Zhvillim i balancuar Policentrik. (Sistemi Policentrik i Qendrave Urbane)
- Vendosja e nje forme te re zhvillimi Urban-Rural ne nivel te Zonave Funktionale Urbane.
- Barazi ne aksesin ne infrastrukture , energji dhe sherbime.
- Mbrojtjen dhe perdorimin e qendrueshem te kapitalit dhe asetëve natyrore.

Strukturat ekologjike dhe resurset kulturore si potenciale zhvillimi ne rajonet qe jane me te vonuar ne zhvillim dhe jane te klasifikuar si zona ekologjike dhe kulturalisht sensitive.

Hartimi i vizionit te PINS Duranes eshte realizuar duke nderthurur ne nje koncept te vetem Sfidat, Mundesite, Qellimet dhe Parimet e planit, duke krijuar keshtu nje qendrueshmeri te tij dhe perkthimin me tej ne objektiva strategjike me efektive.

Vizioni eshte formuluar me disa fasha:

- Te kthehemi ne nje nga rajonet ekonomike me te rendesishme te Ballkanit Perendimor, me prosperitet te larte dhe qe redukton pabarazite me rajonet e tjera, i drejtuar nga zhvillime te genesishme ne punesim dhe infrastrukture konkurruese.
- Nje ekonomi lider e cila konkuron ne nivel nderkombetar, e bazuar ne investime inovative te cilat promovojne bizneset kreative dhe te bazuara ne njohuri si dhe nxisin nje nivel te larte edukimi dhe aftesish profesionale.
- Te permiresoje cilesine e jeteses per te gjithë, me ane te promovimit te stileve te shendetshme te jeteses, aksesit ne sherbime shendetesore cilesore dhe zhvillimin e komuniteteve te qendrueshme. Permiresimi i mobilitetit ne nivel lokal, kombetar dhe nderkombetar, fale zgjidhjeve ne transport te cilat nderlidhin komunitetet me mundesite per punesim dhe sherbime lokale, kontrollojne dhe zvogelojne trafikun, si dhe permiresojne lidhjet strategjike tokesore, hekurudhore, detare dhe ajrore me ane te Aeroportit Nderkombetar te Rinasit.
- Atraksione kulturore te cilat konkurojne metropolet e Ballkanit Perendimor, duke e kthyer Duranen ne nje ambient terheqes te talentit vendas dhe nderkombetar, te nje krahu pune kreativ i cili perputhet dhe ruan diversitetin e larte ekonomik qe karakterizon rajonin.
- Specializim, densifikim dhe mbeshtetje e bizneseve te vogla dhe te mesme te cilat promovojne ekonomine lokale. Suksesi duhet te sigurohet me menyra te cilat promovojne eficiencen energjitike, mbrojne cilesine e ajrit, minimizojne dhe menaxhojne mbetjet si dhe mbrojne e permiresojne mjedisin natyror dhe ate te ndertuar.

Ne kuader te plotesimit te vizionit jane percaktuar gjashte objektiva strategjike kryesore. Secila prej objektivave strategjike shtjellohet ne kapitullin pasardhes me ane te politikave perkatese te cilat do te drejtojne hartimin e Planit te Integruar Ndersektorial per Tirane-Durres.

- OS1. Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik

Rajoni Ekonomik Tirane-Durres eshte qendra ekonomike e Shqiperise. Si rrjedhoje do te vazhdoje te mbetet motorri ekonomik i vendit dhe te kthehet ne nje rajon konkures ne Ballkanin Perendimor. Rajoni do te kthehet ne nje hapësire e cila mbështet krijimin e "cluster"-ave ekonomike duke u bazuar ne parimet e metabolizmit, ku prodhimi dhe zhvillimi e metejshem kryhen nen paradigmen e nje cikli te mbyllur ku mbetjet e nje procesi perdoren si lenda e pare e nje procesi tjetër. Rajoni "Tirane-Durres" synon te mbështese bizneset dhe industrite kreative, te cilat do te lejojne ne kapercimin teknologjik te ketij rajoni ne te ardhmen.

- OS2. Permiresimi i Cilesise Urbane/ Rurale

Duke pare perqendrimin e larte te zonave urbane ne rajon ky objektiv synon permiresimin e cilesise se mjedisit te ndertuar ne hapësiren Tirane- Durres. Zhvillimi kaotik i dekadave te fundit i lidhur dhe me zhvillime informale ofron nje pasqyre te veshtire urbane. Si rrjedhoje, duke pare dhe deshiren per terheqjen e talenteve dhe kompanive te huaja, pertej atyre vendase, eshte e udhes qe cilesia urbane te kthehet ne nje prioritet per kete plan. Permiresimi i ketij mjedisi me ane te projekteve te rigjenerimit, konsolidimit si dhe integritimit do te ofroje nje mundesi te mire per ofrimin e modeleve te zhvillimit te qendrueshem te komuniteteve, do te rrise atraksionin e ketij rajoni edhe ne nivel nderkombetar, si dhe do te nxise industrine e ndertimit e cila eshte ne veshtiresi per momentin.

- OS3. Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon

Zhvillimi i mobilitetit dhe optimizimi i levizshmerise midis zonave te kesaj hapësire me qellim permiresimin e nderlidhjes midis bizneseve dhe furnitoreve te tyre si dhe aksesin e individeve tek sherbimet e ofruara nga kjo hapësire ekonomike. Permiresimi i Transportit Publik dhe i levizshmerise me ane te bicikletave dhe per kembesore ne rajon. Permiresimi i rolit te Portit te Durresit dhe Aeroportit te Rinasit per te permireusar aksesueshmerine e rajonit ne shkalle nderkombetare.

- OS4. Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror

Ruajtja e Burimeve Natyrore dhe Mbrojtja e Mjedisit ku te konsiderohet, Uji si prioritet i zhvillimit, permiresimi i kualitetit dhe i sigurise se aksesit me Detin Adriatik, perdorimi i teknologjive me zero emetim te demshem. Integrimi i sistemeve natyrore me dizajnin e infrastruktures si dhe krijimi i rrjeteve te parqeve nga niveli lokal tek ai rajonal.

Plani percakton projekte specifike per cdo objektive strategjike. Keto projekte jane listuar me poshte:

Objektiva Strategjike 1: Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik

- Cluster per fasoneri dhe mode - Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e fasonerise dhe modes. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per panairë dhe ekspozime te produkteve si dhe te nje marke "made in DURANA".
- Cluster "Perpunimi i drurit" (Nikel – Kamez / UBT) - Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e industrise se perpunimit te drurit. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per ngritjen e kapaciteteve dhe mbështetjen e perpunuesve te vegjel dhe te mesem.
- Cluster/ Pol Kreativ (Arti) ne Kinostudio - Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e kreativitetit dhe te artit. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per ngritjen e kapaciteteve dhe mbështetjen e artisteve te rinj. Zhvillimi i nje inkubatori i cili do te sherbeje si platforme

- per "lancimin"/hedhjen ne treg te artisteve te rinj
- Zhvillimi i nje inkubatori per inovacionin. Ofrimi i infrastruktures baze per krijimin e nje platforme ne te cilen, talente ne moshat 19-35 vjec mund te marrin me qera hapesira dhe zhvillojne idete e tyre ne inovacion
- Rigjenerimi i zones industriale te Kombinatit
- Rigjenerimi i zones industriale te ish-uzines se autotraktoreve
- Projekti "Stadiumi i Ri Kombetar" dhe hapesire aktivitetesh sportive / artistike masive
- Investime ne infrastrukturen e kanaleve e kanaleve kulluese/ rezervuare/ hidrovore etj
- Krjimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermerëve, ndjekjen e procesit nga prodhimi deri ne riciklimin e mbetjeve, kontrollin ushqimor/ brandimin dhe rritjen e aksesit ne tregje lokale e rajonale
- Projekt per zhvillimin e dy tregjeve rajonale, permiresimit te tregjeve vendore dhe dy pikave te grumbullimit

Objektiva Strategjike 2: Permiresimi i Cilesise Urbane/Rurale

- Rigjenerimi i Qendres se qyteteve Vore, Shijak, Sukth dhe Kamez
- Rigjenerimi i Qendres se Ndroqit, Maminasit dhe Prezes
- Rigjenerimi i 10 qendrave te zonave rurale (qendra fshati)
- Projekt Pilot per kompleks banimi miks
- Projekt Pilot per Kopshte Urbane per qellime "bujqesore"
- Permiresimi i hapesirave sportive vendore
- Mbeshtetja e hapesirave per ecje dhe permeabilitetit urban ne lagje dhe njesi urbane
- Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale. Ngritje kapacitetesh me ane te planifikimit ne komunitet. Nxitja e bizneseve lokale dhe permiresimi i hapesirave sociale. (Keneta / Laknas / Kamez)
- Kompleks Spitalor Kombetar/ Rajonal ne Vore
- Projekt pilot per transformimin e nje shkolle ne qender komunitare per cdo bashki rajonale
- Projekt Pilot per trajtimin e strehimit dhe hapesirave per komunitetet e marxhinalizuara
- Projekt pilot per permiresimin e efciences energjitike ne godina te para viteve 90'

Objektiva Strategjike 3: Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon

- Rigjenerimi i hekurudhes Tirane-Vore-Durres me degezim Rinas
- Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Durres)
- Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Tirane)
- Terminali Vore
- Unaza lindore e Tiranës - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje
- Zgjerimi i Autostrades Vore-Durre dhe rruges nacionale Vore-Fushe Kruje
- Aksi rajonal Vore - Ndroq
- Aksi Ndroq - Kavaje
- Bajpasi i Tiranës (Vaqarr – Arbane - Petrele)
- Aksi Shkozë - Porto Romano
- Linja model e transportit publik Tirane-Durres
- Qendra logjistike qe kane dhe nje zyre per monitorimin e transportit (SMART) Fushe Kruje; Shkozë; Kavaje, Rruga e Arbrit
- Sistemi rrugor per levizjen me bicikleta dhe kembesore qytetas dhe pika shperndarje per bicikletat

Objektiva Strategjike 4: Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror

- Rigjenerimi i Lumit Erzen
- Rigjenerimi i lumenjve te Tirane, Terkuzes dhe Lanes (Ishem)
- Pyllezim i kodrave me rrezik rreshqitje

- Kanalizime ne zonat bregdetare (Plepat-Golem) dhe plotesime ne sistem Apollonia-Iliria
- Masa per mbrojtjen nga rreziku i permbytjeve te lumenjve
- Projekt pilot per hapshire per menaxhimin e permbytjeve dhe flukseve te medha te ujit (natyrale)/ infrastruktura e gjelber
- Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit
- Projekt per riciklimin
- Qendrat e Transferimit per ne incinerator/ landfill
- Projekt Pilot "Itinerar Kulturor Rajonal": Pellumbas, Petrele, Arbane, Peze, Preze, K. Rodonit - Pergatitja e infrastruktures baze per funksionimin e itinerarit
- Projekt Pilot Sportet e Aventures - Krijimi i infrastruktures baze per zhvillimin e sportit te "mountain bike"; shtigje bicikletash pergjate lumit Erzen (10 km) + degezime ne zonat kodrinore
- Zhvillimi i nje pazari historik ne Durres ku mund te tregtohen punime artizanale/ souvenir
- Pol kulturor - Krijimi i nje zone te re e cila do te sherbeje si pol kulturor rajonal. Vendorsja e strukturave te rendesise kombetare si opera/ teater/ biblioteka/ salla koncertesh

3.2.KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR

Kuadri perkates ligjor qe lidhet me hartimin e planit te integruar ndersektorial eshte si me poshte vijon:

- Ligji nr. 73/2015 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr. 107/2014 "Per planifikimin dhe zhvillimin e territorit";
- Ligji nr. 8652, date 31.07.2000 "Per Organizimin dhe funksionimin e qeverisjes vendore";
- Ligji nr. 8654, date 31.07.2000 "Per Organizimin dhe funksionimin e Bashkise se Tiranes";
- Ligji nr. 8934, date 05.09.2002 "Per Mbrojtjen e mjedisit" (amenduar ne 2008);
- Ligji nr. 9734, date 14.05.2007 "Per Turizmin" (me gjithë ndryshimet);
- Ligji nr. 8093, date 21.03.1996 "Per Rezervat ujore" (me gjithë ndryshimet);
- Ligji per Furnizimin me Uje dhe Rregullimin e Sektorit Sanitar (1996);
- Ligjet dhe rregulloret relevante per zhvillimin e bregdetit (nder te tjera Ligjit per Zonat e Mbrojtura, amenduar ne 2008);
- Ligji mbi themelimin dhe funksionimin e mbrojtjes se tokes dhe strukturave te administrates;
- Ligji mbi themelimin e mbrojtjes se pyjeve;
- Ligji nr. 9587, date 20.07.2006 "Per Mbrojtjen e Biodiversitetit";
- Kuadri rregullator per pergatitjen e Vleresimeve te Impaktit Mjedisor (EIA-s) dhe nje Projektligji per vleresimin strategjik te Ndikimit Mjedisor (SEA-s).

Legjislacioni si me sipër, percakton rolet dhe pergjegjesite ne lidhje me hartimin e Planit te Integruar Ndersektorial te Zones Ekonomike Tirane-Durres. Kuadri ligjor pritet te rishikohet, per ta plotesuar dhe bere ate me funksional. Kjo do te garantoje nje fushe veprimi te koordinuar dhe mireadministruar ne te gjithë territorin e rajonit. Gjate hartimit te PINS Tirane-Durres duhet te garantohet qe "ekuilibri midis interesave publike dhe private" ne zhvillimin e tokes, si dhe interpretimi dhe administrimi i sakte i te "drejtes se zhvillimit", te jene pjese integrale e mendesise dhe realitetit te zbatimit.

3.3.LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE TE TJERE

Ne kete pjese synohet qe te jepet konteksti i politikave dhe dokumenteve te tjere brenda se cilave funksionon Plani dhe ku eshte bazuar hartimi i VSM-se. Per kete qellim jane konsultuar dhe perdorur nje sere dokumentesh, perfshire konventat nderkombetare, Direktivat e BE-se dhe politikat ne nivelin kombetar. Tabela 3-1 me poshte paraqet dokumentat e konsultuara.

Ne Shtojcen 2 jepet nje pershkrim me i detajuar i Direktivave te BE-se dhe legjislacionit perkates shqiptar na kuadrin e perafimit me Direktivat e BE-se.

3-1_Përmbledhje e dokumentacionit të konsultuar

Konteksti Nderkombetar**Legjislacioni Horizontal**

- Direktiva 2004/35/KE “Mbi përgjegjësinë mjedisore, parandalimin dhe riparimin e dëmeve mbi ambientin”;
- Direktiva 2001/42/KE “Per vlerësimin e pasojave në mjedis të planeve dhe programeve të caktuara”;
- Direktiva e Këshillit 85/337/KE “Mbi vlerësimin e efekteve të projekteve publike dhe private mbi mjedisin”;
- Direktiva 2003/4/KE mbi të drejtën e publikut për të pasur informacion mjedisor;
- Direktiva 2003/35/KE mbi “Terheqjen e publikut në vendimmarrje në hartimin e planeve programeve në fushën e mjedisit dhe amendimet për pjesëmarrjen e publikut dhe aksesin në drejtësi”;

Cilesia e Ajrit:

- Direktiva 2008/50/KE mbi cilësinë e ajrit të ambientit dhe për një ajër më të pastër për Evropën;
- Direktiva 2001/81/KE mbi Tavanet Kombëtare të Shkarkimit për disa ndotës atmosferike;
- Direktiva 2012/33 në lidhje me përmbajtjen e squfurit në lëndet djegëse në transportin detar;
- Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve të komponimeve organike të avullueshme për shkak të përdorimit të tretësve organik në disa bojëra dhe llaqe të caktuara dhe produkteve për rilyerjen e automjeteve;
- Direktiva 97/68/KE mbi përfrimin e legjislacionit të Vendeve Anëtare në lidhje me masat që do të ndermerren kundër shkarkimit të ndotësve të gaztë dhe lëndës së ngurtë pezull nga motoret me djegie të brendshme që instalohen në makinerite të levizshme jo rrugore;
- Direktiva 2005/55/KE mbi përfrimin e legjislacionit të Vendeve Anëtare në lidhje me masat që do të ndermerren kundër shkarkimeve të ndotësve të gaztë dhe lëndës së ngurtë pezull nga motoret me ndezje me kompresion dhe motoret me ndezje pozitive që djegin gaz natyral apo të lëshuem për përdorim në automjete.

Ndryshimet Klimatike:

- Vendimi i Këshillit 2002/358/KE në lidhje me miratimin, në emër të Komunitetit Evropian, të Protokollit të Kiotos të Konventës Kuader të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike dhe përmbushjen e përbashkët të angazhimeve në përputhje me to;
- Direktiva 2003/87/KE për krijimin e një skeme të tregtimit të njesive të lejuara të gazeve me efekt serre brenda Komunitetit e cila amendon Direktivën e Këshillit 96/61/KE;
- Direktiva 2004/101/KE për krijimin e një skeme të tregtimit të njesive të lejuara të gazeve me efekt serre brenda Komunitetit, në lidhje me mekanizmat e Protokollit të Kiotos-s;
- Direktiva 2009/29/KE e cila amendon Direktivën 2003/87/KE në mënyrë që të përmirësojë dhe zgjerojë skemen tregtare të kompensimit të njesive të lejuara të emisioneve të gazeve me efekt serre të Komunitetit;
- Vendimi i Komisionit Nr. 2010/2/BE i cili përcakton një listë të sektoreve dhe nënsektoreve të cilët mendohet të jenë të ekspozuar ndaj një risku të konsiderueshëm të rrjedhjes së karbonit;
- Direktiva 2008/101/KE e cila amendon Direktivën 2003/87/KE në mënyrë që të përfshijë aktivitetet e aviacionit në skemen e tregtisë së njesive të lejuara të gazeve me efekt serre brenda Komunitetit;
- Direktiva 1999/94/KE në lidhje me disponueshmërinë e informacionit të konsumatorit mbi ekonominë e lëndës djegëse dhe emetimet e CO₂ në lidhje me tregtimin e makinave të reja të pasagjereve;

Administrimi i Mbetjeve:

- Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet;

- Direktiva 86/278/EKE Per mbrojtjen e mjedisit dhe vecanerisht te tokes, kur llumrat e ujerave te ndotura perdoren ne bujqesi;
- Direktiva 2006/66/KE Per baterite dhe akumulatoret, mbetjet nga baterite dhe akumulatoret;
- Direktiva 94/62/KE Per Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet;
- Direktiva 2000/53/KE Per automjetet ne fund te jetes
- Direktiva 2002/96/KE dhe Direktiva 2012/19/EU Per mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike;
- Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve;
- Direktiva 2006/21/KE Per menaxhimin e mbetjeve nga industria nxjerrese;
- Direktiva 2011/65/EU Per kufizimin e perdorimit te substancave te rrezikshme ne pajisjet elektrike dhe elektronike.

Cilesia e Ujerave:

- Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit;
- Direktiva 91/271/EKE per trajtimin e ujerave te ndotur urbane;
- Direktiva 2008/56/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave mjedisore detare (direktiva per kuadrin e strategjise detare);
- Direktiva 98/83/KE per cilesine e ujit te pijshem;
- Direktiva 91/676/KE per mbrojtjen e ujerave nga ndotja e shkaktuar nga nitratat e perdorura ne bujqesi;
- Direktiva 2006/7/KE per menaxhimin e cilesise se e ujerave te larjes;
- Direktiva 2006/118/KE per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe degradimi;
- Direktiva 2013/39/BE per sa i perket substancave prioritare ne fushen e politikave te ujit;
- Direktiva 2009/90/KE qe parashtron specifikimet teknike per analizat kimike dhe monitorimin e statusit te ujit;
- Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rrezeve nga permbytjet.

Mbrojtja e Natyres:

- Direktiva 2009/147/KE Per ruajtjen e shpendeve te eger;
- Direktiva 92/43/KE Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger;
- Direktiva 83/129/KE lidhur me importin ne shtetet anetare te lekures se disa llojeve te vegjlish te fokave dhe produkteve te derivuara prej tyre;

Zhurmat:

- Direktiva 2002/49/KE 2 Per vleresimin dhe administrimin e zhurmave ne mjedis.
- Direktiva 70/157/EKE mbi perafrimin e legjislacionit te shteteve anetare ne lidhje me nivelin e lejueshem te zhurmes dhe te shkarkimeve nga mjetet motorike;
- Direktiva 97/24/KE mbi disa komponente dhe karakteristika te mjeteve motorike me dy ose tri rrota;
- Direktiva 2001/43/KE mbi gomate e mjeteve motorike dhe te rimorkiove te tyre si dhe montimi i tyre;
- Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollet e pershtatshmerise rrugore per mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre.

Konventat:

- UNESCO Konventa e UNESCO-s per Ruajtjen e Trashegimise Kulturore Jomateriale (2003)
- Konventa Nderkombetare per te Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore
- Konventa Kuader e Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike (UNFCCC)
- Konventa e Bernes (1976): Ruajtja e Faunes se Eger dhe Mjedisit Natyror Evropian
- Konventa e Biodiversitetit (Diversiteti Biologjik) (1992)
- Konventa e Ramsarit per Ligatinat (1971)
- Konventa e Aarhusit (Konventa mbi Te Drejten per Informacion, Pjesemarrjen e Publikut ne

- Vendim-marrje dhe Te Drejten per t'ju drejtuar Gjykates per Ceshtjet Mjedisore) (1998)
- Konventa e Bonit (1979); Konventa per Mbrojtjen e Specieve Shteguese te Kafsheve te Egra
 - Konventa CITES (1975): Konventa mbi Tregtine Nderkombetare te Specieve te Rrezikuara te Flores dhe Faunes se Eger
 - Konventa e Barcelones (1976); Konventa per Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Zones Bregdetare te Detit Mesdhe
 - Konventa e Espoos (1991): Konventa per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis ne Kontekst Nderkufitar se bashku me Amendimet dhe Protokollet
 - Konventa per Ruajtjen e Trashegimise Kulturore Nenujore(2001)

Konteksti Rajonal

- Strategjia e Evropes Juglindore 2020 (SEJ 2020)
- Kuadri i Investimeve ne Ballkanin Perendimor (KIBP).
- Strategjia e Bashkimit Evropian per Rajonin Adriatiko - Jonian (SBERAJ),
- Programi IPA II
- Samiti i Ballkanit Perendimor – rrjeti i korridoreve kyc rajonale te transportit

Konteksti Kombetar

- Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim 2015-2020
- Strategjia Kombetare Ndersektoriale per Bujqesine dhe Zhvillimin Rural 2014-2020
- Strategjia e Zhvillimit te Biznesit dhe Investimeve 2014-2020
- Strategjia e Furnizimit me Uje & Kanalizimet 2014-2020
- Strategjia Kombetare Ndersektoriale per Administrimin e Mbetjeve 2010-2025
- Plani Kombetar per Administrimin e Mbetjeve 2010-2025
- Strategjia Ndersektoriale e Mjedisit 2015-2020 (draft)
- Plani i Pergjithshem Kombetar per Territorin (draft)
- Legjislacioni perkates mbi ekologjine, ajrin, mjedisin detar, zonat e mbrojtura, VSM dhe VNM, administrimin e mbetjeve, trashegimise kulturore, zhurmat, ujin, bujqesine, pyjet, etj. *(nje liste e detajuar e ligjeve, pershkrimet te tyre dhe sektoreve te zbatimit eshte dhene ne Shtojcen 2)*

Burimi: Shqiperia – Plani Kombetar per Integrimin Evropian (Mars 2015)

3.4.ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.

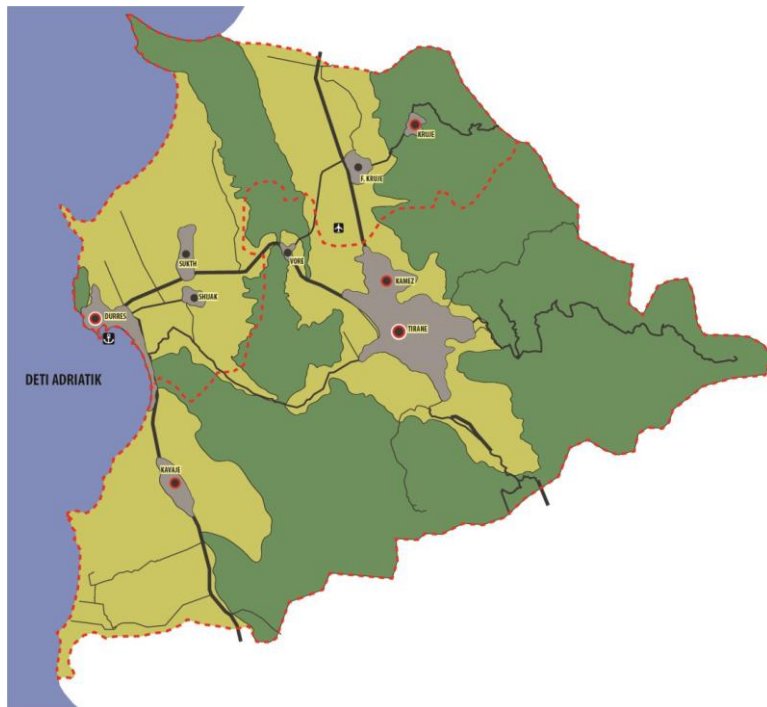
Zona ekonomike Tirane-Durres gjendet ne pjesen qendrore-perendimore te Shqiperise, dhe shtrihet nga Kruja ne Lindje deri ne Bregdetin Adriatik. Rajoni Tirane-Durres eshte nje nder zonat me rritjen me te shpejte ne Europe dhe ka nje sektor privat dinamik dhe kreativ, i cili po vjen gjithnje e me shume duke u maturuar. Duke shfrytezuar avantazhin konkurues te ardhur nga pozicioni i rendesishem gjeografik, Tirane-Durres perben nje nder kon-urbancionet me te rendesishme ekonomike te bregdetit Adriatik dhe te Evropes Juglindore.

Kjo zone perbehet nga dy qarqe, qarku i Tiranës dhe ai i Durresit. Nderkohe zhvillimi urban ne kete zone mund te ndahet ne qendra te rendesishme urbane si Tirana dhe Durresi, qendra urbane dytesore si Kamza, Kavaja dhe Kruja, si edhe qendra te nivelit te trete si Fushe-Kruja, Vora, Shijaku dhe Rrogozhina. Pjese integrale e ketij rajoni ekonomik jane dy "itineraret ekonomike" qe shtrihen pergjate autostrades Tirane-Durres, dhe pergjate autostrades Tirane-Milot, edhe pse ato manifestojne karaktere te ndryshme. Gjithashtu ne kete rajon ndodhen dhe dy portat kryesore te transportit kombetar: Aeroporti i Tiranës dhe Porti i Durresit.

Perpos zonave urbane dhe itenerareve ekonomike, ku kryesisht jane te vendosura funksione te industrise dhe te sherbimeve tregtare, rajoni dallohet dhe per diversitetin e larte qe ofron sidomos per qellime te turizmit. Veprimtaria turistike ne kete rajon mund te klasifikohet ne kater grupe:

turizmi bregdetar, turizmi natyror, turizmi me fokus kulturoro-historik dhe se fundmi turizmi “urban”.

Nderkohe qe sektori ekonomik i treti ne radhe, por jo per nga rendesia, eshte sektori i bujqesise. Nje pjese e madhe e ketij rajoni ndodhet ne Ultesiren Perendimore, e cila lejon per nje prodhimtari te larte dhe per zhvillimin e aktiviteteve bujqesore. Edhe pse si rrjedhoje e zhvillimit te “pakontrolluar” urban, sidomos pergjate aksit Tirane-Durres, nje pjese e konsiderueshme e fondit te tokave bujqesore jane transformuar ne toka urbane, edhe pse pas viteve ‘90 tokat bujqesore mund te kene pesuar nje fragmentim te larte, ky sektor vazhdon te mbetet nje nder me kryesoret ne ekonomine rajonale.

Plani i Integruar Ndersektorial do te siguroje zhvillimin e qendrueshem ekonomik te rajonit Tirane-Durres, duke mundesuar perdorim te balancuar te resurseve natyrore, infrastrukturore dhe njerzore. Per ceshtje te lehtesise se menaxhimit te procesit, rajoni eshte ndare ne kater sisteme kryesore, sipas tipareve te ngjashme territoriale, por vizioni i zhvillimit dhe politikat e hartimit te Planit te Integruar Ndersektorial te Zones Ekonomike do te jene nje umbrelle e vetme per te gjithë rajonin, dhe c’eshte me e rendesishme, do te jene te integruara me vizionin dhe politikat e Planit te Pergjithshem Kombetar dhe Planit te Integruar Ndersektorial te Bregdetit:

- Sistemi 1: Ekonomia Urbane
- Sistemi 2: Turizmi dhe Natyra
- Sistemi 3: Bujqesia
- Sistemi 4: Infrastruktura dhe Korridoret Ekonomike

Nga te dhenat e censusit 2011, rezulton se pothuajse 1/3 e popullsise se Shqiperise jeton ne kete rajon. Gjithashtu prania e institucioneve shteterore kryesore, prania e portave te Shqiperise dhe prania e zonave te rendesise se vecante historike e natyrore deshmojne per potencialin e madh ekonomik dhe rendesine qe kjo zone ka ne zhvillimin e gjithë Shqiperise.

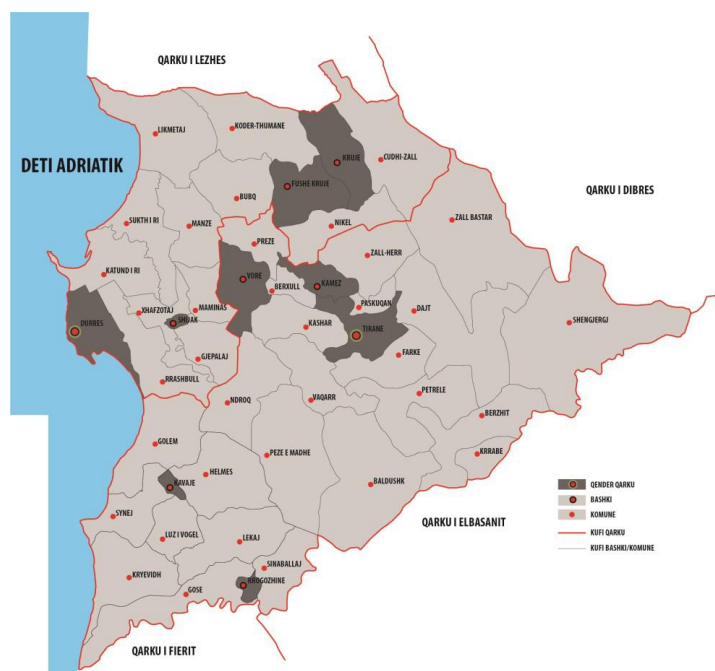
SITUATA EKZISTUESE

Ne Shqiperi, mungesa e planeve hapesinore dhe moszbatueshmeria e bazes ligjore jane konsideruar si dy prej pengesave me te madhe per zhvillimin e qendrueshem ekonomik te vendit. Ritmi i pergatitjes se planeve hapesinore ka qene shume i ngadalte per te parandaluar praktiken e ndertimeve ilegale. Mosrealizimi i planeve dhe programeve territoriale, moskoordinimi dhe

bashkerendimi ne shkalle rajonale dhe kombetare, konsiderohen si arsyt kryesore te pamundesise per nje zhvillim te qendrueshem dhe te koordinuar per zonen qendrore ekonomike. Edhe pse ka patur disa tentativa per hartimin e strategjive te zhvillimit “rajonal”, kryesisht per korridorin Tirane-Durres ose qarkun e Tiranes, mosarritja ne fazen e implementimit apo edhe mungesa e kapaciteteve administrative te qarkut si autoritet planifikimi, kane shkaktuar nje problem madhor. Fakti eshte se, per kete hapësire strategjike nuk ka ekzistuar nje Plan i Integruar qe te sherbeje si kuader rregullues dhe promovues per te siguruar standarde ne planifikim dhe instrumenta qe mundesojne rritjen e qendrueshme ekonomike. Zona Ekonomike Tirane-Durres ka nevojë per nje strategji dhe plan gjithperfshires qe te siguroje perdorimin efektiv te burimeve te pakta publike, te shmange shkaterrimin e tokes bujqesore dhe te udhezoi si sektorin publik ashtu edhe ate privat se ku duhet t’i zhvillojne sherbimet.

a) Situata demografike

Qendra ekonomike Tirane Durres, perbehet nga dy qarqe, ai i Tiranes dhe i Durresit. Qarku i Tiranes ka nen juridiksionin e saj rrethin e Tiranes dhe ate te Kavajes dhe ka nje siperfaqe prej 1,652 km².

Rajoni i Tiranes ka nje popullsi prej 756,675 banoresh me dendesi 454 banore/km², nga ku 70,2 % jetojne ne zonat urbane dhe 29,8 % ne zona rurale (Censusi i popullsisë dhe banesave, 2011, INSTAT, f.q. 84).

Qarku	Viti	Ne Përqindje	Viti	Ne Përqindje
	2001	2001	2011	2011
Tirane	595 563		741 302	
Urbane	380 472	63.7%	524 728	71%
Rurale	217 092	36.3%	216 574	29%

Bazuar ne ndarjet administrative, me nje renditje sipas madhësisë se popullsisë, Bashkia Tirane ka nje popullsi prej 418 495 banore, Bashkia Kamez 66 841 banore, Komuna Kashar 43 353 banore, Komuna Paskuqan 37 349 banore, Komuna Farke 22 633 banore, Bashkia Kavaje 20 192 banore, Komuna Dajt 20 139 banore, Bashkia Vore 10 901 banore.

Nderkohe, Qarku i Durresit ka nje popullsi prej 263 711 banore (INSTAT, Censusi i Popullsisë dhe Banesave, 2011, f.q. 20). Zoteron nje siperfaqe prej 766 km² me dendesi mesatare prej 343 banore per km², ku popullsia ne qytet ze 74,56 % dhe ne fshat 25,44 %. Shtesa vjetore e popullsisë

shkaktohet nga migracioni i brendshem prej afro 14 000 banore, si dhe lindjet natyrale prej 1 500 banore.

- Dendësia e popullsisë në rang kombëtar është 97 banore /km², ndërkohë që në qarkun Tiranë rezultoi 454 banore/km² dhe në qarkun e Durrësit rezultoi 343 banore/km².
- Vetëm qarku i Tiranës ka popullsinë më të madhe në rang qarqesh, me një përqendrim prej 1/3 e gjithë popullsisë së Shqipërisë.
- Popullsia e qarkut të Tiranës, por edhe e Durrësit kanë patur një trend në rritje gjatë viteve të dekadës së fundit. Disa nga njesitë vendore kanë shënuar një rritje popullore nga 30 - 60 %.
- Bashkia e Tiranës ka rritjen më të madhe të popullsisë në nivel qarku dhe në nivel kombëtar. Kjo rritje ka ardhur si rezultat i migrimit të popullsisë nga zonat e tjera të Shqipërisë.

Produktiviteti i ulet i bujqësisë në zonat rurale i kombinuar me mundësitë e ofruara nga rritja e zhvillimit ekonomik në zonat urbane, ka çuar në një hendek në rritje ndërmjet kushteve të jetesës në të dyja zonat dhe të migrimit të madh rural-urban. Migrimi rural ka qenë tashmë faktori kryesor në dekadat e fundit për zgjerimin e madh të zonave urbane. Ai ka qenë një fenomen i pakontrolluar, i shoqëruar me probleme të renda sociale dhe mjedisore. Prandaj, Politikat Urbane duhet të marrin parasysh jo vetëm aspektet fizike por dhe ato rregullatore, si edukimi dhe angazhimi qytetar.

b) Situata urbane dhe informaliteti

Në Shqipëri, mungesa e planeve hapësinore dhe moszbatueshmëria e bazës ligjore është konsideruar të jetë pengesa më e madhe për zhvillimin e qendrueshëm urban dhe rajonal. Shkalla e përgatitjes së tyre ka qenë shumë e ngadalshme për të parandaluar praktiken e ndërtimeve informale. Mosrealizimi i planeve dhe programeve, konsiderohet si arsyeja kryesore e mungesës së një zhvillimi të qendrueshëm.

Rritja e dendësisë së ndërtimeve për dekadën e fundit në këto dy qarqe ka shkaktuar një demtim të hapësirave publike dhe një shpërndarje të pabarabartë të shërbimeve publike. Kjo ka sjellë një mbingarkesë në zonat me zhvillim ekonomik më të lartë, si në bashkinë e Tiranës, bashkinë e Durrësit, pjesërisht në komunën e Kasharit dhe Farkës dhe më pak në bashkinë e Kamzës, bashkinë e Vorës dhe bashkinë e Krujës. Tipologjitë e ndërtimit janë kryesisht me karakter banimi dhe biznesi, duke lënë të njëjtin numër ndërtimesh me karakter publik shëndetësor, arsimor, kulturor. Kërkesa për zonat me zhvillim urban më të lartë ka shkaktuar një rritje deri diku të pajustificuar të vlerës së pronës në këto terriore, nëse marrim si referencë mungesën e shërbimeve dhe cilësisë së ofruar për komunitetin dhe më gjere.

Ndikim shumë të madh kanë edhe ndërtimet informale përpara viteve 2005-2006 në këto dy qarqe. Duke qenë zona me zhvillim urban dhe ekonomik, kanë ofruar terren për nderhyrje jashtë planeve dhe rregullave urbane, si hapësira me komoditet urban, me mundësi për shërbime publike, me hapësira publike, me infrastrukturë ekzistuese dhe lehtësira të tjera të lidhura me ekonominë dhe mundësitë e punësimit. Kjo, e parë në një këndvështrim mikro ishte një zgjidhje pozitive, por në teresinë e ngarkesës së ndërtimeve informale u shkaktua një problematike e re në të gjitha hallkat e lartpërmenduar. Gjendja urbane përpara fillimit të këtyre nderhyrjeve ishte sipas një shpërndarjeje përpjestuese me nevojat e shërbimeve publike dhe dendësisë së popullsisë.

Zonat me problematike me ndërtime informale janë bashkia e Kamzës, bashkia e Tiranës, komuna e Kasharit, komuna e Farkës, komuna Golem, bashkia e Durrësit, komuna e Dajtit, bashkia e Fushe-Krujës, bashkia e Krujës. Kryesisht situatat informale janë në komunat e qarqeve, të përqendruara në zona me hapësira të gjelbra, ose në toka pjellore, si terreni i pershtatshëm për nderhyrje dhe më pak i kontrollueshëm. Këto ndryshime në kohë kanë dhe një kosto qoftë në vlerësimin e pronës, situatën urbane, infrastrukturën dhe bashkëjetesën e dy situatave, formale dhe informale.

c) Ekonomia dhe Konkureshmeria

Ne kontekstin e zhvillimit ekonomik, qarku i Tiranës, por edhe qarku i Durrësit, ze një vend mjaft të rëndësishëm në ecurinë e zhvillimit të të gjithë vendit. Paraqitja e profilit ekonomik dhe pozicionit që ka ky qark në ekonominë e vendit, është bërë duke analizuar një sërë indikatorësh, si: PBB - Prodhimi i Brendshëm Bruto, të ardhurat për frymë, niveli i prodhimit, numri i të punësuarve dhe shkalla e produktivitetit të ndermarrjeve, si edhe struktura e sektoreve të ekonomisë në këtë qark.

Duke ju referuar Prodhimit të Brendshëm Bruto vihet re një pabarazi në zhvillimin ekonomik të qarqeve ose rajoneve në Shqipëri. Sipas të dhënave të marra nga INSTAT, qarku i Tiranës është i pozicionuar në vendin e parë me 151,2 % në krahasim me mesataren kombëtare të PBB me 100 %. PBB për Tiranën është 54 500 lek/frymë, ndërsa në nivel kombëtar është 36 000 lek/frymë (INSTAT, 2009, f.q.1). PBB për frymë në 11 rajonet statistikore është nën mesataren kombëtare, ku qarku i Durrësit është me 94 %. Kështu që Tirana jep kontributin më të madh në krijimin e PBB në nivel kombëtar dhe ka peshën me 37,9 % e ndjekur nga qarku Durrës me 9,1 %. Si rrjedhojë e rritjes ekonomike, një sërë faktorësh pozitivë vërehen në rajon ku ndër të tjera mund të përmendet hapja e vendeve të punës të nevojshme, me shumë industri dhe kompani konkurruese, me prioritet turizmin dhe kohën e lire, duke përfshirë edhe argetimet, rritja e nismës së lire private, riciklimi i zonave industriale të përdorura, përmirësimi i utilitetëve dhe shërbimeve publike si uji, energjia dhe transporti.

Në nivel kombëtar, sipas publikimit të Ministrisë së Ekonomisë, numri më i madh, 38,7% e ndermarrjeve aktive operojnë në qarkun e Tiranës, kjo sipas buletinit të METE (2010, f.q. 39). Më pas vjen qarku i Durrësit me 11,8 % të ndermarrjeve dhe në vend të tretë ndodhet qarku i Fierit me 8,9 % të ndermarrjeve. Qarku i Tiranës zë vendin e parë në nivel kombëtar, përse i takon numrit të ndermarrjeve jo bujqësore aktive në të gjithë sektorët me përjashtim në Bujqësi dhe Peshkim. Në këtë sektor Tirana zë vendin e tretë pas qarkut të Durrësit dhe të Shkodrës.

Sektorët, ku mund të përmenden industria, fabrika, punishte, magazinim por edhe sektori i real estate me tregun e zyrave, banesave, dhe ai i industrisë argetuese që kanë peshën më të madhe në ekonominë e qarqeve Tirane dhe Durrës, janë sektori i shërbimeve dhe tregëtisë, më pas vjen ndertimi dhe transporti. Komunitat që ndodhen përreth qyteteve-qendra kanë një numër më të madh biznesesh krahasuar me ato që ndodhen në distancë më të largët, duke e vërtetuar përqendrimin vetëm në zonë të caktuara.

Rajoni ekonomik Tirane-Durrës është me dinamiku në Shqipëri, si në termat zyrtare ashtu edhe në termat e elementeve gri dhe të ekonomisë së zeze, por edhe në termat e marrjes së rrymave të mëdha të të ardhurave nga emigrantët. Është mëse e qartë gjithashtu, se disa nga rajonet e prapambetura të vendit nuk po peshojnë rritje. Në këto kushte, ekonomia e qarqeve Tirane dhe Durrës po rritet më të pakten 3% në vit më shpejt se ekonomia kombëtare dhe kjo shifer mund të jetë akoma edhe më e lartë, gati 5% ose 6% më shumë.

d) Infrastruktura dhe Korridoret Ekonomike

Infrastruktura dhe shërbimet që ofrohen nëpërmjet saj përbejnë një element themelor në zhvillimin e një vendi. Infrastruktura fizike si rrjeti rrugor, energjia elektrike dhe transporti, pengojnë ose lehtësojnë aktivitetin ekonomik në një zonë të caktuar. Kapitallet, krahu i punës dhe kompanitë/bizneset kanë tendencën të levizin në vendet që ofrojnë infrastrukture lehtësuese dhe institucione që mbështesin ato në aktivitetin e tyre.

Gjatesia e rrugëve në fund të vitit 2009, në qarkun e Tiranës ishte 881 km, e ndare në 617 km rrugë rurale, 145 km rrugë nacionale dhe pjesa tjetër rrugë turistike dhe pyjore (INSTAT, tregues sipas qarqeve, 2009, fq 66). Rrjeti rrugor në këtë qark është përmirësuar ndjeshëm nga investimet që janë bërë nga MPPT dhe nga Fondi Shqiptar i Zhvillimit në dy vitet në vijim. Si rezultat i përmirësimit të sistemit rrugor është shkurtuar koha e transportit të njerezve dhe mallrave për në drejtim të

aeroportit të Rinasit, portit të Durrësit apo në pika të tjera turistike, si brenda kufijve administrative të qarkut, ashtu edhe në zonat e tjera të Shqipërisë. Kjo gjë ka nisur ndjeshëm konkurrencën e qarkut të Tiranës në nivel kombëtar.

Infrastruktura rrugore që lidh Qarkun e Tiranës me qarket fqinje është përmirësuar dukshëm, por ka ende vend për përmirësim. Kështu lidhja me qarkun e Durrësit dhe Fierit është shkurtuar ndjeshëm si rezultat i autostradës që lidh Tiranën me Durrësin. Fqinjësia e qarkut të Tiranës me qarkun e Dibres është në zonën me malore të këtij qarku që përfshin Malin e Dajtit dhe Malin me Gropa. Megjithatë është në fazat e para të zbatimit të saj në disa segmente rruga që lidh këto dy qarqe dhe që njihet me emrin 'Rruga e Arberit'. Ndertimi i kesaj rruge do të bëjë të mundur lidhjen jo vetëm të qarkut të Dibres me Tiranën dhe Durrësin, por edhe të një pjese të rajoneve të Maqedonisë perëndimore, që banojnë kryesisht nga popullsia shqiptare.

Në qarkun e Tiranës, përmirësimi i infrastruktures rrugore si dhe rritja e nivelit të jetesës ka sjellë edhe një rritje në numrin e mjeteve të transportit rrugor. Sipas treguesve të marrë nga INSTAT në qarkun e Tiranës figuronin 117,844 mjete transporti për pasagjerët deri në fund të vitit 2008. Kjo shifer përben 40 % të të gjithë mjeteve të transportit rrugor, për pasagjerë, në nivel kombëtar (ibid. fq. 67). Po kështu qarku i Tiranës zinte vendin e parë edhe në numrin e mjeteve të transportit të mallrave me 31,5 % të këtyre në nivel vendi. Kjo vlerë kishte diferencë të konsiderueshme edhe me qarkun e Durrësit që zotëronte 12 % të mjeteve të transportit në nivel vendi. Krahas treguesve pozitivë, shtimi i numrit të mjeteve të transportit në qarkun e Tiranës është shoqëruar edhe faktin se në këto qark, në fund të vitit 2008, janë shënuar 35 % e aksidenteve në nivel vendi (INSTAT, 2009).

Aksi i transportit Tiranë-Durrës, në gjithë zonën Metropolitane është i lidhur nëpërmjet "autostaradës" dhe është gjithashtu i aksesueshëm nga pothuajse të gjitha pjesët e tjera të vendit, nëpërmjet një sistemi të mirë transporti. Megjithatë ka një mundësi të një plani të integruar transporti dhe ndarje hierarkike të rrugëve, e cila duhet të ngadalshet dhe probleme me trafikun.

Ndërsa, zonat informale të qarkut Durrës, si psh., Keneta, kanë mundësi të sistemit rrugor, si dhe të rrjetit të infrastrukturës.

Rrjeti i rrugëve në Durrës ka një gjatësi prej 325 km dhe përbëhet nga:

- 3.60% rrugë kryesore – gjatësi totale: 11.7 km
- 21.32% rrugë Sekondare – gjatësia totale: 69.3 km
- 75.08% rrugë terciare – gjatësia totale: 244.0 km

Përsa i përket trafikut, sidomos në qytetin e Durrësit problemet kryesore që vërehen janë : i) ngjeshja e trafikut dhe mundësia e parkimit, degradimi i transportit publik, pasiguria për lëvizjen e këmbsoreve dhe ciklistëve, dhe si rrjedhojë rritja e ndotjes së ajrit dhe tokës. Transporti publik është i përdorshëm me autobuzat për 4 linja: 1) Durrës–Plepa, 2) Durrës-F Tullave, 3) Durrës– Porto Romano, and 4) Durrës-Curila. (të dhëna nga Plani i konsoliduar i Bashkisë Durrës)

e) Mjedisi, Turizmi dhe Koha e Lire

Edhe pse një rajon mjaft i urbanizuar dhe me karakter kryesisht ekonomik, në këto zone dallohet edhe një larmishmëri sistemesh natyrore. Në këto rajon ndodhen tre parqe të karakterit kombëtar ku përmenden Mali i Dajtit, Qafe-Shtama dhe një pjesë e vogël e parkut të Karavastasë. Gjithashtu, zona e malit me Gropa është çelësuar si Peizazh i Mbrojtur i rëndësishëm kombëtar, dhe zona e Rushkullit përben një rezervat natyror.

Përpos zonave të mbrojtura natyrore rëndësi të vecantë në këto rajon luan dhe rrjeti hidrik. Rrjeti i lumenjve dhe perrenjve është tejet i rrezikuar dhe i ndotur, si rrjedhojë edhe e zhvillimit të shpejtë urban dhe vendosjes së vendbanimeve informale buze lumenjve. Nder lumenjtë me kryesore në këto

rajon permenden Erzeni, Tirana, Lana, Terkuza, nje pjese e vogel e lumit Shkumbin. Gjithashtu, nje pasuri e vecante e kesaj zone jane edhe liqenet, rezervuaret e natyrave te ndryshme te cilat luajne nje rol te rendesishem ne peizazhin e ketij rajoni.

Peisazhi dhe mjedisi paraqitet i renduar gjate gjithe qendres ekonomike Tirane-Durres, duke degraduar panoramen peizazhistike me ndertime te realizuara ne mungese te nje planifikimi kombetar e sektorial. Erozioni eshte gjithashtu nje faktor problematik qe ka ndikim ne zonat kodrinore dhe panoramen e pergjithshme. Krahas faktoreve natyrore, eshte favorizuar nga aktiviteti njerezor edhe shfrytezimi i inerteve nga shtrati i lumenjve ne menyre abuzive per qellime ndertimi, etj.

Disa nga ceshtjet me kryesore ne kete zone kane te bejne me eleminimin e zonave te nxehta/ zonave industriale te shkaterruara, rritja e ndergjegjesimit, publik/ informacionit/ komunikacionit/ arsimit, aplikime me qellim pakesimin e ndotjes, nxitja e mbrojtjes se biodiversitetit dhe ambientit perreth, si dhe permiresimi i mjedisit urban/ hapesirat e hapura publike etj.

Si rrjedhoje eshte i nevojshem formulimi dhe implementimi i nje strategjie te qarte dhe ambicioze per zhvillimin e turizmit, ceshtje dhe strategji te rregullimit per rajonin, qe duhet t'i marrin ne konsiderate dhe formulimi dhe implementimi i nje strategjie te qarte per zhvillimin e menyrave te argetimit per vendasit si dhe ngritjen e qendrave efektive te informacionit per turistet.

KONKLuzion

Si konkluzion situata e Qendres Ekonomike Tirane-Durres mund te permblihet si me poshte:

- Eshte nje vendndodhje strategjike ne Ballkanin perendimor;
- Eshte rajoni me rritje me te shpejte ne Shqiperi;
- Eshte motorri i fuqise se rritjes se shpejte ekonomike te vendit;
- Ka nje rritje ekonomike te bazuar ne prurjet e remitancave nga emigrantet dhe si rezultat ka intensitet ne zhvillimin e prones. Te dyja keto fenomene dyshohet se mund te vazhdojne rritjen me te njejtin intensitet;
- Ka nje rritje te sektoreve te sherbimit (sherbimet financiare, koha e lire) dhe jo prodhim ose industri te bazuar ne njohuri moderne;
- Ka nje problem te bilancit te pagesave, i cili mund te ndihmohet nga zhvillimi i turizmit;
- Eshte nje magnet per shqiptaret qe jetojne ne zonat rurale te vendit;
- Ekziston potenciali per te pasur nje zhvillim ekonomik te qendrueshem;
- Ka nje treg toke te pazhvilluar mire, i cili vuan nga deshtimi i sistemit te planifikimit te tij territorial;
- Ka shume ndertime te paplanifikuara dhe ndertesa informale;
- Ka sherbime te varfra ne pergjithesi dhe sherbime publike te papershtatshme;
- Vuan nga probleme serioze ne lidhje me energjine dhe furnizimin me uje te pijshem, instalimin e sistemit te ujrave te bardha e te zeza;
- Gezon nje klime shume te kendshme dhe larmishmeri pejsazhi;
- Ka shumellojshmeri relievi, male e parqe kombetare si edhe terrene bregdetare; 20
- Verehet nje degradim i mjedisit natyror, ku ka zona te medha te ndotjes fizike, pjeserisht me toka te ndotura si edhe uje e ajer te ndotur mbi normat nderkombetare;
- Verehet nje rritje e madhe e pronesise mbi mjetet motorike dhe perdorimit te tyre; menaxhimi i keq i trafikut dhe nje mungese e sistemit te integritit te transportit publik; shume aksidente motorike dhe dispozita te papershtatshme te parkimit urban;
- Verehet nje zhvillim i dobet i sherbimeve sociale publike;
- Ka nje sistem arsimimi, i cili ka nevojte per permiresim ne kuptimin cilesor dhe qe duket se po lufton per te pasur harmoni me kerkesat e larta;

- Ka potencial per rritje te metejshe, por komunitetet e tij rurale mund te mos jene te qendrueshem ne zhvillimin e tyre dhe cilesia e jetes ne zonat urbane mund edhe te perkeqesohet;
- Ka nevojte per nje sistem planifikimi pro-aktiv me teper sesa reaktiv, me nje diapazon te gjere te instrumentave, zbatuesmerise dhe integritimit dhe me nje theks te vecante mbi qendrueshmerine.
- Duhet te sigurohet qe zona ekonomike ne te cilen rritja do te jete e vazhdueshme edhe ne te ardhmen, te jete nje rritje e cila duhet te orientohet me konceptin e zhvillimit te integruar, perdorim te mire te tokes dhe nje sistem menaxhimi.
- Ne Zonen Ekonomike Tirane-Durres, zhvillimi i qendrueshem do te jete udhezuesi kryesor per kete plan. E gjitha kjo kerkon qe arsyetimet lidhur me ekonomine, zhvillimet sociale dhe mjedisore te jene te mire balancuar ne zhvillimin rajonal, dhe me pas cdo zhvillim i propozuar duhet te siguroje qe brezat e ardhshem te jene te njejtin zhvillim si brezat qe jetojne sot.
- Luan rolin vendimtar ne zhvillimin e pergjithshem ekonomik dhe social te te gjithe vendit. Prandaj, zhvillimi i saj eshte i nderlidhur ngushte me zhvillimin e te gjithe shoqerise dhe ekonomise dhe kjo kerkon vemendje te posacme te qeverise.
- Eshte nje zone portal e Shqiperise ne lidhje me Bashkimin Europian, e cila do te nxise integrimin e rajonit ne zhvillimin e pergjithshem europian. Kjo kerkon qe qeveria qendrore dhe aktoret pergjegjes te rajonit te ndermarrin perpjekje intensive per ta shnderruar ate ne nje pjese integrale te hapësirës europiane.

f) Nevoja per hartimin e PINS

Situata ekzistuese paraqitet emergjente duke pare aspiratat per zhvillim te Shqiperise dhe te vete Qendres Ekonomike. Mungesa e nje Plani te Integruar Ndersektorial per Zonen ekonomike Tirane-Durres ka shkaktuar edhe parcelizimin e planifikimit, aty ku kompetencat dhe juridiksionet territoriale ndahen. Kjo ka penguar hartimin e planeve rajonale, qe do te ishin potencialisht te integrueshme me njera-tjetren. Per me teper, te gjitha planet vendore dhe ato rajonale (te pakta ne numer), si dhe zhvillimet deri me sot, jane jetesuar pa rakorduar nje vizion te qarte rajonal, e aq me pak kombetar. Ndaj, hartimi i PINS eshte nje nevojte urgjente per te ndalur perkeqesimin e situates ne territor. PINS do te mundesoje rregullimin e procesit te zhvillimit duke e futur ate ne brazden e nje zhvillimi te qendrueshem afatgjate me qellim primar zhvillimin ekonomik.

Shqiperia eshte nje vend ne ndryshim ku e vjetra, e pasur ne trashegimi kulturore e natyrore dhe e reja, e orientuar ne aktivite ekonomike te limituara ne llojshmeri dhe madhesi, nderveprojne ne nje mjedis te papershtatshem per kombinim e tyre ne funksion te zhvillimit te qendrueshem: si ne rrafshin kohor ashtu edhe ne planin e gjitheperfishirjes territoriale. Rajoni Tirane-Durres ka sot ashtu si dhe ka pasur ne te shkuaren nje zhvillim me intensiv social-ekonomik, krahasuar me pjesen tjeter te vendit.

Hartimi i ketij Plani duhet te parashikojte zgjidhje qe jane ne mbeshtetje te pushtetit vendor dhe politikave te tyre, per te mundesuar qe ky i fundit te marre nje rol udheheqes ne zhvillimin e tokes, duke mbrojtur zonat natyrore, historike dhe bujqesore, duke garantuar partneritet publik e privat ne financimin e infrastrukturave e sherbimeve dhe duke administruar shperndarjen e se drejtes se zhvillimit. Kjo padyshim eshte e lidhur ngushte edhe me reformen territoriale, e cila do t'i lehtesonte mjaft proceset planifikuese, sepse do te qartesonte kufijte territorial dhe kompetencat mes autoriteteve, duke i bere ato me te zbatueshme dhe me efektive.

Gjithashtu, gjate viteve te fundit Shqiperia ka qene ne menyre te vazhdueshme duke humbur shume nga vlerat e saj te biodiversitetit dhe habitateve natyrore, duke perfshire edhe ato bregdetare e detare, malore e kondrinore si dhe lumore, per shkak te zhvillimit te pakontrolluar urban dhe turistik, rritjes se ndotjes, shpyllezimit, erozionit, mungeses se legjislacionit te pershtatshem mjedisor dhe zbatimit te tij te dobet.

“Kerpudhezimi” i territorit të qendres ekonomike Tirane-Durres me ndertime spontane apo individuale, ngre nevojën e vlerësimit të informalitetit, si dhe atë të parashikimit të mënyrës së integritetit të vendbanimeve, duke respektuar vizionin e Planit. Monitorimi i deritanishëm është në nivel observimi, një arsye me shumë për realizimin e Planit të Integruar Ndersektorial, i cili do mundësojë vlerësimin sasior dhe cilësor të impaktit të fenomeneve të përmendura dhe sfidave të reja të lidhura me rigjenerimin urban, ndryshimet klimatike, burime të energjisë së rinovueshme etj.

Nevoja për të analizuar dhe reaguar kundër situatës aktuale nuk duhet të lërë jashtë vëmendjes projektet kombëtare strategjike që tashmë janë pjesë shumë e rëndësishme të realitetit tonë të zhvillimit. Sigurisht, kjo do të përfshijë në analizë shumë indikatorë të ekonomisë në këto zona bregdetare, që mund të kenë karakter industrial, bujqësor apo turistik.

Me bindjen absolute se promovimi dhe implementimi i zhvillimit të qëndrueshëm është i një rëndësie jetike, hartimi i Planit të Integruar Ndersektorial për Zonën Ekonomike Tirane-Durres, për më tepër dhe rëndësinë strategjike të kësaj zone, është prioritet përcësor. Ky plan do të shërbejë si një sistem rregullues dhe garantues të standarteve, në planifikimin racional të veprimtarive dhe aktiviteteve në brezin bregdetar.

Natyrisht hartimi i Planit të Integruar Ndersektorial për Zonën Ekonomike Tirane-Durres vlerëson zgjidhjet disi në nivel “makro”, por është e detyrueshme që gjatë punës për hartimin e tij, politikën të detajohen dhe të përkthehen në projekte të integruara rajonale dhe vendore, që do të minimizojnë sindromat e urbanizimit të paorganizuar. Ky plan, do të pikëtojë ndryshime rrethësore mbi një bazë të integruar të dhënash mbi territorin në të gjithë hapësirën e rajonit. Ky proces duhet të mishërohet në këtë Plan të Integruar Ndersektorial për Zonën Ekonomike, në mënyrë që situata aktuale të ridimensionohet me standarde të pranueshme dhe bashkëkohore, që garantojnë frymëmarrje dhe zhvillim të qëndrueshëm.

SEKSIONI 4: PERSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE DHE VECORIVE TE MJEDISIT

4.1. Toka

4.1.1. Morfologjia

Relievi i Shqiperise eshte kryesisht malor. Vargmalet e para alpine u formuan nga mbarimi i jurasikut, ndersa gjate eres kenozoike u shpejtua procesi malformues ne teresine e Albanideve, qe tani perbejne token e nentoken e Shqiperise. Lartesia mesatare e relievit eshte 708 metra, ose 2 here me e larte se mesatarja e Evropes. Lartesite me te medha gjenden ne Alpet shqiptare dhe ne malet e Lindjes (Korabi 2751 metra mbi nivelin e detit, perben edhe majen me te larte te Shqiperise). Territori i Shqiperise ndahet ne 4 rajone te medha natyrore (fiziko-gjeografike):

- Rajoni Verior dhe Verilindor
- Rajon Malor Qendror
- Rajoni i Maleve Jugore
- Ultesira Perendimore

Zona ekonomike Tirane Durres perfshihet kryesisht nga Rajoni i Ultesires Perendimore pervec nje pjese te vogel qe perfshihet ne Rajonin Malor Qendror. Pika me e larte (1613m) eshte ne Malin e Dajtit. Pjesa malore ze nje siperfaqe te vogel te territorit ne fjale. Me kalimin nga lindja ne perendim, terreni malor i le vendin atij fushor, duke kaluar nga Tirana qe ka nje kuote rreth 110m mbi nivelin e detit ne Durres, qytet i cili luhartet vetem pak metra mbi nivelin e detit. Fushat, qe zene kryesisht pjesen perendimore pergjate bregdetit Adriatik, gjenden kryesisht pergjate lumenjve kryesore. Pjeset e urbanizuara te rajonit shtrihen kryesisht ne pjesen fushore.

Vija e Bregdetit paraqet nje konfiguracion te larmisem. Kemi dy gjire kryesore, ate te Durresit dhe te Lalzit, te cilet ndahen nga Bishti i Palles. Pjesa fundore e Gjirit te Lalzit eshte Kepi i Rodonit. Vija bregdetare ka karakteristikat tipike te vijes se Adriatikut me plazhe ranore.

Figura 1 - Harta Fizike e Shqiperise

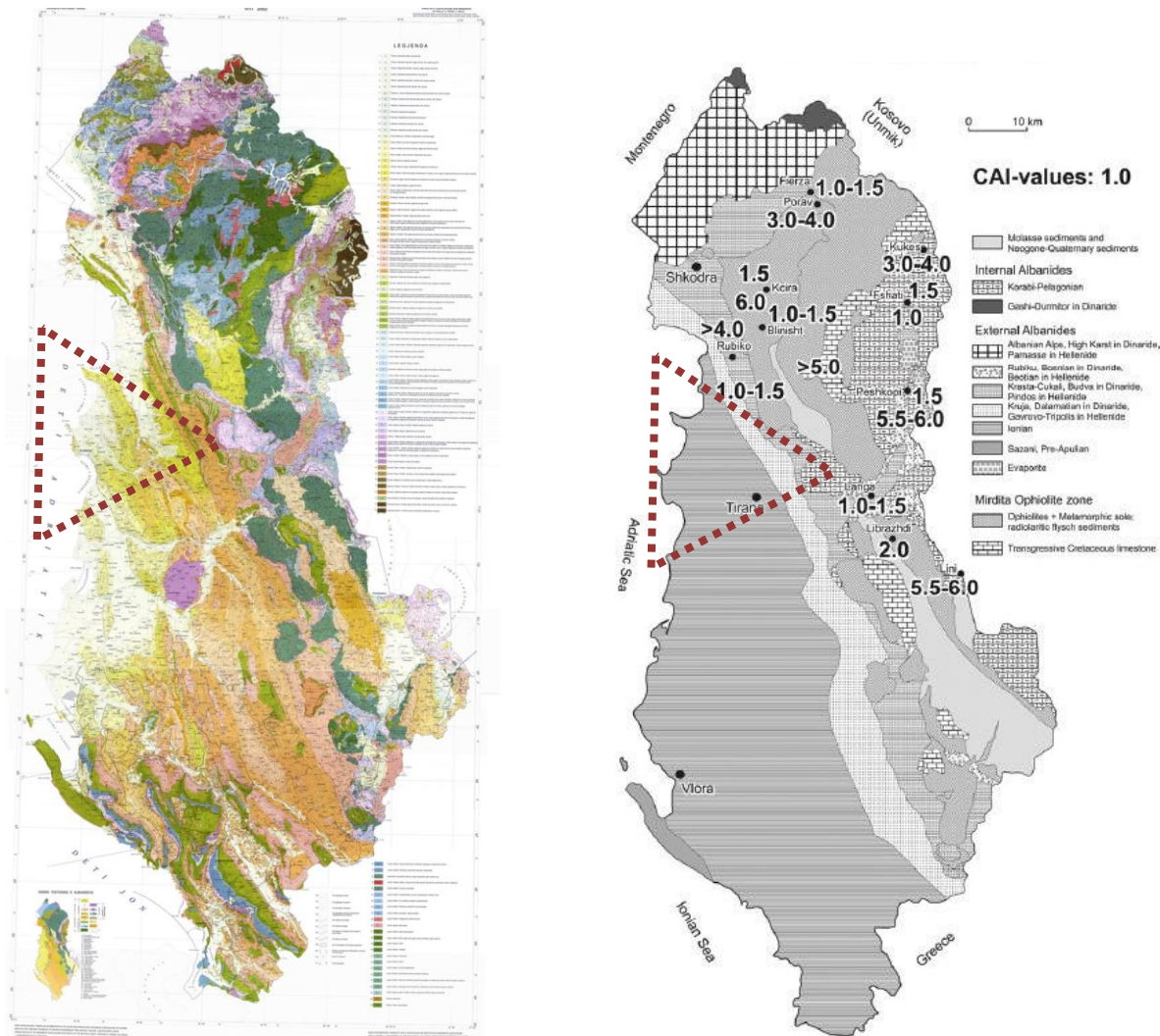

Ref: Wikimedia Commons

4.1.2. Karakteristikat e tokes

Ne Shqiperi, sipas hartes se meposhtme, verrejme keto zona kryesore: Sedimentet Miocenike dhe Neogjene, zona me Depozitime te Kuaternarit, Zona e brendshe e Shqiperise (me formacione Paleozoike), zona periferike (jonike, dinarike etj) dhe Ofilitet Konglo.

Figura 2-Harta gjeologjike e Shqiperise dhe Harta tektonike

Ref: <http://www.gsa.gov.al/>

Tokat variojne per te krijuar keshtu zona te vecanta ne varesi te klimes, flores, relievit etj. Toka grupohet ne kater zona sipas lartesisise:

- Tokat Gri - Kafe gjenden ne lartesisite deri me 600m. Ato perfshijne zonen e ulet bregdetare dhe kodrinore qe perben pjesen me te madhe te territorit te planit. Ne keto toka, shtrihen qytetet me te medha te vendit si Tirana e Durrresi, si dhe jane nje motorr per bujqesine dhe industrine e lehte. Zonat e uleta perfshijne si toke aluvionale dhe toke te kripur (saline) pergjate bregdetit.
- Toka kafe e maleve gjendet ne brendesi te vendit ne lartesisite nga 600m - 1000m, ku perfshihet zona e Krujes dhe malit te Dajtit.
- Tokat pyjore gri te cilat ndeshen ne lartesisite nga 1000m - 1800m dhe perfshijne pjesen e malit te Dajtit qe perfshihet ne plan.

4.1.3. Erozioni i tokes dhe Shkretetirezimi

Erozioni është një fenomen natyror që ke të bëjë me gërryerjen, c'vendosjen dhe transportin e lendeve të ngurta ose materialit tokësor kryesisht nën forcën e veprimit të ujit, akullit ose erës.

Erozioni vepron në kundërshtim me ekuilibrin natyror të ekosistemeve. Nevojitet një kohë shumë e gjatë për të kompensuar humbjen e lëndës të shkakuar nga erozioni për një kohë fare të shkurtër.

Erozioni ngelet një rrezik serioz për tokën në Shqipëri. Ndryshimet klimaterike shpesh shfaqen me crregullime në sasinë dhe intensitetin e reshjeve duke kontribuar në shkallën e erodimit të tokës. Parandalimi dhe kufizimi i erozionit është i lidhur direkt me përmirësimin e kushteve të mjedisit dhe në afatgjatë ndikon drejtpërdrejtë cilësinë e jetesës.

Faktoret që përcaktojnë erozionin renditen si më poshtë:

- Faktoret klimatike: reshjet dhe temperaturat që të konvertuara në Indeksin Fourier dhe Indeksin Bagnouls - Gausson, japin potencialin e klimes për të stimuluar erozionin e tokës në një rajon të caktuar.
- Faktoret tokësore: tekstura, thellesia e tokës dhe përmbajtja e gureve, që përcaktojnë erodibilitetin e tokës ose aftësinë e saj për të shkeputur, transportuar dhe depozituar gjatë procesit të erozionit.
- Relievi/pjerrësia: konfigurimi i terrenit dhe pjerrësia janë një faktor baze në përcaktimin e rrezikut potencial të erozionit.
- Vegjetacioni: vlerësimi i shkallës së mbulesës bimë si faktor frenues mbi erozionin që njekohësisht ben lidhjen midis rrezikut potencial dhe erozionit
- Faktoret Humane: duhet përmendur që ky faktor mund të ndikojë potencialisht në të dy drejtimet, për mirë apo për keq. Fatkeqësisht nderhyrjet njëzore përgjithësisht kanë rënduar situatën e erozionit në vend.

Vlerat e këtyre faktoreve e në kushtet e territorit Shqiptar favorizojnë potencialisht nivelin e lartë të erozionit të tokës.

Të dhënat teorike tregojnë se në rreth 167.646 ha ose 25% të tokave bujqësore rreziku potencial është mesatar ndërsa në rreth 442.200 ha ose 75% të tokave rreziku është i lartë. Nisur nga përberja grimcometrike (tekstura) tokat me të predispozura ndaj erozionit janë ato të Vithkuqit dhe Radhimes dhe me pak të predispozura janë ato të Lezhës dhe Librazhdit.

Faktori bimor është marrë në nivele të ndryshme i pa mbrojtur nga bimesia (tokë ugar), bimë prashitese, me mbrojtje mesatare (bimë të lashta), dhe me mbrojtje të lartë (bimë livadhore).

Teorikisht, tokat e rajoneve të Beratit, Pogradecit, Skraparit, Gramshit, Mirdites, Elbasanit, Korçes, Permetit dhe Kolonjes janë të rrezikuara potencialisht nga **rreziqet e shkarjeve dhe shembjeve**. Gjithashtu dukuria e shkarjeve dhe shembjeve të tokës ka filluar të shfaqet dhe të veprojë në zonat e pjerrta në afërsi të zonave urbane të qyteteve Tiranë, Durrës, Lezhë, Sarandë. Siperfaqet e tokës që rrezikohen nga këto shkarje dhe shembje vlerësohet të jenë rreth 140- 150 mijë ha në të gjithë territorin e Shqipërisë.

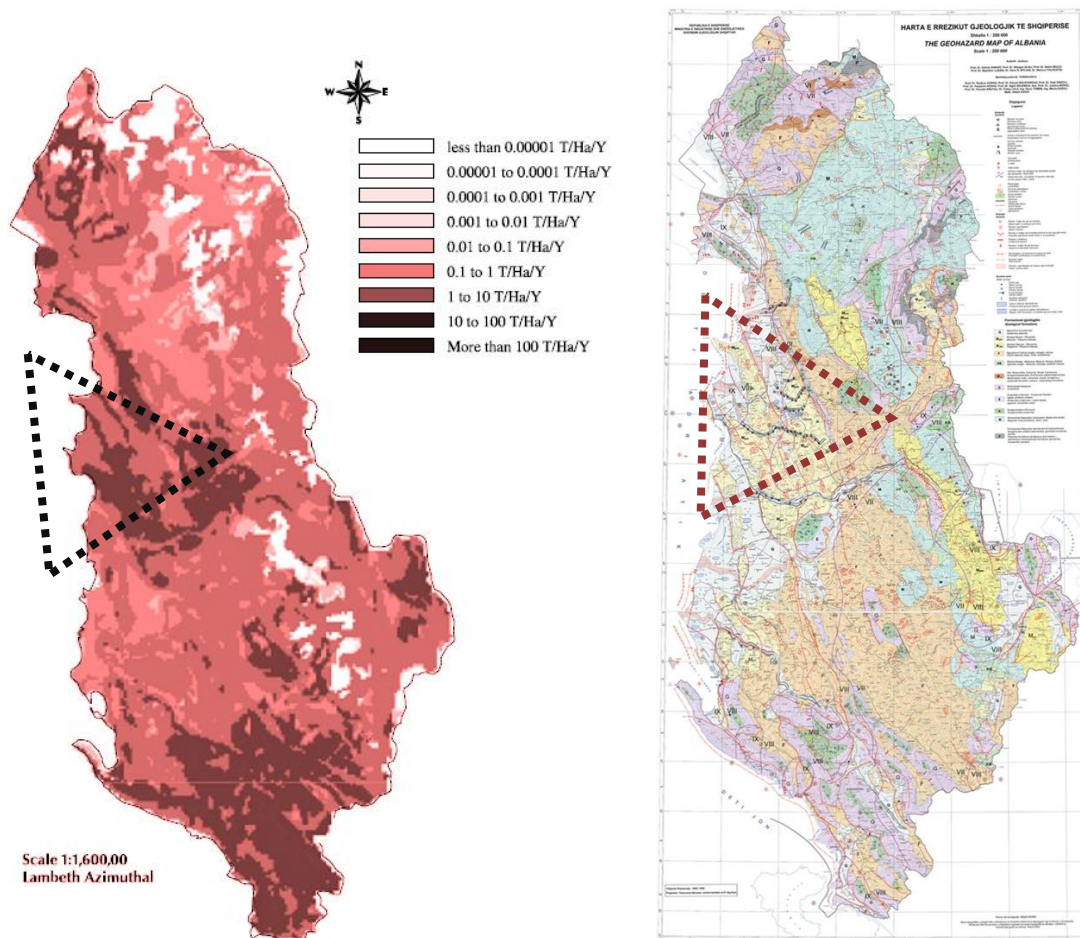
Relievi i thyer, reshjet, demtimi i vegjetacionit natyror, braktisja e tokave bujqësore etj, ngelen faktore që stimulojnë proceset e shkarjeve dhe shembjeve të tokës. Faktoret më kryesore që ndikojnë në shkarje janë:

- mosmenaxhimi i ujerave siperfaqësore dhe nëntokësore
- mbikullotja në zonat me bimesi livadhore
- punimet që kryhen në rruge.
- reshjet me sasi relativisht të larta.
- ndertimi hidrogeologjik i shtresave të tokës.

- Siperfaqet e tokave te shkara dhe te rreshqitura ne vitin 2014 rezulton te kene te njejten tendence krahasuar me nje vit me pare.

Per shkak te reshjeve dhe mungeses se menaxhimit te ujerave siperfaqesore dhe nentokesore rrishtet i shkarjeve te tokes ngelet i larte. **Erozioni i tokes nga uji** shihet qarte ne Figuren 3. Kushtet favorizuese te erozionit (klima, perdorimi i tokes dhe relievi) jane te larta ndaj duhen mare masa parandaluese urgjentsisht. Nivelet e erozionit jane te larta me norma me te medha se $10t\ ha^{-1}v^{-1}$, sidomos ne pjesen jugore dhe qendrore te vendit. ka tre zona ku niveli i erozionit i kalon $100t\ ha^{-1}v^{-1}$ (dy ne Gjirokaster dhe nje ne Sarande)

Figura 3 - Harta e erozionit dhe Harta e rrezikut gjeologjik ne Shqiperi

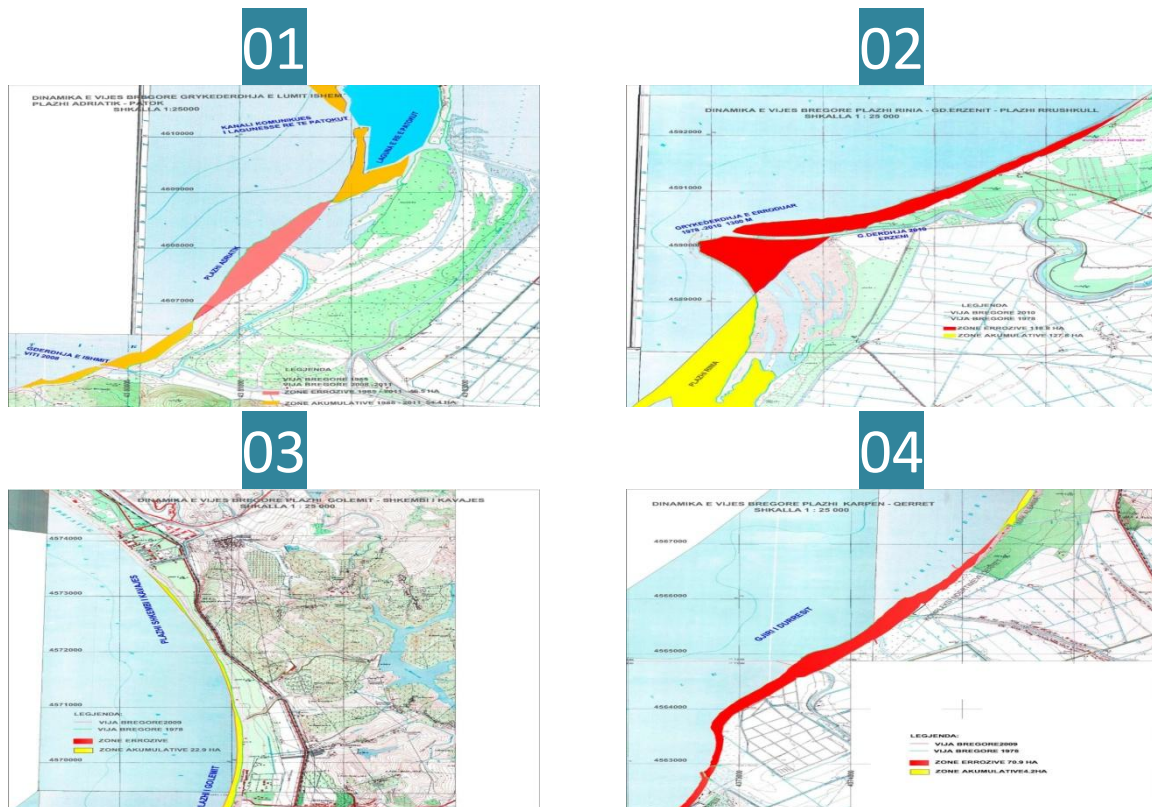

Ref: S. Grazhdani, S. Shumka / Desalination 213 (2007) 263–272

Ref: Instituti i Kerkimeve Gjeologjike

Nje tjeter lloj erozioni eshte **gerryerja e tokes ne brigjet e lumenjve**. Gjate viteve te fundit demtimet ne brigjet e lumenjeve jane rezultat i shfrytezimit te materialeve inerte ne shtreterit e lumenjeve, demtimi i objekteve mbrojtese dhe demtimi i vegjacionit per gjate shtrazit te tyre. Ne serine e grafiqeve te meposhtme paraqiten pasojat e gerryerjes pergjate gjithe bregdetit te vendit:

4-1_Grafiket e gjerjes pergjate bregdetit

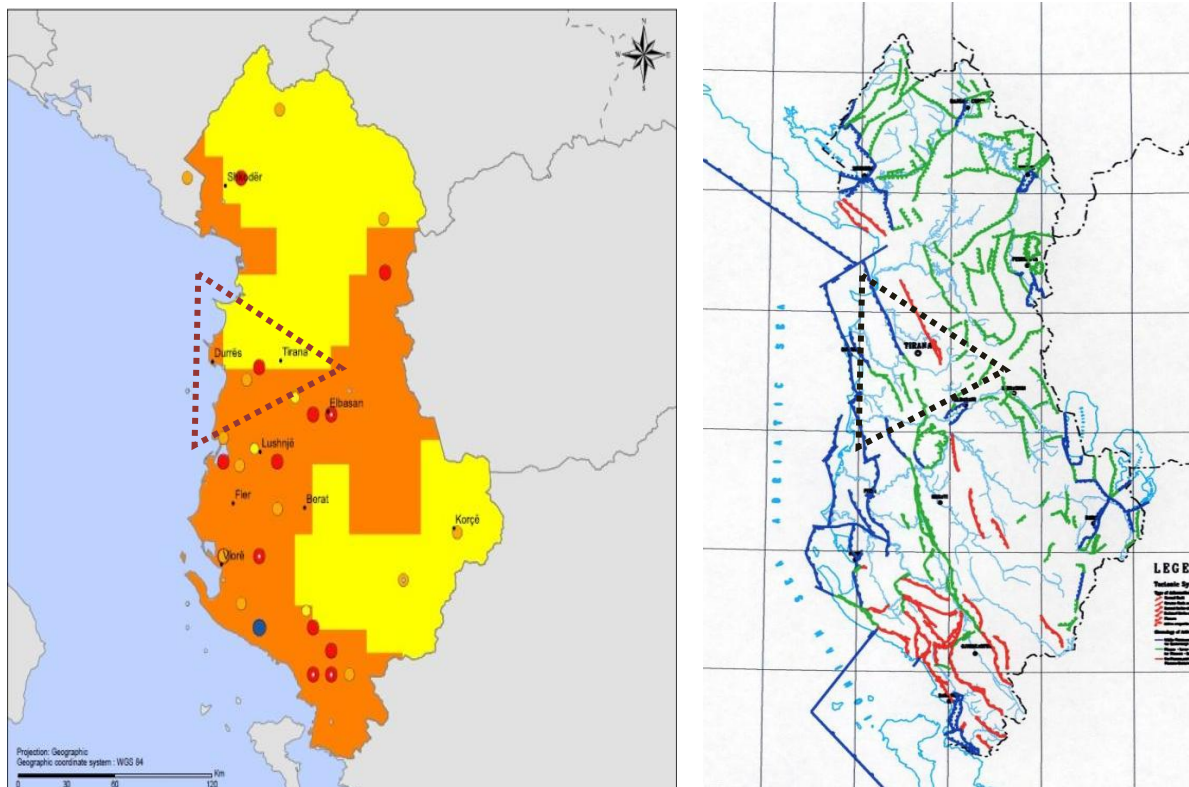
4.1.4. Sizmiciteti

Ne vendin tone jane percaktuar zonat e burimeve sizmike jane terrene qe kane nje aktivitet sizmik te dallueshem. Shqiperia eshte nje nder vendet me sizmioaktive ne Evrope. Sizmiciteti i Shqiperise karakterizohet nga nje mikroaktivitet sizmik intensiv ($1.0 < M < 3.0$), nga shume termete te vegjel ($3.0 < M < 5.0$), nga termete te rralle me madhesi mesatare ($5.0 < M < 7$) dhe shume rralle nga termete te forte ($M > 7.0$). Shumica e termeteve te forte ndodhin ne 3 breza sizmike mire te percaktuar, si vijon:

- Brezi termetor Joniko-Adriatik, ne buzen lindore te mikroplakes se Adrias me shtrirje veriperendim – juglindje
- Brezi termetor Peshkopi – Korce, me shtrirje veri-jug,
- Brezi termetor Elbasan – Diber, me shtrirje verilindore.

Harta e meposhtme percakton zonat me rrezik sizmik me te larte, ku kane ndodhur edhe termetet me te medha ne rajon. Zonat me te rrezikuara per nga veprimtaria e termeteve jane Durresi, Vlora, Saranda, Lezha, Shkodra, Korca Kukesi, Dibra, Lushnja etj. Qytetet si; Durresi, Vlora, Shkodra, Pogradeci, Korca, Elbasani, Peshkopia, etj., jane goditur nga termete te fuqishme ne shekullin e XIX dhe XX.

Figura 4 - Harta e rrezikut sizmik dhe Harqet kryesore sizmike

Por, zona me rrezik të lartë mund të rezultojnë edhe rajone të tjera të vendit që karakterizohen nga troje të dobëta, të paqëndrueshme (të shkruar, lymra, torfa, troje të ngopura me ujë, troje në terrene të rreshqitshëm dhe me pjerresi të madhe, troje në afersi të thyerjeve tektonike aktive, etj) të cilat e rrisin ndjeshëm efektin sizmik edhe kur ndodhin termete me të "vegjel" në madhesi.

4.2.Ajri

4.2.1. Shkaqet kryesore të ndotjes së ajrit

Ne përgjithësi shkaqet kryesore të ndotjes së ajrit janë:

- aktivitetet industriale;
- mjetet automobilistike dhe sasia e trafikut në përgjithësi;
- pajisjet e ngrohjes nëpërmjet ndërtesave.

Specifikisht në vendin tonë, shkaqet kryesore të ndotjes kanë qenë historikisht industritë e përfshira në shkrirjen e kromit, bakrit, hekurit dhe çelikut, metalurgji, dhe gjenerimin e energjisë termoelektrike. Sot shkaqet kryesore të ndotjes së ajrit janë djegja e pakontrolluar e mbetjeve, nxjerrja dhe rafinimi i naftës, prodhimi i cimentos dhe trafiku.

Faktorët kryesorë që ndikojnë në ndotjen e ajrit janë sektori i transportit, i cili mbetet një nga burimet kryesore të ndotjes së ajrit urban. Kjo lidhet me numrin e madh të automjeteve që nuk plotësojnë standartet e shkarkimeve në ajër, cilësia e lëndës djegëse që përdorin, viti i prodhimit të tyre, si dhe përdorimi i automjeteve me motor pa konvertor katalitik duke favorizuar rritjen e përmbajtjes së pluhurit si dhe shkarkimet e gazta gjatë djegjes së karburantit. Gjithashtu mungesa e sipërfaqeve të gjelbërta dhe zbatimi pa kriter të ndërtimit kanë ndikimin e tyre në ndotjen e cilësisë së ajrit sidomos në shkarkimin e pluhurave.

Me rritjen e transportit automobilistik sipas tendences se deri tanishme edhe permbajtja e NO2 mund te arrije vleren kufi te lejuar, se pari ne qytetin e Tiranës Durrësit, e me radhe ne qytetet e tjera brenda nje harku kohor 3-5 vjet. Pa nderprere kete tendence rritesse te transportit automobilistik, nje nderhyrje efektive ne planifikimin urban te qyteteve respektive, ku te merret parasysh optimizimi i trafikut, perdorimi i mjeteve alternative te transportit rrugor, kontrolli teknik i automjeteve sipas standarteve te BE si rritja e siperfaqeve te gjelberuara do te ndikonte pozitivisht ne reduktimin e ndotjes potenciale mjedisore prej gazeve e tymrave te ciluar nga automjetet.

4.2.2. Ndotësit e ajrit

Gjate vitit 2014- 2015 jane ndermarre disa nisma ligjore qe lidhen me cilesine e ajrit te mjedisit dhe me sistemin e taksave per lendet djegese. VKM nr. 594, date 10.09.2014, miratoi Strategjine Kombetare te Cilesise se Ajrit te Mjedisit dhe Ligjin nr. 162/2014, date 04.12.2014 “ Per mbrojtjen e cilesise se ajrit te mjedisit” . Ky ligj perben kornizen per mbrojtjen e cilesise se ajrit dhe eshte bazuar ne Direktiven 2008/50/EC dhe 2004/107/EC. Ligji hyn ne fuqi ne Dhjetor 2017. VKM nr 352/2015 “Per vleresimin e cilesise se ajrit te mjedisit dhe kerkesat per disa ndotes ne lidhje me te”, u miratua ne date 29.04.2015.

Bazuar ne Planin Kombetar per Integrimin Evropian 2014-2020, Plani Kombetar i Veprimit per Cilesine e Ajrit ne mjedis eshte parashikuar te pergatitet gjate 2015-2016 ne kuader te projektit IPA 2013.

Ministria e Mjedisit ka pergatitur draftin e pare te projektvendimit “Mbi masat per kontrollin e Perberesve Organik te Avullueshem(VOC) qe rezulton nga magazinimi i benzines dhe shperndarjes se saj nga terminallet ne pikat e shitjes"

AKM-ja kryen monitorimin e vazhdueshem te ndotesve te ajrit PM10, PM2.5, NO2, SO2 , O3, CO dhe BTEX, ne stacionet ne qytetet kryesore: Tirane, Elbasan, Durrës, Shkoder, Vlore dhe Korçe. Ndotësit kryesore qe emetohen kryesisht nga sektori i transportit jane SO2 dhe NO2.

Cilesia e ajrit ne zonat kryesore urbane eshte permiresuar mesatarisht ne masen 30 %, ndersa shkalla e ekspozimit te popullates ndaj ndotjes ngelet problem, si pasoje e tejkalimit te normes vjetore te diteve te ndotura.

Problematike mbetet numri i diteve qe tejkalon standartin ditor te BE-se ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ne stacionin e Tirana AKM numri i diteve te tejkaluara nga 35 dite te lejuara eshte 102dite, ne stacionin e Tirana MM numri i diteve te tejkaluara eshte 62 dite.

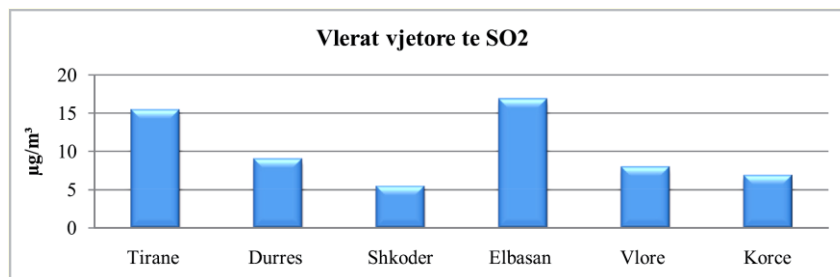
Organizata Boterore e Shendetesise vlereson se 80% e vdekjeve te parakohshme nga infarkti dhe semundjet e zemres, 14% te vdekjeve nga semundjet kronike obstructive pulmonare ose semundjeve akute pulmonare, dhe 6% te vdekjeve nga kanceri i mushkerive, lidhet me ndotjen e ajrit urban.

Perqendrimet e ozonit tejkalojne vlerat kufi per shkak te sasive te teperta te perberesve organike te paqendrueshme (VOC) dhe oksideve te azotit te emetuar. Inputet azotit nga amoniakut (NH3) dhe oksidet e azotit demtojne token, demtojne cilesine e ujit, destabilizojne pyjet dhe kane nje ndikim negativ ne biodiversitetin. Ka shume burime te ndotjes se ajrit ne Shqiperi; sektoret kryesore kontribues jane ai i transportit, industria, bujqesia, perdorimi shtepiak i produkteve si dhe ngrohja. Te gjithë keto sektore cilojne nje shumellojshmeri ndotesash si dioksid sqfuri, okside te azoti, substance organike volatile si dhe lende, grimcore perkatesisht: transporti (NOX, PM10), djegia nga druri (PM10), bujqesia (NH3, PM10), dhe industria (VOC, NOX, PM10).

SO2 eshte formuar nga oksidimi i sqfurit dhe kryesisht nga djegia e lendes djegese me permbajtje sqfuri. Sektori i prodhimit te energjise elektrike eshte burimi kryesor i SO2. SO2 gjithashtu mund te ndihmoj ne formimin e grimcave dytesore sulfate dhe formimin e shiut acid. SO2 eshte nje ndotes qe

shkakton probleme serioze ne shendetin e popullates si perkeqesimin e astmes si dhe redukon funksionin e mushkrive dhe irriton aparatit respiratorar. Kjo mund te shkaktoje dhimbje koke, shqetesim dhe ankth. SO₂ ndihmon ne formimin e shiut acid, impaki i te cilit mund te jete i dukshem duke shkaktuar demtimin e pyjeve dhe ekosistemin e liqeneve dhe lumenjve

Figura 5-Grafiku i vlerave vjetore te SO₂

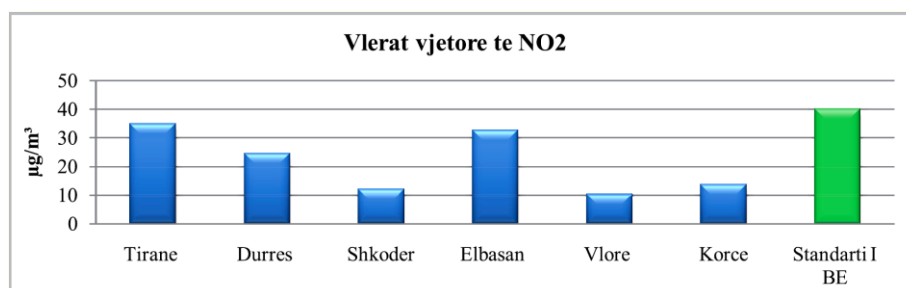

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Ne Figuren 5 jane dhene vlerat mesatare vjetore te SO₂ ne qytetet kryesore te vendit tone dhe sic vihet re dhe nga grafiku vlerat e monitoruara te SO₂ jane te ulta. Po ti referohemi vlerave ditore dhe orare te monitoruara verejme se nivelet e tyre jane me te uleta ne krahasim me standartin orar dhe ditore te BE-se. (Standarti orar eshte 350 µg/m³ dhe standarti ditore eshte 125 µg/m³) Sic eshte permendur dhe me lart SO₂ kalon ne formen e shiut acid dhe ne formen e grimcave te pluhurit duke ndikuar ne menyre indirekte ne shendetin e popullates dhe ne ekosistem. Po ti referohemi dhe vlerave orare dhe ditore ne asnje nga stacionet nuk kemi tejkalim te standartit te BE-se. Ne rang vendi , Tirana renditet e dyta per nga emetimi i SO₂ dhe Durresi i treti.

NO₂ eshte nje ndotes qe emetohet ne atmosfere si rezultat i djegies se lendes djegese nga proceset industriale dhe sektori i transportit rrugor. NO₂ eshte grup gazesh i perbere nga NO (Monoksidi i Azotit) dhe NO₂ (Dioksidi i Azotit). NO perben pjesen me te madhe te emisioneve te NO₂ dhe ndihmon ne formimin e ozonit dhe grimcave te pluhurit. NO₂ eshte i lidhur me efekte te padeshiruara ne shendet, ky mund te demtojte melcine, mushkrive, shpretken dhe gjakun. Ashtu si SO₂ dhe NO₂ ndikon ne formimin e shiut acid dhe ne eutrofikimin e tokes dhe ujit.

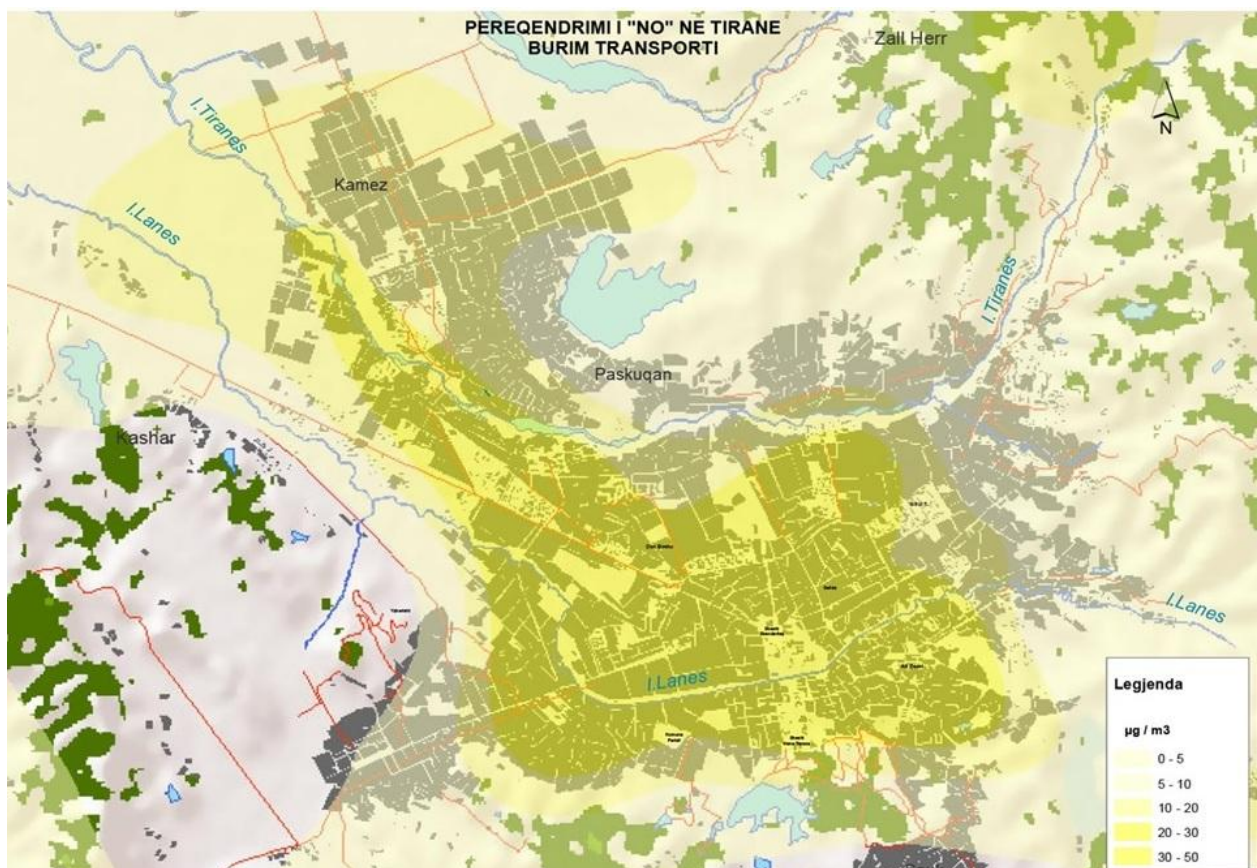
Figura 6-Grafiku i vlerave vjetore te NO₂

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Per NO₂ burimi kryesor i ndotjes eshte shkarkimi i automjeteve dhe sic vihet re nga grafiku nivelet me te larta jane monitoruar ne stacionet e instaluar prane rrugëve me trafik te renduar. Ne Tirane stacioni eshte instaluar ne Ministrine e Mjedisit ku numri i makinave qe qarkullojne ne rrugë eshte i larte gjate gjithë dites. Po ashtu dhe nivelet e NO₂ jane 35.01 µg/m³ dhe perafrohen me standartin e BE-se i cili eshte 40 µg/m³. Ne stacionet e tjera nivelet e NO₂ jane te uleta ne krahasim me standartin e BE-se. Po ti referohemi dhe vlerave orare ne asnje nga stacionet nuk kemi tejkalim te standartit te BE-se.

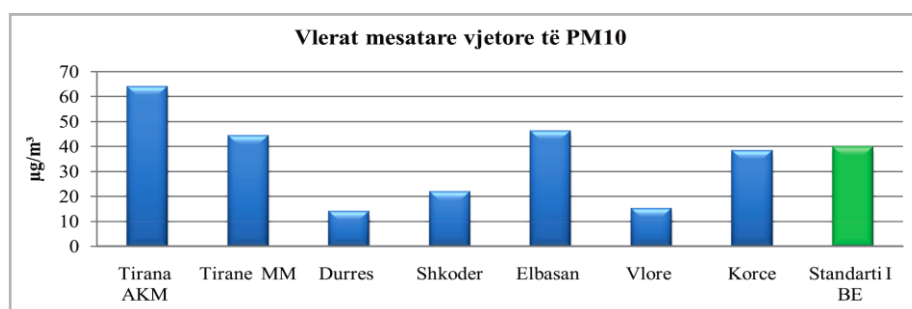
Figura 7 - Perqendrimi i NO ne Tirane-

Burimi: Ministria e Transportit

Grimcat e pluhurit (PM) jane nje perzierje e aerosoleve (te ngurta ose te lengeta) qe perfshin nje diapason te gjere ne madhesi dhe kompozime kimike. PM₁₀, PM_{2.5} i referohet grimcave me diameter 10 dhe 2.5 micrometer ose me te vogel, dhe emetohet direkt ne atmosfere si grimca primare ose formohet si rezultat i emisioneve te SO₂, NO_x, NH₃ dhe NMVOC PM emetohen nga shume burime antropogjenike si djegia e lendes djegese, ndertimet, pluhuri natyral pezull, kripa e detit etj. PM mund te shkaktojne dhe perkeqesojne semundjet e zemres dhe mushkrive, goditje ne zemer dhe aritmi. PM mund te demtojne sistemin nervor qendror, sistemin prodhues dhe mund te shkaktojne kancer. Nje nga rezultatet e ekspozimit te PM mund te shkaktoje vdekje te parakohshme. Harta e perqendrimit te NO ne Tirane reflekton qarte ndikimin e transportit ne emetimin e ketyre substancave.

Figura 8-Grafiku i vlerave vjetore te PM10

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

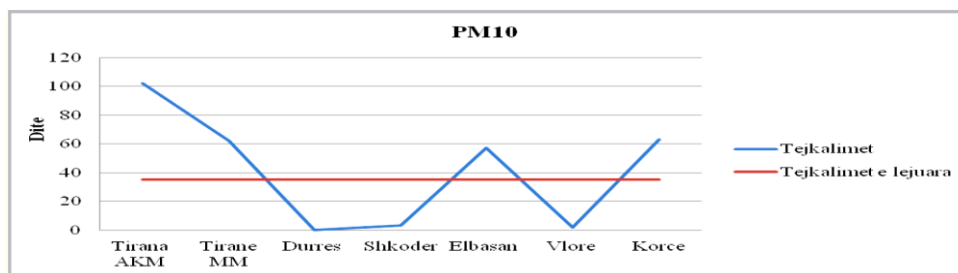
Per vlerat mesatare vjetore te PM₁₀ ne 2 stacione ne Tirane dhe 1 stacion ne Durres, sic vihet re dhe nga grafiku, kemi tejkallim te vleres kufi te BE prej 40 µg/m³ ne stacionet e Tiranës. Te dy stacionet

jane stacione me burim ndotje trafikun ku numri i makinave qe qarkullojne ne rruget prane stacioneve eshte shume i larte. Ne stacionin e AKM ne ndotjen e ajrit nga PM10 pervec shkarkimit te automjeteve ndikon edhe pluhuri i rrugeve dhe ndertimet. Vlera me e larte ditore eshte monitoruar ne muajin Prill dhe eshte $142.55 \mu\text{g}/\text{m}^3$ nga $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ qe eshte standarti ditor i BE.

Problematike mbetet numri i diteve qe tejkalon standartin ditor te BE-se ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ne 2 stacione:

ne stacionin Tirana AKM numri i diteve te tejkaluara nga 35 dite te lejuara eshte 190%, ne stacionin Tirana MM numri i diteve te tejkaluara eshte 77%.

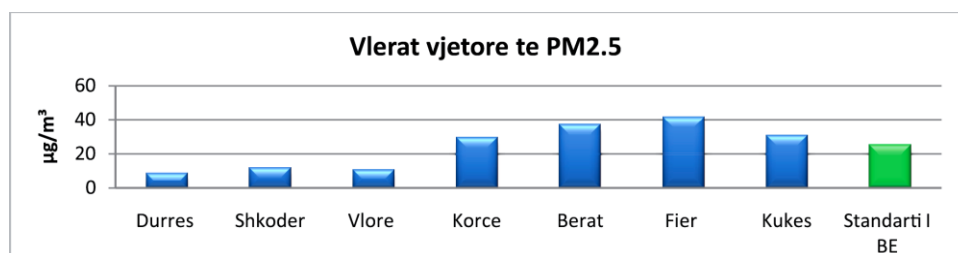
Figura 9-Grafiku i numrit te diteve qe tejkalon standartin ditor te BE-se per PM10

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

PM2.5 jane grimcat e pluhurit me diameter te barabarta dhe me te vogel se 2.5 mikron, ndryshe quhen dhe grimcat ultrafine. Keto grimca jane te rrezikshme per shendetin e popullates pasi depertojne thelle ne mushkri duke shkaktuar probleme serioze te cilat te cojne dhe ne vdekje te parakohshme.

Figura 10 - Vlerat mesatare vjetore te PM 2.5

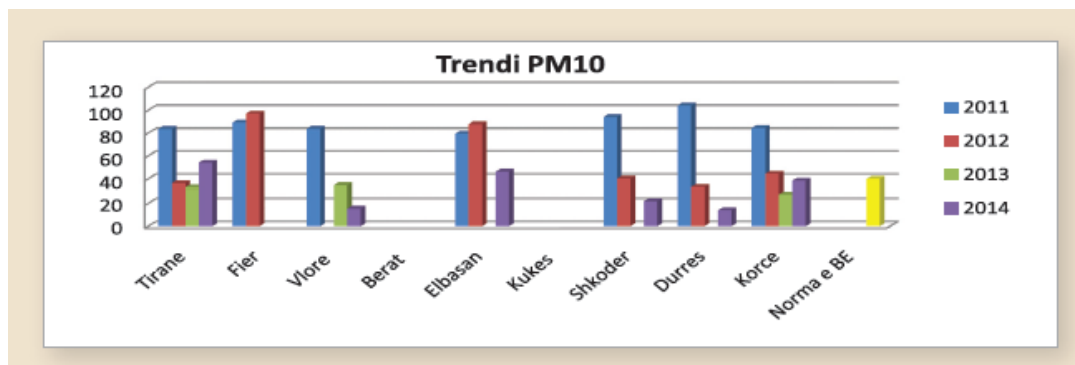
Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

PM2.5 eshte monitoruar ne 7 qytete gjithsej: Dures, Shkoder, Vlore dhe Korce nga AKM-ja dhe ne Berat, Fier, Kukës nga ISHP dhe sic vihet re dhe nga grafiku kemi tejkalim te vleres se ketij ndotesi ne stacionin e Korces, Beratit, Fierit dhe Kukësit. Ne qytetin e Korces kjo vjen si rezultat i perdorimit te druve si lende djegese per ngrohjen e banesave. Kurse ne qytetet e tjera qe ka tejkalim ndikojne shume ndertimet e reja gjithashtu dhe trafiku i renduar.

Tendenca nder vite

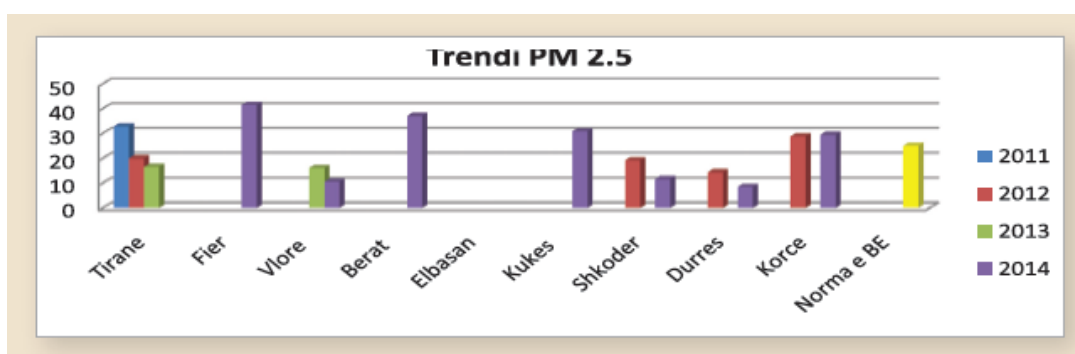
Shifrat e meposhtme japin krahasimin e vlerave mesatare vjetore te treguesve te monitoruar te ajrit urban per kater vitet e fundit ne qytete te ndryshme te Shqiperise , si dhe krahasimin e tyre me vleren standarde te BE-se.

Figura 11: Tendencat gjate 4 viteve te fundit per PM10

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

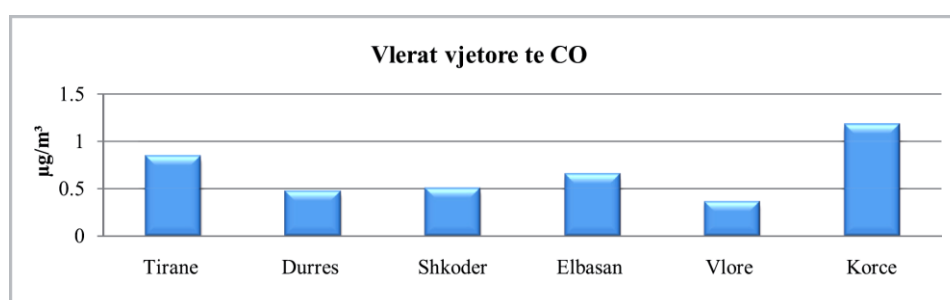
Figura 12: Tendenca gjate 4 viteve te fundit per PM2.5

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Monoksidi i Karbonit (CO) emetohet ne atmosfere per shkak te djegies jo te plote te lendes djegese. Burimet kryesor te shkarkimit te CO ne ajer jane transporti rrugor, biznesi, shtepite dhe industria. CO hyn ne reaksion me ndotesit e tjere duke prodhuar ozonin e niveleve te uleta te atmosferes. Monoksidi i karbonit (CO) eshte nje ndotes qe ne nivele te larta mund te shkaktoje probleme ne zemer dhe te demtojte sistemin nervor. Ky gjithashtu mund te shkaktoje dhimbje koke, marramendje dhe lodhje.

Figura 13 - Vlerat vjetore te CO

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

4.3.Faktoret Klimatike

Me detin ne perendim dhe malet ne lindje, ne zonen Tirane-Durres kemi disa breza klimaterike. Kushtet klimaterike ndryshojne shume ne varesi te vendit:

- Pjesa e vijes bregdetare. Klima e kesaj zone eshte mesdhetare, me vere te thate e te nxehte. Temperatura mesatare e veres eshte 23-24°C. Dimri eshte i lagesht dhe shpesh i ftohte. Rreshjet jane me te shumta, sidomos ne zonen veriore ku arrijne der ne 2000mm. Kushtet

klimaterike jane te pershtatshme per te kultivuar drithera si misri, perime, foragjere, rrush dhe peme frutore.

- b) Zona kodrinore qe eshte 600m mbi nivelin e detit. Luginat e lumenjve shtrihen nga lindja ne perendim. Temperatura mesatare eshte 3-4°C me e ulet se ne zonat bregdetare me ngrica me te shpeshta. Kushtet klimaterike jane te pershtatshme per te kultivuar grur, patate, luledielli, duhan, panxhar sheqeri, rrush dhe peme frutore.
- c) Zona malore karakterizohet nga klima kontinentale me rreshje 600 - 1000mm. Temperaturat me te larta te verejtura arrijne 25°C ne Korrik, nderkohe qe temperaturat minimale gjate dimrit arrijne disa grade nen 0. Pyjet dhe kullotat mbulojne shumicen e siperfaqes.

TIRANA: mbizoteron nje klime subtropikale-mesdhetare me rreshje dimerore dhe me temperatura mesatare vjetore ne Korrik-Gusht + 24°C dhe ne Janar +6°C. Ne vit bie 1250 mm shi.

4-2_Tabela vjetore e mesatareve te temperaturave dhe rreshjeve ne Tirane

	Vjetore	Ja.	Sh.	Ma.	Pr.	Maj	Qe.	Ko.	Gu.	Sht.	Tet.	Ne.	Dh.	Vite ne studim
Temp. e larte mes. (°C)	21	11	12	13	18	22	27	31	32	27	22	16	13	3
Temp mesatare (°C)	15	6	7	8	12	17	21	24	24	20	16	11	8	3
Temp. ulet mes. (°C)	9	2	2	3	7	12	15	17	17	13	10	7	3	3
Rreshjet mes. (mm)	1250	120	140	100	140	140	70	30	10	40	120	150	130	3

Ref: www.weatherbase.com

DURRES: ka klime mesdhetare. Temperatura mesatare vjetore me e ulet eshte 8°C ne Janar dhe e larte 25°C ne Korrik. Qershori, Korriku dhe Gushti jane muajt, me te nxehte dhe me te thate.

4-3_Tabela vjetore e mesatareve te temperaturave dhe rreshjeve ne Durres

	Vjetore	Ja.	Sh.	Ma.	Pr.	Maj	Qe.	Ko.	Gu.	Sht.	Tet.	Ne.	Dh.	Vite ne studim
Temp. e larte mes. (°C)	18	11	11	13	16	20	23	26	26	24	20	15	12	13
Temp mesatare (°C)	16	8	9	11	14	18	22	25	24	22	18	13	10	13
Temp. ulet mes. (°C)	15	6	7	9	12	17	20	22	22	20	16	11	8	13

Ref: www.weatherbase.com

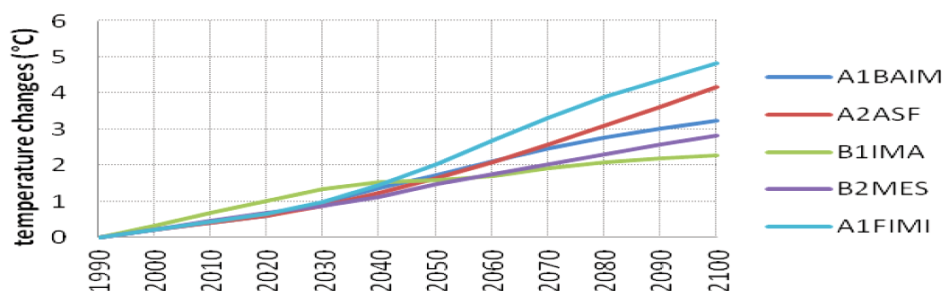
Skenaret e ndryshimeve klimatike

Pas finalizimit fillestar dhe te dyte te Komunikimit Kombetar te Konventes te Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike, Shqiperia ka filluar procesin per pergatitjen e Komunikimit te Trete Kombetar te UNFCCC, pjese e te cilit do jene edhe skenaret e mundshem si pasoje e ndryshimeve klimaterike. Si rezultat i ndryshimit te temperatures dhe regjimit te reshjeve, jane parashikuar ndikimet e meposhtme:

- Rritja e temperaturave minimale ditore me shume se ato maksimale ka te ngjare te ndodhe ne te gjitha zonat e tokes
- Thatesira te shpeshta te gjata dhe me rrezik te madh zjarri jane te mundshme - Numri i diteve me temperature mbi 35°C eshte parashikuar te rritet mesatarisht 10 dite ne vit deri 2100. si pasoje e kesaj, numri i valeve te nxehta dhe i diteve me temperature te ftohte jane parasikuar gjithashtu te rriten.

- Ditët e fresketa dhe valet e ftohta janë shumë të mundshme të zvogelohen. dimerat e ngrohje do të reduktojnë kërkesën e energjisë për ngrohje - Një rritje e numrit të ditëve me shira të rrembyeshëm që shkaktojnë përmbajtje (rreth 3-5 ditë) deri në 2100. -Temperaturat e rritura të pranverës do të rrisin temperaturën e tokës, të mbjellat e verës në zonat e përshtashme do të zgjasin periudhën e rritjes. Zgjatja e periudhës së rritjes është parashikuar të rritet me 26 ditë krahasuar me 1990.
- Si rezultat i reduktimit të reshjeve totale vjetore, zonat bregdetare mund të përjetojnë një rënie të përgjithshme. Kërkesa për ujë mund të rritet, vecanarisht në verë.
- Deri në vitin 2100 kushtet që do të jenë të mira për turistët do të zgjerohen. Në verë kushtet do të ndryshojnë nga idealia në të shkelqyeshme.

Figura 14 - Ndryshimet vjetore të temperaturës

Burimi: Raport për Gjendjen e Mjedisit, 2014

4.3.1. Gazrat me efekt sere

Shqipëria ka ratifikuar dokumentet e Konventës së Vjenës dhe Protokollit të Montrealit më 8 tetor 1999 dhe duke filluar prej 7 janarit 2000 është pale me to. Nga qenia pale në Konventën e Ozonit buron dhe detyrimi i Shqipërisë për raportimin e konsumit në vite të substancave ozonholluese, si dhe zbatimin e kuotave të caktuara nga Protokollit i Montrealit. Prej vitit 2001 Shqipëria ka planin kombëtar të ozonit, në të cilin përfshihet plani kombëtar i heqjes nga përdorimi i substancave që hollonjë shtresën e ozonit. Planin kombëtar u hartua nga Ministria e Mjedisit me asistencën e Agjencive Implementuese, UNEP-it dhe UNIDO-s. Për të realizuar planin kombëtar të ozonit dhe gjithë aktivitetet që janë parashikuar në të, është krijuar Njësia Kombëtare e Ozonit dhe Implementimit të Projekteve – National Ozone Projects Implementation Unit (NOPIU).

Konsumet e substancave ozonholluese CFC (klorfluorkarboneve) dhe HCFC (hidrogjen flourklorcarboreve) sipas viteve të shprehura me Mton/vit, janë si më poshtë:

4-4_Lendet ozonholluese në vite

VITI	2006	2007	2008	2009	2010	2011
CFC	15.2	4.08	2.2	0	0	-
HCFC22	-	46.34	74.5	97.37	107.1	102.5
HCFC142b	-	-	-	-	9.07	13.12
HCFC124	-	-	-	-	1.08	-

Ref: Raport për Gjendjen e Mjedisit, 2011

Ozoni i nivelit të ulët të troposferës nuk emetohet direkt në atmosferë, ai formohet si rezultat i zinxhirit të reaksioneve kimike me gazet pararendëse të emetuara në atmosferë si NO_x, CO, NMVOC dhe CH₄ në praninë dhe të rrezatimit diellor. Niveli i lartë i ozonit mund të shkaktojë problem të shëndetit respirator duke zvogeluar funksionimin e mushkrive, përkeqësimin e astmës dhe sëmundje të tjera të mushkrive deri në vdekje të parakohshme. Ozoni gjithashtu është gaz me efekt sere duke

kontribuar ne ngrohjen e atmosferes. Sic shihet nga grafiku i meposhtem, Tirana e me pas Durresi, kane vleren vjetore me te ulet te O3 pas Elbasanit ne shkalle vendi.

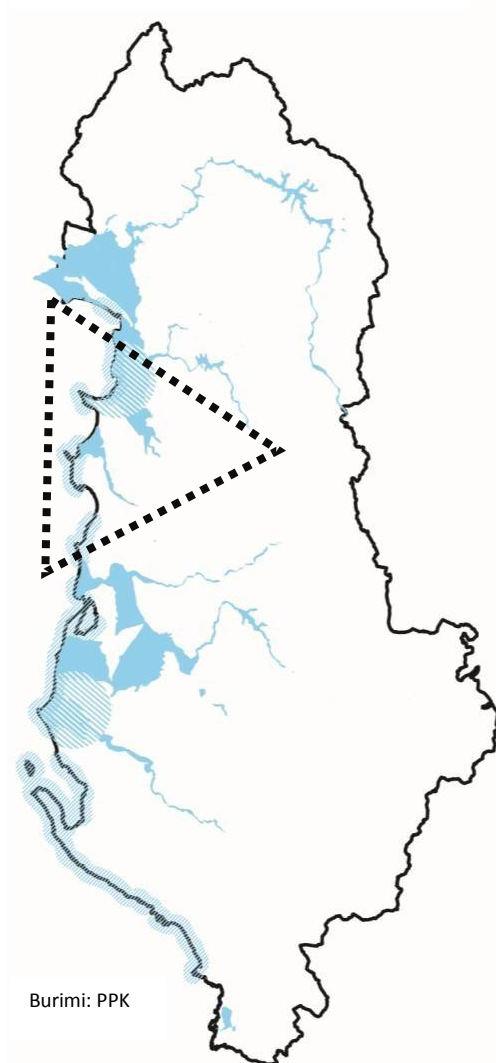
4.3.2. Permybtjet

Gjate dekadave te shkuara, Shqiperia eshte goditur mesatarisht nga nje fatkeqesi natyrore madhore ne vit. Ne 30 vjet, midis 1980 dhe 2010, jane regjistruar 23 fatkeqesi te tilla. Prej tyre nente fatkeqesi kane qene permybtje, kater termete dhe tre goditje nga temperatura ekstreme. Gjate kesaj periudhe, per shkak te ketyre fatkeqesive 163 njez humben jeten ndersa rreth 4 milione u preken ne nje mase apo ne nje tjeter.

Prej 25 Dhjetorit te 2009 deri me 10 Janar 2010, Shqiperia pesoi permybtje te vazhdueshme per shkak te temperaturave te larta dhe bores se shkrire heret ne zonat malore, kryesisht ne basenin e lumit Drin. Kjo solli permybtje nga lumi Buna.

Shume lumenj shkarkojne ujrat ne lumin Buna, njeri prej te cileve eshte dhe lumi Drin jane ndertuar edhe hidrocentralet me te rendesishme te vendit. Shkarkimi ne hidrocentralin e Vaut te Dejes arriti nivelin e 2,500 m³/sek. Kjo, kombinuar edhe me prurjet masive te lumenjve Drin, Gjader dhe Kir cuan ne rritjen e nivelit te liqenit te Shkodres dhe permybtje ne fshatrat nga te dyja anet e Bunes. Nderkohe qe nga 25 Dhjetori i 2009 deri me 10 Janar 2010, zonat bregdetare perreth Lezhes jane permybtur per shkak te rreshjeve qe arriten rreth 170mm dhe ererave e dallgeve te forta.

Figura 15-Harta e permybtjeve ne Shqiperi

Qeveria Shqiptare e deklaroi "katastrofe natyrore" ne 5 janar 2010, kur permybtjet detyruan mijra njez te zhvendoseshin. Qarku i Shkodres arriti nje gjendje kritike, pasi niveli i ujit ne rruget kryesore te rajonit arriti deri ne nje meter, dhe dy metra ne fshatin Berdice. Permybtjet e izoluan rajonin nga pjesa tjeter e vendit duke bllokuar aksesin nga rruget kombetare. Permybtjet ndodhen nga nje kombinim faktoresh:

- Moti: i renduar, me rreshje te zgjatura, shkrirje e akujve nga temperaturat e larta jashte normales.
- Ndryshimet ne menaxhimin e tokes dhe perdorimin e saj: transformimi i tokes bujqesore ne toke ndertimi, problemet me erozionin nga menaxhimi i keq i pyjeve, ndertimi ne zona te ndaluara ne te dy anet e lumenjve, digave, dhe rezervuareve, shfrytezimi pa kriter i shtratit te lumenjve, ndertimet ne toka kenetore (zona nen nivelin e detit), mosfunksionimi i duhur i sistemeve hidrike dhe problemet ne menaxhimin e tyre
- Hidrologjia dhe menaxhimi i ujit: Shume lumenj derdhen ne lumin Buna. Nje prej tyre eshte lumi Drin ku jane ndertuar tre nga hidrocentralet me te medhenj te vendit. Gjate diteve te permybtjes, rreshjet cuan ne ngritjen kritike te nivelit te ujit. Rreziku se mund te shkaktohej nje katastrofe edhe me e madhe se ajo qe u shkaktua, coi ne marrjen e vendimit per rritjen e volumit te shkarkimit te ujerave ne lumin Drin.

Ky fenomen nuk eshte zgjidhur ende, duke qene se permbytje te egra goditen Tiranen me tetor 2013. Me shkurt 2015, permbytje te medha perfshine zonen e jugut te Shqiperise per shkak te daljes nga shtrati te lumenjve si pasoje e rreshjeve te shumta (Vjosa, Gjanica, Shkumbin, Seman etj). Rajonet me te prekura qene ato te Fierit, Beratit, Vlores, Gjirokastrës, Permetit dhe Elbasanit etj.

Permbytjet e fundit ndodhen me tetor 2015, ku pervec demeve te medha ekonomike pati edhe humbje ne jete nerezish. Keto permbytje u vune re kryesisht ne zone perendimeore te vendit por jo vetem. Rajonet me te prekur jane ato te: Duresit, Tiranes, Fierit, Vlores, Lezhes, Beratit, Skraparit, Gramshit, Lushnjes, Ersekës, Kolonjes, Gjirokastrës etj.

4.4.Uji

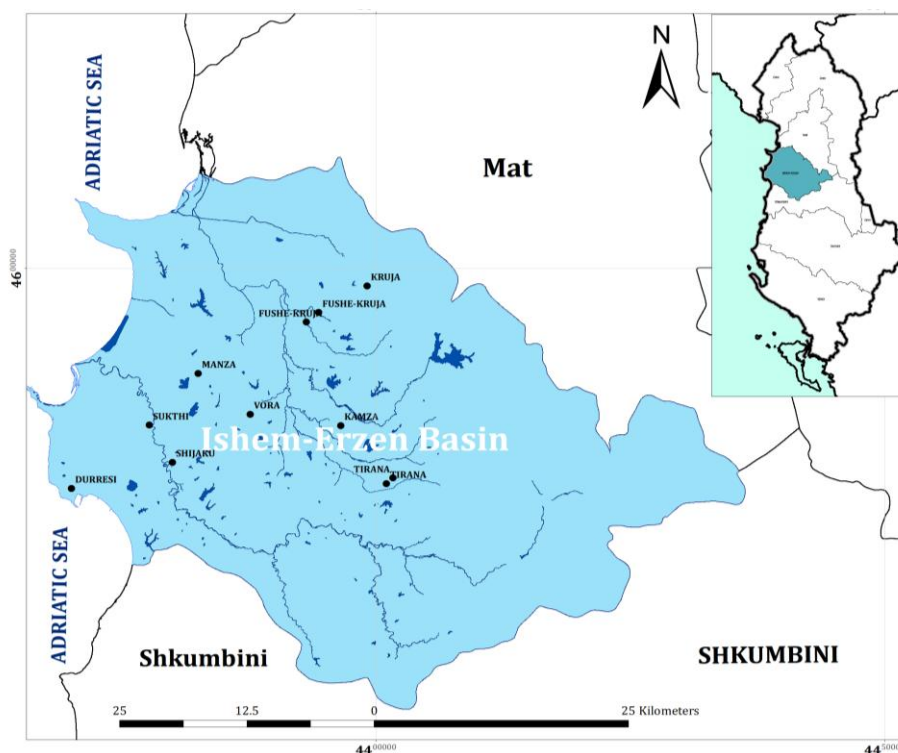
4.4.1. Burimet e Ujit

Shqiperia zoteron burime te bollshme te ujit. Edhe pse sasite jane te mjaftueshme per nevojat aktuale, cilesia e tyre shpesh eshte problem per shkak te ndotjes se tanishme dhe historike, sidomos ne zonat e uleta fushore ku jeton pjesa me e madhe e popullsisë dhe ku zhvillohen pjesa me e madhe e aktiviteve industriale dhe bujqesore.

Zona Ekonomike Tirane-Durres perfshihet ne pellgun e lumit Erzen-Ishem dhe pjesesisht ne ate te Shkumbinit.

Lumenjte kryesore te pellgut te Ishem-Erzenit jane Erzeni dhe Ishmi, si dhe lumi i Tiranes dhe Lana. Lumi Erzen buron ne malin Shengjergj, ne lindje te Tiranes, dhe derdhet ne detin Adriatik prane Sukthit, ne veri te Duresit. Lumi Ishem eshte formuar ne bashkimin e lumenjve Gjole, Zeze dhe Lana, pastaj shkarkon ne Detin Adriatik prane qytetit te Ishmit. Lumi Gjole eshte formuar nga bashkimi i lumit te Tiranes dhe Terkuzes ne jugperendim te Fushe-Krujes. Lumi Zeze bashkohet me lumin Gjole prane Koder-Thumanes.

Lumi Lana eshte dege e lumit Tirane qe kalon permes qytetit te Tiranes. Ajo e ka burimin ne pjesen perendimore te Qafes se Priskës. Me hyrjen te qytetit te Tiranes, lumi i Lanes rrjedh neper nje kanal betoni perpara se te bashkohet me lumin e Tiranes ne verilindje te Bexullit, ku formohet lumi Ishem.

Burimi: Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujërave

Lumi Erzen kalon neper shume fshatra dhe pasi del ne rrafshine ne perendim, shtrati i lumit zgjerohet ne nje lugine me bimesi te dendur para se te derdhet ne Gjirin e Lalzit. Lumi Ishem dhe degët e tij rrjedhin permes shume qytete, ndermjet te cileve edhe ne qytetin e Tiranës. Me tej ne drejtim te rrymes, Ishmi eshte perdorur per ujitje.

Lumi Erzen derdhet ne gjirin e Lalezit, i cili eshte duke u zhvilluar per turizem pa kontroll apo konsiderate per mjedisin. Ishmi derdhet ne gjirin e Rodonit. Me ne jug, ne gjirin mes kepit dhe Rrezerves se Rrushkullit ka disa resorte bregdetare, nje prej te cilave eshte Fshati Turistik. Delta e Lura ka vuajtur erozione te gjera ne grykederdhe, te cilat kane rezultuar ne shkaterrimin e natyres marine dhe habitateve bregdetare.

Ne pellgun e lumit Erzen-Ishem jane te vendosura disa akuifere, te cilat sherbejne si burime te ujit te pijshem , si dhe per qellime te tjera. Permenden dy grupime kryesore:

- Akuiferet aluviale te kuaternarit te Lezhes dhe Fushe-Kuqes, Fushe Kuqe-Milot, Tirane-Fushe Kruje dhe lumit Erzen.
- Akuiferet karbonat / karstike te Malit me Gropa, Kruje-Dajt dhe masiveve te Makareshit.

4.4.2. Cilesia e burimeve ujore

Baseni Ishem-Erzen monitorohet ne 10 stacione. Lumi i Ishmit ka 7 stacione monitorimi te vendosura ne rrjedhen dhe ne degezimet kryesore te tij. Lumi i Tiranës monitorohet ne stacionet Ura e Brarit dhe ura e Kamzes, lumi i Lanes ne Lanabregas dhe ne ish doganen, lumi i ishmit ne uren e Rinasit, Gjoles dhe ne uren Salmer ne Ishem. Stacionet e ketij lumi jane nen ndikim te plote te shkarkimeve urbane dhe industriale te zones ku kalon ky lum dhe me nje presion mjaft te larte ne krahasim me stacionet e tjera te rrjetit te monitorimit te cilesise se ujerave siperfaqesore te vendit. Lumi Erzen monitorohet ne 3 stacione, Pellumbas, Ndroq dhe Sallmone.

Niveli i ndotjes mund te shihet ne analizen e kryer ne shtate stacionet e monitorimit. Lumenjte e Ishmit dhe Tiranës jane me te ndotur me mbeturina te ngurta te patrajtuara dhe ujera te zeza te shkarkuara direkt ne lume. Situata ne lumin Lana eshte kritike pasi ajo merr te gjitha ujerat e zeza nga Tirana.

Parametrat e monitoruar	Stacionet e Monitorimit te basenit Ishem-Erzeni									
	Brar	Kamez	Lanabregas	Kashar	Rinas	Gjole	Ishem	Pellumbas	Ndroq 1	Ndroq 2
Oksigjen i tretur (mg/l)	8.82	7.03	8.6	4.09	5.58	5.68	5.86	9.53	7.81	7.15
BOD5 (mg/l)	3	28	5	64	23	21	13	3	4	6
Fosfor (mg/l)	0.04	0.55	0.122	1.493	0.594	0.449	0.366	0.073	0.084	0.09
NH4 (mg/l)	0.975	3.523	0.914	13.75	2.68	2.418	1.708	0.05	0.386	0.255
NO3 (mg/l)	0.48	0.52	0.85	0.42	0.46	0.43	0.48	0.27	0.45	0.63
Vleresimi i pergjithshem	Shume mire pervec NH4	Shume mire pervec BOD5, NH4, P	Mire pervec NH4	Shume Keq	Shume Keq	Shume Keq	E moderuar me BOD dhe NH4 me parametra te keqija	Shume mire ne mire	Shume mire ne mire	Shume mire ne te moderuar

Burimi: Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerave

Vleresimi i cilesises se ujerave te lumenjve bazohet ne tete parametrat me kryesore te ndotjes kimike te percaktuara ne Direktiven Kuader te Ujit te BE. Sipas kesaj Direktive, ujerat e lumenjve klasifikohen ne pese klasa, ku gjendja e moderuar ose klasa e trete, konsiderohet si klasa me nivelin minimal te pranueshem te cilesise se ujerave te lumenjve.

Oksigjeni i Tretur: Ne basenin Ishem-Erzen paraqitet nje situatë e ndryshme nga stacioni ne stacion per sa i perket sasise se oksigjenit te tretur. Stacionet reference, Ura e Brarit dhe Lanabregasi jane me te pasur me oksigjen dhe varion nga 8.82 -8. 6 mg/l. Ka nje sasi te paket te oksigjenit ne stacionin te ish dogana, ku lumi i Lanes paraqitet ne gjendje te varfer ose cilesi e IV, si pasoje e shkarkimeve urbane te qytetit te Tiranes. Ne tre stacionet e lumit Ishem vlera e oksigjenit te tretur eshte pothuajse konstante nga 5. 6-5. 9 mg/l dhe klasifikohen te cilesise se trete, gjendje e moderuar.

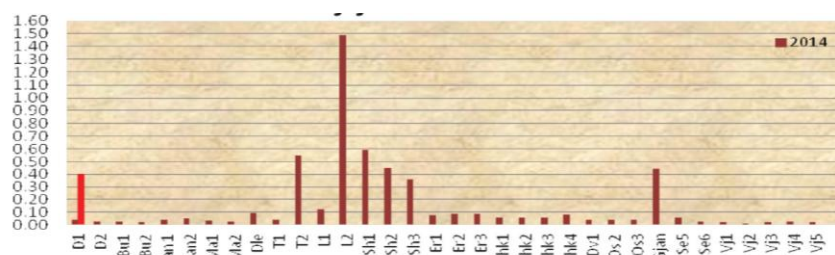
NBO5: Ne basenin Ishem-Erzen, paraqitet nje situatë me problematike per sa i perket permbajtjes se NBO5. Te Ura e Brarit kemi vlerat me te ulta te ketij parametri dhe klasifikohet i cilesise se mire, Lanabregas i cilesise se trete, gjendje e moderuar. Ne dy stacionet, ura Kamez dhe tek ish dogana, qe ndodhen pas shkarkimeve te ujrave urbane te patrajtuara te qytetit te Tiranes, permbajtja e NBO5 rritet ne vlera shume te larta, duke tejkaluar dhe nivelin e cilesise me te keqe, klasa e peste. Situata paraqitet problematike edhe ne tre stacionet e lumit Ishem te cilet paraqiten ne gjendje te keqe, cilesi e peste dhe te kater per stacionin e fundit ne Ishem. Shkaqet per kee gjendje jane shkarkimet e lengeta urbane te patrajtuara si dhe shkarkimet industriale te subjekteve te zones se autostrades. Ne tre stacionet e lumit Erzen permbajtja mesatare e NBO5 rezulton ne 3-4-6- mg/l perkatesisht ne stacionet Pellumbas ujerat jane te cilesise se mire, kurse ura Beshirit dhe Sallmone vleresohen me te ndotura dhe te cilesise se trete, gjendje.

NKO: Situata paraqitet problematike ne basenin Ishem-Erzen, sidomos ne lumin e Ishmit. Sic shihet edhe nga grafiku problematik mbetet lumi i Tiranes ne stacionin Ura e Kamzes, lumi i Lanes ne stacionin e ish doganes, qe ndodhen pas kolektoreve te ujerave urbane te patrajtuara te qytetit te Tiranes ku niveli i ndotjes eshte mjaftë i larte, ura Kamez 42 mg/l dhe tek ish dogana 94 mg/l. Situata eshte e njejte edhe ne tre stacionet e lumit Ishem ku permbajtja e NKO paraqitet ne vlera te larta, nga 33-24 mg/l. Shkaqet per kete gjendje jane shkarkimet industriale dhe urbane te patrajtuara. Ne tre stacionet e lumit Erzen permbajtja mesatare e NKO rezulton me rritje graduale nga stacioni reference Pellumbas ne dy stacionet e tjere, ura Beshirit dhe Sallmone ne vlera 6-8-13-mg/l ku verëhet nje rritje e vogel ne stacionin e fundit.

Fosfori: Baeseni Ishem-Erzen rezulton me permbajtje te larte te fosforit, sidomos ne lumin e Ishmit. Sic shihet edhe nga grafiku ne stacionet reference, ura e Brarit per lumin e Tiranes (T1) dhe Lanabregasi per lumin e Lanes (L2) permbajtja mesatare e fosforit total varion nga 0. 04-0. 12 mg/l qe vleresohen me nje gjendje shume te mire. Ne dy stacionet e tjera T2 -ura Kamez dhe L2- tek ish dogana, qe ndodhen pas shkarkimit te kolektoreve te ujerave urbane te patrajtuara te qytetit te Tiranes, permbajtja e fosforit total rritet ne vlera shume te larta, 0. 55 mg/l ne stacionin T2 dhe 1. 49 mg/l ne stacionin L2. Si rrjedhoje cilesia e ujerave te lumit te Tiranes dhe te lumit te Lanes ne keto stacione perkeqesohet duke u klasifikuar ne cilesine me te ulet, te varfer - ne te keqe.

Situata eshte e njejte edhe ne tre stacionet e lumit Ishem ku permbajtja e fosforit paraqitet ne vlera te larta, nga 0. 45-0. 59 mg/l duke i klasifikuar ne nje gjendje te varfer. Shkaqet per kete gjendje jane shkarkimet e lengeta urbane te patrajtuara qe permbajne tretesira detergjentesh me permbajtje fosfori, ende ne perdorim nga shume perdorues familjare dhe industrial. Ne tre stacionet e lumit Erzen permbajtja mesatare e fosforit total rezulton ne 0. 073-0. 084-0. 09-mg/l perkatesisht ne stacionet Pellumbas, ura Beshirit dhe Sallmone, duke i vleresuar te cilesise shume te mire.

Figura 16-Permbajtja e fosforit total

Ref: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

NO₂: Situata paraqitet me problematike per NO₂ ne basenin Ishem-Erzen, sidomos ne lumin e Ishmit. Sic shihet edhe nga grafiku ne stacionet reference, ura e Brarit per lumin e Tiranës , dhe Yrshek ish dogana per lumin e Lanes permbajtja mesatare e NO₂ varion nga 0.075-0.05 mg/l qe vleresohen me nje rritje qe i afrohet vleres limite. Situata eshte e njejte edhe ne tre stacionet e lumit Ishem ku permbajtja e NO₂ paraqitet ne vlera te larta, nga 0.8-0.9-0.11 mg/l, keto vlera kane nje tendence per te kaluar normen e lejuar. Ne tre stacionet e lumit Erzen permbajtja mesatare e NO₂ rezulton ne 0.009-0.04-0.045-mg/l perkatesisht ne stacionet Pellumbas, ura Beshirit dhe Sallmone, duke i vleresuar keto ujra si ujra te nje cilesie shume te mire ne stacionin e pare, dhe te nje cilesie te mire per dy stacionet e tjera.

NH₄: Ne kete basen paraqitet dhe situata me problematike persa i perket vlerave te NH₄ ne krahasim me basenet e tjera. Sic shihet edhe nga grafiku pellgu i lumit Ishem paraqitet me nivelin me te larte ndotes per permbajtjen e NH₄ ne pese stacionet nga shtate te monitoruara, si pasoje e shkarkimeve te ujrave urbane te patrajtuara qe derdhen ne dy degjet kryesor, lumi i Tiranës dhe i Lanes, si dhe te ujrave te perdorura te zones industriale te Tiranës. Pervец stacionit reference, ura e Brarit, qe klasifikohet i cilesise se dyte dhe te Lanabregasit te cilesise se trete stacionet e tjera vleresohen me nivelin me te larte ndotes dhe klasifikohen ne gjendjen me te keqe. Permbajtja mesatare e NH₄ varion nga 1.708-13.175 mg/l duke tejkualuar disa here normen e gjendjes se moderuar, cilesine e trete. Vlera me e larte paraqitet ne lumin e Lanes tek Ish dogana qe ndodhet pas shkarkimit te kolektoreve te ujrave urbane, te cilat jane pergjegjese direkte per vlerat e larta te permbajtjes se amonjakut. Ne tre stacionet e lumit Erzen permbajtja mesatare e NH₄ rezulton ne 0.050-0.386-0.255- mg/l perkatesisht ne stacionet Pellumbas, ura Beshirit dhe Sallmone, te cilet klasifikohen respektivisht te cilesise se pare, te trete dhe te dyte. Ne dy stacionet e fundit kemi rritje te permbajtjes se amonjakut pasi ujerat e lumit i Erzenit kalon

4.5.Biodiversiteti

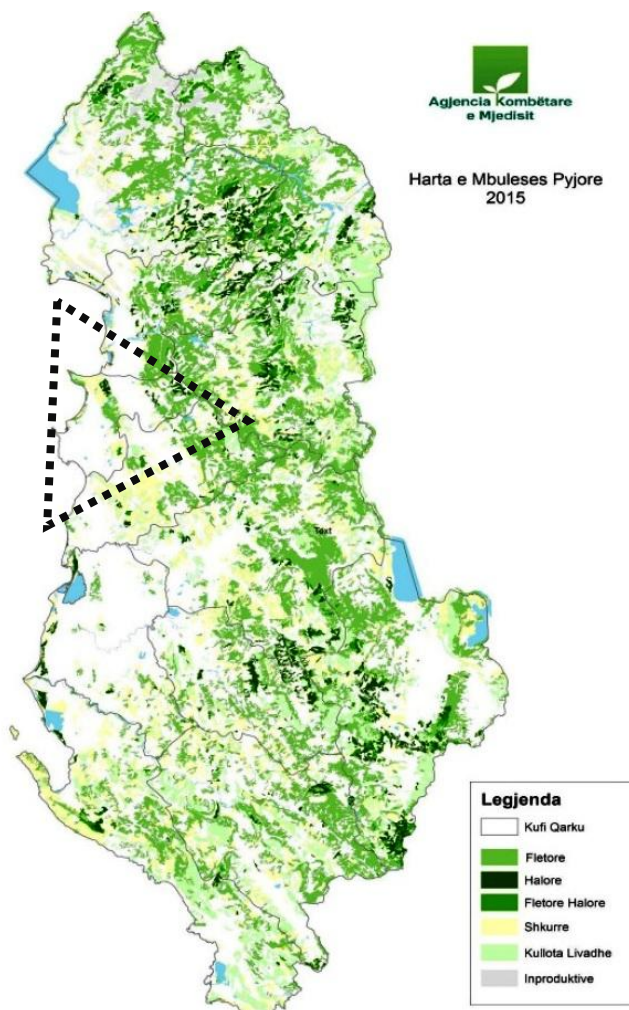
Shqiperia eshte e mirenjohur per ekosistemet dhe habitatet me shume larmi. Brenda territorit te saj ka ekosisteme detare, zona bregdetare, liqene, lumenj , gjelberim te perjetshem dhe shkurre, pyje gjethegjere, pyjet me pish , kullota alpine e nen-alpine, livadhe dhe ekosisteme te larta malore.

Siperfaqja totale e tokes ne Shqiperi eshte e ndare ne tre zona kryesore ekologjike (zona bregdetare thjeshte, zona kodrinore nen-malore tranzicionit dhe zona malore) dhe 13 nen-zona, te cilat kontribuojne ne biodiversitetin e pasur te vendit.

Pyjet

Shqiperia eshte e pasur ne burime pyjeve dhe te kullotave. Ka 4 zona fitoklimatike ne Shqiperi si rezultat i disa faktoreve si toka, klima, dhe bimesia te quajtura: zona e pyjore dhe e shkurreve mesdhetare, zona me peme lisi, zona me peme ahue dhe halore, dhe kullotat alpine. Pyjet mbulojne 1,030,000 ha ose 36 % te territorit te vendit dhe kullotat rreth 400,000 ha ose 15% . Perafersisht 60 % (244,000 ha) e kullotave jane kullota alpine, nen-alpine dhe livadhet.

Figura 17: Harta e zonave pyjore ne Shqiperi

Burimi: Agjencia Kombetare e Mjedisit

Ne Shqiperi gjenden afersisht 30% e flores evropiane dhe 42% e gjitareve evropiane. Relievi ka krijuar kushtet per ekzistencen dhe mbrojtjen e nje speciesh endemike dhe nen-endemike. Ka 32 specie bimore me 150 nenspecie qe jane endemike ne Shqiperi dhe 160 specie te tjera bimore qe jane nen-endemike ne rajonin e Ballkanit.

Shqiperia ka 91 specie ornitofauna te rrezikuara globalisht dhe disa prej tyre kane rendesi kritike (p.sh. *Pelecanus crispus*, *Phalacrocorax pygmeus*, and *Acipenser sturio*). Lagunat bregdetare dhe liqenet e medha jane zona te rendesishme, vecanerisht per zogjte qe migrojne ne dimer. Ne to, cdo vit hasen 70 specie te shpendeve te ujit dhe zogjve te ujit me nje popullsi te pergjithshme prej 180.000 individesh ne Shqiperi gjate dimrit. Shqiperia ka nje numer racash autoktone te bagetive dhe te lashtave. Rreth 30 specie te lashtash jane autoktone te Shqiperise. Ka 9 raca autoktone dhish dhe 5 delesh. Ka nje trashegimi te rendesishme per mbrojtjen dhe permiresimin e prodhimit dhe cilesise se bujqesise dhe blegtorise.

Flora

Flora e shumellojshme e Shqiperise perben rreth 30% te te gjitha llojeve bimore evropiane ne vend ku rreth 3.200 lloje te flores dhe rreth 250 specie kane vlera mjekesore, si erezat dhe aromatike. Elementet kryesore te flores shqiptare jane mesdhetare (24%), ballkanike (22%), evropiane (18%) dhe euroaziatike (14%).

Fauna

Pyjet dhe kullotat kane nje larmi te llojeve, formacioneve dhe komuniteteve bimore dhe shtazore. Prafersisht 60% e kullotave jane kullota alpine, nen-alpine dhe livadhe. Pyjet dhe kullotat kane nje diversitet te larte te shkurreve mesdhetare, pyjeve me lis, pyjeve me ah, pishave malore, etj. dhe komuniteteve te kafsheve.

Pergjate bregdetit te vendit ka shume ekosisteme me rendesi ne rajonin e Mesdheut si per shembull laguna, ligatina, duna ranore, delta lumenjsh, pyje hidrofille dhe higrofille. Liqenet dhe lumenjte jane gjithashtu te rendesishem per larmine biologjike dhe peizazhore te vendit. Bukuria e peizazhit e ben Shqiperine terheqese per aktivite rekreative bazuar ne natyre.

Biodiversiteti

Duke marre parasysh informacionin ekzistues, Shqiperia ka nje diversitet te pasur te flores dhe faunes me rreth 3.200 lloje te bimeve vaskulare, 2.350 lloje te bimeve jo vaskulare dhe 15.600 specie invertebroresh dhe vertebroresh. Shqiperia eshte nje rruge e rendesishme migrimi per zogjte.

Per sa i perket spektrit faunistik te vendit ai dominohet nga elemente Euroaziatik, Holartik, Mesdhetar dhe Ballkanik. Pyjet e larte te Shqiperise mbajne komunitete gjitaresh te medhenj si ujku, ariu, rreqebulli, dhia e eger, derri i eger, kaprolli etj. Rreth 756 lloje rruazoresh raportohen deri me sot ne Shqiperi dhe prej tyre 70 lloje gjitaresh, 323 shpende, 36 reptile dhe 15 amfibe. Shume prej tyre jane lloje te rrezikuara ose te kercenuara. Terreni malor ne brendesi siguron habitat per gjitaret e medhenj si ariu.

Shpendet

Shqiperia ka nje klime te bute mesdhetare qe mbeshtet nje grup unik llojesh shpendesh, qe perfshin lloje te rralla dhe te rrezikuara si Pelikani kacurrel. Ne Shqiperi gjenden 277 lloje shpendesh te 48 familjeve. Gjithashtu 2 nga 9 llojet endemike evropiane gjenden ketu.

Mbrojtja e llojeve dhe habitateve

Ne ndjekje te zbatimit te dispozitave te ligjeve hartohen aktet nenligjore, te cilat plotesojne bazat ligjore per elemente te vecanta te natyres. Ne mesin e dokumenteve te tilla eshte lista e flores dhe faunes qe jane nen mbrojtje dhe jane materializuar me botimin e Librit te Kuq te Flores shqiptare dhe Librin e Kuq te Faunes Shqiptare.

Mbrojtja e llojeve me interes per t'u ruajtur realizohet permes dispozitave te vecanta te ligjit per biodiversitetin dhe ligjit per mbrojtjen e faunes se eger. Ligji i biodiversitetit ne te njejten kohe permban dispozita per speciet pushtuese dhe masat mbrojtese per ruajtjen e specieve. Arritja e statusit te favorshem te ruajtjes per speciet synohet nepermjet ligjit te biodiversitetit dhe ligjit per zonat e mbrojtura qe permbajne dispozita per mbrojtjen e biodiversitetit brenda zonave te mbrojtura dhe jashte tyre.

Mbrojtja e habitatit behet nepermjet dispozitave te ligjit per zonat e mbrojtura, bazuar mbi te cilat eshte shfaqur rrjeti perfaqesues i zonave te mbrojtura qe do te sherbejne per te identifikuar dhe krijuar rrjetin ekologjik NATURA 2000. Ligji per mbrojtjen e faunes se eger parashikon dispozita mbrojtese per habitatet e rendesishme per shpendet ne pergjithesi dhe shpendet shtegtare ne vecanti.

Bazuar ne dispozitat ligjore kombetare te gjitha llojet e listuara ne Listen e Kuqet te flores dhe faunes se eger te Shqiperise, sipas kategorive te ndryshme ne rrezik te IUCN-se, gezojne mbrojtje te vecante dhe nuk mund te perfshihen ne listen e llojeve per gjueti ne Republiken e Shqiperise. Aktualisht, 405 llojet flores se eger dhe 575 lloje te faunes se eger jane perfshire ne Listen e Kuqe (Ministria e Mjedisit, Urdhri i Ministrise nr. 1280 i dates 20.11.2013).

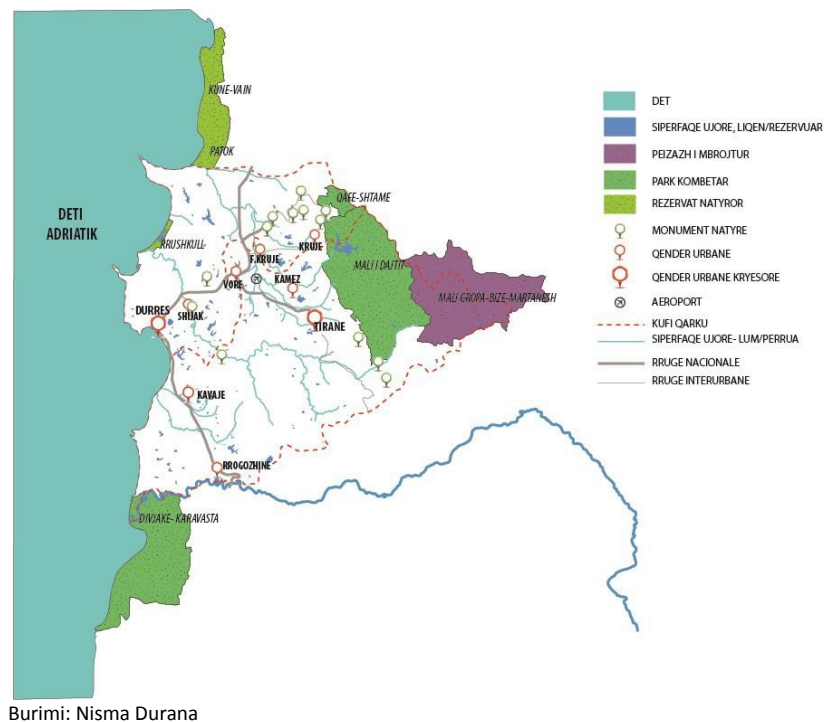
Zonat nen mbrojtje ne rajonin ekonomik Tirane Durres paraqiten ne tabelen e meposhtme:

4-5_Zonat e Mbrojtura ne Shqiperi

Nr	Vendi	Kategoria	Siperfaqja ne ha	Nr i ZM
Zona te mbrojtura te shtrira ne disa rajone				
01	Divjake-Karavasta	IUCN II: Park Kombetar	22,230.2	1
02	Mali I Dajtit	IUCN II: Park Kombetar	29,216.9	1
03	M. Gropa-Bize-Martanesh	IUCN V: Peizazh I Mbrojtur	25,266.4	1
Rajoni i Durresit				
04	Qafe Shtame	IUCN II: Park Kombetar	2,000.0	1
05	Rrushkull	IUCN IV: Rezervat Natyror I Menaxhuar/Park Natyror	650.0	1
Totali		2.76% e territorit te vendit (17.25% te zonave te mbrojtura ne shkalle vendi)	79,363.5	5

Burimi: Ministria E Mjedisit

Figura 18 - Harta e zonave te mbrojtura

Lloje me rendesi ekonomike

Vlerat mjekesore, industriale dhe ushqimore te shume bimeve dhe kafsheve jane tashme te njohura. Deri me sot njihen rreth 300 lloje bimesh mjekesore dhe aromatike, ose afro 10% e flores se bimeve te larta te vendit. Numri i bimeve qe mund te kene veti kuruese apo rendesi aromatike mund te jete dhe me i larte. Rreth 40 lloje bimesh kane rendesi foragjere, ndersa afro 35 lloje bimesh kane veti regjese apo ngjyuese. Numri i bimeve mjaltese te njohura deri me sot arrin ne afro 50 lloje, ndersa numri i bimeve qe perdoren si ushqim ne afro 70 lloje. Gjithe llojet e peshqve detare dhe te ujerave te embla, nje pjese e konsiderueshme e molusqeve (sepiet, kalamaret, oktapodet) dhe parruazoreve te tjere detare (si psh karkalecat) perdoren gjeresisht sot si ushqim per njeriun. Kohet e fundit ka filluar dhe konsumi i disa lloje bretkosash. Molusqet jane nje burim i rendesishem per pergatitjen e produkteve farmaceutike dhe produkteve te tjera kozmetike. Guaskat e tyre sherbejne per te prodhuar objekte artistike, pulla, pjese te veglave muzikore etj Insektet kane rendesi te madhe per pjalmim dhe nje pjese e tyre ka vlere ushqimore dhe industriale, si bleta dhe krimbat e mendafshit. Gezofrat e disa gjitareve si kunadhet, dhelpira, ketri etj., kane patur dhe kane ende rendesi per industrine e gezofrave.

Zhvillimi i infrastruktures se transportit ka nje numer efektsh te mundshme mbi biodiversitetin, duke perfshire demtimin e drejtperdrejte te vendeve te rendesishme me natyre te mbrojtur, apo zakonet e llojeve te mbrojtura, fragmentimin ose humbjen e habitateve, duke krijuar barriera ndaj levizjes dhe shkembimit gjenetik ndermjet popullatave dhe pengimin e zakoneve per shkak te zhurmes, ndotjes se lehte dhe materialeve te ndotura qe rrjedhin.

4.6.Mbetjet

4.6.1. Menaxhimi i ujrave te perdorur

Direktiva mbi trajtimin e mbetjeve urbane (Directive 91/271/KE) eshte nje nga mjetet me te rendesishme te politikave per menaxhimin e ujrave ne Evrope. Qellimi eshte per te mbrojtur mjedisin nga efektet negative te ujrave te ndotura urbane nga zonat e banimit (qytetet / fshatra) dhe ujrave te zeza industriale te biodegradueshme nga industria ushqimore (p.sh. industria e perpunimit te qumeshtit, industria e mishit, etj). Direktiva kerkon mbledhjen e duhur te ujrave te

zeza dhe rregullon shkarkimet duke specifikuar minimumin e llojin e trajtimit te parashikuar dhe vendos vlerat maksimale apo ndotesit kryesore (ngarkeses organike dhe ushqyesve).

Zbatimi i plote i Direktives eshte parakusht per arritjen e objektive mjedisore te percaktuara ne Kornizen e Direktives se BE-se (DKM - 2000/60 / EC) dhe Direktiven mbi Strategjine Detare (Direktiva 2008/56 / EC). Plani i shtate i propozuar i Veprimit mbi Mjedisin dhe projekti per mbrojtjen e resurseve ujore te Evropes, theksojne rendesine e mbledhjes dhe trajtimit te ujerave te ndotura urbane.

Historikisht nuk ka pasur objektete te trajtimit te ujerave te zeza dhe ato jane derdhur direkt ne lumenj, ku pastaj rrjedh ne det. Kjo praktike ka rezultuar ne kontaminim te gjere dhe te ashper te lumenjve dhe shtreterve te lumenjve. Shqiperia ka alokuar financimin per te permiresuar dhe per te ndertuar urgjent infrastrukturen e nevojshme te trajtimit te ujerave te zeza. Momentalisht trajtimi i ujerave te zeza i sherbejn rreth 25% te popullsisë se vendit dhe pritet qe ne vitin 2020, kur keto objekte te jene plotesisht operative, 45% e popullsisë do te jete i lidhur me objektet e trajtimit te ujerave te zeza. Impjantet e trajtimit ne zonen ekonomike Tirane-Durres perfshijne me shume se gjysmen e kapacitetit te projektuar te impjanteve ne shkalle vendi.

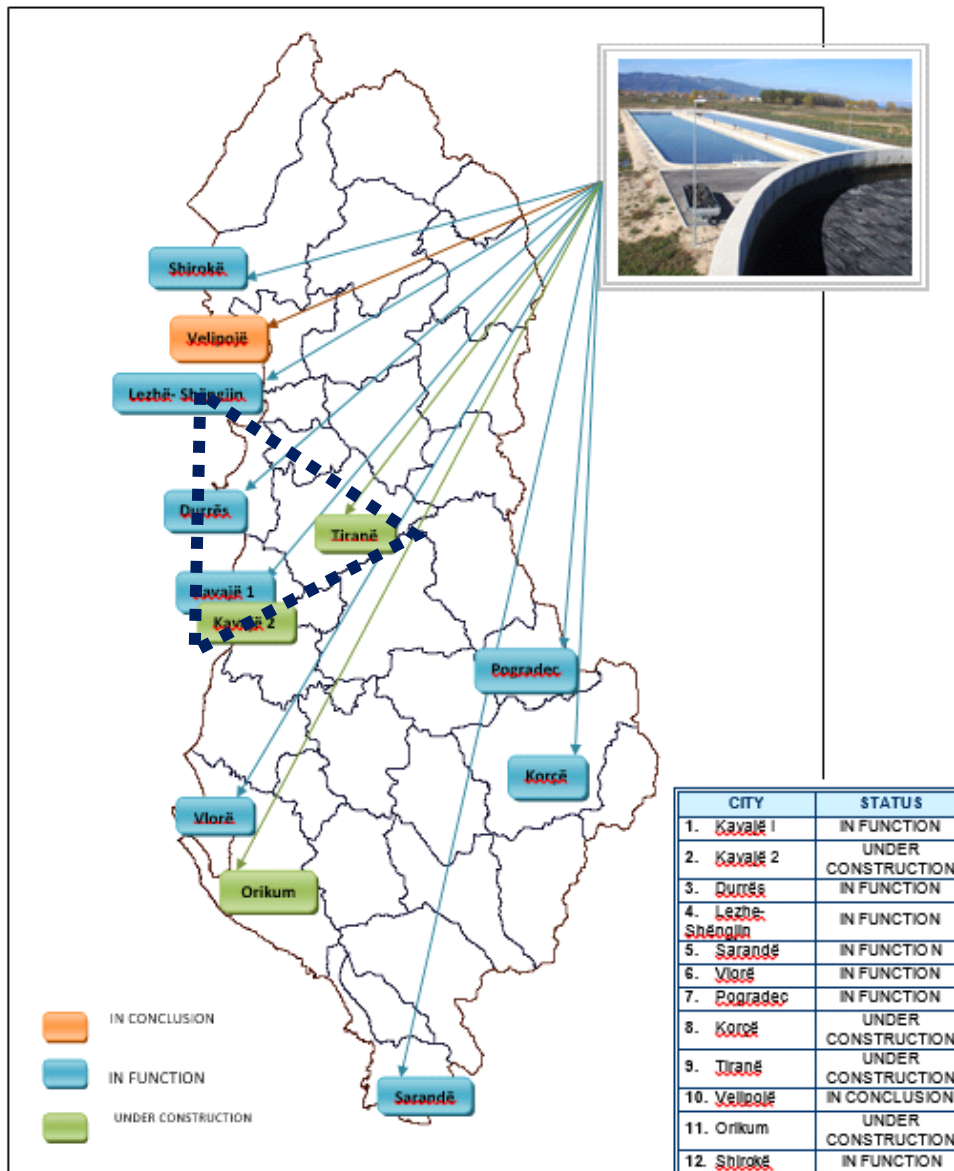
Tabela e meposhtme eshte nje permbledhje e shkurter per secilin impiantit te trajtimit te ujerave te zeza ne zonen ekonomike Tirane-Durres. Ende nuk eshte konfirmuar se keto impiante jane ne te vertete duke punuar ne kapacitetin e projektuar.

4-6_Impiantet e trajtimit te ujerave te ndotura

Vendndodhja	Kosto (milion €)	Popullsia e sherbyer	Siperfaqja e sherbimit (Ha)	Vellimet e perpunuara te ujeravve te zeza (Q=m3/dite)	Statusi aktual i njohur
Kavaje	5	25,000	3.4	4,500	Ne pune
Kavaje 2	10	75,000	13	13,500	Ne ndertim
Durres	11.1	250,000	70	60,000	Ne pune
Tirane	67	350,000	53	94,000	Ne ndertim
Divjake	Ska informacion	Ska informacion	Ska informacion	Ska informacion	Studim Fizibiliteti
Totali	93.1	700,000	139.4	172,000	

Burimi: Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerave

Figura 19 - Harta e Impjanteve te trajtimit te ujerave te zeza

Ref: Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerave

4.6.2. Menaxhimi i mbetjeve te ngurta

Menaxhimi i mbetjeve ne vend eshte akoma ne nje nivel te ulet. Me sisteme per grumbullimin e mbetjeve te ngurta jane pajisur vetem qytetet, por jo zonat rurale. Sasia e mbetjeve qe riciklohet eshte 10%. Kryesisht mbetjet asgjesohen ne vend grumbullimet e mbetjeve. Pervec landfill-eve te Sharres dhe Bushatit dy venddepozitime te tjera te medha po planifikohen te behen brenda nje afati te shkurter (2013): nje ne Korce/ Maliq (mbeshtetur nga KfW) dhe nje tjetër ne Sarande/Bajkaj (mbeshtetur nga Banka Boterore).

Nuk ka nje sistem te sigurte per administrimin e mbetjeve te rrezikshme (atyre te prodhuara nga industrite dhe ato shtepiake). Sistemi i menaxhimit te mbetjeve te rrezikshme eshte shume i dobet dhe pjesa me e madhe e grumbullimit te mbetjeve kryhet nga sektori privat, gjithashtu edhe impiantet e riciklimit jane ne pronesi te sektorit privat. Sigurimi i ketyre aktiviteteve dhe sistemi i menaxhimit jane ende ne fillimet e tyre dhe varen nga disponueshmeria e materialeve te riciklueshme me nje cilesi te mire. Ne shumicen e rasteve industria e riciklimit varet nga lendet e para te riciklueshme qe importohen ne Shqiperi.

Egziston nje politike dominuese dhe e perhapur e hapjes se gropave dhe e grumbullimit te mbetjeve ne to. Instrumentet ekonomike per administrimin e mbetjeve jane te pakta dhe me vlere te pakonsiderueshme.

Problemet e administrimit te mbetjeve jane te shumta dhe te ndryshme. Zonat rurale nuk jane te mbuluara akoma nga sherbimet e menaxhimit te mbetjeve. Pjesa me e madhe e mbetjeve te ketyre zonave depozitohen neper lumenj ose ne ane te rrugeve te cilat pastrohen nga ujerat dhe ne kete menyre zhvendosen ne nje pjese tjeter toke dhe ne fund ne rrjedhjet ujore. Mbetjet bashkiake kane nje perqindje te larte te mbetjeve organike dhe aktualisht ne vendin tone nuk kompostohen keto mbetje me qellim qe te reduktohet sasia e tyre ne venddepozitime. Pjesa me e madhe e mbetjeve te krijuara (ne peshe) jane te prirura te jene substanca inerte, ne vecanti mbetjet e ndertimeve, por rreziket me te medha jane te lidhura me vellime te vogla (kryesisht industriale) te mbetjeve te rrezikshme. Mbetjet komunale kane nevojte per nje grumbullim te kushtueshem dhe te zgjeruar, transportim dhe rregullim. Kondita te vecanta duhet t'u aplikohen kategorive te ndryshme, si p.sh. mbetjet nga shendetesia. Sektori i mbetjeve paraqet nje nga sfidat me te rendesishme qe ndesh Shqiperia.

Raporti i fundit mjedisor i 2014 i hartuar nga Qeveria permbledh keto ceshtje:

- Sistemet per grumbullimin dhe heqjen e mbetjeve jane te pamjaftueshme dhe joefektive;
- Vendimet per mbledhjen dhe heqjen e tyre nuk mund te behen ne mungese te nje informacioni te besueshem;
- Nuk ka nje tradite te mirefillte per trajtimin dhe heqjen e mbetjeve;
- Burimet financiare dhe teknike jane te pamjaftueshme; dhe
- Publiku ka mungese informacioni per sa i perket rrezikut qe shkaktohet nga administrimi i dobet i mbetjeve.

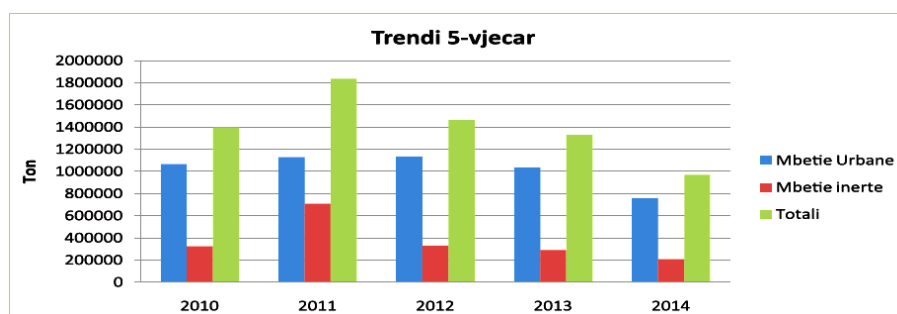
Ministria e Transportit dhe Infrastruktures ka ngritur dhe plotesuar "Regjistrin vjetor te prodhimit te mbetjeve urbane dhe inerte sipas Bashkive dhe Qarqeve". Sic vihet re nga tabela, qarku i Tiranes gjeneron sasine me te madhe te mbetjeve urbane. Kjo shpjegohet me numrin e madh te popullsise si dhe zhvillimin ekonomik (prioritar sektori i ndertimit) ne keto qarqe. Krahasuar me vitin e kaluar, vihet re nje ulje e ndjeshme e shumes totale te mbetjeve.

4-7_Gjenerimi i mbetjeve sipas qarqeve, per vitin 2014

Nr	Qarku	Popullsia	Sasia Vjetore Mb. Ngurta Shtepiake (ton)	Sasia Vjetore Mb. Inerte (ton)	Sasia e Mb. ngurta Shtepiake (kg/person ne dite)	Nr. Banoreve Perfitues te Sherbimit
1	Qarku Durres	307776	91737	5426	0.75	2907226
2	Qarku Tirane	778338	246800	43784	0.9	765759
TOTALI		1086114	338537	49210	1.65	3672985
% NE SHKALLE VENDI		45	45	23	13	75

Burimi: Ministria e Transportit dhe Infrastruktures

Figura 20-Tendenca e Gjenerimit te mbetjeve urbane, inerte dhe ne total

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

4.6.3. Menaxhimi i mbetjeve bashkiake (landfilleve)

Ministria e Transportit dhe Infrastruktues menaxhon nje program te rendesishem investimesh qe kontribuon ne zhvillimin e infrastruktures, duke perfshire dhe infrastrukturen e sektorit te mbetjeve. Bazuar ne Planin Kombetar te Menaxhimit te Mbetjeve 2010-2025 eshte parashikuar qe menaxhimi dhe trajtimi i mbetjeve te behet ne nivel rajonal per 12 qarqet ekzistuese. Objektivi kryesor eshte mbyllja dhe rehabilitimi i venddepozitimeve ekzistuese, dhe ndertimi i venddepozitimeve rajonale sipas standarteve te BE. Aktualisht jane te ndertuara disa landfille ne perputhje me standartet europiane.

“Menaxhimi i Mbetjeve te ngurta per qytetin e Tiranës (landfilli i Sharres)” eshte nje nga projektet me te medha ne fushen e menaxhimit te mbetjeve ne vendin tone. Venddepozitimi i mbetjeve te ngurta per qytetin e Tiranës eshte ndertuar ne Sharre. Financimi i ketij projekti kap shifren 6.400.000 Euro, nga te cilat 400.000 Euro jane grant dhe 6.000.000 Euro kredi ndihme nga Qeveria Italiane.

Nga ana e ministrise se Transportit dhe Infrastruktues jane planifikuar fonde ne PBA per vitin 2013-2014, per rehabilitimin e disa venddepozitimeve si ai i fushes ekzistuese te mbetjeve te ngurta ne Durres.

Ne baze te nje inspektimi te kryer nga Ministria e Mjedisit rezulton se venddepozitimet ekzistuese te mbetjeve urbane, te bashkive kryesore te vendit, jane jashte cdo kushti teknik dhe kriteri mjedisor. Po keshtu, perfaqesuesit e ketyre bashkive shprehen, se nuk kane projekte dhe mundesi financiare per permiresimin e kesaj situate.

Persa i perket riciklimit, rreth 60 kompani private jane ne treg, te cilat po merren me riciklimin e mbetjeve. Jo te gjitha prej tyre kane leje per te vepruar nga MM-ja (ish MMPAU). Kompanite riciklojne keto rryma mbetjesh:

- Riciklim letre: 3 kompani
- plastike: 10 kompani
- tekstik: 1 kompani
- alumini: 4 kompani
- celiku: 15 kompani
- metal skrapi: 21 kompani
- mbetje inerte (tulla nga shkaterrimet): 1 kompani
- druri: 1 kompani
- vajrash te mbetura: 1 kompani
- gomash te perdorura: 1 kompani.

Grumbullimi mbetjeve per riciklim nga keto kompani behet ne menyre te thjeshte. 92% e komunitetit rom merret me mbledhjen e tyre, te cilet jane te regjistruar si te papune. Jane regjistruar rreth 12 000 individe qe merren me mbledhjen e metaleve. Ata nuk jane pajisur mire dhe te patrajnuar dhe mbi te gjitha nuk kane nje kontrate zyrtare me blesit e tyre.

Barrierat qe pengojne riciklimin: cmimi i larte i energjise, si dhe cmimi i transportit, fuqia e dobet ekonomike e grumbulluesve, individet dhe kompanite se bashku; mungese e vecimit qe ne fillim; mungese informacioni ne nivel publik, administrativ dhe tregtar; mungese ne stimulimin dhe promovimin e riperdorimit, riciklimit dhe perpunimin; mungese eksperience nga vete bizneset; veshtiresi ne hyrjen e burimeve financiare per te zhvilluar biznese te tilla. Kohet e fundit ka pasur disa iniciativa pozitive per ndarjen e mbetjeve ne dy grupe kryesore, organike dhe joorganike. Si shembuj pozitive te ndarjes se mbetjeve permenden bashkite e Lezhes, Korces, Fierit dhe Tiranës.

Nuk ka nje rrjet te integruar dhe te pershtatshem impiantesh per trajtimin dhe heqjen e mbetjeve, si dhe rikuperimin e mbetjeve. Ata nuk marrin ne konsiderate teknikat me te mira te disponueshme (TMD). Nuk ka pasur asnje bashkepunim me shtetet anetare te tjera per sa i perket administrimit te mbetjeve.

Pjesa me e madhe e mbetjeve te riciklueshme vjen nga mbetjet urbane, dhe pjeserisht nga sektori industrial. Duhet theksuar se nuk ka impiante te kompostimit te mbetjeve te biodegradueshme dhe te djegies se mbetjeve urbane (te pa riciklueshme) si dhe mbetjeve industriale per shfrytezimin e energjise se tyre per industrine prodhuese.

Gjenerimi i mbetjeve per vitin 2014 eshte 0,9 kg per person ne dite ose ne total 971565 ton. Sasia e mbetjeve te riciklueshme te eksportuara per vitin 2013 eshte 35 055 ton. Mbetet shume per t'u bere per te arritur objektivat ne fushen e mbetjeve si per uljen e gjenerimit te mbetjeve dhe per zbatimin e hierarkise se menaxhimit te mbetjeve.

4.7.Zhurma

Niveli i zhurmave urbane (LAeq): eshte niveli i vazhduar ekuivalent i presionit akustik te ponderuar (A0), te prodhuar nga te gjitha burimet e zhurmave qe ekzistojne ne nje vend te caktuar dhe gjate nje kohe te caktuar.

Nga programi i monitorimit te zhurmave urbane 2014, ne Tirane vihet re se ka ndryshime te vogla me ulje te nivelit te zhurmave te disa pikave krahasuar me vitin 2011 (monitorimi i fundit). Niveli mesatar i zhurmave LAeq/Diten dhe LAeq/Naten, per Tiranen eshte mbi standartin e BE-se dhe Ligjit Shqiptar (tabela 4-8).

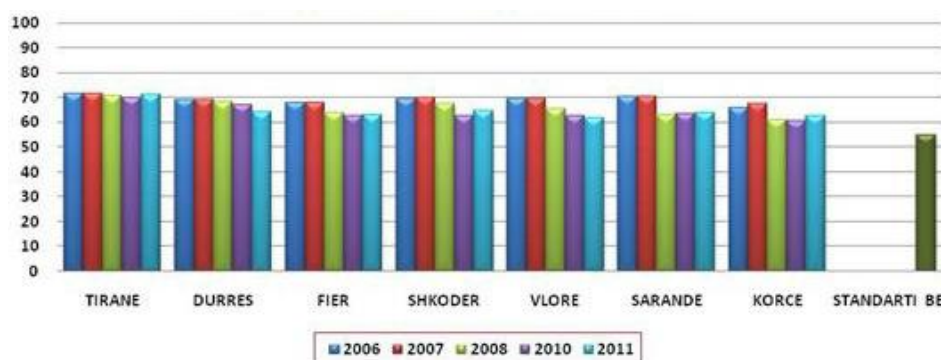
4-8_Nivelet e monitoruara te zhurmave gjate dites dhe nates krahasuar me normat e BE

	LAeq/ dite	LAeq/ nate
Tirane	67.9	57.3
Standarti BE	55,0	45.0

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Grafiku i meposhtem shfaq rezultatet e monitorimit te qyteteve kryesore te vendit nga 2006-2011, krahasuar me normat e BE:

Figura 21- LAeq/dite ne qytetet kryesore krahasuar me normat e BE

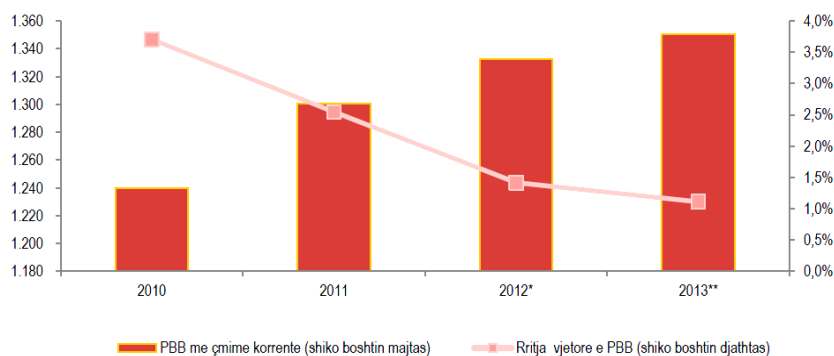
Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Nga diagrama e mesiperme (Figura 21) veme re qe vlerat e LAeq/dite jane me te larta se standarti i BE-se ne cdo qytet te monitoruar me 2011. Ky trend vazhdon po njesoj edhe ne raportin e fundit te gjendjes se mjedisit me 2014. Veme re qe ne qofte se ne qytetet e tjera te monitoruara kemi nje renie te niveleve te zhurmave ne pergjithesi, ne Tirane kemi te njejtat nivele zhurme nga 2006-2011 dhe nje ulje te lehte te nivelit ne raportimin e 2014.

4.8. Popullsia dhe asetet materiale

Gjate viteve te fundit Shqiperia ka pasur nje nga rritjet me te larta ekonomike ne Evrope. Ajo ka nje stabilitet makroekonomik dhe norme pozitive te rritjes reale. Megjithate, per shkak te krizes globale ekonomike dhe financiare, ritmet e rritjes ekonomike jane ne renie qe nga viti 2009. Ne vecanti, ne vitin 2010 u regjistrua nje rritje modeste prej 3.8 % dhe ne vitin 2011 nje rritje prej 3.1 %. Norma ka vazhduar te bjere per vitet ne vijim. Bazuar ne te dhenat e Bankes Boterore, PBB-ja ne Shqiperi per vitin 2014 ishte 13,37 miliarde dollare.

Figura 22: PBB-ja dhe rritja ekonomike 2010-2013

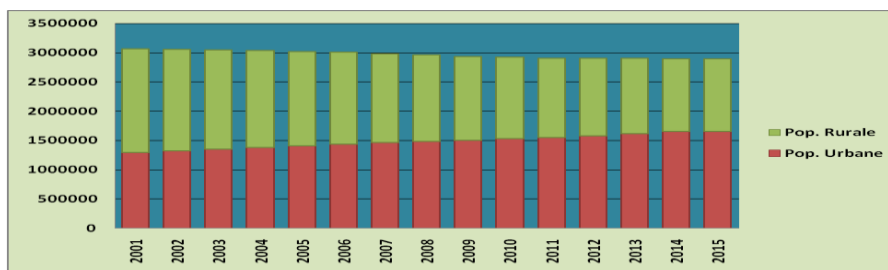

Burimi: INSTAT - PBB-ja 2013

Popullsia

Popullsia e Shqiperise me 1 janar 2015 arriti ne 2.893.005 banore duke pesuar nje renie me 2942 banore, krahasuar me ate te 1 janarit 2014. Nga kjo popullsi 1.462.005 jane meshkuj dhe 1.431.000 jane femra. Raporti gjinor i popullsisë se Shqiperise eshte 102,1 meshkuj per cdo 100 femra. Moshja mediane e popullsisë eshte 35 vjec.

Figura 23: Popullsia urbane/rurale ne Shqiperi 2001 - 2015

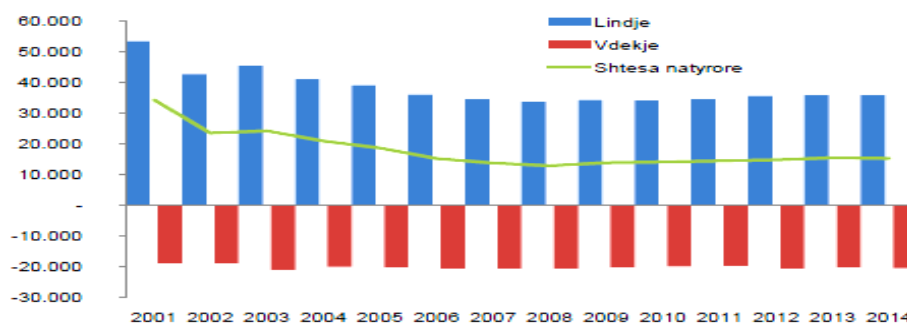
Burimi: INSTAT

Sipas projeksioneve te popullsisë, bazuar ne Regjistrimin e Popullsisë dhe Banesave te vitit 2011, indeksi sintetik i pjellorisë do te vazhdoje te bjere me ritme shume te ngadalta Kjo tregon vazhdimin e procesit te plakjes se popullsisë. Moshja mesatare e popullsisë eshte rritur nga 30.6 vjec ne vitin 2001 ne 36.6 vjec ne vitin 2014. Ka disa arsye per kete, por tri jane me te dukshme:

- Niveli i larte i emigrimit ne popullsinë e moshes se fertilitetit;
- Rritja e moshes mesatare te martesës si per meshkujt ashtu dhe per femrat;
- Perdorimi i metodave kontraceptive.

Lidhur me te dhenat statistikore mbi vdekshmerine, gjate dekades se fundit numri i vdekjeve ka mbetur relativisht ne te njejtat nivele. Nga pikepamja gjinore, femrat jetojne me gjate se meshkujt. Jetegjatesia ne Shqiperi ne vitin 2014 ishte 80.3 vjec per femrat dhe 76.4 vjec per meshkujt.

Figura 24: Lindjet, vdekjet dhe rritja natyrale e popullsisë, 2001 - 2014

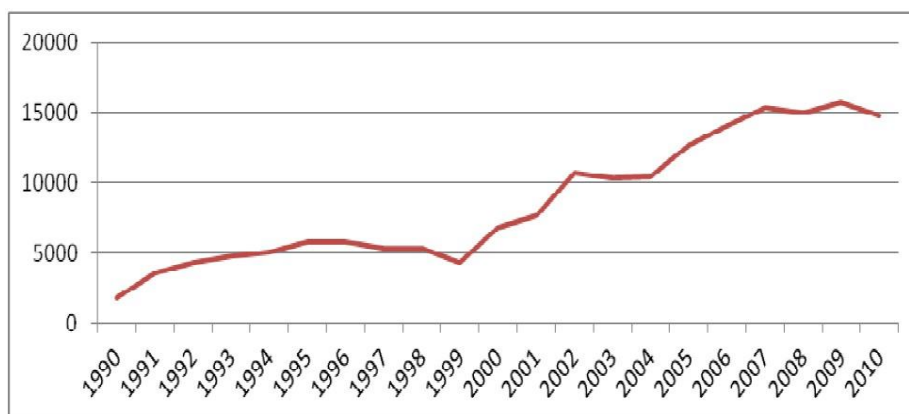

Burimi: INSTAT

Emigracioni dhe imigracioni

Eshte llogaritur qe 46,413 persona u larguan nga vendi ne vitin 2014; 52 % i ketij numri ishin meshkuj. Ne te njejtin vit, numri i imigranteve ne Shqiperi u llogarit te ishte 28,367 persona. Migracioni neto per vitin 2014 ishte -18,046 persona. Si pasoje, popullata ka pasur nje renie prej 2,942 persona (15,104 rritje natyrore -18,046 migracion neto) Gjate vitit 2014, migracioni neto ne Shqiperi pati nje renie me 245 persona ne krahasim me vitin 2013.

Figura 25: Tendenca e emigracionit 1990-201

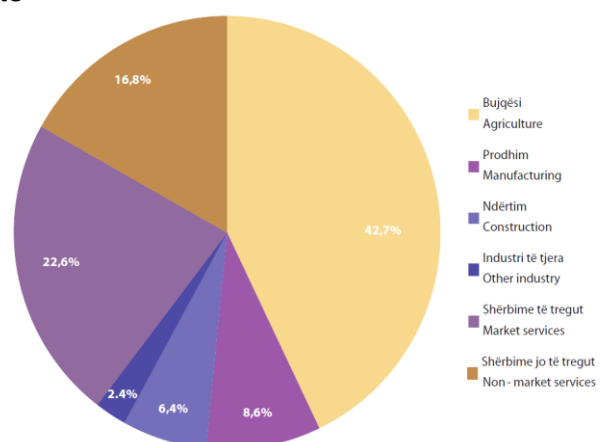
Burimi: INSTAT

Punesimi

Gjate vitit 2014 numri i te punesuarve ne Shqiperi ishte 1037 mije persona. Ne krahasim me vitin e meparshem punesimi eshte rritur me 1,3%. Niveli i pjesemarrjes se forces punetore per popullaten 15-64 vjec eshte 61,5 %. Per popullaten 15-64 vjec niveli i pjesemarrjes se forces punetore eshte 20,9% pike me i larte se femrat. Bujqesia e sektoret e sherbimit kane nivelin me te larte te punesimit me perkatesisht 42.7 % dhe 39.4 % te punesimit total.

Analiza e punesimit sipas grupeve profesionale pasqyron qarte strukturen e punesimit sipas sektoreve. Ne vitin 2014, 53,5 % e te punesuarve ishin punetore te aftesuar ne bujqesi dhe tregti, dhe 16,3% ishin punonjes zyre, sherbimi dhe shitjes.

Figura 26: Punesimi sipas aktiviteteve ekonomike 2014

Burimi: INSTAT - Tregu i punes 2014

Sipas vleresimeve te anketes se 2014, rezulton se 41,6% e punonjesve jane te punesuar, 26 % jane te vetepunesuar (me punonjes ose pa punonjes) dhe 32,4% jane punetoreve kontribues ne familje.

Duke analizuar tregun e punes ne nje perspektive gjinore, femrat kane 1,7 here me shume gjasa se meshkujt te jene te punetore kontribuese ne familje.

Shendeti

Situata shendetesore paraqitet me probleme per shkak te periudhes se veshtire te tranzicionit, megjithate treguesit kryesor jane ne rrugen e permiresimit te tyre si ne sherbimin shendetesor paresor edhe ate spitalor.

Niveli i disa treguesve te rendesishem, si jetegjatesia, vdekshmeria dhe semundshmeria kronike jane te krahasueshme me vendet zhvilluara, ndersa tregues si vdekshmeria foshnjore, vdekshmeria amtare dhe semundshmeria akute infektive jane te krahasueshme me ato te vendeve ne zhvillim. Tregues pozitiv eshte ulja e semundshmerise infektive dhe reduktimi i tyre qe parandalohen nga vaksinat.

Sistemi Shendetesor ne Shqiperi eshte kryesisht publik. Sektori Privat mbulon sherbimin farmaceutik, stomatologjik dhe me pak sherbime te tjera. Ky sistem ka evoluar ne menyre te ndjeshme gjate viteve te tranzicionit. Institucionet e Sherbimit Paresor kane si mision mbrojtjen e shendetit ne perputhje me objektivat e OBSH " shendet per te gjithe ". Keto institucione kane ardhur duke u zvogeluar persa i perket numrit te tyre dhe aktivitetit ne treguesit kryesor. Kjo shpjegohet me riorganizimin e ketyre institucioneve, krijimin e mjediseve me te pertshtatshme, rritjen e cilesise se sherbimit si dhe krijimin e sektorit privat.

Institucionet ne Sherbimin Spitalor perfaqsohen nga spitalet e pergjithshme edhe te specializuara. Reforma spitalore me kontributin e donatoreve po permireson treguesit e shfrytezimit te spitaleve ne drejtim te perqendrimt te sherbimeve ne spitale te medhenj, ne drejtim te aparaturave dhe sherbimeve me te kualifikuara. Tregues ne rritje mbeten nje grup semundjesh te popullates si: semundjet e aparatit te frymemarjes, gastrointestinal, infektive, urogenital, qarkullimit te gjakut dhe insultet cerebrale. Statistikat tregojne se nje pjese relativisht e larte e vdekjeve dhe semundjeve ne Shqiperi vijne si pasoje: duhan-pirjes, abuzimi me alkool, pakujdesia ne rruge, perdorimi i drogave ilegale, menyra e te ushqyerit dhe stresi si nje fenomen i ri i shoqerise moderne. Inaktiviteti fizik eshte nje faktor risku sepse ai prezanton nje problem potencial per hipertensionin, semundjeve te artereve koronare te zemres etj.

4-9_Treguesit e kujdesit shendetsor ndaj pacienteve

Viti	Spitale	Qendra shendetsore pa krevate		
		Qendra shendetsore	Ambulanca	Poliklinika
1999	51	567	1624	51
2000	50	580	1505	50
2001	50	577	1421	50
2002	50	571	1375	50
2003	50	582	1501	50
2004	50	688	1779	50
2005	50	671	1675	50
2006	49	682	1690	50
2007	46	605	1673	50
2008	45	580	1,877	46
2009	44	616	1,772	46
2010	44	475	2,079	46
2011	44	456	1,970	46
2012	44	421	1,946	46
2013	44	409	1,998	46

Burimi: Ministria e Shendetsise

Sistemi shëndetsor shqiptar është një nga më të pabarabartët në Evropë dhe Azi sipas Bankes Botërore më 2013. Në pasqyrimin e gjendjes për 2014, Shqipëria shpenzon rreth 2.6% të PBB për kujdes shëndetsor, por nga kjo sasi mbulon vetëm 40% të nevojës, dhe njerezit paguajnë 60% të mbetur. Sipas bankes Botërore, për 17% të familjeve shqiptare, kostoja e kujdesit shëndetsor është shumë e rëndë pasi kalon 10% të të ardhurave të tyre.

4.9. Trashëgimia Kulturore

Figura 27: Harta e trashëgimise kulturore në Shqipëri

Shqipëria ka një larmi karakteristikash, si të ndërtuara nga njeriu ashtu dhe historike, kulturore dhe natyrore. Në kategorinë e vendeve arkeologjike dhe vendeve historike, vendi është shumë i pasur në aspektin e trashëgimise kulturore e historike të gjithë epokave, duke përfshirë ato parahistorike, antikitetin, kështjellat e hershme kristjane dhe mesjetare, shumë manastire bizantine, kisha, etj. Në të gjitha zonat perfituese ka muzeume të rëndësishme dhe infrastrukura të tjera kulturore që pasurojnë produktin turistik. Mbrojtja e monumenteve, vendeve arkeologjike dhe vendeve historike është përfshirë në objektivat e çdo niveli planifikimi hapësor, zhvillimor, mjedisor dhe urban.

Mikpritja është një shenjë dalluese e kultures shqiptare që daton qindra vjet më parë. E vendosur në udhëkryq të Perandorisë së lashtë Romake dhe Bizantine, shumë pushtues kanë kaluar

Burimi: <http://turizmishqiptar.weebly.com/harta-turistike-e-shqipeumlriseuml.html>

nëpër rajon, duke lënë gjurmët e kulturave të tyre. Sot thesaret dhe mbetjet e disa prej qytetërimeve të mëdha botërore, duke përfshirë qytetërimin helen, romak, bizantin, osman, venedikas dhe italian modern, janë ende të dukshme.

Tjeter tipar karakteristik i kultures shqiptare eshte toleranca fetare. Nje numer i madh kishash bizantine, xhamish, manastiresh me afreske te cmuara dhe ikona, urash otoman dhe monumenteve te llojeve te tjera mund te gjenden ne vend.

Ne Shqiperi gjendet nje shumellojshmeri kishash bizantine dhe post- bizantine, xhamish manastiresh me afreske dhe ikona te vyera, ura te vjetra te stilit otoman dhe monumenteve te tjera.

Shqiperia eshte atashuar ne UNESCO, ku edhe eshte nderuar me futjen e tre komplekseve kulturore ne listen prestigjioze te Trashegimise Kulturore (Buntrinti, Gjirokastra - Berati) Nen mbrojtjen e UNESCO eshte edhe izo-polifonia e cilesuar si nje kryeveper e njerezimit. Momentalisht me status kantidat jane amfiteatri i Durresit, qyteti antik i Apollonise, pasuria natyrore dhe kulturore e liqenit te Ohrit, dhe varret mbretore te Selces.

Bazat e legjislacionit per mbrojtjen e treshegimise kulturore jane: Ligj nr. 9048 per Trashegimine Kulturore dhe Ligji nr. 9386 per Muzete. Duhet permendur se megjithese dokumentacioni egziston, Shqiperia ka ende shume probleme ne mirembajtjen dhe menaxhimin e trashegimise kulturore te saj per shkak te financimeve te kufizuara si dhe ndergjegjesimit ende te vogel te banoreve. Kultura e Shqiperise perfshin edhe kengen iso-polifonike qe mbrohet nga UNESCO, e cila njihet si unike ne bote.

4.10. Peizazhi

Shqiperia eshte kryesisht nje vend malor; 28% eshte e perbere prej maleve dhe 47% jane kodra, ndersa fushat perbejne 25% , me nje lartesi deri ne 300 m mbi nivelin e detit. Lartesia mesatare e vendit eshte 708m mbi nivelin e detit , dy here me e madhe sesa lartesia mesatare e Evropes.

Figura 28: Harta fizike e Shqiperise

Burimi: Gjeografia e Shqiperise

Peizazhi malor i Shqiperise eshte i mrekullueshem dhe i mahnitshem, me pyje lisi, ah, pishe dhe pemesh halore, me lumenj me uje te paster dhe te ftohte. Rajonet me te larta, ku majat arrijne rreth 2,700 m ndodhen Alpet dramatike shqiptare ne veri dhe nje sere malesh te pyllezuara, qe shtrihen ne gjatesine e vendit dhe ne kufirin lindor. Malet jane te populluara ne pjesen qendrore me peme dhe ne jug ka kullota.

Bazuar mbi vecantite territoriale dhe strukturat e relievit, dallohen kater rajone natyrore dallohen: Alpet e Veriut te Shqiperise; Rajoni malor qendror; Rajoni malor jugor; Ultesira perendimore.

Alpet e Shqiperise se veriut

Keto male gjenden pergjate anes se djathte te luges ne Drinit. Ne pergjithesi lartesia mesatare eshte 1500 m mbi nivelin e detit, megjithate pjesa me e madhe e tyre eshte mbi 2000 m, dhe maja me e larte eshte Jezerca 2603 m mbi nivelin e detit. Forma e rajonit eshte shume thepisur, me male si piramida me gryka dhe lugina te thella, qe i bejne te duken me te larta se c'jane ne realitet. Lugina e Boges, Thethit dhe Jezerces lene nje pershtypje te jashtezakonshme te vizitoret.

Rajoni malor qendror

Keto male ndodhen ndermjet lugines se Drinit dhe luginave dhe lumenjve te Devollit te ulet dhe Osumit te siperm. Ato ndryshojne nga rajoni ne Alpet e Veriut sepse ato nuk jane te thepisura. Tre male qe shtrihen veri-perendim deri ne jugperendim jane ne strukturen e pergjithshme te relievit. Maja me e larte e ketij vargmali eshte mali i Korabit 2751 m mbi nivelin e detit. Ka edhe dy ultesira te gjata qe shtrihen ndermjet tyre, Mati dhe Shkumbini i Siperm dhe ultesira e Drinit te Zi. Liqenet e Lures, qe konsiderohen si "perlat e peizazhit shqiptar" jane pjese te mahnitese e rajonit.

Ne pjesen fundore te lindjes se rajonit ka nje zone me nje ultesire te madhe ndermjet maleve, qe formon liqenet e mrekullueshme te Ohrit dhe Prespes.

Vargmali jugor

Keto male ndodhet ne jug te rajonit qendror dhe ofrojne nje strukture tektonike edhe me te rregullt, te karakterizuar nga prania e nje numri malesh me shkembinj gelqeror dhe luginash qe jane paralele me njera-tjetren, nga verilindja ne jugperendim. Shumica e majave te maleve eshte 2000 m mbi nivelin e detit, megjithate ka disa lugina qe zbresin deri ne nivelin e detit. Malet me te lart te rajonit jane Tomorri 2417 m dhe Papingji 2486 m. Malet e rajonit jugor jane kryesisht te zhveshur me pyje te te rralla.

Ultesira perendimore

Ultesira perendimore ndodhet ne pjesen perendimore te Shqiperise dhe shtrihet pergjate linjes bregdetare te detit Adriatik. Ajo perbehet nga rrafshina me lartesi te ulet. Kjo ultesire shtrihet pergjate 200 km nga liqeni i Hotit ne veri deri ne Vlore ne jug. Ne lindje shtrihet deri ne shpatet perendimore te Alpeve te Veriut, te vargmalit qendror dhe vargmalit jugor qe penetron deri ne 50 km nga brigjet e detit. Nje varg kodrash e ndan ultesiren ne rrafshnalta te vecanta. Ne teresi rrafshnaltat kane nje pjerrtesi te paperfillshme dhe kryesisht nuk ngrihen me larte se 20 metra mbi nivelin e detit. Ultesira shtrihet nga veriu ne jug dhe eshte depertuar nga lumenj me pellgjeve te medha si Shkumbini, Semani dhe Mati. Rrafshnaltat e ultesires karakterizohen nga nje reliev i sheshte. Disa pjese te rrafshnaltës ne afersi te zones bregdetare, si Tale (Lezhe), Velipoje (Shkoder), Fushe -Kuqe (Lac) dhe Divjake - Lushnje) ndodhen ne nivelin e detit. Pergjate bregdetit ka shume laguna dhe pjese me rere, keto te fundit formojne plazhe te shkelqyera per banjo dielli si per shembull ne Shengjini, Velipoje, Durres, Karavasta, Godullat, Vain, Kenalle, Divjake, etj.

Vlerat argetuese

Shqiperia ka karakteristika unike ekologjike qe ofrojne potencial te konsiderueshem por te nenshfrutuar te turizmit, duke perfshire zonat bregdetare, terrenin malor, lumenjte, parqet, zonat e mbrojtura, etj. Industria e turizmit ne Shqiperi aktualisht perqendrohet ne zonat bregdetare dhe jo ne karakteristikat unike qe e bejne kete vend te vecante nga fqinjet e tij. Vecorite natyrore te Shqiperise kane potencial per te terhequr turistete qe kerkojne pervoja ekologjike dhe kulturore. Zhvillimi i menduar mire dhe i qendrueshem i ketyre burimeve mund te permiresoje jetesen fshatrave dhe komuniteteve rurale ne te gjithe Shqiperine.

Vlerat rekreative te larmise biologjike dhe peizazhore jane nje pasuri, e cila mund te perdoret per te nxitur zhvillimin e turizmit. Nese nuk behen investime se shpejti per mbrojtjen dhe ruajtjen e larmise biologjike dhe peizazhore, ekziston rreziku i humbjes se vlerave rekreative te tyre per te ndihmuar turizmin ne nxitjen si nje mjet per te promovuar zhvillimin dhe prosperitetin ne Shqiperi. Shetitja ne natyre, ecja neper udhe, zhytja, banjot e diellit, ngjitja ne male, gjuetia dhe peshkimi dhe aktivitetete te tjera ne zonat e mbrojtura qe jane pjese e ketij zhvillimi te turizmit, kerkojne qe Shqiperia te marre masat e duhura per mbrojtjen e mjedisit dhe biodiversitetit saj .

SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NE TE ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")Toka

Perdorimi i tokes bujqesore dhe pyjeve

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, vellimi i perdorimit aktual te tokes bujqesore dhe pyjeve do te mbetet ne nivelin aktual. Infrastruktura perkatese nuk do te rikonstruktohet apo ndertohtet mbi bazen e nje analize te nevojave dhe mundesive; prandaj krijimi i kesaj infrastrukture mund te jete i paplanifikuar, gje e cila do te kete nje efekt negativ ne perdorimin aktual te hapësirës, si dhe ne vellimin e perdorimit aktual tokes bujqesore dhe pyjeve.

Perdorimi i burimeve natyrore

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura perkatese nuk do te ndertohtet apo modernizohet ne menyre te tille qe dheu i germuar dhe mbetjet nga ndertimet te trajtohen, ne menyre qe shumica e tyre te riperdoret ne nje kantier ndertimi te infrastruktures apo te riciklohet ne materiale ndertimi. Nderhyrjet infrastrukture te paplanifikuara apo te rastit, pengojne gjithashtu perdorimin e sasive te medha te materialeve te ndertimit te prodhuara nga riciklimi i ketyre materialeve ne kantieret e tjera te ndertimit apo nga perpunimi i llojeve te tjera te mbetjeve te cilat perdoren per te prodhuar materiale ndertimi te cilesise se njejte me materialet e ndertimit qe merren direkt nga burimet natyrore.

5.2.Ajri

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura perkatese, duke marre parasysh rritjen e parashikuar te disa sektoreve specifike, si transporti (vecanerisht ai rrugor) dhe industria, nuk do te planifikohet dhe rregullohet ne menyre qe te eliminoje dyndjet dhe bllokimet ne rruge, te cilat pengojne trafikun e qete dhe me barre me te vogel ndaj mjedisit apo te eliminoje shkarkimet e pakontrolluara ne ajer prej impianteve industriale.

Pavaresisht nga fakti se kontributi me i madh ne arritjen e objektivit mjedisor ne lidhje me tavanin e emetimeve te ndotesve nga nderhyrjet infrastrukture pritet te vije nga sektori i transportit, dhe me konkretisht nga perdorimi i automjeteve me me shume eficence energjetike, trafiku i corganizuar dhe kongjestuar i rrjetit rrugor zhben te gjitha efektet e perdorimit te automjeteve te prodhuara ne perputhje me standardet teknike. Pavaresisht automjeteve te permiresuara teknikisht, bllokimet e trafikut ne rrjetin rrugor dhe shpejtesia e udhetimit, e reduktuar gjithnje e me shume ne qendrat urbane, do te sillte si pasoje tejkalimin e maksimumit te emetimeve te ndotesve, sidomos te NOx dhe CO.

Permiresimi i cilesise se ajrit te ambientit ne zonat urbane dhe arritja e standardeve te pershkruara ne lidhje me cilesine e ajrit te ambientit jane objektivat kryesore te cilat bazohen ne masat per mbrojtjen e mjedisit ne Plan.

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura perkatese nuk do te planifikohet dhe rregullohet dhe ne kete menyre nuk do te mundesohet ulja e nivelit te emetimit te ndotesve qe kontribuojne ne shfaqjen e grimcave PM₁₀ dhe PM_{2.5}. Keshtu qe nuk do te realizohet objektivi i percaktuar mjedisor ne lidhje me cilesine e ajrit te deri ne vitin 2020.

5.3.Faktoret Klimatike

5.3.1. Pershtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, zbatimi i masave per te reduktuar ndjeshmerine e infrastruktures ndaj ndryshimeve klimatike nuk do te trajtohet ne menyre sistematike gjate planifikimit dhe rregullimit. Theksi kryesor eshte vendosur ne reduktimin e ndjeshmerise ndaj permbytjeve, bores dhe ngricave. Cdo ndertim i ri apo rikonstrukcion i infrastruktures duhet te analizohet ne lidhje me ndjeshmerine e tij ndaj fenomeneve ekstreme te motit, ndersa kostot financiare te demtimit te mundshem te infrastruktures duhet te vleresohen paraprakisht. Bazuar ne analizen e ndjeshmerise

se infrastruktures ndaj fenomeneve ekstreme te motit, duhet te planifikohen masa te qendrushme per te reduktuar efektet negative te ndryshimeve klimatike ne infrastrukture ne nivele ekonomikisht dhe shoqerisht te pranueshme.

Ne mungese te politikave, investimeve ne infrastruktura mbrojtese dhe te manaxhimit te fragmentuar te burimeve natyrore ne pellgjet ujembledhese, do te kene efekte negative si: (i) humbje ne token bujqesore dhe ne disa terriore te banuara afer bregdetit/ne ultesire; (ii) rritje e presionit ndaj qendrave urbane per strehim, punesim dhe infrastruktura; (iii) tendenca per te levizur me ne thellesi te *hinterland*-it malor, por kushtet e veshitura gjeografike dhe klimatike, si dhe mungesa e masave institucionale ndaj efekteve te ndryshimit klimatik, do te frenojne deshiren qe keto zhvendosje te ndodhin ne mase dhe te organizuara. Si rezultat, zhvendosjet sporadike do te fragmentojne me tej territorin duke rrezikuar burimet me te vlershme qe do te pakesohen gjithnje e me shume. Njerezit do te zgjedhin te vendosen ne zonat me lehtesisht te arritshme dhe me burime melehtesisht te vjelshme.

5.3.2. Masat zbutese ndaj ndryshimeve klimatike

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura perkatese, duke marre parasysh rritjen e parashikuar te disa sektoreve specifikike, si transporti (vecanerisht ai rrugor) dhe industria, nuk do te planifikohet dhe rregullohet ne menyre qe te eliminoje dyndjet dhe bllokimet ne rruge, te cilat pengojne trafikun e qete dhe me barre me te vogel ndaj mjedisit apo te eliminoje shkarkimet e pakontrolluara ne ajer prej impianteve industriale. Zbatimi i masave per zbutjen e ndryshimeve klimatike duke ulur emetimet e gazit serre ne sektoret qe mbulon Vendimi Nr 406/2009/KE do te jete dukshem ne rrezik.

Edhe ne rastin e emisioneve te gazrave me efekt serre, kontributi me i madh ne arrijten e objektivit mjedisor ne lidhje me tavanin e emetimeve te ndotesve nga nderhyrjet infrastrukturore pritet te vije nga sektori i transportit, dhe me konkretisht nga perdorimi i automjeteve me me shume eficence energjetike. Megjithate, trafiku i corganizuar dhe i kongjestuar i rrjetit rrugor zhben te gjitha efektet e perdorimit te automjeteve te prodhuara ne perputhje me standardet teknike. Pavaresisht automjeteve te permiresuara teknikisht, bllokimet e trafikut ne rrjetin rrugor dhe shpejtesia e udhetimit e reduktuar gjithnje e me shume ne qendrat urbane, do te sillte si pasoje tejkalimin e maksimumit te emetimeve te gazrave me efekt serre te percaktuara deri me vitin 2020.

5.4.Uji

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura dhe politika perkatese nuk do te planifikohet dhe rregullohet ne menyre gjithepershires. Infrastruktura nuk do te rikonstruktohet apo ndertohet mbi bazen e nje analize te nevojave dhe mundesive. Prandaj, ndertimi i infrastruktures se re mund te mos marre ne konsiderate karakteristikat ekzistuese natyrore (siperfaqet mbrojtese, pershkueshmerine e tokes dhe ndikimin ne cilesine e ujerave nentokesore, etj).

Rreziku i aksidenteve qe perfshijne rrjedhje te cilat ndikojne ne statusin kimik te ujerave siperfaqesore dhe nentokesore eshte dukshem me i madh ne sektroin e transportit. Plani parashikon edhe rivitalizimin e transportit hekurudhor. Ne qofte se Plani nuk adaptohet, transporti i mallrave me i shpeshte ne infrastrukturen rrugore, do te rrise mundesine e ndotjes per shkak te aksidenteve qe perfshijne rrjedhje te substancave te rrezikshme.

5.5.Biodiversiteti

Me adaptimin e Planit, infrastruktura perkatese do te planifikohet dhe rregullohet ne menyre gjithepershires. Infrastruktura do te rikonstruktohet apo ndertohet mbi bazen e nje analize te nevojave dhe mundesive. Per shkaqet e siperpermendura, infrastruktura do te planifikohet, qe do te thote gjithashtu me pak nevojte per te kryer nderhyrje te reja infrastrukturore. Si rezultat, hapësira nuk do te fragmentohet ne menyre te panevojshme dhe nuk do te preken rruget migratore te kafsheve te egra. Masat e aktiviteteve te Planit duhet te perfshije krijimin e kalimeve te pershtatshme per kafshet e egra nese fragmentet ekzistuese provojne se jane te papershtatshme

apo te pakalueshme (vendkalimet jane penguar nga gardhet ose vdekshmeria e kafsheve ne rruge eshte rritur). Nese masat e Planit nuk zbatohen, vdekshmeria e kafsheve ne rruge dhe lidhjet midis popullatave mund te perkeqesohen, gje e cila mund te ndikojne ne biodiversitetin e zonave perkatese.

Masat e parashikuara perfshijne masa per te reduktuar nivelin e zhurmes ne mjedisin natyror, te cilat do te kene nje ndikim lokal pozitiv te perhershem te kafshet e egra. Nese masat nuk zbatohen, zhurma ne mjedisin natyror do te rritet per shkak te nderhyrjeve infrastrukturore te pakontrolluara dhe te paplanifikuara.

5.6.Mbetjet

Spektori i grumbullimit / trajtimit / riciklimit te mbetjeve eshte nje nder sektoret me problematike ne Shqiperi, per vete natyren e tij nderlidhese me nje sere sektoresh te tjere (ajri, toka, uji, shendeti etj). Aktualisht ky sektor ka nje sere problematikash, te cilat kane gjetur reflektim dhe adresim ne Plan.

Keto problematika perfshijne: pranine e zonave te ndotura te njohura si Hot-Spote qe akoma nuk jane sistemuar; vend depozitime te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme); kapacitet i pamjaftueshem i landfilleve ekzistues apo mungesa e tyre aty ku duhet; menaxhimi i mbetjeve eshte akoma ne nivele te uleta; mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore; mungesa e landfilleve per mbetjet e rrezikshme; ndarja ne burim e mbetjeve / riciklimi akoma nuk praktikohet ne Shqiperi; kuadri ligjor, megjithese i pergjigjet kerkesave te BE-se, nuk mund te ndryshoje realitetin per shkak te mungeses ne investime; etj.

Nese Plani nuk adoptohet kjo situatë jo vetem qe do te vijojte te mbetet problematike, por do te perkeqesohet me tej per shkak te zhvillimeve te pakontrolluara ne te gjithë sektoret perfshire edhe planifikimin hapësor / urban.

5.7.Zhurma

Skenari 'mos bej asgje' nuk perfshin asnje nderhyrje infrastrukturore, me perjashtim te ruajtjes se gjendjes ekzistuese. Nese aktivitetet e parashikuara ne Plan nuk zbatohen apo perfshihen ne programet e detajuara te masave per zvogelimin e ndotjes nga zhurma, niveli i zhurmes do te rritet, vecanerisht me shume per shkak te zhvillimeve te pakontrolluara infrastrukturore. Prandaj, objektivi i arritjes se standardit te BE-se mbi zhurmen (LAeq / ditën ne 55dB (A) dhe LAeq / natën ne 45 dB (A)) nuk do te realizohet.

Politikat dhe aktivitetet infrastrukturore te parashikuara ne Plan do te sigurojne kohezion, efikasitet dhe qendrushmeri, dhe rritjen e perfitimeve per perdoruesit e kesaj infrastrukture.

Nese masat e politikave te Plani nuk zbatohen, ekspozimi i banoreve ndaj zhurmes do te rritet. Ne perputhje me legjislacionin shqiptar dhe direktivat e BE-se, menaxheret e burimeve individuale te zhurmes duhet te rehabilitojne zonat me ndotje akustike te tepert. Megjithate, permiresimet e efektshme te mjedisit mund te kryhen vetem nepermjet masave te kombinuara, logjistike dhe organizative.

5.8.Popullsia dhe asetet materiale

Pavaresisht nga disa investime te fundit ne rrjetin e rrugeve lokale dhe rajonale, cilesia e infrastruktures se transportit ne Shqiperi mbetet e ulet dhe ka dallime te konsiderueshme rajonale ne aspektin e qasjes ndaj tregjeve dhe sherbimeve themelore. Cilesia e ofrimit te sherbimeve ne zonat rurale eshte ende e ulet dhe pjesa me pak e pasur e popullates ka qasje te kufizuar ne sherbimet sociale, vecanerisht shendetesi dhe arsim. Kufizimet e transportit publik dhe kostot e larta ndikojne ne levizshmerine e njerezve dhe qasjen ndaj mundesive (dmth te punesimit) jashte fshatrave. Menaxhimi i vazhduar i asetëve, mirembajtja rutine e rrugeve, dhe qasja me e besueshme

ne transportin publik mund te zvogeloje shpenzimet dhe te sjelle perfitime te rendesishme njesoj si per familjet, fermeret dhe firmat.

Edhe pse shkalla e aksidenteve fatale eshte ne renie (kjo shkalle eshte pothuajse pergjysmuar gjate dekades se fundit), siguria rrugore ne Shqiperi eshte nje problem i madh social dhe i shendetit publik. Qeveria eshte fokusuar ne zbatimin e ligjeve dhe rregulloreve te sigurise rrugore, ne vend qe t'i jape vemendje auditimeve te sigurise dhe permiresimit te pikave te erreta, inkorporimit te standardeve te sigurise ne projektimin dhe ndertimin e infrastruktures, si dhe rritjes se ndergjegjesimit te publikut.

Ne qofte se Plani nuk do te adaptohet dhe masat nuk do te zbatohen, aksesueshmeria do te mbetet nje shqetesim i rendesishem, dhe ceshtjet e sigurise do te vazhdojne te jene nje problem serioz. Si pasoje nuk priten efekte pozitive ne menyren dhe kushtet e jeteses ne qendrat e banuara.

5.9. Trashëgimia Kulturore

Ne qofte se Plani nuk adaptohet dhe nuk zbatohen aktivitetet infrastrukturore, integriteti dhe karakteristikat e zonave dhe njesive te trashëgimise kulturore, sidomos te peizazheve kulturore, peizazheve historike, zonave te trashëgimise urbane dhe zonave te tyre te ndikimit, dhe vendeve arkeologjike, do te ruhen ne nje mase me te madhe. Nga ana tjeter, zhvillimi i infrastruktures dhe politikave perkatese nuk do te planifikohet dhe rregullohet ne menyre gjithëperfshirese, dhe infrastruktura nuk do te rikonstruktohet apo ndertohet mbi bazen e nje analize te nevojave dhe mundesive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do te kene nje efekt negativ ne trashëgimine kulturore.

5.10. Peizazhi

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, dhe aktivitetet infrastrukturore nuk zbatohen, integriteti dhe tiparet e peizazheve te jashtezakonshem dhe zonave te peizazhit me karakteristika te dallueshme ne nivel kombetar, do te ruhen. Imazhi i peizazheve me cilesi te larta i zonave te ruajtura mire dhe me elemente te rendesishem kulturor, do te ruhet. Nga ana tjeter, zhvillimi i infrastruktures dhe politikave perkatese nuk do te planifikohet dhe rregullohet ne menyre gjithëperfshirese, dhe infrastruktura nuk do te rikonstruktohet apo ndertohet mbi bazen e nje analize te nevojave dhe mundesive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do te ndikojne ne menyre te konsiderueshme ne degradimin e peizazhit.

SEKSIONI 6: BAZA PER PERGATITJEN E VLERESIMIT MJEDISOR

6.1.Percaktimi i Objektivave Mjedisore

Bazuar ne analizen e:

- detyrimeve te specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise,
- situates ekzistuese te mjedisit, dhe
- ndikimeve potenciale mjedisore qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara ne Plan

Raporti i VSM-se percakton sektoret me te rendesishem mjedisore dhe objektivat mjedisore si me poshte:

➤ *Toka*

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem te tokes dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures.

➤ *Ajri*

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes se objektivave afatgjata per sasite vjetore te shkarkimeve te ndotesve, per te arritur perputhshmerine me kufijte maksimale te lejueshem nga BE per shkarkimet e ndotesve atmosferike.

➤ *Faktoret klimatike*

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastruktures ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZHI II.

➤ *Uji*

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.

➤ *Mjedisi natyror*

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime te konsiderueshme.

➤ *Mbetjet*

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi teresor i infrastruktures se landfillleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.

➤ *Zhurma*

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe parafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

➤ *Popullsia dhe asetet materiale*

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Permiresimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.

➤ *Trashegimia Kulturore*

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecorive te zonave dhe strukturave te trashegimise kulturore.

➤ *Peisazhi*

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.

Shpjegimi i percaktimit te objektivave mjedisore jepet ne seksionet ne vijim.

6.1.1. Detyrimet e specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise

Per te percaktuar objektivat e rendesishme specifike, jane perdorur detyrimet e specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise. Lidhja mes sektoreve te mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentat perkates te planeve, programeve apo politikave mjedisore eshte paraqitur ne Tabelen 6-1.

6-1_Lidhja mes sektoreve te mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentat perkates te planeve, programeve apo politikave mjedisore

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Strategjia tematike per Mbrojtjen e Tokes – COM(2006)231. Referenca ne Shqiperi gjendet ne Ligjin nr. 10431 date 9.6.2011 “Per Mbrojtjen e Mjedisit” (neni 18)	Duhen marre ne konsiderate pozitat mbi te cilat eshte bazuar hartimi i Direktives qe percakton kuadrin per mbrojtjen e tokes dhe amendon Direktiven 2004/35/EC. Strategjia merr ne konsiderate nje sere funksionesh, diversitetin dhe kompleksitetin e tokes si dhe nje sere procesesh degradimi te cilave ajo (toka) u nenshtrohet. Objektivi strategjik eshte mbrojtja dhe shfrytezimi i qendrueshem i tokes, bazuar ne parimet e meposhtme udhezuese: - parandalimi i degradimit te metejshem dhe ruajtja e funksioneve te tokes kur toka perdoret dhe kur funksionet e tokes shfrytezohen, si dhe kur toka sherben si mjedis prites per efektet e aktivitetit te njeritu apo fenomeneve mjedisore; - Rikthimi i tokes se degraduar ne nje nivel funksionaliteti konsistent te pakten me perdorimin aktual apo te synuar, duke pasur parasysh kostot e <i>restaurimit</i> te tokes.	Toka	OM 1
Direktiva 2008/98/EC per mbetjet, Direktiva 2006/12/EC per mbetjet Transpozuar ne legjislacionin shqiptar si VKM nr. 175, date 19.1.2011 “Per miratimin e strategjise kombetare te menaxhimit te mbetjeve 2010-2025 dhe te planit kombetar te menaxhimit te mbetjeve 2010-2025”	Qellimi thelbesor i te gjitha rregulloreve mbi mbetjet eshte mbrojtja e shendetit te njerezve dhe e mjedisit nga efektet e demshme qe shkaktohen nga grumbullimi, transportimi, perpunimi, depozitimi dhe trajtimi i mbetjeve. Direktiva 2008/98/KE (Direktiva Kuader mbi Mbetjet) parashikon nje qasje te re mbi administrimin e mbetjeve bazuar ne parandalimin e ndikimeve negative te gjenerimit te mbetjeve dhe administrimit mbi shendetin e njeriut dhe mjedisin, si dhe duke synuar kufizimin e prodhimit te mbetjeve, si dhe nxitjen e perdorimit te mbetjeve si burim nga riciklimi dhe rikuperimi. Mbetja eshte nje burim i lendes se pare (dhe jo dicka qe duhet shperbere sa me lire qe te jete e mundur), keshtu qe duhet te merren masa per te riperdorur mbetjet sa me shume te jete e mundur. Persa i perket riciklimit, SKZHI-II paraqet nje objektive mjedisore qe eshte ‘55% e mases totale te mbetjeve te riperdoret apo riciklohet, deri ne 2020’.	Toka Mbetjet	OM 2 OM 8
Direktiva 2008/50/EC mbi cilesine e ajrit dhe per ajer me te paster per	Direktiva 2008/50/EC percakton masat qe synojne si vijon: 1. Perkufizimin dhe percaktimin e objektivave per cilesi te ajrit te ambientit hartuar ne	Ajri	OM 3

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Evropen. Direktiva 2004/107/CE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hirdokarburet aromatike policiklike ne ajrin e mjedisit. Shqiperia i ka perafuar plotesisht keto direktiva permes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligjit nr. 162/2014, date 12.04.2014 " Per mbrojtjen e cilesise se ajrit te mjedisit " dhe - VKM nr. 594, date 10.09.2014 " Per miratimin e Strategjise Kombetare te Cilesise se Ajrit " 	<p>menyre te tille qe shmangin, parandalojne apo reduktojne efektet e demshme ne shendetin e njerzve dhe ne mjedisin ne teresi;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Perlllogaritjen e cilesise se ajrit te ambientit ne Vendet Anetare me baze metoda dhe kriteret te perbashketa; 3. Sigurimin e informacionit mbi cilesine e ajrit te ambientit ne menyre qe te ndihmoje luften kunder ndotjes dhe shqetesimit te ajrit dhe te monitoroje prirjet dhe permiresimet qe vijne si rezultat i masave kombetare dhe te Komunitetit; 4. Garantimin se informacioni i tille mbi cilesine e ajrit te ambientit do t'i behet i disponueshem publikut; 5. Mirembajtjen e cilesise se ajrit atje ku eshte e mire dhe permiresimin e saj ne raste te tjera; 6. Nxitjen e rritjes se bashkepunimit midis Vendeve Anetare per reduktimin e ndotjes se ajrit. <p>Objektivat e Direktives 2004/107/CE jane te:</p> <p>(a) te percaktoje nje vlere te synuar per perqendrimin e arsenikut , kadmiumit , nikelit dhe benzo (a) pirenit ne ajrin e ambientit me qellim shmangien , parandalimin ose reduktimin e efekteve te demshme te arsenikut , kadmiumit , nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike ne shendetin e njeriut dhe ne mjedis si nje i tere;</p> <p>(b) te sigurojne, ne lidhje me arsenikun, kadmiumin, nikelin dhe hidrokarburet policiklike aromatike, qe cilesia e ajrit te ambientit eshte ruajtur atje ku ajo eshte e mire dhe eshte permiresuar ne raste te tjera;</p> <p>(c) te percaktoje metodat e perbashketa dhe kriteret per vleresimin e perqendrimeve te arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike ne ajrin e ambientit si dhe per depozitimin e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike;</p> <p>(d) te siguroje qe informacioni i duhur mbi perqendrimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike ne ajrin e ambientit si dhe mbi depozitimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike eshte marre dhe te siguroje se ajo eshte vene ne dispozicion te publikut.</p> <p>SKZHI II percakton objektivat per nivelet e emetimeve ne ajer si me poshte: per NO_x - 40 μ/m³, per PM₁₀ - 40 μ/m³, per PM_{2,5} - 25 g / m³ dhe 20 g/m³ dhe SO₂ - 125 μ/ m³.</p>		
<p>Strategjia e BE per adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike (COM (2013) 216 final).</p>	<p>Objektiva e pergjithshme e Strategjise se BE per adaptimin eshte te kontribuojne ne nje Evrope me elastike ndaj klimes. Kjo do te thote rritjen e punes pergatitore dhe te kapacitetit per t'ju pergjigjur ndikimeve nga ndryshimet klimatike ne nivel lokal, rajonal dhe kombetar, duke zhvilluar nje perfrim logjik dhe duke permiresuar koordinimin.</p>	<p>Faktoret klimatike</p>	<p>OM 4</p>

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<p>Shqiperia ka ratifikuar Konventen e Vjenes dhe Protokollin e Montrealit, ne Tetor 1999, si dhe eshte anetare e Konventes Kuader te Kombeve te Bashkuara mbi Ndryshimet Klimatike (UNFCCC), qe nga Janari 1995. Shqiperia ka pergatitur dy Komunikime Kombetare ne 2002 dhe 2009, si dhe ka finalizuar me sukses vete vleresimin per pergatitjen e Komunikimit te Trete Kombetar te UNFCCC.</p> <p>Ne vitin 2016 eshte parashikuar te perfundoje hartimi i Strategjise Kombetare dhe Planit Kombetar te Veprimit per Ndryshimet Klimatike, me koheshtrirje 2016-2030.</p>		
<p>Vendimi 406/2009/EC per perpjekjet e Shteteve Anetare te zvogelojne emetimet e gazeve sere qe t'i plotesojne detyrimet e Komunitetit per zvogelimin e gazeve sere deri me 2020</p>	<p>Vendimi 406/2009/EC percakton kontributin minimal te vendeve anetare per te arritur detyrimin per zvogelimin e emetimit te gazeve 'sere' per periudhen nga 2013 deri ne 2020 per emetimet e gazeve 'sere' qe mbulohen nga ky vendim si dhe rregullat per arritjen e ketyre kontributeve dhe vleresimin e tyre.</p> <p>Angazhimi per reduktimin e emetimeve te gazeve 'sere' i referohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne shtepi dhe ne sektorin e sherbimeve; - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne sektorin e transportit; - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne ndermarrjet e vogla dhe te mesme dhe ne sektorin e energjise; - emetimet qe clirohen nga sektori i energjise; - emetimet nga proceset industriale; - perdorimi i tretesve dhe produkteve te tjere; - emetimet nga bujqesia; - emetimet nga administrimi i mbetjeve. <p>Shqiperia akoma nuk e ka transpozuar kete vendim; eshte parashikuar te behet ne vitin 2018. Pra bie brenda afateve kohore te realizimit te Planit, keshtu qe dipsozitat e ketij vendimi lidhur me faktoret klimatike, duhet te adresohen perpara ne kohe. Per me teper, SKZHI-II percakton kufijte e synuar per emetimet e gazeve 'sere' ne 2020 si me poshte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nje reduktim i synuar prej 8% i GHG-ve krahasuar me skenarin baze¹; dhe - Nje reduktim i synuar prej 40% ne sasine e HCFC-ve (hidroklorfluorkarbon). 	Faktoret klimatike	OM 4
<p>Direktiva 2000/60/EC (Direktiva Kuader e Ujit) (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM</p>	<p>Direktiva percakton masat per arritjen e objektivit strategjik te statusit te mire ekologjik per ujerat ne vitin 2015.</p>	Uji	OM 5

¹ Projektioni aktual i emetimeve te GHG ne 2020 tregon 18,000 Gg CO₂ ek. Ky projektion do te rishikohet ne kuader te Komunikimit te Trete Kombetar te UNFCCC. Ne rast te financimit te huaj per NAMA (masat adaptuese kombetare per reduktimin e GHG) reduktimi i GHG mund te rritet me 16% krahasuar me skenarin baze.

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")			
Direktiva 2008/56/EC qe vendos kuadrin per veprimin e komunitetit ne fushen e politikave mjedisore te detit (Direktiva Kuader e Strategjise Detare). Shqiperia planifikon ta adoptoje plotesisht kete strategji gjate tremujorit te funksit te vitit 2016 permes nje VKM-je specifike "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Mjedisore Detare".	<p>Direktiva percakton kuadrin brenda se cilit vendet anetare duhet te marrin masat e nevojshme 'per te arritur apo mbajtur nje gjendje te mire mjedisore ne mjedisin detar' deri ne vitin 2020.</p> <p>Ne perputhje me kete Direktive jane hartuar dhe zbatuar strategjite detare, me qellim qe te:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mbrojne mjedisin detar, parandalojne degradimin e tij, apo, nese eshte e mundur, rivendosin ekosistemet detare ne zonat e prekuara nga efektet e demshme; - parandalojne dhe pakesojne nderhyrjet ne mjedisin detar me qellim eliminimin gradual te ndotjes dhe keshtu garantojne se nuk ka pasoja te medha per biodiversitetin detar, ekosistemet detare dhe shendetin e njeriut dhe se keto nuk jane te kercenuara. 	Uji	OM 5
Direktiva 2008/105/EC per standartet e cilesise mjedisore ne fushen e politikave ujore (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")	<p>Kjo Direktive percakton standartet e cilesise mjedisore per substancat prioritare dhe ndotesit e tjere, sic percaktohet ne Direktiven 2000/60/EC me objektive arritjen e nje gjendjeje te mire kimike te ujerave siperfaqesore dhe ne perputhje me parashikimet dhe objektivat e Direktives 2000/60/EC mbi parandalimin e emetimit te substancave ne uje, duke ndare ujerat e zeza.</p> <p>VKM-ja qe transpozon Direktiven 2008/105/EC ne legjislacionin shqiptar percakton normativa te detajuara dhe gjithepershireset per vleresimin e gjendjes kimike te ujerave siperfaqesore.</p>	Uji	OM 5
Direktiva 2006/7/EC per Menaxhimin e Cilesise se Ujit per Larje (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")	<p>Direktiva percakton masat per te:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) monitoruar dhe klasifikuar sipas cilesise ujin per larje; b) menaxhuar cilesine e ujit per larje; dhe c) informuar publikun mbi cilesine e ujit per larje. <p>Qellimi (objektiva) i kesaj Direktive eshte 'te ruaje, mbroje dhe permiresoje cilesine e mjedisit dhe te mbroje shendetin e njerezve, duke plotesuar Direktiven 2000/60/EC'.</p>	Uji	OM 5
Direktiva e Keshillit 98/83/EC ne lidhje me cilesine e ujit te caktuar per konsumim njerezor (transpozuar ne	Direktiva e Keshillit 98/83/EC regullon cilesine e ujit qe perdoret per konsum nga njerezit. Uji eshte i shendetshem dhe i paster nese ai nuk permban mikroorganizma, parazite dhe cdo substance tjeter, te cilat ne sasi apo perqendrime te caktuara perbejne nje rrezik potencial	Uji	OM 5

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")	per shendetin e njerezve. Objektiva e kesaj direktive eshte te mbroje shendetin e njerezve prej cdo efekti negativ apo ndotjeje te ujit qe perdoret per konsum nga njerezit, duke garantuar qe uji te jete i paster dhe i shendetshem.		
Direktiva 2006/118/EC per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe perkeqesimi (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")	Direktiva 2006/118/EC per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe perkeqesimi percakton masa specifike per te parandaluar dhe kontrolluar ndotjen e ujerave nentokesore ne perputhje me Direktiven 2000/60/EC. Keto masa kryesisht perfshijne: - kriteret per vleresimin e statusit kimik te ujit nentokesor, dhe - kriteret per identifikimin dhe kthimin mbrapsht te tendencave te konsiderueshme dhe te qendrueshme te rritjes, dhe per percaktimin e pikenisjeve per tendencat e kunderta. Objektiva: 'Deri ne vitin 2015 duhet te arrihet nje status i mire kimik i ujit nentokesor'.	Uji	OM 5
Direktiva 2000/59/EC per mjediset e pritjes ne porte te mbetjeve qe gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove. Shqiperia ka miratuar nje rregullore respektive per kete qellim.	Qellimi i Direktives eshte te reduktoje shkarkimet ne det te mbetjeve qe gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove, vecanerisht shkarkimet ilegale. Objektiva: 'Forcimi i mbrojtjes se mjedisit detar duke permiresuar disponibilitetin dhe perdorimin e mjediseseve pritese ne porte per mbetjet qe gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove'. Zbatimi i rregullores qe transponon kete Direktive ne legjislacionin shqiptar kontribuon ne arritjen e nje gjendjeje te mire ekologjike per ujerat detare.	Uji	OM 5
Direktiva 2007/60/EC per vleresimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga permbytjet (Direktiva e Permbytjeve). Shqiperia e ka perafuar pjeserisht kete direktive permes: - Ligji nr. 9860, date 21.01.2008 qe amendon Ligjin nr. 8518, date 30.7.1999 "Per Ujitjen dhe Kullimin" - VKM nr. 835, date 3.12.2004 "Per Planin Kombetar te Emergjencave Civile" - VKM nr. 267 date 07.05.2014 "Per miratimin e listes se substancave prioritare ne mjediset ujore"	Direktiva ka percaktuar negociatat nderkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga permbytjet, dhe perfshin angazhime te rendesishme per te rritur transparencen dhe integrimin e qytetareve. Objektiva e directives se menaxhimit te rreziqeve nga permbytjet eshte te reduktoje rreziqet dhe pasojat negative te permbytjeve ne BE. Pera i perket Shqiperise, ne fund te 2015, dhe gjate tremujorit te pare te 2016, eshte parashikuar miratimi i dy VKM-ve: - VKM "Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe perditesimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore" - VKM "Per permbytjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permbytjet" Kjo perpjekje do te garantoje perafrim te plote te legjislacionit shqiptar me kete direktive.	Uji	OM 5

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2009/147/EC per mbrojtjen e zogjve te eger. Shqiperia e ka perafuar pjesersiht kete direktive, permes ligjeve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 68/2014 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 9587, date 20.7.2006, "per mbrojtjen e biodiversitetit", te ndryshuar" - Ligji nr. 10006, date 23.10.2008; "Per mbrojtjen e faunes se eger" - Ligji nr. 10253, date 11.3.2010 "Per Gjuetine" 	<p>Direktiva ofron nje kornize te plote per mbrojtjen, menaxhimin dhe kontrollin e te gjitha zogjve te eger qe ndodhen ne BE. Direktiva udhezoi shtetet anetare te marrin masa per te mbajtur popullacionin e te gjitha llojeve te zogjve te eger qe ndodhen ne shtetin e BE-se. Masa te tilla mund te perfshijne mirembajtjen dhe/ose ri-krijimin e vendbanimeve ne menyre qe te mbajne keto popullata te zogjve.</p> <p>Per te gjitha speciet e zogjve qe referohen ne Shtojcen I te Direktives si dhe per te gjitha speciet e rregullta migratore, qe kane nevojte per mbrojtje, vendet anetare duhet te krijojne Zonat e Vecanta te Mbrojtjes (ZVM), apo te quajtura zonat Natura 2000. Ne keto ZVM duhet garantuar qe popullatat e specieve gjenden ne nje situat te favorshme.</p> <p>SKZHI II percakton si objective strategjike "Ngritjen e rjetit ekologjik "Natura 2000".</p> <p>Gjate periudhes 2015 – 2016 eshte parashikuar amendimi i ligjit "Per gjuetine", gje qe do te siguroje perafrimin e plote te kesaj Direktive ne legjislacionin shqiptar.</p>	Mjedisi natyror	OM 6
<p>Direktiva e Keshillit 92/43/EEC per ruajtjen e habitateve natyrore dhe te flores e faunes se eger. Shqiperia e ka perafuar pjesersisht kete direktive permes ligjeve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 68/2014 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 9587, date 20.7.2006, "per mbrojtjen e biodiversitetit", te ndryshuar"; - Ligji nr.9868, date 4.2.2008. per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr.8906, date. 6.6.2002 "Per zonat e mbrojtura" - Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 "Per mbrojtjen e faunes se eger"; <p>and</p> <ul style="list-style-type: none"> - VKM nr. 866, date 10.12.2014 "Per miratimin e listes se habitateve natyrore, flores, faunes dhe zogjve me interes per komunitetin evropian" 	<p>Direktiva e habitateve kerkon qe Shtetet Anetare duhet te marrin masat e duhura per te menjanuar ne zonat e vecanta te ruajtjes shkaterrimin e habitateve natyrore dhe te habitateve te specieve si dhe shqetesimin e specieve per te cilat jane percaktuar zonat e Natura 2000, ne rastet kur ky shqetesim eshte dukshem i lidhur me objektivat e kesaj Direktive. Kjo dispozite aplikohet per ZVM-te e propozuara, sic percaktohet ne merputhje me procedurat dhe kriteret e direktives se habitateve.</p> <p>SKZHI II percakton si objektiva strategjike:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nje rritje e synuar me 17% e siperfaqes se Zonave te Mbrojtura ne gjithe territorin, permes zgjerimit dhe menaxhimit te integruar te zonave te mbrojtura; - Garantimi i statusit te mbrojtur per 5% te specieve dhe habitateve te kercenuara. <p>Ne tremujorin e trete te vitit 2016 eshte parashikuar aprovimi i projektligjit "Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 8906, date 6.6.2002 "Per zonat e mbrojtura" i ndryshuar", gje qe do te siguroje perafrimin e plote te kesaj Direktive ne legjislacionin shqiptar</p>	Mjedisi natyror	OM 6

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Konventa e Bernes (Bern, 1979) (ratifikuar nga parlamenti i Shqiperise me Ligjin nr. 8294, date 2.3.1998)	Per ruajtjen e flores dhe faunes se eger dhe mjedisit natyror evropian. Objektiva kryesore eshte ruajtja e flores dhe faunes se eger dhe habitateve natyrore.	Mjedisi natyror	OM 6
Konventa Ramsar (Ramsar, 1971) (ratifikuar ne 29.3.1996)	Shtetet pale kane rene dakort qe te: <ul style="list-style-type: none"> • percaktojne ligatinat e territorit te tij te pershtatshme per tu perfshire ne listen e ligatinave me rendesi nderkombetare; - formulojne dhe zbatojne plane per promovimin dhe mbrojtjen e ligatinave te perfshira ne Liste, si dhe per perdorimin sa me racional te ligatinave ne territorin e tyre • promovojne ruajtjen e ligatinave dhe shpendeve ujore duke krijuar rezervate natyrore ne ligatina, te perfshira ose jo ne Liste, dhe siguron ruajtjen e tyre ne menyren me te pershtatshme; • marrin ne konsiderate pergjegjesine e tij nderkombetare per ruajtjen, menaxhimin dhe perdorimin racional te grupeve shtegtare te shpendeve ujore, si kur percakton nje hyrje ne Liste ashtu dhe kur ushtron te drejtat e tij per ndryshim ne kete Liste ne lidhje me ligatinat ne territorin e tij; • konsultojne njera tjetren rreth zbatimit te detyrimeve te dala nga kjo Konvente vecanerisht ne rastet kur nje ligatine shtrihet ne territorin e me shume se te nje shteti pale ose kur nje sistem ujqor ndahet mes disa Shteteve Pale. 	Mjedisi natyror	OM 6
Direktiva 2002/49/EC per vleresimin dhe administrimin e zhurmes ne mjedis. Shqiperia e ka perafuar pjeserisht kete Direktive permes Ligjit nr. 9774, date 12.07.2007 "Per vleresimin dhe menaxhimin e zhurmes ne mjedis".	Objektivi kryesor eshte menaxhimi i qendrueshem i zhurmes me qellim respektimin e niveleve te lejuara dhe mbrojtjen e shendetit te njerezve. percaktojne kerkesa specifike per zhurmat e gjeneruara nga sektore te tjere, sic eshte transporti rrugor, ajror, hekurudhor, zhurmat e gjeneruara nga pajisjet dhe makinerite. Ne tremujorin e fundit te vitit of 2017 eshte parashikuar miratimi i dy VKM-me: <ul style="list-style-type: none"> - "Per kriteret, procedurat dhe rregullat per certifikim, pezullimin dhe heqjen e certifikates se ekspertit te zhurmes ne mjedis" and - Per perberjen dhe organizimin e Komitetit Teknik te Zhurmave (KTZH)" Kjo gje do te siguroje perafrimin e plote te kesaj Direktive ne legjislacionin shqiptar.	Zhurmat	OM 9
Direktiva 2008/96/EC mbi sigurine e infrastruktures rrugore (e perafuar plotesisht nepermjet Udhhezimit Nr. 9, date 3.07.2012 "Mbi auditimin dhe	Objektiva e kesaj Direktive eshte 'garantimi i infrastruktures se sigurt rrugore per te gjitha perdoruesit e rruges'.	Popullsia dhe asetet materiale	OM 10

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
inspektimin e sigurise rrugore"			
Konventa Europiane per Mbrojtjen e Trashegimise Arkeologjike – Konventa e Maltes (MEKVAD) (Shqiperia ka aderuar permes miratimit te Ligjit nr. 9806 date 17.9.2007)	<p>Konventa i referohet konceptit gjithepershires te ruajtjes se trashegimise arkeologjike. Ajo percakton lidhjen mes ruajtjes se trashegimise arkeologjike dhe planifikimit hapesor. Konventa kerkon qe cdo pale firmosese te:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kerkoje te pajtoje dhe nderthure kerkesat perkatese te arkeologjise me planet hapesorine duke siguruar qe arkeologet marrin pjese ne hartimin e politikave te planifikimit hapesor dhe ne faza te ndryshme te zbatimit te ketyre politikave; - siguroje qe arkeologet, planifikuesit urbane dhe ata hapesorine konsultohen sistematikisht me njeri-tjetrin me qellim lejimin e modifikimit te atyre planeve hapesorine qe kane te ngjare te demtojne trashegimine arkeologjike - siguroje kohe dhe burime te mjaftueshme per nje studim te duhur shkencor qe duhet te behet ne zonen perkatese dhe qe te publikohen rezultatet e atij studimi - siguroje qe vleresimi per ndikimin ne mjedis dhe vendimet rezultuese perfshijne konsideraten e plote mbi zonat arkeologjike dhe shtrirjet e tyre - garantoje konservimin <i>in situ</i>, kur eshte e mundur, te elementeve te trashegimise arkeologjike qe jane gjetur gjate kryerjes se aktiviteteve hapesorine; - siguroje qe zonat arkeologjike jane te arritshme nga publiku, dhe se rruget hyrese per pranimin e nje numri te madh vizituesh, nuk demtojne vecorite arkeologjike dhe shkencore te ketyre zonave dhe mjedisit perreth. <p>Objektiva: 'Zonat arkeologjike dhe pozicionimi i tyre duhen marre plotesisht ne konsiderate gjate hartimit te planeve e programeve dhe integrimit te aktiviteteve. Elementet e trashegimise arkeologjike qe jane gjetur gjate kryerjes se aktiviteteve ne zone duhet te konservohen <i>in situ</i>, kur eshte e mundur.'</p>	Trashegimia kulturore	OM 11
Konventa per Mbrojtjen e Trashegimise Arkitektonike te Europes – Konventa e Granades (Shqiperia ka aderuar permes miratimit te Ligjit nr. 9806 date 17.9.2007)	<p>Konventa perforc konceptin gjithepershires ne ruajtjen e trashegimise arkitektonike (monumente, njesi arkitektonike, zona apo struktura memoriale). Konventa kerkon qe cdo pale pjesemarrrese te:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbatoje mbikeqyrje dhe procedurat e autorizimeve te duhura ne perputhje me kerkesat e paracaktuara per mbrojtje ligjore te strukturave ne fjale; - parandaloje demtimin, rrenimin ose shkaterrimin e strukturave te mbrojtura. <p>Politika e ruajtjes gjithepershires te trashegimise arkitektonike i detyron te gjitha palet firmosese qe te:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perfshijne mbrojtjen e trashegimise arkitektonike si objektiv te rendesishem ne planifikimin hapesor dhe ate urban; - nxitin programet per restaurimin dhe mirembajtjen e trashegimise arkitektonike; 	Trashegimia kulturore	OM 11

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<ul style="list-style-type: none"> - mundesojne qe ruajtja, rivitalizimi dhe permiresimi i trashegimise arkitektonike te behet nje karakteristike e rendesishme e politikave ne fushen e cultures, mbrojtjes se mjedisit dhe planifikimit hapesor; - aty ku eshte e mundur brenda procesit te planifikimit urban dhe hapesor, te nxitin ruajtjen dhe perdorimin e disa strukturave, te cilat individualisht nuk e justifikojne statusin e ruajtjes, por qe jane te rendesishme si pjese e zhvillimit urban apo rural dhe si element i cilesise se jetes; - nxitin perdorimin dhe zhvillimin e afesive dhe materialeve tradicionale, te cilat jane te rendesishme per te ardhmen e trashegimise arkitektonike. <p>Objektiva: 'Ruajtja e Trashegimise Arkitektonike si nje qellim i rendesishem i planifikimit hapesor dhe atij urban.'</p>		
Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim, drafti i 2-te, 2015 - 2020	<p>Strategjia e dyte Kombetare per Zhvillim dhe Integrim (SKZHI-II) paraqet vizionin e Shqiperise per zhvillimin e saj social, demokratik dhe ekonomik per periudhen 2015-2020, si dhe aspiraten per integrimin evropian. SKZHI-II shpjegon se si do te arrihet ky vizion permes politikave dhe strategjive te qeverise, duke synuar ne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Shnderrimin e Shqiperise ne nje vend te denje per t'u anetaresuar ne Bashkimin Evropian, ▪ Arritjen e standarteve qe i sherbejne qytetareve, rritjes se mireqenies se tyre dhe garantimit te mbrojtjes se te drejtave te tyre, dhe ▪ Hartimit te politikave qe nxitin konkurruesmerine dhe prosperitetin ekonomik ne Shqiperi si dhe krahasuar me vendet e rajonit dhe me gjere. <p>SKZHI-II eshte nje komponent kyc i Sistemit te Planifikimit te Integruar (SPI) ne Shqiperi. SPI perhet nga nje komplet parimesh operacionale, te cilat garantojne se planifikimi dhe zbatimi i politikave te qeverise behen ne nje menyre koherente, efektive dhe te integruar.</p> <p>Kuadri kohor 2015-2020 i SKZHI-II eshte harmonizuar me periudhen vijuese 2014-2020 te planifikimit financiar te BE-se, me Strategjine e Lisbones deri ne 2020, dhe me tre ciklet vijues Kuadrit Afatmesem Buxhetor. Pervec ketyre proceseve, SKZHI-II eshte harmonizuar edhe me procese dhe dokumente te tjere kyc te zhvillimit dhe reformimit strategjik, si me poshte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dokumenti Tregues Strategjik per Shqiperine (2014-2020), referuar gjithashtu edhe si Dokumenti Strategjik i Komisionit Evropian per Vendin; ▪ Programi Kombetar i Reformave Ekonomike (PKRE) 2015-2017, perfshire Strategjine e Zhvillimit te Bizneseve dhe Investimeve 2014-2020; ▪ Strategjia e Administrimit te Financave Publike 2014-2020; ▪ Strategjia e Evropes Jug-Lindore 2020 (SEE2020) – Punesimi dhe Prosperiteti ne Perspektiven Evropiane; ▪ Plani Kombetar per Integrimin Evropian (PKIE) 2014-2020; 	<p>Toka Ajri Faktoret klimatike Uji Mjedisi natyror Mbetjet Zhurma Popullsia dhe asetet materiale Trashegimia kulturore Peisazhi</p>	<p>OM 1 OM 2 OM 3 OM 4 OM 5 OM 6 OM 7 OM 8 OM 9 OM 10 OM 11 OM 12</p>

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raportet e progresit te BE dhe Bankes Boterore (sic eshte Kuadri i Financimit te Vendit 2015-2020); dhe ▪ Raporte te hartuara nga partnered e Shqiperise qe kane lidhje me strategjite per zhvillim kombetar dhe integrimin ne BE. <p>Integrimi ne BE eshte qellimi madhor. Mireqeverisja, demokracia dhe sundimi i ligjit perbejne themelet mbi te cilat do te arrihet vizioni i SKZHI-II. Kjo do te mbeshtetet nga kater shtylla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rritja permes stabilitetit makroekonomik dhe fiskal perben Shtyllen 1 te mbeshtetjes per arritjen e vizionit te SKZHI-II. ▪ Rritja permes rritjes se konkurruesmerise perben Shtyllen 2. ▪ Investimi tek njerezit dhe kohezioni social perben Shtyllen 3. ▪ Rritja permes perdorimit te qendrueshem te burimeve perben Shtyllen 4. 		

*Burimi: Plani Kombetar per Integrimin Evropian – Shqiperi
Strategjia Kombetare per Integrimin Evropian*

6.1.2. Identifikimi i ndikimeve mjedisore

Ndikimet mjedisore qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashkuara ne Plan jane pervijuar ne Tabelen 6-2 me poshte.

6-2_ Identifikimi i ndikimeve potenciale mjedisore

Sektori i mjedisit	Percaktimi i ndikimeve qe mund te vleresohen ne raportin e VSM-se	Vleresimi PO/JO
Toka	<ul style="list-style-type: none"> - fragmentimi i zonave me aktivitet te dendur bujqesor apo zona pyjore - perdorimi i burimeve te energjise se rinovueshme dhe karburanteve 'bio' - administrimi i mbetjeve te gjeneruar nga aktivitetet e nderhyrjeve infrastrukturore 	PO
Ajri	<ul style="list-style-type: none"> - emetimi i ndotesve ne ajer, te cilet kane ndikime te demshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti - emetimi i ndotesve per te cilet jane percaktuar kufijte e siperm ne nivel kombetar - ndikimi ne shendet (sistemi respirator) ne rastet e nje pranie te larte te ndotesve ne ajer 	PO
Faktoret klimatike	<ul style="list-style-type: none"> - ndjeshmeria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme te motit - emetimet e gazrave 'sere' qe shkaktohen nga djegia e karburanteve 	PO
Uji	<ul style="list-style-type: none"> - siguria nga permbytjet - ndikimet e substancave te rrezikshme ne cilesine e ujerave siperfaqesore dhe nentokesore, ne rast te derdhjeve aksidentale te tyre - ndikimet tek ujesjellesat dhe cilesia e ujit te pijshem - ndikimet mbi ujerat qe perdoren per larje (plazh) 	PO
Mjedisi natyror (biodiversiteti, habitatet, zonat e mbrojtura)	<ul style="list-style-type: none"> - fragmentimi i habitateve - ndikim ne linjat e migrimit te kafsheve - ndikim ne integritetin dhe funksionalitetin e zonave te mbrojtura dhe te zonave te Natura 2000 - ndikime mbi tipologjine dhe cilesite e vecorive te cmuara natyrore 	PO
Mbetjet	<ul style="list-style-type: none"> - ndikimet nga zona te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar - ndikimet nga vend depozitime te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme) - kapacitet i pamjaftueshem i landfilleve ekzistues / mungesa e tyre - mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore - ndarja ne burim e mbetjeve / riciklimi (kuadri ligjor eshte plotesuar qe prej vitit 2011, por nuk zbatohet ne praktike). 	PO
Zhurma	<ul style="list-style-type: none"> - ndotja akustike qe shkaktohet gjate ndertimit dhe shfrytezimit te infrastruktures perkatese dhe ndikimi tek shendeti i njerezve 	PO
Popullsia dhe asetet materiale	<ul style="list-style-type: none"> - ndikime mbi asetet materiale per shkak te nevojës per hapësire - aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve te ndryshme - ndikimet qe lidhen me sigurine rrugore 	PO
Trashegimia kulturore	<ul style="list-style-type: none"> - ndikime ne elementet e trashegimise kulturore 	PO
Peisazhi	<ul style="list-style-type: none"> - ndryshimi i peisazhit dhe i vecorive pamore te hapesires 	PO

6.2. Metodika e vleresimit te ndikimit ne mjedis

Vleresimi i paraqitur ne Seksionin 9 eshte pergatitur ne perputhje me kerkesat e Ligjit 91/2013 "Per Vleresimin Strategjik Mjedisor", ku jepet edhe pervijimi dhe permbajtja e raportit te VSM-se. Ndikimet e rendesishme te Planit ne mjedis dhe objektivat mjedisore jane analizuar dhe vleresuar sipas shkalleve te meposhtme:

- A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv
- B – ndikim i parendesishem
- C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese
- D – ndikim i rendesishem
- E – ndikim shkaterrues
- X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur

Vleresimi i ndikimeve te Planit sipas shkalles A, B dhe C do te thote qe ndikimet e zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektive mjedisore jane te pranueshme. Ndikimet e parendesishme jane vleresuar me B, ndersa ndikimet qe behen te pranueshme vetem pas zbatimit te masave zbutese perkatese, jane vleresuar me C. Shkallet D dhe E nenkuptojne se ndikimet e zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektive mjedisore jane te papranueshme. Me poshte jane pershkruar indikatorët dhe kriteret e vleresimit si dhe shkallet perkatese te vleresimit per secilen objektive mjedisore.

Pershkrimi i kriterëve dhe metodologjise se vleresimit per objektivat mjedisore

- Toka

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 1: Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem te tokes dhe mbrojtja e saj.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<ul style="list-style-type: none"> - ndryshimi i struktures aktuale te perdorimit te tokes dhe pyjeve <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne toka bujqesore dhe zona pyjore do te coje ne humbjen dhe/ose ndryshimin e perhershem te kategorise se perdorimit te tyre (nga toke bujqesore apo zone pyjore ne truall ndertimi apo ndonje kategori tjeter))</i> - ndryshimi i struktures se perdorimit te tokes bujqesore me potencial te mire prodhues <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues do te coje ne humbjen e perhershme te tokes bujqesore me cilesi te larte)</i> - probabiliteti i zbatimit te aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me status te vecante <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me status te vecante mbrojtjeje / konservimi mund te preke ne menyre te konsiderueshme ato cilesi per te cilat zona eshte vene nen kete status)</i> - probabiliteti i zbatimit te aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore 	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk prekin zonat pyjore apo token bujqesore, sipas ndarjes aktuale te perdorimit te tokes.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat ligjore, ndikimi mbi perdorimin e qendrueshem te tokes bujqesore dhe pyjeve do te jete i parendesishem, pavaresisht faktit se aktivitetet do te zbatohen ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti i ndryshimit te struktures aktuale te perdorimit te tokes bujqesore dhe pyjeve eshte i larte. Infrastruktura do te shtrihet ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore. Duhet parashikuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti i ndryshimit te struktures aktuale te perdorimit te tokes bujqesore dhe pyjeve eshte shume i larte. Ndikimi mbi perdorimin e qendrueshem te tokes bujqesore dhe te pyjeve do te jete i konsiderueshem. Infrastruktura do te shtrihet ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Probabiliteti i ndryshimit te struktures aktuale te perdorimit te tokes bujqesore me potencial te mire prodhues, apo te zonave pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore eshte kaq i madh sa qe ndikimi ne</p>

<p>ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore (zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore do te coje ne humbjen e perhershme te ketyre zonave)</p>	<p>bujqesi dhe pyje do te kete pasoja shkaterruese. X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
--	---

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 2: Parandalimi i shfrytezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures.

Indikatori / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- niveli i riciklimit te mbetjeve qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures fizike (aktivitetet qe lidhen me ndertimin / rehabilitimin e infrastruktures fizike duhet te garantojne se te pakten 55% e mbetjeve qe gjenerohen duhet te riciklohen, dhe materiali qe germohet duhet, sa me shume te jete e mundur te riciklohet duke u perdorur ne mbushjet gjate ndertimeve)</p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne mbetje nga punimet e ndertimit apo germimet. B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, ato do te perpunohen totalisht, nderkohe qe 55% e tyre do te riperdoren si mbetje ndertimore e riciklueshme. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, per shkak te vecorive cilesore te mbetjeve, ato nuk mund te perpunohen dhe nuk mund te garantohet se 55% e tyre do te riperdoren, ne rast se nuk zbatohen masat zbutese. D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, per shkak te vecorive cilesore te mbetjeve, te pakten 55% e tyre nuk mund te perpunohen dhe riperdoren. Nuk mund te merren masa zbutese per te rritur sasine e mbetjeve te ricikluara. E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi, per te cilat duhet te organizohet procesi i largimit. X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>

- **Ajri**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 3: Garantimi i arritjes se objektivave afatgjata per sasite vjetore te shkarkimeve te ndotesve, per te arritur perputhshmerine me kufijte maksimale te lejueshem nga BE per shkarkimet e ndotesve atmosferike.

Indikatori / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- sasia vjetore e emetimeve te ndotesve ne ajer, dmth e oksideve te squfurit, oksideve te azotit, lendes organike volatile pa permbajtje metani, amoniakut dhe pjesezave (permiresime te matshme te cilesise se ajrit duke arritur nivelet e synuara te ndotesve e ajrit ne lidhje me shenetin e njerezve, sipas vlerave respektive: per NOx - 40 μ/m^3, per PM₁₀ - 40 μ/m^3, per PM_{2,5} - 25 g/m³ dhe 20 g/m³ dhe SO₂ - 125 μ/m^3.)</p> <p>- numri vjetor i diteve kur tejkalohet niveli i ndotjes se ajrit me pjeseza, i matur ne</p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar. Zbatimi i aktiviteteteve do te reduktojte emetimet e ndotesve. B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteteteve do te shkaktojte emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar, por jo deri ne ate mase sa te tejkalohen kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteteteve do te shkaktojte emetime te</p>

<p>pikat e monitorimit, te cilat jane te ekspozuara ndaj emetimeve te ndotesve (duhet te reduktohet me 40% numri i diteve kur tejkaloheh niveli i ndotjes se ajrit me pjeseza; sa me pak dite me ndotje te larte te ajrit, aq me i ulet eshte ndikimi tek shendetit i njerezve dhe kostoja per shoqerine, per shkak te numrit relativisht te larte te njerezve te ekspozuar, shendetit i te cileve preket nga ky faktor)</p>	<p>ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa do te tejkaloheh kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Per te reduktuar emetimet duhet te parashikohen dhe zbatohen masa zbutese ne menyre qe niveli maksimal i emetimeve te zbrese ne kufijte e parashikuara ne SKZHI-II.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteteve do te shkaktoje emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa do te tejkaloheh kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar nivelin e emetimeve nen kufijte e percaktuar dhe per te mbajtur ndikimin nen nivelin e percaktuar te ndotjes se ajrit me pjeseza.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteteve do te shkaktoje emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa kufijte e percaktuar ne SKZHI-II do te tejkaloheh ne menyre te konsiderueshme dhe ndotja e ajrit me pjeseza do te jete ne nivel te tille qe do te kete nje efekt te konsiderueshem dhe te demshem mbi shendetin e njerezve.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave</p>
--	--

- Faktoret klimatike

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 4: Adoptimi i infrastruktures ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZHI II.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- adaptimi i infrastruktures perkatese ndaj ndryshimeve klimatike (aktivitetet qe lidhen me ndertimin / rehabilitimin e infrastruktures perkatese duhet te perfshijne aktivite qe zvogelojne apo parandalojne pasojat e ndryshimeve klimatike, vecanerisht te permbytjeve, debores dhe ngricave)</p> <p>- sasia vjetore e emetimeve te gazeve 'sere' (sasia maksimale e emetimeve te gazeve 'sere' nuk duhet te tejkaloje sasine e synuar vjetore prej 18,000 Gg CO₂ ekuivalent ne 2020².)</p> <p>Ndikimet kumulative te te gjitha aktiviteteve te Planit nuk duhet te shkaktojne nje sasi vjetore nga te gjitha burimet e emetimeve te gazeve 'sere' qe te tejkaloje vlerat e synuara qe jepen ne SKZHI-II lidhur me Reduktimin e Emetimeve te Gazeve 'Sere' ne 2020.)</p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevoje te garantohet; aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne rritje te emetimeve te gazeve 'sere'. Zbatimi i aktiviteteve do te reduktojte emetimet e gazeve 'sere'.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevoje te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten, por por jo deri ne ate mase sa te tejkaloheh kufijte e percaktuar ne SKZHI-II.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevoje te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten deri ne ate mase sa do te tejkaloheh kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Per te reduktuar emetimet duhet te parashikohen dhe zbatohen masa zbutese, te cilat do te garantojne qe niveli i emetimeve nuk do te kaloje kufijte e parashikuara ne SKZHI-II.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevoje te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten deri ne ate mase sa do te tejkaloheh kufijte e percaktuar ne SKZHI-II.</p>

² Projektioni aktual i emetimeve te GHG ne 2020 tregon 18,000 Gg CO₂ ek. Ky projektion do te rishikohet ne kuader te Komunikimit te Trete Kombetar te UNFCCC. Ne rast te financimit te huaj per NAMA (masat adaptuese kombetare per reduktimin e GHG) reduktimi i GHG mund te rritet me 16% krahasuar me skenarin baze.

	<p>Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar nivelin e emetimeve nen kufijte e percaktuar.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Aktivitetet e parashikuara nuk garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo zbatimi i aktiviteve do te rrite emetimet e gazeve ‘sere’ deri ne ate mase sa kufijte e percaktuar ne SKZHI-II do te tejkalohen ne menyre te konsiderueshme.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
--	---

- Uji

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- mundesi nderhyrjeje ne zonat me burime ujore te mbrojtura <i>(zbatimi i aktiviteve jashte zonave me burime ujore do te thote me pak mundesi per ndotjen e ujit nentokesor qe perdoret si burim furnizimi me uje)</i></p> <p>- mundesi nderhyrjeje ne zonat me burime ujore per larje <i>(zbatimi i aktiviteve ne zonat me burime ujore per larje do te thote me shume mundesi per ndotjen e ujerave qe perdoren per larje)</i></p> <p>- mundesi nderhyrjeje ne zonat me rrezik permbytjeje <i>(zbatimi i aktiviteve ne zonat me rrezik permbytjeje redukton zonat mbrojtese dhe rrit mundesine per deme nga permbytjet)</i></p> <p>- mundesi nderhyrjeje ne zonat ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise <i>(zbatimi i aktiviteve ne zonat ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise do te thote me shume mundesi per ndotjen e ujerave nentokesore)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do te ushtrojne trysni shtese mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem, apo ndikimi do te jete pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem do te jete i parendesishem, pavaresisht faktit se aktivitetet mund te zbatohen ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem mund te jete e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje, eshte i larte. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem do te jete e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje, eshte shume i larte. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem do te jete jashtezakonisht e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje, eshte shume i larte. Mitigation Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>

- Mjedisi natyror

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 6: Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- mundesia e nderhyrjes ne zonat qendrore te habitateve te mishngrenesve te medhenj <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukurore ne zonat e rendesishme ekologjike te habitateve te mishngrenesve te medhenj do te sjelle nje trysni me te madhe mbi keta lloje dhe do te nderprese linjat e migrimet; ka mundesi potenciale per ndikim tek biodiversiteti ne nivel rajonal dhe nderkufitar)</i></p> <p>- mundesia e nderhyrjes ne zonat me pyje te dendura <i>(planifikimi i infrastruktures se re ne zona me pyje te dendura do te sjelle ndikime negative mbi kafshet e egra dhe do te nderprese linjat e migrimet; ka mundesi potenciale per ndikim tek biodiversiteti ne nivel lokal dhe rajonal)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do te kete ndikim ne kohezionin e popullatave dhe ne mbrojtjen e biodiversitetit, apo ndikimi do te jete pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi ne kohezionin e popullatave dhe ne mbrojtjen e biodiversitetit do te jete i parendesishem.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund te garantohet kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimet e rendesishme.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund te garantohet kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi kohezionin e popullatave dhe mbrojtjen e biodiversitetit eshte shkaterrues. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 7: Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteteteve me ndikime te konsiderueshme.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- mundesia e nderhyrjes ne zonat e Natura 2000 dhe/ose zonat e mbrojtura <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukurore ne zonat e mbrojtura do te sjelle ndikime negative ne funksionimin dhe kohezionin e ketyre zonave, si dhe tek speciet dhe llojet e vecanta te habitateve)</i></p> <p>- mundesia e nderhyrjes ne zonat me vlera te vecanta natyrore <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukurore ne zonat me vlera te vecanta natyrore do te sjelle ndikime negative ne llojin dhe cilesine e ketyre vlerave te vecanta natyrore)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do te kete ndikim ne zonat natyrore me status mbrojtjeje, apo ndikimi do te jete pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi ne zonat natyrore me status mbrojtjeje do te jete i parendesishem, megjithe faktin se ka mundesi te nderhyrjes se aktiviteteteve ne zonat natyrore me status mbrojtjeje dhe ne zonat me vlera te vecanta natyrore.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimet e rendesishme.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi zonat natyrore me status mbrojtjeje eshte shkaterrues. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>

- **Mbetjet**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 8: Kompletimi teresor i infrastruktures se landfilleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- sasia e mbetjeve qe gjenerohen dhe depozitohen ne landfill <i>(zhvillimet e reja do te rritin sasine e mbetjeve qe gjenerohen, perfshir mbetjet e ngurta, te lengeta dhe te rrezikshme, dhe ky fakt ben qe te priten ndikime negative ne cilesine e tokes, te ujerave nentokesore, te ajrit dhe ne shendetin e njerezve)</i></p> <p>- sasia e mbetjeve qe riciklohen <i>(SKZHI II deklaroi se deri ne 2020 sasia e mbetjeve urbane te ricikluara do te jete 55%)</i></p> <p>- ndertimi i landfilleve te reja <i>(kjo gje do te ndikojte pozitivisht ne procesin e trajtimit dhe riciklimit te mbetjeve; megjithate gjate ndertimit dhe shfrytezimit te tyre priten disa ndikime, te cilat do te jene te parendesishme nese aplikohet strategjia e duhur e zbutjes)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do te rritin sasine e mbetjeve te gjeneruara. Zbatimi i aktiviteve do te permiresoje procesin e grumbullimit/trajtimit te mbetjeve.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite sasine e mbetjeve te gjeneruara, por jo deri ne ate mase sa te influencojte procesin e grumbullimit/trajtimit te mbetjeve dhe te preke mjedisin natyror dhe njerezor.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteve do te rrite sasine e mbetjeve te gjeneruara, gje qe do te shkaktojte ndotje te tokes, ujit, ajrit dhe rreziqe per shendetin e njerezve. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin, te cilat garantojne se procesi i grumbullimit/trajtimit te mbetjeve i pergjigjet sasise se rritur te mbetjeve dhe se niveli i ndotjes ulet deri ne kufijte e vlerave te pranuar/percaktuara.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite sasine e mbetjeve te gjeneruara, gje qe do te shkaktojte ndotje te tokes, ujit, ajrit dhe rreziqe per shendetin e njerezve. Nuk ka mundesi te merren masa zbutese per ta mbajtur ndikimin nen kufijte e vlerave te pranuar/percaktuara.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteve do te rrite sasine e mbetjeve te gjeneruara, dhe ndotja e tokes, ujit, ajrit dhe rreziqet per shendetin e njerezve jane ne nje mase te tille qe kane efekt te konsiderueshem dhe te demeshem per shendetin e njerezve.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>

- **Zhurma**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 9: Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe parafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- ekspozimi ndaj zhurmes se shkaktuar prej nderhyrjeve ne infrastrukture <i>(sa me pak shqetesime qe te kete mjedisi nga zhurma, aq me i ulet eshte ndikimi ne cilesine e mjedisit, shendetin e njerezve dhe kostot e shoqerise, per shkak te numrit te njerezve te ekspozuar, shendeti i te cileve preket direkt)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do te rritin ekspozimin ndaj zhurmes. Perkundrazi keto aktivite do ta ulin kete ekspozim.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite pak ekspozimin ndaj zhurmes, por nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi do te jete i parendesishem.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmes. Megjithate zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese shtese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmes. Megjithate zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese shtese per te reduktuar ndikimin. Nuk ka mundesi te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p>

	<p>E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmës deri ne nje mase te tille qe kjo gje do te kete nje efekt te konsiderueshem dhe te demshem per shendetin e njerezve e me tej.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
--	---

- **Popullsia dhe asetet materiale**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 10: Permiresimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- lidhja mes vendbanimeve dhe qendrave rajonale <i>(nje lidhje me e shpejte dhe me e mire permireson kohezionin social: lidhja me e shpejte me qendrat e qyteteve perben nje baze me te mire per zhvillimin e turizmit dhe aktiviteteve ekonomike, te cilat nga ana e tyre sjellin ndikime pozitive ne te ardhurat individuale dhe komunitare, ne menyren e jeteses dhe ne vleren e asetëve materiale – pasurite e paluajtshme)</i></p> <p>- perfshirja e aktiviteteve per te permiresuar sigurine e trafikut <i>(me shume aktivitete te kesaj natyre sjellin permiresim te sigurise rrugore dhe me pak aksidente)</i></p> <p>- perfshirja e aktiviteteve per te rritur efektivitetin e transportit publik <i>(perdorimi sa me i madh i transportit publik sjell nje levizshmeri me efektive dhe te qendrueshme; nje transport publik me efektiv sjell uljen e ngarkese se trafikut ne rruge dhe ruan vleren e asetëve materiale sic eshte toka dhe pasurite e paluajtshme; gjithashtu nje transport publik me efektiv redukton sforcon financiare per familjet, pasi redukton nevojën per te patur apo perdorur makina personale)</i></p> <p>- perfshirja e aktiviteteve per te rritur mundesite per nje menyre te shendetshme te jeteses <i>(aktivitetet qe lidhen me levizshmerine e qendrueshme, kerkojne nje organizim te mire te infrastruktures clodhese/agetuese (per shembull korsite e bicikletave, monopetet e ecjes me kembe, perfshire edhe mberritjen deri aty); clodhja/argetimi ndikon pozitivisht ne gjendjen mendore dhe fizike te njerezve dhe ne kete menyre redukton kostot e shoqerise, pasi shfrytezohet nje menyre e shendetshme e jeteses)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do te ndikojne ne arritjen e objektives, ose zbatimi i tyre do te permiresoje lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, do te permiresoje sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteteve do te garantoje lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, por krahasuar me gjendjen aktuale keto lidhje do te jene disi me te dobeta.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteteve do t’i beje me te dobeta lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteteve do t’i beje konsiderueshem me te dobeta lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Nuk ka mundesi te merren masa zbutese.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteteve do t’i shkateroje plotesisht lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>

- **Trashegimia kulturore**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 11: Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecorive te zonave dhe strukturave te trashegimise kulturore.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e trashegimise kulturore mund te rrezikojne seriozisht integritetin e trashegimise dhe te modifikojte vecorite e saj cilesore. Vecanerisht te rrezikuar jane peisazhet kulturore dhe peisazhet historike te zonave te trashegimise arkitektonike dhe arkeologjike)</i></p> <p>- probabilitet i shkaterrimit te mbetjeve arkeologjike <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e trashegimise kulturore nenkupton cenimin e tokes dhe si pasoje mbart nje probabilitet te larte per shkaterrimin e mbetjeve arkeologjike)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen njesite e regjistruara te trashegimise kulturore. Perderisa hapesira nuk do te cenohet, edhe mbetjet arkeologjike nuk do te demtohen.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Ka mundesi potenciale qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore. Perderisa aktivitetet shtrihen prane apo pergjate infrastruktures ekzistuese, probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore dhe qe mbetjet arkeologjike te demtohen, eshte i ulet. Duke zbatuar dispozitat perkatese ligjore, ndikimi mbi vecorite cilesore te njesive te regjistruara te trashegimise kulturore do te jete i parendesishem.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore, dhe per pasoje te zvogelojne permasat e tyre, eshte i larte. Megjithatë zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteteve mbi trashegimine kulturore do te jete i rendesishem. Per shkak se aktiviteti shtrihet ne zone te gjere, probabiliteti i demtimit te mbetjeve arkeologjike eshte i larte. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore, dhe per pasoje te zvogelojne permasat e tyre, eshte shume i larte. Megjithatë zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteteve mbi trashegimine kulturore do te jete i konsiderueshem. Per shkak se aktiviteti shtrihet ne zone te gjere, probabiliteti i demtimit te mbetjeve arkeologjike eshte shume i larte. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Ndikimi i aktiviteteteve mbi vecorite cilesore te njesive te regjistruara te trashegimise kulturore, do te jete shkaterrues. Edhe ndikimi mbi mbetjet arkeologjike do te jete shkaterrues.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>

- **Peisazhi**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per OM 12: Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>- probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e peisazhit mund te rrezikojne seriozisht integritetin e peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar, dhe te shkatërrojte vecorite e tyre cilesore)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar. Do te ruhet imazhi i peisazhit me cilesi te larte, pasi aktivitetet do te integrohen ne zona me nje shkalle te larte te degradimit te peisazhit.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Ka mundesi potenciale qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar, apo ne zona peisazhistike imazhi i te cilave eshte ne prishje e siper. Ndikimi mbi imazhin eksitues te peisazhit do te jete i parendesishem, pasi shumica e aktiviteteteve do te integrohen ne zona me nje shkalle te larte te</p>

<p>- probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara, te cilat mbartin edhe simbolika te vecanta</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e peisazhit mund te ndryshoje ne menyre te konsiderueshme imazhin ekzistues te peisazhit. Ndikimi eshte vecanerisht i dukshem ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara)</i></p>	<p>degradimit te peisazhit.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar, eshte i larte. Ndikimi mbi vecorite cilesore te ketyre zonave eshte i madh. Aktivitetet do te shtrihen ne zona te konservuara peisazhistike natyrore apo kulturore, keshtu qe ndikimi ne peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre, do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar eshte i madh, keshtu qe edhe ndikimi eshte i konsiderueshem. Aktivitetet do te shtrihen ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara, keshtu qe ndikimi ne peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre, do te jete i rendesishem. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Ndikimi i aktiviteteteve mbi vecorite cilesore te peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar do te jete shkaterrues. Peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre dhe qe permbajne elemente te jashtezakonshem natyrore dhe kulturore, do te shkatërrohen.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
---	---

6.2.1. Vleresimi i Impakteve Kumulative te Projekteve Strategjike

Ne Seksionin 9 eshte paraqitur edhe nje analize qe lidhet me vleresimin e impakteve kumulative te projekteve strategjike te Planit. Keto projekte jane grupuar sipas natyres se ngjashme te tyre dhe jane analizuar nen kendveshtrimin e elementeve me te rendesishem dhe me te ndjeshem mjedisore.

Nga ana tjetër, vleresimi i impakteve eshte bere duke i analizuar ato (impaktet) sipas nje liste kriteresh, dhe per secilin kriter eshte paraqitur dhe analizuar edhe statusi i secilit impakt ne perputhje me kriterin perkates.

Per ta bere paraqitjen e kesaj analize me te lehte per t'u kuptuar dhe me dinamike ne kendveshtrimin e gjithethepershirjes, per secilin kriter dhe statusi brenda kriterit eshte perdorur nje simbolike specifike. Detajet lidher me kete jepen ne Tabelen 6-3 me poshte.

6-3_Simbolet e Vleresimit te Impakteve

Kriteri i Vleresimit	Simboli	Shpjegimi
Probabiliteti	!!	Shume i larte
	!	I larte
	0	S'ka probabilitet
Shkalla	--	Impakt negativ i larte
	-	Impakt negativ i ulet
	0	S'ka impakt
	+	Impakt pozitiv i ulet
	++	Impakt pozitiv i larte
Frekuenca / Kohezgjatja	>>	Impakt i shpeshte deri i perhershem apo afatgjate deri i perhershem
	>	Impakt rastesor / afatshkurter
	0	S'ka impakt
Reversibiliteti	IR	I pakthyeshem
	R	I kthyeshem
	0	S'ka ndikim
Dimensioni Nderkufitar	TR	Ndikim i mundshem nderkufitar
	0	S'ka ndikim
Pasiguria	?	Ndikimi i mundshem varet vetem nga mareveshjet e zbatimit
	0	S'ka ndikim
Sekuenca	P	Impakt primar
	S	Impakt sekondar
	0	S'ka ndikim
Nderveprimet	I	S'ka nderveprime
	C	Efekte kumulative
	SY	Efekte sinergjike
	0	S'ka ndikim

SEKSIONI 7: VLERESIMI I PERPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE

Objektivat e percaktuara mjedisore duhet te jene ne perputhje me Ligjin 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor”, objektivat e percaktuara ne SKZHI II dhe Direktiven 2001/42/KE, te cilat jane te rendesishme per te vleresuar politikat dhe projektet qe parashikon Plani per te arritur objektivat e tij. Per te percaktuar rendesine e objektivate mjedisore, duhet te vleresohet perputhshmeria e objektivate dhe politikave te Planit me objektivat e percaktuara mjedisore. Vleresimi i perputhshmerise krijon konflikte apo veprime te ndersjellta mes objektivate dhe politikave te ndryshme, si dhe konflikte te theksuara interesi mes objektivate; te gjitha keto duhen vene ne dukje vecanerisht ne pjesen e vleresimit te projekteve pecifike te Planit.

Perputhshmeria e politikave te Planit eshte vleresuar duke i kombinuar keto politika me objektivat mjedisore te kesaj VSM-je. Vleresimi eshte bere duke perdorur perafrimin standart ne forme matrice. Per te kryer vleresimin numerik te nivelit te perputhshmerise eshte perdorur grafiku i vleresimit qe jepet ne Tabellen 7-1 me poshte.

7-1_Grafiku i vleresimit te nivelit te perputhshmerise mes objektivate

Niveli i perputhshmerise	Vleresimi numerik absolut	Vleresimi numerik mesatar
Objektivat perputhen plotesisht	3	3.00
Objektivat perputhen pjeserisht	2	1.50 – 2.99
Lidhja mes objektivate eshte e zbehte	1	0.00 – 1.49
Nuk ka lidhje mes objektivate	0	0.00
Objektivat nuk perputhen	-1	negativ

Vleresimi i perputhshmerise se objektivate dhe politikave te Planit me objektivat mjedisore

Rezultatet e vleresimit te perputhshmerise se politikave te Planit me objektivat mjedisore jane paraqitur ne Tabellen 7-2 me poshte. Tabela tregon se, ne parim, te gjitha politikat e Planit jane ne perputhje me objektivat mjedisore.

7-2_Vleresimi i perputhshmerise se politikave te Planit me Objektivat Mjedisore

Objektiva Mjedisore	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mesatarja
Objektivat dhe politikat e Planit	Toka – Perdorimi i qendrueshem i tokes	Toka – Shfrytezimi i burimeve natyrore	Ajri – Emetimet e ndotesve	Faktoret Klimatike – Adaptimi ndaj ndryshimeve klimatike	Uji – Kufizimi i efekteve negative	Mjedisi Natyror – Kohezioni i popullatave dhe biodiversiteti	Mjedisi NATyror – Zonat e Mbrojtura	Mbetjet – Kompletimi i landfilleve	Zhurmat – Reduktimi i zhurmavene deri ne nivlete e OBSH-se	Popullsia dhe asetet materiale – kohezioni social, siguria e trafikut	Trashegimia kulturore – Ruajtja	Peisazhi – Ruajtja	Vleresimi numerik
Objektiva Strategjike 1 (OS 1): Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik													
Politika 1: Krijimi i “Cluster Ekonomik”	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	0	0	0.50
Politika 2: Krijimi i “inkubatoreve” te industrive “kreative” dhe asaj “teknologjike”	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
Politika 3: Metabolizmi Ekonomik - Ciklim dhe Riciklim i Ekonomise	3	3	3	3	3	3	0	3	1	3	0	3	2.33
Politika 4: Mbeshtetja e Bujqesise dhe Mbrojtja e Tokes Bujqesore	3	0	2	2	2	1	0	0	1	3	0	0	1.16
Objektiva Strategjike 2 (OS 2): Permiresimi i Cilesise Urbane/Rurale													
Politika 1: Konsolidimi i qendrave urbane	3	2	2	1	3	0	0	3	3	3	3	3	2.16
Politika 2: Integrimi i zonave informale	3	2	2	1	2	0	0	3	3	3	0	2	1.75
Politika 3: Permiresimi i hapësirave publike	3	2	3	1	2	1	0	3	3	3	0	3	2.00
Politika 4: Vendosja e standarteve te projektimit urban	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00
Politika 5: Incentivimi i banesave ekologjike	3	3	3	3	3	3	0	3	3	3	0	3	2.50
Politika 6: Permiresimi i sherbimeve publike	3	0	1	1	2	0	0	3	2	3	0	1	1.33
Politika 7: Permiresimi i efencies energjitike ne banesa dhe biznese	0	0	1	3	3	0	0	3	0	3	0	0	1.08
Objektiva Strategjike 3 (OS 3): Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon													
Politika 1: Permiresimi i Transportit Publik	3	0	3	3	1	0	0	2	3	3	0	0	1.50
Politika 2: Transporti Multimodal dhe hekurudhor	3	3	3	3	2	3	1	2	2	3	0	0	2.08
Politika 3: Transporti Alternativ dhe i Shendetshem	3	0	3	3	0	1	1	0	3	3	0	1	1.50
Politika 4: Porte dhe Aeroporte	2	-1	-1	0	-1	-1	0	3	-1	3	0	0	0.25
Objektiva Strategjike 4 (OS 4): Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror													

Politika 1: Krijimi i Parqeve Rajonale	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00
Politika 2: Ruajtja e Burimeve Ujore ne Rajon	3	3	0	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2.58
Politika 3: Bujqesia / agrikultura urbane	3	3	3	0	1	0	0	1	0	3	0	3	3	1.41
Politika 4: Ruajtja e biodiversitetit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	0	3	3	2.75
Politika 5: Zhvillimi i Turizmit te Sherbimeve	3	1	1	0	1	0	0	2	1	3	3	3	3	1.50
Politika 6: Zhvillimi i Turizmit City Break	3	0	3	0	1	0	0	2	2	3	0	1	1	1.25
Politika 7: Krijimi i Itinerareve te Kultures	3	0	0	0	0	0	3	1	0	3	3	3	3	1.33
Politika 8: Krijimi i "Cluster" te Kultures	3	0	0	0	1	0	0	3	1	3	0	1	1	1.00

Ne pergjithesi, ne kendveshtrimin e perputhshmerise me objektivat mjedisore, objektivat dhe politikat e Planit, jane si me poshte:

- politikat e planit perputhen plotesisht me objektivat mjedisore (8 politika)
- politikat e planit perputhen pjeserisht me objektivat mjedisore (12 politika)
- lidhja mes politikave dhe objektiveve eshte e zbehte (2 politika)
- politikat e planit nuk perputhen me objektivat mjedisore (1 politike)

Ne kendveshtrimin e lidhjes mes politikave te Planit dhe objektiveve mjedisore, verehet nje diversifikim i perputhshmerise sipas fushave perkatese mjedisore. Konkretisht:

- Politikate qe lidhen me Permiresimin e Cilesise Urbane dhe ato qe lidhen me Mbrojtjen dhe Permiresimin e Cilesise se Mjedisit Natyror kane klasifikimin me te larte ne nivelin e perputhshmerise me objektivat mjedisore.
- Politikate qe lidhen me Zhvillimin e Qendrueshem Ekonomik (pervec Politikes 3), me Zhvillimin e Turizmit dhe Permiresimin e Infrastruktures se Transportit (pervec Politike 2) kane klasifikimin me te ulet ne nivelin e perputhshmerise me objektivat mjedisore. Sidoqofte, secila prej ketyre politikave eshte ne perputhshmeri te plote me te pakten nje, dhe nje shumicen e rasteve me 2 dhe 3 objektiva mjedisore.
- Dy politika te Planit, specifikesht: Vendosja e standarteve te projektimit urban, dhe Krijimi i Parqeve Rajonale, jane ne perputhshmeri te plote me te gjitha objektivat mjedisore, duke marre rezultatin maksimal te mundshem.
- Nje politike, Krijimi i "inkubatoreve" te industrive "kreative" dhe asaj "teknologjike", nuk lidhet me asnje prej objektiveve mjedisore.
- Nje politike, e cila lidhet me portet dhe aeroportet, nuk perputhet me pese prej objektiveve mjedisore dhe nuk ka lidhje me 3 prej tyre. Sidoqofte, perputhshmeria e plote me 2 objektiva dhe e pjesshme ne njerin prej tyre, e klasifikon kete politike ne teresi me nje lidhje te zbehte me objektivat mjedisore.
- Secila prej politikave te planit (pervec dy politikave qe klasifikohen me perputhshmeri te plote) nuk kane ne lidhje me te pakten 1 objektive mjedisore dhe ne shumicen e rasteve me 2 objektiva.
- Dy objektiva te Planit qe lidhen me Sistemin Urban dhe Rajonalizimin jane pothuajse ne perputhshmeri te plote me te gjitha objektivat mjedisore.
- Nje objektive e Planit qe lidhet me sektorin e energjise "Shnderrimi i Shqiperise nga nje vend Importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj" nuk perputhet me 6 objektiva mjedisore.

Edhe ne kendveshtrimin e lidhjes mes objektiveve te Planit dhe objektiveve mjedisore diversifikimi i perputhshmerise eshte i larte. Konkretisht:

- Objektiva mjedisore 1 qe lidhen me menaxhimin e tokes, dhe objektiva 10 qe lidhen me popullsine, jane ne perputhshmeri te plote me pjesen me te madhe te politikave te planit.
- Duhet theksuar se te dyja keto objektiva jane ose ne perputhshmeri te plote, ose nuk lidhen me politikat e planit.
- Objektiva 11 qe lidhet me ruajtjen e trashegimise kulturore eshte objektiva qe nuk lidhet me pjesen me te madhe te politikave te Planit.
- Te gjitha objektivat e tjera mjedisore paraqesin nje diversitet te madh lidhur me nivelin e perputhshmerise se tyre me politikat perkatese te Planit.

Si konkluzion mund te thuhet se, ne kendveshtrimin e pergjithshem, objektivat dhe politikat e Planit jane ne perputhje me objektivat mjedisore.

SEKSIONI 8: VLERESIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE

Plani percakton projekte specifike/strategjike per cdo politike apo objektive , te cilat jane gjykuar si me te pershtatshmet per arritjen e politikës/objektives perkatese. Projektet jane listuar per cdo politike/objektive, sipas percaktimeve ne Plan.

Ne Tabelen 8-1 jane identifikuar projektet specifike/strategjike qe pritet te shkaktojne ndikime direkte ne mjedis, ne lidhje me objektivat mjedisore te percaktuara. Shkurtimisht, keto projekte perfshijne realizimin e lidhjeve strategjike infrastrukturore me rajonin dhe Evropën, ndertimin e korridoreve energjitike, eficensen per nje bujqesi konkurruese, zhvillimin dhe promovimin e zonave natyrore, zhvillimin e rrjetit kombetar te transportit etj.

Ky seksion perfshin vleresimin e projekteve specifike ne lidhje me perputhshmerine e tyre me objektivat mjedisore. Vleresimi i projekteve specifike eshte bere mbi bazen e percaktimit te klasifikimit mesatar te perputhshmerise se secilit projekt me te 12 objektivat mjedisore. Vleresimi i perputhshmerise se projekteve me objektivat mjedisore eshte kryer duke ndjekur shkallezimin e meposhtem:

Shpjegimi	Shkalla e vleresimit
Projekti perputhet plotesisht me objektivat mjedisore	> 75 %
Projekti perputhet pjeserisht me objektivat mjedisore	51 – 75 %
Lidhja mes projektit dhe objektive mjedisore eshte e vagullt; perputhshmeria e projektit me objektivat mjedisore eshte e kushtezuar	26 – 50 %
Projekti nuk perputhet me objektivat mjedisore	0 – 25 %

Krahasimi i projekteve specifike me objektivat mjedisore eshte paraqitur ne Tabelen 8-2.

Vleresimi i paraqitur ne Tabelen 8-2 eshte nje derivat i vleresimit te bere dhe paraqitur ne Tabelen 9-3 me poshte. Kjo e fundit paraqet vleresimin e impakteve qe vijne prej zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektive mjedisore per cdo projekt specifik. Tabela 9-3 tregon gjithashtu se gjate zbatimit te projekteve specifike mund te shkaktohen impakte te pranueshme nga kendveshtrimi i objektive mjedisore (shkalla A, B apo C) nderkohe qe nuk jane evidentuar impakte te rëndesishme (shkalla D, E).

Ka nje lidhje ndermjet shkalles se vleresimit (A, B dhe C) ne Tabelen 9-3 dhe shkalles se vleresimit (PL, PP dhe PK) ne Tabelen 8-2.

Lidhja mes dy tabelave eshte si me poshte:

Tabela 9-3	Tabela 8-2
Shkalla A	Perputhshmeri e Larte (PL)
Shkalla B	Perputhshmeri e Pjesshme (PP)
Shkalla C	Perputhshmeri e Kushtezuar (PK)

Numri absolut i shkalleve respektive per cdo projekt specifik, domethene numri i A-ve, B-ve dhe C-ve ne Tabelen 9-3 eshte konvertuar ne pike perqindjeje tek shkalla e vleresimit (PL%, PP% dhe PK%) ne Tabelen 8-2.

Per shembull, *projekti PCU1* ne Tabelen 9-3 eshte vleresuar me *dhjete A* (s'ka impakt/impakt pozitiv per 10 objektiva mjedisore nga 12 gjithsej, ose 83.34% e totalit), *nje B* (ndikim i parendesishem per 1 objektive ose 8.33% e totalit) dhe *nje C* (ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese, per 1 objektive ose 8.33% e totalit). Keshtu qe, ne Tabelen 8-2, *projekti PCU1* vleresohet te jete 83.34% ne Perputhshmeri te Larte, 8.33% ne Perputhshmeri te Pjesshme dhe 8.3% ne Perputhshmeri te Kushtezuar.

Pojektet e listuara me poshte do te perputhen plotesisht apo pjeserisht me objektivat mjedisore, gjate zbatimit dhe funksionimit te aktiviteve perkatese, dhe, per te gjitha aktivitetet duhet te garantohet zbatimi i masave zbutese per te reduktuar ndikimin ne mjedis, sipas kerkesave te legjislacionit perkates.

8-1_Projekte Specifike qe pritet te shkaktone Ndikime ne Mjedis

Objektiva Strategjike	Politika	Projekti	Kodi*
OS 1: Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik	Krijimi i "Cluster Ekonomik"	- Cluster per fasoneri dhe mode Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e fasonerise dhe modes. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per panaire dhe ekspozime te produkteve si dhe te nje marke "made in DURANA".	PE1
		- Cluster "Perpunimi i drurit" (Nikel – Kamez / UBT) Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e industrise se perpunimit te drurit. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per ngritjen e kapaciteteve dhe mbeshitetjen e perpunuesve te vegjel dhe te mesem.	PE2
		- Cluster/ Pol Kreativ (Arti) ne Kinostudio Ngritja e strukturave menaxhuese per clusterin e kreativitetit dhe te artit. Ofrimi i infrastruktures baze e cila do te ndihmoje dhe sherbeje si katalizator per institucionalizimin e cluster. Krijimi i nje strukture per ngritjen e kapaciteteve dhe mbeshitetjen e artisteve te rinj. Zhvillimi i nje inkubatori i cili do te sherbeje si platforme per "lancimin"/hedhjen ne treg te artisteve te rinj	PE3
	Krijimi i "inkubatoreve" te industrive "kreative" dhe asaj "teknologjike"	- Zhvillimi i nje inkubatori per inovacionin. Ofrimi i infrastruktures baze per krijimin e nje platforme ne te cilen, talente ne moshat 19-35 vjec mund te marrin me qera hapësira dhe zhvillojne idete e tyre ne inovacion	PE4
	Metabolizmi Ekonomik - Ciklim dhe Riciklim i Ekonomise	- Rigjenerimi i zones industriale te Kombinatit	PE5
		- Rigjenerimi i zones industriale te ish-uzines se autotraktoreve	PE6
		- Projekti "Stadiumi i Ri Kombetar" dhe hapësire aktivitetesh sportive / artistike masive	PE7
	Mbeshtetja e Bujqesise dhe Mbrojtja e Tokes Bujqesore	- Investime ne infrastrukturen e kanaleve e kanaleve kulluese/ rezervuare/ hidrovore etj	PE8
		- Krijimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermerëve, ndjekjen e procesit nga prodhimi deri ne riciklimin e mbetjeve, kontrollin ushqimor/ brandimin dhe rritjen e aksesit ne tregje lokale e rajonale	PE9
		- Projekt per zhvillimin e dy tregjeve rajonale, permiresimit te tregjeve vendore dhe dy pikave te grumbullimit	PE10

Objektiva Strategjike	Politika	Projekti	Kodi*
OS 2: Permiresimi i Cilesise Urbane / Rurale	Konsolidimi i Qendrave Urbane	- Rigjenerimi i Qendres se qyteteve Vore, Shijak, Sukth dhe Kamez	PCU1
		- Rigjenerimi i Qendres se Ndroqit, Maminasit dhe Prezes	PCU2
		- Rigjenerimi i 10 qendrave te zonave rurale (qendra fshati)	PCU3
	Vendosja e standarteve te projektimit urban	- Projekt Pilot per kompleks banimi miks	PCU4
		- Projekt Pilot per Kopshte Urbane per qellime "bujqesore"	PCU5
		- Permiresimi i hapësirave sportive vendore	PCU6
		- Mbeshtetja e hapësirave per ecje dhe permeabilitetit urban ne lagje dhe njesi urbane	PCU7
	Integrimi i Zonave Informale	- Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale. Ngritje kapacitetesh me ane te planifikimit ne komunitet. Nxitja e bizneseve lokale dhe permiresimi i hapësirave sociale. (Keneta / Laknas / Kamez)	PCU8
	Permiresimi i sherbimeve publike	- Kompleks Spitalor Kombetar/ Rajonal ne Vore	PCJ1
		- Projekt pilot per transformimin e nje shkolle ne qender komunitare per cdo bashki rajonale	PCJ2
		- Projekt Pilot per trajtimin e strehimit dhe hapësirave per komunitetet e marxhinalizuara	PCJ3
	Permiresimi i efciences energjitike ne banesa dhe biznese	- Projekt pilot per permiresimin e efciences energjitike ne godina te para viteve 90'	PCJ4
	OS 3: Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon	Transporti Multimodal dhe hekurudhor	- Rigjenerimi i hekurudhes Tirane-Vore-Durres me degezim Rinas
- Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Durres)			Ptr2
- Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Tirane)			Ptr3
- Terminali Vore			Ptr4
- Unaza lindore e Tiranes - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje			Ptr5
- Zgjerimi i Autostrades Vore-Durre dhe rruges nacionale Vore-Fushe Kruje			Ptr6
- Aksi rajonal Vore - Ndroq			Ptr7
- Aksi Ndroq - Kavaje			Ptr8
- Bajpasi i Tiranes (Vaqarr – Arbane - Petrele)			Ptr9
- Aksi Shkozet - Porto Romano			Ptr10
- Linja model e transportit publik Tirane-Durres			Ptr11
- Qendra logjistike qe kane dhe nje zyre per monitorimin e transportit (SMART) Fushe Kruje; Shkozet; Kavaje, Rruga e Arbrit			Ptr12

Objektiva Strategjike	Politika	Projekti	Kodi*
	Transporti Alternativ dhe i Shendetshem	- Sistemi rrugor per levizjen me bicikleta dhe kembesore qytetas dhe pika shperndarje per bicikletat	PTr13
OS 4: Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror	Ruajtja dhe Menaxhimi Burimeve Ujore ne Rajon	- Rigjenerimi i Lumit Erzen	PM1
		- Rigjenerimi i lumenjve te Tirane, Terkuzes dhe Lanes (Ishem)	PM2
		- Pyllezim i kodrave me rrezik rreshqitje	PM3
		- Kanalizime ne zonat bregdetare (Plepat-Golem) dhe plotesime ne sistem Apollonia-Iliria	PM4
		- Masa per mbrojtjen nga rreziku i permbytjeve te lumenjve	PM5
		- Projekt pilot per hapesire per menaxhimin e permbytjeve dhe flukseve te medha te ujit (natyrale)/ infrastruktura e gjelber	PM6
		- Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	PM7
		- Projekt per riciklimin	PM8
		- Qendrat e Transferimit per ne incinerator/ landfill	PM9
	Krijimi i Itinerareve te Kultures	- Projekt Pilot "Itinerar Kulturor Rajonal": Pellumbas, Petrele, Arbane, Peze, Preze, K. Rodonit - Pergatitja e infrastruktures baze per funksionimin e itinerarit	PTu1
		- Projekt Pilot Sportet e Aventures - Krijimi i infrastruktures baze per zhvillimin e sportit te "mountain bike"; shtigje bicikletash pergjate lumit Erzen (10 km) + degezime ne zonat kodrinore	PTu2
		- Zhvillimi i nje pazari historik ne Durres ku mund te tregtohen punime artizanale/ souvenir	PTu3
	Krijimi i "Cluster" te Kultures	- Pol kulturor - Krijimi i nje zone te re e cila do te sherbeje si pol kulturor rajonal. Vendosja e strukturave te rendesise kombetare si opera/ teater/ biblioteka/ salla koncertesh	PTu4

* Kodet e percaktuara per cdo projekt specifik do te perdoren ne seksionet dhe tabelat ne vijim lidhur me vleresimin e ndikimeve dhe masat zbutese.

Legjenda e Kodeve:

- PCU:** Projekte per Cilesine Urbane
- PCJ:** Projekte per Cilesine e Jeteses
- PE:** Projekte per Ekonomine
- PTu:** Projekte per Turizmin
- PTr:** Projekte per Transportin
- PM:** Projekte per Mjedisin

Krahasimi i projekteve specifike individuale paraqet si me poshte:

- Ne marredhenie me objektivat mjedisore, te gjitha projektet specifike qe lidhen me Objektiven Strategjike 1 “Permiresimi i Cilesise Urbane” jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore, bile konsiderohen se do te kene ndikime pozitive ne kete drejtim. Duhet marre parasysh zbatimi i masave zbutese kryesisht per projektet PCU4 dhe PCU5.
- Persa i perket Objektives Strategjike 2 “Permiresimi i Cilesise se Jeteses”, pergjithesisht projektet jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore; sidoqofte niveli i niveli i perputhshmerise se kushtezuar ketu eshte i larte, keshtu qe kerkohet zbatimi i masave zbutese per te kater projektet e parashikuara per arritjene kesaj objektive.
- Lidhur me projektet e parashikuara per arritjen e Objektives Strategjike 3 “Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik” mund te thuhet se shkalla e perputhshmerise eshte e larte. Ka projekte (PE9) qe jane totalisht ne perputhje me objektivat mjedisore, si dhe projekte te tjera (PE7 dhe PE10) per te cilet shkalla e perputhshmerise se kushtezuar eshte konsiderueshem e larte. Zbatimi i masave zbutese per te gjitha projekte e parashikuar perben nje detyrim thelbesor per te realizuar me sukses keto projekte dhe per arritjen e objektives perkatese.
- Dy nga projektet e parashikuara per Objektiven Strategjike 4 “Zhvillimi i Turizmit”, konkretisht PTu1 dhe PTu2 jane ne perputhshmeri te larte me objektivat mjedisore, nderkohe qe dy projektet e tjera, PTu3 dhe PTu4 kane nje perqindje te konsiderueshme perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.
- Persa i perket projekteve per Objektiven Strategjike 5 “Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon” duhet vene ne dukje se dy projekte, PTr12 dhe PTr13 jane plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore. Te gjitha projektet e tjera kane nje perqindje te konsiderueshme perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.
- Projektet qe parashikohen per arritjen e Objektives Strategjike 6 “Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror” pergjithesisht kane nje nivel te larte perputhshmerie me objektivat mjedisore. Projektet PM1, PM2 dhe PM8 plotesisht ne perputhje, nderkohe qe per projektet PM3 dhe PM9 perqindja e perputhshmerise eshte konsiderueshem e larte. Persa i perket projekteve e tjera, te cilat kane nje nivel te caktuar perputhshmerie te kushtezuar, duhet qe te aplikohen masat zbutese perkatese per te adresuar ndikimet e tyre ne mjedis.

Ne pergjithesi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapesine dhe duke zbatuar te gjitha masat e nevojshme zbutese, te gjitha grup-projektet jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor.

8-2_Krahasimi i projekteve specifike ne kuadrin e perputhshmerise se tyre me objektivat mjedisore; perqindjet e ndikimeve te vleresuara

Projekti Specifik	Kodi	Shkalla e Vleresimit*		
		PL%	PP%	PK%
EKONOMIA				
Cluster per fasoneri dhe mode	PE1	41.66	25.00	33.33
Cluster "Perpunimi i drurit" (Nikel – Kamez / UBT)	PE2	41.66	25.00	33.33
Cluster/ Pol Kreativ (Arti) ne Kinostudio	PE3	75.00	00.00	25.00
Zhvillimi i nje inkubatori per inovacionin. Ofrimi i infrastruktures baze per krijimin e nje platforme ne te cilen, talente ne moshat 19-35 vjec mund te marrin me qera hapësira dhe zhvillojne idete e tyre ne inovacion	PE4	66.67	00.00	33.33
Rigjenerimi i zones industriale te Kombinatit	PE5	50.00	08.33	41.67
Rigjenerimi i zones industriale te ish-uzines se autotraktoreve	PE6	50.00	08.33	41.67
Projekti "Stadiumi i Ri Kombetar" dhe hapësire aktivitetesh sportive / artistike masive	PE7	25.00	00.00	75.00
Investime ne infrastrukturen e kanaleve e kanaleve kulluese/ rezervuare/ hidrovore etj	PE8	58.34	08.33	33.33
Krijimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermereve, ndjekjen e procesit nga prodhimi deri ne riciklimin e mbetjeve, kontrollin ushqimor/ brandimin dhe rritjen e aksesit ne tregje lokale e rajonale	PE9	100.00	00.00	00.00
Projekt per zhvillimin e dy tregjeve rajonale, permiresimit te tregjeve vendore dhe dy pikave te grumbullimit	PE10	16.67	08.33	75.00
CILESIA URBANE / RURALE				
Rigjenerimi i Qendres se qyteteve Vore, Shijak, Sukth dhe Kamez	PCU1	83.34	08.33	08.33
Rigjenerimi i Qendres se Ndroqit, Maminasit dhe Prezes	PCU2	91.67	00.00	08.33
Rigjenerimi i 10 qendrave te zonave rurale (qendra fshati)	PCU3	91.67	00.00	08.33
Projekt Pilot per kompleks banimi miks	PCU4	66.66	16.67	16.67
Projekt Pilot per Kopshte Urbane per qellime "bujqesore"	PCU5	83.34	00.00	16.66
Permiresimi i hapësirave sportive vendore	PCU6	66.67	25.00	08.33
Mbeshtetja e hapësirave per ecje dhe permeabilitetit urban ne lagje dhe njesi urbane	PCU7	91.67	08.33	00.00
Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale. Ngritje kapacitetesh me ane te planifikimit ne komunitet. Nxitja e bizneseve lokale dhe permiresimi i hapësirave sociale. (Keneta / Laknas / Kamez)	PCU8	66.66	08.33	25.00
Kompleks Spitalor Kombetar/ Rajonal ne Vore	PCJ1	41.67	25.00	33.33
Projekt pilot per transformimin e nje shkolle ne qender komunitare per cdo bashki rajonale	PCJ2	66.66	16.67	16.67
Projekt Pilot per trajtimin e strehimit dhe hapësirave per komunitetet e marxhinalizuara	PCJ3	66.66	16.67	16.67
Projekt pilot per permiresimin e efieneses energjitike ne godina te para viteve 90'	PCJ4	75.00	08.33	16.67
TRANSPORTI				
Rigjenerimi i hekurudhes Tirane-Vore-Durres me degezim Rinas	PTr1	41.67	25.00	33.33
Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Durres)	PTr2	41.67	08.33	50.00

Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Tirane)	PTr3	41.67	16.66	41.67
Terminali Vore	PTr4	33.33	25.00	41.67
Unaza lindore e tiranes- lidhja rr. Arbrit- fushe kruje	PTr5	08.33	33.33	58.34
Zgjerimi i Autostrades Vore-Durre dhe rruges nacionale Vore-Fushe Kruje	PTr6	08.33	25.00	66.67
Aksi rajonal Vore - Ndroq	PTr7	08.33	25.00	66.67
Aksi Ndroq - Kavaje	PTr8	08.33	25.00	66.67
Bajpasi i Tiranes (Vaqarr – Arbane - Petrele)	PTr9	08.33	33.33	58.34
Aksi Shkozet - Porto Romano	PTr10	00.00	25.00	75.00
Linja model e transportit publik Tirane-Durres	PTr11	75.00	16.67	08.33
Qendra logjistikë që kanë dhe një zyrë për monitorimin e transportit (SMART) në Fushe Kruje; Shkozet; Kavaje, Rruga e Arbrit	PTr12	100.00	00.00	00.00
Sistemi rrugor për levizjen me biçikleta dhe kembësore qytetas dhe pika shpërndarje për biçikletat	PTr13	100.00	00.00	00.00
MJEDISI				
Rigjenerimi i Lumit Erzen	PM1	100.00	00.00	00.00
Rigjenerimi i lumenjve të Tirane, Terkuzes dhe Lanes (Ishem)	PM2	100.00	00.00	00.00
Pyllezim i kodrave me rrezik rreshqitje	PM3	91.67	00.00	08.33
Kanalizime në zonat bregdetare (Plepat-Golem) dhe plotesime në sistem Apollonia-Iliria	PM4	66.66	16.67	16.67
Masa për mbrojtjen nga rreziku i përmytjeve të lumenjve	PM5	33.33	25.00	41.67
Projekt pilot për hapësirë për menaxhimin e përmytjeve dhe flukseve të mëdha të ujit (natyrale)/ infrastruktura e gjelber	PM6	33.33	25.00	41.67
Masa për mbrojtjen nga avancimi i detit	PM7	33.33	25.00	41.67
Projekt për riciklimin	PM8	100.00	00.00	00.00
Qendrat e Transferimit për në incinerator/ landfill	PM9	83.34	08.33	08.33
Projekt Pilot "Itinerar Kulturor Rajonal": Pellumbas, Petrele, Arbane, Peze, Preze, K. Rodonit - Përgatitja e infrastrukturës baze për funksionimin e itinerarit	PTu1	83.33	00.00	16.67
Projekt Pilot Sportet e Aventures - Krijimi i infrastrukturës baze për zhvillimin e sportit të "mountain bike"; shtigje biçikletash përgjate lumit Erzen (10 km) + degezime në zonat kodrinore	PTu2	83.33	00.00	16.67
Zhvillimi i një pazari historik në Durres ku mund të tregtohen punime artizanale/ souvenir	PTu3	25.00	08.33	66.67
Pol kulturor - Krjiimi i një zone të re e cila do të shërbejë si pol kulturor rajonal. Vendosija e strukturave të rëndësise kombetare si opera/ teater/ biblioteka/ salla koncertesh	PTu4	25.00	25.00	50.00

Legjenda: **PL%** – Përqindja e Përpunshmerise se Larte, **PP%** – Përqindja e Përpunshmerise se Pjesshme, **PK%** – Përqindja e Përpunshmerise se Kushtezuar

 Përpunshmeri e larte Përpunshmeri e pjesshme Përpunshmeri e kushtezuar Paperpunshmeri

SEKSIONI 9 VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

9.1.Vleresimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave te zbatimit te Planit per realizimin e objektivave mjedisore te Planit

Seksioni 7 perfshin vleresimin e perputhshmerise te Planit me zonat e vecanta mjedisore dhe objektivat e rendesishme mjedisore. Udhezimet, masat zbutese dhe masat specifike paraqiten ne Seksionin 10.

9.1.1. Toka

Objektivi Mjedisor 1: Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem te tokes dhe mbrojtja e saj

Ndikimi me i madh gjate fazes se ndertimit pritet ne zhvillimet e infrastruktures, sidomos asaj rrugore, te mbetjeve, te qendrave te sherbimeve, etj nderkohe qe nga fusha te tjera do te jene te kufizuara ne nje territor me te ngushte local. Nuk priten ndikime ne ato sektore ose nen sektore ku perqendrimi me i madh i aktiviteteve do te kete te beje me plotesimin e boshlleqeve ligjore dhe te struktures (aktivitete soft) ku gjithë detyrat dhe angazhimet do te jene te natyres institucionale dhe organizative.

Permes okupimit te tokes, ndertimet ne infrastructure prodhojne ndikime te gjera te pakthyeshme, qe reflektohen pas zhvillimit si nje ndryshim ne perdorimin e tokes. Toka bujqesore dhe pyjet do te pesonin shkaterrim te pakthyeshem ne seksionet e marra nga ndertimet e reja ose ato te rindertuara mbi seksionet e vjetra. Shpesh ndertimet e reja krijojne edhe fragmentime te tokes bujqesore. Ndikimet afatshkurter (te riparueshme) qe mund te ndoshin gjate fazes se ndertimit perfshijne lidhjet perms tokave bujqesore ose pyjore, demtimet dhe okupimet e tokave ose demtimin e produkteve per shkak te afersise me sheshet e ndertimit, ndotjet e tokes etj.

Per shkak te zhvillimeve te reja ne infrastructure, perdorimi I tokes bujqesore ekzistuese peson ndryshim nga ana e pozicionimit te lidhjeve te reja infrastrukturore. Masat qe zbatohen mund te sjellin renien e perhershme te potencialit dhe prodhimtarise te tokes bujqesore qe nenkupton humbjen e perhershme te funksionimit te tokes per prodhimtarine bujqesore. Nese masat e infrastructures shtrihen edhe pertej territoreve aktuale te zhvillimit, fragmentimi I tokes bujqesore do te rritet dhe kushtet per prodhimtarine bujqesore do te perkeqesohen edhe me tej.

Pozicionimi i vendosjes se strukturave infrastrukturore te reja ne hapësira te hapura dhe me natyre per te konservuar biodiversitetin do te sjellin nderhyrje direkte tek aktivitetet e vazhdueshme te zonave pyjore te cilat duhet te kryejne funksionet vegjetative bimore me ane te drureve si aktivitet primar (demtime te pakthyeshme).

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

Objektivi Mjedisor 2: Parandalimi i shfrytezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures.

Aktivitetet ndertimore ne pergjithesi (rindertime ose te reja) te infrastructures jane burim i prodhimit te sasive te medha te mbetjeve, dhe gjithashtu krijojne presione mbi perdorimin e burimeve natyrore. Mbetjet gjenerohen jo vetem perkohesisht gjate fazes se ndertimit, por edhe ne menyre te vazhdueshme gjate fazes operationale si edhe per efekt te proceseve te mirembajtjes se strukturave. Impakti nga gjenerimi i mbetjeve eshte i perhershem dhe ne mjaft raste i pakthyeshem ne lidhje me impaktin ndaj burimeve natyrore. Prandaj, ky impact negative ndaj mjedisit duhet te pakesohet me ane te masave per menaxhimin e mbetjeve.

Duke konsideruar menyren sesi gjenerohen dhe llojin e struktures, sasite e mbetjeve te gjeneruara nga zhvillimet ne infrastructure prej cdo sektori ekonomik duhet te konsiderohen si sasira te medha, sidomos prej veprave te nivelit kombetar ose rajonal, nderkohe qe sasite e mbetjeve nga zhvillimet ne nivel lokal priten te jene me te lokalizuara dhe me te pakta krahasuar me dy nivelet e para..

Shqipëria ka kryer transpozimin e Direktives 2008/98/EC mbi mbetjet, me ane të VKM no. 175, datë 19.1.2011 sic referohet edhe në "Strategjinë Kombëtare Ndersektoriale për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025" dhe në "Planin Kombëtar për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025". Në këtë aspekt, SKZHI II prezanton si objektive mjedisore "55 për qind e masës totale të mbetjeve të ripërdoret ose riciklohet deri në 2020".

Ndertimet e reja ose zgjerimet e infrastrukturave sipas sektoreve, brenda kuadrit të zbatimit të masave specifike të angazhimeve për secilin nga drejtimet e veprimeve prioritare respektive të Planit, ofrojnë një mundësi ideale gjatë fazës së ndertimit për ripërdorimin ose procesimin e materialeve dhe mbetjeve industriale të prodhuara, ku efekti i sinergjisë reflektohet vecanerisht në faktet e mëposhtme:

- Sasira të mëdha mbetjesh mund të përdoren vecanerisht në ndertimet e rrugëve dhe infrastrukturave të ngjashme ku materialet mbushese janë mjaft të nevojshme;
- Substanca potenciale toksike të mbetjeve mund të mobilizohen në mënyrë permanente në rast se ato përdoren në mënyrën e duhur; dhe
- Kompozite të reja të ndertimit shpesh kanë karakteristika me të mira funksionale në krahasim me ato konvencionale.

Në vijim të zbatimit të masave specifike që paraqiten në Plan, administrimi ekonomik i burimeve natyrore duhet të mbështetet nga masa të tjera të përgjithshme shtese që promovojnë pakesimin e ndotjes së mjedisit duke përdorur materiale të riciklueshme në ndertimin dhe rindertimin e infrastrukturës së parashikuar për çdo sektor. Prandaj, masa të tilla duhet të përgatiten dhe të përfshihen që në fazat e hershme të programeve të zhvillimit në çdo sektor dhe për çdo masë specifike me vete.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutese që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këto objektiv.

9.1.2. Ajri

Objektivi Mjedisor 3: Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotesve, për të arritur përputhshmerinë me kufijtë maksimale të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotesve atmosferike.

Shkarkimet e ndotesve janë karakteristike gjatë fazës së ndertimit të infrastrukturës dhe ato të operimit në një sërë aktivitetesh nga sektore të ndryshëm të ekonomisë, por në lidhje direkte me Planin ndikimi kryesor vjen nga sektori i transportit.

Gjatë fazës së ndertimit ose të rindertimit të infrastrukturës, shkarkimi i ndotesve krijon impact afatshkurter në mjedis, kështu që shumica e efekteve të tyre janë të ktheshme.

Gjatë fazës së operimit të infrastrukturës, shumica e shkarkimeve janë të pranishme si në ajër edhe në ujë e tokë, në varesi të proceseve të aktiviteteve që krijohen nga operimi i infrastrukturës perkatese.

Zbatimi i masave specifike që synojnë arritjen e qëllimeve të Planit pritet të kenë një impact pozitiv për shkak të pakesimit të shkarkimeve të ndotesve, së pari për shkak të masave të parashikuara lidhur me sistemet multimodale të transportit sic janë transporti transferues me kargo dhe pjesërisht në transportin e pasagjerëve det - tokë me mjetet rrugore dhe hekurudhore. Masa të tjera nga sektoret që emetojnë shkarkime të ndotesve në ajër priten gjithashtu të kontribuojnë me efekte pozitive për shkak të pakesimit të ndotesve të shkarkuar, në vecanti të atyre që synojnë pakesimin e bllokimeve/ngjeshjes dhe përdorimin me të madh të sistemit public të transportit si edhe kontrollit të shkarkimeve në ajër nga industritë dhe promovimit të metejshëm të energjive të gjelberta përmes investimeve të pritshme në hidrocentrale dhe gazit natyror.

Megjithatë, ekziston edhe rreziku që permiresimi i metejshëm i rrjetit rrugor do të prodhojë të ashtuquajturin 'kerkesë e detyruar' për shkak të pakesimit të ngjeshjes, i cili nga ana tjetër mund të rrisë sasitë e shkarkimeve të ndotesve, vecanerisht në zona ku nuk kishte ndotje para se të zbatoheshin masat e Planit. Gjithsesi, impactet negative me permiresimin e rrjetit rrugor mund të pakesohen dhe biles të parandalohen

perms marrjes njekohesht te masave te pergjithshme per promovimin e perdorimit te rrjetit public te transportit te pasagjereve dhe bicikletave.

Sfidat kryesore dhe prioritete e prezantuara ne SKZHI II qe pasqyrohen edhe ne Plan jane: (1) kompletimi i adoptimit dhe zbatimit te standarteve Europiane mbi cilesine e ajrit urban dhe shkarkimeve ne ajer; (2) konsolidimi i Sistemit Kombetar te Monitorimit sipas standarteve Europiane; dhe (3) adoptimi e zbatimi i planeve te veprimit mbi cilesine e ajrit si ne nivel qendror dhe ate local.

Duke konsideruar qe sektori i transportit prodhon sasira te konsiderueshme shkarkimesh te ndotesve te ajrit brenda sasise se lejuar tavan te shkarkimeve ne ajer te percaktuara/synuara per Shqiperine, mund te ishte me e pershtatshme te supozohej per vlera me te ulta te percaktuara/synuara per shkarkimin total te ndotesve ne Shqiperi ne menyre qe te pakesohen shkarkimet e ndotesve nga transporti.

Objektivi strategjik eshte "Arritja e permiresimeve te matshme ne 2020 per cilesine e ajrit permes":

- Objektivi prej 40% pakesim ne nivelin e ndotesve ne zonat urbane; dhe
- Arritja e niveleve objektive te ndotesve te ajrit duke u bazuar ne shendetin human, sipas vlerave respective: per NOx - 40 μ / m^3 , per PM10 - 40 μ / m^3 , per PM2,5-25 g / m³ dhe SO2-125 μ / m^3 .

Shperndarja reciproke e ngarkeses per te arritur tavanet e shkarkimeve kombetare vjetore per cdo sektor (energji, industri, tregeti dhe sherbime, transport, bijqesi dhe menaxhim i mbetjeve) do te percaktohet me ne detaje perms amendimeve prej Programit Operacional te perputhshmerise me tavanet e shkarkimeve kombetare. Gjithsesi, kerkesat per pakesimin e shkarkimeve nga transporti nuk priten te jene me te ulta sesa pakesimi mesatar i percaktuar per shkarkimin total te ndotesve ne Shqiperi. Per kete arsye, tavanet e shkarkimit per NOx dhe PM2.5 qe jane ndotesit kryesore prej transportit rrugor jane percaktuar ne baze te pakesimit indikativ ne shkarkimet ndotes.

9-1_Indikatorët kryesore kumulative dhe synimet lidhur me cilesine e ajrit ne Shqiperi

Indikator	Njesite e matura / Vendmatjet	Burimi	Vlera e fundit e vlefshme		Synimi ne 2017	Synimi ne 2020
			Viti	Vlerat	Vlerat	Vlerat
Cilesia e ajrit (mesatarja vjetore e perqendrimit te 3 ndotesve te ajrit me perqendrimin mesatar ne 4 qytete)	mg/m ³ te PM10; SO2; NO2 ne TR/SH/DR/EL	Ministria e Mjedisit - INSTAT	2014	55.17; 47.46; 20.66 21.92; 10.42; 19.42 35.29; 17.25; 14.34	46; 40; 18; 15; 10; 16 30; 16; 14; 40; 14; 22	15-25 % pakesim i vleres

Burimi: SKZHI II

Rinovimi i mjeteve motorike kontribuon se tepermi ne pakesimin e shkarkuesve ndotes, si edhe zhvillimi i standarteve sipas tipave te aprovuar per mjetet siguron qe shumica e shkarkimeve te ndotesve te synuara per transportin te arrihen. Masat per promovimin e transportit public te pasagjereve dhe transportin hekurudhor kargo kontribuojne gjithashtu ne pakesimin e shkarkimit te ndotesve.

Plani nuk mund te adresojë specifikisht promovimin e rinovimit te mjeteve, por me ane te te gjithë masave/veprimeve, vecanerisht atyre qe promovojne transportin public te pasagjereve dhe transferimin e transportit kargo nga rruga ne hekurudhe, ka ndikim pozitiv ne mjedis dhe kontribuon qenesisht ne arritjen e synimeve per shkarkimet kombetare.

Persa i takon shkarkimeve te grimcave pezulli ne ajer, ato do te pesojne rritje te perkohshme ne zonat ku do te zbatohen masat e rindertimit te infrastructures sipas sektoreve (impakte te kthyeshme). Ne perputhje me rregullat qe rregullojne masat per pakesimin e shkarkimeve te grimcave nga sheshet e ndertimit, zbatimi i punimeve ne ndertim garanton qe rritjet e perkoheshme locale te ndotesve te mjedisit ne ajer te jene ende te pranueshme per mjedisin dhe njerezit.

Ekspozimi ne ajer te ndotur ka impact kryesor negative mbi shendetin human. Eshte perlllogaritur se 2 milion njerez vdesin vazhdimisht cdo vit per shkak te ajrit te ndotur. Problemet me te shumta ne sigurimin e cilesise se ajrit te pershtatshem te mjedisit lidhet me arrijten tavanit te percaktuar per grimcat.

Transporti eshte burimi kryesor ndotes i ajrit te mjedisit permes grimcave pezulli ne ajer. Grimcat mund te japin nje sere impaktesh negative mbi shendetin: ato shkaktojne dhe rendojne astmat, krijojne aterosklerosa, perkeqesojne pervijimin e semundjeve te frymemerrjes dhe kardiovaskulare, shkaktojne kancer, etj.. Raporti i mortalitetit ne zonat ku ndotja me grimca pezulli eshte I larte eshte 15 – 20 per qind me I larte ne krahasim me zonat me ajer relativisht te paster.

Pritet qe zbatimi i masave te Planit te ulin ne menyre permanente shkarkimet e grimcave nga transporti rrugor, se pari per shkak te eliminimit te blookimeve te trafikut, menaxhimit me te mire te shtresave siperfaqesore te rrugeve dhe perdorimit te me shume mjeteve rrugore me eficence energjie.

Sic u permend me siper, sfidat kryesore dhe prioritetet prezantohen ne SKZHI II dhe ato jane permblodhur ne tabelen me poshte ne raport me pakesimin e diteve kur PM10 tejkalon standartet.

9-2_Indikator PM10 dhe synimet lidhur me cilesine e ajrit ne Shqiperi

Indikator	Njesite e matura / Vendmatjet	Burimi	Vlera e fundit e vlefshme		Synimi ne 2017	Synimi ne 2020
			Viti	Vlerat	Vlerat	Vlerat
Numri i diteve ne nje vit kur PM10 tejkalon standartin e 50 µg/m ³ ndaj diteve te monitoruara	Numri i diteve qe tejkalojne ne % ne Tirane, Elbasan, Korce	AKM, Ministria e Mjedisit	2014	Tirane 77% Elbasan 63% Korce 80%	Tirane 62%; Elbasan 50% Korce 65%	Tirane 40%; Elbasan 40%, Korce 50%

Burimi: SKZHI II

Ne menyre qe te arrihen objektivat e eliminimit te mos-perputhshmerise se cilesise se ajrit me standartet e percaktuara per cilesine e ajrit, qe ndodh shpesh ne disa zona te kufizuara, zakonisht ne bashkite me densitet te larte, eshte imperative qe Qeveria dhe Institucionet respective te pergatisin dhe adoptojne Planet e Cilesise se Ajrit ne ato zona qe tejkalojne ndotjen e ajrit ne mjedis. Programe te detajuara te veprimit per te reduktuar ndotjen nga grimcat PM10 do te vijojne pergatitjen e ketyre planeve. Keto programe dhe veprime qe vine nga Plani do te duhet te jene ne bashkepunim te plote me njeri tjetrin.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektivi.

9.1.3. Faktoret klimatike

Objektivi Mjedisor 4: Adoptimi i infrastruktures ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZHI II.

Nje sere aktiviteteve ndertimore te infrastruktures dhe praktika sektoriale kane impakt permanent (te kthyshem) mbi shkarkimet e gazeve sere (GHG), qe perbejne shkakun kryesor te ndryshimeve klimatike. Per shkakun qe karburantet fosile (nafta dhe derivatet) clirojne GHG ne ajer gjate perdorimit perfaqesojne ne keto momente burimin me te rendesishem te energjise ne sektorin e transportit e bejne sot kete sektor te parin si burim shkarkimesh te gazeve sere ne Shqiperi, pasi sektori i energjise ketu eshte hidro. Impakti ne ndryshimet klimatike eshte gjithashtu pasoje ne kushtet e motit dhe klimes qe po rriten cdo vit. Nje tjetere pasoje pasoje e temperaturave te larta globale jane ndryshimet ne modelimet e fenomeneve mesatare klimatike dhe ngjarjet me te shpeshta te kushteve ekstreme te motit (thatesira, permbytje, erozione, stuhi me bresher, vale te nxehta, temperature te uleta me ngrica, etj.).

Vendimi 406/2009/EC percakton minimumin e kontributit te Shteteve Anetare te EU per te kapur angazhimin e reduktimit te shkarkimeve te gazeve sere te Komunitetit per periudhen nga 2013 ne 2020 per te gazet sere qe mbulohen nga ky vendim dhe rregullat per te bere keto contribute si dhe per vleresimin e tyre me pas.

Shqipëria ende nuk ka bere transpozimin e ketij vendimi; qe planifikohet te ndodhe ne 2018. Kjo periudhe eshte brenda kohes se zbatimit te Planit; prandaj parashikimet e ketij vendimi ne lidhje me faktoret klimatike duhet te adresohen ne avance. Per me teper, SKZHI II vendos synimin per shkarkimet e gazeve sere ne 2020 si vijon:

- Nje synim 8% reduktim te GHG sic krahasohet me skenarin baze³; dhe
- Nje synim 40% reduktim ne sasine e HCFC-s (hidroklorofluorokarbon).

Ne nivelin strategjik te zhvillimit te sektoreve, masat ne lidhje me fushen e adaptimit te ndryshimeve klimatikemund te trajtohen sit e pergjithshme. Perpara projektimit dhe zbatimit te cdo veprimi individual dote jete e nevojshme te krijohen udhezues specifike, metodologji dhe procedura per grumbullimin e informacionit rreth ngjarjeve ekstreme te motit dhe per te planifikuar dhe zbatuar detyrat respective.

Shkarkimet e gazeve sere nga sektore te tille si transporti rrugor, bujqesia, energjia, etj. perfaqesojne nje rrezik te konsiderueshem per masat zbutese te ndryshimeve klimatike. Ne vijim vec shkarkimeve te perkoheshme te gazeve seregjate fazes se ndertimit te veprave infrastrukturore te parashikuara ne Plan, shkarkimet e gazeve sere priten te rriten edhe pse do te merren masa per te eliminuar mjaft pengesa. Zbatimi i masave specifike duhet te garantojne perdorim me te madh te transportit public, metodave te reja bujqesore te kultivimit dhe vaditjes, energjise te rinovueshme, etj. Promovimi i ketyre masave dhe perdorimi i mjeteve te reja te energjise eficiente do te kontribuojne ne parandalimin e shkarkimeve nga sektoret kontribues ne GHG ne fazen afat-mesme dhe ndoshta nje renie pas 2020.

Rritja e shkarkimeve te gazeve sere nga transporti ajror priten per shkak te punimeve te ndertimit, nderkohe qe rritjet potenciale ne shkarkimet e gazeve sere per shkak te rritjes se volumeve te transportit ajror nuk perfaqesojne nje ndarje te rendesishme ne strukturen totale te shkarkimeve ne Shqiperi. i ngjashem me transportin ajror eshte edhe ai detar per sa i takon kontributit ndares ne prodhimin e gazeve sere.

Transporti ngelet sektori kyc ne arritjen e objektivave kombetare mbi masat per ndryshimet klimatike i vijuar nga sektori bujqesor dhe perdorimi i tokes.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.4. Uji

Objektivi Mjedisor 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.

Impaktet me te medha per arritjen e ketij objektivi mjedisor pritet nga zhvillimet e sektoreve kyc te lidhur me ujin si edhe ato qe mund te ndikojne ne cilesine dhe funksionimin natyror te baseneve ujore. (ujesjelles/kanalizimet, vaditja dhe bujqesia e blegtoria ne pergjithesi, industria ushqimore dhe perpunuese, sherbimet dhe turizmi, shendetesia, etj)

Impactet mbi ujerat siperfaqesore, nentokesore, ujrata e njelmet, ujrata bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem jane karakteristike te periudhes se ndertimeve ose rindertimeve te infrastructures dhe gjithashtu ne vijim te operimit te strukturave edhe me teper. Kjo ne varesi respective te sektoreve perkates ne lidhje me nevojen per perdorimin e ujit ose nderveprimet me burimet dhe trupat natyrore ujore. Ne shumicen e rasteve keto impakte krijohen sit e limituara ne mjedisin lokal, megjithate ne mjaft raste ndodh efekti kumulativ i impaktit dhe krijohen ngarkesa ndotjeje te medha ndotese qe ngrihen ne nivel rajonal dhe disa here edhe nderkufitar pertej kufijve. Impaktet ndertimore te infrastructures ngelen ne pergjithesi afat-shkurter dhe te rikthyeshme (rasti psh i cilesise se ujrave). Pas fazes ndertimore, impaktet jane kryesisht me pak te perhapura, port e parykthyeshme permanente (rasti psh i impaktit te morfologjise se vijes ujore natyrore, kushteve hidrologjike ic conditions, ruajtja e zonave). Impaktet e mesiperme mund te prodhojne

³ Projektionet aktuale te shkarkimit te GHG ne 2020 tregojne 18,000 Gg CO2 eq. Ky projektion do te rishikohet gjate 2016 ne kuader te Komunikimit te Trete Kombetar per UNFCCC. Ne rastin e financimit nderkombetar per NAMAn (masat e pershtatshme kombetare per pakesimin e GHG) pakesimi i GHG mund te rritet me 16% krahasuar me skenaret baze.

ndryshime ne elementet cilesore per krijimin e statusit ekologjik te ujrave siperfaqesore, qe jane elementet biologjik, hidromorfologjik, mbeshtetes, kimik dhe fiziko-kimik dhe ne statusim kimik te ujrave. Nese udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese vezhgohen, ndryshimet ne elementet cilesore nuk do te kapercejne se tepermi qe te kercenojne arritjen e objektivave mjedisore.

Veprimet e sektoreve qe ndikojne ne ujrat dhe objektivat mjedisore mbi ujrat permblihen si me poshte:

- Pozicionimi i veprave infrastrukturore mund te ndikojne ne menyre permanente te drejtperdrejte ose indirect situaten hidrologjike ne nje zone te caktuar duke sjelle edhe situata eko-morfologjike mbi rrjedhen e ujit;
- Rrjedhja e vazhdueshme e substancave te rrezikshme qe rezultojne nga burime te ndryshme ndotese (impakt ne cilesine e ujrave siperfaqesore dhe ato nentokesore, impact potencial mbi ujrat balneare);
- Derdhja e substancave te rrezikshme per shkak te ngjirjeve te jashtezakonshme (impakt potencial direkt, ne distance te larget deri nderkufitar mbi cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesor, impact potencial mbi ujrat balneare);
- Rrezik i larte ekzistent nga permbytjet (aplikimi i zgjidhjeve ndertimore me kete kriter si rrezik i larte) ne zonat qe permbyten ose masa rregulluese ne rrjedhen e ujrave; ndryshime ne situaten hidrologjike ne nje zone te caktuar, perfshire pakesimin ne zonat mbajtese (direct ose ne distance);
- Ndryshimet ne regjimin ujqor te ujrave nentokesore per shkak te ujrave te nderhyrjeve te veprave infrastrukturore (psh tunelet);
- Pozicionimi i strukturave infrastrukturore ne zonat aquifere me ndjeshmeri te larte ose shume te larte mund te kene impact negative mbi burimet ujqore ekzistuese dhe potenciale (direkt, indirekt, nderkufitar);
- Pozicionimi ne zonat e ujrave te mbrojtur te burimeve ujqore (ndikim lokal, potencialisht rajonal dhe nderkufitar).

Shqiperia ka aprovuar Ligjin No. 111/2012 “Menaxhimi i Integruar I Burimeve Ujqore” dhe “Strategjine Kombetare Sektoriale per Furnizimin me Uje dhe Kanalizimet 2014-2040”, “NStrategjine Ndersektoriale per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025” dhe “Planin Kombetar per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025”. Midis te tjerave, keto dokumente percaktojne qe aktivitetet ne uje dhe tokat anash ujrave mund te kryhen vetem nese ato jane bazuar mbi planet e zhvillimit hapesor dhe nuk mund te pozicionohen diku tjeter pa gjeneruar kosto te larta disproporcionale. Pozicionimi i ketyre aktiviteteve mund te ndikojne thelbesisht mbi statusin ekologjik te rrjedhave ujqore dhe te pakesojne zonat e mbajtjes dhe impaktet cumulative mbi biodiversitetin e zones dhe sherbimet e ekosistemeve te zones.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.5. Natyra

Objektivi Mjedisor 6: Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit

Impaktet qe kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe biodiversitetin jane karakteristike gjate fazes se ndertimit ose rindertimit te infrastructures dhe me tej. Ato verehen me teper ne mjedisin local, ndersa ne rastin e projekteve me shtrirje te gjere impaktet ndihen edhe ne nivelin rajonal dhe pergjate kufijve (psh ne migrimin e karnivoreve te medhenj, rruget e migrimit te shpendeve, vijat ujqore te kalimit nderkufitar etj.). Gjate ndertimit ose rindertimit te infrastructures, impaktet jane kryesisht afat-shkurter dhe te kthyeshme (psh ndotje nga zhurmat e sheshit te ndertimit, kafshet largohen prej makinerive te ndertimit, etj.). Pas ndertimit, impaktet jane kryesisht permanente dhe te pakthyeshme per shkak te ndryshimeve ne perdiorimin e tokes (psh nderprerja e rrugeve te migrimit, rritja e zhurmes nga strukturat e zhvilluara ne vend, pengesa ne mjedis – linja elektrike, etj.).

Ndertimi i strukturave te reja dhe rindertimi ose modernizimi i infrastructures ekzistuese mund te rezultojne ne:

- Humbje te zonave te habitatit dhe llojeve te habitatit dhe perfaqesuesve individuale te llojeve te bimeve dhe kafsheve (impact direkt, i perhershem);

- Impact direkt, permanent mbi funksionimin e disa habitateve per shkak te fragmentimit te habitatit;
- Ne rastin e aktiviteteve me shtrirje te gjere ne nje habitat me te rrezikuar, nje impact direct eshte i mundshem mbi biodiversitetin e zones me te ngushte ose te gjere (impakt permanent);
- Kalimet e reja shpesh fragmentojne habitatet e kafsheve te egra dhe nderpresin rruget migratore dhe rrugical e fluturimit ose pengojne migrimin e disa grupeve te kafsheve (vecanerisht te gjitareve dhe amfibeve, nese nje rruge kryqezohet me nje corridor migrimi ose fluturimi, konflikte me me shpendet dhe lakuriqet e nates jane gjithashtu te mundshme), te cilat mund te pengojne ne menyre permanente migrimin e kafsheve individuale midis popullatave individuale dhe te shkaktojne nje renie te biodiversitetit ne disa zona (impact direkt, kumulativ, i larget);
- Shumica e problemeve te migrimin ndodhin ne fazat e ndertimit te infrastrukturave te medha ku nuk ka perkujdesje per rindertimin e kalimeve dhe komunikimeve te shkeputura te habitateve (psh ndertimi i urave te gjelberta). Kjo duhet te merret parasysh kur projektohet dhe ndertohet (impakt direkt, ne distance);
- Ne zonat ku nuk merren masa mbrojtese ekziston mundesia e konflikteve mes infrastructures se ngritur dhe gjitareve gjate levizjeve ditore dhe amfibeve qe levizin gjate sezonit te migrimin (impakt direkt, ne distance); demtime te rregullta dhe te shpeshta mund te shkaktojne gjithashtu renie te permasave te popullatave (impakt direkt, kumulativ, ne distance);
- Zhurma ka impact negative vecanerisht per shpendet dhe gjitaret dhe nuk eshte i pranishem vetem ne distancen me te afert te aktivitetit, por perhapet mjaft me gjere (impact ne distance);
- Rrezatimi ne drejtim te qiellit prej ndricimit te strukturave te ndryshme te infrastrukturave mund te krijojte shqetesim direct ne ciklin jetesor, vecanerisht per kafshet qe jane aktive naten dhe ato qe jane active ne mbremje;
- Pozicionimi i aktiviteteve ne uje ose ne tokat ne krahe te vijave ujore⁴ (qe lejohet per mareveshje me rendesi kombetare dhe qe nuk mund te pozicionohen diku tjeter pa gjeneruar kosto te permasave te medha), mund te krijojne impakte negative permanente dhe direkte per habitatet ujore dhe ato pergjate vijave, vecanerisht kur infrastruktura shtrihet pergjate rrjedhave ujore.

SKZHI II prezanton sfidat kryesore lidhur me mbrojtjen e mjedisit, te cilat jane: (1) nevoja per te krijuar rrjetin ekologjik Natura 2000 per Shqiperine dhe Komunitetin Evropian; (2) ristrukturimin dhe forcimin organizativ te strukturave menaxhuese te zonave te mbrojtura; dhe (3) nevoja per te garantuar zbatim me efektiv te planeve te menaxhimit per zonat e mbrojtura dhe planet e veprimit per llojet dhe habitatet.

Gjate fazes se projektimit dhe sidomos perpara nisjes se fazes se zbatimit te aktiviteteve specifike individuale te Planit duhet te perfshihen masa qe do te lehtësojne ruajtjen e korridoreve migratore te kafsheve dhe ne kete menyre te arrihet objektivi i SKZHI II "Permiresimi dhe forcimi i mbrojtjes se natyres".

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektivi.

Objektivi Mjedisor 7: Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime te konsiderueshme.

Zhvillimet infrastrukturore ne mjediset natyrale perfaqesojne nje humbje permanente te habitateve dhe ndikojne ne menyre negative permanente ne perhapjen natyrale te tipeve te habitateve dhe ato te habitateve te llojeve te bimeve dhe kafsheve, ne cilesine e tyre dhe ne integrimin e habitateve te popullatave. Nese zhvillimi vendoset ne zona me status natyror te mbrojtur, impaktet mund te jene vecanerisht te zgjeruara dhe shkaterruese, pasi ato mund te degradojne ne menyre permanente nivelin e konservimit te mjedisit natyror dhe objektivat e mbrojtjes per zonat e mbrojtura, sic jane ato per pikat e Natura 2000, Zonat me Rendesi Ekologjike (IEAs) dhe vecorite e vlerave natyrore. Vemendje e vecante duhet te kushtohet nese strukturat e infrastructures pozicionohen ne zonat e mbrojtura ku mund te

⁴ Biodiversiteti i larte karakterizohet nga ujrat dhe tokat pergjate tyre te pacenuara. Toka te tilla jane gjithashtu me vlere per shkak te sherbimeve te shumta per ekosistemin (vecanerisht per sherbimet e balancimit: proceset balancuese te ekosistemit, permiresimin e cilesise se ajrit, balancimin e klimes, trajtimin e ujrave, balancimin e erozionit te tokes, zonat mbajtese per ujrat e permbytjeve dhe sherbimet kulturore , psh. rekreacionale).

ndodhin humbje permanente te siperfaqeve te kualifikuara, tipet kyc te habitateve, habitatet e llojeve, impakte mbi integritetin, funksionalitetin dhe kohezionin e zonave. Ketu jane te mundshme edhe impaktet permanente dhe direkte mbi cilesine e vecorive te vlerave dhe te tipeve te tyre per shkak te te cilave eshte bere deklarimi i vecorise. Duke qene se nje pjese e mire e territorit te Shqiperise eshte deklaruar zone me nje status natyror te mbrojtur, ka mjaft mundesi qe ndertimet e reja te kalojne prane ose hyjne ne territoret e ketyre zonave.

Impaktet ne zonat me status natyror te mbrojtur jane te mundshme gjate periudhes se ndertimeve te reja ose rindertimeve te sistemeve te infrastructures dhe ne vijim. Ato jane me te dukshme ne mjedisin local, nderkohe qe per aktivite te zgjeruara, ato mund te ndjehen ne nivel rajonal dhe pertej kufirit (psh, impakti mbi kohezionin dhe integritetin e rrjetit te Natura 2000). Gjate periudhes se ndertimeve te reja ose rindertimeve te sistemeve te infrastructures, impaktet jane kryesisht afat-shkurter dhe te kthyeshem (psh ndotje nga zhurma ne kantierin e ndertimit, turbullimi i vijave ujore). Pas ndertimit, impaktet jane kryesisht permanente dhe te pakthyeshme per shkak te ndryshimeve ne perdorimine tokes (psh, rritje e ndotjes nga zhurmat prej transportit, pengesat ne mjedis, shkaterrimi i habitateve ten je lloji te kualifikuar, etj.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.6. Mbetjet

Objektivi Mjedisor 8: Kompletimi teresor i infrastructures se landfillleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.

Problemet / shqetesimet kryesore qe lidhen me kete sektor jane listuar me poshte:

- Prania e zonave te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar (ndotja e tokes nga aktivite Industriale perpara vitit 1990). Nga 36, jane rehabilituar vetem 5 pika te rrezikshme mjedisore.
- Prania e vend-depozitimeve te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme) te hedhjes se mbetjeve. MZHU po punon per saktesimin e numrit.
- Kapacitet i pamjaftueshem i landfillleve ekzistues/mungesa e tyre (SKMM pozicionin politiken 1 landfill per rajon).
- Menaxhimi i mbetjeve eshte akoma ne nivele te ulta, sisteme grumbullimi miks ka vetem ne qytete. 70% e ish komunave nuk e ofrojne fare sherbimin e mbledhjes se mbetjeve.
- Mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore, mungesa e landfillleve per mbetjet e rrezikshme. Nuk ka landfill te vecanta, trajtim i vecuar behet vetem nga sektori privat.
- Ndarja ne burim e mbetjeve / riciklimi, e cila megjithese eshte kerkese ligjore qe prej vitit 2011, nuk realizohet ne praktike.
- Kuadri ligjor i pergjigjet kerkesave te BE-se, por nuk mund te ndryshoje realitetin per shkak te mungeses ne investime

Zhvillimi i zonave te caktuara mund te cenoje integritetin e shtresave te ujrave nentokesore dhe ndotja me kimikate te rrezikshme mund te kaloje ne shtresat nentokesore. Mund te shkaktojne semundje kancerogjene deri ne largesi te medha prej zonave ne fjale. Pikat e vjetra e te nxehta perbejne rrezik jo vetem per shendetin e njeriut, por krijojne ambient per investime te reja para pastrimit te duhur.

Planet sektoriale mund te parashikojne nderhyrje teknike, rinovime urbane, pra te krijojne kushte per nje rritje ekonomike te qendrueshme. Planet nuk mund te garantojne zhvillime ne keto pika/sheshe. Kriteret e forta mjedisore-shendetore percaktojne zonat e perjashtuara nga zhvillimi urban.

Djegje te mbetjeve ne fushe, perhapja e ndotesve nepermjet ajrit konsiderohet si nje rrezik serioz per shendetin, gjegje qe krijon rreziqe potenciale per shendetin e banoreve lokale. Rrjedhjet e mbetjeve nga fusha ndotin ujerat siperfaqesore te lumenjve qe kalojne prane. Pamje e shemtuar vizive e territorit qe ndikon ne imazhin e tij te pergjithshem dhe terheqes per aktivitetet, vizitoret dhe banoret. Mbetjet e ketyre zonave

depozitohen ne lumenj ose ne ane te rrugeve te cilat pastrohen nga ujrat dhe ne kete menyre zhvendosen ne nje pjese tjeter toke dhe ne fund ne rrjedhjet ujore.

Plani synon eliminimin e venddepozitimeve te mbetjeve pergjate lumenjve si dhe mbulimin e venddepozitimeve te hapura dhe perdorimin e tyre si hapësira te gjelbra

Nuk ka zbatim te direktives se BE per landfillet. Ka efekt te drejtperdrejte ne zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e pergjithshem ekonomik te vendit. Ka dhe nje efekt te drejtperdrejte ne aktivitetet turistike dhe ekonomike te vendit.

Plani parashikon rritjen te numrit te landfilleve dhe promovim te incinerimit. Ne qytetet bregdetare eshte e domosdoshme te ndertohen edhe pika per perpunimin e mbetjeve pasi ndotja eshte nje nga shkaqet kryesore qe ul cilesine e mjedisit ne qytetet kryesore.

Nevoja dhe investime te shtuara per landfille, nga menaxhimi jo i diferencuar i mbetjeve. Nuk kursehen hapësira dhe ka impakte negative ne mjedis mungesa e infrastruktures per grumbullimin e diferencuar te mbetjeve (konteniere), nxitja e riperdorimit, riciklimit dhe rikuperimit. Nga Zonat rurale qe nuk mbulohen me sherbim nje sasi e konsiderueshme mbetjesh qarkullojne ne rretin hidrik duke krijuar nje potencial ndotes, duke ndikuar keshtu vecanerisht ne degradimin e zonave te mbrojtura bregdetare dhe ulur keshtu aftesine e tyre ripertesese. Ndikim tjeter negative eshte edhe degradim i peisazhit dhe mjedisit. Shumica e ish komunave (sot njesi administrative), rreth 70% e tyre, nuk e ofrojne fare sherbimin e mbledhjes se mbeturinave. Ndertesat e shumta informale nuk kane mbledhje te rregullt te mbetjeve te ngurta.

Plani parashikon ngritjen e infrastruktures se duhur per trajtimin e mbetjeve te ngurta dhe bashkete duhet ta konsiderojne kete nje prioritet me nisjen e planeve te pergjithshme vendore. Strategjite ne Infrastrukture dhe perpunim te Mbetjeve duhet te ndermerren nga ministrite e linjes dhe NjQV- te.

Rrezik potencial per shendetin nga hedhja e mbetjeve te rrezikshme (MRR) dhe atyre klinike ne zona te pacaktuara. Shkarkimi i MRR ne uje, ajer ose toke shkakton rreziqe per shendetin e njerezve dhe mjedisin, sjell ndotjen e tokes dhe ujerave nentokesore pastrimi i te cilave kerkon kosto te medha. Hedhja e MRR ne kanale demton sistemin e kanalizimeve dhe ve ne rrezik funksionimin e impianteve te trajtimit te bimeve. MRR ne skrap metali ose materiale te tjera te ricikluara shkakton rreziqe mjedisore dhe te shendetit ne industrine e riciklimit

Plani parashikon ngritjen e landfilleve industriale rajonale

Aktivitetet e riciklimit kufizohen te sektori informal dhe sektori privat zhvillon mbledhjen e pjeseve te riciklueshme te mbetjeve jo nepermjet sistemit.

Plani parashikon riciklimin perkrah rritjen se kapacitetit te landfilleve. Gjithashtu rekomandohen masa dhe programe per riciklimin e mbetjeve te cilat do te kishin nje impakt ne zgjatjen e perdorimit te landfilleve duke siguruar edhe perfitim ekonomik. Strategjia e menaxhimit te mbetjeve duhet te perfshij dhe mundesite e incentivimit te riciklimit nga konsumatorët si dhe krijimin e zonave te dekompozimit te mbetjeve organike ne cdo zone rurale per krijuar lende te pare per industrine bujqesore per nje ekonomi ciklike.

Problem te tjera qe shfaqen ne kete sektor jane: mosrealizimi i objektivave te synuara ne dokumentat strategjike dhe afatet perkatese, dhe gjetja e zgjidhjeve te perkohshme qendrore, rajonale, vendore qe ndikojne negativisht mjedisin.

Ne kete kuader, Plani duhet te percaktoje qarte standartin e detyrueshem sektorial te sherbimit qe imponon me tej rregullime financiare ne funksion te mbrojtjes se burimeve dhe zhvillimit te turizmit

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.7. Ndotja prej zhurmes

Objektivi Mjedisor 9: Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe perafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Ne zona individuale pritet nje nivel me i larte ndotjeje mjedisore gjate fazes se ndertimit dhe me tej gjate fazes se operimit. Per kete, masat zbutese do te duhet te realizohen gjate fazes se ndertimit, vecanerisht mbikqyrja e shkarkimeve te pershkruara prej makinerive te ndertimit, vendosja e nje kohe te limituar per ndertimin dhe nese nevojitet zbatimi i masave per te parandaluar zhurmen te rrethimit ne mjedis.

Impaktet gjate fazes operacionale do te jene afat-gjate. Si rregull, projektet me shtrirje te gjere ose si korridore (rruge, linja tubacionesh, shtylla elektrike, etj.) nenkuptohet kane impakt me te madh mbi mjedis dhe ne menyre direkte pergjate korridoreve, por ne te njejten kohe mund te zbuten me ridrejtimin e aktiviteteve ato bejne te mundur te pakesojne impaktet locale sidomos aty ku densiteti i popullsisë eshte i larte.

Ne perputhje me legjislacionin mbi mbrojtjen nga zhurmat, kushtet e meposhteme mund te aplikohen gjate fazes se operimit te strukturave te reja ne infrastrukture:

- Nje burim i ri zhurme nuk duhet te prodhoje ndotje pertej kufirit te lejuar te zhurmes ne mjedis;
- Nje burim i ri zhurme nuk duhet te rris ndotjen nga zhurma, ne nje zone ku zhurma ishte tashme pertej kufirit te lejuar, perpara se te te vendosej ky aktiviteti i burimit te ri;
- Masat e mbrojtjes nga zhurma duhet te garantojne parandalimin dhe pakesimin e zhurmes qe vjen nga perdorimi ose operimi i nje burimi ne mjedis.

Nga aspekti i mbrojtjes prej zhurmave, keto masa mbrojtese te rreferuara ne legjislacion duhet te perdoren per te pakesuar ndotjen nga zhurmat ne te gjitha aktivitetet e prishme per te ulur dhe mbajtur me poshte se niveli ligjor i percaktuar. Zbatimi i masave te metejshme shtese per mbrojtjen nga zhurmat do te jete i nevojshem ne zonat e qendrave te medha urbane dhe korridoret e lidhjeve te infrastructures.

Politikat sektoriale per masat e veprimit do te bejne te mundur gjithashtu indirect lehtesimin e situates ekzistuese qe do te rezultojne ne pakesimin e ndotjes nga zhurmat ne zonat kryesore hub te transportit, ne rrjetin e autostradave dhe ne qendrat kryesore urbane (Tirana, Durres, Vlora, Korca).

Rritje e ndotjes nga zhurmat pritet ne afersi te aeroporteve (Rinas, Kukes dhe aeroporti i jugut), vecanerisht nese rritet trafiku ajror.

Veprimet me te rendesishme ne Plan, nga aspekti i mbrojtjes se mjedisit nga zhurmat jane ato aktivitetet qe garantojne pakesimin e shkarkimit te zhurmes, sic jane modernizimi i mjeteve dhe i vete infrastructures dhe teknologjise si dhe masat per pakesimin e impaktit te zhurmes ne mjedis. Veprime qe influencojne indirect ne riorientimin e rrjedhes se trafikut ne korridoret e transportit te distancave te gjata dhe ne mjedisin urban (transporti public) jane gjithashtu te rendesishme.

Ne pozicionimin e veprimeve mbi infrastrukturen sipas sektoreve te zhvillimit ne hapësire, zgjidhjet e pergjithshme dhe teknike do te duhet te sigurohen te tilla qe garantojne se ndotja nga zhurmat nuk e tejkalon kufirin e lejuar. Gjithe masat zbutese qe kerkohen burojne nga legjislacioni dhe synimet jane te vendosura ne SKZHI-II.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.8. Popullatat dhe asetet materiale

Objektivi Mjedisor 10: Permiresimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.

Ne vijim te impakteve mbi shendetin human, arritjet e ketyre objektiveve influencojne gjithashtu konsiderueshem situaten ekonomike te njerezve dhe asetet materiale qe ata kane ne dispozicion. Gjithashtu, ato kane sinerji te rendesishme pasi synojne te kufizojne rritjen e mbipopullimit, kerkojne perdorim ne rritje te zgjidhjeve mbi ofrimin e sherbimeve dhe infrastructures, hapësires dhe energjise, si edhe te efekteve te demshme mbi asetet materiale per shkak te ekspozimit te tyre ne mjedis te ndotura. Impaktet do te jene pozitive, permanente dhe rajonale.

Sipas SKZHI-II, objektivat kryesore mbi popullsinë dhe asetet materiale jane (i) Mundesi me te medha dhe cilesi me te mire te arsimimit; (ii) Nje sistem kujdesi shendetesor me i forte dhe me i aksesueshem; (iii)

Zgjerimi i mundesive per punesim; (iv) Forcimi i sistemit te sigurimeve shoqerore dhe mbrojtjes sociale; (v) Krijimi i nje shoqerie gjithepershires; (vi) Garantimi i barazise gjinore; (vii) Fokus me i madh tek artet dhe kultura; (viii) Forcimi i rolit te sporteve

Per sa i takon problemeve kryesore qe lidhen me ceshtjet e mireqenies, sigurise dhe shendetit, ne menyre te permbledhur ato kane te bejne me aksesimin e trafikut dhe transportit ne zonat urbane dhe rurale, lidhur ngushte me levizshmerine drejt tregjeve dhe ruajtjen e lidhjeve ne komunitet. Nderkohe komunitetet lokale e kane sfiden me te madhe me ruajtjen e situates social-ekonomike (perfshire bujqesine, hortikulturen, akuakulturen, pyjet, sherbimet utilitare, edukimin etj.).

Zhvillimet e parashikuara ne Plan detyrimisht qe do te shkaktojne me shume trafik, me shume emetime, me shume zhurme dhe me shume trysni mbi burimet natyrore. Per te patur nje zhvillim te qendrueshem Plani parashikon, nder te tjera edhe zhvillimin e sistemeve te trajtimit te mbetjeve dhe te ujerave te zeza. Ne kete kendveshtrim problemet qe shkaktohen nga menaxhimi i dobet i ketyre sistemeve ka gjasa te zvogelohen.

Nder rreziqet dhe shkaqet e tyre mund te permendim:

- Rritjen e nivelit te zhurmave dhe uljen e cilesise se ajrit, qe shkaktohen nga shtimi i trafikut, rritja e aktiviteteve urbane dhe shtimi i zhurmave nga aktivitetet e sherbimeve ne komunitet;
- Uljen e cilesise se ajrit qe shkaktohet nga trafiku i renduar;
- Cilesia e ulet e ujit te pijshem e shkaktuar nga pakesimi i burimeve ujore per shkak te keqmenaxhimit te tyre si dhe per shkak te rritjes se ndotjes dhe eutrofikimit
- Rritja e sasise se mbetjeve ne vendet e paautorizuara qe vjen si pasoje e keqmenaxhimit te mbetjeve te ngurta dhe mungeses se ndergjegjesimit.
- Zhvillimet e reja ne qendrat urbane dhe industriale do te sjellin rritjen e numrit te banoreve dhe te perdoruesve te rrugeve, duke sjelle keshtu nje rrezik real per sigurine e njerezve.

Fokusimi ne zhvillimet infrastrukurore qe i pergjigjen realizimit te qellimeve dhe objektiveve perkatese, kryesisht per t'i sherbyer rritjes se pritshme te numrit te vizitoreve ne zonat perkatese, mbarat me vete rrezikun qe komunitetet dhe vendbanimet ekzistuese mund te neglizohen nga pikepamja e sherbimeve komunitare. Nderkohe qe zhvillimi i pergjithshem social-ekonomik pritet qe te kontribuojne ne rritjen e mireqenies se njerezve, ekziston rreziku qe rritja ekonomike te kete nje shperndarje te cekuilibruar.

Nder rreziqet dhe shkaqet e tyre mund te permendim:

- Mungesa e transportit dhe levizshmerise e shkaktuar nga humbja e lidhjeve me token bujqesore, plazhet dhe sherbimet sociale, si dhe nga nje transport public i pamjaftueshem
- Prishja e cilesise se jetes qe vjen si pasoje e zhvillimeve te reja te cilat demtojne menyren tradicionale te jeteses dhe sjellin rritje te kostove baze te jeteses.

Ndergjegjesimi i njerezve mbi problemet mjedisore nuk rezulton automatikisht me ndryshimin e sjelljeve te tyre. Duke dhene informacione, rritur ndergjegjesimin, dialogimin me te gjitha palet e interesuar dhe me perfshirjen e publikut ne proceset vendimarrese per politikat e propozuara do te kontribuojne se tepermi ne ndryshimin e modeleve te sjelljes persa i takon zgjidhjeve te qendrueshme, gje qe eshte theksuar se tepermi edhe ne udhezimet strategjike te Planit Kombetar Mjedisor te Veprimit.

Plani ofron zgjidhje qe kane te bejne me mobilitete te qendrueshme alternative si eshte rasti i trafikut te bicikletave qe klasifikohet midis menyrave me te pershtatshme te transportit ne terma mjedisor dhe te shendetit. Ne nivel kombetar ky perefirim me ane te sistemit te rrugeve per bicikletat mund te lehtesoje transferimet ne distancat e zakonshme te levizjeve neper qytete dhe zonat fushore dhe bregdetare ne distance te shkurtera dhe per rekreacion ne distance te gjata. Krijimi i rrugeve te bicikletave dhe rrugicave te marshimeve me ane te aksesimit te pershtatshem ne qendrat e rekreacionit do te kishte nje impakt pozitiv ne shendetin human (impakt lokal).

Sa i takon përhapjes gjeografike të zonave të banuara në Shqipëri, veprimet e paraqitura në Plan do të sjellin zonat e largëta me afër (në kohë dhe hapësirë) me qendrat kryesore dhe vecanerisht me tregjet dhe shërbimet. Ky është impakt pozitiv, rajonal dhe permanent.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këto objektiv.

9.1.9. Trashëgimia kulturore

Objektivi Mjedisor 11: Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe vecorive të zonave dhe strukturave të trashëgimise kulturore.

Zhvillimet e infrastruktures mund të krijojnë impakte direkte në njësi dhe zona të trashëgimise kulturore gjatë fazës së ndërtimit dhe më tej të operimit si rezultat i efekteve të mëposhtme:

- Degradimi i vecorive të peisazhit përreth njësive të trashëgimise kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshem);
- Demtimi i strukturave të trashëgimise kulturore (impakt direkt, i pakthyeshem);
- Shkatërrim i mbetjeve arkeologjike gjatë fazës së ndërtimit (impakt direkt, lokal, i pakthyeshem);
- Vibrime që mund të shkaktojnë demtime të strukturave të trashëgimise kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshem);
- Clirime gazrash ndotes që bëjnë pjesë në kontribuimin e shirave acid dhe që shkaktojnë demtime të strukturave të trashëgimise (impakt indirekt, kumulativ, në distancë).

Duke qenë se Shqipëria ka një diversitet të madh të trashëgimise kulturore, në terma kompozimi dhe përhapjeje në të gjithë vendin, gjë që ka të ngjare që ndërtimet e reja të infrastruktures do të përziejnë në këto zona, vecanerisht me peisazhin kulturor, peisazhin historik, trashëgimie arkitekturore dhe zonat e tyre të influencës si edhe pikat arkeologjike. Pozicionimi i infrastruktures sipas sektoreve do të ndryshojë në mënyrë permanente përdorimin e hapësirës në këto zona. Për këto, duhet të zbatohen masa të përshtatshme për të ruajtur vecoritë e zonës së trashëgimise kulturore. Nga aspekti i ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (psh germimet). Kerkime paraprake arkeologjike në plan të gjere do të duhet të kryhen, rezultatet e tyre do të duhet të merren në konsideratë kur të pozicionohen strukturat e infrastruktures dhe masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike do të duhet të zbatohen.

Në vijim të impakteve direkte permanente, zbatimi i veprimeve të Planit mund të ndikojë gjithashtu në trashëgimie kulturore në mënyrë indirekte, dmth duke përkeqësuar vecoritë e peisazhit në mjedisin përreth njësive të trashëgimise kulturore, vibracionet mund të shkaktojnë demtime në strukturat e trashëgimise kulturore, dhe shkarkimet e gazeve që janë përberes të shirave acide mund të shkaktojnë dëme në strukturat e monumenteve. Për më tepër në efektet indirekte, impakti i gazeve mund të jetë kumulativ dhe të ndikojë në distancë të mëdha.

Gjatë fazës së operimit, këto veprime mund të kenë një impakt të drejtperdrejte pozitiv mbi trashëgimie kulturore. Arritja me lehtë tek zonat me rëndësi historike dhe kulturore do të rezultojë në rritjen e numrit të vizitoreve. Nga ana tjetër, një impakt pozitiv i drejtperdrejte mund të kthehet shpejt në impakt negativ. Me shumë vizitore mund të prodhohen me shumë mbetje dhe të rritin ndotjen akustike.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këto objektiv.

9.1.10. Peisazhi

Objektivi Mjedisor 12: Garantimi i ruajtjes së peisazheve të vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peisazhi me cilësi të lartë.

Përcaktimi i impaktit mbi cilësinë e peisazhit, buron kryesisht nga vecoritë vizive të hapësirës dhe nga elementet karakteristike të peisazhit që janë të pranishme në këto hapësirë. Peisazhi cenohet me shumë nga infrastruktura që shtrihet në zona të hapura, ku impaktet janë më të dukshme për shkak të një niveli të lartë shtrirjeje (impakte të përheshme, të pakthyeshme. Ndikimi është vecanerisht i lartë në rastin e një

nderhyrjeje infrastrukture ne zona me peisazh te jashtezakonshem, apo me tipare te vecanta, si dhe ne zona peisazhistike me elemente natyrore te mbrojtur, te cilet mbartin nje kuptim te rendesishem simbolik.

Impaktet mbi vecorite peisazhistike te zonave mund te perkufizohen si direkte, kumulative, indirekte dhe te dobeta. Strukturat infrastrukture ne hapësire, behen elemente te peisazhit dhe pjese perberese e tij. Keshtu qe, sistemimi i ketyre strukturave duhet te behet ne perputhje me tipologjine ekzistuese te peisazhit. Marrja ne konsiderate e vecorive natyrore dhe topografise se zones ku parashikohet te zhvillohet projekti, do te reduktoje fragmentimin e peisazhit.

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.11. Konkluzion mbi vleresimin

Tabela 9-3 me poshte paraqet vleresimin e impakteve mbi zbatimin e Planit bazuar ne realizimin e objektivave mjedisore, te paraqitura per secilin veprim.

Tabela 9-3 tregon se impaktet mbi objektivat mjedisore mund te ndodhin gjate zbatimit te secilit prej veprimeve individuale (nivele A, B dhe C), nderkohe qe nuk u pa e nevojshme te vleresohej me graden D (veprimi ne kundërshtim te plote me objektivat mjedisore). Ne pergjithesi, u vu re qe me ane te pozicionimit te pershtatshem te aktiviteteve hapësimore dhe duke ndermarr gjithë masat zbutese, te gjithë grupet e veprimeve jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor. Ne perputhje me gjetjet, jane propozuar masa zbutese te pergjithshme dhe specifike ne Seksionin 10.

Gjate zbatimit te veprimeve, priten te ndohin impakte pozitive dhe negative. Impaktet positive priten per ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe per popullatat dhe asetet materiale. Vleresimi i rezultateve tregon se nuk do te kete impakte mbi faktoret klimatike duke konsideruar qe mjetet e transportit do te vijojne te rinovohen ne te ardhmen edhe me tej, gje qe do te sjelle si pasoje permiresim te cilesise se ajrit dhe cilesise se shendetit human, midis te tjerave. Per me tej ne pjesen positive te impakteve mbi popullaten dhe asetet materiale do te vije si rezultat i zbatimit te infrastructures ne pergjithesi qe do te beje te mundur pakesimin e kohes se udhetimit, sigurine ne levizje, perafrimin me tregjet dhe qendrat kryesore urbane dhe sherbimet publike ne pergjithesi.

Pergjithesisht, shumica e impakteve negative jane te lidhura me fazen e planifikimit (pozicionimi i infrastructures ne hapësire dhe pergatitja e kushteve teknike te pershtatshme), pasi Shqiperia ka vecori te theksuara diverse dhe te shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peisazhi qe mund te ndikohen konsiderueshem prej zhvillimeve te infrastructures, sidomos atyre me shtrirje te gjere dhe korridoreve sipas sektoreve (transport, energji, uje, etj.). Impaktet negative shfaqen ne fazen e planifikimit prej aspekteve te perdorimit te tokes, efekteve ne uje, natyre (si biodiversiteti edhe zonat me status te mbrojtur), trashegimine kulturore dhe peisazhin. Keto impakte do te kerkojne krijimin e nje programi bashkekohor mbi masat zbutese dhe nje zbatim te pershtatshem te ketyre masave.

Impakte negative mbi shendetin human mund te ndodhin per shkak te rritjes se ndotjes nga zhurmat dhe impaktet ne cilesine e ajrit, vecanerisht ne zonat me densitet te larte banimi ku do te perqendrohen edhe nje seri veprimesh ne territory te ngushte dhe kjo do te ndikojte kryesisht ne fazen e zbatimit te projekteve specifike.

9-3_Prezantimi i perputhshmerise se objektivave mjedisore me projektet strategjike individuale te Planit

Projekte Specifike Objektivat Mjedisore	Cilesia Urbane								Cilesia e Jeteses				Ekonomia										Turizmi			
	PCU1	PCU2	PCU3	PCU4	PCU5	PCU6	PCU7	PCU8	PCJ1	PCJ2	PCJ3	PCJ4	PE1	PE2	PE3	PE4	PE5	PE6	PE7	PE8	PE9	PE10	PTu1	PTu2	PTu3	PTu4
EO1 – Toka (Menaxhim i qendrueshem i tikes) – Vleresimi i pergjithshem	B	A	A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	C	C	A	C	C	C	C	A	A	C	A	A	C	C
EO2 – Toka (Shfrytezimi i burimeve natyrore) – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	B	A	B	A	C	C	B	B	B	C	C	C	C	C	C	C	C	A	C	A	A	C	C
EO3 – Ajri– Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A	B	B	A	A	C	C	C	B	A	B	A	A	B	B
EO4 – Faktoret Klimaterike – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
EO5 – Uji– Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	C	C	B	A	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	A	C	C	C	C	C
EO6 – Natyra (Ruajtja e Biodiversitetit) – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A	B	B	A	A	A	A	C	C	A	C	A	A	A	C
EO7 – Natyra (Ruajtja e zonave me status mbrojtje te natyres) – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
EO8 – Mbetjet – Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	A	C	C	C	C	C
EO9 –Zhurmat – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	B	A	B	A	B	B	B	B	A	B	B	A	A	B	B	C	A	A	C	A	A	C	B
EO10 –Popullsia dhe Asetet Materiale – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A	A	C	A
EO11 – Trashegimia Kulturore – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A	A	C	A	A	C	B
EO12 – Peisazhi – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	B	A	A	A	A	C	A	A	C	A	A	C	C

Projekte Specifike Objektivat Mjedisore	Transporti													Mjedisi								
	PTr1	PTr2	PTr3	PTr4	PTr5	PTr6	PTr7	PTr8	PTr9	PTr10	PTr11	PTr12	PTr13	PM1	PM2	PM3	PM4	PM5	PM6	PM7	PM8	PM9
EO1 – Toka (Menaxhim i qendrushem i tikes) – Vleresimi i pergjithshem	B	C	C	C	C	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	C	C	C	A	C
EO2 – Toka (Shfrytezimi i burimeve natyrore) – Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	B	C	C	C	A	B
EO3 – Ajri– Vleresimi i pergjithshem	B	B	B	B	B	C	C	C	B	C	B	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A
EO4 – Faktoret Klimaterike – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	B	B	B	B	B	B	A	A	A	A	A	A	A	B	B	B	A	A
EO5 – Uji– Vleresimi i pergjithshem	B	C	C	C	C	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C	C	A	A
EO6 – Natyra (Ruajtja e Biodiversitetit) – Vleresimi i pergjithshem	C	A	A	B	C	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	C	A	C	C	C	A	A
EO7 – Natyra (Ruajtja e zonave me status mbrojtje te natyres) – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	B	B	B	B	B	B	A	A	A	A	A	A	A	B	B	B	A	A
EO8 – Mbetjet – Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	C	B	B	B	A	A
EO9 –Zhurmat – Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
EO10 –Popullsia dhe Asetet Materiale – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	B	B	B	B	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
EO11 – Trashegimia Kulturore – Vleresimi i pergjithshem	A	C	B	B	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
EO12 – Peisazhi – Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	C	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	C	C	C	A	A

Legjenda:

- A jo impakt/ impakt pozitive
- B impakt i parendesushem
- C impakti eshte i parendesishem pasi zbatohen masat zbutese

9.2. Impaktet Kumulative

Impaktet mjedisore kumulative percaktohen ne kete Raport si nje kombinim i impakteve te zbatimit te veprimeve te Planit ne aspekte te ndryshme te mjedisit.

Ne zbatimin e veprimeve te Planit, impaktet mjedisore cumulative variojne sipas aspekteve individuale te mjedisit.

Kur vleresohen impaktet mbi token, ajrin dhe faktoret klimatike, impaktet cumulative te zbatimit te veprimeve te Planit shprehen si shuma e impakteve te te gjitha masave, si te tilla ne vleresimin e impakteve cumulative mbi:

- token, zona toke bujqesore dhe e pyjeve e fragmentuar per shkak te integritimit te strukturave te infrastructures se re qe kombinohen;
- asetet minerale, shkalla e riciklimit te gjenerimit te mbetjeve ndertimore gjate fazes se ndertimit dhe rindertimit qe kombinohen;
- ajrin, shkarkimet e ndotesve qe pasojne zbatimin e masave qe kombinohen; dhe
- faktoret klimatike, shkarkimet e gazeve sere qe pasojne zbatimin e masave qe kombinohen.

Nga aspekti i impakteve mbi ajrin dhe faktoret klimatike, impaktet cumulative si shume e impakteve te te gjitha veprimeve te Planit jane te rendesishme per realizimin e objektivave mjedisore te percaktuar per sektoret e Shqiperise per 2030 ne lidhje me:

- menaxhimin e mbetjeve te ndertimit;
- shkarkimet tavane te ndotesve dhe
- sasia vjetore me e larte e shkarkimit te gazeve sere.

Kur vleresohen impaktet mbi ujin, natyren, trashegimine kulturore dhe peisazhin, impaktet cumulative zakonisht nuk mund te shprehen si nje shume e impakteve te te gjitha veprimeve per te arritur synimet e Planit. Kur vleresohen impaktet kumulative ne aspektet e permendura me siper, karakteristikat e nje impakti individual qe kontribuon ne ne impaktet cumulative jane shume te rendesishme. Keto jane pergjithesisht karakteristika ne te cilat impaktet ndryshojne njeri nga tjetri sipas vendit (impakt direkt dhe ne distance) dhe kohes (afat-shkurter, afat-mesem dhe afat-gjate, perkohesisht dhe permanent) te impaktit.

Kur vleresohen impaktet mbi shendetin human, impaktet cumulative te zbatimit te veprimeve te Planit shprehen sin je kombinim i impakteve qe kontribuojne ne shendetin dhe mireqenien e njerezve dhe zakonisht referohen per:

- reduktimin e ekspozimit ne nivelet e tejkaluara te zhurmes;
- reduktimin e ekspozimit ne nivelet e tejkaluara te ajrit te ndotur ne mjedis; dhe
- masat qe lehtesojne veprimtari shlodhese dhe rekreative ne nje mjedis te shendetshem per distanca te shkurtera, vecanerisht gjate shkembimeve ditore (impaktet u vleresuan midis popullates).

Kur vleresohen impaktet mbi popullaten dhe asetet materiale, impaktet cumulative te zbatimit te veprimeve ne Plan shprehen sin je kombinim i impakteve te ndryshme qe ndikojne ne hapesiren e tyre te jeteses dhe ne jeten e tyre. Masat per te arritur synimet e Planit jane positive nga aspekti i impakteve mbi popullsine dhe asetet materiale, nese impaktet cumulative te tyre kontribuojne ne arritjen e kohezionit social, sigurine dhe qendrueshmerine.

9.2.1. Impaktet Kumulative te Projekteve Strategjike

Ne kete Seksion eshte paraqitur nje analize qe lidhet me vleresimin e impakteve kumulative te projekteve strategjike te Planit. Keto projekte jane grupuar sipas natyres se ngjashme te tyre dhe jane analizuar nen kendveshtrimin e elementeve me te rendesishem dhe me te ndjeshem mjedisore.

Nga ana tjetër, vleresimi i impakteve është bërë duke i analizuar ato (impaktet) sipas një liste kriteresh, dhe për secilin kriter është paraqitur dhe analizuar edhe statusi i secilit impakt në përputhje me kriterin përkatës.

Lista e grup-projekteve të Planit jepet në Tabelën 9-4 më poshtë:

9-4_Lista e grup-projekteve të Planit

Objektiva Strategjike	Projekti	Kodi
OS 1: Zhvillimi i Qendrueshëm Ekonomik	Ngritja e infrastruktures për akomodimin e cluster-ave (fasoneri dhe mode, përpunimi i drurit në zonën Nikel – Kamez / UBT, Pol Kreativ (Arti) në Kinostudio	PE1 PE2 PE3
	Rigjenerimi i zonave industriale (Kombinati dhe ish-uzina e autotraktoreve)	PE5 PE6
	Projekti “Stadiumi i Ri Kombëtar” dhe hapësirë aktivitetesh sportive / artistike masive	PE7
	Krijimi i një “cluster” bujqësore që do të shërbejë si platforme për rrjetin e fermerëve dhe investime në infrastrukture (kanale / rezervuare / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave të grumbullimit)	PE8 PE9 PE10
OS 2: Permiresimi i Cilesise Urbane / Rurale	Rigjenerimi i Qendres së qyteteve / fshatrave (Vore, Shijak, Sukth, Kamez, Ndroq, Maminas, Preze dhe 10 qendrave të zonave rurale) dhe Projekte Pilot (kompleks banimi mik, Kopshte Urbane për qellime “bujqësore”) dhe Permiresimi i hapësirave sportive dhe për ecje dhe permeabilitetit në njesite urbane	PCU1 PCU2 PCU3 PCU4 PCU5 PCU6 PCU7
	Projekt Pilot për integrimin dhe urbanizimin e zonave informale (Kenete / Laknas / Kamez)	PCU8
	Kompleks Spitalor Kombëtar/ Rajonal në Vore	PCJ1
	Projekt Pilot për trajtimin e strehimit dhe hapësirave për komunitetet e marxhinalizuara	PCJ3
	Projekt pilot për permiresimin e eficientes energjitike në godina të para viteve 90’	PCJ4
OS 3: Permiresimi i Infrastruktures së Transportit dhe Mobilitetit në Rajon	Rigjenerimi i hekurudhës Tirane-Vore-Durrës me degezim Rinas	PTr1
	Terminali i Multimodal Rajonal (Tirane, Durrës, Vore)	PTr2 PTr3 PTr4
	Segmente të infrastruktures rrugore (Unaza lindore e Tiranës, Vore-Durrës, Vore-Fushe Krujë - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Krujë, Vore – Ndroq, Ndroq – Kavaje, Bajpasi Vaqarr – Arbane – Petrele, Shkozë - Porto Romano	PTr5 PTr6 PTr7 PTr8 PTr9 PTr10
	Linja model e transportit publik Tirane-Durrës	PTr11
	Sistemi rrugor për levizjen me bicikleta dhe kembësore qytetas dhe pika shpërndarje për bicikletat	PTr13
OS 4: Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se	Rigjenerimi i lumenjve (Erzen, Terkuza, Lana) dhe masa për mbrojtjen nga rreziku i përmytjeve, përfshirë hapësirat urbane	PM1 PM2 PM5

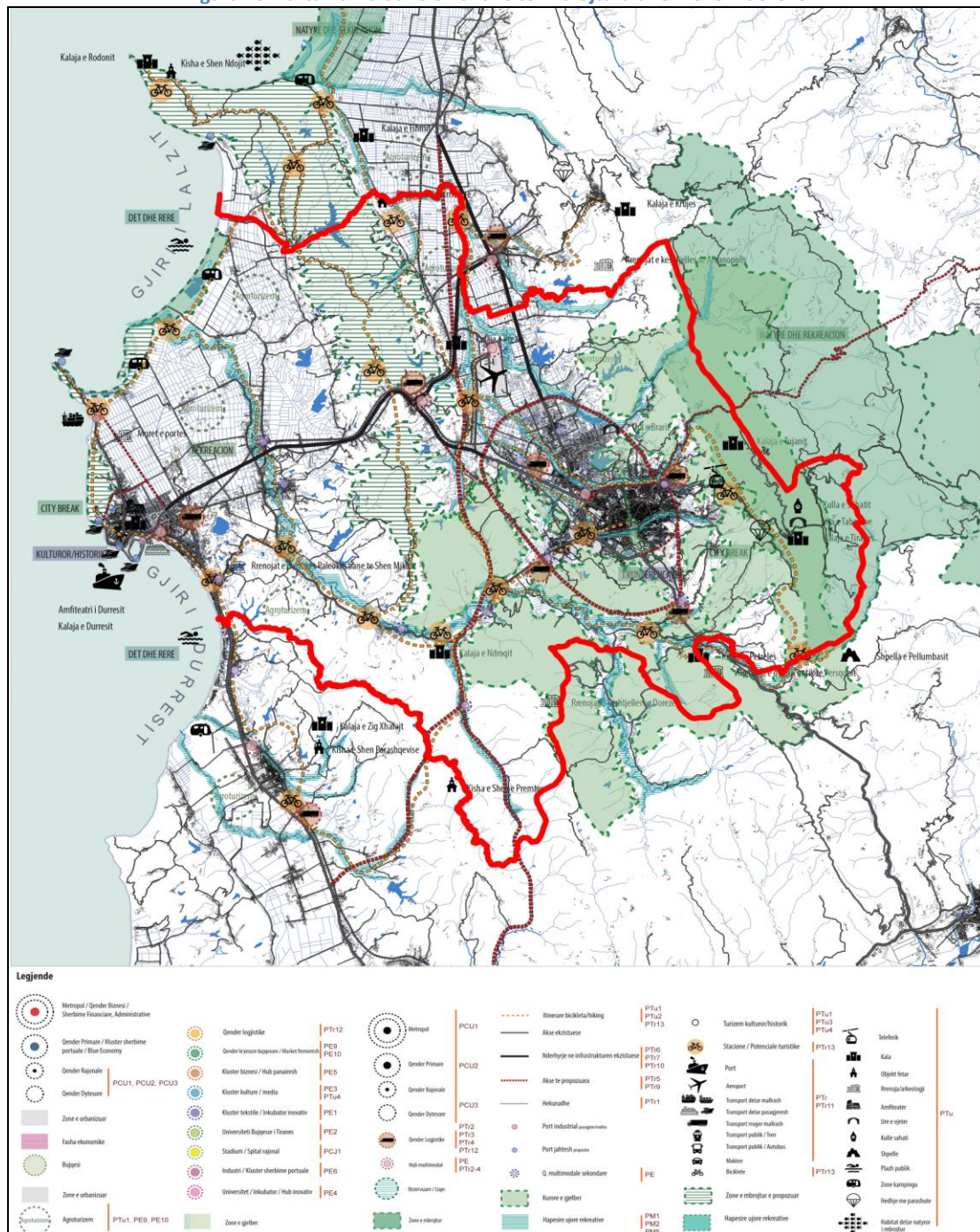
Objektiva Strategjike	Projekti	Kodi
Mjedisit Natyror		PM6
	Pyllezim i kodrave me rrezik rreshqitje	PM3
	Kanalizime ne zonat bregdetare (Plepat-Golem dhe Apollonia-Iliria)	PM4
	Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	PM7
	Projekt per riciklimin dhe Qendrat e Transferimit per ne incinerator/ landfill	PM8 PM9
	Projekt Pilot ne turizem: "Itinerar Kulturor Rajonal" (Pellumbas, Petrele, Arbane, Peze, Preze, K. Rodonit) Sportet e Aventures ("mountain bike", pergjate lumit Erzen (10 km))	PTu1 PTu2
	Zhvillimi i nje pazari historik ne Durres ku mund te tregtohen punime artizanale/ souvenir	PTu3
	Pol kulturor - Krjiimi i nje zone te re e cila do te sherbeje si pol kulturor rajonal. Vendosja e strukturave te rendesise kombetare si opera/ teater/ biblioteka/ salla koncertesh	PTu4

Kjo analize kumulative fokusohet ne impaktet mbi elementet e mjedisit si me poshte:

- **Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret**, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:
 - Transporti
 - Portet
 - Zhvillimi Urban
 - Turizmi

Fillimisht, nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur (Figura 29).

Figura 29-Harta Kumulative e Zonave te Mbrojtura dhe Biokorridoreve

Burimi: AKPT

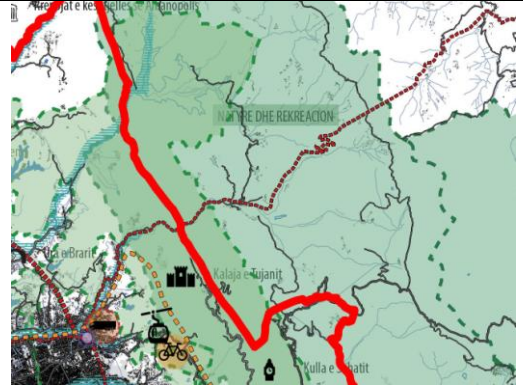
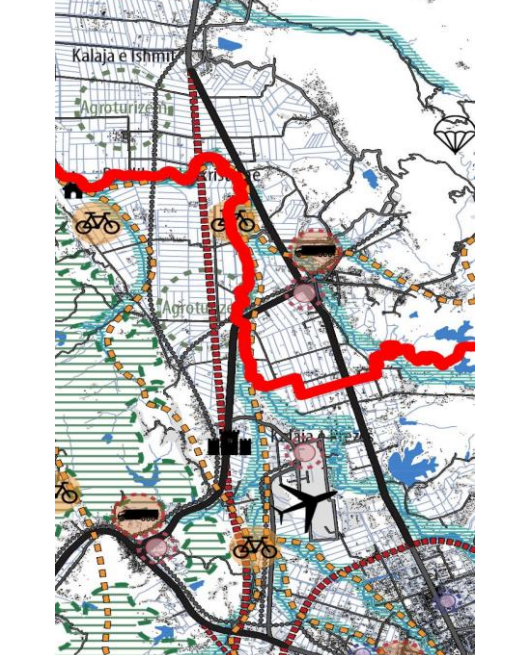
Bazuar ne hartën e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-5 me poshte:

9-5_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensiononi nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PE7 Projekti "Stadiumi i Ri Kombetar" dhe hapësire aktivitetesh sportive / artistike masive	!	-	>	IR	0	?	P	C	Kjo mase pritet te kete impakte te uleta negative tek biokorridoret qe mund te jene pozicionuar ne zonen ku do te ndertohet kjo strukture. Impaktet jane afatshkurtra dhe te pakthyeshme. Ndoshtia e impakteve varet nga zbatimi i marreveshjeve qe lidhen me ndertimin e struktures. Impaktet jane paresore dhe kumulative.	Stadiumi si vendodhje dhe projektim duhet te jete ne harmoni me standartet mjedisore duke aplikuar „best practices“. Aspektet qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve, cilesine e ujrave, zhurmat dhe impaktet e ndricimit naten duhet te jene pjese e integrale e vleresimit mjedisor, per te arritur objektivat e harmonizimit.
PE8, PE9 dhe PE10 Krijimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermereve dhe investime ne infrastrukture (kanale / rezervuare / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave te grumbullimit)	!	-	>	R	0	?	S	C	Keto masa pritet qe te kene nje impakt te ulet negativ mbi zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, sidomos ato qe lidhen me infrastrukturen e ujitjes dhe kullimit. Sidoqofte impaktet jane te kthyeshme dhe afatshkurtra. Ato jane sekondare dhe kumulative.	Kjo mase do te kete rezultate me te drejtperdrejta me realizimin e projekteve te ITUN dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrire kete mase edhe ne aktivite te tjera industriale qe krijojne shkarkime ujrash industriale te ndotura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave te zonave te mbrojtura bregdetare dhe detare, ne zonat bregdetare te grykederdhjeve te lumenjve dhe hidrovoreve si edhe pergjate biokorridoreve lumore.
PTu1 dhe PTu2 Projekt Pilot ne turizem: "Itinerar Kulturor Rajonal" (Pellumbas, Petrele, Arbane,	!!	++	>>	R	0	?	S	C	Ndikimet e pritshme tek zonat e mbrojtura dhe biokorridoret jane pozitive ne shkalle te larte, te perhershme dhe te kthyeshme. Impaktet jane dytesore dhe kumulative.	Kjo mase do te duhet te implementohet si komplement me projektet e zonave te mbrojtura per te perafuar njerezit me natyren.

Peze, Preze, K. Rodonit) Sportet e Aventures ("mountain bike", pergjate lumit Erzen (10 km))											
PTr5, PTr6, PTr7, PTr8, PTr9 dhe PTr10 Segmente te infrastruktures rrugore (Unaza lindore e Tiranes, Vore-Durres, Vore-Fushe Kruje - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje, Vore – Ndroq, Ndroq – Kavaje, Bajpasi Vaqarr – Arbane – Petrele, Shkozet - Porto Romano	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative, megjithese me nje shkalle te ulet. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i elementeve te zonave te mbrojtura apo biokorridoreve jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijon ndertimi dhe operimi i infrastrukturen rrugore kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe nderveprimi me biokorridoret, sidomos ato ujore. Projektet do te kene vepra inxhinierike si viadukte dhe germime gje qe parashikojne te sjellin impakte ireversibile dhe nje pjese e tyre pritet te ndikojne edhe me efekte te drejtperdrejta dhe afatgjate zonat e mbrojtura dhe biokorridoret (psh rruga e Arberit ne lidhje me Parkun Kombetar te Dajtit). Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te operimit. Ne asnje rast aksi rrugor nuk duhet te projektohet brenda territorit te zones se mbrojtur (sic parashikon edhe vete plani). Ne teresi, akset rrugore duhet te projektohen ne harmoni me zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, ku elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.	
PM1, PM2, PM5 dhe PM6 Rigjenerimi i lumenjve (Erzen, Terkuza, Lana) dhe masa per mbrojtjen nga rreziku i permytjeve, perfshire hapesirat urbane	!!	++	>>	R	0	0	P	SY	Ndikimet e pritshme tek zonat e mbrojtura dhe biokorridoret jane pozitive ne shkalle te larte, te perhershme dhe te kthyeshme. Sistemimet e argjinaturave dhe shtreterve te lumenjve ndikojne direkt ne ruajtjen e biokorridoreve. Impaktet jane ne sinergji me masat e tjera.	Aspektet mjedisore te projekteve te infrastruktures qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve dhe cilesine e ujrave duhet te jene pjese e investimeve qe do te behen per te arritur objektivat.	
PM3 Pyllezim i kodrave me rrezik	!!	++	>>	R	0	0	P	SY	Ndikimet e pritshme tek zonat e mbrojtura dhe biokorridoret jane pozitive ne shkalle te	Kjo mase duhet te kete efekt pozitiv ne rigjenerimin e habitateve te demtuara duke	

rreshqitje									<p>larte, te perhershme dhe te kthyeshme. Pyllezimi ndikon direkt ne ruajtjen e biokorridoreve. Impaktet jane ne sinergji me masat e tjera.</p>	<p>perdorur ne pyllezim vetem lloje te bimesise autoktone (ne asnje menyre te mos mbillen llojet aliene kozmopolite si psh. Akacia ose plepat qe nuk jane autoktone).</p>
------------	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---

<p>Rruga e Arbrit</p> 	<p>Impakti</p> <p>Impakti negative i Rruges se Arbrit ne Parkun e Dajtit. Specifikisht, impakti i drejtperdrejte ne monumentin natyror te Shkalleve te Tujanit. Duhet aplikuar legjislacioni perkates per zonat e mbrojtura.</p>
<p>Korridori lumor i Ishmit</p> 	<p>Impakti</p> <p>Nderkohe qe krijimi i korridorit natyror te Ishmit krijon efekte pozitive mjedisore, infrastruktura lidhese Vore – Fushe Kruje ndikon negativisht ne kete korridor. Ky fakt duhet mbajtur parasysh gjate projektimit te kesaj infrastructure dhe duhet adresuar ne VNM-ne perkatese.</p>

Rekomandime:

Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepnin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, ne rast se krahas zbatimit me prioritet te Legjislacionit Mjedisor dhe “best practices” nderkombetare do te aplikohen masat zbutese efektive dhe te integruara me mjedisin. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te nderhyjne ne territorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet Kombetare), sic parashikon edhe Plani. Aspektet qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve, cilesine e ujrave, zhurmat dhe impaktet e ndricimit naten duhet te jene pjese e integrale e vleresimit mjedisor, per te arritur objektivat e harmonizimit te projekteve me mjedisin dhe me tej me mbrojtjen e zonave te mbrojtura dhe biokorridoret. Masat per pyllezim do te kene efekt pozitiv ne rigjenerimin e habitateve te demtuara vetem nese perdoren lloje te bimesise autoktone (ne asnje menyre te mos mbillen llojet aliene kozmopolite si psh. Akacia ose plepat qe nuk jane autoktone).

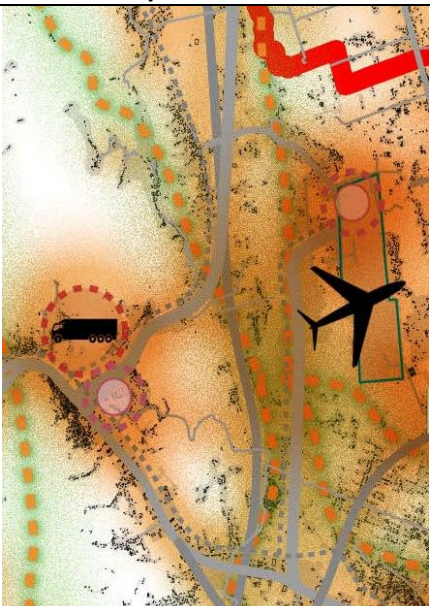
9-6_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Cilesia e Ajrit

Cilesia e Ajrit										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
<p>PCU1, PCU2, PCU3, PCU4, PCU5, PCU6 dhe PCU7 Rigjenerimi i Qendres se qyteteve / fshatrave (Vore, Shijak, Sukth, Kamez, Ndroq, Maminas, Preze dhe 10 qendrave te zonave rurale) dhe Projekte Pilot (kompleks banimi miks, Kopshte Urbane per qellime “bujqesore”) dhe Permiresimi i hapësirave sportive dhe per ecje dhe permeabilitetit ne njesite urbane</p>	!	+	>	R	0	?	S	C	<p>Impaktet e ketyre masave jane pozitive, por ne shkalle te ulet, pasi permiresimi i ajrit ne zonen e rigjeneruar te qendrave do te shoqerohet me perkeqesimin e tij ne zonat e tjera ku do te kete shtim trafiku. Impaktet jane te ktheshme dhe sekondare pasi do te vijne si rezultat i impakteve paresore qe lidhen me eliminimin e trafikut, shtimin e gjelberimit etj. Impaktet jane kumulative.</p>	<p>Devijimi i trafikut aktual nga qendrat e qendrave urbane ne zonat e tjera mund te sjelle rritje te ndotjes se ajrit, nderkohe qe qendrat urbane do te kene me pak ndotje. Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te menaxhimit dhe operimit te trafikut te qendrave urbane. Hartimi i planeve te menexhimit te trafikut duhet te paraprijne planet urbane te zhvillimit te qendrave urbane dhe te kene objektiva te matshme per cilesine e ajrit. Planet urbane duhet te projektohen ne harmoni me standartet e cilesise se ajrit, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“. Per kete duhet te kete investime shtese per monitorimin e cilesise se ajrit ne te gjitha qendrat urbane.</p>
<p>PCU8 Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale (Kenete / Laknas / Kamez)</p>	!	+	>	R	0	?	S	C	<p>Impaktet e ketyre masave jane pozitive, por ne shkalle te ulet. Impaktet jane te ktheshme dhe sekondare pasi do te vijne si rezultat i impakteve paresore qe lidhen me</p>	<p>Hartimi i planeve te menaxhimit te trafikut duhet te paraprijne planet urbane te zhvillimit te zonave informale urbane dhe te kene objektiva te matshme per cilesine e</p>

									sistemimin urban, shtimin e gjelberimit, disiplinimin e trafikut etj. Impaktet jane kumulative	ajrit. Planet urbane duhet te projektohen ne harmoni me standartet e cilesise se ajrit dhe zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PCJ3 Projekt Pilot per trajtimin e strehimit dhe hapësirave per komunitetet e marxhinalizuara	!	+	>	R	0	?	S	C	Impaktet e ketyre masave jane pozitive, por ne shkalle te ulet. Impaktet jane te kthyeshe dhe sekondare pasi do te vijne si rezultat i impakteve paresore qe lidhen me sistemimin urban, shtimin e gjelberimit, disiplinimin e trafikut etj. Impaktet jane kumulative	Kjo mase duhet te parashikojte aspektet qe kane te bejne me ndotjen e ajrit per shkak te perdorimit te burimeve fosile per ngrohje.
PE5 dhe PE6 Rigjenerimi i zonave industriale (Kombinati dhe ish-uzina e autotraktoreve)	!	-	>	R	0	?	P	C	Probabiliteti qe projektet ne fjale te shkaktojne impakte mbi cilesine e ajrit eshte i ulet, nderkohe qe edhe vete impaktet jane ne nje shkalle te ulet, afatshkurtra dhe te kthyeshe. Infrastruktura industrial ndikon direkt ne uljen e cilesise se ajrit, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Hartimi i planeve te menexhimit te trafikut krahas prioritizimit te zonave te gjelberta publike, duhet te paraprijne planet urbane te zhvillimit te zonave informale urbane dhe te kene objektiva te matshme per cilesine e ajrit. Planet urbane duhet te projektohen ne harmoni me standartet e cilesise se ajrit dhe zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PTr1 Rigjenerimi i hekurudhes Tirane-Vore-Durres me degezim Rinas	!!	--	>>	IR	0	0	P	C	Masa ne fjale pritet qe te kete impakte te larta negative dhe per me teper keto impakte jane te pakthyeshe dhe afatgjata.	Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e cilesise se ajrit, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PTr2, PTr3 dhe PTr4 Terminali i Multimodal Rajonal (Tirane, Durres, Vore)	!	-	>	R	0	?	P	C	Probabiliteti qe projektet ne fjale te shkaktojne impakte mbi cilesine e ajrit eshte i ulet, nderkohe qe edhe vete impaktet jane ne nje shkalle te ulet, afatshkurtra dhe te kthyeshe. Infrastruktura ndikon direkt ne uljen e cilesise se ajrit, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te operimit. Ne asnje rast stacioni nuk duhet te projektohet brenda, por as ne afersi te territorit te zones se mbrojtura . Ai duhet te projektohet ne harmoni me standartet e cilesise se ajrit dhe zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“. Hartimi i planeve

										te menaxhimit te trafikut krahas prioritizimit te zonave te gjelbra publike, duhet te paraprijne planet urbane te zhvillimit dhe te kene objektiva te matshme per cilesine e ajrit. Per kete duhet te kete investime shtese per monitorimin e cilesise se ajrit.
PTr5, PTr6, PTr7, PTr8, PTr9 dhe PTr10 Segmente te infrastruktures rrugore (Unaza lindore e Tiranes, Vore-Durres, Vore-Fushe Kruje - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje, Vore – Ndroq, Ndroq – Kavaje, Bajpasi Vaqarr – Arbane – Petrele, Shkozet - Porto Romano	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Probabiliteti qe masat ne fjale te shkaktojne impakte mbi cilesine e ajrit eshte i larte, megjithate keto impakte jane ne nje shkalle te ulet. Sidoqofte impaktet jane aftagjata, deri dhe te perhershme dhe te pakthyeshme. Infrastruktura ndikon direkt ne uljen e cilesise se ajrit prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijojne korridoret rrugore kane te bejne mjaft me impaktet ne cilesine e ajrit. Ne teresi, koridoret rrugore duhet te projektohen ne harmoni me habitatet natyrore (perfshire cilesine e ajrit dhe zhurmat), ku elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PTr11 Linja model e transportit publik Tirane-Durres	!!	++	>>	IR	0	?	P	SY	Kjo mase garanton impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi redukton ne menyre te ndjeshme nivelin e shkarkimeve ne ajer qe vijne nga transporti interurban. Keto impakte jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Per me teper ato jane ne sinergji edhe me masa te tjera qe parashikohen per te permiresuar cilesine e ajrit.	Kjo mase duhet te zbatohet ne harmoni me standartet e cilesise se ajrit dhe zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“. Hartimi i planeve te menexhimit te trafikut krahas prioritizimit te zonave te gjelberta publike, duhet te paraprijne planet urbane te zhvillimit dhe te kene objektiva te matshme per cilesine e ajrit. Per kete duhet te kete investime shtese per monitorimin e cilesise se ajrit.
PTr13 Sistemi rrugor per levizjen me bicikleta dhe kembesore qytetas dhe pika shperndarje per bicikletat	!!	++	>>	IR	0	?	P	SY	Kjo mase garanton impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi redukton ne menyre te ndjeshme nivelin e shkarkimeve ne ajer qe vijne nga transporti urban. Keto impakte jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Per me teper ato jane ne sinergji edhe me masa te tjera qe parashikohen per te permiresuar cilesine e ajrit.	Nderkohe qe Plani i Pergjithshem Kombetar zhvillon konceptin mbi rrjetin kombetar, te pershpjetohe zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban si papririje e realizimit te rrjetit kombetar. Kjo mase te jete pjese e rendesishme e hartimit te planit te menexhimit te trafikut ne nivel rajonal.
PM8 dhe PM9	!!	-	>	R	0	?	P	C	Probabiliteti qe masat ne fjale te shkaktojne	Kjo mase do te sjelle pakesimin e ndotjes se

<p>Projekt per riciklimin dhe Qendrat e Transferimit per ne incinerator/ landfill</p>									<p>impakte mbi cilesine e ajrit eshte i ulet, nderkohe qe edhe vete impaktet jane ne nje shkalle te ulet, afatshkurtra dhe te kthyeshme.</p>	<p>ajrit si pasoje e djegjeve te mbetjeve te ngurta ne menyre informale. Masa duhet te jete pjese integrale e hartimit te Planit te Menaxhimit te Mbetjeve ne nivel Rajonal e nderthurrur fortesisht me planet respective ne nivel bashkiak. Pershpejtimi I hartimit te planeve do te sjell suksesin e zbatimit te kesaj mase ne gjithe rajonin. Kjo mase eshte me imperative tani qe territoret e reja administrative te bashkive jane riprojektuar dhe nje pjese e konsiderueshme jane te pambuluara me sherbime per menaxhimine mbetjeve.</p>
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>Qyteti i Tiranes dhe rrethinat</p> 	<p>Impakti</p> <p>Infrastruktura e propozuar (unaza e re) do te ndikojë ne rritjen e ndotjes se ajrit ne pergjithesi. Megjithate duhet theksuar se edhe pse ne total, niveli i ndotjes pritet te rritet, shperndarja do te jete me e favorshme ne aspektin e cilesise se jetes urbane. Keto projekte pritet te ulin nivelin e ndotjes ne qender te qytetit. Te njejtin efekt priten te kene edhe stacionet intermodale.</p>
<p>Zona Vore-aeroporti Nene Tereza</p> 	<p>Impakti</p> <p>Kthimi i Vores ne nje nyje te rendesishme infrastrukturore te vendit, ku kryqezohen disa rruge kombetare dhe linja te ndryshme infrastrukturore pritet qe te kete impakt ne cilesine e ajrit. Keto duhet adresuar ne VNM-te perkatese per cdo projekt.</p>

Rekomandime:

Masat zbutese qe do te zbatohen per zhvillimin e infrastrukturen, gjate rehabilitimit/ndertimit duhet te parashikojne edhe mbrojtjen nga ndotja e ajrit duke aplikuar „best practices“.Ne asnje rast nuk duhet te projektohet brenda, por as ne afersi te territorit te zonave te mbrojtura kur impaktet nga shkarkimet ne ajer ndikojne ekosistemet dhe habitatet e llojeve nen mbrojtje. Promovimi brenda dhe ne periferite e zonave te mbrojtura duhet te jete ngritja e infrastrukturave te lehta qe mbeshtesin aktivitetet pa makina, ne drejtim te sporteve dhe aktiviteteteve ne natyre.

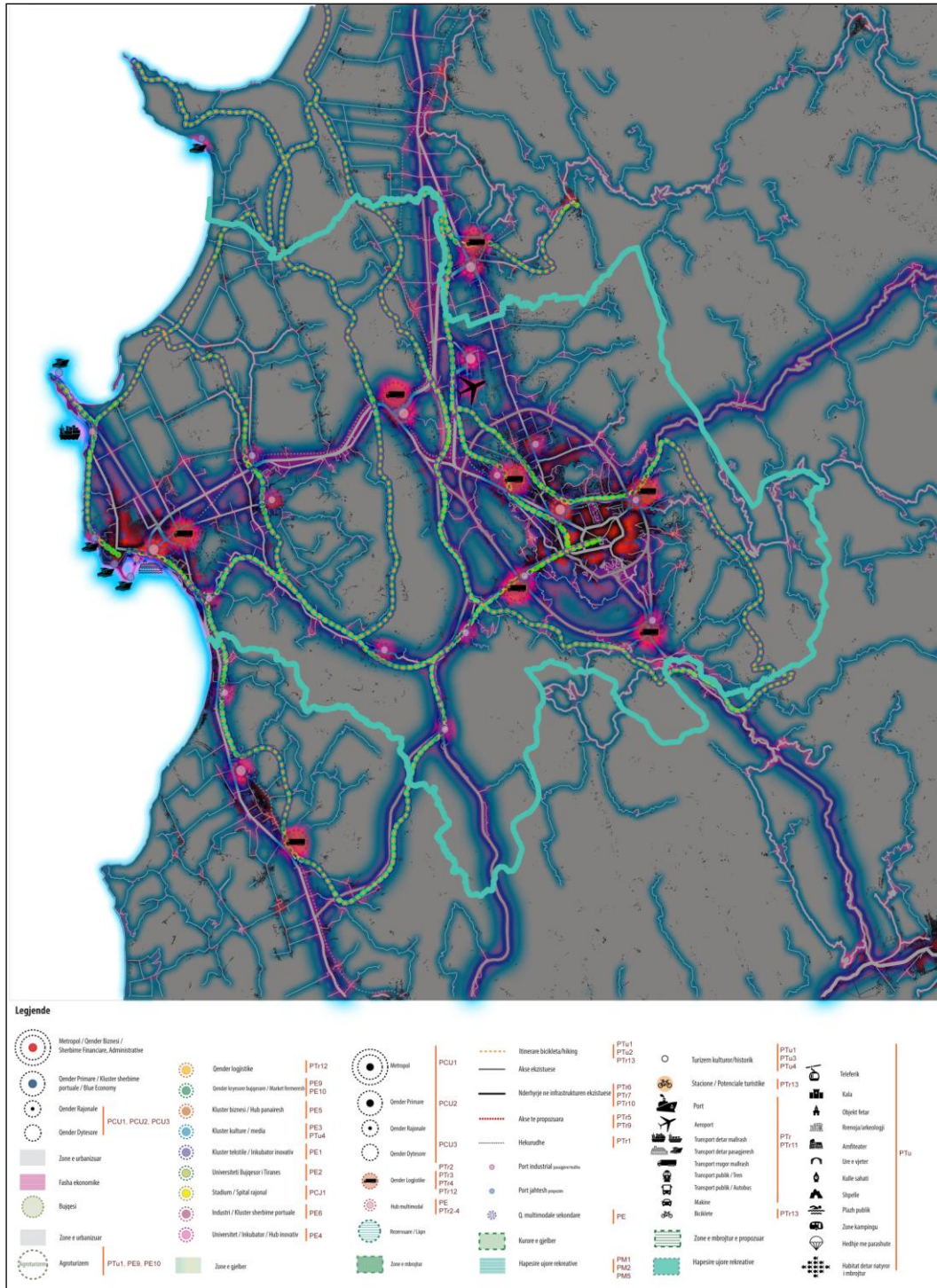
Nderkohe qe Plani zhvillon konceptin mbi rrjetin kombetar te rrugeve automobilistike dhe bicikletave, te pershpjetohe zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban duke aplikuar „best practices“ ndaj permiresimit te cilesise se ajrit dhe efekteve negative/ndotese.

Hartimi i planeve te menexhimit te trafikut krahas prioritizimit te zonave te gjelberta publike, duhet te paraprijne planet urbane te zhvillimit dhe te kene objektiva te matshme per cilesine e ajrit. Per kete duhet te kete investime shtese per monitorimin e cilesise se ajrit.

- **Zhurma**, e cila eshte analizuar bazuar ne tematiken e meposhtme:
 - Transporti

Fillimisht, nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe harta tematike me perkatesine e siperpermendur (Figura 31).

Figura 31-Harta Kumulative e Zhurmes

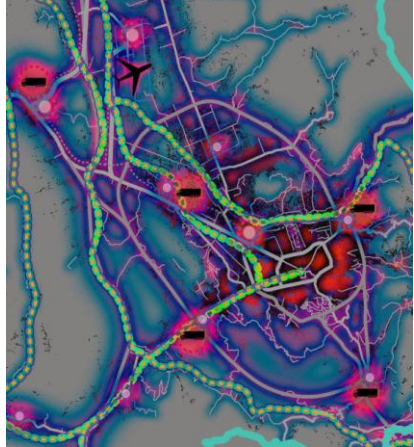

Burimi: AKPT

Bazuar ne hartën e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-7 me poshte:

9-7_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Zhurma

Zhurma									Pershkrimi	Komente
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale									
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
<p>PCU1, PCU2, PCU3, PCU4, PCU5, PCU6 dhe PCU7</p> <p>Rigjenerimi i Qendres se qyteteve / fshatrave (Vore, Shijak, Sukth, Kamez, Ndroq, Maminas, Preze dhe 10 qendrave te zonave rurale) dhe Projekte Pilot (kompleks banimi miks, Kopshte Urbane per qellime “bujqesore”) dhe Permiresimi i hapësirave sportive dhe per ecje dhe permeabilitetit ne njesite urbane</p>	!!	++	>>	IR	0	?	P	SY	<p>Masat ne fjale garantojne impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi eliminojne nje sere faktoresh shkaktues te zhurmës. Keto impakte jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Per me teper ato jane ne sinergji edhe me masa te tjera qe parashikohen per te zbutur ndotjen akustike. Eshte e rendesishme te theksohet se realizimi apo jo i impaktit lidhet edhe me zbatimin e mareveshjeve institucionale, kryesisht ne kuader te sistemimit te trafikut.</p>	<p>Devijimi i trafikut aktual ne qendrat e qendrave urbane ne zonat e tjera mund te sjelle rritje te ndotjes se zhurmave, nderkohe qe qendrat urbane do te kene me pak ndotje. Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te menaxhimit dhe operimit te trafikut te qendrave urbane. Hartimi i planeve te menexhimit te trafikut duhet te paraprijne planet urbane te zhvillimit te qendrave urbane dhe te kene objektiva te matshme per zhurmat. Planet urbane duhet te projektohen ne harmoni me standartet e zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“. Per kete duhet te kete investime shtese per monitorimin e zhurmës ne te gjitha qendrat urbane.</p>
<p>PE7</p> <p>Projekti “Stadiumi i Ri Kombetar” dhe hapësire aktivitetesh sportive / artistike masive</p>	!!	-	>	R	0	?	P	C	<p>Probabiliteti qe masat ne fjale te shkaktojne impakte mbi zhurmat eshte i larte, nderkohe qe vete impaktet jane ne nje shkalle te ulet, afatshkurtra dhe te kthyeshme. Kjo mase ndikon direkt ne rritjen e nivelit</p>	<p>Kjo mase tjera pritet te sjelle rritje te ndotjes nga zhurmat. Impaktet e kesaj mase mund te shmangen duke e projektuar ne harmoni me standartet e cilesise se</p>

									te zhurmave, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	zhurmest, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
Ptr1 Rigjenerimi i hekurudhes Tirane-Vore-Durres me degezim Rinas	!!	--	>>	IR	0	0	P	C	Masat ne fjale pritet qe te kene impakte te larta negative dhe per me teper keto impakte jane te pakthyesme dhe afatgjata.	Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
Ptr2, Ptr3 dhe Ptr4 Terminali i Multimodal Rajonal (Tirane, Durres, Vore)	!	-	>	R	0	?	P	C	Probabiliteti qe masat ne fjale te shkaktojne impakte mbi zhurmat eshte i ulet, nderkohe qe edhe vete impaktet jane ne nje shkalle te ulet, afatshkurtra dhe te kthyesme. Infrastruktura ndikon direkt ne rritjen e nivelit te zhurmave, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
Ptr5, Ptr6, Ptr7, Ptr8, Ptr9 dhe Ptr10 Segmente te infrastruktures rrugore (Unaza lindore e Tiranes, Vore-Durres, Vore-Fushe Kruje - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje, Vore – Ndroq, Ndroq – Kavaje, Bajpasi Vaqarr – Arbane – Petrele, Shkozet - Porto Romano	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Probabiliteti qe masat ne fjale te shkaktojne impakte mbi zhurmat eshte i larte, megjithate keto impakte jane ne nje shkalle te ulet. Sidoqofte impaktet jane aftagjata, deri dhe te perhershme dhe te pakthyesme. Infrastruktura ndikon direkt ne rritjen e nivelit te zhurmave, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijojne korridoret rrugore kane te bejne mjaft me impaktet ne cilesine e zhurmave. Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
Ptr11 Linja model e transportit publik Tirane-Durres	!!	++	>>	IR	0	?	P	SY	Kjo mase garanton impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi redukton ne menyre te ndjeshme nivelin e zhurmes qe shkaktohet nga transporti interurban. Keto impakte jane te perhershme dhe te pakthyesme. Per me teper ato jane ne sinergji edhe me masa te tjera qe parashikohen per te zbutur ndotjen akustike.	Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
Ptr13 Sistemi rrugor per levizjen me bicikleta dhe kembesore qytetas dhe pika shperndarje per bicikletat	!!	++	>>	IR	0	?	P	SY	Kjo mase garanton impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi redukton ne menyre te ndjeshme nivelin e zhurmes qe shkaktohet nga transporti urban. Keto impakte jane te perhershme dhe te pakthyesme. Per me teper ato jane ne sinergji edhe me masa te tjera qe parashikohen per te zbutur ndotjen akustike.	Kjo mase pritet te jete ne harmoni me standartet e zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.Kjo mase te jete pjese e rendesishme e hartimit te planit te menexhimit te trafikut ne nivel rajonal.

<p>Qyteti i Tiranës dhe rrethinat</p> 	<p>Impakti</p> <p>Infrastruktura e propozuar (unaza e re) do të ndikojë në rritjen e ndotjes akustike në përgjithësi. Megjithatë duhet theksuar se edhe pse në total, niveli i ndotjes akustike pritet të rritet, shpërndarja do të jetë më e favorshme në aspektin e cilësive së jetës urbane. Këto projekte priten të ulin nivelin e zhurmës në qendër të qytetit. Të njëjtin efekt priten të kenë edhe stacionet intermodale.</p>
<p>Qyteti i Durrësit dhe zona e Kenetës</p> 	<p>Impakti</p> <p>Infrastruktura e propozuar (mbikalim i Kenetës – Bishti i Palles) do të ndikojë në rritjen e ndotjes akustike në përgjithësi. Megjithatë duhet theksuar se edhe pse në total, niveli i ndotjes akustike pritet të rritet, shpërndarja do të jetë më e favorshme në aspektin e cilësive së jetës urbane. Impakt negativ në aspektin e ndotjes akustike, pritet të kenë edhe portet e zonës.</p>

Rekomandime

Masat zbutëse që do të zbatohen për zhvillimin e infrastrukturës, gjatë rehabilitimit/ndertimit duhet të parashikojnë edhe mbrojtjen nga ndotja e zhurmave duke aplikuar „best practices“. Në asnjë rast nuk duhet të projektohet brenda, por as në afërsi të territorit të zonave të mbrojtura kur impaktet nga zhurmat ndikojnë ekosistemet dhe habitatet e llojeve në mbrojtje. Promovimi brenda dhe në periferitë të zonave të mbrojtura duhet të jetë ngritja e infrastrukturave të lehta që mbështesin aktivitetet pa makina, në drejtim të sporteve dhe aktiviteteve në natyrë.

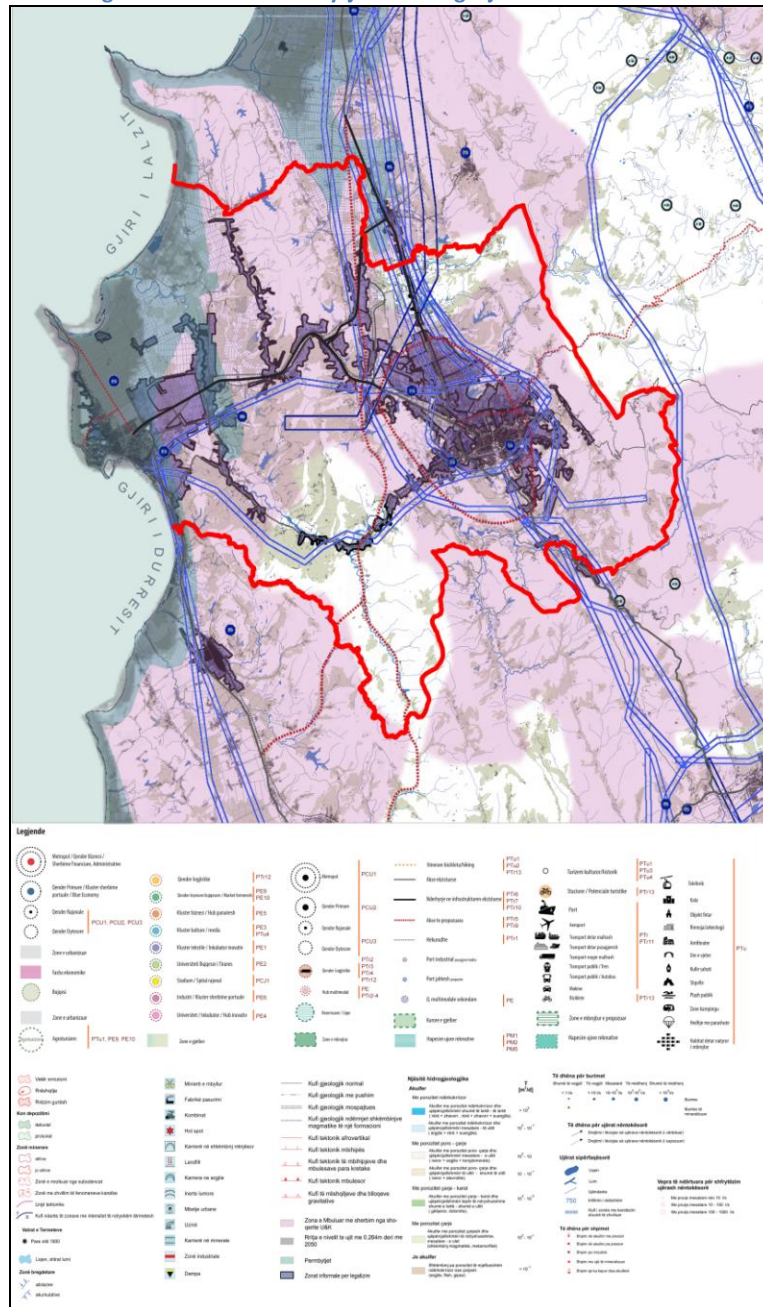
Nderkohe që Plani zhvillon konceptin mbi rrjetin kombëtar të rrugëve automobilistike dhe bicikletave, të përshpejtohen zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban duke aplikuar „best practices“ ndaj përmirësimit të cilësive së ajrit dhe efekteve negative/ndotëse nga zhurma.

Hartimi i planeve të menaxhimit të trafikut krahas prioritizimit të zonave të gjelbërta publike, duhet të paraprijnë planet urbane të zhvillimit dhe të kenë objektiva të matshme për zhurmat. Për këto duhet të ketë investime shtesë për monitorimin e zhurmave.

- **Permbytjet dhe Ngritja e Nivelit te Detit**, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:
 - Zhvillimi Urban
 - Infrastruktura kryesore (energjia, transporti, furnizimi me uje)
 - Bujqesia

Fillimisht, nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS mbi permbytjet, nderkohe qe harta baze e ngritjes se nivelit te detit eshte marre nga Raporti i Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC. Persa i perket hartave tematike, ato jane pergatitur nga AKPT, pervec hartes se furnizimit me uje, e cila eshte marre nga Raporti i Performances per Shoqerite Ujesjelles-Kanalizime, 2014, hartuar nga Enti Rregullator i Ujit (Figura 32).

Figura 32-Harta e Permbytjeve dhe Ngritjes se Nivelit te Detit

Burimi: AKPT (Harta baze e Permbytjeve, hartat tematike: Zhvillimi Urban, Energjia, Transporti, Bujqesia)
 UNDP (Harta baze e Ngritjes se Nivelit te Detit)
 Enti Rregullator i Ujit (Harta tematike e Furnizimit me Uje)

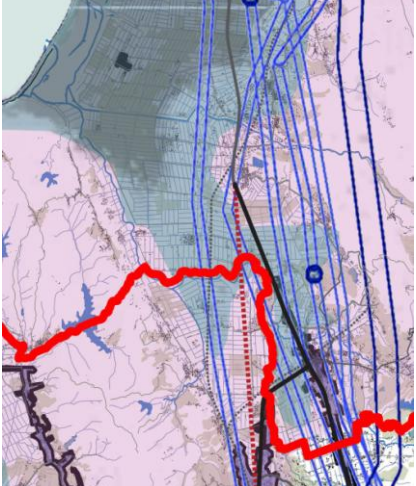
Bazuar ne harten e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-8 me poshte:

9-8_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Permbytjet dhe ngritja e nivelit te detit

Permbytjet dhe ngritja e nivelit te detit										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
<p>PCU8 Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale (Kenete / Laknas / Kamez)</p>	!!	++	>>	R	0	?	P	C	<p>Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit. Impakti eshte paresor dhe i drejtperdrejte. Urbanizimi dhe integrimi i zonave informale kontribuon shume fort ne parandalimin e permbytjeve. Impaktet vleresohen si kumulative, se bashku me nderhyrjet e tjera ne kete aspekt.</p>	<p>Kjo mase ne te tre nen zonat duhet te marre ne konsiderate, qe ne fazat e hereshme te projektimit, impaktin e permbytjeve (ne rastin e Kenetes dhe ate te prognozes se permbytjeve nga rritja e nivelit te detit). Procesi duhet te konsideroje jo vetem te dhenat historike, por te perqendrohet edhe ne konsultimin me publikun per te pasur edhe faktet e tyre ne rastet e permbytjeve. Masat adaptuese per zonat bregdetare dhe pellgjet lumore jane integruar ne Raportin e Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC.</p>
<p>PE8, PE9 dhe PE10 Krijimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermereve dhe investime ne infrastrukture (kanale / rezervuare / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave te grumbullimit)</p>	!!	++	>	R	0	?	S	C	<p>Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit, megjithese ndikimi eshte dytesor. Sistemimi dhe mirembajtja e infrastruktures se kanaleve kulluese dhe ujites se si dhe e hidrovoreve kontribuon shume fort ne parandalimin e permbytjeve. Impaktet vleresohen si kumulative, se bashku me nderhyrjet e tjera ne kete aspekt.</p>	<p>Masat ne lidhje me monitorimin e ujrave si dhe aplikimi i masave adaptuese kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit duhet te nderthuren qe ne fazat e hershme te projektimit (modeli i masave adaptuese per zonen e grykederdhjeve te lumenjve Drin-Lezhe dhe Mat). Keto masa jane efektive kur aplikohen te integruara ne pellgun ujembledhes te lumenjve. Masat adaptuese per bujqesine jane integruar ne</p>

										Raportin e Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC.
PTr1 Rigjenerimi i hekurudhes Tirane-Vore-Durres me degezim Rinas	!!	-	>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative, megjithese me nje shkalle te ulet. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i kanaleve kulluese jane impakte te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e projektimit duke marr ne konsiderate permbytjet, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PTr5, PTr6, PTr7, PTr8, PTr9 dhe PTr10 Segmente te infrastruktures rrugore (Unaza lindore e Tiranes, Vore-Durres, Vore-Fushe Kruje - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje, Vore – Ndroq, Ndroq – Kavaje, Bajpasi Vaqarr – Arbane – Petrele, Shkozet - Porto Romano	!!	-	>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative, megjithese me nje shkalle te ulet. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i kanaleve kulluese jane impakte te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e projektimit duke marr ne konsiderate permbytjet, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PM1, PM2, PM5 dhe PM6 Rigjenerimi i lumenjve (Erzen, Terkuza, Lana) dhe masa per mbrojtjen nga rreziku i permbytjeve, perfshire hapësirat urbane	!!	++	>>	R	0	?	P	SY	Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit. Rigjenerimi i lumenjve do te garantoje disiplinimin e rrjedhes se tyre si dhe ruajtjen e shtratit lumor. Ndikimet jane paresore dhe sinergjike.	Projekti do te kete ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit. Kjo do te garantoje disiplinimin e rrjedhes se lumit si dhe ruajtjen e shtratit lumor. Ne kuader te planifikimit te menaxhimit, vemendje e vecante te kushtohet per integrimin e zonave te sigurise nga permbytjet dhe atyre ligatinore
PM3 Pyllezim i kodrave me rrezik rreshqitje	!!	++	>>	R	0	?	P	SY	Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit. Pyllezimi do te garantoje mbrojtjen nga erozioni.	Kjo mase duhet te kete efekt pozitiv jo vetem ne rigjenerimin e habitateve te demtuara por edhe per te stabilizuar humbjet e tokes nga permbytjet. Megjithate, masa e pyllezimit te zbatohet duke perdorur lloje te bimesise autoktone qe I rezistojne edhe permbytjeve (ne asnje menyre te mos mbillen llojet aliene).
PM4 Kanalizime ne zonat bregdetare (Plepat-Golem dhe Apollonia-	!!	++	>>	R	0	?	P	SY	Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit. Kanalizimet do te	Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e projektimit duke marr ne konsiderate permbytjet si nga lumenjte dhe

Iliria)									garantojne disiplinimin e shkarkimeve ujore. Ndikimet jane paresore dhe sinergjike.	nga deti dhe prognozat e rritjes se nivelit te detit, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PM7 Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	!!	++	>>	R	0	?	P	SY	Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit. Ndikimet jane paresore dhe sinergjike.	Kjo mase ne vetvete eshte komplekse dhe kerkon nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Per me teper eksperienca e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdheve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durrësit dhe pjesemarrja e te gjithë paleve te interesuara duhet te jete nje parakusht para se te realizohen projekte te shkeputura per mbrojtjen nga avancimi I detit. Kostua e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impact me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen masa adaptive.

<p>Qyteti i Durresit dhe zona e Kenetes</p> 	<p>Impakti</p> <p>Rritja e pritshme e nivelit te detit dhe permytjet pritet qe te kene impakt ne Durres dhe zonen e Kenetes. Ne zonen informale Kenete - Rrashbull ka edhe impakt social pasi eshte nje zone nen efektin e permytjeve konstante thuaje te pervitshme.</p>
<p>Korridori lumor i Erzenit</p> 	<p>Impakti</p> <p>Ne zonen informale Sukth – Xhafzotaj ka impakt social pasi kjo zone eshte nen efektin e permytjeve konstante thuaje te pervitshme.</p>
<p>Korridori lumor i Ishmit</p> 	<p>Impakti</p> <p>Ne zonen informale te Fushe Krujes ka impakti social pasi kjo zone eshte nen efektin e permytjeve konstante thuaje te pervitshme.</p>

Rekomandime

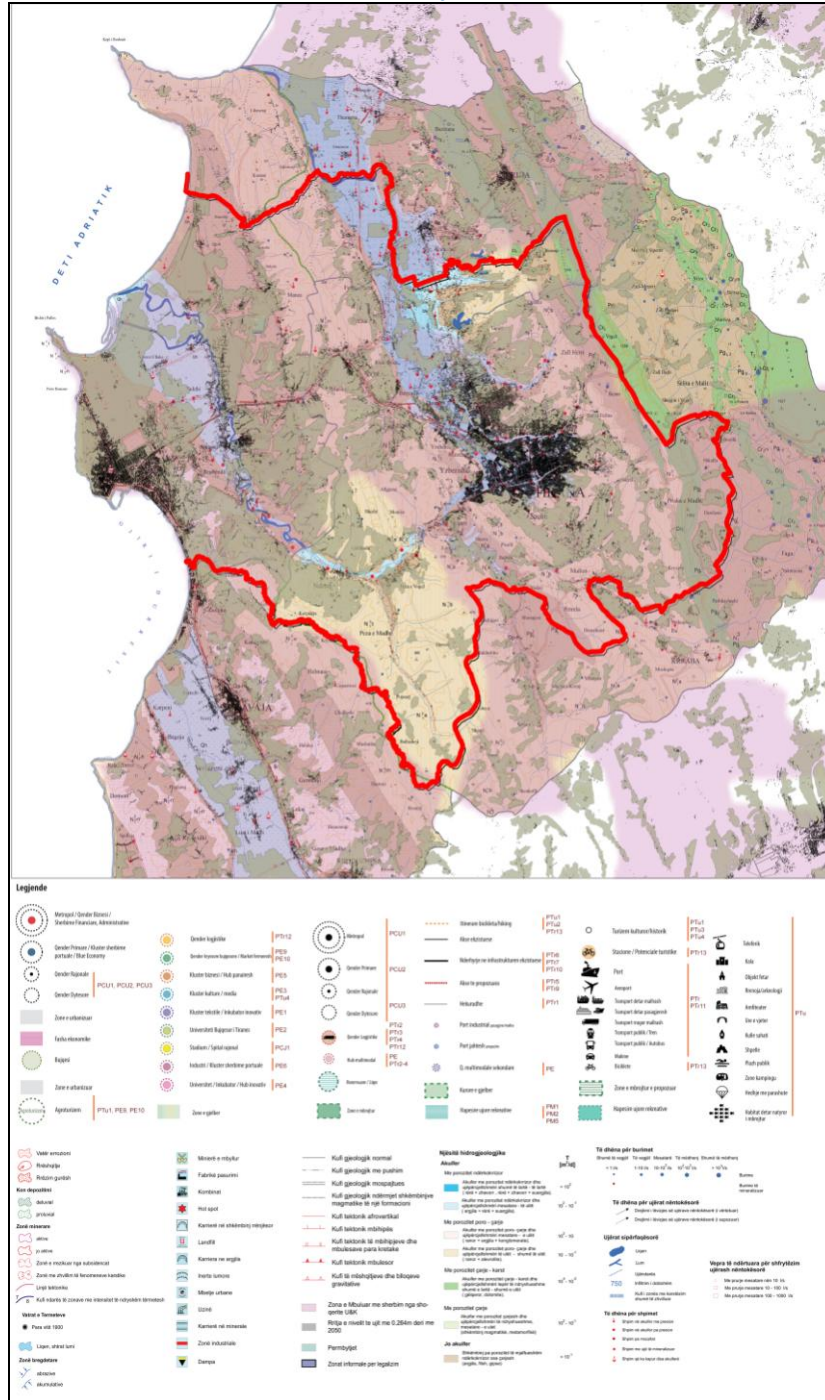
Masat e parashikuara mbi permytjet dhe ngritjen e nivelit te detit duhet te marrin ne konsiderate, qe ne fazat e hereshme te projektimit, impaktin e permytjeve. Masat te projektohen ne harmoni

me standartet e projektimit duke marr ne konsiderate permbytjet si nga lumenjte dhe nga deti dhe prognozatat e rritjes se nivelit te detit, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“. Procesi duhet te konsideroje jo vetem te dhenat historike, por te perqendrohet edhe ne konsultimin me publikun per te pasur edhe faktet e tyre ne rastet e permbytjeve. Keto masa jane efektive kur aplikohen te integruara ne pellgun ujembledhes te lumenjve (hartimi i planeve te menaxhimit te pellgjeve ujembledhes eshte e domosdoshme). Ne kuader te planifikimit te menaxhimit, vemendje e vecante te kushtohet per integrimin e zonave te sigurise nga permbytjet dhe atyre ligatinore, nderkohe qe masat e pyllzimit te synojne stabilizimin e humbjeve e tokes nga permbytjet (te zbatohet duke perdorur lloje te bimesise autoktone qe i rezistojne edhe permbytjeve). Lidhur me masat qe synojne mbrojtjen nga avancimi I detit, duhet pasur parasysh qe nderhyrjet ne vetvete jane teper komplekse, te shtrenjta dhe kerkojne nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Eksperienca e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdheve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durresit. Kostua e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impact me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen masa adaptive. Masat adaptuese per zonat bregdetare dhe pellgjet lumore jane integruar ne Raportin e Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC (perfshire edhe bregdetin e rajonit te Durresit.

- **Pakesimi i ujit nentokesor dhe nderfutja e ujit te kripur tek burimet ujore dhe lumenjte**, te cilat jane analizuar bazuar ne tematiken e meposhtme:
 - Perdoruesit kryesore te ujit / Zhvillimi Urban, Bujqesia

Persa i perket kesaj kategorie, nuk eshte pergatitur harta baze. Analiza e impakteve eshte bere duke u mbeshtetur ne hartat tematike te perdoruesve kryesore te ujit, sic jane pergatitur nga grupi i punes per hartimin e Planit (Figura 33).

Figura 33-Harta Kumulative e Pakesimit te Ujit Nentokesor dhe Nderfutjes se Ujit te Kripur tek Burimet Ujore dhe Lumenjte

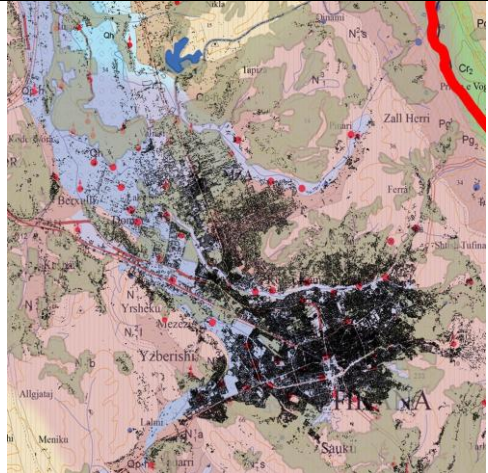
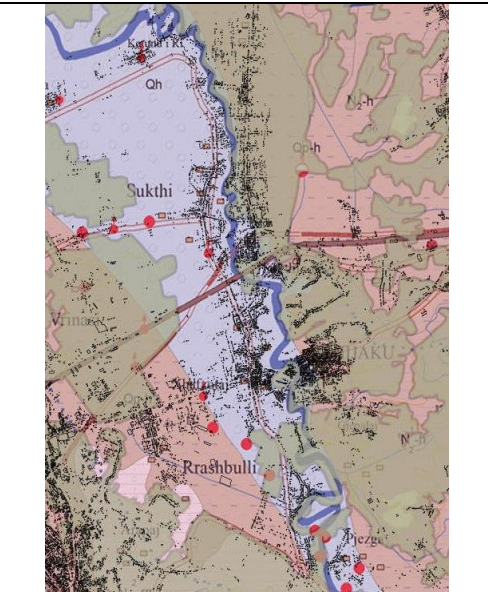
Burimi: AKPT

Bazuar ne harten e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-9 me poshte:

9-9_Efektet e prishme kumulative te projekteve strategjike - Pakesimi i ujit nentokesor dhe nderfutja e ujit te kripur tek burimet ujore dhe lumenjte

Pakesimi i ujit nentokesor dhe nderfutja e ujit te kripur tek burimet ujore dhe lumenjte										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Pershkrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PE8, PE9 dhe PE10 Krijimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermereve dhe investime ne infrastrukture (kanale / rezervuare / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave te grumbullimit)	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Masat ne fjale pritet qe te kene impakte negative ne shkalle te ulet. Keto impakte jane afatgjata, te pakthyeshme dhe primare, pasi lidhen direkt me nevojat dhe kerkesat per uje per bujqesi.	Duke qene se Kadastra e Ujit ende nuk ka arritur te kete funksionalitet integral dhe Menaxhimi i Integruar i Baseneve Ujore eshte ne fazat fillestare, ngelet qe pasiguria dhe risku i impakteve ne akuifere te ngelet i larte (sidomos Baseni i Fushe Kuqes dhe pergjithesisht basenet nentokesore ku ka densitet te larte popullsie dhe aktivitetesh ekonomike). Kjo perkthehet qe rritja e perqendrimit te popullsisë dhe aktivitetëve qe parashikon Plani te kene shtim impakti ne lidhje me efektet ndaj thatesires dhe perkeqesim te sasise dhe cilesise se ujrave nentokesore. Kjo do te thote qe te te vendosen koeficiente projektimi ne lidhje me efektet e thatesires.
PTr5, PTr6, PTr7, PTr8, PTr9 dhe PTr10 Segmente te infrastruktures rrugore (Unaza lindore e Tiranes, Vore-Durres, Vore-Fushe Kruje - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje, Vore – Ndroq, Ndroq – Kavaje, Bajpasi Vaqarr – Arbane – Petrele, Shkozet - Porto Romano	!	-	>>	IR	0	?	S	C	Masat pritet qe te kene impakte negative ne shkalle te ulet. Keto impakte jane afatgjata dhe te pakthyeshme, megjithese jane sekondare, si pasoje e shkakimit te impakteve primare mbi kolonen ujore. Impaktet jane kumulative.	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijojne ndertimet e akseve rrugore kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe nderveprimi me trupat natyrore ujore si dhe infrastrukturen bujqesore. Ne teresi, akset rrugore duhet te projektohen ne harmoni me habitatet natyrore (perfshire ujoret), ku elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene paresore duke aplikuar

										„best practices“.
PM1, PM2, PM5 dhe PM6 Rigjenerimi i lumenjve (Erzen, Terkuza, Lana) dhe masa per mbrojtjen nga rreziku i permbytjeve, perfshire hapesirat urbane	!!	++	>>	R	0	?	P	SY	Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te cilesise se ujit sidomos ne sistemimin e deltave te lumenjve dhe te rrjedhes se tyre. Impaktet vleresohen se jane ne sinergji me masa te tjera qe zbatohen ne kete kuader.	Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te lumenjve, vemendje e vecante te kushtohet per menaxhimin e integruar te basenit ujqor perkates. Per kete duhet te paraprihet se pari me Planin e menaxhimit te integruar te basenit dhe ne vijim te merren masat nderhyrese perkatese.
PM4 Kanalizime ne zonat bregdetare (Plepat-Golem dhe Apollonia-Iliria)	!	+	>>	R	0	?	S	C	Keto masa do te kene impakte pozitive ne shkalle te ulet, pasi do te sistemohet shkarkimi i ujerave ne det dhe do te evitohet nderfutja e ujit te kripur ne burimet ujore nentokesore. Impaktet do te jene afatgjata dhe te kthyeshme, si dhe kumulative.	Kjo mase te projektohet ne harmoni me standartet e projektimit duke marr ne konsiderate koeficientet shtese te efekteve si rezultat i ndryshimeve klimatike, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PM7 Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	!!	++	>>	R	0	?	P	SY	Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te cilesise se ujit sidomos ne drejtim te pengimit te nderfutjes se ujit te kripur ne burimet ujore qe perdoren per konsum njerezor. Impaktet vleresohen se jane ne sinergji me masa te tjera qe zbatohen ne kete kuader.	Kjo mase ne vetvete eshte komplekse dhe kerkon nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Per me teper eksperienca e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdhjeve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durresit dhe pjesemarrja e te gjitha paleve te interesuara duhet te jete nje parakusht para se te realizohen projekte te shkeputura per mbrojtjen nga avancimi i detit. Kostua e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impact me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen masa adaptive.

<p>Akuiferi i Ishmit</p> 	<p>Impakti</p> <p>Impaktet shkaktohen nga shpimet e shumta per furnizim me uje dhe shfrytezimi i madh i akuiferit te Ishmit ne zonen Tirane-Kashar-Kamez.</p>
<p>Akuiferi i Erzenit</p> 	<p>Impakti</p> <p>Impaktet shkaktohen nga shpimet e shumta per furnizim me uje dhe shfrytezimi i madh i akuiferit te Erzenit ne zonen Pjezge-Katund i Ri.</p>

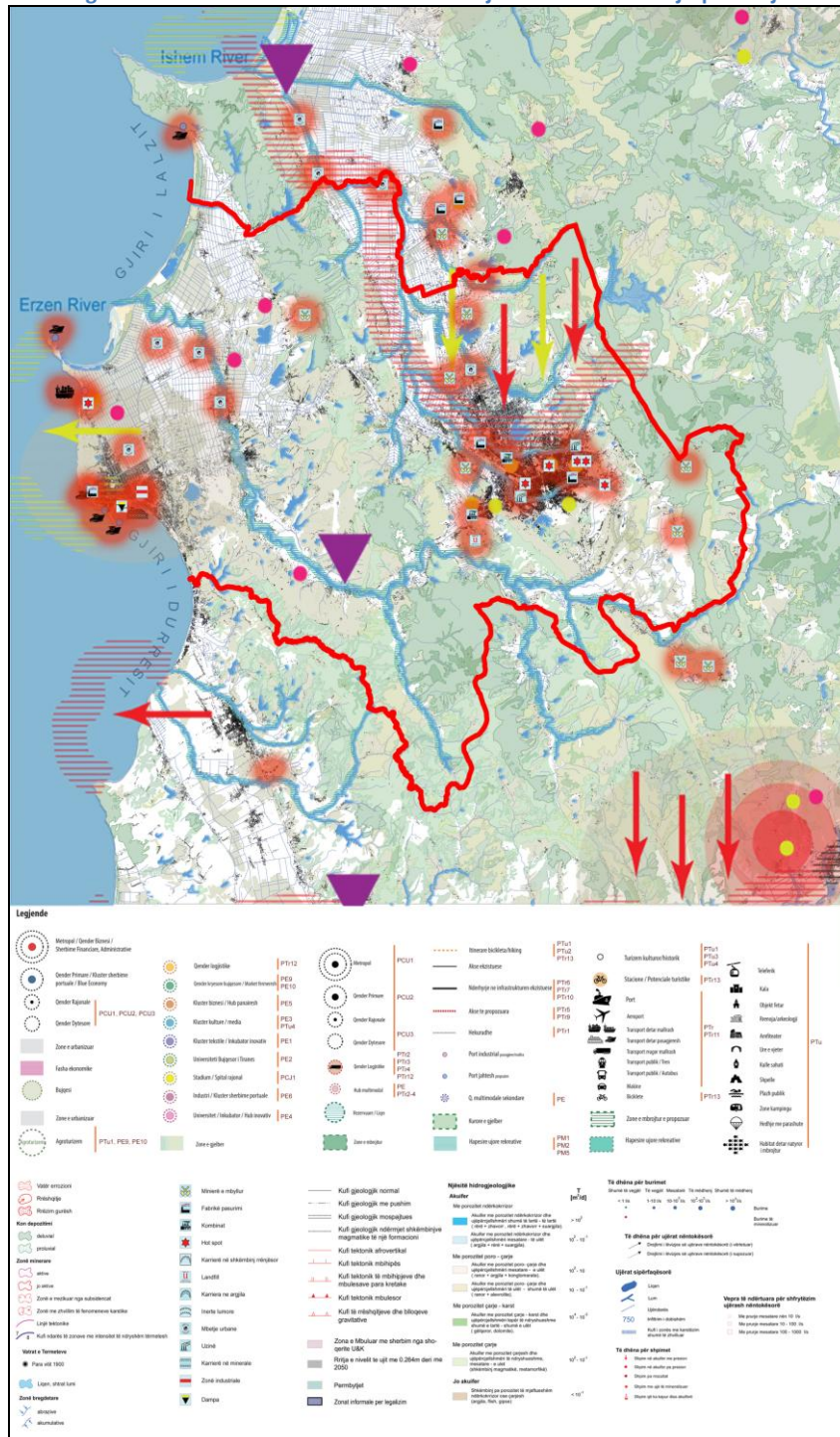
Rekomandime

Duke qene se informacioni per Kadastren e Ujit ende nuk eshte funksional dhe I aksesueshem, kjo pasqyrohet si impact ne Plan (mungon si burim informacioni risku mbi thatesiren dhe pakesimi te ujrave nentokesore). Bazuar ne eksperienca te ngjashme, atehere Plani duhet te jete me konservator ne raport me ceshtjet e menaxhimit dhe cilesise se ujrave si sasi dhe cilesi, perfshire edhe akuiferet. Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te lumenjve, vemendje e vecante te kushtohet per menaxhimin e integruar te basenit uJOR perkates. Projektet qe kane te bejne me ujin ne perdorim te konsiderohen me kondicione kufizuese mjedisore per aq kohe sa pasigurite dhe ireversibiliteti eshte i larte. Per kete duhet te paraprihet se pari me Planin e menaxhimit te integruar te basenit dhe ne vijim te merren masat nderhyrese perkatese.

- **Cilesia e Ujit dhe Cilesia e Ujit per Larje**, e cila eshte analizuar bazuar ne tematiken e meposhtme:
 - Aktivitetet kryesore shkarkuese – zonat industriale, bujqesia, zhvillimi urban, turizmi, portet, peshkimi

Persa i perket kesaj kategorie, nuk eshte pergatitur harta baze. Analiza e impakteve eshte bere duke u mbeshtetur ne hartat tematike, sic jane pergatitur nga grupi i punes per hartimin e Planit (Figura 34).

Figura 34-Harta Kumulative e Cilesise se Ujit dhe Cilesise se Ujit per Larje

Burimi: AKPT

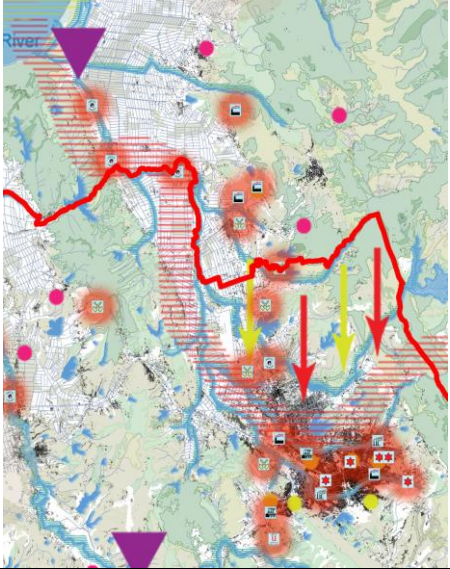
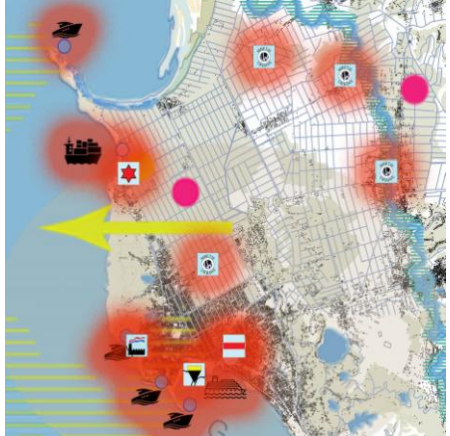
Bazuar ne harten e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-10 me poshte:

9-10_Efektet e prishme kumulative te projekteve strategjike - Cilesia e ujit dhe cilesia e ujit per larje

Cilesia e ujit dhe cilesia e ujit per larje									Perskrimi	Komente
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale									
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuena	Nderveprimi		
PCU8 Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale (Kenete / Laknas / Kamez)	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masa e parashikuar do te kete nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te cilesise se ujit. Impakti eshte paresor dhe i pakthyeshem. Urbanizimi dhe integrimi i zonave informale perfshin edhe sistemimin e rrjetit te furnizimit me uje dhe kjo gje ndikon shume ne cilesine e ujit. Impaktet vleresohen si kumulative, se bashku me nderhyrjet e tjera ne kete aspekt.	Mase zbutese per cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore perben realizimi i projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrire kete mase edhe ne aktivitete e tjera industriale qe krijojne shkarkime ujrash industriale te ndotura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave nentokesore.
PCJ1 Kompleks Spitalor Kombetar/ Rajonal ne Vore	!	-	>>	IR	0	0	P	C	Kjo mase pritet qe te kete ndikim negativ ne shkalle te ulet, per shkak te natyres specifike te ndikimeve qe shkaktohen nga sektori spitalor. Ndikimet jane afatgjata dhe te pakthyeshme. Ato jane kumulative ne varesi te pozicionimit hapesor te kompleksit spitalor dhe ndikimeve prej zhvillimeve te tjera te planifikuara ne zone.	Projekti pritet qe te kete impakte negative ne shkalle te ulet. Keto impakte jane afatgjata, te pakthyeshme dhe primare, pasi lidhen direkt me nevojat dhe kerkesat per uje. Parakusht per kete mase duhet te jete infrastruktura e ITUN dhe menaxhimit te mbetjeve spitalore (perfshire incinerator) si pjese integrale e projektit.
PCJ3 Projekt Pilot per trajtimin e strehimit dhe hapësirave per komunitetet e marxhinalizuara	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masa e parashikuar do te kete nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te cilesise se ujit. Impakti eshte paresor dhe i pakthyeshem. Sistemimi urbanistik dhe i hapësirave per keto komunitete, perfshin edhe sistemimin e rrjetit te furnizimit me uje dhe kjo gje ndikon shume ne cilesine e ujit. Impaktet vleresohen si kumulative, se bashku	Mase zbutese per cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore perben realizimi i projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave nentokesore.

									me nderhyrjet e tjera ne kete aspekt.	
PE5 dhe PE6 Rigjenerimi i zonave industriale (Kombinati dhe ish-uzina e autotraktoreve)	!	-	>	R	0	?	P	C	Probabiliteti qe projektet ne fjale te shkaktojne impakte mbi cilesine e ajrit eshte i ulet, nderkohe qe edhe vete impaktet jane ne nje shkalle te ulet, afatshkurtra dhe te kthyeshme. Infrastruktura industriale ndikon direkt ne cilesine e ujit, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Mase zbutese per cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore perben realizimi i projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrire kete mase edhe ne aktivite te tjera industriale qe krijojne shkarkime ujrash industriale te ndotura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave nentokesore.
PE7 Projekti "Stadiumi i Ri Kombetar" dhe hapësire aktivitetesh sportive / artistike masive	!	-	>>	R	0	0	P	C	Kjo mase pritet qe te kete ndikim negativ ne shkalle te ulet. Ndikimet jane afatgjata, por te kthyeshme. Ato jane kumulative ne varesi te pozicionimit hapësitor te stadiumit dhe ndikimeve prej zhvillimeve te tjera te planifikuara ne zone.	Mase zbutese per cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore perben realizimi i projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave nentokesore.
PE8, PE9 dhe PE10 Krijimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermereve dhe investime ne infrastrukture (kanale / rezervuare / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave te grumbullimit)	!!	--	>>	IR	0	?	S	C	Masat ne fjale pritet qe te kene impakte te larta negative dhe per me teper keto impakte jane te pakthyeshme dhe afatgjata.	Permiresimet ne infrastrukturen bujqesore, krahas impakteve pozitive kryesisht ne mbrojtje nga permbytjet do te sjellin edhe intensifikim te aktiviteve bujqesore, gje qe ka si rrjedhoje rritjen e ndotjes se ujrave.
PM1, PM2, PM5 dhe PM6 Rigjenerimi i lumenjve (Erzen, Terkuza, Lana) dhe masa per mbrojtjen nga rreziku i permbytjeve, perfshire hapësirat urbane	!!	++	>>	IR	0	?	P	SY	Masa e parashikuar do te kete nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te cilesise se ujit. Impakti eshte paresor dhe i pakthyeshem. Rigjenerimi i argjinaturave dhe shtreterve te lumenjve rregullon rrjedhjen e tyre dhe eliminon efektet negative, dhe kjo gje ndikon shume ne cilesine e ujit. Impaktet vleresohen si sinergjike, se bashku me nderhyrjet e tjera ne kete aspekt.	Kjo mase do te garantoje disiplinimin e rrjedhes si dhe ruajtjen e shtratit lumor, gje qe nga ana e vet do te garantoje ruajtjen e kanaleve te komunikimit me rezervat ujore nentokesore.
PM4 Kanalizime ne zonat bregdetare (Plepat-Golem dhe Apollonia-Iliria)	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te cilesise se ujit. Impakti eshte paresor dhe i pakthyeshem. Sistemimi i kanalizimeve ndikon direkt ne cilesine e ujit. Impaktet	Mase zbutese per cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore perben realizimi i projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave

									vleresohen si kumulative, paresore dhe te pakthyeshme.	nentokesore. Lidhja e rrjetit te kanalizimeve me ITUN do te sjelle rezultatet e pritshme ne cilesine e ujrave.
PM7 Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masat e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te cilesise se ujit sidomos ne drejtim te pengimit te nderfutjes se ujit te kripur ne burimet ujore qe perdoren per konsum njerezor. Impaktet vleresohen si kumulative, paresore dhe te pakthyeshme.	Kjo mase ne vetvete eshte komplekse dhe kerkon nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Per me teper eksperiencia e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdhjeve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durrësit dhe pjesemarrja e te gjithë paleve te interesuara duhet te jete nje parakusht para se te realizohen projekte te shkeputura per mbrojtjen nga avancimi i detit. Kostua e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impact me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen masa adaptive.

<p>Korridori lumor i Ishmit</p>	<p>Impakti</p>
	<p>Impakt negativ prej hotspotëve përgjatë korridorit lumor të Ishmit. Masat zbutëse sipas rekomandimeve më poshtë dhe Seksionit 10 të raportit.</p>
<p>Vija Bregdetare e Durrësit</p>	<p>Impakti</p>
	<p>Impakt negativ prej hotspotëve dhe portëve në vijën bregdetare të Durrësit. Masat zbutëse sipas rekomandimeve më poshtë dhe Seksionit 10 të raportit.</p>

Rekomandime

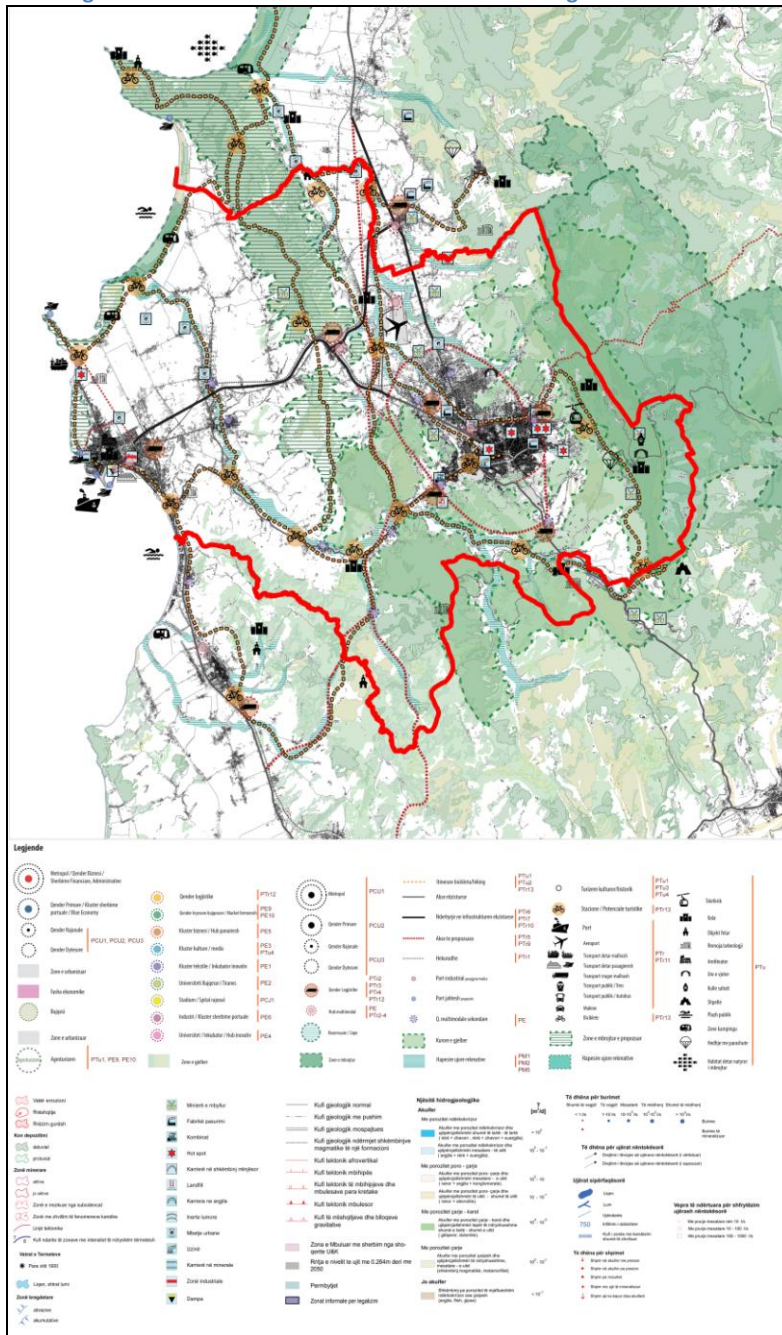
Duke qenë se informacioni për Kadastrën e Ujit ende nuk është funksional dhe i aksesueshëm, kjo pasqyrohet si impakt në Plan (mungon si burim informacioni rreth rrezikut mbi tharësitë dhe pakesimi të ujërave nëntokësore). Bazuar në eksperiencën e ngjashme, atëherë Plani duhet të jetë me konservator në raport me çështjet e menaxhimit dhe cilësitë e ujërave si sasi dhe cilësi, përfshirë edhe akuiferet. Në kuadër të planifikimit të menaxhimit të lumenjve, vëmendje e veçantë të kushtohet për menaxhimin e integruar të basenit ujor përkatës. Projektet që kanë të bëjnë me ujë në përdorim të konsiderohen me kushte kondicionuese mjedisore për aq kohë sa pasiguritë dhe irreversibiliteti është i lartë. Për këtë duhet të paraprihet se pari me Planin e menaxhimit të integruar të basenit dhe në vijim të merren masat ndërhyrëse përkatëse.

➤ **Peisazhi dhe Trasheqimia Kulturore**, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Turizmi
- Guroret / Shfrytezimi i Reres
- Zhvillimi Urban

Fillimisht, nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur (Figura 35), me perjashtim te hartes tematike mbi guroret dhe shfrytezimin e reres, e cila nuk eshte pergatitur dhe nuk ishte e mundur te sigurohej nga ndonje burim tjetër.

Figura 35-Harta Kumulative e Peisazhit dhe Trasheqimise Kulturore

Burimi: AKPT

Bazuar ne harten e mepeserme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-11 me poshte:

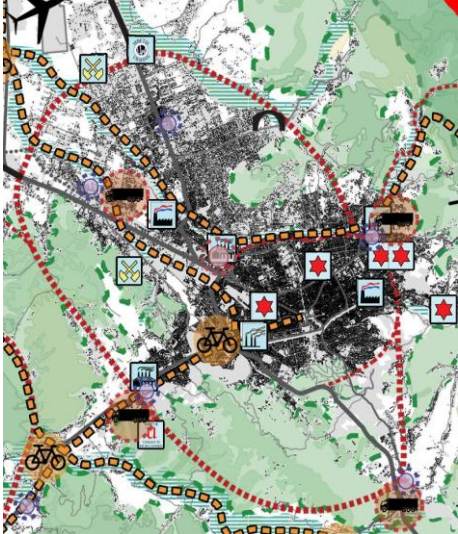
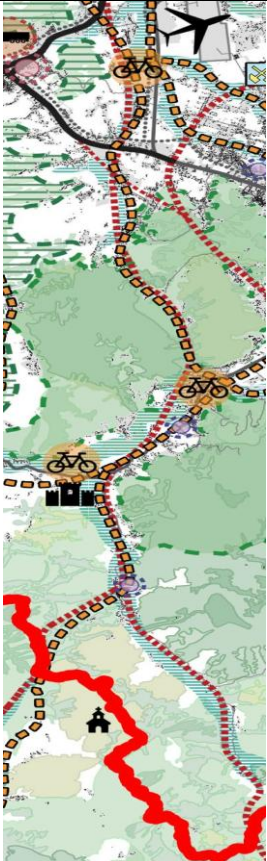
9-11_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Peisazhi dhe Trashegimia Kulturore

Peisazhi dhe Trashegimia Kulturore										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuena	Nderveprimi		
PCU1, PCU2, PCU3, PCU4, PCU5, PCU6 dhe PCU7 Rigjenerimi i Qendres se qyteteve / fshatrave (Vore, Shijak, Sukth, Kamez, Ndroq, Maminas, Preze dhe 10 qendrave te zonave rurale) dhe Projekte Pilot (kompleks banimi miks, Kopshte Urbane per qellime “bujqesore”) dhe Permiresimi i hapësirave sportive dhe per ecje dhe permeabilitetit ne njesite urbane	!!	++	>>	IR	0	0	P	SY	Masat ne fjale garantojne impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi garantojne mbrojtjen e elementeve te peisazhit dhe te trashegimise kulturore. Keto impakte jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Per me teper ato jane ne sinergji edhe me masa te tjera qe parashikohen per te mbrojtur dhe promovuar kete sektor. Eshte e rendesishme te theksohet se realizimi apo jo i impaktit lidhet edhe me zbatimin e mareveshjeve institucionale, kryesisht ne kuader te percaktimit te statusit te mbrojtur te elementeve perkates.	Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PCU8 Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale (Kenete / Laknas / Kamez)	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masat ne fjale garantojne impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi garantojne mbrojtjen e elementeve te peisazhit dhe te trashegimise kulturore. Keto impakte jane te perhershme, te pakthyeshme dhe kumulative.	Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PCJ3 Projekt Pilot per trajtimin e strehimit dhe hapësirave per komunitetet e marxhinalizuara	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masat ne fjale garantojne impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi garantojne mbrojtjen e elementeve te peisazhit dhe te trashegimise kulturore. Keto impakte jane te perhershme,	Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me

									te pakthyeshme dhe kumulative.	elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PE5 dhe PE6 Rigjenerimi i zonave industriale (Kombinati dhe ish-uzina e autotraktoreve)	!	+	>>	R	0	?	S	C	Keto masa do te kene impakte pozitive ne shkalle te ulet, pasi ne aspektin peisazhistik do te rregullojne paraqitjen vizuale te zonave ku do te nderhyhet. Impaktet do te jene afatgjata dhe te kthyeshme, si dhe kumulative.	Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PE7 Projekti “Stadiumi i Ri Kombetar” dhe hapësire aktivitetesh sportive / artistike masive	!!	-	>>	R	0	?	S	C	Masat ne fjale pritet qe te kene impakte negative ne shkalle te ulet. Keto impakte jane afatgjata, te kthyeshme dhe kumulative.	Ky projekt duhet te zhvillohet ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PE8, PE9 dhe PE10 Krijimi i nje “cluster” bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermereve dhe investime ne infrastrukture (kanale / rezervuare / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave te grumbullimit)	!	-	>	R	0	?	S	C	Probabiliteti qe masat ne fjale te shkaktojne impakte mbi elementet e peisazhit dhe trashegimise kulturore eshte i ulet, nderkohe qe edhe vete impaktet jane ne nje shkalle te ulet negative, afatshkurtra dhe te kthyeshme. Impaktet jane sekondare dhe njekohesisht kumulative.	Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PTu1 dhe PTu2 Projekt Pilot ne turizem: “Itinerar Kulturor Rajonal” (Pellumbas, Petrele, Arbane, Peze, Preze, K. Rodonit) Sportet e Aventures (“mountain bike”, pergjate lumit Erzen (10 km))	!!	++	>>	0	0	0	S	C	Masat ne fjale garantojne impakte pozitive ne shkalle te larte, pasi garantojne mbrojtjen e elementeve te peisazhit dhe te trashegimise kulturore. Keto impakte jane te perhershme dhe kumulative.	Kjo mase do te duhet te implementohet si komplement me projektet qe parashikojne permiresime ne cilesine e peisazhit dhe trashegimise kulturore per te perafuar njerezit me natyren, kulturen dhe zhvillimin e turizmit.
PTu3 Zhvillimi i nje pazari historik ne Durres ku mund te tregtohen punime artizanale/ souvenir	!!	+	>>	R	0	?	S	C	Kjo mase ka impakte pozitive ne shkalle te ulet, te cilet shfaqen ne periudhe afatgjate dhe jane te kthyeshem. Impaktet jane te drejtperdrejta dhe kumulative	Kjo mase do te duhet te implementohet si komplement me projektet qe parashikojne permiresime ne cilesine e peisazhit dhe trashegimise kulturore per te perafuar njerezit me natyren, kulturen dhe zhvillimin e turizmit.

PTu4 Pol kulturor - Krjiimi i nje zone te re e cila do te sherbeje si pol kulturor rajonal. Vendorsja e strukturave te rendesise kombetare si opera/ teater/ biblioteka/ salla koncertesh	!!	-	>>	R	0	?	S	C	Masat ne fjale pritet qe te kene impakte negative ne shkalle te ulet. Keto impakte jane afatgjata, te kthyeshme dhe kumulative.	Kjo mase do te duhet te implementohet si komplement me projektet qe parashikojne permiresime ne cilesine e peisazhit dhe trashegimise kulturore per te perafuar njerezit me natyren, kulturen dhe zhvillimin e turizmit.
PTr2, PTr3 dhe PTr4 Terminali i Multimodal Rajonal (Tirane, Durres, Vore)	!	-	>	R	0	?	P	C	Ka nje probabilitet te ulet qe masat ne fjale te shkaktojne impakte negative ne shkalle te ulet mbi peisazhin dhe trashegimine kulturore. Keto impakte do te jene afatshkurter dhe te kthyeshem. Efekti do te jete kumulativ.	Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PTr13 Sistemi rrugor per levizjen me bicikleta dhe kembesore qytetas dhe pika shperndarje per bicikletat	!!	++	>>	0	0	0	S	C	Masa ne fjale ndikon direkt ne ruajtjen dhe promovimin e elementeve te peisazhit dhe trashegimise kulturore, keshtu qe impaktet e saj jane shume pozitive dhe afatgjata. Keto impakte jane kumulative, te lidhura edhe me projektet e tjera te se njejtës tipologji.	Kjo mase do te duhet te implementohet si komplement me projektet qe parashikojne permiresime ne cilesine e peisazhit dhe trashegimise kulturore per te perafuar njerezit me natyren, kulturen dhe zhvillimin e turizmit.
PM1, PM2, PM5 dhe PM6 Rigjenerimi i lumenjve (Erzen, Terkuza, Lana) dhe masa per mbrojtjen nga rreziku i permbytjeve, perfshire hapësirat urbane	!!	++	>>	0	0	0	S	C	Masa ne fjale ndikon direkt ne ruajtjen dhe promovimin e elementeve te peisazhit dhe trashegimise kulturore, keshtu qe impaktet e saj jane shume pozitive dhe afatgjata. Keto impakte jane kumulative, te lidhura edhe me projektet e tjera te se njejtës tipologji.	Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te integruar te pellgjeve lumore, vemendje e vecante te kushtohet per integrimin e tyre me aspektet e rehabilitimit dhe permiresimit te peisazhit natyror si edhe me komponentet e trashegimise kulturore.
PM3 Pyllezim i kodrave me rrezik rreshqitje	!!	++	>>	0	0	0	S	C	Masa ne fjale ndikon direkt ne ruajtjen dhe promovimin e elementeve te peisazhit dhe trashegimise kulturore, keshtu qe impaktet e saj jane shume pozitive dhe afatgjata. Keto impakte jane kumulative, te lidhura edhe me projektet e tjera te se njejtës tipologji.	Kjo mase, krahas aspekteve te tjera, do te duhet te implementohet si komplement me projektet qe parashikojne permiresime ne cilesine e peisazhit dhe trashegimise kulturore per te perafuar njerezit me natyren, kulturen dhe zhvillimin e turizmit.
PM7 Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	!	+	>>	R	0	?	S	C	Keto masa do te kene impakte pozitive ne shkalle te ulet, pasi ne aspektin peisazhistik do te sistemojne paraqitjen vizuale te zonave ku do te nderhyhet. Impaktet do te jene afatgjata dhe te kthyeshme, si dhe	Kjo mase ne vetvete eshte komplekse dhe kerkon nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Per me teper eksperienca e

									kumulative.	<p>praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdhjeve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durrësit dhe pjesemarrja e te gjithë paleve te interesuara duhet te jete nje parakusht para se te realizohen projekte te shkeputura per mbrojtjen nga avancimi I detit. Kostua e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impact me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen masa adaptive.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-------------	--

<p>Qyteti i Tiranës dhe rrethinat</p>	<p>Impakti</p>
	<p>Infrastruktura e re e propozuar (rrugët me ngjyrë të kuqe: unaza lindore e Tiranës, bypasi i Tiranës, lidhja e Rrugës së Arbrit me rrugën Fushe Krujë - Vore, Tiranë - Ndroq) pritet që të ndikojnë në peisazhin e zonës. VNM-të përkatëse duhet të adresojnë këto çështje dhe të propozojnë masat zbutëse specifike për secilin segment.</p>
<p>Zona Vore-Kavaje</p>	<p>Impakti</p>
	<p>Rruga Vore - Kavaje pritet që të ketë impakt mbi peisazhin e zonës. Duhet aplikuar masat zbutëse siç paraqiten në Seksionin 10 të raportit dhe siç do të propozohen në VNM-ne e këtij segmenti rrugor.</p>

Rekomandime

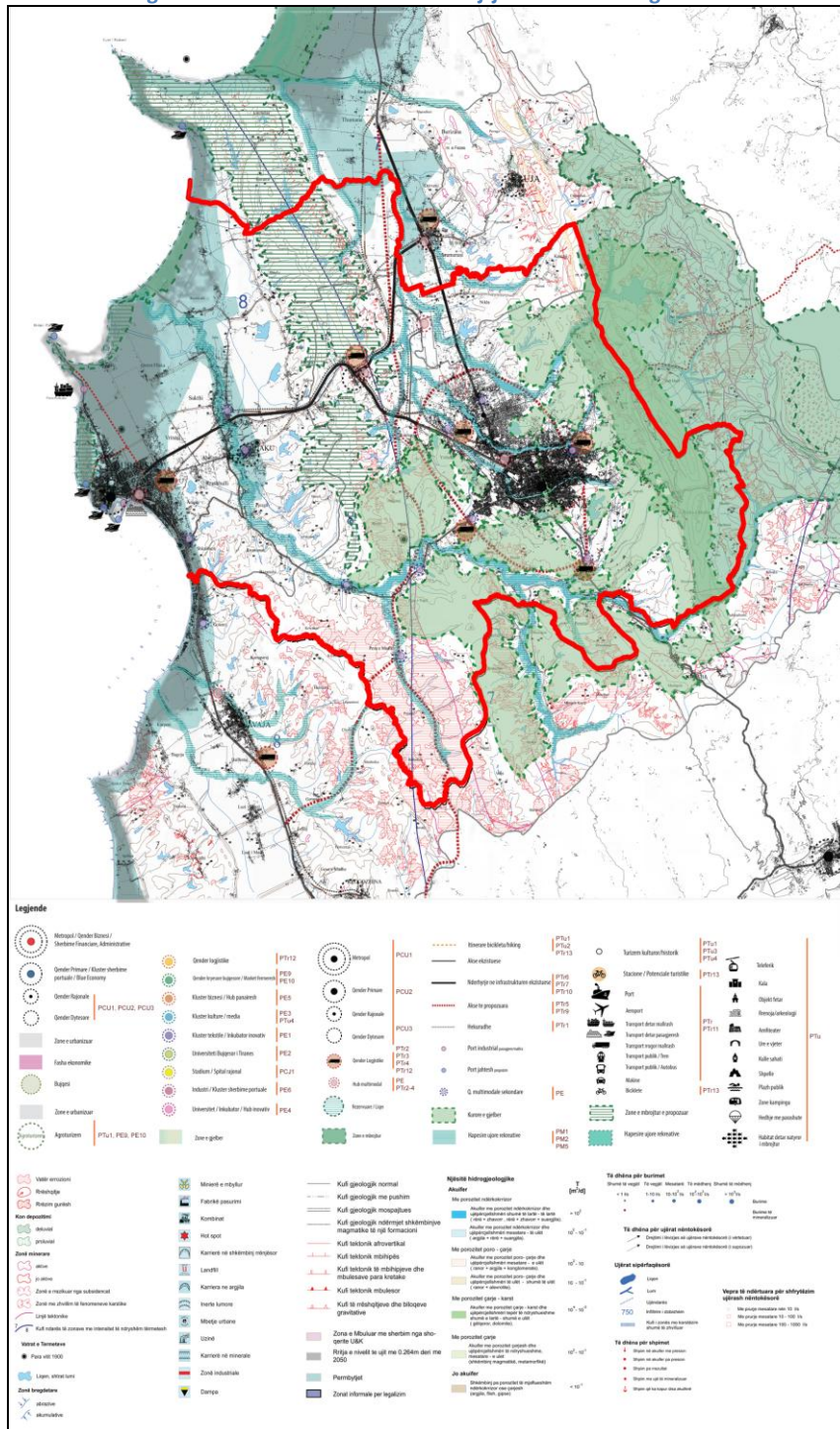
Në tërësi, këto projekte duhet të projektohen në harmoni me standartet e ruajtjes së peisazhit dhe mbrojtjes së trashëgimisë kulturore, ku së bashku me elementet e çelësive të mjedisit të jenë përcësorë duke aplikuar „best practices“.

➤ **Mbrojtja e Zones Bregdetare**, e cila eshte analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Perqasja / lidhja me kete zone
- Parqet, hapesirat publike
- Erozioni i zones bregdetare

Fillimisht, nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur (Figura 36).

Figura 36-Harta Kumulative e Mbrojtjes se Zones Bregdetare

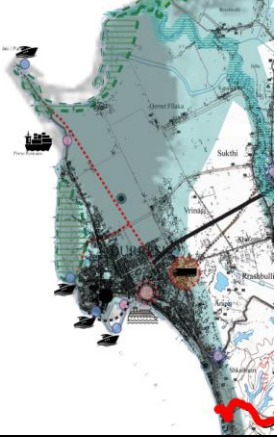

Burimi: AKPT

Bazuar ne hartën e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-12 me poshte:

9-12_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Mbrojtja e zones bregdetare

Mbrojtja e zones bregdetare										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuena	Nderveprimi		
PE8, PE9 dhe PE10 Krijimi i nje "cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrjetin e fermerëve dhe investime ne infrastrukture (kanale / rezervuare / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave te grumbullimit)	!!	++	>>	IR	0	?	S	C	Masa ne fjale pritet qe te ketë nje impakt te larte pozitiv, sidomos ne lidhje me shkarkimin e ujerave nepermjet kanaleve kulluese dhe hidrovoreve. Impakti eshte kumulativ ne kuader edhe te masave te tjera (shih me poshte) qe parashikohen te zbatohen ne kete drejtim.	Aspektet mjedisore te projekteve qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve dhe cilesine e ujrave duhet te jene pjese e investimeve qe do te behen.
PM1, PM2, PM5 dhe PM6 Rigjenerimi i lumenjve (Erzen, Terkuza, Lana) dhe masa per mbrojtjen nga rreziku i permytjeve, perfshire hapësirat urbane	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masat ne fjale pritet qe te kene nje impakt te larte pozitiv, sidomos ne lidhje me sistemimin e deltave te lumenjve. Impakti eshte kumulativ ne kuader edhe te masave te tjera qe parashikohen te zbatohen ne kete drejtim.	Aspektet mjedisore te projekteve qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve dhe cilesine e ujrave duhet te jene pjese e investimeve qe do te behen.
PM4 Kanalizime ne zonat bregdetare (Plepat-Golem dhe Apollonia-Iliria)	!	+	>	R	0	?	S	C	Keto masa do te kene impakte pozitive ne shkalle te ulet, pasi kanalizimet do te garantojne nje mbrojtje te perforcuar te zones bregdetare ne aspektin e permytjeve dhe te vijes se bregdetit. Impaktet do te jene afatshkurtra dhe te kthyeshme, si dhe kumulative.	Mase zbutese per cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore perben realizimi i projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave nentokesore. Lidhja e rrjetit te kanalizimeve me ITUN do te sjelle rezultatet e pritshme ne cilesine e ujrave.
PM7	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masat ne fjale pritet qe te kene nje impakt te	Kjo masa ne vetvete eshte komplekse dhe

<p>Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit</p>									<p>larte pozitiv. Impakti eshte kumulativ ne kuader edhe te masave te tjera qe parashikohen te zbatohen ne kete drejtim</p>	<p>kerkon nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Per me teper eksperiencia e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdhjeve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durresit dhe pjesemarrja e te gjitha paleve te interesuara duhet te jete nje parakusht para se te realizohen projekte te shkeputura per mbrojtjen nga avancimi I detit. Kostua e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impact me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen masa adaptive.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Vija bregdetare e Durrësit	Impakti
	<p>Rritja e nivelit të detit dhe përmbajtjet e vazhdueshme kanë impakt në zonën përgjatë vijës bregdetare të Durrësit. Zona e Curilave ndikohet nga abrazioni detar. Edhe në zonën e Bishtit të Palles dhe rezervës së Rrushkullit shkaktohet impakt nga abrazioni dhe akumulimi. Duhet aplikuar masat adaptuese të propozuara në raport (me referencë edhe Komunikimin e Tretë të UNFCCC).</p>
Vija bregdetare e Gjirit të Lalzit	Impakti
	<p>Abrazioni, akumulimi dhe erozioni në Kepin e Rodonit impaktojnë vijën bregdetare. Rritja e nivelit të detit dhe përmbajtjet kanë impakt përgjatë vijës bregdetare të Gjirit të Lalzë. Kjo zonë ndikohet edhe nga abrazioni dhe akumulimi. Duhet aplikuar masat adaptuese të propozuara në raport (me referencë edhe Komunikimin e Tretë të UNFCCC).</p>

Rekomandime

Aspektet mjedisore të projekteve që kanë të bëjnë me menaxhimin e mbetjeve dhe cilësinë e ujrave duhet të jenë pjesë e investimeve që do të bëhen. Plani duhet të nxis dhe kushtezojë ndërtimin e landfilleve dhe ITUN si parakusht për zhvillimet në infrastrukturë dhe masë të drejtperdrejtë në mbrojtjen e zonës bregdetare.

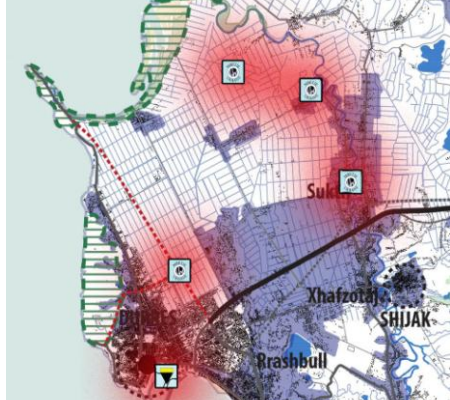
Keto masa janë efektive kur aplikohen të integruara në pellgun ujëmbledhës të lumenjve dhe bregdetit. Masat adaptuese janë integruar në Raportin e Komunikimit të Tretë të Shqipërisë për UNFCCC dhe duhet të integrohen në një masë më të gjërë brenda Planit si përgjatë gjithë bregdetit Shqiptar ashtu edhe në vecanti për zonat më të ndjeshme/vulnerable (Kepi i Rodonit).

9-13_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike - Menaxhimi i mbetjeve

Menaxhimi i mbetjeve										Perskrimi	Komente
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale										
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi			
PCU8 Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale (Kenete / Laknas / Kamez)	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masa e parashikuar do te kene nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te menaxhimit te mbetjeve. Impakti eshte paresor dhe i pakthyeshem. Urbanizimi dhe integrimi i zonave informale perfshin edhe sistemin e grumbullimit dhe trajtimin te mbetjeve. Impaktet vleresohen si kumulative, se bashku me nderhyrjet e tjera ne kete aspekt.	Keto masa pritet te rrisin volumet e mbetjeve si rezultat i zhvillimit te aktiviteteve urbane dhe bizneseve si edhe integrimi i sistemeve rrugore te rehabilituara. Pjese perberese e projekteve te infrastruktures duhet te jete edhe lidhja e tyre me sistemin e rrjetit te infrastruktures se landfilleve dhe infrastruktures se menaxhimit te mbetjeve. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike.	
PCJ1 Kompleks Spitalor Kombetar / Rajonal ne Vore	!	-	>>	IR	0	?	P	C	Kjo mase pritet qe te kete ndikim negativ ne shkalle te ulet, per shkak te natyres specifike te mbetjeve qe prodhohen nga sektori spitalor. Ndikimet jane afatgjata dhe te pakthyeshme. Ato jane kumulative ne varesi te pozicionimit hapesor te kompleksit spitalor dhe ndikimeve prej zhvillimeve te tjera te planifikuara ne zone.	Ky projekt pritet te rris volumet e mbetjeve si rezultat i zhvillimit te aktiviteteve spitalore dhe bizneseve. Pjese perberese e projektit te infrastruktures duhet te jete edhe lidhja me sistemin e rrjetit te infrastruktures se landfilleve dhe infrastruktures se menaxhimit te mbetjeve (specifikisht mbetjet spitalore). Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike.	
PCJ3 Projekt Pilot per trajtimin e	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masa e parashikuar do te kene nje ndikim te larte pozitiv ne drejtim te permiresimit te	Keto masa pritet te rrisin volumet e mbetjeve si rezultat i zhvillimit te aktiviteteve urbane	

<p>strehimit dhe hapësirave për komunitetet e marxhinalizuara</p>									<p>menaxhimit të mbetjeve. Impakti është përsosur dhe i pakthyeshem. Sistemit urban i komuniteteve do të rregullojë edhe çështjen e menaxhimit të mbetjeve. Impaktet vlerësohen si kumulative, së bashku me ndërhyrjet e tjera në këto aspekt.</p>	<p>dhe bizneseve si edhe integrimi i sistemeve rrugore të rehabilituara. Pjesë përberëse e projekteve të infrastrukturës duhet të jetë edhe lidhja e tyre me sistemin e rrjetit të infrastrukturës së landfillëve dhe infrastrukturës së menaxhimit të mbetjeve. Këto sisteme duhet të përfshijnë 3 R-të (Riciklimi, Ripërdorimi, Reduktimi) si pjesë e suksesshme e zbatimit në praktikë.</p>
<p>PE8, PE9 dhe PE10 Krijimi i një "cluster" bujqësore që do të shërbejë si platformë për rrjetin e fermerëve dhe investime në infrastrukturë (kanale / rezervuarë / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave të grumbullimit)</p>	<p>!!</p>	<p>++</p>	<p>>></p>	<p>IR</p>	<p>0</p>	<p>?</p>	<p>S</p>	<p>C</p>	<p>Masa në fjale pritet që të ketë një impakt të lartë pozitiv, sidomos në procesin e mbledhjes dhe seleksionimit të mbetjeve. Zinxhiri agroushqimor pritet që të përmbajë edhe infrastrukturën e duhur për trajtimin e mbetjeve. Impakti është kumulativ në kuadër edhe të masave për administrimin e mbetjeve, masa të cilat do të merren nga projektet e tjera zhvillimore në zonë.</p>	<p>Këto masa pritet të rrisin volumet e mbetjeve si rezultat i zhvillimit të aktiviteteve bujqësore dhe turistike si edhe integrimi i sistemeve rrugore të rehabilituara. Pjesë përberëse e projekteve të infrastrukturës duhet të jetë edhe lidhja e tyre me sistemin e rrjetit të infrastrukturës së landfillëve dhe infrastrukturës së menaxhimit të mbetjeve. Këto sisteme duhet të përfshijnë 3 R-të (Riciklimi, Ripërdorimi, Reduktimi) si pjesë e suksesshme e zbatimit në praktikë.</p>
<p>Ptr2, Ptr3 dhe Ptr4 Terminali i Multimodal Rajonal (Tiranë, Durrës, Vore)</p>	<p>!</p>	<p>-</p>	<p>>></p>	<p>IR</p>	<p>0</p>	<p>?</p>	<p>P</p>	<p>C</p>	<p>Këto masa pritet që të kenë ndikim negativ në shkallë të ulët, për shkak të natyrës specifike të mbetjeve që prodhohen nga sektori i transportit. Ndikimet janë afatgjata dhe të pakthyeshme. Ato janë kumulative në varesi të pozicionimit hapësor të secilit terminal dhe ndikimeve prej zhvillimeve të tjera të planifikuara në zonat përkatëse.</p>	<p>Konsiderohet që volumet e mbetjeve që pritet të prodhohen nga projektet e parashikuara në sektorin e transportit do të kërkojnë investime shtesë për depozitimin e mbetjeve për të minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Elementi i impaktit të mbetjeve të parashikuara kërkon të trajtohet qysh herët në zhvillimin e masave në mënyrë integrale ndërsektoriale dhe në lidhje me menaxhimin e tokës. Këto sisteme duhet të përfshijnë 3 R-të (Riciklimi, Ripërdorimi, Reduktimi) si pjesë e suksesshme e zbatimit në praktikë.</p>
<p>Ptr5, Ptr6, Ptr7, Ptr8, Ptr9 dhe Ptr10</p>	<p>!</p>	<p>-</p>	<p>></p>	<p>R</p>	<p>0</p>	<p>?</p>	<p>P</p>	<p>C</p>	<p>Ka një probabilitet të ulët që masat në fjale të shkaktojnë impakte negative në shkallë të</p>	<p>Konsiderohet që volumet e mbetjeve që pritet të prodhohen nga projektet e</p>

<p>Segmente te infrastruktures rrugore (Unaza lindore e Tiranes, Vore-Durres, Vore-Fushe Kruje - lidhja Rr. Arbrit - Fushe Kruje, Vore – Ndroq, Ndroq – Kavaje, Bajpasi Vaqarr – Arbane – Petrele, Shkozet - Porto Romano</p>									<p>ulet lidhur me gjenerimin e mbetjeve. Keto impakte do te jene afatshkurter dhe te kthyeshem. Efekti do te jete kumulativ.</p>	<p>parashikuara ne sektorin e transportit do te kerkojne investime shtese per depozitimin e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave ne menyre integrale ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike.</p>
<p>PM8 dhe PM9 Projekt per riciklimin dhe Qendrat e Transferimit per ne incinerator/ landfill</p>	<p>!!</p>	<p>++</p>	<p>>></p>	<p>IR</p>	<p>0</p>	<p>?</p>	<p>P</p>	<p>C</p>	<p>Masat ne fjale pritet qe te kete nje impakt te larte pozitiv, pasi stabilizohen dy elemente thelbeshore te administrimit te mbetjeve. Impakti eshte kumulativ, i pakthyeshem dhe paresor.</p>	<p>Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e parashikuara ne rajonin ekonomik Tirane-Durres do te kerkojne investime shtese per depozitimin e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave ne menyre integrale ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike. Bashkepunimi PPP ne fushen e riciklimit dhe qendrave te transferimit dhe incineratorit duhet te jene pjese integrale e zhvillimit te rajonit. Hartimi i planit rajonal te menaxhimit te mbetjeve eshte domosdoshmeri per arritjen e ketij objektivi mjedisor.</p>

<p>Zona informale ne Kamez</p> 	<p>Impakti</p> <p>Impakt social lidhur me ndikimin e mbetjeve ne cilesine e jeteses (rritje e ndotjes dhe uljen e cilesise se ajrit dhe ujit) ne zonat informale qe gjenden prane zonave me mbetje urbane ne Kamez. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit.</p>
<p>Qyteti i Duresit dhe rrethinat</p> 	<p>Impakti</p> <p>Impakt social lidhur me ndikimin e mbetjeve ne cilesine e jeteses (rritje e ndotjes dhe uljen e cilesise se ajrit dhe ujit) ne zonat informale qe gjenden prane zonave me mbetje urbane ne Sukth dhe Katund te Ri. Impakti i landfilleve prane zonave te banuara. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit.</p>

Rekomandime

Ne teresi, Plani parashikon zhvillime te infrastructures ne te gjithë sektoret e ekonomise. Se pari keto projekte pritet te krijojne volume mbetjesh gjate fazes se zbatimit dhe nje pjese e tyre edhe gjate fazes operacionale, duke konsideruar edhe disa me impakte te pakthyeshme. Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e infrastructures do te kerkojne investime shtese per depozitimin e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Krahas investimeve ne infrastrukture, impakt negativ ne shtimin e volumit te prodhimit te mbetjeve do te jene ato qe kane te bejne me volumet e mbetjeve ngaprishjet e ndertimeve ilegale qe nuk do te klasifikohen per procedurat e legalizimit, sidomos ne zonen bregdetare dhe qendrat urbane kryesore te vendit.

Impakte me te drejtperdrejta me realizimin e projekteve te ITUN urbane dhe ne nje shkalle me te gjere edhe ne aktivite te tjera industrial vjen nga prodhimi i llumit/sllaxhit ne ITUN dhe qe ne nje mase te madhe duhet te depozitohet ne landfille, sidomos nese nuk ka kushtet e kerkuara per riciklim ose riperdorim.

Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e parashikuara ne rajonin ekonomik Tirane-Durres do te kerkojne investime shtese per depozitimin e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave ne menyre integrale ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike. Bashkepunimi PPP ne fushen e riciklimit dhe qendrave te transferimit dhe incineratorit duhet te jene pjese integrale e zhvillimit te rajonit.

Kjo nenkupton qe Plani duhet te parashikojë kapacitete me te medha per landfillet ekzistuese dhe se pari ndertimi i landfilleve te reja teknologjike duhet te paraprijë investimet ne kete sektor dhe te

koordinohen ne kohe sipas rajoneve perketatese ku do te ndodhin zhvillimet (se pari ne zonen bregdetare dhe ne qendrat primare te zhvillimit ne cdo rajon).

Hartimi i planit rajonal te menaxhimit te mbetjeve eshte domosdoshmeri per arritjen e ketij objekti mjedisor.

- **Degradimi i tokes**, qe eshte analizuar bazuar ne tematiken e meposhtme:
 - Tjetersimi i perdorimi te tokes pjellore bujqesore

Per kete element dhe tematike nuk ishte e mundur gjetja e hartave perkatese, keshtu qe analiza e efekteve te pritshme kumulative te projekteve strategjike eshte bere duke u mbeshtetur ne shtrirjen gjeografike te ketyre projekteve, brenda rajonit ne fjale.

Analiza e impakteve paraqitet ne Tabelen 9-14 me poshte:

9-14_Efektet e prishme kumulative te projekteve strategjike - Degradimi i tokes

Degradimi i tokes										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuena	Nderveprimi		
PE1, PE2 dhe PE3 Ngritja e infrastruktures per akomodimin e cluster-ave (fasoneri dhe mode, perpunimi i drurit ne zonen Nikel – Kamez / UBT, Pol Kreativ (Arti) ne Kinostudio	!!	-	>>	R	0	?	S	C	Masat ne fjale kane nje ndikim negativ ne shkalle te ulet, pasi pritet qe infrastruktura e cluster-ave perkates te ndryshoje strukturen e perdorimit te tokes. Ndikimi eshte afatgjate dhe i kthyeshem.	Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te operimit. Ne asnje rast keto masa nuk duhet te projektohen brenda, por as ne afersi te territorit te zones se mbrojtura . Ato duhet te projektohen ne harmoni me standartet e kerkuara te aktivitetit, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PE7 Projekti “Stadiumi i Ri Kombetar” dhe hapësire aktivitetesh sportive / artistike masive	!!	-	>>	R	0	?	S	C	Masat ne fjale kane nje ndikim negativ ne shkalle te ulet, pasi pritet qe infrastruktura e objektit perkates te ndryshoje strukturen e perdorimit te tokes. Ndikimi eshte afatgjate dhe i kthyeshem.	Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te operimit. Ne asnje rast ky projekt nuk duhet te projektohet brenda, por as ne afersi te territorit te zones se mbrojtura dhe as te okupoje tokat bujqesore. Stadiumi duhet te projektohet ne harmoni me standartet e kerkuara te aktivitetit, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PE8, PE9 dhe PE10 Krjimi i nje “cluster” bujqesore qe do te sherbeje si platforme per	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Masa ne fjale pritet qe te kete nje impakt te larte pozitiv, sidomos ne procesin e stabilizimit te perdorimit te tokes dhe	Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te operimit.

rrjetin e fermereve dhe investime ne infrastrukture (kanale / rezervuare / hidrovore etj, zhvillimin e dy tregjeve rajonale dhe dy pikave te grumbullimit)									qendrueshmerise se strukturimit te saj. Investimet infrastrukture do te ndikojne ne mbrojtjen e tokes dhe te prodhimit bujqesor nga permbytjet eventuale. Impakti eshte kumulativ ne kuader edhe te masave qe do te merren nga projektet e tjera zhvillimore ne zonat perkatese.	Ne asnje rast keto masa nuk duhet te projektohen brenda, por as ne afersi te territorit te zones se mbrojtura . Ato duhet te projektohen ne harmoni me standartet e kerkuara te aktivitetit, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
PM1, PM2, PM5 dhe PM6 Rigjenerimi i lumenjve (Erzen, Terkuza, Lana) dhe masa per mbrojtjen nga rreziku i permbytjeve, perfshire hapesirat urbane	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Keto masa kane nje impakt te larte pozitiv, sidomos ne procesin e stabilizimit te argjinaturave dhe shtratit te lumenjve. Masat qe lidhen me mbrojtjen nga permbytjet do te ndikojne pozitivisht ne ruajtjen e integritetit te tokes. Impakti eshte kumulativ ne kuader edhe te masave qe do te merren nga projektet e tjera zhvillimore ne zonat perkatese.	Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te lumenjve, vemendje e vecante te kushtohet per menaxhimin e integruar te baseneve ujqor perkatese.
PM3 Pyllezim i kodrave me rrezik rreshqitje	!!	++	>>	IR	0	?	P	C	Kjo mase ka impakt te larte pozitiv, pasi lidhet direkt me mbrojtjen e tokes nga erozioni. Impakti eshte afatgjate dhe kumulativ.	Kjo mase, krahas aspekteve te tjera, do te duhet te implementohet si komplement me projektet qe parashikojne permiresime ne cilesine dhe mbrojtjen e tokes nga degradimi.
PM7 Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	!!	+	>	R	0	?	P	C	Kjo mase ka impakte pozitive ne shkalle te ulet, te cilet shfaqen ne periudhe afatshkurter dhe jane te kthyeshem. Impaktet jane te drejtperdrejta dhe kumulative.	Kjo mase ne vetvete eshte komplekse dhe kerkon nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Per me teper eksperienca e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdhjeve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durresit dhe pjesemarrja e te gjitha paleve te interesuara duhet te jete nje parakusht para se te realizohen projekte te shkeputura per mbrojtjen nga avancimi i detit. Kostua e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impact me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen

										masa adaptive.
<p>Rekomandime</p> <p>Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepnin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me mbrojtjen e degradimit te tokes, se pari sepse Plani pozicionohet qarte ne mbrojtje te tokes, zhvillimit urban permes densifikimit dhe integrimit urban te zonave informale dhe te marginalizuara. Ne rast se krahas zbatimit me prioritet te Legjislacionit Mjedisor dhe “best practices” nderkombetare do te aplikohen masat zbutese efektive dhe te integruara me mjedisin, masat qe do te kene impact sidomos ne fazat e zbatimit te infrastructures do te eliminojne ose se paku do te minimizojne impaktet permanente dhe afatgjate. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te nderhyjne ne territorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet Kombetare), sic parashikon edhe Plani. Persa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (HEC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislacioni per zonat e mbrojtura, i cili i ndalon ato. Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e parashikuara ne rajonin ekonomik Tirane-Durres do te kerkojne investime shtese per depozitim dhe mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate.</p> <p>Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave ne menyre integrale ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e sukseshme e zbatimit ne praktike. Bashkepunimi PPP ne fushen e riciklimit dhe qendrave te transferimit dhe incineratorit duhet te jene pjese integrale e zhvillimit te rajonit.</p> <p>Hartimi i planit rajonal te menaxhimit te mbetjeve eshte domosdoshmeri per arritjen e ketij objektivi mjedisor.</p> <p>Lidhur me masen per mbrojtjen e avancimit te detit, kjo mase ne vetvete eshte komplekse dhe kerkon nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Per me teper eksperiencia e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdhjeve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durresit dhe pjesemarrja e te gjitha paleve te interesuara duhet te jete nje parakusht para se te realizohen projekte te shkeputura per mbrojtjen nga avancimi i detit. Kostua e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impakt me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen masa adaptive. Masa primare ne kete drejtim eshte parandalimi i nderfutjes se ujrave te kripura ne token bujqesore dhe akuifere.</p>										

9.3.Impaktet Nderkufitare

Ligji 91/2013 “Mbi Vleresimin Strategjik Mjedisor” kerkojne percaktimin dhe konsultimin mbi efektet nderkufitare per planet dhe programet e hartuara.

Impaktet nderkufitare mbi objektivat mjedisore per veprimet mbi prioritet dhe synimet nuk paraqesin asnje efekt negativ apo pozitiv.

SEKSIONI 10. UDHEZIME DHE MASAT ZBUTESE

Ky paragraf percakton udhezimet dhe masat mbrojtese per te siguruar arritjen e objektivave te rendesishem mjedisore ne fushat e vecanta. Duke zbatuar udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese, ndikimet negative te pershkruara ne Seksionin 6.1 do te parandalohen dhe do te sigurohet arritja e objektivave mjedisore.

Per me teper, ky seksion ofron disa masa specifike zbutese te zbatueshme per projektet specifike te pershkruara ne Plan. Eshte e rendesishme te theksohet se lista e dhene me poshte e masave specifike per zbutjen nuk eshte shteruese. Masa me te detajuara ne aspektin e permbajtjes dhe analizes do te duhet te pergatiten si pjese e VNM-ve individuale per cdo projekt specifik te Planit.

10.1. Toka

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivat Mjedisore 1 dhe 2

Duke zene nje territor te caktuar, ndertimi i infrastruktures se parashikuar do te shkaktoje ndikime te gjera te perhershme, te cilat do te pasqyrohen si nje ndryshim ne strukturen e perdorimin e tokes. Prandaj, kur planifikohet integrimi i infrastruktures se parashikuar ne mjedis, duhet te garantohet menaxhimi i qendrueshem i tokes dhe mbrojtja e saj.

Aktivitetet ne token bujqesore dhe pyjore duhet te reduktohet ne nivelin me te ulet te mundshem, dhe duhet t'i jepet prioritet i larte planifikimit te aktiviteteve ne toke me potencial me te varfer te prodhimit, dhe toke jashte zonave te dendura pyjore apo zonave pyjore me funksione te rendesishme te prodhimit te lendes se pare te drurit. Me integrimin e infrastruktures se parashikuar ne mjedis, permiresimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kane perparesi mbi ndertimet e reja. Infrastruktura e parashikuar duhet te planifikohet ne ate menyre qe mos te rrite probabilitetin e rreshqitjeve te tokes ne zonen perreth aktiviteteve.

Per te siguruar perdorimin e qendrueshem te burimeve natyrore, do te duhet qe projektet specifike te plotesohen me udhezime per te promovuar riciklimin dhe riperdorimin e mbetjeve te ndertimit ne ndertimin dhe rikonstruksionin e infrastruktures se re, dhe me e rendesishmja, perdorimin e materialeve te certifikuara te ndertimit, prodhuar nga riciklimi i post-produkteve ose mbetjeve nga sektoret e tjere. Kur perdoren materiale ndertimi per infrastrukturen e re, te cilat nuk jane me origjine primare natyrore, duhet te merret parasysh fakti se:

- kerkohen sasi me te medha te materialeve te ndertimit, kryesisht si mbushje;
- mobilizohen ne menyre te perhershme disa substanca te rrezikshme nga materialet e mbetjeve; dhe
- materialet e reja te ndertimit mund te kene cilesi me te mira funksionale se materialet me origjine natyrale.

Masa Zbutese Specifike

- **Punimet ne dhera te ndotura**

- Gjate punimeve mund te zbulohen dhera te ndotura. Keto dhera duhen larguar. Pastaj duhet vendosur toke artificiale me gjeomembrane, argjile dhe shtrese plehu, mbi te cilen duhet te mbillet bar dhe peme. Kjo toke artificiale duhet te mbuloje edhe siperfaqet e ndotura qe nuk do te levizen.
- Te gjitha materialet ndotes (dherat dhe mbetjet) qe do te largohen, duhet te depozitohen dhe groposen ne vende te caktuara ku duhet te jene te izoluar nga ujerat nentokesore.

- **Ndotja e tokes**

- Toka qe shtrihet nen rruge mund te jete ne rrezik gjate ndertimit, pasi mund te ndotet nga derdhjet e hidrokarbureve dhe ato kimike. Pastaj toka mund te sherbeje si nje burim ndotjeje kur pershkohet nga ujerat nentokesore.

- **Metoda e thyerjes e shkembit**
 - Ne zonat ku kerkohen prerje te medha, do te ndeshen shkembinjte, te cilet mund te kerkojne zhvendosje. Metoda e zhvendosjes mund te varioje nga germimi me nje ekskavator, deri tek shperthimi, i cili do te sjelle zhurme te konsiderueshme dhe dridhje qe lidhen me te.
- **Riperdorimi i materialit te germuar**
 - Materiali, i cili germohet nga prerja e seksioneve eshte nje burim natyral dhe perdorimi i tij ne baze te nje skeme do te maximizohet duke perdorur teknika konstruktive te cilat intensifikojne ngjeshjen e materialeve per t'u perdorur si mbushje inxhinerike.
 - Megjithate, pashmangshmerisht do te kete nje sasi te konsiderueshme material, i cili, per shkak te vecorive te tij fizike dhe strukturore, nuk eshte i pershtatshem per t'u perdorur si mbushje inxhinerike brenda skemes. Megjithate, ky material mund te jete i pershtatshem per aktivite te tjera, sic eshte krijimi i peisazhit, ku nuk aplikohen kerkesa qaq te rrepta strukturore. Riperdorimi i ketij material do te maksimizohet brenda skemes, dhe cdo material i tepert do te transportohet jashte.
 - Materiali i germuar i parashikuar per riperdorim do te trajtohet dhe transportohet ne minimum, dhe o te depozitohet ne menyre te tille qe te minimizojne ndikimet e gerryerjes. Koha midis germimit dhe riperdorimit gjate periudhes se lagesht duhet te jete sa me e vogel. Gjate periudhave te zgjatura me lageshtire, kontraktori duhet te nderprese germimin dhe vendosjen e materialit per te parandaluar degradimin per shkak te lageshtires.
- **Erozioni**
 - Percaktimin e vijes bregdetare qe nenkupton percaktimin nga ana ligjore te asaj qe quhet vija zero e detit mbi bazen e se ciles do te realizoheshin me mire vleresimet e erozionit detar, dinamikes se levizjes se bregdetit dhe te sedimenteve
 - Duhet ndermarre mbrojtja e argjinatures nga erozioni, me qellim qe te sigurohet stabilizimi i argjinatures, perfshire edhe perzgjedhjen e material me pak te erodueshem, perdorimin e gabioneve dhe gureve te thyer, si dhe nje ngjeshje te mire, vecanerisht perreth urave dhe tombinove.
 - Mbjellja duhet perfunduar sa me shpejt te jete e mundur, menjehere pas mbushjes, per te lehtesuar rigjenerimin e nje mbulesa stabilizuese te tokes. Aty ku eshte e nevojshme do te kerkohet hapje e kanaleve per te siguruar mbjelljen e sukseshme te bimeve.
 - Aty ku eshte e nevojshme, zonat e shkarkimit prej strukturave kulluese do te pajisen me gure te thyer, per te reduktuar erozionin, vecanerisht ne rastet kur jane instaluar strukturat e kullimit dhe/ose nivelet e formacioneve te rruges jane ngritur dhe krijojne shpate te zhveshura, te cilat kerkojne stabilizim, perpara fillimit te sezonit te shirave.

10.2. Ajri

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedisor 3

Ne planifikimin e politikave dhe aktiviteve te Planit ne zonat e ndotjes se tepruar te ajrit, duhet te merren parasysh objektivat e SKZHI II dhe standartet e lejuara te emetimeve, te percaktuara nga BE, OBSH dhe legjislacioni perkates shqiptar.

Duhet te pergatitet nje program i detajuar i masave per zvogelimin e ndotjes me grimca PM₁₀ dhe PM_{2.5} per zonat problematike. Programi do te duhet te verehet gjate planifikimit te politikave dhe projekteve specifike te Planit per zonat problematike, ne nje shkalle me te gjere. Prioritet ne proceduren e perzgjedhjes duhet t'i jepet varianteve te cilat ofrojne permiresimin me te madh te cilesise se ajrit te ambientit.

Gjate pergatitjes sepolitikave dhe projekteve te reja ne infrastrukture, duhet te respektohen udhezimet dhe masat ne vijim, ne menyre qe te arrihen objektivat e reduktimit te ndotjes se ajrit te ambientit ne zonat e ndikimit te aktiviteteteve perkatese:

➤ **Cilesia e ajrit - komuniteti**

- Monitorim te rasteve te semundjeve dhe shkaktareve
- Percaktimi i zonave urbane te reja me cilesi te larte ajri per popullsine
- Dizenjim me kushtet dhe kriteret e pershtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, mirembajtje dhe zevendesim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit te temperaturave dhe lageshtise
- Perdorim i mjeteve te transportit publik me emetime te gazeve ne nivele te uleta ose me filtra ajri te reduktimit maksimal
- Percaktimi i zonave industriale me teknologji te larte dhe me emetime te gazeve ne sasi te ulet

➤ **Cilesia e ajrit - ekosistemet**

- Identifikimi dhe monitorimi i burimeve te gazeve qe shkaktojne shiun acid
- Komunikim nderkufitar institucional per te shmangur incidentet mjedisore te qarkullimit e ajrit si dhe percaktimi i masave konkrete te veprimit ne raste te incidenteve nderkufitare
- Percaktimi i kriterëve te tjetersimit te siperfaqeve te tokes dhe qellimit te perdorimit te saj qe ne fazat e projektimit
- Shtimi i siperfaqeve me pyje dhe bimesi
- Strukturimi i kerkesave per lende drusore
- Percaktimi i masave te emergjencave ne rastet e aksidenteve industriale per zvogelimin e ndikimeve ne mjedis dhe ne cilesine e tij

Masa Zbutese Specifike

- Monitorimi i cilesise se ajrit ne te gjithë territorin e vendit duke vendosur stacione automatike te monitorimit si ne zonat urbane dhe ato rurale (te gjitha bashkete te kene dy-tre stacione monitorimi sipas specifikes se zonave industriale dhe te banimit)
- Koordinimi midis institucioneve qendrore dhe vendore per vleresimin e kushteve mjedisore qe lidhen me cilesine e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike

Gjate fazes se ndertimit, masat me te zakonshme specifike te rekomanduara ne punimet infrastrukturore rruges konsistojne ne:

- Implementimi i sistemit te shtypjes se pluhurit: ujitja e aneve te rrugeve, perdorimi i ndarjeve te rrugeve per te kufizuar nxjerrjen e pluhurit (per shembull perdorimi i larjes se rrotave, gje qe behet perdite); dhe
- Kufizimi i shpejtesise se impianteve te levizshme ne rruge.

Ulja e ndikimit nga ndertimi perfshin gjithashtu:

- vendodhjen potenciale te zonave qe kerkohen instalimin e kantierit, magazinim si dhe zonat e stabilizimit te tokes; dhe
- rruget e transportit qe perdoren per shperndarjen e materialeve.

Persa i perket fazes se shfrytezimit te infrastruktures propozohen masat specifike te meposhtme:

- kontrolli i kufijve te shpejtesise se automjeteve gjate sezonit me nivelin me te larte te ndotjes se ajrit me pezulli ne qendrat kryesore urbane; dhe
- mirembajtje e rregullt e siperfaqeve rruqore per te pakesuar sa me shume qe te jete e mundur ringritjen e pezullive.

10.3. Faktoret klimatike

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutese për të arritur Objektivin Mjedisor 4

10.3.1. Masat zbutese ndaj ndryshimeve klimaterike

Zbatimi i masave për të arritur objektivat e Planit duhet të marrë parasysh të ashtuquajturat objektiva indikative për të reduktuar emetimet e gazit, të cilat janë të përcaktuara deri në vitin 2020 në SKZHI II për reduktimin e emetimeve të gazit serre. Në këto kuder duhet mbajtur në vëmendje si më poshtë:

- përcaktimi i protokolleve dhe monitorimi i rasteve të trajtimit të sëmundjeve që vijnë si pasoje e ngjarjeve të motit;
- përcaktimi i masave të emergjencave civile për të shmangur/zbutur ndikimet nga kushtet ekstreme të motit
- Përcaktimi i kriterëve dhe politikave për futjen e teknologjive bashkëkohore në bujqësi si dhe praktikave me të mira të bujqësisë organike
- zbatimi i një politike parkimi kufizuese në zonat urbane; dhe
- integrimi i ceshtjeve të ndryshimeve klimatike në kuadrin politik dhe ligjor duke specifikuar institucionet dhe përgjegjësitë për identifikimin, zbatimin dhe monitorimin e masave zbutese/pershtatëse ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike.

10.3.2. Pershtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Projektet specifike të Planit duhet të hartohen në një mënyrë të tillë që të sigurojnë një përdorim efektiv të burimeve, që do të thotë se ndjeshmeria e infrastruktures së parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike, fatkeqesive natyrore dhe fatkeqesive antropogjenike duhet të verëhet sic duhet. Kjo do të thotë se kur planifikohet infrastruktura, duhet të merren në konsideratë masa nga vlerësimet e rrezeve, të cilat do të rrisin elasticitetin e infrastruktures ndaj ndryshimeve klimatike në mënyrën e duhur, vecanërisht në lidhje me reshjet, përmytjet, temperaturat e larta dhe valet e të nxehtë, thatësirat, rritjet e nivelit të detit dhe stuhite. Në këto kuader, është e nevojshme të:

- përgatitet një analizë e ndjeshmerisë së infrastruktures së parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike, dhe
- zbatohen masat dhe orientimet e bazuara në rezultatet e analizave të cilat përmiresojnë në mënyrën e duhur elasticitetin e infrastruktures ndaj ndryshimeve klimatike.

Për të arritur objektivin mjedisor në lidhje me pershtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duhet të sigurohen si më poshtë:

- në terma afatgjatë, infrastruktura duhet të jenë me pak e ndjeshme ndaj pasojave të reshjeve ekstreme (shirave, debores, apo edhe ngricave);
- gjatë planifikimit të cdo ndertimi të ri apo zgjerimi të strukturave ekzistuese, duhet të kryhet një analizë ndjeshmerie e infrastruktures së parashikuar në kushtet ekstreme të motit, dhe në bazë të rezultateve të saj, duhet të përgatitet një plan masash për të reduktuar në mënyrë të përhershme pasojat e këtyre fenomeneve;
- zbatimi i masave për të reduktuar ndjeshmerinë e infrastruktures ndaj kushteve ekstreme të motit duhet të bëhet një detyrë qendrore e menaxhimit të cdo lloji infrastrukture. Qëllimi i zbatimit të këtyre masave duhet të bazohet sidomos në reduktimin e demit të shkaktuar për përdoruesit e infrastruktures së ndjeshme ndaj motit, nëse ata nuk mund ta përdorin atë; dhe
- duhet të përcaktohen qartë udhëzimet për metodologjinë, procedurat dhe realizimin e mbledhjes së informacionit mbi kushtet ekstreme të motit, si dhe për planifikimin dhe zbatimin e masave për të reduktuar ndjeshmerinë e infrastruktures së parashikuar ndaj kushtet ekstreme të motit,

Masa Zbutese Specifike

- Shtimi i siperfaqeve me pyje dhe bimesi
- Strukturimi i kerkesave per lende drusore
- Dizenjimi dhe percaktimi i kriterëve te ndertimit te infrastrukturave nentokesore me materiale dhe struktura rezistente ndaj kushteve te motit dhe ne vecanti ndaj temperaturave te larta dhe lageshtise
- Ndalimi i nderhyrjeve ilegale ne infrastrukturat nentokesore
- Monitorimi i vazhdueshem i kushteve ekologjike te mjediseve natyrore
- Monitorimi i dinamikës se vijes bregdetare dhe nivelit te detit
- Monitorimi i nivelit te detit dhe cilesise se ujerave ne zonat ligatinore dhe ujerat nentokesore
- Monitorimi i vijes bregdetare dhe sasise se sedimenteve qe vijne nga lumenjte
- Monitorimi i levizjes se tokes dhe tjetersimit te saj
- Monitorimi i marrjes se zhavorreve nga shtreterit e lumenjve
- Percaktimi i zonave te lejuara per ndertim HEC-esh dhe digash per bujqesine
- Monitorimi i gjendjes se monumenteve dhe veprave te trashegimise kulturore
- Monitorimi i levizjes se popullsise ne zonat urbane dhe rurale
- Zbatimi i kodeve te reja te ndertimit per ndertesat sociale dhe kulturore duke perdorur materiale termoizoluese dhe rezistente ndaj kushteve te motit
- Ndertimi i impianteve te trajtimit te mbetjeve te lengeta urbane dhe industriale per te zvogeluar sasine e lendeve ndotese ne mjediset ujore, tokesore dhe ajrore, dhe
- Percaktimi i zonave buferike per rastet e ndikimeve nga rritja e nivelit te detit

10.4. Uji

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedoror 5

Ne menyre qe te kufizohen efektet e presionit qe do te ushtroje infrastruktura e parashikuar ne burimet ujore dhe keshtu te parandalohen ndikimet negative ne cilesine e ujit (sidomos ujit te pijshem), duhet te shmanget integrimi hapesor i infrastrukturës se re ne zonat e mbrojtura ujore.

Ne integrimin hapesor te infrastrukturës se re, eshte e nevojshme qe te shmanget integrimi i objekteve ne zonat ne rrezik nga permbytjet dhe erozioni si pasoje e tyre. Ne rast te nderhyrjeve ne keto zona, duhet te provohet se niveli ekzistues i rrezikut nga permbytjet ne zonen perreth nuk do te rritet. Udhezimi i lartpermendur duhet te merret parasysh ne menyre qe te reduktoje presionin e infrastrukturës se re ne zonat ne rrezik nga permbytjet, dhe per te siguruar se niveli i rrezikut nga permbytjet ne zona te vecanta nuk do te rritet.

Kur planifikohen nderhyrjet ne zonat me rrezik jashtezakonisht te larte, shume te larte dhe te larte te akuifereve, eshte e nevojshme qe te studjohen dhe planifikohen zgjidhjet e duhura teknike per te parandaluar ndikimet negative gjate ndertimit dhe shfrytezimit, si dhe ne rastin e ngjarjeve te jashtezakonshme (p.sh. rrjedhjet e substancave te rrezikshme). Shqyrtimi i udhezimit te lartpermendur do te reduktoje probabilitetin e ndotjes nentokesore, duke siguruar ndikime te kufizuara te presionit te infrastrukturës se re ne ujerat nentokesore.

Sa me shume qe te jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet te nderhyje ne toke bregdetare. Aktivitetet e tilla mund te ndikojne ne menyre te konsiderueshme ne statusin ekologjik te rrjedhave ujore, te zvogelojne basenet mbrojtese ujore, dhe te prodhojne ndikime kumulative mbi biodiversitetin e zones dhe sherbimet e ekosistemeve te zones. Ne rastet e perjashtimit te kesaj mase, kjo duhet te behet e mundur vetem ne baze te argumentimit te eksperteve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund te integrohet ne vende te tjera pa shpenzime jashtezakonisht te larta. Ne llogaritjen e ketyre shpenzimeve duhet te perfshihen edhe kostot qe vijne si pasoje e pakesimit te sherbimeve qe vijne nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhezimit te lartpermendur do te beje llogaritjen e kostove me te sakte dhe te balancuar. Duhet te priten me pak aktivitetete zonat bregdetare. Kjo do te parandalonte ndikime te rëndësishme negative ne gjendjen ekologjike te rrjedhave ujore.

Ne menyre qe te zvogelohen ndjeshem ndikimet negative ne cilesine e ujit te detit, duhet te merren masat e meposhtme:

- te blihen pajisjet e duhura per t'u marre me derdhjet e substancave te rrezikshme ne det;
- te ndertohet infrastruktura e duhur per te pritur dhe asgjesuar mbetjet nga anijet dhe strukturat portuale;
- te sigurohet qarkullimi i rrjedhave ujore dhe keshtu te parandalohet eutrofikimi permes planifikimit te duhur dhe funksionimit te porteve.

Masa Zbutese Specifike

- Ne rast se zbatimi i nje projekti specifik do te ndikoje ndjeshem ne ndonje akuifer, gjate hartimit te dokumentacionit te projektit duhet bere edhe nje vleresim i demit ndaj ujerave nentokesore. Vleresimi duhet te perfshije gjithashtu edhe nje menyre per ta kaluar kete zone (si psh ndertimin e nje ure) per te garantuar mbrojtjen e ujit nentokesor.
- Duhet bere percaktimi i zonave me specifike per qellime te perdorimit te ujerave per HEC-e, rezervuare, per bujqesine.
- Duhet planifikuar zgjidhjet e duhura teknike per te parandaluar ndikimet negative mbi ujerat e larjes, gjate fazeve te ndertimit dhe shfrytezimit te infrastruktures, si dhe ne rastet e ndodhive te jashtezakonshme (psh derdhjet e substancave te rrezikshme).
- Ndikimet e ndotjes do te shmangen duke adoptuar praktika te mira te menaxhimit te punes ne terren, sic jane:
 - Nuk do te autorizohet depozitimi i produkteve te demshme ne je distance me pas se 50 m nga Lumi Devoll si dhe do te kufizohet prane rrjedhave te tjera ujore sic jane kanalet kulluese;
 - Ambientet e magazinimit duhet te rrethohen dhe mbulohen per te parandaluar derdhje te ndryshme;
 - Kanalet anesore do te ndertohen perpara ndertimit te rruges, per te parandaluar derdhjen e rrjedhjeve te rruges gjate ndertimit, ne lume, apo kanalet kulluese;
 - Hedhja e betonit duhet te behet duke perdorur armaturen e duhur, per te shmangur ndotjen;
 - Kur derdhjet nga kantieri duhet te shkarkohen ne nje lume, norma e derdhjeve duhet te kontrollohet, ne menyre qe ajo te mos shkaktojte permytje lokale ne rrjedhen e ujit, apo erozioni;
 - Ne rast se ka derdhje serioze te kimikateve apo lengjeve gjate ndertimit, kontraktori duhet te hartojte nje program te masave per ujerat siperfaqesore dhe te nentokesore. Marrja e mostrave te ujerave nentokesore duhet te beje in situ matjen e pH, turbullires dhe percjellshmerise elektrike. Te gjitha veprimet e kerkuara dhe, nese nevojiten, analizat, duhet te behen ne perputhje me legjislacionin shqiptar.

10.5. Mjedisi Natyror

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivat Mjedisore 6 dhe 7

Per te ruajtur ne menyre te perhershme mjedisin natyror dhe biodiversitetin, duhet te merren parasysh masat e meposhtme:

- Shfrytezimi i infrastruktures ekzistuese ka perparesi mbi ndertimin e infrastruktures sere;
- Nese aktivitetet ne mjedisin e paprekur nuk mund te shmangen, duhet te shmangen aktivitetet ne zonat e mbrojtura, zonat me rendesi mjedisore dhe zonat me karakteristika te cmuara natyrore;
- Prioritet duhet t'i jepet varianteve me me pak ndikim ne rruget e migrimit te kafsheve te egra (variante te cilat kalojne me shume neper tunele dhe variante te cilat nderpresin me pak rruget e

migrimit);

- Duhet te sigurohen pasazhe te pershtatshme per kafshet e egra, gje qe eshte ne perputhje me praktikat me te mira evropiane. Para se te planifikohet cdo ndertimi i ri, duhet te kryhet nje studim apo te permbliiden rezultatet e studimeve ekzistuese, te cilat do te lehtesonin integrimin ne menyre te pershtatshme te nje strukture te caktuar ne nje vend (formen, madhesine, dhe sistemimin e objektit dhe rrethinave te tij). Planet duhet gjithashtu te parashikojne pasazhe per kafshet e vogla (amfibet, gjitaret e vegjel, zvarranikeve) ne baze te studimeve ekzistuese ose, nese eshte e nevojshme, hulumtimeve shtese.

Ne integrimin hapesor te infrastruktures se parashikuar, duhet te shmanget nderhyrja e projekteve ne zonat me karakteristika te cmuara natyrore. Shqyrtimi i udhezimit do te lehtesoje ruajtjen e llojeve dhe karakteristikave te vlefshme natyrore.

Ne integrimin hapesor te infrastruktures se parashikuar, duhet te shmanget nderhyrja e projekteve ne zonat e mbrojtura. Nese aktivitetet ne zona te tilla nuk mund te shmangen, dhe nese kjo eshte e lejuar ne baze te aktit per mbrojtjen e nje zone te caktuar, duhet te merren parasysh udhezimet, bazat dhe kushtet per ruajtjen e zonave te mbrojtura te natyres te cilat jane ne regjim mbrojtjeje, te miratuar me aktet per mbrojtjen. Shqyrtimi i udhezimit do te lehtesoje mbrojtjen e zonave te mbrojtura.

Ne integrimin hapesor te infrastruktures se parashikuar, nderhyrja e projekteve ne zonat e Natura 2000 duhet te shmanget. Shqyrtimi i udhezimit do te lehtesoje mbrojtjen e lidhjes dhe integrimin te zonave te Natura 2000 .

Periudha per zbatimin e projekteve duhet te rregullohet sipas cikleve jetesore te kafsheve dhe bimeve, dmth:

- duke ju pershtatur kafsheve pa apo me aktivite me nje shtrirje ne nje mase te vogel, qe perkon me periudhen kur kafshet kane nevojte per qetes, ose nuk mund te levizin larg, sidomos gjate periudhes se riprodhimit, shumimit, rritjes, dhe dimerimit;
- duke ju pershtatur bimeve duke lehtesuar prodhimin e fares, mbjelljen natyrore dhe format e tjera te riprodhimit.

Respektimi i mases do te zvogeloje shqetesimet per ciklet e jetes se kafsheve dhe bimeve dhe do te rrise probabilitetin per te arritur apo ruajtur nje gjendje te favorshme te popullsis. Mundesite e arritjes se objektivit per ruajtjen e biodiversitetit do te jene me te larta.

Ne perputhje me objektivin SKZHI II "*nje rritje e synuar te 17% e siperfaqes se Zonave te Mbrojtura te territorit nepermjet permiresimit dhe menaxhimit te integruar te zonave te mbrojtura*" siperfaqja e zonave te mbrojtura pritet te rritet. Prandaj, nderhyrja hapesor e infrastruktures se parashikuar ne zonat e propozuara per mbrojtje duhet te shmanget per te parandaluar konfliktet e mundshme dhe ndikimet negative ne arritjen e objektivave mjedisore te ruajtjes se natyres.

Sa me shume qe te jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet te nderhyje ne toke bregdetare. Aktivitetet e tilla mund te ndikojne ne menyre te konsiderueshme ne statusin ekologjik te rrjedhave ujore, per te zvogeluar basenet mbrojtese ujore, dhe per te prodhuar ndikime kumulative mbi biodiversitetin dhe sherbimet e ekosistemeve te zones. Ne rastet e perjashtimeve, kjo duhet te behet e mundur vetem ne baze te argumentimit te eksperteve, duke deklaruar se elementi i infrastruktures nuk mund te integrohet ne vende te tjera pa shpenzime jashtezakonisht te larta. Ne llogaritjen e ketyre shpenzimeve duhet te perfshihen edhe kostot qe vijne si pasoje e pakesimit te sherbimeve qe vijne nga ekosistem. Shqyrtimi i udhezimit te lartpermendur do te beje llogaritjen e kostove me te sakte dhe ne menyre te balancuar sic duhet. Ne zonat bregdetare pritet te zhvillohet me pak nderhyrje, per te parandaluar keshtu ndikime te rëndësishme negative ne biodiversitetin e ketyre zonave.

Masa Zbutese Specifike

Projektet specifike duhet te plotesohen me detyren per te mbrojtur ne menyre me adekuate llojet e vecanta te kafsheve prej rreziqeve qe vijne si pasoje e ndertimit te infrastruktures se re. Duhet te zbatohet masa zbutese specifike: ***Sigurimi i korridoreve te migrimit dhe siguria e kafsheve.*** Permbajtja e kesaj mase duhet te jete si me poshte:

- Te ulet fragmentimi i habitateve te llojeve, duke krijuar pasazhe per kafshet e egra ne linjat ekzistuese te levizjes (vecanerisht per gjitaret dhe amfibet). Per kete qellim, fillimisht, duhet te kryhet nje studim apo te permbliidhen te dhenat nga monitorimet ekzistuese rreth vdekshmerise se kafsheve te egra ne rruge. Pastaj, bazuar ne gjetjet e studimit, do te krijohen lehtesira per migrimin e kafsheve te egra. Ne kuader te kesaj mase, do te pergatitet nje liste prioritare e zonave 'te zeza' ku kafshet rrezikohen me shume dhe ne keto zona do te zbatohen masat zbutese perkatese (sisemim te vendkalimeve, gardhe anesore etj.). Gjithashtu kjo gje ndikon pozitivisht ne permiresimin e sigurise se trafikut.
- Ne zonat ku planifikohet infrastruktura e re, duhet te sigurohet ruajtja e rrugeve ekzistuese te migrimit, duke ndertuar strukturat e duhura dhe duke kryer gjithte sistemimet e tjera per te parandaluar levizjen e kafsheve te egra (sidomos mishngrenesve, drereve, lakurive te nates dhe amfibeve). Per nevoja te planifikimit, do te pergatitet ne fazen e pare nje studim (ose nese eshte e mundur do te permbliidhen rezultatet e studimeve tashme te kryera), i cili do te perfshije te dhena per speciet, migrimi i cilave do te preket nga aktiviteti, si dhe udhezime per projektuesin qe do te planifikojte objektin apo nderhyrjen (vendndodhja, forma, madhesia, gjelberimi i objektit dhe rrethinave, etj).

Keto masa do te lehtesojne lidhjet mes habitateve (rivendosin apo ruajne rruget e migrimit) te specieve dhe arrijne e objektivat mjedisore qe lidhen me mbrojtjen e natyres.

10.6. Mbetjet

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedisor 8

Zhvillimet e parashikuara padyshim qe mbartin pasojen e gjenerimit te shtuar te sasise se mbetjeve, te cilat mund te cenojne integritetin e shtresave te ujrave nentokesore dhe ndotja me kimikate te rrezikshme mund te kaloje ne shtresat nentokesore. Nga ana tjeter mund te shkaktohen semundje kancerogjene deri ne largesi te medha prej zones se ndotur. Pikat e vjetra e te nxehta perbejne rrezik jo vetem per shendetin e njeriut, por krijojne ambient per investime te reja para pastrimit te duhur. Gjenerimi i mbetjeve ka efekt te drejtperdrejte ne zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e pergjithshem ekonomik te vendit si dhe ne integritetin e zonave te mbrojtura mjedisore.

Masat zbutese qe duhen parashikuar dhe zbatuar lidhur me administrimin e mbetjeve jane si me poshte:

- Rehabilitimi /Inkapsulimi i pikave te nxehta mjedisore, rinovimi urban dhe riperdorimi i tokes , duke i kthyer ne zone te gjelbra me vlere rekreative per qytetin, te tjerat ne perputhje me normat e sigurise.
- Propozohet te studiohen te gjitha territoret e objekteve industriale qe kane perdorur ose gjeneruar kimikate te rrezikshme per shendetin dhe te prioritizohen mbi bazen e shkalles se rrezikut, duke zbatuar te gjitha direktivat e BE-se qe lidhen me kontaminimin e rrezikshem te tokes.
- Plani te percaktojte dhe te ndaje zonat e ligjshme dhe te paligjshme te hedhjes se mbetjeve.
- Inventarizmi dhe diagnostifikimi i vend-depozitimeve, si dhe percaktimi i prioriteteve, planifikimi dhe duhet bere dhe raportimi. Rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare per te arritur kete.

- Duhet ripare norma 1 landfill/rajon sipas strategjise kombetare, kur pritet rikompozim i rajoneve ne kuadrin e reformes se re territorial. Rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare per te arritur kete.
- Hartimi i projekteve te standardizuara dhe mbeshtetja teknike duhet t'u ofrohen zonave te mbetjeve dhe autoriteteve lokale per te garantuar cilesine e pershtashme te planeve dhe qe rezultatet e tyre te jene te krahasueshme. Ne kuadrin e reformes territoriale bashkite duhet te zgjerojne sherbimin ne keto zona.
- Zhvillimi i infrastruktures dhe perfshirja ne planet rajonale e vendore te menaxhimit te mbetjeve
- Jane te domosdoshem buxhete te mjaftueshme per menaxhimin e mbetjeve, qe perfshijne gjithashtu dhe sektorin privat
- Landfilli apo impianti i trajtimit mund te organizohen vetem ne nivel rajonal.
- Te shihet mundesia e ngritjes se nje landfilli industrial qendror per depozitimin e mbetjeve te ngurta industriale mbas trajtimit te tyre me metodat e percaktuara nga Konventa e Bazelit, duke shmangur depozitimin e tyre ne landfillet urbane
- Planet duhet te saktesojne orientimin drejt trajtimit te tyre sipas hiarkise qe eshte me praktikja dhe me e arritshme ne nivelet e ulta, te nderlidhura me masa qe varen shume nga aktoret kryesore ne qeverisjen qendrore , politikat e saj dhe pergjegjesite e prodhuesve. Zbatimi I Strategjise Kombetare te Menaxhimit te Mbetjeve duke vendosur standarde lokale, per te cilat kane rene dakord te 3 nivelet.
- Duhet planifikuar zonat e pershtatshme per vendndodhjen e zones se riciklimit, kompostimit, duke konsideruar me perparesi ndikimin ne mjedis.
- Krijimi i kushteve te duhura per donatoret nderkombetare (vecanerisht per fondet e BE-se) per te financuar infrastrukurat e nevojshme.
- Mobilizimi i nje instrumenti financues nga niveli kombetar, rajonal dhe lokal, me qellim qe te plotesohen funksionet e tij ne fushen e menaxhimit te mbetjeve.
- Forcimi i mekanizmave per mbledhje me te mire te tarifave dhe zbatimi i sanksioneve
- Percaktimi i zonave nderkufitare detare per menaxhimin e incidenteve te ndotjes industriale.

10.7. Zhurmat

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedisor 9

Kur te planifikohen politikat per zhvillimin e infrastruktures se parashikuar, ne menyre qe te zvogelohet ndotja akustike ne mjedis ne perputhje me objektivat e percaktuara ne SKZHI II, eshte e nevojshme te sigurohen masa qe kontribuojne ne:

- reduktimin e ekspozimit te zonave urbane ndaj ndikimeve negative;
- mbrojtjen e mjedisit.

Ndotja akustike ne Shqiperi eshte vecanerisht e larte ne qendrat urbane dhe ne zonat e qendrave me te rendesishme me zhvillime infrastrukture. Prandaj eshte e domosdoshme qe te merren masa per te zvogeluar ndotjen e mjedisit. Zbatimi i masave eshte i nevojshem ne zonat me ndotje te tepruar akustike ne situaten aktuale, ndersa duhet gjithashtu te merren masa zbutese ne te gjitha zonat ku Plani parashikon infrastrukture te re.

Gjate pergatitjes se akteve hapesinore per projektet e infrastruktures, duhet te respektohen udhezimet e meposhtme per te arritur objektivin e reduktimit te ndotjes nga zhurma:

- duhet te sigurohen per aq sa te jete e mundur, masa per te reduktuar emetimet e zhurmes ne

- burim (masa ne rrjetin apo strukturen perkatese infrastrukturore, automjetet ne perdorim, masa logjistike, riorganizimin e perkohshem ose te perhershem te levizjeve tranzite, reduktimi i orareve te punes apo zvogelimi i shpejtesine ne zonat e ekspozuara ndaj zhurmes, etj.);
- ne zonat ku tejkalohen tavanet e ndotjes, duhet te merren masa per te parandaluar shtrirjen e zhurmes ne mjedis (nepermjet barrierave te zhurmes dhe argjinaturave, galerive te mbuluara, etj) dhe per te siguruar kushte te mira jetese ne ndertesat (mbrojtja pasive);
 - duhet te shmanget sa me shume qe te jete e mundur nderhyrja ne zonat e qeta te banuar dhe / ose ne zona te cilat jane te percaktuara ne baze te legjislacionit per mbrojtjen nga zhurma si vecanerisht te ndjeshme ndaj zhurmes (ndertesat e banimit, objektet e kujdesit shendetesor, zonat turistike);
 - duhet te shmanget sa me shume qe te jete e mundur nderhyrja ne zonat e qeta ne natyre (zonat e mbrojtura ne perputhje me rregullat per ruajtjen e natyres).

Masat per mbrojtjen e mjedisit nga zhurma ne duhet te perqendrohet kryesisht ne: (a) masat per te reduktuar emetimet e zhurmes ne burim; (b) masat per te parandaluar shtrirjen e zhurmes ne mjedis; dhe (c) nese eshte e nevojshme, masa per krijimin e kushteve te pershtatshme te jeteses ne ndertesat e mbiekspozuara.

Masat per te reduktuar emetimet e zhurmes ne burim jane me te efektshme. Emetimet e reduktuara te zhurmes nga burimet e saj mund te arrihet kryesisht permes modernizimit te logjistikës ne perdorim, riorganizimit te flukseve te trafikut dhe orareve te kryerjes se nderhyrjeve infrastrukturore, etj. Qellimi i SKZHI II ne lidhje me vlerat e zhurmes ne vitin 2020 eshte te arrije objektivin e 56 dB / dite dhe 45 dB / nate.

Masat per te parandaluar perhapjen e zhurmes ne mjedis (barrierat e zhurmes / argjinaturat dhe mbrojtja pasive) jane perdorur kryesisht per te mbrojtur mjedisin nga zhurmat e shkaktuara prej sektorit te transportit. Masat jane te pershtatshme kryesisht per mbrojtjen e zonave me dendesi te madhe te popullsisë pergjate rrjetit rrugor, nderkohe qe zbatimi i ketyre masave pergjate rrugeve ekzistuese qe kalojne permes vendbanimeve me nje strukture urbane te formuar dhe te dallueshme tashme, eshte i arsyeshem vetem ne raste te jashtezakonshme.

Masat per te siguruar kushte te duhura jetesore (permiresimi me hapësira mbrojtese i izolimit nga zhurma i dritareve ne ndertesat e ekspozuara se tepermi) jane te pershtatshme ne zonat ku masat e tjera nuk jane teknikisht te zbatueshme apo ekonomikisht te qendrueshme.

Masa Zbutese Specifike

Rritje e ndikimeve te ndotjes akustike pritet gjithashtu gjate zbatimit te aktiviteteve te infrastruktures. Ndikimet e fazes se ndertimit do te jene afatshkurter dhe te kthyeshme. Ne vecanti, per te reduktuar ndikimet gjate zbatimit te aktiviteteve, duhet te merren masat e meposhtme zbutese:

- Perdorimi i pajisjeve dhe makinerive te ndertimit te prodhuara ne perputhje me normat e emetimeve te zhurmes nga makinerive te ndertimit, ne perputhje me rregullat mbi emetimet e zhurmes nga makinerite e perdorura ne vende te hapura dhe ne perputhje me direktivat perkatese te BE-se;
- Do te ndiqen menytrat me te mira te praktikueshme, duke perfshire edhe mirembajtjen e duhur te impianteve, per te minimizuar zhurmat e prodhuara nga operacionet ne terren, dhe ne te gjitha rastet, ne perputhje me rregullat shqiptare;
- Sheshet e ndertimit dhe rruget e transportit duhet te zgjidhen ne menyre te tille qe ndotja akustike nga makinerite e transportit, funksionimi i pajisjeve ne katier dhe ndertimet e objekteve, te mos tejkalojne vlerat kufi ne ndertesat me te aferta;
- Cdo impiant, i tille si gjeneratore apo pompa, qe eshte i nevojshem te perdoret para dhe pas orarit zyrtar te punes, do te jete i rrethuar nga nje bariere akustike apo reflektor portativ;
- Implementimi i masave te perkohshme per te mbrojtur nga zhurma zonat e populluara prane

kantierëve të ndertimit dhe rrugëve të transportit ku janë tejkaluar vlerat kufi.

- Respektimi i afateve kohore për ndertimin afër zonave të populluara;
- Publiku i gjere dhe banoret e zonave do të informohen paraprakisht kur të kryhen vepra që emetojnë zhurmë të konsiderueshme;
- Në kantierin e punimeve nuk do të përdoret asnjë makineri apo pajisje që shkakton shqetësim të publikut për shkak të zhurmës;

Përsa i përket venies në shfrytëzim të aeroportit të Kukësit dhe ndertimit të aeroportit në jug, duhet evidentuar se reduktimi i zhurmës që shkaktohet nga transporti ajror nuk është i realizueshem, përveçse kur sigurohen standartet e adoptuara globalisht për emetimet e mjeteve fluturuese dhe masat logjistike për menaxhimin e transportit ajror. Reduktimi i emetimeve dhe ndotja e mjedisit e shkaktohet nga transporti ajror rregullohet përmes Direktives 2002/30/KE mbi përcaktimin e rregullave dhe procedurave në lidhje me prezantimin e kufizimeve operacionale që lidhen me zhurmën në aeroporte.

Një masë zbutëse për të pakësuar ndikimin e aeroporteve në rritjen e nivelit të ndotjes akustike është garantimi i lidhjeve të transportit multimodal ku mund të shpërndahet kapaciteti i transportit të pasagjerëve dhe të mallrave.

10.8. Popullsia dhe asetet materiale

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 10

Zhvillimet e reja infrastrukturore (sidomos qendrat multimodale të transportit) pritet që të shkaktojnë një rritje të niveleve të zhurmës në mjedisin përreth tyre. Për të shmangur një përkeqësim të mjedisit ku jetohet në zonën përreth këtyre zhvillimeve, ky fakt duhet të mbahet në vëmendje kur të bëhet verifikimi i mundësive për zhvillim në fazat e mëvonshme, në kuadër të sigurimit të një lidhje multimodale në rajonin përreth.

Projektet specifike duhet të kenë në fokus edhe garantimin që infrastruktura e re vihet në dispozicion të të gjithë përdoruesve. Kjo pritet të inkurajojë përfshirjen me aktive të komunitetit në kuadër të sistemimeve infrastrukturore, në mënyrë që ta bëjë atë me të arritshme për të gjitha shtresat dhe kategoritë sociale.

Kur planifikohen politikat dhe projektet e reja, prioritet duhet t'i jepet përmirësimit të lidhjeve dhe zhvillimit në zonat me pak të zhvilluara. Zbatimi i projekteve të kësaj natyre do të përmirësojë aksesin, dhe kështu do të kontribuojnë në zhvillimin me të shpejtë ekonomik në zonat me pak të zhvilluara.

10.9. Trashëgimia kulturore

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 11

Zhvillimi i infrastrukturës së parashikuar mund të ndikojë të njesite dhe zonat kulturore, vecanerisht në aspektin e degradimit të karakteristikave të peizazhit të rrethinave të njesive të trashëgimise kulturore, demtimit të objekteve të trashëgimise kulturore, si dhe shkatërrimit të mbetjeve arkeologjike nga vibrimet gjatë ndertimit të objekteve të cilat mund të shkaktojnë dëm në objektet e trashëgimise kulturore. Për të shmangur këto ndikime, duhet të merren parasysh si më poshtë:

- Prioritet është mos vendosja e infrastrukturës së re në zonat e trashëgimise kulturore. Duhet të ruhet sidomos integriteti dhe tiparet e peizazheve kulturore, zonave të ndikimit të trashëgimise arkitektonike dhe mbetjeve arkeologjike.
- Në kuadër të ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (p.sh. germimi). Do të duhet të kryhen hulumtime të shumta paraprake arkeologjike, rezultatet e të cilave do të duhet të merren parasysh kur të përcaktohet vendosja e infrastrukturës së re. Gjithashtu do të duhet të zbatohen masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike.
- Zbulimet e një rendësie të madhe mund të kërkojnë ndryshimin e punëve përgatitore (projektit)

per nje detyre te vecante. Ne rast te zbulimit te gjetjeve apo mbetjeve arkeologjike, do te njoftohet menjehere autoriteti perkates. Zona me pas do te studiohet dhe mundesisht do te rrethohet; duke mos lejuar asnje zhvillim te metejshe ne ate zone derisa ceshtja te zgjidhet sipas procedurave te percaktuara.

- Ne rastet kur vendet arkeologjike mund te rrezikohen nga aktivitetet e ndertimit, vendi do te jete i mbrojtur nga rrethimi per te parandaluar demtimin e paqellimshem ose si pasoje e neglizhences ndaj arkeologjise.
- Me integrimin e infrastruktures se parashikuar ne mjedis, permiresimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kane perparesi mbi ndertimet e reja.
- E gjitha puna e ndertimit do te jete e kufizuar brenda korridorit te punimeve. Ne rast se nevojiten me shume hapësira ose aktivite te lidhura me ndertimin jashte korridorit te punimeve, do te informohen paraprakisht autoritetet kombetare perkatese.

10.10. Peisazhi

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedisor 12

Per te siguruar ruajtjen e peizazheve te jashtezakonshme, zonave te peizazheve me karakteristika te dallueshme ne nivel kombetar dhe nje imazh te cilesise se larte te peisazhit, duhet te ndiqen udhezimet e mepostme:

- Nderhyrjet e infrastruktures se re nuk duhet te integrohen ne zonat e vecanta te peizazhit apo peizazheve me karakteristika te dallueshme ne nivel kombetar;
- Ne integrimin hapësinar te projekteve specifike duhet te kerkohen vende jashte zonave me peizazhe te vecante apo zonave me peizazhe me karakteristika te dallueshme ne nivel kombetar;
- Duhet te zbatohen masat e duhura teknike per te siguruar nje imazh te cilesise se larte te peisazhit, vecanerisht ne rastin e aktiviteve ne njesite e ruajtura apo te pasura kulturore te natyres;
- Me integrimin e infrastruktures se parashikuar ne mjedis, permiresimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kane perparesi mbi ndertimet e reja.

10.10.1. Strategjia e Peizazhit

Ne rastet kur projekti specifik i mbivendoset ndonje peizazhi ekzistues bujqesor apo rural, duhet te ndiqet nje qasje ku synohet mbrojtja e vlerave rurale dhe rezidenciale dhe pasurimi i peisazhit pergjate aneve te rruges. Objektivat e punimeve peisazhistike:

- Te zhvillohet nje peizazh, karakteristikat e te cilit lidhen me modelin, shkallen dhe diversitetin e karakteristikave te peizazhit ekzistues ;
- Te minimizohen nderhyrjet vizuale dhe te zvogelohet natyra negative e cdo pengese vizuale;
- Per te mbrojtur, te rikthehen apo te zmadhohen elementet e peizazhit ekzistues, te prekur drejtperdrejt nga propozimi;
- Te ndihmohet ne krijimin e kushteve te kendshme e te sigurta te drejtimit te mjeteve;

10.10.2. Masat e pergjithshme zbutese ndaj peizazhit

Gjate zgjedhjes dhe projektimit te detyrave te propozuara, konsiderate duhet t'i jepet shmangies se ndikimeve kudo qe te jete e mundur. Ne kete kuader, alternativa perfundimtare e miratuar per cdo projekt duhet te zgjidhet e tille qe te minimizojte ku te jete e mundur ndikimin ne karakteristikat e banimit, karakteristikat topografike, pemet dhe pyjet. Megjithate, disa ndikime jane te pashmangshme, dhe masat e propozuara synojne te zbutin natyren negative te ketyre ndikimeve.

Ne rastet kur shtrirja vertikale propozon argjinaura te larta qe krijojne ndikime te rendesishme ne mjedis, keto perforcime te larta nuk duket te jene optimizuar. Ato duhet te jene ku eshte e mundur,

te reduktuara deri ne nivelin e tokes apo 1m lartesi.

Masa te tjera te pergjithshme perfshijne:

- Ne skarpata, per te parandaluar renien e shkembinjve, duhet te jene me preferueshme bordurat e gjera se platformat e ndermjetme. Skajet e skarpatave duhet te rumbullakosen. Shpatet e parregullta duhet te jene me te preferueshme se siperfaqet gjeometrike.
- Zbatimin e standardeve kombetare shqiptare te rrugeve per pastrimin e kantierëve dhe rivegetacionin, per te siguruar ruajtjen e komoditeve te nevojshme te peizazhit.
- Per mbushje, shpatet duhet ti nenshtrohen mbjelljes hidraulike me nje perzierje fare qe perfshin si farat e barit, ashtu edhe te shkurreve mesdhetare. Pervec kesaj, mbjellja ne vendet e ndjeshme, vecanerisht ne afersi te ambjenteve te banimit dhe rekreacionit, do te perdoret per te reduktuar apo zbutur pengesat vizuale te shkaktuara nga ngritja e argjinaturave te projektit, sidomos ne kryqezime.
- Per zonat potenciale ne nje nivel (pas optimizimit te lartesisë se projektit) bimesia e propozuar do te permiresoje ndikimet negative te automjeteve, si dhe hapësiren vizuale te projektit te propozuar.
- Pergjate gjatesise se projektit perkates do te trajtohen sipas rastit: venddepozitimet per mbeturinat, zonat e perkohshme te ndertimit, zonat e peizazhit brenda kryqezimeve, zonat e vogla te fushave te copezuara, feramat apo pronat e tjera te siguruara per ndertimin e projektit. Te pikat e mbetjeve do te psh: mbillet ne menyre hidraulike. Zonat e perkohshme te ndertimit do te jene te rrethuara dhe te integruara vizualisht duke perdorur mbjelljen e bimeve sipas kerkeses.

10.10.3. Faza e ndertimit

- Kontratet do te jene e pershtatur per te siguruar praktika te mira te punes ne menyre qe te zvogeloje cfaredo ndikimi negativ qe rrjedh nga ndertimi ne nivelin me te ulet te mundshem dhe per te siguruar qe makinerite veprojne brenda zones perkatese te ndertimit te projektit. Ne te gjitha rastet, rregulloret kombetare do te mbeshteten kur te jene e mundur me udhezime nga praktiket nderkombetare.
- Zonat e perkohshme te ndertimit do te pozicionohen ne nje menyre te tille qe te shmangin ndikimet e metejshme ne pronat ekzistuese te banimit, pemet, gardhet, kanalet e kullimit etj. Keto zona, perpara ose ne fund te kontrates se ndertimit, do te rikthehen plotesisht ne gjendjen e meparshme .
- Lidhur shfrytezimin e materialeve inerte, nxjerrja e e zhavorrit nga shtreterit e lumenjve eshte e kontrolluar ne perputhje me ligjin 8093/96, Neni 20.
- Sa i perket zonave te magazinimit, kontraktori do te kerkohet te pergatise dhe zbatoje nje plan te magazinimit te perkohshem ne konsultim me punedhenesin dhe Agjensine perkatese Rajonale te Mjedisit . Ky plan do te hartohet para fillimit te punimeve te dheut. Ne kete plan , kontraktori duhet te percaktoje qarte sasine e materialit qe do te hidhet apo ruhet perkohesisht, para se te fillojne punimet perfundimtare. Plani gjithashtu do te specifikoje llojin e materialit dhe burimin e tij p.sh. germim hendeqesh, dhe siperfaqesor etj.
- Me perfundimin e cdo projekti perkates, shpatet anesore, duke perfshire germimet dhe argjinaturat, bankinat dhe siperfaqet e tjera te buta do te pergatiten per t'u mbuluar me dhé, dhe do te mbillen apo vishen me bimesi mbrojtese.

Masa Zbutese Specifike

- Ne zonat kodrinore / malore, hapësira qe kerkon okupimin e tokes do te ruhet ne minimum, me qellim qe te shmanget prerja e panevojshme e pemeve.

- Ne zonat pergjate brigjeve detare / lumore, sipërfaqja e tokës së okupuar do të mbahet në minimum, me qëllim shmangien e prerjes së panevojshme të pemëve në këto zona.
- Aty ku është e mundur, argjinaturat e projektit duhet të ulen në minimumin e mundshëm.
- Pjerresite e argjinaturave do të jenë sa më të buta. Mbi gjithë argjinaturat do të shpërndahet dhë dhe ato do të mbillen me bimë që mund të adoptohen në kushtet lokale.
- Në vendet ku rruga kalon pranë pronave private, do të ngrihen mbulesa bimë, me qëllim reduktimin e nderhyrjes pamore.

SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS

Sistemi i monitorimit te ndikimeve ne mjedis, te cilat do te shkaktohen nga zbatimi i Planit, eshte nje mjet i thjeshte per t'u perdorur per nje monitorim efektiv.

Monitorimi i ndikimeve eshte jashtezakonisht i rendesishem per zbatimin e Planit, dhe, ne perputhje me Ligjin 91/2013 dhe Direktiven 2001/42/EC, zbatimi i nje program duhet te monitorohet, me qellim qe te identifikohen efektet negative te paparashikuara, ne menyre qe te krijohet mundesia per nje reagim te hershem ndaj ketyre efekteve dhe te behen adaptimet e mundshme.

Ne kete kuader, eshte hartuar edhe sistemi i monitorimit te ndikimeve kryesore ne mjedis, te cilat pritet qe te shkaktohen nga zbatimi i Planit. Keto ndikime jane identifikuar gjate vleresimit te ndikimeve mjedisore te planit perkates. Sistemi i monitorimit perfshin te gjithë indikatorët perkates per cdo sektor mjedisor (biodiversiteti, cilesia e ajrit, ndryshimet klimatike, toka, uji, peisazhi, trashegimia kulturore, etj.) dhe identifikon autoritetin dhe pergjegjesine per matjen e cdo indikatorit mjedisor te propozuar.

Grumbullimi it e dhenave sugjerohet qe te mbeshtetet ne dy burime:

- (a) te dhenat e para qe merren nga matja e parametrave te mjedisit, dhe
- (b) vleresimi i indikatoreve mjedisore.

Procesi i mbledhjes se te dhenave permes matjeve mund te realizohet duke perfshire Autoritetet Rajonale (Qarqet), por edhe Institucionet Shtetore (permes Ministrise se Mjedisit), Pushtetin Lokal, institucione kerkimore shkencore dhe ato profesionale, si dhe ndermarrjet e sherbimeve publike (lendfillet, ujesjelles – kanalizime etj.). Matja e indikatoreve mjedisore eshte nje proces kompleks; ai eshte nje proces qe kryhet rregullisht dhe per me teper, ne menyre te vazhdueshme.

Ne kete kendveshtrim ne duhet qe te bazohemi ne eksperiencen dhe ne sistemet e monitorimit qe perdoren nga strukturat e tjera, duke theksuar, nga njera ane, monitorimin e zbatimit te standarteve te nevojshme te matjeve nga strukturat e tjera, dhe kryesisht nga operatorët perkates (permes perfshirjes se tyre ne procesin e nxjerrjes se lejeve perkatese mjedisore), dhe nga ana tjetër, duke u perqendruar tek procesi i grumbullimit, perpunimit dhe shperndarjes se te dhenave.

Autoritetet Rajonale duhet te luajne nje rol kyc ne procesin e administrimit dhe shperndarjes se te dhenave. Ne kete kontekst, autoritetet perkatese duhet te planifikojne dhe te veprojne si nje qender mbledhjeje, analizimi dhe shperndarjeje te informacionit. Me konkretisht, roli i Autoriteteve Rajonale duhet te perfshije sa me poshte:

- Mbledhjen e te dhenave prej matjeve qe kryhen nga sherbimet publike dhe private rajonale, qofte ne menyre te perhershme, qofte te perkohshme.
- Mbledhjen e te dhenave baze qe kryhet nga ndermarrjet e sherbimeve publike (lendfillet, ujesjelles – kanalizime, OSHEE, strukturat e menaxhimit te zonave te mbrojtura etj.).
- Marrjen e te dhenave baze qe mblidhen nga administrata publike (si psh Sistemi Kombetar i Monitorimit te Cilesise se Ujerave Siperfaqesore, etj).
- Marrjen e te dhenave baze qe mblidhen nga institucionet kerkimore shkencore dhe organizata te tjera.
- Analizen dhe sintezen e te dhenave, me qellim nxjerrjen e konkluzioneve mbi gjendjen e mjedisit ne nje zone te caktuar.
- Ruajtjen e te dhenave dhe krijimin e intervaleve kohore me qellim monitorimin e gjendjes se mjedisit ne kohe te caktuara.
- Shperndarjen e te dhenave permes raporteve perkatese, ne perputhje me legjislacionin ne fuqi. Keto raporte synojne qe:

- (a) te plotesojne kerkesat e legjislacionit,
- (b) te informojne palet qe marrin pjese ne procesin e planifikimit dhe monitorimit te zbatimit te Planit (vendim-marresit),
- (c) te informojne publikun qe preket nga Plani.

Tabela me poshte paraqet programin e monitorimit te ndikimeve mjedisore te Planit. Tabela eshte hartuar sipas sektoreve te mjedisit si me poshte:

- Biodiversiteti
- Popullsia
- Shendetet e njerezve
- Fauna
- Flora
- Toka
- Uji
- Ajri
- Faktoret klimatike
- Asetet e prekshme
- Trashegimia kulturore (perfshire trashegimine arkitektonike dhe arkeologjike)
- Peisazhi
- Lidhja mes ketyre faktoreve

Per cdo sektor mjedisor jane dhene indikatorët perkates, strukturat pergjegjese per monitorimin, parametrat mjedisore dhe frekuenca e monitorimit.

Sic u permend edhe me siper, theksohet qe monitorimi i ndikimeve te Planit ne mjedis do te realizohet, aty ku eshte e mundur, duke perdorur te dhena qe dalin nga:

- ✓ Sistemi ekzistues i monitorimit te parametrave mjedisore nga Ministria e Mjedisit (MM) apo institucione te tjera. Disa parametra qe maten dhe japin te dhena jane:
 - Cilesia e ajrit (niveli i ndotjes),
 - Cilesia e ujit (ujerat sipërfaqesore, ujerat nentokesore, ujerat e plazheve ne bregdet).
- ✓ Studime te vecanta dhe te pavarura per identifikimin e ndikimeve mjedisore ne kuader te programeve apo projekteve te tjera.
- ✓ Raportet e pergatitura nga kontraktore/konsulente te ndryshem, me te dhena te drejtperdrejta ose te referuara nga VNM-te individuale te projektetev specifike infrastrukturore te financuara nga buxheti i shtetit apo donatoret e huaj.

11-1_Monitorimi i ndikimeve ne mjedis prej zbatimit te planit

Nr	ASPEKTI MJEDISOR	INDIKATORI MJEDISOR	AUTORITETI MONITORUES	PARAMETRAT MJEDISORE	FREKUENCA E MONITORIMIT	KOMENTE
1	Biodiversiteti – fauna - flora	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sa habitate te rendesishme jane ne gjendje te kenaqshme? ▪ Numri dhe /ose siperfaqja me zona te mbrojtura ▪ Permasat e biodiversitetit, krahasuar me BE (Numri i specieve endemike dhe te rralla ▪ Siperfaqja e mbuluar me pyje ▪ Numri dhe siperfaqja e mbuluar me zona natyrore 	<p>Strukturat e Menaxhimit te Zonave te Mbrojtura</p> <p>Drejtorite pergjegjese ne qarqe</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Habitatet ▪ Numri dhe /ose siperfaqja me zona te mbrojtura ▪ Numri i specieve endemike dhe te rralla ▪ Siperfaqja e mbuluar me pyje ▪ Numri dhe siperfaqja e mbuluar me zona natyrore 	<p>Sipas Planit te Menaxhimit</p> <p>Cdo vit</p>	
2	Popullsia – shendetet i njerezve	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vitet e jetegjatesise se shendetshme ▪ Aksidentet ne pune ▪ Perqindja e njerezve qe jetojne nen minimumin jetik 	Drejtorite pergjegjese ne qarqe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vitet e jetegjatesise se shendetshme ▪ Aksidentet ne pune ▪ Perqindja e njerezve qe jetojne nen minimumin jetik 	Cdo vit	
3	Toka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perqindja e tokes se degraduar ▪ Sasite e mbetjeve te eliminuara ne landfille ▪ Gjenerimi i mbetjeve per fryme dhe totali ▪ % e ricikluar (leter, xham, mbetje bashkiake bio te degradueshme, alumin) 	Drejtorite pergjegjese ne qarqe Strukturat e Menaxhimit te Lendfilleve	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perqindja e tokes se degraduar ▪ Sasite e mbetjeve te eliminuara ne landfille ▪ Gjenerimi i mbetjeve per fryme dhe totali ▪ % e ricikluar (leter, xham, mbetje bashkiake bio te degradueshme, alumin) 	Cdo vit	
4	Uji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cilesia e ujerave siperfaqesore ▪ Cilesia e ujerave nentokesore ▪ Perdorimi i ujit nga sektori ▪ Perqindja e riciklimit te ujit ▪ Perqindja e popullsis se lidhur me sherbimin e trajtimit te ujerave te ndotur ▪ Uji i Detit: Cilesia e ujit te 	Drejtorite pergjegjese ne qarqe Strukturat e menaxhimit te ITUN ⁵ -ve Ministria e Mjedisit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Total N, total P, BOD-et, COD, SS, TDS, pH, percjellshmeria, etj. ▪ pH, percjellshmeri, fortesia, kloridet, sulfatet, COD, BOD, nitrati, nitrimi, total P, metalet, detergjentet, ngarkesa toksike e mikrobiologjike, etj. ▪ Parametrat mikrobiologjike 	<p>Kampionim dhe matje sipas miratimit te kushteve mjedisore per cdo ITUN.</p> <p>Sistemi Kombetar i Monitorimit te Cilesise se Ujerave Siperfaqesore</p> <p>Programi i Monitorimit te cilesise se ujit te bregdetit ne</p>	<p>Sipas Ligjit nr. 34/2013 qe amendon Ligjin nr 9115, date 24.7.2003 “Per trajtimin mjedisor te ujerave te ndotura”</p> <p>Ligji nr. 9915, date 12.05.2008 “Per Kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimin e ujerave te ndotura”.</p>

⁵ ITUN – Impiant i Trajtimit te Ujerave te Ndotur

		bregdetit		per ujin e bregdetit	plazhe	Direktiva 2006/7/EC per menaxhimin e cilesise se e ujerave te larjes
5	Ajri	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ditet kur tejkaloheh normat e cilesise se ajrit⁶ ▪ Shkarkimet sipas Burimit 	Ministria e Mjedisit	SOx, NOx, PM10, gazet sere, Pb, CO	Cdo vit	Sistemi i Monitorimit te Cilesise se Ajrit te Ndotur
6	Faktoret klimatike	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Shkarkimet e Gazeve Sere <ul style="list-style-type: none"> ✓ shkarkimet sipas burimit (%) ▪ Zhvillimi i kerkeses per energji <ul style="list-style-type: none"> ✓ Alokimi i prodhimit te energjise sipas burimit ▪ Perqindja e BER (%)⁷ ▪ Evoluimi i numrit te automjeteve te udhetareve 	Ministria e Mjedisit Ministria e Mjedisit Drejtorete pergjegjese ne qarqe	SOx, NOx, PM10, gazet sere, Pb, CO Perqindja e Energjise nga BER (%) Numri i automjeteve te udhetareve	Cdo vit	Sistemi i Monitorimit te Cilesise se Ajrit te Ndotur
7	Asetet e prekshme – Trashegimia kulturore (perfshire trashegimine arkitektonike dhe arkeologjike) – Peisazhi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numri i godinave te ruajtura qe restaurohen ▪ Numri i vizitoreve ▪ Gjelberim urban per fryme 	Drejtorete pergjegjese ne qarqe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numri i godinave te ruajtura qe restaurohen ▪ Numri i vizitoreve ▪ Gjelberim urban per fryme 	Cdo vit	

⁶ Kufijte kombetare per cilesine e ajrit (SKZHI II)

⁷ BER – Burimet e Energjise se Rinovueshme

Monitorimi i ndikimeve mjedisore per cdo projekt specifik te Planit, do te behet ne perputhje me programin e monitorimit dhe mund te permbaje informacion ne forme tabele, sipas formatit te paraqitur me poshte.

Projektet specifike te Planit	Indikatorët mjedisore	Parashikimi i ndikimeve kumulative (nese ka)	Ndikimi total i Planit
Projekti 001			
Projekti 002			
Projekti 003			
Projekti ...			

SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE

Pjesemarrja e grupeve te interesit dhe konsultimi me ta ka qene nje pjese integrale e procesit te hartimit te VSM-se. Perfshirja efektive e grupeve perkatese te interesit ka kontribuar ne cilesine e Vleresimit, ka sjelle te dhena per analizen dhe raportin e VSM-se, dhe do te mbeshtese zbatimin e planit pas miratimit te tij, si dhe do te kontribuojne ne nje pranim me te lehte dhe me te zbutur te projekteve perkatese.

Qellimi i konsultimeve me grupet e interesit ka qene i dyanshem:

1. Krijimi i mundesise per te gjitha grupet e interesit qe, ne menyre efektive dhe ne kohen e duhur, te kontribuonin ne procesin e VSM-se, duke dhene opinionet dhe duke bere komentet perkatese.
2. Marrja e informacionit, mbledhja e te dhenave dhe verifikimi i gjetjeve dhe konkluzioneve te VSM-se.

Per te patur konsultime dhe pjesemarrje efektive te grupeve te interesit eshte bere identifikimi i tyre, eshte percaktuar qellimi i angazhimit te tyre dhe jane perzgjedhur menytrat e konsultimit dhe pjesemarrjes.

Gjate procesit te hartimit te VSM-se jane konsultuar grupet e meposhtme:

- Ministrite e linjes
- Autoritetet mjedisore
- Njesite e qeverisjes vendore
- OJF-te
- Universitetet
- Publiku i gjere

Konsulenti ne bashkepunim me ekipin e hartimit te Planit ka realizuar 27 takime me grupet e interesit, ku specifikisht 22 takime me fokus grupe, 4 takime ne nivel te gjere Rajonal dhe ne fund takimi final ne Tirane. Raundi i pare i takimeve me fokus grupe permbante informim dhe marrje mendimesh lidhur me ceshtjet njohese qe do te permbante raporti i VSM-se dhe me ne detaj per ceshtje te raportit paraprak te VSM-se. Takimet e realizuara si ne nivel Qendror ashtu dhe Rajonal, arriten qellimin e mbulimit te gjithë territorit perkates te Planit. Ky perafirim beri te mundur realizimin e nje procesi konsultimi te suksesshem si ne drejtimin vertikal, pra i lidhur me hierarkine e vendim-marrjes, ashtu dhe ne drejtimin horizontal i lidhur me gjithëperfshtirjen e grupeve te interesit ne rajonet perkatese.

Konsulenti ishte i pranishem ne cdo takim dhe ishte i disponueshem per t'ju pergjigjur te gjitha pyetjeve dhe per te konsideruar te gjitha sugjerimet. Ka patur shume pyetje / sugjerime dhe ne menyre racionale dhe selektive jane marre ne konsiderate ne raportin final.

Hollesite mbi aktivitetet qe jane kryer per konsultimin dhe lista e pjesemarrësve ne cdo takim, se bashku me nje permbledhje te ceshtjeve dhe komenteve qe u ngriten nga pjesemarrësit eshte paraqitur ne Shtojcen 1 me poshte.

Takimi final, ne perfundim te procesit te konsultimit me publikun, dhe ne perputhje me kerkesat ligjore mbi informimin e publikut dhe konsultimin me te lidhur me procesin e hartimit te VSM-se, u krye ne 15 janar 2016 ne Tirana International Hotel ne Tirane, ku u mbajt degjesa publike finale mbi raportin e VSM per Planin. Ky takim u parapri me njoftimin elektronik te me shume se , te koordinuara mes AKPT dhe Ministrise se Mjedisit. Nderkohe si Plani ashtu edhe raporti i VSM u publikua ne forme elektronike ne portalet e MZHU, AKPT dhe MM. Ne perputhje me kerkesat e ligjit te VSM u la koha prej 30 dite para se te mbahej takimi final. Ne kete takim te prezantimit te raportit te VSM-se, pjesemarrësit ngriten nje sere ceshtjesh dhe sugjerimesh, te cilat u regjistruan ne minutat e takimit dhe me pas Konsulenti i perpunoj ne raportin final te VSM.

Minutat e kesaj degjese si dhe ceshtjet e ngritura dhe te diskutuara jane paraqitur me hollesi ne Shtojcen 2 me poshte.

SEKSIONI 13: KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME

Procesi i VSM, nisur nga analiza e impakteve te projekteve strategjike ne lidhje me arritjen e objektivave mjedisore konkludon si me poshte:

- Ne pergjithesi, evidentohet qe me ane te pozicionimit te pershtatshem te aktiviteve hapesine dhe duke ndermarre gjithë masat zbutese, te gjithë grupet e projekteve jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor. Analiza e impakteve tregon se gjate zbatimit te secilit prej projekteve strategjike pritet qe te kete impakte ne klasifikuara ne shkallen A, B dhe C. Asnje projekt nuk eshte vleresuar ne shkallen D (projekti eshte ne kundërshtim te plote me objektivat mjedisore).
- Gjate zbatimit te projekteve, priten te ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten per ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe per popullsine dhe asetet materiale.
- Vleresimi i rezultateve tregon se nuk do te kete impakte mbi faktoret klimatike duke konsideruar qe mjetet e transportit do te vijojne te rinovohen ne te ardhmen edhe me tej, gje qe do te sjelle si pasoje permiresim te cilesise se ajrit dhe cilesise se shendetit human
- Impaktet pozitive per popullsine dhe asetet materiale do te vijne si rezultat i zbatimit te infrastruktures ne pergjithesi qe do te beje te mundur pakesimin e kohes se udhetimit, sigurine ne levizje, perafrimin me tregjet dhe qendrat kryesore urbane dhe sherbimet publike ne pergjithesi.
- Pergjithesisht, shumica e impakteve negative jane te lidhura me fazen e planifikimit (pozicionimi i infrastruktures ne hapesine dhe pergatitja e kushteve teknike te pershtatshme), pasi Shqiperia ka vecori te theksuara diverse dhe te shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peisazhistike qe mund te ndikohen konsiderueshem prej zhvillimeve te infrastruktures, sidomos atyre me shtrirje te gjere dhe korridoreve sipas sektoreve (transport, energji, uje, etj.).
- Impaktet negative shfaqen ne fazen e planifikimit prej aspekteve te perdorimit te tokes, efekteve ne uje, natyre (si biodiversiteti edhe zonat me status te mbrojtur), trashegimime kulturore dhe peisazhin. Keto impakte do te kerkojne krijimin e nje programi bashkekohor mbi masat zbutese dhe nje zbatim te pershtatshem te ketyre masave.
- Impakte negative mbi shendetin human mund te ndodhin per shkak te rritjes se ndotjes nga zhurmat dhe impaktet ne cilesine e ajrit, vecanerisht ne zonat me densitet te larte banimi ku do te perqendrohen edhe nje seri veprimesh ne territor te ngushte dhe kjo do te ndikojë kryesisht ne fazen e zbatimit te projekteve specifike.

Ne vijim raporti i VSM thekson edhe rekomandimet e meposhtme te pergjithshme:

- ✓ Ka nevojë per te forcuar bashkepunimin dhe koordinimin ndermjet autoriteteve perkatese te sekoreve te caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shendetesise, vecanerisht kur planifikohen ndertime te infrastruktures se re.
- ✓ Ka nevojë per integrim te metejshem mjedisor te planeve sektoriale dhe atyre vendore ne Plan, me qellim zbatimin e masave zbutese dhe zbatimin e procedurave te parashikuara nga VSM-ja dhe VNM-te specifike.
- ✓ Ka nevojë per te siguruar infrastrukturen mjedisore dhe standardet e parashikuara per sherbimet ne lidhje me menaxhimin e mbetjeve, administrimin e zonave te mbrojtura, furnizimin me uje, masat adoptuese ndaj ndryshimeve klimatike etj. te cilat (infrastruktura dhe standartet) jane te rendesishme per te shmangur ndotjen mjedisore ne zonat apo

sektoret perkates. Kjo nevojë duhet të ndiqet me përmirësimin e praktikës së menaxhimit mjedisor të këtyre sektoreve.

- ✓ Plotesimi i standarteve mjedisore duhet të shoqërohet edhe me rritjen e portofolit financiar dhe investimeve në drejtim të menaxhimit dhe mbrojtjes së mjedisit.
- ✓ Rritja e transparencës për investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve në ujë apo ajër, administrimin e zonave të mbrojtura, menaxhimin e mbetjeve, etj. ndihmon në rritjen e bashkëpunimit me publikun dhe zbatimin e politikave të parashkuara nga Plani.
- ✓ Përgatitja dhe zbatimi i planeve apo projekteve specifike mjedisore si dhe efektshmëria e zbatimit të Planit në teresi, janë masa të rëndësishme për të siguruar shëndetin e publikut dhe për të rritur kontributin në lidhje me arritjen e objektivave mjedisore.

Si rekomandime specifike për Planin, për nga këndvështrimi i impakteve kumulative, mund të përmenden:

- ✓ Impaktet kumulative të masave që parashikohen të zhvillojë Plani do të japin rezultat pozitiv në raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, në rast se krahas zbatimit me prioritet të Legjislacionit Mjedor dhe “best practices” ndërkombëtare do të aplikohen masat zbutëse efektive dhe të integruara me mjedisin. Në asnjë rast projektet dhe masat nuk duhet të nderhyjnë në territorin e zonave të mbrojtura (sidomos Parqet Kombëtare), siç parashikohen edhe Plani. Aspektet që kanë të bëjnë me menaxhimin e mbetjeve, cilësive të ujrave, zhurmat dhe impaktet e ndricimit natën duhet të jenë pjesë e integrale të vlerësimit mjedisor, për të arritur objektivat e harmonizimit të projekteve me mjedisin dhe me tej me mbrojtjen e zonave të mbrojtura dhe biokorridoret. Masat për pyllëzim do të kenë efekt pozitiv në rigjenerimin e habitateve të demtuara vetëm nëse përdoren lloje të bimesive autoktone (në asnjë mënyrë të mos mbillen llojet e huaja kozmopolite si psh. Akacia ose plepat që nuk janë autoktone).
- ✓ Masat zbutëse që do të zbatohen për zhvillimin e infrastrukturës, gjatë rehabilitimit/ndërtimit duhet të parashikohen edhe mbrojtjen nga ndotja e ajrit dhe nga zhurmat duke aplikuar „best practices“. Në asnjë rast nuk duhet të projektohet brenda, por as në afërsi të territorit të zonave të mbrojtura kur impaktet nga shkarkimet në ajër ndikojnë ekosistemet dhe habitatet e llojeve në mbrojtje. Promovimi brenda dhe në periferitë të zonave të mbrojtura duhet të jetë ngritja e infrastrukturave të lehta që mbështesin aktivitetet pa makina, në drejtim të sporteve dhe aktiviteteve në natyrë.
- ✓ Nderkohe që Plani zhvillon konceptin mbi rrjetin kombëtar të rrugëve automobilistike dhe bicikletave, të përpjektohen zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban duke aplikuar „best practices“ ndaj përmirësimit të cilësive të ajrit dhe efekteve negative/ndotëse nga zhurma.
- ✓ Hartimi i planeve të menaxhimit të trafikut krahas prioritizimit të zonave të gjelbërta publike, duhet të paraprijnë planin urban të zhvillimit dhe të kenë objektiva të matshme për cilësi të ajrit. Për këto duhet të ketë investime shtesë për monitorimin e cilësive të ajrit dhe të zhurmave.
- ✓ Masat e parashikuara mbi përmbytjet dhe ngritjen e nivelit të detit duhet të marrin në konsideratë, që në fazat e hershme të projektimit, impaktin e përmbytjeve. Masat të projektohen në harmoni me standartet e projektimit duke marrë në konsideratë përmbytjet si nga lumenjtë dhe nga deti dhe prognozën e rritjes së nivelit të detit, ku elementet e cilësive të mjedisit të jenë pjesë të dukur duke aplikuar „best practices“. Procesi duhet të konsiderojë jo vetëm të dhënat historike, por të përqendrohet edhe në konsultimin me publikun për të pasur edhe faktet e tyre në rastet e përmbytjeve. Këto masa janë efektive kur aplikohen të integruara në pëllgun ujëmbledhës të lumenjve (hartimi i planeve të menaxhimit të pëllgjeve

ujembledhes eshte e domosdoshme). Ne kuader te planifikimit te menaxhimit, vemendje e vecante te kushtohet per integrimin e zonave te sigurise nga permbytjet dhe atyre ligatinore, nderkohe qe masat e pyllzimit te synojne stabilizimin e humbjeve e tokes nga permbytjet (te zbatohet duke perdorur lloje te bimesise autoktone qe i rezistojne edhe permbytjeve). Lidhur me masat qe synojne mbrojtjen nga avancimi i detit, duhet pasur parasysh qe nderhyrjet ne vetvete jane teper komplekse, te shtrenjta dhe kerkojne nje seri masash paraprake dhe te nderthurura, pasi ekziston edhe rreziku i transferimit te impaktit pergjate vijes bregdetare. Eksperienca e praktikuar ne zonen bregdetare midis grykederdhjeve te Drinit/Lezhe dhe Matit duhet te replikohet paraprakisht ne rajonin bregdetar te Durresit. Kostoja e larte e nderhyrjeve inxhinierike eshte impact me vete, keshtu qe me lehte eshte te aplikohen masa adaptive. Masat adaptuese per zonat bregdetare dhe pellgjet lumore jane integruar ne Raportin e Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC (perfshire edhe bregdetin e rajonit te Durresit).

- ✓ Duke qene se informacioni per Kadastren e Ujit ende nuk eshte funksional dhe i aksesueshem, kjo pasqyrohet si impact ne Plan (mungon si burim informacioni risku mbi thatesiren dhe pakesimi te ujrave nentokesore). Bazuar ne eksperienca te ngjashme, atehere Plani duhet te jete me konservator ne raport me ceshtjet e menaxhimit dhe cilesise se ujrave si sasi dhe cilesi, perfshire edhe akuiferet. Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te lumenjve, vemendje e vecante te kushtohet per menaxhimin e integruar te basenit uJOR perkates. Projektet qe kane te bejne me ujin ne perdorim te konsiderohen me kondicione kufizuese mjedisore per aq kohe sa pasigurite dhe ireversibiliteti eshte i larte. Per kete duhet te paraprihet se pari me Planin e menaxhimit te integruar te basenit dhe ne vijim te merren masat nderhyrese perkatese.
- ✓ Ne teresi, projektet qe lidhen me peisazhin dhe trashegimine kulturore duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.
- ✓ Aspektet mjedisore te projekteve qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve dhe cilesine e ujrave duhet te jene pjese e investimeve qe do te behen. Plani duhet te nxise dhe kushtezoje ndertimin e landfilleve dhe ITUN si parakusht per zhvillimet ne infrastrukture dhe mase e drejtperdrejte ne mbrojtjen e zones bregdetare. Keto masa jane efektive kur aplikohen te integruara ne pellgun ujembledhes te lumenjve dhe bregdetit. Masat adaptuese jane integruar ne Raportin e Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC dhe duhet te integrohen ne nje mase me te gjere brenda Planit si pergjate gjithë bregdetit Shqiptar ashtu edhe ne vecanti per zonat me te ndjeshme/vulnerable (Kepi i Rodonit).
- ✓ Ne teresi, Plani parashikon zhvillime te infrastruktures ne te gjithë sektoret e ekonomise. Se pari keto projekte pritet te krijone volume mbetjesh gjate fazes se zbatimit dhe nje pjese e tyre edhe gjate fazes operacionale, duke konsideruar edhe disa me impakte te pakthyeshme. Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e infrastruktures do te kerkojne investime shtese per depozitimin e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Krahas investimeve ne infrastrukture, impakt negativ ne shtimin e volumit te prodhimit te mbetjeve do te jene ato qe kane te bejne me volumet e mbetjeve ngaprishjet e ndertimeve ilegale qe nuk do te klasifikohen per procedurat e legalizimit, sidomos ne zonen bregdetare dhe qendrat urbane kryesore te vendit.
- ✓ Impakte me te drejtperdrejta me realizimin e projekteve te ITUN urbane dhe ne nje shkalle me te gjere edhe ne aktivitetet e tjera industrial vjen nga prodhimi i llumit/sllaxhit ne ITUN dhe qe ne nje mase te madhe duhet te depozitohet ne landfille, sidomos nese nuk ka kushtet e kerkuara per riciklim ose riperdorim.

- ✓ Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e parashikuara ne rajonin ekonomik Tirane-Durres do te kerkojne investime shtese per depozitim e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave ne menyre integrale ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e sukseshme e zbatimit ne praktike. Bashkepunimi PPP ne fushen e riciklimit dhe qendrave te transferimit dhe incineratorit duhet te jene pjese integrale e zhvillimit te rajonit.
- ✓ Plani duhet te parashikojte kapacitete me te medha per landfillet ekzistuese dhe se pari ndertimi i landfillleve te reja teknologjike duhet te paraprije investimet ne kete sektor dhe te koordinohen ne kohe sipas rajoneve perketatese ku do te ndodhin zhvillimet (se pari ne zonen bregdetare dhe ne qendrat primare te zhvillimit ne cdo rajon).
- ✓ Hartimi i planit rajonal te menaxhimit te mbetjeve eshte domosdoshmeri per arritjen e objektivit mjedisor perkates.
- ✓ Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepnin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me mbrojtjen e degradimit te tokes, se pari sepse Plani pozicionohet qarte ne mbrojtje te tokes, zhvillimit urban permes densifikimit dhe integritimit urban te zonave informale dhe te marginalizuara. Ne rast se krahas zbatimit me prioritet te Legjislacionit Mjedisor dhe "best practices" nderkombetare do te aplikohen masat zbutese efektive dhe te integruara me mjedisin, masat qe do te kene impact sidomos ne fazat e zbatimit te infrastruktures do te eliminojne ose se paku do te minimizojne impaktet permanente dhe afatgjate. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te nderhyjne ne territorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet Kombetare), sic parashikon edhe Plani. Persa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (HEC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislacioni per zonat e mbrojtura, i cili i ndalon ato. Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e parashikuara ne rajonin ekonomik Tirane-Durres do te kerkojne investime shtese per depozitim e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate.

SHTOJCAT

SHTOJCA 01: Minutat e Takimeve Konsultative

Takim konsultativ me perfaqesues nga te gjitha ministrite	
Data	30.07.2015
Vendi	Prane ambienteve te AKPT, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Adelina Greca, AKPT • Nertil Jole, MZHU • Silvamina Alshabani, MBZHRAU • Elton Orozi, MZHETTS • Eriola Sojati, MZHETTS • Zef Cuni, Ministria e Kultures • Arta Dollani, IMK • Skender Doda, MPB, Drejtoria e Policise se Shtetit • Jeta Skenderaga, AKB • Lilika Radovicka, MTI • Besiana Llazani, MTI • Ernest Shtepani, MZHU • Eriglent Dupi, Ministria e Drejtesise • Altin Fuga, Ministria e Integritimit Europian • Ermir Nasi, MZHU • Ela Dobi, MZHU • Albana Kocollari, AKPT • - Anisa Qorri, AKPT
Ceshtjet qe u diskutuan	<p>Ministria e Transportit dhe Infrastruktures</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cilat jane fazat e ketij plani? <ul style="list-style-type: none"> - Sepse ne Ministrine e Transportit po hartohen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plani i qendrueshem i transportit ▪ Projekti i linjes hekurudhore Tirane-Durres (por me idene e vazhdimit dhe me gjatete ketij segmenti), me politiken e kthimit eficient te linjave te vjetra te transportit hekurudhes (linjave ekzistuese). Per kete po merret Ministria e Transportit duke bere Reformen e Transportit. ▪ Strategjia ndersektoriale e transportit (perfundon ne Prill 2015) • Ministria e Transportit disponon statistika dhe shifra ne lidhje me turizmin, nga aksesohet, aeroportet, portet, etj. • Ministria e Transportit ka percaktuar si hapesira me te pershtatshme per aeroportin e jugut Saranden ose Vloren. • - Duhet te takohemi me ministrine qe te koordinojme cfare propozon PINS Bregdeti, i cili percakton se aeroporti me i pershtatshem ne jug eshte Delvina ose Gjirokastra. • Per kete ceshtje do te na ndihmonte dhe studimi i BE-se per politikat rajonale per aeroportet. • Keshillojme ndertimin e terminaleve sipas ndarjes se re territorial. • Linja te reja trasporti duhen shtuar (duhet t'i flasim dhe me expertet e Ministrise se Transportit) dhe duhet te merren te dhena nga INSITUTI I STUDIMEVE TE TRANSPORTIT, ne varesi te Ministrise se Transportit (sepse kane informacion me shifra statistikore) • Si i percaktoni ne plan, vendin/ pistat me te pershtatshme per Helikopteret? • Planifikimi i Marinave, disa plane dhe projekte per Marinat. <p>Ministria e Bujqesise, Zhvillimit Rural dhe Administrimit te Ujerve</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koridoret e gjelberta jane interesante • Po per zonat e mbrojtura mjedisore te mbrojtura me ligj, cfare parashikon plani I bregdetit per zhvillimet qe jane bere tashme ne keto vite (pra per ndertimet ekzistuese)? <p>Ministria e Puneve te Brendeshme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga cfare thone turistet, nuk duhet te beni rruge sepse prishni terrenin

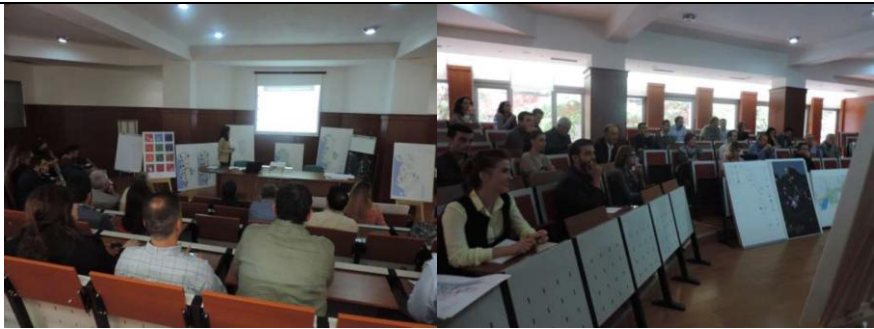
per turizmin.	<p>Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtise dhe Siper marrjes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi vertikal • Te orientohet potenciali i zhvillimit maksimal qe mund te behet ne bregdet. • Alternimi i turizmit permes vlerave kluturore me ato det-diell. • Ne te ardhmen do te kete interes dhe per klasen e pasur (madje mendohet se do te jete dominuese), sidomos kjo parashikohet te jete me interes per turistet ne vende qe sot jane me te prapambetura per turizmin, dhe qe ne te ardhmen do te zhvillohen me shume. • Zhvillimi i ri Duhet te ruaje nje raport te drejte me karakterin aktual te lokalitetit (fshatrat historik). • Ndoshta duhen parashikuar modele / struktura shembuj, qe te jene te qendrushme ne kohe /mjedis (me kosto te ulet ndertimi). • Aksesit i marineve dhe aeroportive te konsiderohet dhe nga Ministria e Ekonomise dhe Ministria e Zhvillimit Urban. • Balancimi i zhvillimit me rekreacionin. • Duhet konsideruar potenciali i mallrave, sherbimeve nga bujqesia e blegtoria ne funksion te bregdetit. • Investimi ne kanalizime e ujesjelles eshte i rendesishem shume. (duke menduar dhe infrastruktura alternative). • Korridoret kulturore jane me shume interes. • Ku mund te jene infrastrukturat e turizmit Elitar ne Shqiperi ? • Problemi i pronave. • Duhet konsideruar strategjia Rajonale Adriatiko-Joniane. • Identifikimi i nderhyrjeve qe mbeshteten nga EU. Cfare ata parashikojne ne kontekst rajonal? • Banka Boterore percakton si PINS Bregdeti zhvillimin e interlandit. • Ligji i turizmit do te pesoje nje AMENDIM ne lidhje me apartamentet/ oferta akomoduese, per zonat tashme te zhvilluara (me standart te ulet) ne turizem. Kjo me qellim ngritjen e vleres se tyre. • Po hartohet Action-Plan i strategjise. <p>Ministria e Integritimit European</p> <ul style="list-style-type: none"> • TAP ndryshon karakterin e qytetit te Fierit (e te gjithë zones se Fierit) meqe aty ka dalje te infrastrukturës se TAP-it. • Direktivat e BE, per strategjine e territorit.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga universitetet publike dhe private dhe OJF	
Data	01.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Hotel Tirana Internacional, Tirane
Pjesemarrsit	<ul style="list-style-type: none"> <li style="width: 50%;">• Arben Bicoku, Shoqata e Arkitekteve te Shqiperise <li style="width: 50%;">• Andrian Vaso, ekspert VSM, iC Consulenten <li style="width: 50%;">• Eranda Janku, Planifikuese, POLIS <li style="width: 50%;">• Shkelqim Bumci, inst. Konsulences se ndertimit <li style="width: 50%;">• Elfrida Alliu, Zv/dekane, F.I.N <li style="width: 50%;">• Sokol Dervishi, Shef

	<p>departamenti, Universiteti Epoka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Qerim Ismeni, OJF • Jurtin Hajro, ark. Lektor, Epoka U. • Alban Qelepiri, ark, iC Consulenten • Skerdilajd Anagnosti, ekspert Mjedisi, iC Consulenten • Kol Dedaj, Vleresues/ Inxhinier, shoqata e vleresuesve, • Reis Mulita, Pedagog, Universiteti Marin Barleti • Rudina Toto, Planifikuese Urbane, Co-Plan/PLGP • Andreas Faoro, Unlab
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Procesi duhet te jete sa me I hapur, On-line, per te qene me gjithë perfshires dhe per te pasur nje kontribut me te gjere. • Procesi eshte ne rrugen e duhur, edhe pse ky proces eshte pak i vonuar, sepse tentativat per ta hartuar kete plan kombetar kane nisur qe ne vitin 2006, kur nisi te hartohet Ligji per planifikimin e territorit. • Cila eshte analiza qe eshte bere per te treja keto Plane? Sepse eshte shume e rendesishme te kuptohet se cfare analizash e studimesh jane marre ne konsiderate, e ku eshte bazuar grupi I punes per te hartuar keto plane; se eshte shume e rendesishme se ku bazohet studimi qe ne po diskutojme sot. • A eshte bere nje analyze ekonomike, sepse do te ndihmonte per te kuptuar zhvillimin e se ardhmes? • Analiza demografike si eshte bere ne lidhje me shperndarjen e resurseve dhe dhe zonat urbane/ • Si parashikohet sektori I perpunimit te pasurive, resurseve te vendit, produkteve bujqesore dhe blegtorale ne kete plan? Sepse deri me dot vetem nxiren keto produkte dhe tregtohen, por nuk perpunohen. Perpunimi I Rrushit per vere, etj. • Po hekurudhen si e shihni, sepse eshte e rendesishme per transportin publik dhe transportin e mallrave. • Planifikimi per sektoret e Industrise, bujqesise dhe turizmit, duhet planifikuar sipas fjales se fundit te standarteve dhe metodologjive Europiane. • Duhet menduar gjithashtu dhe per permiresimin e standartit te jeteses. • Rajonalizimi eshte nje koncept I drejte; duhet te akordoni me Ministrine e Ceshtjeve Vendore. • A jane marre ne konsiderate dhe planet dhe studimet e miratuara, dhe ne fuqi, qe jane bere me pare? Plani I bregdetit, studim i Bankes Boterore 2007-2008? • Duhet te jene ne te gjitha takime, gjithnje dhe perfaqesuesit e qeverise vendore, sepse ata jane aktoret qe preken drejt-perdrejte nga keto plane. • Meqenese synohet te kemi nje zhvillim te qendrushem (2020), sipas zhvillimit dhe standarteve te Europes, duke respektuar ekonomine e tregut, qasje te reja te qeverise vendore, me nje nivel bashkepunimi te aksesueshem; do te ishte mire te theksohen dhe te evidentohen me forte keto aspekte te Planeve tuaja: • Koridori 8 ! Si element i rendesishem i zhvillimit ekonomik te Shqiperise. Fati I pozicionit gjeografik (gjeopolitik i favorshem) per t'u bere pjese e rrjetit te transportit European. • Plani eshte shume pozitiv. • Duhet te konsiderohen te gjithë sektoret qe zhvillojne ne territor, sepse planet e zhvillimit te territorit jane multidisiplinore. • Kur eshte bere projekti i Z. industrial te metalurgjikut, Elbasan, sa kohe eshte dashur per t'u studiuar zona se ku duhet te behet zona industrial; me trendafilin e ererave; ne menyre qe mos demtonte qytetin e Elbasanit. • Te rendesishme jane standartet e mira te jeteses, ventilimi I qytetit, orjentimi i ndvrtesave. Furnizimi me uje te pijshem. Pastrimi dhe permiresimi i infrastruktures ekzistuese te kanalizimeve. • Duhet incentivuar partneriteti perms ekonomive te ndryshme; te mbeshteten bizneset.

	<ul style="list-style-type: none"> • Perdorimi i hekurudhes eshte shume e rendesishme, si per transport dhe njerez. • Transporti multimodal, shume i rendesishem te percaktohet. • Porti i Duresit ka rendesi te vecante sepse nga aty fillon dhe korridori 8 ne territorin Shqiptar. • Transporti per te shkuar ne Jug te vendit, sugjerohet te behet perms propozimit te nje rruge alternative duke anashkaluar zonen Tirane-Durres. • Ne lidhje me Analizen e turizmit, duhen pare dhe vleresuar dhe distancat per shperndarjen e turisteve ne infrastrukurat akomoduese per turizmin, nga pikat hyrese (Porte, Aeroporte), me nje kohe jo me te gjate se 2 ore. • Duhet menciuri, dhe per te perdorur te ardhurat publike per te rregulluar infrastrukturen ekzistuese dhe ate baze, per t'i hapur rrugen dhe stimuluar dhe investimet e huaja. • Durresi si port dhe infrastrukture rrugore, duhet te luaj nje rol me te rendesishem per transportin nderkombetar. Duhet lidhur dhe shume mire me Hekurudhen, per transportin e mallrave. Forcimi i zonave logjistike, depozitim mallrash, gjithshu eshte i rendesishem. • Te nxirren mesime, nga eksperiencat e meparshme, nga hartimi i planeve te ndryshme, dhe procesi i ndjekur per hartimin e tyre. Dhe le te vleresohen planet e bera me pare, sepse jane harxhim, energjish, kohe, parash, etj. • E rendesishme perdorimi i energjive te rinovueshme, eres, perms parqeve eolike dhe perms diellit qe e kemi prezent gjate gjith vitit ne Shqiperi. Bujqesia dhe parqet eolike nuk e demtojne njera-tjetren. • Eficence me te larte ka energjia diellore se sa eolikja. • Kontributi i sektorit te turizmit per ekonomine e vendit, eshte i mire 16, 7%, por nderkohe njesi/para jemi keq... • Diversifikimi i turizmit, duhet pare per te pasur turizem gjate gjith vitit. • Transporti soft, i bicikletave, per turizmin eshte shume i rendesishem. • Prezantimi I planeve ne qytete te ndryshme, eshte shume I rendesishem.
Fotografi	

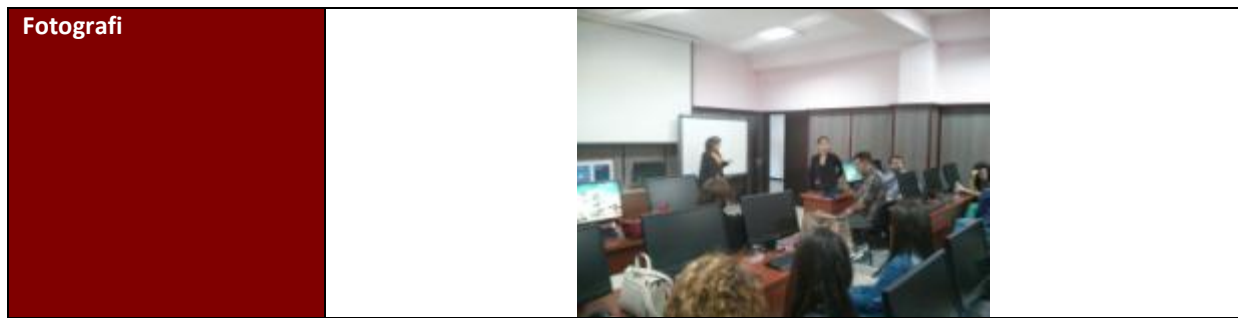
Takim konsultativ me perfaqesues nga UT, Fakulteti i Arkitektures, Urbanistikes	
Data	04.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Fakultetit te Inxhinierise se Ndertimit, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Gjergj Islami • Daniel Qamo • Dritan Caro • Endrit Tuzi • Armand Vokshi • Dorian Blea • Dorina Pllumbi • Denada Veizaj • Etleva Bushati • Florian Nepravishta • Klaud Manehasa • Llazar Shyti • Petri Ilo • Agron Lufi • Ani Tola • Elian Stefa • Arben Bicoku • Maks Mitrojorgji
Ceshtjet qe u diskutuan	Per Planin Kombetar:

	<ul style="list-style-type: none"> • A eshte hartuar nje harte “KOHORE” qe shpjegon kohen e implementimit te secilit aspekt • qe propozohen perms ketyre planeve? Vleresimi ekonomik, impakti ekonomik qe do te • sjell implementimi i ketije plani; a eshte bere? • A jane menduar fazat e punes per keto plane? • Cilat jane? • Kush jane referencat, mbi punen e planeve? Eksperte qe keni bashkepunuar? • Metodologjia e punes? • Prioritet zvellimi eshte menjehere gjithe territori, apo jane percaktuar zona te caktuara? • Eshte menduar ndonje strategji per migracionin e brendshem? • Po ndonje strategji se si do te trajtohen qendrat historike? <p>Per planin e Bregdetit dhe Zones Tirane-Durres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A eshte bere analiza ekonomike se si perkthehen keto 16,7 % te GDP, ne ekonomine totale tonen? Po ajo e Frances? Mos u krahasoni me francen se GDP-ja e tyre eshte gjigande ne lidhje me tonen. • A kemi ne, ne Shqiperi turizem elitar? • Po agroturizem? • A keni perlogaritur te gjitha kapacitetet sa i keni per akomodimin e turistev ne bregdet? Kapaciteti ekzistues sa eshte? • Po sa territor te lire, a e keni perlogaritur, sa ju ka mbetur? Qe bashkite te dine ne te ardhmen sa infrastruktura te reja te propozojne? • Sa garanci kemi ne per kete plan per perfitimin financiar? • Cfare strategji rigjenerimi te zhvillimeve kaotike e pastudim qe jane bere vitet e fundit, jane menduar qe te aplikohen ne kete plan, nese jane menduar? • Peshkimi, ka ndonje strategji zhvillimi per akaua-kulturen? • A mendoni se duhen miratuar ne parlament Plani I Pergjithshem Kombetar? Sepse cdo here qe ndryshohen qeverite kane tendencen te ndryshojme dhe planet e miratuara nga nje qeveri e meparshme. • A eshte inkluduar reaserch-i Universitar ne hartimin e planeve? Eshte shume e rendesishme qe te inkludohet. • Po me studimet e me parshme qe jane bere nga AKPT, konkurse etj, cfare po behet, lotet e zones Tirane-Durres, Berati? • Sa siperfaqe toke bujqesore ka? Sa mundesi shfrytezimi? Detajimi dhe finalizimi ne shifra. • Sasia e hyrjeve dhe daljeve ne aksin Tirane Durres.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga Universiteti Europian i Tiranes, Fakulteti Ekonomik	
Data	04.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te UET, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Elvin Meka • Indrit Baholli

	<ul style="list-style-type: none"> • Mimoza Durresi • Engjell Pere • Mateo Spaho • Selami Xhafa • Hysen Muciku • Oltjana Zoto 	<ul style="list-style-type: none"> • Perparim Fuga • Ertilla Druga • Ermela Kripa • Drita Kruja • Otjela Lubonja • Lorena Licenji
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Sa leke eshte kostoja e ketije plani? • Sipas mendimit te tyre nuk eshte dhe aq e rendesishme sektori ne ekonomine e bujqesise se sa ajo ne sektorin e Industrise. • Si eshte menduar te realizohet decentralizimi, duke shtuar aktivitetet, sherbimet dhe punesimin tek qendrat pra tek burimi apo anasjelltas, duke cuar njeriun te burimi (aty ku ka pune)? • A jane marre parasysh qe vija bregdetare eshte e paqendrueshme, dhe rrezikshmeria ne zonat natyrore eshte e larte? • Baza per bregdetin, qe te funksionoj mire per turizem, si fillim duhet te kete infrastrukture te mire per ne kanalizime ujesjelles, njehere e mire. • Me cfare fuqie punetore do te behet ky plan? • Ne sektorin e bujqesise, te ne ne Shqiperi, jane te punesuar 5% e popullsisë, ndersa ne Itali dhe France me shume. Si mendohet te rritet ky interes, per kete sektor? • Sic eshte boshti i forte ekonomik Tirane-Durres, ashtu mund te forcohet dhe me shume aksi Veri-Jug, Shkoder Vlore, sepse aty leviz dhe ekonomia e Shqiperise. • Policentrizmi, rrezikon investimet ekonomike qe do te behen, pra rrezikon kthimin mbrapsht te perfitimeve mbi kete ekonomi te investuar. Prandaj mendohet, se Shqiperia s'është ende gati per policentrizem sesa eshte me e rendesishme forcimi i aksit te forte shperndares te ekonomise se vendit, Shkoder –Vlore. Eshte e rendesishme si zone ekonomike sepse sepse ka rezultate te mira dhe te larta ekonomike ne raport me investimet e bera aty aktualisht. Ne te njejten kohe plani i policentrizmit ka shume kosto per t'u implementuar. Ndersa forcimi i nje zhvillimi ekonomik ekzistues, eshte shume me efikase. • - Si mendoni t'i riktheni njerezit ne Gjirokaster dhe ne Kukes? 	
Fotografi		

Takim konsultativ me perfaqesues nga UT, Fakulteti i Ekonomise	
Data	14.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Fakultetit te Ekonomise, Tirane
Pjesemarresit	Audienca perbehej totalisht nga studente te Fakultetit Ekonomik.
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Ku hyjme ne studentet e ekonomikut ne kete tematike? • Do ishte me mire qe planeti t'i lexonim me pare. Ku mund te gjenden?

Takim konsultativ me perfaqesues nga Universiteti POLIS, Fakulteti arkitektures dhe planifikimit, dhe OJF Co-Plan	
Data	09.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Universitetit POLIS, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Dritan Shutina • Ledjan Bregasi • Elvan Dajko • Sotir Dhamo • Eranda Janku • Dea Buza • Imeld Sokoli • Besmira Dyca • Ani Shtylla • Enejda Cela • Fabjola Mecaj • Silvi Jano • Gerti Delli • Besmira Dyca
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Pse nuk eshte parashikuar apo propozuar perdorimi i sistemit hekurudhor, sepse mbron nga ndotja, mjedisin. • Me mire do te ishin dy aeroporte dhe jo hekurudha?? • Plani duhet te jete shume dimensionale, me strategji, objektiva dhe politika territorial. • Ketu nuk del fort, Strategjia e Zhvillimit. Objektivat duhet te jene te matshme. Cilat jane fazat e planit Kombetar? • Si parashikohet te behet incentivimi (ne rastin e policentrizmit)? Si do te zbuten pabarazite? Kjo duhet te shprehet perms Planit+Strategjite, se si do te behet. Eshte nje raport shume i mire qe ka bere PNUD. Ka percaktuar dhe 4 rajone zhvillimi per Shqiperine. • Ndersa Co-Plan ka bere studimin mbi zhvillimin e rajoneve. (mund te konsultohet) • Strategji, apo Plane evakuimi per rastin e ndryshimeve Klimaterike, a jane parashikuar? • Zhvillimi i ekonomise dhe transportit kryesor te ekonomise e kemi shume te forte ne aksin Veri-Jug, Shkoder-Vlore, dhe eshte aks qe i duhet dhene rendesi dhe duhen vleresuar propozimet ekonomike aty. Pra zhvillimi i transportit qendror si parashikohet te zhvillohet ne te ardhmen? • Po per portet e Vlores dhe Shengjinit, cfare karakteri zhvillimi eshte menduar? • Ne plane evidentohen te gjitha potenciale e vendit. Por cilat jane prioritet, te gjitha apo disa, se disa aty dalin konfliktuale. • Ne lidhje me raportet e qyteteve kufitare Shqiptare dhe qyteteve kufitare te vendeve jashte Shqiperie, pra kur flitet per rajonet nderkufitare, si eshte menduar te zhvillohen? Sepse aktualisht aktivitetet e zhvillimit dhe ekonomia, ne to gravitojne me shume ne vendet fqinje dhe jo ne Shqiperi. • Zgjedhja e prioriteteve. Duhet te shtyhet sa me shume dhe duhet guxuar sa me shume propozimi konkret i modeleve te zhvillimit. • Duhet te evidentohen pastaj sa eshte kosto-benefiti. • Kush do te jene institucionet pergjegjese qe do te ndjekin zbatimin e planit? • Detajimi planit te bregdetit, 4 segmentet, do te zhvillohen me pas si plane rajonale, apo jane pjese e planit te integruar ndersektorial te bregdetit?

Fotografi	<ul style="list-style-type: none"> • Thellimi per segmentet, duhet te behen me plane konkrete, qe t'u vije ne ndihme bashkive per PPV-te qe ata duhet te hartojne. • Shpjegimi per zhvillimin e porteve, duhet me i thelluar, per planet sektoriale. • Ndryshimet klimaterike ne te ardhmen si pasqyrohen tek propozimi i planit, qe po ashtu behet per te ardhmen. • Jo, kujdes kur merret persiper te propozohen sa % banesa sociale parashikohet te zhvillohen, ne zona te caktuara; ketu hyn ne kompetencat e qeveris vendore!!!! Nuk duhen propozuar nga planet. • Pergezime per konsiderimin e studimeve te meparshme qe jane perfshire tek plani i zones Tirane-Durres, rasti i studimit te Vores qe eshte pergatitur nga Co-Plan. • Sugjerim, ne lidhje me referencat ku eshte marre materiali, burimet e perdorura, tek plani Tr-Dr. • Pse mos mendohet per kete zone, gje qe eshte komplet e realizueshme sepse eshte teritor qe e pranon kete lloj projekti, qe te implementohen infrastrukture trami, dhe rruge bicikletash? • Shihni gjithashtu raportin e Ragional Corporation Council (RCC) qe e analizon territorin si potencial Bujqesi dhe Trashegimni kulturore. • Duhet Reflektuar edhe ne lidhje me thithjen e zhvillimit dhe hapjen e aktiviteve te shoqerive nderkombetare (resurset e institucioneve nderkombetare, resurset humane), si USAID, etj, ne vendin tone sepse ndikojne ne zhvillimin e planeve kombetare. • Valenca politike duhet te luaje nje rol te vecante, ne planin kombetar. • Po eshte shume mire ideja e zhvillimit te klasterave, por, akoma me me interes eshte zhvillimi i te gjithe zinxhirit te klasterit sipas te gjithe sektoreve: infrastruktura perkatese, disenjimi, transporti, marketimi, etj. • Per momentin, shoqeria Shqiptare eshte aglomerim. • Si duhet orjentuar rajoni? Plani I Barcelones, si eshte zhvilluar ky qytet: perms infrastrukturave dhe programeve, investimeve ne zinxhirat e klasterave, etj, eshte nje shembull perfekt. • Rendesi thelbesore ka mbrojtja e SHENDETIT TE NJERIUT. • Rruget jane ne kundershtrim me shendetin e njeriut. • Te shprehen me forte direktivat baze te planeve.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga Dhoma e Tregetise, Biznes Albania	
Data	09.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te MZHU, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> <li style="width: 50%;">• Ylli Xhaja <li style="width: 50%;">• Luigj Aleksi <li style="width: 50%;">• Ilir Bejleri <li style="width: 50%;">• Fatos Pustina <li style="width: 50%;">• Azem Lala <li style="width: 50%;">• Luan Bregasi <li style="width: 50%;">• Viktor Delia <li style="width: 50%;">• Robert Ruci
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Kush eshte pergjegjes dhe cili duhet te jete sipas ligjit, ai qe duhet te pergatis keto plane madhore? • Sepse ne Shqiperi behen gjithnje keto plane por asnjehere nuk zbatohen, dhe cdo qeveri kete poces ben, por nuk i zbaton njeri.

	<ul style="list-style-type: none"> • Interesi i dhomes se tregtise eshte te dije se ku jane zonat qe konkretisht ku mund te zhvillohen bizneset e investitoreve, dhe biznesmeneve ne te ardhmen? • A eshte pyetur akademia e shkencave, a i eshte marre mendim atyre per planet, sepse shihet nje presence e madhe te rinjsh ne kete grup qe po punon per planet.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga Shoqata Shqiptare eTurizmit	
Data	12.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te MZHU, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Florjan Domi • Armand Ferra • Matilda Naso • Laura Payne • Eduez Likaj • Ervin Bytyci
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • A eshte menduar ndonje projekt rigjenerimi, per zonat me infrastruktura turistike ekzistuese, me standarte te ulta, si pjesa e Golemit, shkembit te Kavajes e deri ne Kavaje? • Shembulli I Rimitit ne Itali eshte shume i mire, per ta perdorur per panaiet, sic e perdorin ata, gjate gjithë vitit; te fokusuara jo vetem te turizmi diell-det. • Matjet e hyrje-daljes se turisteve; dhe me cfare transpoti hyjne turistet nderkombetar ne Shqiperi; nga vijne me teper? • Disponohen nga ATA dhe mund te bejme kryqezim te te dhenave. • Sipas secilit segment te bregdetit, por jo vetem, duhen pare dhe sektori i turizmit ne gjithë Shqiperine, jo vetem bregdet; gjithashtu se ku duhet rritur kapaciteti akomodues, qe te evidohen gabimet ne zhvillime ose jo, sipas kerkeses. • Nese nje tipologji turizmi eshte me pak se sa nje tjetër, duhet menduar qe asaj i rritet automatikisht kostoja. • Pa bere shteti disa zhvillime ne infrastrukturen baze, eshte veshtire te ngrihen infrastruktura te reja akomoduese, me standarte te larta ne fushe e turizmit. • Nuk mund te behet rigjenerimi urban nga vete privatet.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga Konfindustria	
Data	14.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Konfindustria-s
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Gjergj Buxhuku • Donika Meshi • F. Demko • Eva Laro
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Nese do te kemi nje investim konkret; investitor Taivanez, i cili ka fabrika prodhimi ne shume vende te botes, si Bangladesh, Indi, Afrike, etj, dhe per arsye kostosh te larta transporti, eshte i interesuar te investoje ne Shqiperi si nje vend mjaft qendror ne Europe. Mund te punesohen 2000-3000 punetore. Sipas planeve ku do te ishte vendi me I pershtatshem per kete investim? Sepse ne zonat ekonomike, te percaktuara nga MZHETTS, jane shume larg qyteteve, dhe kane me teper karakter logjistik. Si mendohet po te behet ky zhvillim i fasonerise se huaj ne Kamez? • Ne cfare politikash bazoheni Ju per hartimin e ketyre 3 planeve? • Si ka qene mardhenia me ministrite e ndryshme? A kane qene bashkepuntore? • Po per statistikat, vetem INSTAT, keni konsideruar? Sepse eshte shume i ngushte. • Nga kush strukture do te behet manaxhimi i rajonit te ri? Kjo strukture do te jete qendrore apo lokale? • Sa eshte marre parasysh ligji i investimeve strategjike? • Cfare planesh, studimesh dhe politikash te tjera jane marre parasysh per hartimin e ketyre planeve? • Si e percaktuat dhe vleresuat Ju, se cili zhvillim do te jete dominues me shume se sa nje tjetër ne te njejtin territory, per te ardhmen? • Sa fleksibel eshte plani? Duhet te jete lehtesisht i zhvillueshem ligjerisht. • Duhet te gjeni kanale shfrytëse te hermetizimit. • A eshte bere percaktimi i kostove dhe perfitimeve te planeve? Vleresimi i pasojave dhe investimeve. • Probleme per investimet e medha jane dhe 100 pronaret e ndryshem qe ka territori. A jane konsideruar keto si fakte? • Gjithashtu per investitorin e huaj ne Shqiperi jane dhe taksat. • Zhvillimi duhet te jete ndihmes dhe jo pengues.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive: Tirane, Vore, Kruje, Kamez	
Data	21.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Pallatit te Kongreseve, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Aida Dedja • Anila Haxhi • Gjergj Papavasili • Adrian Vaso • Bledar Koskija • Joni Baboci • Nevin Bilali • Devis Agaraj

	<ul style="list-style-type: none"> • Skerdilajd Anagnosti • Alban Demirxhiu • Arber Tola 	<ul style="list-style-type: none"> • Mirlinda Shqarri • Elda Maci • Muhamet Kruja
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Jane bere shume plane sektoriale qe nuk kane funksionuar. Planet nuk kane qene te qendrueshem. Si garantohet qendrueshmeria e planeve? • Te Plani i Pergjithshem Kombetar nuk kam te qarte nje zonifikim ne baze te funksioneve. • Cfare karakteri do te kete Shqiperia dhe Tirana? • Cilat jane karakteristikat e zones Tirane-Durres? • Produkti i planit eshte bazuar ne studime te kryera ne vite • Zonimi ne PPK eshte bere, jane vendosur zonat prioritare te sektoreve te ndryshem, detajimi me tej do te behet ne planet vendore. • Ne nivel strategjik a parashikon PPK nje zhvillim te qendrueshem ekonomik? • Si zgjidhet problem i imigrimit te brendshem? • Cfare ndodh me autostraden Tirane-Durres qe ka nje fluks shume te madh automjesh nga sa mund te perballoje? • A jane marre parasysh industrite minerare ne zonen e Tiranës? • Eshte nevoja e fuqizimit te disa rajoneve. • Sektoret specifike jane detyre e ministrive. • Natyra e dokumentit eshte fleksibel dhe lejon rishikimet e here pas hereshme. • Problematikat mund te jene subject i planeve rajonale. • Ka PPK strategji per popullimin dhe depopullimin? Zgjidhje per stokun e banimit? Pasi Plani TR-DR do te vazhdoje te perqendroje ne qender te Shqiperise popullaten • Cfare do te behet me Aeroportin e Rinasit, do te zgjerohet? • Do te behet rigjenerimi i hekurudhes? • Aksi Fushe Kruje – Vore do te marri nje karakter? 	
Fotografi		

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Durres	
Data	21.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Pallatit te Kongreseve, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Fatmir Ejupi bashkia Durres • Adlei Likmeta bashkia Durres • Ermal Lama bashkia Durres • Adhurim Qenaj bashkia Durres • Erald Abazi bashkia Rogozhine • Maks Kona bashkia Kavaje • Deshira Qato bashkia Kavaje • Elvis Rroshi bashkia Kavaje • Dorian Allmeta bashkia Kavaje • Sabina Dauti bashkia Shijak • Mirsida Shahini bashkia Shijak • Jonida Goga bashkia Shijak • Silvana Beja bashkia Shijak • Adrian Vaso IC-AVCON • Skerdilajd Anagnosti IC-AVCON
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Teknologjia sot eshte mjaft e avancuar; sot flitet per 3D printing, ndersa ne jemi ende (dhe permes ketyre planeve), dukeu bazuar ende te teknologji te vjetra. Prespektiva e zhvillimit, eshte teknologjia e fundit, permes fasonerive dixhitale, 3D printing. • Duhet konsideruar ndoshta me shume turizmi nautik, sidomos ne zonen e

	<p>Durres – Kavaje, sepse jane aktivite qerrisin nr e te punesuarve, jo vetem ne nje sezon por edhe gjate vitit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nuk duhet pare vetem mundesia e turizmit bregdetar, por duhet ndoshta konsideruar me shume turizmi malor; specifikuar menyra e planifikimit te saj permes rregullave, politikave, etj. Gjithashtu lidhur me turizmin malor, pse nuk parashikohen ne plan kombetar ku mund te jete e pershtatshme ky lloj turizmi: konkretisht per pista skiu? • Sugjerohet qe direktivat e planeve te jene sa me te qarta dhe te shpjeguar thjeshte, me qellim qe te kuptohen lehtesisht nga Bashkrite te cilat do punojne me to. • Eshte e rendesishme qe ne plane, te mundesohet dhe informacioni lidhur me hartin e pronesis. Sepse dalin veshtiresi ne hartimin e planeve vendore pa pasur informacionin e pronesis.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga UT, Fakulteti i Gjeologji Minierave	
Data	29.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Fakultetit te Gjeologji Minierave, Tirane
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Shkelqim Daja • Thoma Korini • Cerciz Durmishi • Perparim Alikaj • Gafer Muka • Altin Karriqi • Irakli Prifti • Spartak Kucaj • Luan Arapi • Emiljan Gjura • Shaqir Nazaj
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Cilat jane materialet qe jeni referuar per pregatitjen e planit? Literatura ku jeni mbeshtetur? • Per bregdetin ekzistojne disa plane te meparshme si plani i jugut nga Banka Boterore, Planet e Pergjitheshme Vendore dhe plane strategjike. Sa jane marre ne considerate keto plane dhe si jane nderthurur ne planin e Integruar te bregdetit? • Ne cfare shkalle eshte i paraqitur plani? • 2 kilometra jane pak per studimin, perkufizoni termat vije bregdetare, zone bregdetare, bregore. A ka nje kufijezim te qarte te zones bregore? • Sa jane reflektuar studimet dhe strategjite e zhvillimit ne keto plane? • Kater segmentet mbi c'kriter dhe baze jane ndare? • 200 metra pa ndertime, cili eshte kriteri perdorur? A duhet te jete standarte kjo distance pergjate gjithë bregut? • Pjesa e detit ka biodiversitetin dhe zonat e saj por ne plan paraqitet thjesht me nje ngjyre blu. • Si eshte analizuar zona bregdetare ne raport me zonen tjeter te vendit? • Harta gjeologjike, tektonike, e rreziqeve, etj. duhen paraqitur ne plan. • Harta e sherbimit gjeologjik Shqipetar eshte e viteve 2000 dhe ka nevojte per rifreskim dhe ka nevojte per interpretim nga profesioniste. • Ne bregdet ka zona te lengezuara te cilat jane shume te ndjeshme ndaj ndryshimeve sizmike per kete arsye nevoiten studime gjeologjike per te shmangur rreziqet ne te ardhmen (pasoja qe do te ndihen gjat termeteve te

	<p>forta qe godasin vendin nje here ne 75 vjet).</p> <ul style="list-style-type: none"> • A jane evidentuar gjithë ndotjet ne kete studim (urbane ose te rrezikshme)? Hot spotet e mbetjeve (te evidentuara nga komuniteti European per Shqiperine), rreziqet urbane, minierat, etj. jane evidentuar? • A ka nje harte te densitetit dhe shperndarjes se popullsise? • Sa ndikojne ne kete studim ngjarjet qe ndodhin me ne brendesi te territorit, jashte ketyre fashave? • Rrjedhat ujore duhet te shikohen ne kompleks me gjithë basenin e tyre pasi vetem ne kete menyre mund te kuptohen dhe te studiohen. • Te merren parasysh ndotjet qe sjellin lumenjte ne hapësiren bregdetare. • Sa eshte marre ne konsiderate tradita dhe e tashmja dhe si reflektohen ne kete studim? • A eshte menduar te behet nje studim i ri gjeologjik shqipetar? • Gjiri i Durresit eshte nje hot spot i madh. Gjithe zona eshte e rrezikuar nga erozioni detar. • Me interes, te merret ne konsiderate per ruajtjen e monumenteve kulturore dhe natyrore ne kete studim. • Te tregohet kujdes me detajet ne shkalle te ndryshme te hartes. • A eshte diskutuar ky plan me strategjine e ndryshimeve klimatike? • Te vleresohen hot spotet dhe vlerat e vecanta te tyre, sa eshte niveli i ndikimit te tyre? • Trajtimi i mbetjeve ne zonat industrial eshte nje ceshtje e veshtire per tu diskutuar ne kete faze dhe e rrezikshme per pasurite nentokesore, me te sigurta ngelin landfillet dhe metodat e perdoruara deri tani per trajtimin e mbetjeve.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga Agjencia Kombetare e Bregdetit		
Data	09.11.2015	
Vendi	Prane ambienteve te AKPT, Tirane	
Pjesemarresit	<ul style="list-style-type: none"> • Auron Tare • Gentiana Troplini • Bardhok Frroku • Besmir Cako • Ermal Sina • Anisa Avduli • Juliana Petani • Jeri Skenderaga • Dorine Sinani • Gentjan Marishta • Blerim Hoxha • Emirjan Hate • Fatjona Cinaj 	
Ceshtjet qe u diskutuan	<ul style="list-style-type: none"> • Disa nga portet e parashikuara ne plan kane nevoj per rishikim pasi nuk eshte eficjente ne aspektin ekonomik te vendosen portet dhe marina ne shume lokalitete te vendit. • Ksamili nuk eshte pike e pershtateshme per zhvillimin e portit pasi ka siperfaqe te vogel si njesi, njekohesisht ka ne afersi te saj disa porte ne Greqi. • Te evidentohen perkufizimet e qarta te porteve, marinave, dhe porteve te jahteve. • A ka parashikuar plani dicka konkrete per plazhet? • Jane marre ne konsiderat zonat me perparsi zhvillimin e turizmit? • Aeroporti ne afersi te Finiqit i panevojshem pasi mund te demtoje vlerat 	

	<p>kulturore qe ka zona.</p> <ul style="list-style-type: none">• Veriu dhe jugu i vendit nuk jane eficiente per perdorimin e jahteve.• Ishulli i Sazanit nje destinacion i rendesishem per zhvillimin e aktiviteteteve lidhur me marinat.• Te propozohen mjete te tipit Gule per levizjen ne vijen bregdetare pasi jane mjetet me te pershtateshme per keto lloj levizjesh.
Fotografi	

SHTOJCA 02: Minutat e Degjeses Publike

VLERESIMI STRATEGJIK MJEDISOR MINUTAT E DEGJESES PUBLIKE

**PLANI I PERGJITHSHEM
KOMBETAR**

**PLANI I INTEGRUAR
NDERSEKTORIAL I BREGDETIT**

**PLANI I INTEGRUAR
NDERSEKTORIAL I ZONES
EKONOMIKE TIRANE-DURRES**

PERGATITUR NGA:

iC consulenten shpk & Andrian VASO PF (AVCON)

Janar 2016

Tirane, 15 janar 2016

Vendi: Hotel Tirana International, Salla Teuta

Koha e Nisjes: 09.00

Paneli i Takimit:

Znj. Adelina Greca (AG), Drejtore e Pergjithshme, Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit

Z. Redi Baduni (RB), Drejtor, Drejtoria e Mjedisit, Ministria e Mjedisit

Znj. Ornela Shoshi (OSH), Pergjegjese e Sektorit te Vleresimit Strategjik Mjedisor dhe Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis, Ministria e Mjedisit, Moderatore e takimit

Z. Andrian Vaso (AV), Ekspert Mjedisor, Drejtues i Grupit te Punes per hartimin e Vleresimit Strategjik Mjedisor per Planet

Hyrje

Paraprakisht, para dates se degjeses publike, organizatoret ju vune ne dispozicion pjesemarrjesve dhe publikut te gjere kopje te raportit te VSM duke i publikuar ato ne portalet perkatese te AKPT dhe MZHU, se bashku me materialet perkatese per cdo Plan. Per me tej, u shperndane ftesa zyrtare institucioneve publike, eksperteve dhe grupeve te tjere te interesit qe kane lidhje me ceshtjen e takimit.

Ne vendin e degjeses, ne kohen e regjistrimit te pjesemarrjesve, secilit ju vu ne dispozicion nje komplet materialesh qe permbante nje CD me raportet e VSM per secilin plan, fletepalosje me informacion per secilin nga planet, aksesore ndihmes per te mbajtur shenime, si dhe nje kopje e axhendes se takimit.

Ne sallen e degjeses, pervec banerave ishin pozicionuar edhe dy ekrane te medhenj qe u perdoren per prezantimin e VSM ne power point dhe prezantimin e hartave te ndikimeve kumulative.

Minutat e Takimit

OSH – Hap takimin, falenderon pjesemarrjesit dhe shpjegon se qellimi i kesaj degjese me publikun eshte prezantimi i draftit perfundimtar te raportit te Vleresimit Strategjik Mjedisor (VSM) per te tre Planet:

- Plani i Pergjithshem Kombetar
- Plani i Integruar Ndersektorial i Bregdetit
- Plani i Integruar Ndersektorial i Zones Ekonomike Tirane-Durres

Qellimi i dyte i rendesishem eshte marrja e komenteve / sugjerimeve, vleresimi dhe analizimi i tyre dhe reflektimi ne raportin perfundimtar te VSM.

Ne vijim ben prezantimin e panelit dhe ja jep fjalen Znj. Adelina Greca (AG).

AG – Shpreh kenaqesine per pjesemarrjen ne kete degjese me publikun dhe falenderon pjesemarrjesit. Me pas vijon me nje pershkrim te shkurter te procesit te hartimit te planeve ku theksohet angazhimi i grupeve perkatese te punes si dhe asistenca teknimke e huaj ne kete proces. Ne fjalen e saj, Znj. Greca u perqendrua edhe ne procesin e konsultimeve per planet, qofte konsultimet e bera me grupet e interesit, qofte ato publike.

OSH – Falenderon Znj. Greca dhe ne vijim te axhendes ja jep fjalen Z. Redi Baduni (RB).

RB – Shpreh falenderimet e rastit per pjesemarresit ne kete degjese, per institucionin e AKPT-se dhe per Konsulentin e hartimit te te VSM-se. Ne vijim sqaron pozicionin e Ministrise se Mjedisit ne lidhje me procesin e hartimit dhe te miratimit te VSM-se per Planet perkatese, por dhe per planet, programet apo projektet ne pergjithesi, te cilat jane subjekt i hartimit te VSM-se perkatese para miratimit te tyre perfundimtar. Ne kete kuader, nje pjese e madhe e fjales se Z. Baduni pefshiu Ligjin 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor” me fokus te vecante referencen ne ligj lidhur me fazat e hartimit te raportit te VSM-se si dhe permbajtjen e ketij raportit. Me tej, ai u perqendrua ne hapat ne vijim, sic parashikohen ne ligj, lidhur me procesin e dorezimit, shqyrtimit dhe miratimit te raportit te VSM-se, deri ne firmosjen dhe nxjerrjen e deklarates se ministrit. Nje vend te vecante ne fjalen e Z. Baduni zuri edhe parashikimi ligjor mbi procesin e konsultimeve per raportin e VSM-se, ne kuader te se cilave zhvillohej edhe degjesa publike.

OSH – Ne vijim i kalon fjalen Z. Andrian Vaso per prezantimin e raportit te Vleresimit Srtegjik Mjedisor per te tre Planet.

AV – Ben prezantimin e raportit te VSM duke theksuar fazat kyc te procesit te punes si dhe seksionet perkatese qe permbahen ne raport. Paralelisht me shfaqjen e prezantimit, ne nje ekran tjeter qarkullonin hartat e ndikimeve kumulative per aspektet ne te rendesishme mjedisore per te tre planet, te cilat (hartat) u perdoren si referenca, sipas rastit, gjate prezantimit.

Ne perfundim te prezantimit u hap sesioni i pyetjeve/komenteve/sugjerimeve nga ana e pjesemarresve duke shpjeguar se gjithcka qe do te thuhet dhe trajtohet nga pjesemarresit do te mbahet shenim dhe sipas rastit do te adresohet menjehere apo do te analizohet me tej para se te gjeje adresimin final.

Pyetje, Komente, Sugjerime

1: Aleko Miho (Pedagog, Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Shkencave të Natyrës) – Hartimi i këtij raporti është një sfidë e madhe. Ju pergezoi për iniciativën dhe për atë që keni arritur dhe keni hartuar. Materiali është i gjërë, përmban shumë informacion dhe shumë faqe. Po them disa gjëra në formën e keshillave, sugjerimeve, rekomandimeve, lidhur me disa informacione që duhet të përmbajne dokumentat.

- Duhet që të evidentohet ekipi i ekspertëve që kanë punuar për raportet, të cilët (ekspertët) kanë meritë dhe përgjegjësi. Kjo gjë i jep transparencë raportit dhe rrit besimin ndaj tij.
- Nga ana tjetër, raporti edhe planet janë shkruar me një terminologji SMART. Kjo është një gjë e mirë dhe bashkëkohore, por planet dhe raporti duhet të shkruhen me një gjuhë më të thjeshtë dhe të jenë më të qarta dhe të kuptueshme për të gjithë përdoruesit e tyre.
- Duhet që raporti të përmbajë listën e referencave
- Duhet që raporti të përmbajë listën e shpenzimeve për të dhënë me transparencë procesit.
- Sa është fatura financiare e zbatimit të planeve? Duhet dhënë edhe ky informacion.

Përgjigje: Andrian Vaso – Për hartimin e raportit janë angazhuar disa eksperte të fushave përkatëse. Përsa i përket referencave, ato janë pjesë e dokumentit të VSM-se. Terminologjia SMART është e nevojshme, pasi këto nuk janë thjesht dokumenta teknike. Këto janë dokumenta dhe instrumente që në radhë të parë i adresohen vendimarrësve, dhe në këtë mënyrë është e nevojshme që edhe gjuha e përdorur në hartimin e tyre të përputhet me këtë nivel adresimi. Përsa i përket kostove, është e vërtetë që nuk ka një informacion të tillë në këtë fazë të zhvillimit. Kostot përkatëse vijnë me vone për çdo sektor. Në fakt janë masterplanet që përmbajne edhe një vlerësim ekonomik për sektorët përkatës.

2: Alma Bako (IBECA projekt, Ministria e Mjedisit) – Do të preferoja që prezantimi të bëhej hap pas hapi për çdo plan. Do doja të mos thuhej se çfarë është bërë, por çfarë gjerash të reja sjellin planet. Kjo pasi analiza fillon nga evidentimi i gjendejës ekzistuese. Në momentin e miratimit të planeve kombëtare, planet lokale nuk mund të ndryshojnë dot gjë. Doja të dija më shumë se çfarë përmiresimesh sjellin planet. Mirë do ishte të përfshihej edhe vlerësimi ekonomik, për të patur një ide të qartë mbi atë çka synojnë të arrijnë planet, në mënyrë që të mos jenë shumë ambicioze dhe të përrealizueshëm nëse kanë një kosto të papërbalueshme financiare.

Përgjigje: Andrian Vaso – Takimi i sotëm nuk është për të dhënë leksion lidhur me atë që janë shkruar. Procesi i prezantimit dhe i konsultimit ka kohe që ka filluar. Janë bërë 22 takime konsultative me grupe interesi dhe 4 degjesa me publikun e gjërë. Procesi është vijues dhe jo shterues.

Përgjigje: Adelina Greca – Puna për hartimin e planeve ka nisur që në shtator të vitit 2013. sic u përmend deri me sot janë bërë një sërë takimesh konsultative dhe degjesh publike. Pa modesti them që procesi ka qenë shumë i mirë dhe ecuria mjaft e kënaqshme. Për më tepër, gjithë informacioni lidhur me planet gjendet në web në faqet zyrtare të MZHU dhe AKPT. Nëse ju keni nevojë për më shumë informacion mund të lëmë një takim dhe ju informojmë mbi planet. Por sot nuk nuk prezantojmë planet.

3: Niko Pano (Akademik, Ekspert i Ujërave, Akademia e Shkencave) – Në si institucion kemi bërë shumë studime sidomos në fushën e ujërave. Në fundmi ka dalë libri “Basenet ujore të Shqipërisë. Dua t’ju pergezoi për punën shumë të mirë që keni bërë. Është një gjë e mirë që sot ka një plan kombëtar për territorin. Po jap disa sugjerime:

- Në plan duhet të dalin qarte shqetësimet që ka mjedisi sot prej nderhyrjeve antropogjenike. Rasti i Butrintit dhe i Prespes. Liqeni i Prespes ka edhe rëndësi për ekonominë, pasi Prespa furnizon Liqenin e Ohrit prej nga buron Drini i Zi. Problemi i aluvioneve sidomos në kaskadën e Drinit të Bardhë është një shqetësim tjetër kombëtar, pasi kjo posjell në plakjen para kohe të këtij lumi.

- Duhet te perfshihen studimet dhe projektet nderkombetare qe jane hartuar per Shqiperine.
- Lidhur me Planin e zones Tirane-Durres, ky plan ka ndikim tek Lumi i Tiranës dhe tek Lumi i Ishmit. Kjo gje duhet te merret parasysh sidomos ne pjesen qe trajton ndryshimet klimatike.
- Duhet te kihet parasysh menaxhimi i ujerave nderkombetare.
- Plani i Bregdetit ka nje rendesi edhe per zhvillimin e turizmit dhe vecanerisht per aksesin e krocierave tek portet shqiptare.
- Ne Palase po ngrihet nje veper qe e demton dhe e prish peisazhin e zones. A e parashikon plani nje gje te tille?
- Duhet forcuar bashkepunimi mes ministrive perkatese me Akademinë e Shkencave
- Po hartohet nje studim komplet per zonen Divjake-Karavasta qe mund te sherbeje si tip per te gjitha studimet e metejshem te ekosistemeve.
- Planet duhet te jene ambicioze dhe kerkuese dhe duhet te synojme me fort ne menaxhimin e burimeve ujore.

Pergjigje: Andrian Vaso – Planet dhe dokumentat qe lidhen me to kane nje zoom te caktuar. Ceshtjet specifike qe ju permendet dhe qe ngritet jane shume te mira dhe te sakta. Dokumentat perkates i kane te integruara keto ceshtje. Psh, per rastin e Prespes plani ndjek gjithcka qe ju thate dhe sugjeruat. Ajo qe ne synojme eshte qe te hartojme nje “tiger ne leter” i cili kap dhe mberthen gjithe parashikimet e dokumentave dhe kerkon me rigorozitet zbatimin e te gjitha masave te parashikuara. Sfida e vertete e planeve nuk eshte aprovimi i tyre, eshte zbatimi i tyre ne realitet.

4: Alma Bako (IBECA project , Ministria e Mjedisit) – Cfare do te behet me bregdetin?

Pergjigje: Andrian Vaso – Lexo dokumentat perkates.

5: Luan Ahmetaj (MedAlb Institut) – Vleresoj punen e bere per Planet dhe per VSM-ne. Kam disa pyetje dhe konstatime:

- Sa eshte perfshire ne analizat e planit problem i rehabilitimit mjedisor, ne aspektin cilesor dhe sasior? Shembull konkret jane guroret ne Kruje qe kane shkaktuar demtime te pariparueshme.
- Ne plan thuhet se perdorimi i tokes bujqesore do te behet ne perputhje 100% me strukturen aktuale te perdorimit te saj. Per mendimin tim kjo eshte e ekzagjeruar, pasi te gjitha jemi deshmitar te tjetersimit real qe ndodh perdite ne strukturen e tokes bujqesore.
- Sa pjese ze ne plan zhvillimi i ekosistemeve bregliqenore, breglumore, malore etj?
- A mund te jepet sot nje pergjigje se si do te jete Shqiperia ne 2030? A do te jete “green Albania” ne 2030? A e garanton plani zhvillimin e qendrueshem?

Pergjigje: Andrian Vaso – Cdo plan permban projektet e veta specifike/stretgjike, te cilat zbresin ne nivele me te detajuara dhe zona me konkrete. Keshtu, PPK thekson korridoret lidhese mes zonave te mbrojtura si dhe korridoret lumore. Po ashtu kemi shpalljen e parqeve te reja si ai i Alpeve, i Bunes dhe i Vjoses. Ne planin e zones Tirane-Durres perfshihen projekte per rigjenerimin e Lumit te Tiranës dhe atij te Ishmit. Gjithashtu i eshte dhene fokus edhe aksesimit te zonave te mbrojtura permes krijimit te rrjetit kombetar te levizjes me bicikleta. Persa i perket ekosistemeve specifike, cdo plan i mbulon te gjitha keto ekosisteme, sipas territorit ku shtrihet plani. Pastaj, jane strategjite sektoriale ato qe zbresin ne nivele me te detajuara. Kur mungon ekspertiza e qarte, kjo jo detyrimisht i atribuohet Planeve ne vetvete por edhe strategjive sektoriale. Pritshmerite mund te jene me te medha nga sektori I sistemit pyjor, i cili duhet te ishte me solid. Persa i perket tokes bujqesore plani deklaroi mbrojtjen e saj dhe te strukturen se perdorimit te saj. Pozicioni I VSM merr parasysh vetem keto deklarime te planit, dhe jo pasoja qe mund te vijne si pasoje e moszbatimit te tij. Zbatimi i planit merret i mirqene. Ne konsultimet me ekspertet perkates eshte ngritur gjithnje ceshtja e zhvillimit te ekonomise bujqesore shqiptare.

6: Aleko Miho (Pedagog, Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Shkencave të Natyrës) – Le të mos mbetemi vetëm tek bujqësia, pasi përdoruesit e mjediseve janë të shumtë, nuk është vetëm bujqësia.

7: Ali Coka (Bioplant Albania) – Ju përgezoj për punën e bërë. Sa e shih planin çështjen e investimeve të huaja në bujqësi? Sa e merr parasysh kërkesën e brendshme dhe të eksportit për produkte bujqësore shqiptare?

Përgjigje: Andrian Vaso – Të dyja çështjet lidhen me planet dhe kanë adresimin e duhur në to. Për hollësi të mëtejshme mund t'i referohesh dokumentacionit të planeve. Përsa i përket bujqësisë, plani i jep prioritet zhvillimit rajonal.

8: Anila Morina (përgjegjëse pranë MZHU) – komenti im ka të bëjë me përdorimin e qendrueshëm të tokës, dhe në këtë kuadër mëndoj që erozioni i vijës bregdetare duhet të jetë i pozicionuar në raport.

Përgjigje: Andrian Vaso – Kjo çështje ka gjetur një seksion të vecantë në analizimin e ndikimeve kumulative të aktiviteteve të planeve përkatëse, ku çështja e mbrojtjes së vijës bregdetare është trajtuar në vecanti dhe janë propozuar edhe masat përkatëse adaptuese dhe zbutëse.

9: Gazmend Xhelili (Pedagog, Universiteti "Marin Barleti") – Aktualisht ka filluar puna për hartimin e Planeve të Përgjithshme Vendore (PPV). Si të lidhet VSM-ja e Planit Kombëtar me VSM-të e PPV-ve?

Përgjigje: Andrian Vaso – Ligji kërkon të njëjtat rregulla zbatimi edhe për projektet e planeve lokale.

10: Shpresa Harasani (specialiste pranë Ministrisë së Mjedisit) – Në kuadrin e zhvillimit rural, si është parashikuar ndërtimi i shtëpive të banimit, a do të jenë ato të lidhura me peisazhin?

Përgjigje: Adelina Greca – Do të përmend vetëm dy aspekte të planeve që lidhen me çështjen në fjalë: planet kanë në fokus të tyre mbrojtjen e tokës bujqësore, dhe lidhur me zonat e banuara / vendbanimet synohet densifikimi / grupimi i tyre dhe jo shtrirja në zona që sot nuk janë të banuara.

Përgjigje: Andrian Vaso – Edhe Ministria e Bujqësisë përmend dhe përkrah densifikimin e zonave aktualisht të banuara, me qëllim ruajtjen e tokës bujqësore dhe mosdegradimin e saj. Në shërbim të kësaj është edhe koncepti i banimit në kulla të larta. Vetë zbatimi i ligjit për zonat urbane, për bujqësinë dhe për ndërtimet e zgjidh këtë problem.

11: Aleko Miho – Mëndoj se zhvillimi i fshatrave të bregdetit, kryesisht për qëllime turizmi, duhet të mbështetet me kredi të buta.

Përgjigje: Andrian Vaso – kjo përben një vlerë të shtuar në përmbajtjen e planeve dhe sidomos në zbatimin e tyre

12: Niko Pano – Përmend strukturat e dunave ranore përgjate bregdetit dhe rolin e tyre në dinamikën e vijës bregdetare.

13: Aleko Miho – Përmend efektet e pesticideve në ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore, si dhe peshkëzimin e rezervuareve. Gjithashtu u përmend aspekti ekonomik i pylltarisë dhe ca parashikon plani për këtë? Parashikohet mbjellja e fidanishteve për tu përdorur si lende e parë druri??

Përgjigje: Andrian Vaso – Edhe çështjet e ngritura mbi dunat ranore, pesticidet dhe peshkëzimi, janë që të gjitha vlerë e shtuar për planet. Gjithashtu duhet të zhvillohen edhe sistemet që lidhen me infrastrukturën përkatëse. Gjithashtu, përsa i përket çështjes së pyjeve, thekson faktin se për momentin jemi në një

moratorium te pyjeve. Me pas ja jep fjalen per plotesim pergjegjeses per hartimin e Planit te Pergjithshem te Territorit: Znj. Anisa Qorri.

Pergjigje: Anisa Qorri – Plani i Pergjithshem Kombetar i jep prioritet rritjes se siperfaqes natyrore nepermjet bio-korridoreve. Plani parashikon te vetmin shfrytezim te pyjeve per arsye te turizmit dhe jo per lende te pare. Shfrytezimi i pyjeve si lende e pare do te binte ndesh me strategjite sektoriale si dhe objektivat e veteplanit. Perdorimi i ujrave eshte ne perputhje te plote me strategjine perkatese.

14: Aleko Miho – Keshillon qe ceshtjet e Peshkezimit dhe Pyjeve te mos trajtohen si probleme lokale por te jene objekt i politikave dhe strategjive qendrore.

Andrian Vaso – Pyet pjesemarresit nese ka ndonje pyetje tjeter dhe pasi nuk merr nje kerkese te re e deklaroi te mbyllur degjese duke falenderuar palet pjesemarrese. Gjithashtu deklaroi se, per nje periudhe dy javore, ne portalet perkatese te MZHU dhe AKPT mund te depozitohen komente apo sugjerime, te cilat do te trajtohen sic u sqarua ne fillim te takimit.

Aneksi 1 – Prezantimi i Konsulentit

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

CFARE ESHTË VSM

PLANI I PËRGJITHSHËM KOMBËTAR

PLANI I INTEGRUAR NËDËRSEKTORIAL I BREGDETIT

PLANI I INTEGRUAR NËDËRSEKTORIAL I ZONËS EKONOMIKE TIRANË-DURRËS

Vleresimi Strategjik Mjedisor (VSM) është “nje proces sistematik i cili parashikon dhe vlereson efektet e mundshme mjedisore gjate hartimit te nje plani apo programi, me qellim adresimin e ketyre efekteve ne menyre te pershtatshme qe ne fazat me te hershme te vendim-marrjes”.

iC consulenten | Bashkimi i Operatoreve Ekonomike iC consulenten shpk & Andrian VASO PF (AVCON)

KUADRI LIGJOR I VSM

- ❖ **Ligji nr. 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor”**
- ❖ **Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian**
- ❖ **Protokolli i VSM-se i hartuar dhe miratuar ne Konventen e Espoo (UNECE)**

FAZAT KYC TE PROCESIT TE VSM

- ✓ **Shqyrtimi**
- ✓ **Studimi i shtrirjes / qellimit te VSM**
- ✓ **Analiza e gjendjes ekzistuese**
- ✓ **Analiza e ndikimeve dhe formulimi i masave zbutese**
- ✓ **Hartimi i raportit te VSM-se**
- ✓ **Adoptimi**
- ✓ **Monitorimi**

PERMBAJTJA E RAPORTIT

1. SEKSIONI 1: PERMBLEDHJE JO-TEKNIKE	1
2. SEKSIONI 2: HYRJE	5
3. SEKSIONI 3: PERSHKRIM I PËRGJITHSHËM I PLANIT	8
4. SEKSIONI 4: PERSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE	14
5. SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NE TE ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")	56
6. SEKSIONI 6: BAZA PER PËRGATITJEN E VLERESIMIT MJEDISOR	60
7. SEKSIONI 7: VLERESIMI I PERPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE	82
8. SEKSIONI 8: VLERESIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE	85
9. SEKSIONI 9 VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE	90
10. SEKSIONI 10. MASAT ZBUTESE	135
11. SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS	149
12. SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE	154
13. SHTOJCAT	155

VIZIONI

PEK

Shqipëria, një gënder e integruar në sistemin ekonomik dhe infrastrukturor Evropian, një ekonomi e shumëllojshme dhe konkurruese në hapësirën Ballkanike, një shtet që synon barazim në akses, në infrastrukture, në ekonomi dhe dije. Mbrojtje të trashëgimisë natyrore, historike dhe kulturore me synimin për të shndërruar në një destinacion unik.

PINS BREGDETI

Bregdeti Shqiptar një aset i rëndësishëm kombëtar dhe pjesë e integruar e rrjetit Mesdhetar me një hapësirë të mirëmenaxhuar ku harmonizohen nevojat për zhvillim ekonomik dhe nevojat lokale me domosdoshmerinë e mbrojtjes së aseteve kulturore, natyrore dhe historike duke u bërë një destinacion autentik, i shumëllojshëm dhe i pastër.

PINS TR-DR

Zona Ekonomike Tirane-Durrës një nga rajonet me të rëndësishme me prosperitet të lartë punësimi në Ballkanin Perëndimor, me infrastrukture dhe mobilitet multimodal të integruar, që konkuron në nivel nderkombëtar përmes investimeve inovative me anë të nxitjes së aftësisë të lartë profesionale, rajon ku ofrohet çilesi jetese për të gjithë, me promovim të shërbimeve lokale dhe atraksioneve kulturore dhe mjedisore, duke e kthyer zonën ekonomike në një ambient tërheqës vendas dhe nderkombëtar.

OBJEKTIVI KRYESOR

PPK

Krijimi i platformes drejtuese dhe garancise ligjore te nevojshme per nje zhvillim te qendrueshem urban, ekonomik, social e mjedisor ne territor.

PINS BREGDETI

Zhvillimi strategjik i sektoreve te ndryshem, sipas fushave te kompetences, te percaktuara nga legjislacioni ne fuqi per planifikimin dhe zhvillimin e territorit.

PINS TR-DR

Plani do te orientoje perdorimin dhe shfrytëzimin e zones si dhe do te krijojë infrastrukturen e pershtatshme per nje zhvillim te qendrueshem

OBJEKTIVAT SPECIFIKE - PPK

- te siguroje zhvillimin e qendrueshem te territorit, nepermjet perdorimit racional te tokes dhe te burimeve natyrore,
- te vleresoje potencialin aktual e perspektiv per zhvillim te territorit ne nivel kombetar e vendor, ne baze te balancimit te burimeve natyrore, te nevojave ekonomike e njerezore dhe interesave publike e private,
- te nxise veprimet e duhura per mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilesise se trashegimise natyrore e kulturore dhe per ruajtjen e shumellojshmerise biologjike dhe te peizazhit,
- te mundesoje te drejten e perdorimit e te zhvillimit te prones, ne perputhje me interesat e shoqerise, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- te krijojë kushte te pershtatshme e te drejta dhe shanse te barabarta per banim, veprimtari ekonomike e sociale per te gjitha kategorite sociale, kohezion ekonomik e social dhe gezim te te drejtave te pronesise,
- te siguroje qe autoritetet kombetare e vendore te planifikimit, te hartojne e te perditesoje rregullisht instrumente te planifikimit, sipas kerkesave te tregut dhe nevojave sociale,
- te siguroje qe autoritetet e planifikimit te bashkerendojne veprimtarite e tyre per te nxitur planifikimin e harmonizuar e te integruar te territorit,
- te garantoje, sipas legjislacionit per ndertimin, zbatimin e rregullave te sigurise se ndertimeve dhe te punimeve te ndertimit per jeten dhe shendetin e njerezve.

OBJEKTIVAT SPECIFIKE - PINS BREGDETI

Sektori: URBANIZIMI

- Orientimi drejt nje zhvillimi te qendrueshem urban
- Zhvillimit sipas arkitektures tradicionale

Sektori: INFRASTRUKTURA

- Aktivizimi i zonave potenciale permes infrastruktures se transportit publik te diversifikuar per turizem
- Mbulimi i bregdetit me infrastrukturen primare

Sektori: ENERJIA

- Perdorimi i energjive te rinovueshme
- Eficence energjie ne ndertim

Sektori: EKONOMIA

- Rritje ekonomike per te qene zona me e zhvilluar ne vend dhe nje rajon turistik konkurues ne rajon
- Nxite e avantazhit konkurrues

Sektori: TURIZMI

- Shderrimi i bregdetit shqiptar ne nje destinacion unik
- Zgjatja e sezonit turistik

Sektori: BUJQESIA

- Kthimi i bujqesise ne nje sektor primar ne ekonomine e vendit
- Marketim te produktit lokal

Sektori NATYRA

- Shtimi i zonave te mbrojtura mjedisore
- Mbrojtja nga erozioni, rreshqitja dhe permbytja

OBJEKTIVAT SPECIFIKE – PINS TR-DR

- te siguroje zhvillimin e qendrueshem te territorit, nepermjet perdorimit racional te tokes dhe te burimeve natyrore,
- te vleresoje potencialin aktual e perspektiv per zhvillim te territorit, ne baze te balancimit te burimeve natyrore, te nevojave ekonomike e njerezore dhe interesave publike e private,
- te nxise veprimet e duhura per mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilesise se trashegimise natyrore e kulturore dhe per ruajtjen e shumellojshmerise biologjike dhe te peizazhit,
- te mundesoje te drejten e perdorimit e te zhvillimit te prones, ne perputhje me interesat e shoqerise, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- te krijojë kushte te pershtatshme e te drejta dhe shanse te barabarta per banim, veprimtari ekonomike e sociale per te gjitha kategorite sociale, kohezion ekonomik e social dhe gezim te te drejtave te pronesise.

TENDENCAT E MUNDSHME NE TE ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")

Neqoftese Plani nuk do te adoptohet, zhvillimet e ardhshme ne teresi dhe ato infrastrukture ne vecanti, nuk do te planifikohen dhe rregullohen ne menyre gjithepershireshe si dhe mbi bazen e analizes se nevojave dhe mundesive.

Ne kete menyre, problematikat e evidentuara do te thellohen dhe perkeqesohen me tej.

OBJEKTIVAT MJEDISORE TE VSM

Sektoret me te rendesishem mjedisore dhe **objektivat mjedisore** jane percaktuar bazuar ne:

- detyrimet e specifikuar ne **konventat** e ratifikuar dhe ne **direktivat** respektive te BE-se, si dhe ne **dokumentat strategjike** te Shqiperise
- **situaten ekzistuese** te mjedisit
- **ndikimet potenciale mjedisore** qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara ne Plan

DOKUMENTET STRATEGJIKE

Lidhja mes sektoreve te mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentat perkates te planeve, programeve apo politikave mjedisore eshte paraqitur ne forme table si me poshte:

Dokumenti	Qelimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Strategjia tematike per Mbrojtjen e Tokes - COM(2006)0213, Referenca ne Shoqerit gjendet ne Ligjin nr. 10431 date 6.4.2011 "Per Mbrojtjen e Mjedisit" (nivi II)	Duhen marre ne konsiderate poartes mbi te cilat eshte bazuar hartimi i Direktives qe percalton kuadri per mbrojtjen e tokes dhe amandoni Direktiven 2004/35/EC. Strategjia merr ne konsiderate nje sere funksionesh, diversitetin dhe kompleksitetin e tokes si dhe nje sere procesesh degradimi te cilave ajo (toka) u nenshtrohet. Objektivi strategjia eshte mbrojtja dhe rritja e siperfaqes se tokes, bazuar ne parimet e meqoshme adhezues: - përshtatimi i degradimit te matjeve dhe rregullimeve funksionale te tokes kur toka perdohet dhe kur funksionet e tokes shfrytqohen, si dhe kur toka dherben si mjedi prites per efektet e aktivitetit te njeriut apo fenomeneve mjedisore. - rritimi i tokes se degraduar ne qe nivel funksionaliteti konsistent te paktin me perdorimin aktual apo te rrituar, duke pasur parasysh kostot e restaurimit te tokes.	Toka	OM 1
Strategjia kombetare per zhvillim dhe integrim, draft i 2-ta, 2015 - 2020	Strategjia e dyte Kombetare per zhvillim dhe integrim (SKZH-II) parasqet vizionin e Shoqerise per zhvillim dhe social, demokratik dhe ekonomik per periudhen 2015-2020, si dhe aparatet per integrimin evropian. SKZH-II eshte nje komponent kyç i sistemit te Planifikimit te Integruar (SPI) ne Shoqerit. SPI perhet nga nje komplet parimesh operacionale, te cilat garantojne se planifikimi dhe zbatimi politikane te qeverise behen ne nje menyre koherente, efektive dhe te integruar. kuadri kohor 2015-2020 i SKZH-II eshte harmonizuar me periudhen vijuese 2014-2020 te planifikimit financiar te BE-se, me Strategjine e Lidhjes deri ne 2020, dhe me tre cilet vijues kuadrit strategjik bashketar. Përveç harteve procesore, SKZH-II eshte harmonizuar edhe me procese dhe dokumente te tjere kyç te zhvillimit dhe reformimit strategjik. Integrimi ne BE eshte qelimi marhor. Kineqeveriaq, demokracia dhe sundimi i ligjit perbejne themeloret mbi te cilat do te arrihet vizioni i SKZH-II, qe do te rrebeshtohet nga kate shtrijte: • Rritja permes stabilitetit makroekonomik dhe fiskal perben shtrijten 1 te mbeshtetes per arsimin e vlosket te SKZH-II. • Rritja permes rritjes se konkurrenshmerise perben shtrijten 2. • Investimi tek njerzori dhe kohezioni social perben shtrijten 3. • Rritja permes perdorimit te qendrueshem te burimeve perben shtrijten 4.	Toka Ajri Faktorët klimatike Uji Mjedisit natyror Mbetjet Zhurma Popullsia dhe asetet materiale Trashegimia kulturore Peisazhi	OM 1 OM 2 OM 3 OM 4 OM 5 OM 6 OM 7 OM 8 OM 9 OM 10 OM 11 OM 12

SITUATA EKZISTUESE

-Pershkrim i gjendjes aktuale per secilin nga sektoret e rendesishem mjedisore

- Evidentim i ceshtjeve / problematikave

-Analizimi i trendit ne ta kaluaren dhe pervijimi i trendit ne te ardhmen

NDIKIMET POTENCIALE MJEDISORE

Ndikimet mjedisore qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara ne Plan jane pervijuar ne tabelen me poshte:

Sektori i mjedisit	Percaktimi i ndikimeve qe jane vleresuar ne raportin e VSM-se
Toka	<ul style="list-style-type: none"> - fragmentimi i zonave me aktivitet te dendur bujqesor apo zona pyjore - perdorimi i burimeve te energjise se rinovueshme dhe karburanteve 'bio' - administrimi i mbetjeve te gjeneruar nga aktivitetet e nderhyrjeve infrastruktururore
Ajri	<ul style="list-style-type: none"> - emetimi i ndotesve ne ajer, te cilet kane ndikime te demshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti - emetimi i ndotesve per te cilet jane percaktuar kufijte e siperm ne nivel kombetar - ndikimi ne shendet (sistemi respirator) ne rastet e nje pranie te larte te ndotesve ne ajer
Faktorët klimatike	<ul style="list-style-type: none"> - ndjeshmeria e rritjeve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme te motit - emetimet e gazrave 'serre' qe shkaktohen nga djegia e karburanteve
Uji	<ul style="list-style-type: none"> - siguria nga permybtjet - ndikimet e substancave te rrezikshme ne cilesine e ujerave siperfaqesore dhe nentokesor, ne rast te derdhjeve aksidentale te tyre - ndikimet tek utesjellesat dhe cilesia e ujit te pijshem - ndikimet mbi ujerat qe perdoren per larje (plazh)
Mjedisit natyror (biodiversiteti, habitatet, zonat e mbrojtura)	<ul style="list-style-type: none"> - fragmentimi i habitateve - ndikim ne linjat e migrimit te kafsheve - ndikim ne integritetin dhe funksionalitetin e zonave te mbrojtura dhe te zonave te Natura 2000 - ndikime mbi tipologjine dhe cilesite e vecorive te cmuara natyrore

NDIKIMET POTENCIALE MJEDISORE - VIJON

Sektori i mjedisit	Percaktimi i ndikimeve qe jane vleresuar ne raportin e VSM-se
Mbetjet	<ul style="list-style-type: none"> - ndikimet nga zona te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar - ndikimet nga vend depozitime te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme) - kapaciteti i pamjaftueshem i landfilleve ekzistues / mungesa e tyre - mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore - ndarja ne burim e mbetjeve / ricklimi (kuadri ligjor eshte plotesuar qe prej vitit 2011, por nuk zbatohet ne praktike).
Zhurma	<ul style="list-style-type: none"> - ndotja akustike qe shkaktohet gjate ndertimit dhe shfrytzezimit te infrastrukturës perkatese dhe ndikimi tek shendet i njerzeve
Popullsia dhe asetet materiale	<ul style="list-style-type: none"> - ndikime mbi asetet materiale per shkak te nevojës per hapesire - aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve te ndryshme - ndikimet qe lidhen me sigurine ruqore
Trashegimia kulturore	<ul style="list-style-type: none"> - ndikime ne elementet e trashegimise kulturore
Peisazhi	<ul style="list-style-type: none"> - ndryshimi i peisazhit dhe i vecorive pamore te hapesires

OBJEKTIVAT MJEDISORE TE VSM

Sektori Mjedisor	Objektiva Mjedisore
Toka	<p>QM 1: Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrushem te tokes dhe mbrojtja e saj.</p> <p>QM 2: Parandalimi i shfrytzezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastrukturës.</p>
Ajri	<p>QM 3: Garantimi i arrijtes se objektivave afatgjata per sasite vjetore te shkarkimeve te ndotesve, per te arritur perputhshmerine me kufijte maksimale te lejueshem nga BE per shkarkimet e ndotesve atmosferike.</p>
Faktorët klimatike	<p>QM 4: Adoptimi i infrastrukturës ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZH II.</p>
Uji	<p>QM 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesor dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.</p>

OBJEKTIVAT MJEDISORE TE VSM

Sektori Mjedisor	Objektiva Mjedisore
Mjedisit natyror	<p>QM 6: Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit.</p> <p>QM 7: Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime te konsiderueshme.</p>
Mbetjet	<p>QM 8: Kompletimi teresor i infrastrukturës se landfilleve e incineratoreve dhe njekohezisht reduktimi i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se ricklimit e riperdorimit.</p>
Zhurma	<p>QM 9: Reduktimi i ndotes se zhurmes/akustike dhe perafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.</p>
Popullsia dhe asetet materiale	<p>QM 10: Permirsimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrushem.</p>
Trashegimia Kulturore	<p>QM 11: Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecorive te zonave dhe strukturave te trashegimise kulturore.</p>
Peisazhi	<p>QM 12: Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecante dhe zonave peisazhstike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.</p>

PERPUTSHMERIA E OBJEKTIVAVE TE PLANEVE NDAJ OBJEKTIVAVE MJEDISORE

Kombinin i objektivave/politikave te Planit me objektivat mjedisore te VSM-she. Vleresimi eshte bere duke perdorur perafrimin standart ne forme matrice.

Niveli i perputhshmerise	Vleresimi numerik absolut	Vleresimi numerik mesatar
Objektivat perputhen plotesisht	3	3.00
Objektivat perputhen pjeserisht	2	1.50 – 2.99
Lidhja mes objektivave eshte e zbehte	1	0.00 – 1.49
Nuk ka lidhje mes objektivave	0	0.00
Objektivat nuk perputhen	-1	negativ

PERPUTSHMERIA E OBJEKTIVAVE TE PPK

Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mesazhi
Sistemi Promovimi Kompletuar													
Sistemi Lidhje - RITIE INTELIGJENTE													
Zhvillim inteligjent dhe Gjithperfaqes Luendit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00
Sistemi Ujor - UJ ESHTJE RETA													
Qendrimi i zhvillimit urban	3	3	0	2	3	3	0	2	2	0	0	2	1.93
Korridorët natyrore perqafshme ligjvare te lumenjve	3	3	2	2	3	3	3	1	0	1	0	3	2.00
Sistemi Bujqesore - EFICIENCE per rreze bujqesore Konkursues													
Ndajmja maksimale e fondeve te kokes bujqesore	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.43
Vendosja e rreze te sukseshem te zhvillimit ekonomik bujqesore	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.67
Integrim dhe bashkëpunim me sektorët e tjere te ekonomise	0	0	2	1	0	0	0	0	1	1	3	0	1.08
Krijimi i polive bujqesore dhe proficimit i tyre sipas karakteristikeve te prodhimit bujqesore	3	0	1	1	2	0	0	0	2	1	3	0	0.75
Krijimi i markave te prodhimit karakteristike bujqesore shqiptare	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	0	2.03
Sistemi Njehsur - PROMOVIM dhe AKCES													
Integrimi te zoneve natyrore neperqafshme prezentimit te komdoreve lidhese natyrore	3	3	1	1	3	3	3	0	1	1	0	3	1.83
Amrtje te targeteve Europiane per sipfaqen e teritoreve te mbrojtura natyrore	3	3	3	1	3	3	3	0	1	2	0	3	2.00
Sistemi i Infrastrukturore - SHQPERIA QENDRE NDELRITISE (HUB) INFRASTRUKTURE DHE ENERJETIKE PER BALLKANIN													
TRANSPORTI													
Krijimi funksional i rreze sisteme te integruar multinacional mbarekombetar	2	2	2	1	0	0	0	2	3	3	0	1	1.42
Shodrimi i Shqperise nga rreze vend importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj	-1	-1	3	3	-1	-1	-1	0	0	3	0	-1	0.23
ENERGJIA													
Nutjia e bashkëpunimit rajonal / ndershtetsh	0	0	0	0	1	2	2	1	0	3	3	3	1.25
Fuzhimi i rajoneve ekonomike me rreze kombetare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.75

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PPK

Ne pergjithesi:

- ✓objektivat perputhen plotesisht (1 objektiva)
- ✓objektivat perputhen pjeserisht (6 objektiva)
- ✓lidhja mes objektivave eshte e zbehte (7 objektiva)

Objektivat mjedisore me nivelin me te larte te perputhshmerise:

- ✓Perdorimi i qendrueshem i tokes, dhe
- ✓Kohezioni social, sigura e trafikut dhe levizshmeria e qendrueshme.

Nivelit me i larte te mosperputhshmerise verhet tek sektori i energjise. Ndikimet negative qe pritet te shfaqen mund te parandalohen apo zbuten duke aplikuar masat e duhura zbutese.

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PPK

Sipas sektoreve perkates mjedisore:

- ✓Secila prej objektivave te planit eshte ne perputhshmeri te plote me te pakten 3 objektiva mjedisore.
- ✓Secila prej objektivave te planit eshte ne perputhshmeri te pjesshme me te pakten 1 objektive mjedisore.
- ✓Nente objektiva te planit kane nje lidhje te zbehte me te pakten 1 objektive mjedisore.
- ✓Secila prej objektivave te planit (pervec dy objektivave qe lidhen me sistemin urban dhe rajonalizimin) nuk kane ne lidhje me te pakten 1 objektive mjedisore.
- ✓Dy objektiva te planit qe lidhen me Sistemin Urban dhe Rajonalizimin jane pothuajse ne perputhshmeri te plote me te gjitha objektivat mjedisore.
- ✓Objektiva qe lidhet me sektorin e energjise "Shnderrimi i Shqperise nga nje vend Importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj" nuk perputhet me 6 objektiva mjedisore.

PERPUTSHMERIA E OBJEKTIVAVE TE PINS BREGDETI

Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mesazhi
Sistemi Promovimi Kompletuar													
Sistemi Lidhje - RITIE INTELIGJENTE													
Zhvillim inteligjent dhe Gjithperfaqes Luendit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00
Sistemi Ujor - UJ ESHTJE RETA													
Qendrimi i zhvillimit urban	3	3	0	2	3	3	0	2	2	0	0	2	1.93
Korridorët natyrore perqafshme ligjvare te lumenjve	3	3	2	2	3	3	3	1	0	1	0	3	2.00
Sistemi Bujqesore - EFICIENCE per rreze bujqesore Konkursues													
Ndajmja maksimale e fondeve te kokes bujqesore	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.43
Vendosja e rreze te sukseshem te zhvillimit ekonomik bujqesore	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.67
Integrim dhe bashkëpunim me sektorët e tjere te ekonomise	0	0	2	1	0	0	0	0	1	1	3	0	1.08
Krijimi i polive bujqesore dhe proficimit i tyre sipas karakteristikeve te prodhimit bujqesore	3	0	1	1	2	0	0	0	2	1	3	0	0.75
Krijimi i markave te prodhimit karakteristike bujqesore shqiptare	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	0	2.03
Sistemi Njehsur - PROMOVIM dhe AKCES													
Integrimi te zoneve natyrore neperqafshme prezentimit te komdoreve lidhese natyrore	3	3	1	1	3	3	3	0	1	1	0	3	1.83
Amrtje te targeteve Europiane per sipfaqen e teritoreve te mbrojtura natyrore	3	3	3	1	3	3	3	0	1	2	0	3	2.00
Sistemi i Infrastrukturore - SHQPERIA QENDRE NDELRITISE (HUB) INFRASTRUKTURE DHE ENERJETIKE PER BALLKANIN													
TRANSPORTI													
Krijimi funksional i rreze sisteme te integruar multinacional mbarekombetar	2	2	2	1	0	0	0	2	3	3	0	1	1.42
Shodrimi i Shqperise nga rreze vend importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj	-1	-1	3	3	-1	-1	-1	0	0	3	0	-1	0.23
ENERGJIA													
Nutjia e bashkëpunimit rajonal / ndershtetsh	0	0	0	0	1	2	2	1	0	3	3	3	1.25
Fuzhimi i rajoneve ekonomike me rreze kombetare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.75

PERPUTSHMERIA E OBJEKTIVAVE TE PINS BREGDETI

Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mesazhi
Sistemi Promovimi Kompletuar													
Sistemi Lidhje - RITIE INTELIGJENTE													
Zhvillim inteligjent dhe Gjithperfaqes Luendit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00
Sistemi Ujor - UJ ESHTJE RETA													
Qendrimi i zhvillimit urban	3	3	0	2	3	3	0	2	2	0	0	2	1.93
Korridorët natyrore perqafshme ligjvare te lumenjve	3	3	2	2	3	3	3	1	0	1	0	3	2.00
Sistemi Bujqesore - EFICIENCE per rreze bujqesore Konkursues													
Ndajmja maksimale e fondeve te kokes bujqesore	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.43
Vendosja e rreze te sukseshem te zhvillimit ekonomik bujqesore	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.67
Integrim dhe bashkëpunim me sektorët e tjere te ekonomise	0	0	2	1	0	0	0	0	1	1	3	0	1.08
Krijimi i polive bujqesore dhe proficimit i tyre sipas karakteristikeve te prodhimit bujqesore	3	0	1	1	2	0	0	0	2	1	3	0	0.75
Krijimi i markave te prodhimit karakteristike bujqesore shqiptare	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	0	2.03
Sistemi Njehsur - PROMOVIM dhe AKCES													
Integrimi te zoneve natyrore neperqafshme prezentimit te komdoreve lidhese natyrore	3	3	1	1	3	3	3	0	1	1	0	3	1.83
Amrtje te targeteve Europiane per sipfaqen e teritoreve te mbrojtura natyrore	3	3	3	1	3	3	3	0	1	2	0	3	2.00
Sistemi i Infrastrukturore - SHQPERIA QENDRE NDELRITISE (HUB) INFRASTRUKTURE DHE ENERJETIKE PER BALLKANIN													
TRANSPORTI													
Krijimi funksional i rreze sisteme te integruar multinacional mbarekombetar	2	2	2	1	0	0	0	2	3	3	0	1	1.42
Shodrimi i Shqperise nga rreze vend importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj	-1	-1	3	3	-1	-1	-1	0	0	3	0	-1	0.23
ENERGJIA													
Nutjia e bashkëpunimit rajonal / ndershtetsh	0	0	0	0	1	2	2	1	0	3	3	3	1.25
Fuzhimi i rajoneve ekonomike me rreze kombetare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.75

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PINS BREGDETI

Ne pergjithesi:

- ✓ politikat e planit kane perputshmeri te larte me objektivat mjedisore (6 politika)
- ✓ politikat e planit perputhen pjeserisht me objektivat mjedisore (27 politika)
- ✓ lidhja mes politikave dhe objektive eshte e zbehte (9 politika)
- ✓ politikat e planit nuk kane lidhje me objektivat mjedisore (1 politike)

Ne kendveshtrimin e lidhjes mes politikave te Planit dhe objektive mjedisore:

- ✓ Ne secilin prej sektoreve vrehet nje diversifikim i nivelit te perputshmerise se politikave perkatese te sektorit, me objektivat mjedisore.
- ✓ Sektori me nivelin me te larte te perputshmerise eshte Sektori i Natyres dhe ai i Bujqesise, nderkohe qe sektoret me nivelin me te ulet jane Ekonomia dhe Energjia, te ndjekur nga Infrastruktura.
- ✓ Te gjitha politikat, ne te gjithesektorët, nuk kane lidhje me te pakten dy objektiva mjedisore.
- ✓ Politika qe lidhet me aktivizimin e hekurudhes ne aksin veri- jug, ne mbeshetjet te transportit publik- turistik eshte vleresuar se nuk ka lidhje me asnje nga objektivat mjedisore.

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PINS BREGDETI

Sipas sektoreve perkates mjedisore:

- ✓ Objektivat mjedisore 1 qe lidhen me menaxhimin e tokes, dhe objektiva 10 qe lidhen me popullsine, jane ne perputshmeri te plote me pjesen me te madhe te politikave te planit.
- ✓ Duhet theksuar se te dyja keto objektiva jane ose ne perputshmeri te plote, ose nuk lidhen me politikat e planit.
- ✓ Objektivat mjedisore 6 dhe 7 qe i referohen mjedisit natyror jane objektivat qe nuk lidhet me pjesen me e madhe te politikave te Planit.
- ✓ Te gjitha objektivat e tjera mjedisore paraqesin nje diversitet te madh lidhur me nivelin e perputshmerise se tyre me politikat perkatese te Planit.

PERPUTSHMERIA E OBJEKTIVAVE TE PINS TR-DR

Objektiva Mjedisore	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mjedisori
Objektivat dhe politikat e Planit													
Objektiva Strategjike 1 (OS 1): Permiresimi i Cilesise Urbane													
Politika 1: Konsumimi i qendrueshem i burimeve	1	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2.14
Politika 2: Menaxhimi i burimeve informacionale	1	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2.79
Politika 3: Permiresimi i hapësirave publike	1	2	3	1	2	1	0	0	0	0	0	0	2.00
Politika 4: Vendosja e standarteve te projektimit urban	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2.00
Objektiva Strategjike 2 (OS 2): Permiresimi i Cilesise se jeteses													
Politika 1: Incentivimi i qendrueshem ekologjike	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2.50
Politika 2: Permiresimi i qendrueshem sociale	1	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1.13
Politika 3: Permiresimi i efikasitetit energjike ne shtepi dhe zjarre	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1.08
Objektiva Strategjike 3 (OS 3): Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik													
Politika 1: Krijimi i "Cluster Ekonomik"	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0.50
Politika 2: Krijimi i "inkubatoreve" te industrive "kreative" dhe asaj "teknologjike"	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
Politika 3: Investimi i Ekonomik - Klimat dhe Rikthimi i Ekonomise	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	2.33
Objektiva Strategjike 4 (OS 4): Zhvillimi i Turizmit													
Politika 1: Zhvillimi i Turizmit te Qendrueshem	1	2	1	0	1	0	0	2	1	3	0	0	1.50
Politika 2: Zhvillimi i Turizmit Qendror	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.21
Politika 3: Krijimi i Ambiance te Kulturave	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.33
Politika 4: Krijimi i "Cluster" te Kulturave	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.00
Objektiva Strategjike 5 (OS 5): Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mbrojtjes ne Rreth													
Politika 1: Permiresimi i Transportit Publik	1	0	3	3	1	0	0	2	3	3	0	0	1.50
Politika 2: Transporti Maltimore dhe Hekurudhor	1	0	3	3	1	0	0	0	0	0	0	0	2.00
Politika 3: Transporti Aftardrejtores dhe Qendrueshem	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1.50
Politika 4: Rrjetet e Aeroportit	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.25
Objektiva Strategjike 6 (OS 6): Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror													
Politika 1: Krijimi i Parkeshe Natyrore	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3.00
Politika 2: Rindertimi i Burimeve Ujore ne Rreth	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.50
Politika 3: Rindertimi i Burimeve Ujore ne Rreth	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1.41
Politika 4: Rindertimi i Biodiversitetit	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2.79

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PINS TR-DR

Ne pergjithesi:

- ✓ politikat e planit kane perputshmeri te larte me objektivat mjedisore (8 politika)
- ✓ politikat e planit perputhen pjeserisht me objektivat mjedisore (12 politika)
- ✓ lidhja mes politikave dhe objektive eshte e zbehte (3 politika)

Ne kendveshtrimin e lidhjes mes politikave te Planit dhe objektive mjedisore, vrehet nje diversifikim i perputshmerise sipas fushave perkatese mjedisore:

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PINS TR-DR

Ne kendveshtrimin e lidhjes mes politikave te Planit dhe objektive mjedisore, vrehet nje diversifikim i perputshmerise sipas fushave perkatese mjedisore:

- ✓ Politikat qe lidhen me Permiresimin e Cilesise Urbane dhe ato qe lidhen me Mbrojtjen dhe Permiresimin e Cilesise se Mjedisit Natyror kane klasifikimin me te larte ne nivelin e perputshmerise me objektivat mjedisore.
- ✓ Politikat qe lidhen me Zhvillimin e Qendrueshem Ekonomik (pervec Politikes 3), me Zhvillimin e Turizmit dhe Permiresimin e Infrastruktures se Transportit (pervec Politikes 2) kane klasifikimin me te ulet ne nivelin e perputshmerise me objektivat mjedisore. Sidoqofte, secila prej ketre politikave eshte ne perputshmeri te plote me te pakten nje, dhe nje shumicen e rasteve me 2 dhe 3 objektiva mjedisore.
- ✓ Dy politika te Planit, specifikesht: Vendosja e standarteve te projektimit urban, dhe Krijimi i Parqeve Rajonale, jane ne perputshmeri te plote me te gjitha objektivat mjedisore, duke marre rezultatin maksimal te mundshem.
- ✓ Nje politike, Krijimi i "inkubatoreve" te industrive "kreative" dhe asaj "teknologjike", nuk lidhet me asnje prej objektive mjedisore.
- ✓ Nje politike, e cila lidhet me portet dhe aeroportet, nuk perputhet me pese prej objektive mjedisore dhe nuk ka lidhje me 3 prej tyre. Sidoqofte, perputshmeria e plote me 2 objektiva dhe e pjesshme ne njerzen prej tyre, e klasifikon kete politike ne teresi me nje lidhje te zbehte me objektivat mjedisore.
- ✓ Secila prej politikave te planit (pervec dy politikave qe klasifikohen me perputshmeri te plote) nuk kane ne lidhje me te pakten 1 objektiva mjedisore dhe ne shumicen e rasteve me 2 objektiva.

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PINS TR-DR

Sipas sektoreve perkates mjedisore:

- ✓ Objektivat mjedisore 1 qe lidhen me menaxhimin e tokes, dhe objektiva 10 qe lidhen me popullsine, jane ne perputshmeri te plote me pjesen me te madhe te politikave te planit.
- ✓ Duhet theksuar se te dyja keto objektiva jane ose ne perputshmeri te plote, ose nuk lidhen me politikat e planit.
- ✓ Objektivat mjedisore 11 qe lidhet me ruajtjen e trashegimise kulturore eshte objektiva qe nuk lidhet me pjesen me e madhe te politikave te Planit.
- ✓ Te gjitha objektivat e tjera mjedisore paraqesin nje diversitet te madh lidhur me nivelin e perputshmerise se tyre me politikat perkatese te Planit.

PROJEKTET SPECIFIKE

Sistemi i Planit	Politika	Projekti Strategjik	Kodi*
Sistemi Urban – RRIJTE INTELIGJENTE	Zhvillimi inteligjent dhe gjithëpërfshirës i vendit	- Krijimi i 6 rajoneve ekonomike përsore	PU1*
		- Krijimi i 9 qendrave primare, të cilat do të intensifikojnë infrastrukturën e shërbimeve primare në shëndetësi dhe arsim, investime në infrastrukture me qëllim rritjen e aksesit të popullsisë së zonave perreth drejt qendres primare	PU2*
		- Krijimi i 10 qendrave të specializuara, ose ndryshe Qytete të Talentuara, të cilat do të zhvillohen në përputhje me potencialet e tyre për tu kthyer në qytete tërheqëse për të jetuar e punuar	PU3*
		- Krijimi i 42 qendrave lokale	PU4*
Sistemi Ujor – UJI ESHITE I ETA	Densifikimi i zhvillimit urban	- Konsolidimi i rrjetit të infrastrukurës së shërbimit me furnizimin e ujit të pijshëm, ujësjellës dhe kanalizime	PUJ1
		- Korridorët natyrorë për gjatë luginave të kumenjve	PUJ2
Sistemi Bujqësor – EPIÇIENÇE për një sektor bujqësor konkurrues	Vendosja e një rrjeti të sukseshëm të zinxhirit ekonomik bujqësor	- Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Përpunim – Eksportim	PB1
		- Investime në teknologji dhe prodhimin për modernizimin e tij	PB2
		- Investime në infrastrukturen e mirembajtjes, kanale ujëtare, vaditëse, hidrovoje	PB3
		- Infrastruktura e transportit	PB4

PERPUTHSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PLANEVE NDAJ OBJEKTIVAVE MJEDISORE

Shpjegimi	Shkalla e vleresimit
Projekti perputhet plotësisht me objektivat mjedisore	> 75 %
Projekti perputhet pjesërisht me objektivat mjedisore	51 – 75 %
Lidhja mes projektit dhe objektivave mjedisore është e vagullt; perputhshmëria e projektit me objektivat mjedisore është e kushtezuar	26 – 50 %
Projekti nuk perputhet me objektivat mjedisore	0 – 25 %

PERPUTHSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PPK

Projekti Specifik	Kodi	Shkalla e Vleresimit*		
		PL%	PP%	PK%
SISTEMI URBAN				
Infrastruktura ekonomike përsore	PU1	25.00	25.00	50.00
Krijimi i 9 qendrave primare	PU2	25.00	25.00	50.00
Krijimi i 10 qendrave të specializuara, ose ndryshe Qytete të Talentuara	PU3	58.33	25.00	16.67
Krijimi i 42 qendrave lokale	PU4	66.67	16.67	16.67
SISTEMI UJOR				
Konsolidimi i rrjetit të infrastrukurës së shërbimit me furnizimin e ujit të pijshëm, ujësjellës dhe kanalizime	PUJ1	33.33	33.34	33.33
Prezantimi i Vjës Blu, një vijë kufizuese rreth të gjitha burimeve ujore të vendit	PUJ2	100.00	00.00	00.00
SISTEMI BUJQËSOR				
Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Përpunim – Eksportim	PB1	25.00	25.00	50.00
Investime në teknologji dhe prodhimin për modernizimin e tij	PB2	100.00	00.00	00.00
Investime në infrastrukturen e mirembajtjes, kanale ujëtare, vaditëse, hidrovoje	PB3	50.00	16.67	33.33
Infrastruktura e transportit	PB4	75.00	16.67	08.33
SISTEMI NATYROR				
Rrjeti kombëtar i bicikletave	PN1	100.00	00.00	00.00
Shpallja e Parkut të Lumit Buna	PN2	100.00	00.00	00.00
Shpallja e Parkut të Alpeve	PN3	100.00	00.00	00.00
Shpallja e Parkut të Lumit Vjosa	PN4	100.00	00.00	00.00
SISTEMI INFRASTRUKTURES				
Ndërtimi i 2 aeroportëve të reja (në veri – Kukës dhe jug)	PI1	41.67	08.33	50.00
Ndërtimi i 3 stacioneve intermodale kombëtare	PI2	50.00	00.00	50.00
Ndërtimi i 10 stacioneve intermodale ndërkombëtare	PI3	50.00	00.00	50.00
Ndërtimi i 5 korridorëve strategjikë (i Gjelber Veri-Jug; Blu Veri-Jug; Rruga e Arbrit; Korridori 10, Sagmeti Durrës – Kukës – Morinë, dhe Boshti qendror jugor)	PI4	00.00	08.33	91.67
Ndërtimi i 4,500 km rrjetit hekurudhor	PI5	08.33	00.00	91.67
Zhvillimi i 4 portëve tregëtare të Shqipërisë me kapacitete të 2-fishuara si pikënisje të autostradave detare	PI6	33.33	00.00	66.67
Kabël Korridore Energetike (TAP, IAP, degazimi IAP për në Kosovë, WBR)	PI7	00.00	08.33	91.67

PERMBLEDHJE E PERPUTHSHMERISE SE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PPK

- ✓ Projektet specifike që lidhen me Sistemin Urban janë të pranueshme nga pikepamja mjedisore, duke marrë parasysh zbatimin e masave zbutëse kryesisht për projektin PU1;
- ✓ Përsa i përket Sistemit Ujor, projekti specifik PUJ1 prite që të ketë ndikime të konsiderueshme dhe perputhet pjesërisht dhe në mënyrë të kushtezuar me objektivat mjedisore. Lidhur me projektin PUJ2, ky projekt është totalisht dhe në të gjitha aspektet plotësisht në përputhje me objektivat mjedisore;
- ✓ Pergjithësisht, projektet specifike të Sistemit Bujqësor janë në përputhshmeri të lartë me objektivat mjedisore. Projekti PB1 dhe PB3 kanë një përqindje përputhshmërie të pjesshme apo të kushtezuar, për shkak të ndikimeve që priten të shkaktojnë, dhe që kërkojnë zbatimin e masave perkatëse zbutëse.
- ✓ Të gjitha projektet e Sistemit Natyror janë plotësisht në përputhje me objektivat mjedisore;
- ✓ Pothuajse të gjitha projektet e Sistemit të Infrastrukurës, sidomos PI4, PI5 dhe PI7, kanë një përputhshmeri të kufizuar me objektivat mjedisore. Kjo për shkak të ndikimeve të konsiderueshme që këta projekte kanë në mjedis. Masat zbutëse duhet aplikuar për të gjitha projektet e këtij sistemi.

Në përgjithësi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

PERPUTHSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS BREGDETI

Projekti Specifik	Kodi	Shkalla e Vleresimit*		
		PL%	PP%	PK%
INFRASTRUKTURA				
Ndërtimi i terminalit të trageteve në portin e Sarandës	PI1	41.67	16.66	41.67
Ndërtimi i portit të jahteve (marina) në Porto Palermo	PI2	33.33	00.00	66.67
Ndërtimi i terminalit të autobusëve për segmentin verior në Vëllipojë	PI3	33.33	16.67	50.00
Projekt pilot për integrimin e zonave rurale dhe atyre të thella	PI4	33.33	08.33	58.34
Hekurudha Tiranë – Durrës – Aeroporti i Rinasit	PI5	41.67	25.00	33.33
EKONOMIA				
Krijimi i klasterave turistike (Porto Palermo, Himare)	PE1	100.00	00.00	00.00
Krijimi i një qendre shëndetësore / SPA në Lagunen e Nartës	PE2	41.67	00.00	58.33
MJEDISI				
Krijimi i korridorit të gjelber për Lumin e Ishmit	PM1	100.00	00.00	00.00
Park rajonal pranë Shkodrës	PM2	100.00	00.00	00.00

Legjenda: PL% – Përqindja e Përputhshmërisë së Lartë, PP% – Përqindja e Përputhshmërisë së Pjesshme, PK% – Përqindja e Përputhshmërisë së Kushtezuar
■ Përputhshmeri e larte ■ Përputhshmeri e pjesshme ■ Përputhshmeri e kushtezuar ■ Përputhshmeri

PERMBLEDHJE E PERPUTHSHMERISE SE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS BREGDETI

- ✓ Të gjitha projektet specifike që lidhen me sektorin e Infrastrukurës kanë një përqindje të konsiderueshme përputhshmërie të pjesshme apo të kushtezuar, për shkak të ndikimeve që priten të shkaktojnë, dhe që kërkojnë zbatimin e masave perkatëse zbutëse.
- ✓ Përsa i përket projekteve të sektorit të Ekonomisë, njëri prej tyre, PE1 është plotësisht në përputhje me objektivat mjedisore, ndërsa projekti i dytë, PE2 ka një përqindje të konsiderueshme përputhshmërie të pjesshme dhe të kushtezuar, për shkak të ndikimeve që priten të shkaktojnë, dhe që kërkojnë zbatimin e masave perkatëse zbutëse.
- ✓ Të dy Projektet që lidhen me sektorin e Mjedisit janë në përputhshmeri të plote me objektivat mjedisore.

Në përgjithësi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

PERPUTSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS TR-DR

Projekti Specifik	Kodi	Shkalla e Vleresimit	PK% PINS	PK% PINS
CILESIA URBANE				
Rigjenerimi i Qendres se qytetesve Vore, Shijak, Sukth dhe Kames	PCU1	33.33	08.33	08.33
Rigjenerimi i Qendres se Nalocaj, Mamurras dhe Frases	PCU2	33.33	08.33	08.33
Rigjenerimi i Qendres se Zhetare, Mammurras dhe Frases	PCU3	33.33	08.33	08.33
Projekt Pilot per komplekt bashmimi	PCU4	66.67	16.67	16.67
Projekt Pilot per faze te reja te qytetesve "bujqesore"	PCU5	33.33	08.33	08.33
Remuesimi i hapësirave sportive vendore	PCU6	66.67	16.67	16.67
Mbushja e hapësirave per qe dhe permobiliteti urban ne lagje dhe rreze urbane	PCU7	33.33	08.33	08.33
Projekt Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale. Raport kapaciteteve me ato te planifikimit te komunitetit	PCU8	66.67	16.67	16.67
Nafta e biznesve lokale dhe permiresimi i hapësirave sociale (Koseta / Laksas / Kames)				
CILESIA JETESJE				
Projekti i hapësirave Kombetar/ Rajonal ne Vore	PC11	41.67	25.00	33.33
Projekt pilot per transformimin e nje shkolle ne qender komunitare per cdo bashki rajonale	PC12	33.33	16.67	16.67
Projekt Pilot per transformimin e shkolles dhe hapësirave per komunitetet e rrethorshme	PC13	66.67	16.67	16.67
Projekt pilot per permiresimin e efijencies energjike ne godina te para vitet 90'	PC14	75.00	08.33	16.67
TRUKONOMA				
Cluster per fasoneri dhe moda	PE1	41.67	25.00	33.33
Cluster "Pergjithshme" i drurit (Nikel - Kames / LIBT)	PE2	41.67	25.00	33.33
Cluster "Pul Krasoj" (Art) ne Krasoj	PE3	75.00	08.33	25.00
Zhvillimi i nje inkubatori per inovacionin. Ofrimi i infrastruktures baze per krijimin e nje platforme me te cilen, talentet ne zonat shkolle mund te marrin dhe qe hapësirave dhe zhvillimit lokal e tyre ne inovacion	PE4	66.67	08.33	33.33
Rigjenerimi i zonave industriale te Kombinatit	PE5	50.00	08.33	41.67
Rigjenerimi i zonave industriale te shkolles se autoritareve	PE6	66.67	08.33	41.67
Projekt "Shkolle te Kombinatit" dhe hapësirave aktivitetesh sportive / artistike meqenese	PE7	25.00	08.33	75.00
Investimi ne infrastrukturen e kanalizimit dhe hapësirave kulturore / rezervuarit / hidrocentrale etc.	PE8	33.33	08.33	33.33
Krijimi i nje "cluster" bujqesore qe do te shprehte si platforme per rapetin e fermave, ndjekjen e procesit nga prodhimi deri ne rikthimin e mbledhjes, kontrollin ushqimor/ bioardimit dhe rikthimin e aksesit ne tregat lokale e rajonale	PE9	100.00	08.33	08.33
Projekt per zhvillimin e dy tregjeve rajonale, permiresimin te tregjeve vendore dhe dy zikane te grumbullimit	PE10	16.67	08.33	75.00
TURIZMI				
Projekt Pilot "Hemmer Kulturor Rajonal": Pëllumbas, Petrelle, Arbane, Paze, Frase, K. Robotti - Pergatitja e infrastruktures baze per funksionimin e Himerit	PTU1	41.67	08.33	16.67
Projekt Pilot Sportiv e Aventures - Krijimi i infrastruktures baze per zhvillimin e sportit te "mountain bike", shfajtoje bicikletesh meqenese sandi Erzen (EO m) - degjatime ne zonat kushtezuar	PTU2	41.67	08.33	16.67
Zhvillimi i nje pazeri historik ne Durres ku mund te trashgohen punime artizanale / zovuar	PTU3	25.00	08.33	66.67
Pul kulturor - Krijimi i nje zone te re e cila do te shprehte si pol kulturor rajonal. Vardioja e strukturave te rindesimit kombetare si siperfaqe / biblioteka / salla koncertesh	PTU4	25.00	25.00	50.00
TRANSPORTI				
Rigjenerimi i hapësirave Trans-Vore-Durres me degjatime Rinas	PT1	41.67	25.00	33.33
Terminali i Multimedial Rajonal (Kombetar Durres)	PT2	41.67	08.33	50.00
Terminali i Multimedial Rajonal (Kombetar Tirane)	PT3	66.67	16.67	41.67

PERPUTSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS TR-DR

Terminali Vore	PT4	33.33	25.00	41.67
Unaza lindore e tiranes- lidhja rr. Arbrit- fusha kruje	PT5	08.33	33.33	58.34
Zgjerimi i Autostrades Vore-Durres dhe rruges nacionale Vore-Fusha Kruje	PT6	08.33	25.00	66.67
Aksi rajonal Vore - Ndroq	PT7	08.33	25.00	66.67
Aksi Ndroq - Kavaje	PT8	08.33	25.00	66.67
Bagasi i Tiranes (Vagarr - Arbane - Petrelle)	PT9	08.33	33.33	58.34
Aksi Shkozat - Porto Romano	PT10	00.00	25.00	75.00
Lidhja model e transportit publik Tirane-Durres	PT11	75.00	16.67	08.33
Qendra logjistike qe kane dhe nje zyre per monitorimin e transportit (SMART) ne Fusha Kruje, Shkozat, Kavaje, Rruge e Arbrit	PT12	100.00	00.00	00.00
Sistemi rregullor per lirinje me bicikleta dhe kembesore qytetare dhe pika shpërndarje per bicikletat	PT13	100.00	00.00	00.00
MJEDISI				
Rigjenerimi i Lumit Erzen	PM1	100.00	00.00	00.00
Rigjenerimi i lumenjve te Tirane, Terkuzes dhe Lanes (shem)	PM2	100.00	00.00	00.00
Plytezim i kodrave me rrezik meshqije	PM3	91.67	00.00	08.33
Kanalicime ne zonat bregdetare (Papat-Golem) dhe plotsime ne sistemin Apollonia-Illira	PM4	66.67	16.67	16.67
Masa per mbrojtjen nga rreziku i permblytjeve te lumenjve	PM5	33.33	25.00	41.67
Projekt pilot per hapësirë për menaxhimin e permblytjeve dhe flukseve te medha te ujit (natyrale) / infrastruktura e gjelber	PM6	33.33	25.00	41.67
Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	PM7	33.33	25.00	41.67
Projekt per rikthimin	PM8	100.00	00.00	00.00
Cendrat e Transferimit per ne incenerator / landfill	PM9	33.33	08.33	08.33

Legjenda: **PLN** - Perqindja e Perputshmerise se Larte, **PPN** - Perqindja e Perputshmerise se Pjesshme, **PK%** - Perqindja e Perputshmerise se Kushtezuar

Perputshmeri e larte Perputshmeri e pjesshme Perputshmeri e kushtezuar Perputshmeri

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS TR-DR

- Te gjitha projektet specifike qe lidhen me Objektivin Strategjike 1 "Permiresimi i Cilesise Urbane" jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore, bile konsiderohen se do te kene ndikime pozitive ne kete drejtim. Duhet marre parasysh zbatimi i masave zbutese kryesisht per projektet PCU4 dhe PCU5.
- Persa i perket Objektivit Strategjike 2 "Permiresimi i Cilesise se Jetesjes", pergjithesisht projektet jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore; sidoqofte niveli i niveli i perputshmerise se kushtezuar ketu eshte i larte, keshtu qe kerkohe zbatimi i masave zbutese per te kater projektet e parashikuara per arrijtjen kesaj objektive.
- Lidhur me projektet e parashikuara per arrijtjen e Objektivit Strategjike 3 "Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik" shkalla e perputshmerise eshte e larte. Ka projekte (PE9) qe jane totalisht ne perputhje me objektivat mjedisore, si dhe projekte te tjera (PE7 dhe PE10) per te cilet shkalla e perputshmerise se kushtezuar eshte konsiderueshem e larte.
- Dy nga projektet e parashikuara per Objektivin Strategjike 4 "Zhvillimi i Turizmit", konkretisht PTU1 dhe PTU2 jane ne perputhshmeri te larte me objektivat mjedisore, nderkohe qe dy projektet e tjera, PTU3 dhe PTU4 kane nje perqindje te konsiderueshme perputshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS TR-DR

- Persa i perket projekteve per Objektivin Strategjike 5 "Permiresimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon" duhet vene ne dukje se dy projekte, PT12 dhe PT13 jane plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore. Te gjitha projektet e tjera kane nje perqindje te konsiderueshme perputshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.
- Projektet qe parashikohen per arrijtjen e Objektivit Strategjike 6 "Mbrojtja dhe Permiresimi i Cilesise se Mjedisit Natyror" pergjithesisht kane nje nivel te larte perputshmerie me objektivat mjedisore. Projektet PM1, PM2 dhe PM8 plotsisht ne perputhje, nderkohe qe per projektet PM3 dhe PM9 perqindja e perputshmerise eshte konsiderueshem e larte.

Ne pergjithesi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapësirore dhe duke zbatuar te gjitha masat e nevojshme zbutese, te gjitha grup-projektet jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisore.

VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

Mjedis Natyror - OM 7: Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime te konsiderueshme.

Indikator / Kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
mundesia e nderhyrjes ne zonat e Natura 2000 dhe/ose zonat e mbrojtura (zbatimi i aktiviteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat e mbrojtura do te sjelle ndikime negative ne funksionimin dhe kohezionin e ketyre zonave, si dhe tek speciet dhe llojet e vecanta te habitateve)	A - s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do te kete ndikim ne zonat natyrore me status mbrojtjeje, apo ndikimi do te jete pozitiv.
mundesia e nderhyrjes ne zonat me vlera te vecanta natyrore (zbatimi i aktiviteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat me vlera te vecanta natyrore do te sjelle ndikime negative ne llojin dhe cilesine e ketyre vlerave te vecanta natyrore)	B - ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi ne zonat natyrore me status mbrojtjeje do te jete i parendesishem, megjithe faktin se ka mundesi te nderhyrjes se aktiviteteve ne zonat natyrore me status mbrojtjeje dhe ne zonat me vlera te vecanta natyrore.
	C - ndikim behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimet e rëndesishme.
	D - ndikim i rëndesishem: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.
	E - ndikim shkaterrues: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi zonat natyrore me status mbrojtjeje eshte shkaterrues. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.
	X - vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE SIPAS CDO OM

Mjedis Natyror - OM7

- Humbje permanente te habitateve;
 - Ndikim negativ permanent ne shperndarjen natyrale te habitateve dhe te llojeve te bimeve dhe kafsheve, ne cilesine e tyre dhe ne integrimin e habitateve te popullatave;
 - Degradimi ne menyre permanente i nivelit te konservimit te mjedisit natyror;
 - Humbje permanente e siperfaqeve te kualifikuara, tipeve kyc te habitateve, habitatet e llojeve, impakte mbi integritetin, funksionalitetin dhe kohezionin e zonave;
 - Ndikime permanente dhe direkte mbi cilesine e vecorive te vlerave dhe te tipeve te tyre per shkak te te cilave eshte bere deklarimi i vecoris se zones.
- Gjate perudhes se ndertimeve te reja ose rindertimeve te sistemeve te infrastruktures, impaktet jane kryesisht afat-shkurter dhe te kthyeshem (psh ndotje nga zhurma ne kantierin e ndertimit, turbullimi i vijave ujore).

Pas ndertimit, impaktet jane kryesisht permanente dhe te pakthyeshme per shkak te ndryshimeve ne perdorimin e tokes (psh, rritje e ndotjes nga zhurmat prej transportit, pengesat ne mjedis, shkaterrimi i habitateve te nje lloji te kualifikuar, etj.)

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE - PPK

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Energjia
- Industria Minerare
- Zhvillimi Urban dhe Turizmi

Nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PPK - VLERESIMI

Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale						Peshkrimi	Komente	
	Probabiliteti	Shkalla	Reversueshmëria/Non-reversueshmëria	Dimenzionat Ndërkultur	Pajtimet	Shkencat			
PNZ, PNE dhe PNA: Shpallja e parkëve të rrethit (Lumi Buna, Ajçet, Lumi Vjosa)	!!	++	+	R	TR	?	P	C	Projektet e parashikuara do të kenë një ndikim të lartë pozitiv për ruajtjen dhe zonave të mbrojtura dhe biokorridoret. Shpallja e parkëve, sidomos për dy kumbe, do të garantojë disiplinimin e rrjedhës së tyre si dhe ruajtjen e shtrirës kumbe. Ndikimet janë ndërkulturore dhe kumbe.
PNZ: Kater Korridore Energjetike (TAP, LAP AL, LAP KS dhe VBER)	!!	--	++	R	D	?	P	C	Impaktet janë negative dhe me një shkallë të lartë. Nderhyrjet / dëmtimi i mundshëm i elementeve të zonave të mbrojtura apo biokorridoreve janë të përshkruara dhe të paktësishme. Këto janë impakte direkte dhe i shtojnë impakteve të projekteve të tjera në këtë fushë.

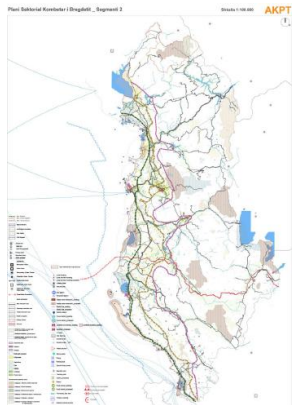
Rekomandime:
Impaktet kumulative të masave që parashihen të zhvillojë Planin do të jepen rezultat pozitiv në raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, në rast se krahas zbatimit me prioritet të Ligjitacionit Mjedisor dhe "Best practice" ndërkombëtare do të aplikohen masat e duhura efektive dhe të integruara me mjedisin. Në asnjë rast projektet dhe masat nuk duhet të ndërhyjnë në territorin e zonave të mbrojtura (sidomos Parket kombëtar), sic parashihen edhe Planin. Për sa i përket investimeve që krijojnë impakt në zonat e mbrojtura dhe për me taper kur ato ndodhen brenda tyre (INCC-et, bujqësi intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet të aplikohen me prioritet legjislativ për zonat e mbrojtura, i cili i ndalon ato.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE - PINS BREGDETI

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Portet
- Zhvillimi Urban
- Turizmi

Nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS BREGDETI - VLERESIMI

Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale						Peshkrimi	Komente	
	Probabiliteti	Shkalla	Reversueshmëria/Non-reversueshmëria	Dimenzionat Ndërkultur	Pajtimet	Shkencat			
Ndërtimi i portit të jahteve (marinës) në Porto Palermo	!!	--	++	R	D	?	P	C	Impaktet janë negative dhe me një shkallë të lartë. Nderhyrjet / dëmtimi i mundshëm i elementeve të zonave të mbrojtura, ligjitave apo biokorridoreve janë të përshkruara dhe të paktësishme. Këto janë impakte direkte dhe i shtojnë impakteve të projekteve të tjera në këtë fushë.
Park rajonal pranë Shkodrës	!!	++	++	R	D	?	P	C	Masa e parashikuar do të ketë një impakt të lartë pozitiv për ruajtjen e zonave të mbrojtura, ligjitave dhe biokorridoreve. Krijimi i parkut do të garantojë ruajtjen e habitave dhe biodiversitetit. Impaktet janë parapsore dhe kumulative.

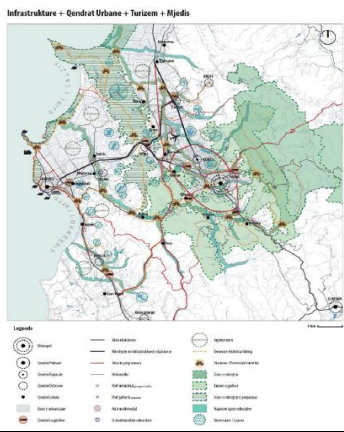
Rekomandime:
Impaktet kumulative të masave që parashihen të zhvillojë Planin do të jepen rezultat pozitiv në raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, në rast se krahas zbatimit me prioritet të Ligjitacionit Mjedisor dhe "Best practice" ndërkombëtare do të aplikohen masat e duhura efektive dhe të integruara me mjedisin. Në asnjë rast projektet dhe masat nuk duhet të ndërhyjnë në territorin e zonave të mbrojtura (sidomos Parket kombëtar), sic parashihen edhe Planin. Për sa i përket investimeve që krijojnë impakt në zonat e mbrojtura dhe për me taper kur ato ndodhen brenda tyre, duhet të aplikohen me prioritet legjislativ për zonat e mbrojtura, i cili i ndalon ato.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE - PINS TR-DR

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Portet
- Zhvillimi Urban
- Turizmi

Nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS TR-DR - VLERESIMI

Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale						Peshkrimi	Komente	
	Probabiliteti	Shkalla	Reversueshmëria/Non-reversueshmëria	Dimenzionat Ndërkultur	Pajtimet	Shkencat			
PEP, PEP dhe PEP2 krijimi i re "taster" bujqësore që do të shërbejë si platformë për rritjen e fermereve dhe investime në infrastrukturë (kanale / rezervuar / hidrovoqe etj.) zhvillimi i duhë tregësi rajonale dhe të cilave të grumbullimit	!	--	+	R	D	?	P	C	Këto masa pritet që të kenë një impakt të ulët negativ mbi zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, sidomos ato që lidhen me infrastrukturën e ujitjes dhe kullimit. Sidoqoftë impaktet janë të kthyeshme dhe afatshkurtra, ato janë sekondare dhe kumulative.
PM3 Pylizim i kodrave me makëz rrethojë	!!	++	++	R	D	?	P	SY	Ndikimet e priftme tek zonat e mbrojtura dhe biokorridoret janë pozitive në shkallë të lartë, të përshkruara dhe të kthyeshme. Pylizimi ndikon direkt në ruajtjen e biokorridoreve. Impaktet janë në sinerji me masat e tjera.

Rekomandime:
Impaktet kumulative të masave që parashihen të zhvillojë Planin do të jepen rezultat pozitiv në raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, në rast se krahas zbatimit me prioritet të Ligjitacionit Mjedisor dhe "Best practice" ndërkombëtare do të aplikohen masat e duhura efektive dhe të integruara me mjedisin. Në asnjë rast projektet dhe masat nuk duhet të ndërhyjnë në territorin e zonave të mbrojtura (sidomos Parket kombëtar), sic parashihen edhe Planin. Aspektet që kanë të bëjnë me menaxhimin e mbetjeve, cilësive e ujërave, shtratit dhe ndikimit nën tokë duhet të jenë pjesë e integritetit dhe vlerësimit mjedisor, për të arritur objektivat e harmonizimit të projekteve me mjedisin dhe me të një mbrojtjen e zonave të mbrojtura dhe biokorridoret. Masat për pylizim do të kenë efekt pozitiv në rigjenerimin e habitave të dendurave vetem nëse personat liqet të bëmësia autonome (në asnjë mënyrë të mos mbillen liqet alieinë kompozite si psh. Akacia ose pletat që nuk janë autonome).

IMPAKTET NDERKUFITARE - PPK

Objektivi Mjedisore	Projekti specifik				Sistemi Urban				Sistemi Ujor				Sistemi Bujqesore				Sistemi Natyror				Sistemi Infrastrukturore			
	PU1	PU2	PU3	PU4	PU5	PU6	PU7	PU8	PU9	PU10	PU11	PU12	PU13	PU14	PU15	PU16	PU17	PU18	PU19	PU20	PU21	PU22		
EO1 – Toka (Menaxhimi i qendrueshem i tokës) – Vleresimi i pergjithshem																								
EO2 – Toka (Shfrytëzimi i burimeve natyrore) – Vleresimi i pergjithshem																								
EO3 – Aji – Vleresimi i pergjithshem																								
EO4 – Faktoret klimatike – Vleresimi i pergjithshem																								
EO5 – Ujë – Vleresimi i pergjithshem																								
EO6 – Natyra (Huaja e Biodiversitetit) – Vleresimi i pergjithshem																								
EO7 – Natyra (Huaja e tokave me status mbrojtës të natyres) – Vleresimi i pergjithshem																								
EO8 – Mbrojtjet – Vleresimi i pergjithshem																								
EO9 – Zharmat – Vleresimi i pergjithshem																								
EO10 – Popullsia dhe Asetet Materiale – Vleresimi i pergjithshem																								
EO11 – Trashëgimia kulturore – Vleresimi i pergjithshem																								
EO12 – Petazhë – Vleresimi i pergjithshem																								

Legjenda:
 (-) – impakt negativ
 (+) – impakt pozitiv
 (+/-) – impakt neutral

MASAT ZBUTESE

Mjedisi Natyror – Masa te Pergjithshme

- Per te ruajtur ne menyre te perhershme mjedisin natyror dhe biodiversitetin, duhet te merren parasysh masat e meposhtme:
- Shfrytezimi i infrastruktures ekzistuese ka perparesi mbi ndertimin e infrastruktures se re;
- Duhet te shmangen aktivitetet ne zonat e mbrojtura, zonat me rendesi mjedisore dhe zonat me karakteristika te çmuara natyrore. Nese aktivitetet ne zona te tilla nuk mund te shmangen, dhe nese kjo eshte e lejuar ne baze te aktit per mbrojtjen e nje zone te caktuar, duhet te merren parasysh udhezimet, bazat dhe kushtet per ruajtjen e ketyre zonave, sipas dispozitivave perkatese ligjore.
- Nderhyrja hapesineore e infrastruktures se parashikuar ne zonat e propozuara per mbrojtje duhet te shmangen per te parandaluar konfliktet e mundshme dhe ndikimet negative ne arrijten e objektivave mjedisore te ruajtjes se natyres
- Prioritet duhet t'i jepet varianteve me me pak ndikim ne rruget e migrimit te kafsheve te egra;
- Duhet te sigurohen pasazhe te pershtatshme per kafshet e egra, gje qe eshte ne perputhje me praktiket me te mira evropiane.
- Ne integrimin hapesineore te infrastruktures se parashikuar duhet te shmangen nderhyrja e projekteve ne zonat e Natura 2000.
- Periudha per zbatimin e projekteve duhet te rregullohet sipas cikleve jetesore te kafsheve dhe bimeve.
- Sa me shume qe te jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet te nderhyje ne toke bregdetare. Ne rastet e perjashtimit te kesaj mase, kjo duhet te behet e mundur vetem ne baze te argumentimit te eksperteve, duke deklaruar se elementi i infrastruktures nuk mund te integrohet ne vende te tjera pa shpenzime jashtezakonisht te larta

MASAT ZBUTESE

Mjedisi Natyror – Masa Specifike

- Projektet specifiket duhet te plotesohen me detyren per te mbrojtur ne menyre me adekuate llojet e veçanta te kafsheve prej rreziqeve qe vijne si pasoje e ndertimit te infrastruktures se re.
- Ne zonat ku planifikohet infrastruktura e re, duhet te sigurohet ruajtja e rrugeve ekzistuese te migrimit, duke ndertuar strukturat e duhura dhe duke kryer gjithesistimet e tjera per te parandaluar levizjen e kafsheve te egra
- Te ulet fragmentimi i habitateve te llojeve, duke krijuar pasazhe per kafshet e egra ne linjat ekzistuese te levizjes (veçanerisht per gjataret dhe amfibet).
- Fillimisht, duhet te kryhet nje studim apo te permblidhen te dhenat nga monitorimet ekzistuese rreth vdekshmerise se kafsheve te egra ne rruge.
- Do te pergatitet nje liste prioritare e zonave 'te zeza' ku kafshet rrezikohen me shume dhe ne keto zona do te zbatohen nderhyrjet perkatese (sisemim te vendkalimeve, gardhe anesore etj.). Gjithashtu kjo gje ndikon pozitivisht ne permiresimin e sigurise se trafikut.

MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDISI

Ligji 91/2013 dhe Direktiva 2001/42/KE

Qellimi: Te identifikohen efektet negative te paparashikuara, ne menyre qe te krijohet mundesia per nje reagim te hershem ndaj ketyre efekteve dhe te behen adaptimet e mundshme.

Monitorimi i ndikimeve te Planit ne mjedis do te realizohet, aty ku eshte e mundur, duke perdorur te dhenat qe dalin nga:

- ❖ Sistemi ekzistues i monitorimit te parametrev mjedisore nga Ministria e Mjedisit (MM) apo institucione te tjera (qarqet).
- ❖ Studime te vecanta dhe te pavarura per identifikimin e ndikimeve mjedisore ne kuader te programeve apo projekteve te tjera.
- ❖ Raportet e pergatitura nga kontraktore/konsulentet ne ndryshem, me te dhenat e drejtperdrejta ose te referuara nga VNM-te individuale te projekteve specifiket infrastrukturore te financuara nga buxheti i shtetit apo donatoret e huaj.

MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDISI

NO	ALPQRTI MJEDISOR	INDIKATORI MJEDISOR	AUTORITETI MONITORUES	PARAMETRAZ MJEDISORE	RECENZUESI E MONITORIMIT	KOMENTE
1	Biodiversiteti – Fauna – Flora	Se rrezeset te rrenovesimeve jane ne gjendje te rrenovesimit Numri dhe jete shprehja me zone te mbrojtura Permasat e biodiversitetit, rrenovesimit me 40 burime specifice endemike dhe te marta Çfarëfarë e mouluar me ajre Numri dhe shprehja e mouluar me zone mbrojtur	Strukturat e Menaxhimit te Zonave te Mbrojtura Drejtoriate pergjegjese ne qarte	• Indikatort • Numri dhe jete shprehja me zona te mbrojtura • Numri i specieve endemike dhe te marta • Çfarëfarë e mouluar me ajre • Numri dhe shprehja e mouluar me zone mbrojtur	Sipat Planit te Menaxhimit	Çdo vit
2	Popullsia – shëndeti i njerezve	Vitet e jetegjatesise se vleresuar Aksidentet ne punë Parapendja e njerezve qe jetojne ne nivelin e ulte	Drejtoriate pergjegjese ne qarte	• Vitet e jetegjatesise se vleresuar • Aksidentet ne punë • Parapendja e njerezve qe jetojne ne nivelin e ulte	Çdo vit	
3	Toka	Parapendja e tokave te angazhuar Shtabë e mospajse te cilinuar ne vendet Gjendimi i mospas per myme dhe tokat % e rrethuar (shet, oham, mospas) mouluar sipas te degjueshmerise, shumicë	Drejtoriate pergjegjese ne qarte Strukturat e Menaxhimit te Landeve	• Parapendja e tokave te angazhuar • Shtabë e mospajse te cilinuar ne vendet • Gjendimi i mospas per myme dhe tokat • % e rrethuar (shet, oham, mospas) mouluar sipas te degjueshmerise, shumicë	Çdo vit	
4	Uji	Cikla e ujtave shprehshmerise Cikla e ujtave kontaminuar Presioni i ujtave artesis Perqendria e nikelimit te ujit Perqendria e sulfatit te ujit Perqendria e sulfatit te ujit me shprehshmerise te ujtave te vdekur Uji i detit: Cikla e ujit te angazhuar	Drejtoriate pergjegjese ne qarte Strukturat e menaxhimit te Ujtave Ministria e Mjedisit	• Tabela te kures te 2006-2007, CO2, SO2, NH3, perqendrimet, etj. • jete, perqendrimet, format, kimiklor, sulfatet, CO2, SO2, nitratet, nitritet, toke F, metanol, degjueshmerite, agjencia tokave e mjedisologjike, etj. • Parametret mjedisologjike per ujin e angazhuar	Konkordinimi dhe mase tjera mbrapsit te kushtesve mjedisore per qarte Sipat Ligji nr. 94/2013 qe amenduar Ligji nr. 9/13, date 24.3.2009 "Per rregullo mouluar te ujtave te natyres" Ligji nr. 98/1, date 12.07.2008 "Per kushtet rregulator te ujtave te natyres" Ligji nr. 98/1, date 12.07.2008 "Per kushtet rregulator te ujtave te natyres" Ligji nr. 98/1, date 12.07.2008 "Per kushtet rregulator te ujtave te natyres"	Sipat Ligji nr. 94/2013 qe amenduar Ligji nr. 9/13, date 24.3.2009 "Per rregullo mouluar te ujtave te natyres" Ligji nr. 98/1, date 12.07.2008 "Per kushtet rregulator te ujtave te natyres" Ligji nr. 98/1, date 12.07.2008 "Per kushtet rregulator te ujtave te natyres"
5	Ajri	Ditet kur te jetojne normat e Citesit ne bote Shprehshmerite dhe shprehshmerite te oksidit te azotit (NOx) Shprehshmerite dhe shprehshmerite te oksidit te azotit (NOx) Shprehshmerite dhe shprehshmerite te oksidit te azotit (NOx)	Ministria e Mjedisit	SDA, NDA, PASO, gjeat shet, PA, CO	Çdo vit	Sipat Monitorimit te Citesit te Ajrit te Natyror
6	Parasore kimike	Zhvillimi i hentes per enerzji Aji i detit: Perqendria e energjise Perqendria e BGR (%) Kushtet e automjeteve te cilinuar	Ministria e Mjedisit	Perqendria e Energjise nga BGR (%) Numri i automjeteve te vdekurave	Çdo vit	Sipat i Monitorimit te Citesit te Ajrit te Natyror
7	Asetet e preshmerise – Trashëgimia kulturore (shprehshmerite dhe shprehshmerite e aseteve) – Petazhë	Numri i godeneve te rrethuar qe rrenovesohen Numri i viltoreve Gjendimi i ujtave per myme	Drejtoriate pergjegjese ne qarte	• Numri i godeneve te rrethuar qe rrenovesohen • Numri i viltoreve • Gjendimi i ujtave per myme	Çdo vit	

KONSULTIMI

Deri tani jane organizuar ne gjithe vendin **22 takime konsultative** me grupime specifiket dhe **4 takime rajonale** me publikun e gjere.

Grupimet e konsultuara kane qene:

- Ministritet e linjes
- Autoritetet mjedisore
- Njesite e qeverisjes vendore
- Universitetet
- Shoqata dhe grupime te paleve te interesuara
- Publiku i gjere

Krahas aktiviteteve te mesiperme pjese e komunikimit te gjere kane qene edhe portalet:

Ministria e Zhvillimit Urban www.zhvillimiurban.gov.al
 Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit www.planifikimi.gov.al

FALEMINDERIT

**PYETJE
&
DISKUTIME**

Aneksi 2 – Lista e Pjesemarrësve

Vleresimi Strategjik Mjedisor per Planin e Pergjithshem Kombetar, Planin e Integruar Ndersektorial te Bregdetit, Planin e Integruar Ndersektorial te Zones Ekonomike Tirane-Durres

Liste Pjesemarrësish

Data:15.01.2016

Vendi:Salla Teuta, Hotel Tirana International

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Kontakti	Firma
Aleho Mito	Fak. shk. Matyads	Profesori i botanikës	aleho.mito@fshn.edu.al	Mito
Eglantina Dani	AKZM	Specialiste Mbrojtje	eglantina.dani@yahoo.com	Dani
Sulejman Xhepa	AKZM	Prizor / Sele. Mbrojtje	xhepa.sulejman@yahoo.com	Xhepa
Rosal Baduni	M. Mjedisorit	Dr. i Mjedisorit	rosal.baduni@ec.europa.eu	Baduni
Wilhelm Schulte	GIZ	Proj. h. e.	schulte.wilhelm1@web.de	Schulte
Jonida Orlanaj-Hajrizi	Qendra ENEN	Koordinatorë programi	jonida.orlanaj@ec.europa.eu	Orlanaj
Niko Puro	Mbrojtja e Rre	Prof. h.		Puro
Shpresa Hoxhasari	M. Mjedisorit	Specialiste		Hoxhasari
Admiri Seji	MM	Specialist DBZM	Admiri.seji@mapital.com	Admiri
Doris Atimerko	AKPT	Specialist	doris.atimerko@planifikimi.gov.al	Atimerko
Dani Kraso	HI	- - -	ard.kraso@yco.com	Kraso
Andriani Durr	iC	Manager	andriani.durr@ic.com	Durr

Page 1. of 4.

Vleresimi Strategjik Mjedisor per Planin e Pergjithshem Kombetar, Planin e Integruar Ndersektorial te Bregdetit, Planin e Integruar Ndersektorial te Zones Ekonomike Tirane-Durres

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Kontakti	Firma
Osnela Shoshi	MM	pergjegjese VSD		Shoshi
Evelinda Nohmutaj	EDEN	DE	0672030512	Nohmutaj
Enxheta Rendi	UMB	Pajzues Aparat	0686580342	Rendi
Amrada Haxhiqaj	UMB		0694648805	Haxhiqaj
Kadi Lika	UMB	Student	0675356467	Lika
Hamik Mehmeti	UMB	Student	0665779967	Mehmeti
Marjo Muca	UMB	Student	0693026007	Muca
Ulioni Ferhati	UMB	Student	0682007207	Ferhati
Silviana Alshabani	MM	Perpjegjese i ZM.	silviana.alshabani@mapital.com	Alshabani
Eshkrel Shkrel	GOZ Shogate	Drejtor Ekzek.	eeshkrel@gmail.com	Shkrel
Med Alb Jushtit	Med Alb Jushtit	President	medalbinstitut@yahoo.com	Jushtit
Zana Ushopola	URI	Drejtor		Ushopola
Emirjeta Adhami	INCA	Frashkorte off.	emirjeta.adhami@hoton.com	Adhami
Alisa Peci	EKOLEVIZJA	Koordinatorë projekt	alisa.peci87@yahoo.com	Peci

Page 2. of 4.

Aneksi 3 – Foto nga Degjesa

SHTOJCA 03: Pershkrim i pergjithshem i procesit te perafimit te legjislacionit shqiptar ne sektorin e mjedisit

Detyrimi per perafimin e legjislacionit Shqiptar ne fushen e mjedisit me ate te BE-see, rrjedh nga Neni 108 i MSA-se, ne te cilin citohet si me poshte vijon:

1. Palet do te zhvillojne dhe forcojne bashkepunimin ne detyren shume te rendesishme te luftes kunder degradimit mjedisor, me synim promovimin e qendrushmerise mjedisor.
2. Bashkepunimi perqendrohet kryesisht ne fushat prioritare qe lidhen me acquis e Komunitetit per fushen e mjedisit.

Prioritetet

Per sa i perket mjedisit, ne fushen e **legjislacionit horizontal**, disa nga prioritetet kryesore kane te bejne me:

- a) perafimin e plote te Ligjit "Per vleresimin e ndikimit ne mjedis" dhe Ligjit "Per lejet mjedisore" me Direktiven e Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis;
- b) forcimin e zbatimit te legjislacionit mjedisor, si dhe
- c) garantimin sic duhet te informimit dhe pjesemarrjes se publikut ne vendimmarrje, bazuar ne detyrimet e Konventes se Aarhusit

Miratimi i projektligjit per **cilesine e ajrit** dhe aktet nenligjore per vleresimin e cilesise se ajrit dhe kriteret per disa ndotes te caktuar, si dhe perafimi i plote i legjislacionit te BE-se, jane disa nga prioritetet kryesore ne kete fushe. Gjithashtu, me qellim permiresimin e cilesise se ajrit, si prioritetet te Ministrise se Mjedisit jane edhe:

- a) hartimi i planit kombetar dhe planeve lokale te veprimit per permiresimin e cilesise se ajrit te mjedisit;
- b) forcimi i sistemit kombetar te monitorimit te ajrit urban dhe shkarkimeve ne ajer sipas standardeve evropiane, si dhe;
- c) forcimi i bashkepunimit me institucionet e linjes per integrimin e politikave te cilesise se ajrit ne strategjite sektoriale te tyre.

Megjithese, jane miratuar aktet nenligjore per **menaxhimin e mbetjeve**, si dhe jane pergatitur planet e menaxhimit per Tiranen, Lezhen dhe Shkodren, permiresimi i menaxhimit te integruar mbetjeve vazhdon te jete nje nga prioritetet kryesore te punes se Ministrise se Mjedisit. Ndarja e mbetjeve ne burim, rritja e nivelit te riciklimit, forcimi i kapaciteteve per menaxhimin e mbetjeve, asimilimi i plote i hedhjes se mbetjeve ne vendgrumbullime te pasigurta dhe asimilimi i plote i djegies se mbetjeve, ndertimi i landfilleve sipas standardeve te BE-se, sigurimi i faciliteteve per mbetjet e rrezikshme, mjekesore ose ndertimore, si dhe sigurimi i investimeve te reja per sa i perket ndarjes dhe riciklimit te mbetjeve, jane disa nga prioritetet kryesore ne kete fushe.

Ne fushen e **cilesise se ujit**, Ministria e Mjedisit ka si prioritet te punes se saj:

- a) permiresimin e kuadrit ligjor nepermjet hartimit dhe miratimit te akteve nenligjore ne zbatim te Ligjit Nr. 111/2012;
- b) vleresimin e shkalles se demtimit te baseneve te lumenjve si rezultat i aktiviteve te subjekteve qe shfrytezojne inertet lumore dhe ndermarrja e masave ndeshkuese;
- c) krijimi i regjistrit kombetar te burimeve ujore, si dhe;
- d) permiresimi i menaxhimit te burimeve ujore ne nivel baseni dhe kombetar nepermjet hartimit te strategjise kombetare te menaxhimit te integruar te burimeve ujore, hartimit te 2 planeve te menaxhimit te baseneve te lumenjve (Drin-Bune dhe Seman) dhe krijimit te kadastres elektronike kombetare te burimeve ujore.

Ne fushen e **mbrojtjes se natyres**, do te punohet per te garantuar:

- a) mbrojtjen e zonave te mbrojtura;

- b) zbatimin e rregullave te miratuara ne vitin 2011 per ngritjen e zonave te mbrojtjes se vecante ne kuadrin e Natura 2000;
- c) marrjen e masave per ndalimin e veprimtarive te paligjshme si gjuetia, prerja e drureve dhe ndertimet pa leje ne zonat e mbrojtura, si dhe;
- d) forcimin e kapaciteteve administrative te inspektoratit per goditjen e ketyre fenomeneve.

Per sa i perket **politikave per zhurmen ne mjedis**, nje nga prioritetet kryesore ne kete fushe eshte forcimi i zbatimit te vendimeve te task forces se ngritur per ndotjen akustike ne qendrat urbane dhe zonat turistike bregdetare.

Per sa i perket **ndryshimeve klimatike**, perafrimi i plote me legjislacionin e BE-se, hartimi i Strategjise Kombetare dhe Planit Kombetar te Veprimit per Ndryshimet Klimatike, ngritja e sistemit kombetar te inventareve te shkarkimeve ne ajer dhe te gazeve me efekt serre, si dhe forcimi i bashkepunimit me institucionet e linjes per integrimin e politikave te ndryshimeve klimatike ne strategjite e tyre sektoriale, jane disa nga prioritetet ne kete fushe.

Plani i veprimeve per periudhen 2015-2017

(Burimi: Shqiperia – Plani Kombetar per Integrimin Evropian (Mars 2015))

LEGJISLACIONI HORIZONTAL**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Strategjia Kombetare e Mjedisit	Ministria e Mjedisit	2007 – 2012

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2004/35/EC “Mbi pergjegjesine mjedisore, parandalimin dhe riparimin e demeve mbi ambientin”	Ligji nr. 10431, date 09.06.2011 “Per mbrojtjen e mjedisit”	Ministria e Mjedisit	I plote	09.06.2011	30.12.2013
Direktiva 2001/42/EC “Per vleresimin e pasojave ne mjedis te planeve dhe programeve teaktuara”	Ligji nr. 91, date 28.02.2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor (VSM)”	Ministria e Mjedisit	I plote	28.02.2013	04.04.2013
Direktiva 2011/92/EU Direktiva e VNM-se	Ligji nr. 10440, date 7.7.2011 “Per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis (VNM)”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	07.07.2011	01.02.2013
	VKM nr. 13, date 4.1.2013 “Per miratimin e rregullave, te pergjegjesive e te afateve per zhvillimin e procedures se vleresimit te ndikimit ne mjedis (VNM)”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	04.01.2013	31.01.2013
	VKM nr. 247, date 30.04.2014 “Per percaktimin e rregullave, te kerkesave e te procedurave per informimin dhe perfshirjen e publikut ne vendimmarrjen mjedisore”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	30.04.2014	21.05.2014
Direktiva 2003/35/EC mbi “Terheqjen e publikut ne vendimmarrje ne hartimin e	Ligji nr. 10431, date 09.06.2011 “Per Mbrojtjen e Mjedisit”	Ministria e Mjedisit	I plote	09.06.2011	30.12.2013

planeve programeve ne fushen e mjedisit dhe amendimet per pjesemarrjen e publikut dhe aksesin ne drejtesi”	Ligji nr. 8672, date 26.10.2000 “Per Ratifikimin e Konventes se Aarhusit per te drejten e publikut per te pasur informacion, per te marre pjese ne vendimmarrje dhe per t’iu drejtuar gjykates per ceshtjet e mjedisit”	Ministria e Mjedisit	I plote	26.10.2000	10.11. 2000
	VKM nr. 994, date 02.07.2008 “Per terheqjen e publikut ne vendimmarrje per mjedisin”	Ministria e Mjedisit	I plote	02.07.2008	24.07.2008
	Urdhri i Ministrit nr. 1, date 03.03.2009 “ Per detyrat e organeve mjedisore per te siguruar pjesemarrjen e publikut dhe te OJF-ve mjedisore ne procesin e vleresimit te ndikimit ne mjedis”	Ministria e Mjedisit	I plote	03.03.2009	03.03.2009
	Ligji nr. 10431, date 09.06.2011 “Per Mbrojtjen e Mjedisit”	Ministria e Mjedisit	I plote	09.06.2011	30.12.2013
Direktiva 2003 /4/EC mbi te drejten e publikut per te pasur informacion mjedisor	Ligji nr. 8672 date 26.10.2000 “Per Ratifikimin e Konventes se Aarhusit per te drejten e publikut per te pasur informacion, per te marre pjese ne vendimmarrje dhe per t’iu drejtuar gjykates per ceshtjet e mjedisit”	Ministria e Mjedisit	I plote	26.10.2000	10.11. 2000
	Ligji nr. 119/2014, date 18.09.2014, “Per te drejten e informimit”	Te gjitha institucionet publike	I plote	18.09.2014	02.11.2014
	VKM nr. 16, date 04.01.2012 “Per te drejten e publikut per te pasur informacion mjedisor”	Ministria e Mjedisit	I plote	04.01.2012	03.02.2012

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015-2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Strategjia Nder-Sektoriale e Mjedisit	Ministria e Mjedisit	2015 - 2020	Tremujori 3, 2015	Tremujori 3, 2015

Metodologjia Kombetare te Procesit te Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis	Ministria e Mjedisit	2015 – ne vazhdim	Tremujori 3, 2015	Tremujori 3, 2015
Metodika Kombetare e Vleresimit Strategjik Mjedisor	Ministria e Mjedisit	2016 – ne vazhdim	Tremujori 3, 2016	Tremujori 3, 2016

Masat Ligjore te Parashikuara per Periudhen 2015-2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perkthimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perkthimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
AFAT-SHKURTER (2015)							
Direktiva 2011/92/EU Direktiva e VNM-se	Po	Ndryshimi i Ligjit nr. 10440, date 7.7.2011 “Per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis (VNM)”	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 3 2015	Tremujori 3 2015
	Jo	VKM “Per miratimin e rregullave dhe procedures per vleresimin e ndikimit ne mjedisin nderkufitar”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 2 2015	Tremujori 2 2015
	Jo	VKM “Per rregullat e procedurat per konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjuesën publike gjate procesit (VSM)”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2015	Tremujori 1 2015
	Jo	VKM “Per rregullat, pergjegjesite dhe procedurat e detajuara per VSM-ne ne kontekstin nderkufitar	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
AFAT-MESEM 2016-2017							
n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

CILESIA E AJRIT DHE NDRYSHIMET KLIMATIKE**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Dokument Politikash per Adaptim ndaj Ndryshimeve Klimatike ne Deltat e Lumenjve Drini-Mati dhe me tej	Ministria e Mjedisit	2013 – 2020
Strategjia per Pershtatjen e Sistemit Shendetesor ndaj Ndryshimeve te Klimes	Ministria e Shendetesise	2011 – 2021
Plani i Administrimit per Heqjen nga Perdorimi te Hidroklorfluorokarboneve	Ministria e Mjedisit	2011 - 2040
Strategjia Kombetare per Cilesine e Ajrit	Ministria e Mjedisit	2015 - 2025

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2008/50/KE mbi cilesine e ajrit te ambientit dhe per nje ajer me te paster per Evropen	Ligji nr. 162/2014, date 12.04.2014 " Per mbrojtjen e cilesise se ajrit te mjedisit "	Ministria e Mjedisit	I plote	04.12.2014	04.12.2017
	VKM nr. 594, date 10.09.2014 "Per miratimin e Strategjise Kombetare te Cilesise se Ajrit"	Ministria e Mjedisit	I plote	10.09.2014	25.09.2014
Direktiva 2004/107/KE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hidrokarburet aromatike policiklike ne ajrin e mjedisit	Ligji nr. 162/2014, date 12.04.2014 " Per mbrojtjen e cilesise se ajrit te mjedisit "	Ministria e Mjedisit	I plote	04.12.2014	04.12.2017
	VKM nr. 594, date 10.09.2014 "Per miratimin e Strategjise Kombetare te Cilesise se Ajrit"	Ministria e Mjedisit	I plote	10.09.2014	25.09.2014
Direktiva 96/62/KE mbi vleresimin dhe menaxhimin e cilesise se ajrit	Ligji nr. 10266, date 15.04.2010 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr. 8897, date 16.05.2002 "Per mbrojtjen e ajrit nga ndotja "	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	15.04.2010	30.04.2010
	VKM nr. 781, date 14.11.2012 "Per cilesine e disa lendeve te djegshme te lengshme per perdorim termik civil dhe industrial, si dhe per perdorim ne	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	14.11.2012	29.11.2012

	mjetet e transportit ujqor (detar, lumor dhe liqenor)”				
	VKM nr. 147, date 21.03.2007 “Per cilesine e lendeve djegese benzine dhe diezel”, e cila percakton standardet dhe specifikime teknike ne lidhje me kushtet shendetesore dhe mjedisore per lendet djegese qe duhet te perdoren per automjetet;	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	21.03.2007	05.04.2007
	Urdher i Perbashket nr. 6, date 09.10.2007 “Per mbledhjen dhe ruajtjen e te dhenave per cilesine e lendeve djegese”	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	09.10.2007	24.10.2007
Direktiva 2000/71/KE per adaptimin e metodave te matjes sic percaktohen ne Shtojcat I, II, III dhe IV te Direktives 98/70/EC ndaj progresit teknik te parashikuar ne Nenin te asaj Direktive	VKM nr. 147, date 21.03.2007 “Per cilesine e lendeve djegese benzine dhe diezel”, e cila percakton standardet dhe specifikime teknike ne lidhje me kushtet shendetesore dhe mjedisore per lendet djegese qe duhet te perdoren per automjetet;	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	21.03.2007	05.04.2007
	Urdher i Perbashket nr. 6, date 09.10.2007 “Per mbledhjen dhe ruajtjen e te dhenave per cilesine e lendeve djegese”	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	09.10.2007	24.10.2007
Direktiva 2003/17/KE qe amendon Direktiven 98/70/KE ne lidhje me cilesine e lendeve djegese benzine dhe nafte	VKM nr. 147, date 21.03.2007 “Per cilesine e lendeve djegese benzine dhe diezel”, e cila percakton standardet dhe specifikime teknike ne lidhje me kushtet shendetesore dhe mjedisore per lendet djegese qe duhet te perdoren per automjetet;	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	21.03.2007	05.04.2007
	Urdher i Perbashket nr. 6, date 09.10.2007 “Per mbledhjen dhe ruajtjen e te dhenave per cilesine e lendeve djegese”	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	09.10.2007	24.10.2007

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015 – 2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Strategji Kombetare dhe Plan Kombetar i Veprimit	Ministria e	2016 - 2030	Tremujori 4	Tremujori 1 2017

per Ndryshimet Klimatike	Mjedisit		2016	
Plani Kombetar per Adaptim ndaj Ndryshimeve Klimatike	Ministria e Mjedisit	2016 - 2026	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2016
Plani Kombetar i Cilesise se Ajrit	Ministria e Mjedisit	2017 - 2022	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2016

Masat Liqjore te Parashikuara per Periudhen 2015 – 2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perkthimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perkthimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
AFAT-SHKURTER (2015)							
Direktiva 2008/50/KE mbi cilesine e ajrit te ambientit dhe per nje ajer me te paster per Evropen	Po	VKM "Per vleresimin e cilesise se ajrit te mjedisit dhe kerkesat per disa ndotes ne lidhje me te"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2015	Tremujori 2 2018
Direktiva 2004/107/KE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hidrokarburet aromatike policiklike ne ajrin e mjedisit	Po	VKM "Per vleresimin e cilesise se ajrit te mjedisit dhe kerkesat per disa ndotes ne lidhje me te"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2015	Tremujori 2 2018
Direktiva 94/63/EC per kontrollin e emetimeve te lendes organike te avullueshme (LOA) qe shkaktohen nga depozitimi i naftes dhe shperndarja e saj nga terminalet e stacioneve te sherbimit	Jo	VKM "Mbi masat per kontrollin e shkarkimit te perberesve organike te avullueshem (VOC) qe rezulton nga magazinimi i benzines dhe shperndarjes se saj nga terminalet ne pikat e shitjes"	Po	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 1 2016
Direktiva 98/70/KE ne lidhje me cilesine e lendeve djegese benzine dhe nafte	Jo	Udhezim i Perbashket "Per mbledhjen, ruajtjen dhe raportimin e te dhenave per cilesine e lendeve djegese"	Jo	Ministria e Energjise dhe Industrise	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 1 2016
Direktiva 2002/159/ mbi nje format te perbashket per dorezimin e permbledhjeve te te dhenave	Jo	Udhezim i Perbashket "Per mbledhjen, ruajtjen dhe raportimin e te dhenave per	Jo	Ministria e Energjise dhe	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 1 2016

kombetare mbi cilesine e lendes djegese		cilesine e lendeve djegese "		Industrise			
AFAT-MESEM (2016 – 2017)							
Direktiva 2010/75/BE Mbi emetimet industriale (kontrolli dhe parandalimi i integruari ndotjes)	Jo	VKM "Mbi masat per kufizimin e shkarkimit te perberesve organike te avullueshem nga perdorimi i tretesve organike ne disa aktivitete dhe instalime"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2019
Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve te komponimeve organike te avullueshme per shkak te perdorimit te tretesve organik ne disa bojera dhe llaqe te caktuara dhe produkteve per rilyerjen e automjeteve	Jo	VKM "Mbi masat per kufizimin e perberesve organike te avullueshem nga perdorimi i perberesve organike ne disa bojera, llaqe dhe produkte per lustrimin e automjeteve"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2019
Direktiva mbi rikuperimin e avujve te karburantit te Fazes se II, gjate rimbushjes se mjeteve motorike ne stacionet e sherbimit	Jo	VKM "Mbi kapjen e avujve te benzines ne fazen II gjate rimbushjes se automjeteve ne pikat e shitjes"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2019
Direktiva 2009/30/KE persa i perket specifikimeve te benzines, naftes dhe gas-nafte dhe prezantimin e nje mekanizmi per monitorimin dhe reduktimin e emetimeve te gazeve serre dhe amendimin e Direktives 1999/32/KE per sa i perket specifikimit te lendes djegese te perdorur nga mjetet ne brendesi te rrugeve ujore	Jo	Udhezim i Perbashket "Per mbledhjen, ruajtjen dhe raportimin e te dhenave per cilesine e lendeve djegese"	Jo	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017

MENAXHIMI I MBETJEVE**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Strategjia Kombetare e Menaxhimit te Mbetjeve	Ministria e Mjedisit	2010 - 2025
Plani Kombetar i Menaxhimit te Mbetjeve	Ministria e Mjedisit	2010 - 2025

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet	Ligji nr. 10463, date 22.09.2011 "Per menaxhimin e integruar te mbetjeve"	Ministria e Mjedisit	I plote	22.09.2011	23.11.2011
	VKM nr. 765, date 07.11.2012 "Per miratimin e rregullave per grumbullimin e diferencuar dhe trajtimin e vajrave te perdorura".	Ministria e Mjedisit	I plote	07.11.2012	22.11.2012
	VKM nr. 117, date 13.02.2013 "Per kriteret ne baze te cilave percaktohet kur disa tipe te metalit skrap pushojne se qeni mbetje".	Ministria e Mjedisit	I plote	13.02.2013	01.03.2013
	VKM nr. 229, date 23.04.2014 "Per miratimin e rregullave per transferimin e mbetjeve jo te rrezikshme dhe informacionit qe duhet te perfshihet ne dokumentin e transferimit"	Ministria e Mjedisit	I plote	23.04.2014	30.04.2014
	VKM nr. 371, date 11.06.2014 "Per miratimin e rregullave per dorezimin e mbetjeve te rrezikshme dhe te dokumentit te dorezimit te tyre"	Ministria e Mjedisit	I plote	11.06.2014	19.06.2014
	VKM nr. 418, date 25.06.2014 "Per grumbullimin e diferencuar te mbetjeve ne burim"	Ministria e Mjedisit	I plote	25.06.2014	07.07.2014

	VKM nr. 608, date 17.09.2014 "Per masat e nevojshme per grumbullimin dhe trajtimin e mbetjeve bio si dhe kriteret dhe afatet per pakesimin e tyre"	Ministria e Mjedisit	I plote	17.09.2014	25.09.2014
	VKM nr. 641, date 01.10.2014 "Per miratimin e rregullave per eksportin e mbetjeve dhe kalimin tranzit te mbetjeve jo te rrezikshme dhe mbetjeve inerte"	Ministria e Mjedisit	I plote	01.10.2014	10.10.2014
Direktiva 2000/76/KE "Per incinerimin e mbetjeve"	VKM nr. 178, date 06.03.2012 "Per incinerimin e mbetjeve".	Ministria e Mjedisit	I plote	06.03.2012	11.04.2012
Direktiva 94/62/KE Per Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet	VKM nr. 177, date 06.03.2012 "Per ambalazhet dhe mbetjet e tyre".	Ministria e Mjedisit	I plote	06.03.2012	11.04.2012
Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve	VKM nr. 452, date 11.07.2012 "Per landfillin e mbetjeve".	Ministria e Mjedisit	I plote	11.07.2012	28.08.2012
Direktiva 2000/53/KE Per automjetet ne fund te jetes	VKM nr. 705, date 10.10.2012 "Per menaxhimin e mbetjeve te automjeteve ne fund te jetes".	Ministria e Mjedisit	I plote	10.10.2012	06.11.2012
Direktiva 2006/66/KE Per baterite dhe akumulatoret, mbetjet nga baterite dhe akumulatoret	VKM nr. 866, date 4.12.2012 "Per baterite akumulatoret dhe mbetjet e tyre".	Ministria e Mjedisit	I plote	04.12.2012	27.12.2012
Direktiva 2002/96/KE Per mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike	VKM nr. 957, date 19.12.2012 "Per mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike".	Ministria e Mjedisit	I plote	19.12.2012	05.04.2013

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015-2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Rishikimi i Planit dhe Strategjise Kombetare te Menaxhimit te Mbetjeve, pas reformes administrative-territoriale	Ministria e Mjedisit	2016 - 2031	Tremujori 3 2016	Tremujori 3 2016

Masat Liqjore te Parashikuara per Periudhen 2015-2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perktimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perktimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
<u>AFAT-SHKURTER (2015)</u>							
Direktiva 96/59/KE "Per asgjesimin e bifenileve te poliklorinuara dhe trifenileve te poliklorinuara (PCB/PCT)"	Po	VKM "Per miratimin e rregullave per kontrollin e asgjesimit te PCB-ve, cndotjen apo asgjesimin e pajisjeve qe permbajne PCB dhe/ose asgjesimin e mbetjeve te PCB-ve te perdorura"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2015	Tremujori 1 2015
<u>AFAT-MESEM (2016-2017)</u>							
Direktiva 2010/75/BE Mbi emetimet industriale (kontrolli dhe parandalimi i integruari ndotjes)	Jo	VKM "Mbetjet e industrise se dyoksidit te titanit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2016	Tremujori 2 2016
Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet	Po	VKM "Kostot e menaxhimit te mbetjeve"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 3 2016	Tremujori 3 2016
		VKM "Per adoptimin e masave te nevojshme per zgjerimin e pergjegjesive te prodhuesve"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2017	Tremujori 2 2017

MENAXHIMI I UJERAVE**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Strategjia Ndersektoriale e Furnizimit me Uje dhe Kanalizime	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	2011 – 2017
Memorandum Mirekuptimi per “Drin: Nje vizion strategjik i perbashket’, ndermjet Shqiperise, Maqedonise, Malit te Zi, Kosoves dhe Greqise.	Ministria e Mjedisit	Nenshkruar me date 25.11.2011
Memorandum Mirekuptimi per “Situaten e pas permytjeve dhe rregullimin e regjimit ujqor te liqenit te Shkodres, lumit Buna dhe Drin”, ndermjet Shqiperise dhe Malit te Zi.	Ministria e Mjedisit	Nenshkruar me date 14.12.2010
Plani i Menaxhimit te Basenit te Lumit Mat	Ministria e Mjedisit	2013 - 2019
8 Librat e Rregullave Teknike per Sistemin e Ujesjelles Kanalizimeve	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	Hartuar ne vitin 2013 (te finalizohet dhe adoptohet me VKM)

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit	Ligji nr. 111/2012, date 15.11.2012 per “Menaxhimin e Integruar te Burimeve Ujqore”	Ministria e Mjedisit	I plote	15.11.2012	16.12.2013
	Ligji nr. 9103, date 10.7.2003 “Per mbrojtjen e liqeneve nderkufitare”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	10.07.2003	04.08.2003
	Ligji nr. 30/2013, date 13.02.2013 qe amendon Ligjin nr. 8905, date 06.06.2002 “Per mbrojtjen e mjedisit detar nga ndotja dhe demtimi”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	13.02.2013	12.03.2013

	Ligji nr. 29/2014 "Per aderimin e Republikes se Shqiperise ne ndryshimet e neneve 25 dhe 26 te konventes se Helsinkit "Per mbrojtjen dhe perdorimin e ujerave nderkufitare dhe liqeneve nderkombetare"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	27.03.2014	15.04.2014
	VKM nr. 177 date 26.03.2014 "Per krijimin, perberjen, funksionimin, pergjegjesite dhe detyrat e Komisionit te Posacem per Administrimin e Ujerave Nderkufitare"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	26.03.2014	02.04.2014
Direktiva 91/271/KE per trajtimin e ujerave te ndotur urbane	Ligji nr. 34/2013 qe amendon Ligjin nr 9115, date 24.7.2003 "Per trajtimin mjedisor te ujerave te ndotura."	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I plote	24.07.2003	22.09.2003
	Ligji nr. 8102, date 28.3.1996 "Mbi kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimin e ujerave te ndotura"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I pjesshem	28.03.1996	09.05.1996
	Ligji nr. 9915, date 12.05.2008 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr. 8102, date 28.03.1996 per "Kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimin e ujerave te ndotura"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I pjesshem	12.05.2008	28.05.2008
	VKM nr. 177, date 31.03.2005 "Per normat e lejuara te shkarkimeve te lengeta dhe kriteret e zonimit te mjediseve ujore pritese"	Ministria e Mjedisit	I plote	31.03.2005	18.04.2005
	VKM nr. 643 date 14.09.2011 "Per miratimin e strategjise kombetare sektoriale te sherbimeve te furnizimit me uje dhe kanalizimeve"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I plote	14.09.2011	17.10.2011
	VKM nr. 1304 date 11.12.2009 "Per miratimin e modelit te rregullores per furnizimin me uje dhe per kanalizimet"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I pjesshem	11.12.2009	04.02.2010

Direktiva 98/83/KE per cilesine e ujit te pijshem	Ligji nr. 9915, date 12.05.2008 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr. 8102, date 28.03.1996 per "Kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimin e ujerave te ndotura"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I plote	12.05.2008	28.05.2008
	VKM nr. 145, date 26.02.1998 "Per miratimin e rregullores higjeniko-shendetesore per kontrollin e cilesise se ujit te pijshem, projektimin, ndertimin dhe mbikeqyrjen e sistemeve te furnizimit me uje te pijshem"	Ministria e Shendetesise	I pjesshem	12.05.2008	28.05.2008
Direktiva 2006/7/KE per menaxhimin e cilesise se e ujerave te larjes	VKM nr. 835, date 30.11.2011 "Per miratimin e rregullores higjieno-sanitare te pishinave"	Ministria e Shendetesise	I pjesshem	30.11.2011	04.01.2012
	VKM nr. 797, date 29.09.2010 "Per miratimin e rregullores higjieno-sanitare per administrimin e cilesise se ujerave te larjes"	Ministria e Shendetesise	I pjesshem	29.09.2010	11.11.2010
Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga permbytjet	Ligji nr. 9860, date 21.01.2008 qe amendon Ligjin nr. 8518, date 30.7.1999 "Per Ujitjen dhe Kullimin"	Ministria e Bujqesise, Zhvillimit Rural dhe Administrimit te Ujerave	I pjesshem	21.01.2008	13.02.2008
	Ligji nr. 9860, date 21.01.2008 qe amendon Ligjin nr. 8518, date 30.7.1999 "Per Ujitjen dhe Kullimin"	Ministria e Brendshme	I pjesshem	03.12.2004	28.12.2004
	VKM nr. 267 date 07.05.2014 "Per miratimin e listes se substancave prioritare ne mjediset ujore"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	07.05.2014	21.05.2014
Direktiva 2013/39/BE per sa i perket substancave prioritare ne fushen e politikave te ujit	VKM nr. 246 date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	30.04.2014	12.05.2014

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015 – 2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Burimeve Ujore	Ministria e Mjedisit	2016 – 2021	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2016
Marreveshje Dypaleshe per Menaxhimin e Ujorave Nderkufitare me Maqedonine	Ministria e Mjedisit	2017 - 2027	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Marreveshje Dypaleshe per Menaxhimin e Ujorave Nderkufitare me Kosoven	Ministria e Mjedisit	2017 - 2027	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Plani i Menaxhimit te Basenit Ujor Drin-Buna	Ministria e Mjedisit	2017 - 2023	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Plani i Menaxhimit te Basenit Ujor Seman	Ministria e Mjedisit	2017 - 2023	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017

Masat Liqjore te Parashikuara per Periudhen 2015 - 2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perktimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perktimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
AFAT-SHKURTER (2015)							
Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit	Po	VKM "Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe perditimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
	Po	VKM "Per miratimin e tarifave administrative"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
	Po	VKM "Per Programin e Monitorimit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rrezeqeve nga permbytjet	Po	VKM "Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe perditimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
Direktiva 2009/90/KE qe parashtron specifikimet teknike per analizat kimike dhe	Po	VKM "Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015

monitorimin e statusit te ujit		perditesimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore”					
	Jo	VKM “Per miratimin e rregullores per programin e monitorimit sistematik te kushteve te ujerave siperfaqesore e nentokesore, nentokesore dhe zonave te mbrojtura”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
	Jo	VKM “Per Programin e Monitorimit”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
Direktiva 2006/118/KE per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe degradimi	Po	VKM “Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe perditesimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
Direktiva 98/83/KE per cilesine e ujit te pijshem	Po	VKM per “Rregulloren higjeniko-shendetesore per kontrollin e cilesise se ujit te pijshem, projektimin, ndertimin dhe mbikeqyrjen e sistemeve te furnizimit me uje te pijshem”.	Jo	Ministria e Shendetesise	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
AFAT-MESEM (2016 – 2017)							
Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit	Po	VKM “Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permbytjet	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM “Plani i Menaxhimit te	Jo	Ministria e	I pjesshem	Tremujori 1	Tremujori 1

		Basenit te Matit''		Mjedisit		2016	2016
		VKM "Per percaktimin e kushteve te pergjithshme dhe te posacme te licencimit, autorizimit, lejes dhe koncesionit per perdorimin e burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per komisionet e posacme te administrimit te ujerave nderkufitare"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per Miratimin e Planit te Menaxhimit te Basenit te Lumit Drin-Buna"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per Miratimin e Planit te Menaxhimit te Basenit te Lumit Seman"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per miratimin e zonave te vecanta ruajtjeje, per zona te caktuara, basene, pjese basenesh, rrjedha ujore, lumenj"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per vendosjen e kriterëve te objektivave mjedisore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per klasifikimin e ujerave sipas statusit te tyre kimik dhe ekologjik, sasiore dhe kimik"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per shpalljen e zonave te mbrojtura te burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Direktiva 2007/60/KE per	Po	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin	Po	Ministria e	I plote	Tremujori 1	Tremujori 1

vleresimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga permytjet		dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permytjet"		Mjedisit		2016	2016
		VKM "Plani i Menaxhimit te Basenit te Matit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per percaktimin e kushteve te pergjithshme dhe te posacme te licencimit, autorizimit, lejes dhe koncesionit per perdorimin e burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
Direktiva 2009/90/KE qe parashtron specifikimet teknike per analizat kimike dhe monitorimin e statusit te ujit	Jo	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permytjet"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Plani i Menaxhimit te Basenit te Matit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per percaktimin e kushteve te pergjithshme dhe te posacme te licencimit, autorizimit, lejes dhe koncesionit per perdorimin e burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
Direktiva 2006/118/KE per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe	Po	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016

degradimi		menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permytjet''					
		VKM "Plani i Menaxhimit te Basenit te Matit''	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per percaktimin e kushteve te pergjithshme dhe te posacme te licencimit, autorizimit, lejes dhe koncesionit per perdorimin e burimeve ujore''	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
Direktiva 91/271/EKE per trajtimin e ujerave te ndotur urbane	Po	VKM "Per trajtimin e ujerave te perdorura urbane''	Po	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 2 2016	Tremujori 2 2016
		VKM "Per kushtet dhe kriteret per shkarkimet maksimale nga perdoruesit e ujit''	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Direktiva 2008/56/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave mjedisore detare (direktiva per kuadrin e strategjise detare)	Po	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise se Mjedisit Detar''	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2016

MBROJTJA E NATYRES**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Strategjia Ndersektorale e Mjedisit	Ministria e Mjedisit	2007-2013
Strategjia dhe Plani i Veprimit per Biodiversitetin	Ministria e Mjedisit	Miratuar ne vitin 2000

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2009/147/KE Per ruajtjen e shpendeve te eger	Ligji nr. 9587, date 20.7.2006 "Per mbrojtjen e biodiversitetit"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	20.07.2006	24.08.2006
	Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 "Per mbrojtjen e faunes se eger"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	23.10.2008	15.11.2008
	Ligji nr. 10253, date 11.3.2010 "Per gjuetine"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	11.3.2010	28.4.2010
	VKM nr. 546, date 7.7.2010 "Per sezonin e gjuetise ne Republikën e Shqiperise"	Ministria e Mjedisit	I plote	7.7. 2010	19.8.2010
	VKM nr. 547, date 7.7.2010 "Per miratimin e listes se llojeve objekt gjuetie"	Ministria e Mjedisit	I plote	7.7.2010	22.8.2010
	Ligji nr. 68/2014 date 3.7.2014 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 9587, date 20.7.2006,. "Per mbrojtjen e biodiversitetit", te ndryshuar	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	3.7.2014	10.8.2014
Direktiva 92/43/KE Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger	Ligji nr. 9587, date 20.7.2006 "Per mbrojtjen e biodiversitetit"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	20.07.2006	24.08.2006
	Ligji nr. 8906, date 6.6.2002 "Per Zonat e Mbrojtura", i ndryshuar	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	6.6.2002	11.07.2002

	Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 "Per mbrojtjen e faunes se eger"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	23.10.2008	15.11.2008
	Ligji nr. 68/2014 date 3.7.2014 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 9587, date 20.7.2006, "Per mbrojtjen e biodiversitetit", te ndryshuar	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	3.7.2014	10.8.2014
	VKM nr. 866, date 10.12.2014 "Per miratimin e listes se habitateve natyrore, flores, faunes dhe zogjve me interes per komunitetin evropian"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	10.12.2014	24.12.2014
Direktiva 1999/22/EC lidhur me mbajtjen e kafsheve ne kopshtet zoologjike	Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 "Per mbrojtjen e faunes se eger",	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	23.10.2008	15.11.2008
Direktiva 83/129/KE lidhur me importin ne shtetet anetare te lekures se disa llojeve te vegjlish te fokave dhe produkteve te derivuara prej tyre	Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 "Per mbrojtjen e faunes se eger",	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	23.10.2008	23.10.2008

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015 – 2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Strategjia Ndersektoriale e Mjedisit	Ministria e Mjedisit	2015 - 2020	Tremujori 3 2015	Tremujori 3 2015
Strategjia dhe Plani i Veprimit per Biodiversitetin	Ministria e Mjedisit	Rishikimi dhe perditimesi per periudhen 2014-2020	Tremujori 1 2015	Tremujori 1 2015

Masat Liqjore te Parashikuara per Periudhen 2015 – 2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perktimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perktimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
Direktiva 2009/147/KE Per ruajtjen e shpendeve te eger	Po	Ndryshimi i ligjit "Per gjuetine"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2015	Tremujori 2 2015
	Po	Urdher i Ministrit per miratimin e	Jo	Ministria e	I plote	Tremujori 1	Tremujori 1

		listes se shpendeve te mbrojtur		Mjedisit		2016	2016
Direktiva 92/43/KE Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger	Po	Projektligj "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin "Per zonat e mbrojtura" nr. 8906, date 6.6.2002", te amenduar	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2016	Tremujori 3 2016
Direktiva 97/62/KE qe adapton ne progresin teknik dhe shkencor Direktiven 92/43/EEC "Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger	Po	Projektligj "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin "Per zonat e mbrojtura" nr. 8906, date 6.6.2002", te amenduar	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2016	Tremujori 3 2016
Direktiva 1999/22/EC lidhur me mbajtjen e kafsheve ne kopshtet zoologjike	Po	Urdher i Ministrit "Per rregullat e mbajtjes se kafsheve ne Kopshtet Zoologjike"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 3 2016	Tremujori 4 2016

MBROJTJA NGA ZHURMAT**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
n/a	n/a	n/a

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Përafrit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2002/49/KE 2 Per vleresimin dhe administrimin e zhurmave ne mjedis	Ligji nr. 9774, date 12.07.2007 "Per vleresimin dhe menaxhimin e zhurmes ne mjedis"	Ministria e Mjedis	Partial	12.07.2007	29.07.2007
	Udhezim i Perbashket nr. 8, date 27.11.2007 "Per nivelet kufi te zhurmave ne mjedis te caktuara"	Ministria e Mjedis	Partial	27.11.2007	15.11.2007
	Udhezim i Ministrit nr 2, date 07.01.2013 "Per treguesit, menytrat e vleresimit, rregullat dhe kerkesat teknike e metodike per vleresimin e nivelit te zhurmes, si dhe per verifikimin e nderhyrjeve te bera per zgjidhjen dhe permiresimin e gjendjes"	Ministria e Mjedis	I plote	07.01.2013	07.01.2013
	Udhezim i Ministrit nr. 1, date 07.01.2013 "Per kerkesat minimale per hartezimin strategjik te zhurmes"	Ministria e Mjedis	I plote	07.01.2013	07.01.2013
Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollet e pershtatshmerise rrugore per mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre	Udhezimi nr.2, date 11.3.2010 mbi "Kontrollin teknik te mjeteve rrugore"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I plote	26.03.2010	11.03.2010

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015 – 2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

Masat Liqjore te Parashikuara per Periudhen 2015 – 2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perktimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perktimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
<u>AFAT-SHKURTER 2015</u>							
n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
<u>AFAT-MESEM (2016 – 2017)</u>							
Direktiva 2002/49/KE 2 Per vleresimin dhe administrimin e zhurmave ne mjedis	Jo	VKM "Per kriteret, procedurat dhe rregullat per certifikim, pezullimin dhe heqjen e certifikates se ekspertit te zhurmes ne mjedis"	Jo	Ministria e Mjedis	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
	Jo	VKM "Per perberjen dhe organizimin e Komitetit Teknik te Zhurmave (KTZH)"	Jo	Ministria e Mjedis	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017

SHTOJCA 04: Bibliografi dhe Referenca

Draft report of the Albania's Third Communication to UNFCCC. Climate Change Programme, UNDP.

Gjeografia e Shqiperise, Botim i Akademise se Shkencave

Jiri Dusik, Albania - General Methodology on SEA - 1st Draft, June 2012

Kuadri i Investimeve ne Ballkanin Perendimor (KIBP).

Ligj nr. 111, Viti 2012 "Per menaxhimin e integruar te burimeve ujore"

Ligj nr.115/2015 "Per ndarjen administrativo-territoriale ne Republiken e Shqiperise"

Ligj nr.9734, date: 14.05.2007 "Per Turizmin"

Ligji Nr. 11/2015 Per Aderimin e Republikes se Shqiperise ne Marreveshjen Shumpaleshe Ndermjet Vendeve te Europes Juglindore per Zbatimin e Konventes "Per Vleresimin e Ndikimit Mjedisor ne Kontekst Nderkufitar"

Ligji Nr. 12/2015 per disa ndryshime ne ligjin nr.10440, date 07.07.2011 "Per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis"

Ligji nr.73/2015 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr.107/2014 "Per Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit"

Ligji nr.8402 date:10.09.1998 "Per disiplinimin e punimeve te ndertimit"

Ligji nr.8652 date:31.07.2000 "Per organizimin e qeverisjes vendore"

Ligji Nr.8906, date: 06.06.2002 "Per zonat e mbrojtura"

Ligji nr.8927 date: 25.07.2002 "Per prefektin"

Ligji Nr.91/2013, date 28.02.2013 "Per Vleresimin Strategjik Mjedisor"

Ligji nr.9482 "Per legalizimin , urbanizimin dhe integrimin e ndertimeve pa leje, i ndryshuar"

Ligji nr.9780 "Per inspektimin e ndertimit me aktet nenligjore"

Plani i Integruar Ndersektorial i Bregdetit – Dokumenti i Nismes

Plani i Integruar Ndersektorial i Zones Ekonomike Tirane-Durres – Dokumenti i Nismes

Plani i Pergjithshem Kombetar i Territorit – Dokumenti i Nismes

Plani Kombetar per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025

Programi IPA II

Raporti i gjendjes se Mjedisit, 2014

Samiti i Ballkanit Perendimor – rrjeti i korridoreve kyc rajonale te transportit

Shqiperia – Plani Kombetar per Integrimin Evropian

Shqiperia – Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim

Strategjia e Bashkimit Evropian per Rajonin Adriatiko - Jonian (SBERAJ),

Strategjia e Evropes Juglindore 2020 (SEJ 2020)

Strategjia Kombetare Ndersektorale per Bujqesine dhe Zhvillimin Rural 2014-2020

Strategjia Kombetare Ndersektorale per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025

Strategjia Kombetare Ndersektorale per Mjedisin 2015-2020

Strategjia Kombetare Ndersektoriale per Turizmin 2015-2020 (perfshire trashegimine kulturore, artin dhe kulturen)

Strategjia Sektoriale Kombetare per Energjine 2015-2030

Strategjia Sektoriale Kombetare per Transportin 2015-2020

Strategjia Sektoriale Kombetare per Ujesjellesit dhe Kanalizimet 2014-2020

VKM nr. 408, date 13.08.2015 "Per miratimin e Rregullores se Zhvillimit te Territorit"

VKM nr. 510, date 10.06.2015 "Per miratimin e procedurave per transferimin e te drejtave dhe detyrimeve, personelit, aktiveve te trupezuara dhe te patrupezuara, te arkivave dhe cdo dokumentacioni tjetër zyrtar ne njesite e qeverisjes vendore te prekura nga riorganizimi administrativo-territorial"

VKM Nr. 620. date 07.07.2015 "Per miratimin e rregullave, pergjegjesive dhe proceduarve te detajuara per Vleresimin Strategjik Mjedisor ne kontekstin nderkufitar"

VKM nr. 671, date 29.07.2015 "Per miratimin e Rregullores se Planifikimit

VKM Nr.219, date 11.03.2015 "Per percaktimin e rregullave e te procedurave per konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe degjese publike gjate procesit te Vleresimit Strategjik Mjedisor"

VKM Nr.247, date 30.04.2014 "Per percaktimin e rregullave, te kerkesave e te procedurave per informimin dhe perfshirjen e publikut ne vendimmarrjen mjedisore"

VKM Nr.507, date 10.06.2015 "Per miratimin e listes se detajuar te planeve apo programeve me pasoja negative ne mjedis, qe do ti nenshtrohen procesit te Vleresimit Strategjik Mjedisor"

VKM Nr.598, date 01.07.2015 "Per percaktimin e rregullave dhe te procedurave per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedisin nderkufitar"

VKM nr.672, date 29.07.2015 "Per nje ndryshim ne VKM nr.408, date 13.05.2015 "Per miratimin e Rregullores se Zhvillimit te Territorit"

VKM Nr.686, date 29.07.2015 "Per miratimin e rregullave, te pergjegjesive e te afateve per zhvillimin e procedures se Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis (VNM) dhe procedures se transferimit te vendimit e deklarates mjedisore"

VKM Nr.742 date 09.09.2015 "Per funksionimin dhe menaxhimin e regjistrit te shkarkimit e transferimit te ndotesve, miratimin e listes se veprimtarive dhe ndotesve, qe jane subjekt i ketij regjistri, si dhe formularit te deklarimit te te dhenave per shkarkimet dhe transferimin e ndotesve nga operatori"

Direktivat e Bashkimit Evropian

- Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve;
- Direktiva 1999/94/KE ne lidhje me disponueshmerine e informacionit te konsumatorit mbi ekonomine e lendes djegese dhe emetimet e CO₂ ne lidhje me tregtimin e makinave te reja te pasagjereve;
- Direktiva 2000/53/KE Per automjetet ne fund te jetes
- Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit;
- Direktiva 2001/42/KE "Per vleresimin e pasojave ne mjedis te planeve dhe programeve te caktuara";
- Direktiva 2001/43/KE mbi gomate e mjeteve motorike dhe te rimorkiove te tyre si dhe montimi i tyre;
- Direktiva 2001/81/KE mbi Tavanet Kombetare te Shkarkimit per disa ndotes atmosferike;
- Direktiva 2002/49/KE 2 Per vleresimin dhe administrimin e zhurmave ne mjedis.

- Direktiva 2002/96/KE dhe Direktiva 2012/19/EU Per mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike;
- Direktiva 2003/35/KE mbi "Terheqjen e publikut ne vendimmarrje ne hartimin e planeve programeve ne fushen e mjedisit dhe amendimet per pjesemarrjen e publikut dhe aksesin ne drejtesi";
- Direktiva 2003/4/KE mbi te drejten e publikut per te pasur informacion mjedisor;
- Direktiva 2003/87/KE per krijimin e nje skeme te tregtimit te njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit e cila amendon Direktiven e Keshillit 96/61/KE;
- Direktiva 2004/101/KE per krijimin e nje skeme te tregtimit te njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit, ne lidhje me mekanizmat e Protokollit te Kiotos-s;
- Direktiva 2004/35/KE "Mbi pergjegjesine mjedisore, parandalimin dhe riparimin e demeve mbi ambientin";
- Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve te komponimeve organike te avullueshme per shkak te perdorimit te tretesve organik ne disa bojera dhe llaqe te caktuara dhe produkteve per rilyerjen e automjeteve;
- Direktiva 2005/55/KE mbi perafrimin e legjislacionit te Vendeve Anetare ne lidhje me masat qe do te ndermerren kunder shkarkimeve te ndotesve te gazte dhe lendes se ngurte pezull nga motoret me ndezje me kompresion dhe motoret me ndezje pozitive qe djegin gaz natyral apo te lengshem per perdorim ne automjete.
- Direktiva 2006/118/KE per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe degradimi;
- Direktiva 2006/21/KE Per menaxhimin e mbetjeve nga industria nxjerrrese;
- Direktiva 2006/66/KE Per baterite dhe akumulatorete, mbetjet nga baterite dhe akumulatorete;
- Direktiva 2006/7/KE per menaxhimin e cilesise se e ujerave te larjes;
- Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rrezeqeve nga permytjet.
- Direktiva 2008/101/KE e cila amendon Direktiven 2003/87/KE ne menyre qe te perfshije aktivitetet e aviacionit ne skemen e tregtise se njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit;
- Direktiva 2008/50/KE mbi cilesine e ajrit te ambientit dhe per nje ajer me te paster per Evropen;
- Direktiva 2008/56/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave mjedisore detare (direktiva per kuadrin e strategjise detare);
- Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet;
- Direktiva 2009/147/KE Per ruajtjen e shpendeve te eger;
- Direktiva 2009/29/KE e cila amendon Direktiven 2003/87/KE ne menyre qe te permiresoje dhe zgjeroje skemen tregtare te kompensimit te njesive te lejuara te emisioneve te gazeve me efekt serre te Komunitetit;
- Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollin e pershtatshmerise rrugore per mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre.
- Direktiva 2009/90/KE qe parashton specifikimet teknike per analizat kimike dhe monitorimin e statusit te ujit;
- Direktiva 2011/65/EU Per kufizimin e perdorimit te substancave te rrezikshme ne pajisjet elektrike dhe elektronike.
- Direktiva 2012/33 ne lidhje me permbajtjen e sqfurit ne lendet djegese ne transportin detar;
- Direktiva 2013/39/BE per sa i perket substancave prioritare ne fushen e politikave te ujit;
- Direktiva 70/157/EKE mbi perafrimin e legjislacionit te shteteve anetare ne lidhje me nivelin e lejueshem te zhurmës dhe te shkarkimeve nga mjetet motorike;
- Direktiva 83/129/KE lidhur me importin ne shtetet anetare te lekures se disa llojeve te vegjlish te fokave dhe produkteve te derivuara prej tyre;
- Direktiva 86/278/EKE Per mbrojtjen e mjedisit dhe vecanerisht te tokes, kur llumrat e ujerave te ndotura perdoren ne bujqesi;
- Direktiva 91/271/EKE per trajtimin e ujerave te ndotur urbane;

- Direktiva 91/676/KE per mbrojtjen e ujerave nga ndotja e shkaktuar nga nitratet e perdorura ne bujqesi;
- Direktiva 92/43/KE Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger;
- Direktiva 94/62/KE Per Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet;
- Direktiva 97/24/KE mbi disa komponente dhe karakteristika te mjeteve motorike me dy ose tri rrota;
- Direktiva 97/68/KE mbi perafrimin e legjislacionit te Vendeve Anetare ne lidhje me masat qe do te ndermerren kunder shkarkimit te ndotesve te gazte dhe lendes se ngurte pezull nga motoret me djegie te brendshme qe instalohen ne makinerite e levizshme jo rrugore;
- Direktiva 98/83/KE per cilesine e ujit te pijshem;
- Direktiva e Keshillit 85/337/KE "Mbi vleresimin e efekteve te projekteve publike dhe private mbi mjedisin";
- Vendimi i Keshillit 2002/358/KE ne lidhje me miratimin, ne emer te Komunitetit Evropian, te Protokollit te Kiotos te Konventes Kuader te Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike dhe permbushjen e perbashket te angazhimeve ne perputhje me to;
- Vendimi i Komisionit Nr. 2010/2/BE i cili percakton nje liste te sektoreve dhe nensektoreve te cilet mendohet te jene te ekspozuar ndaj nje risku te konsiderueshem te rrjedhjes se karbonit;

Konventat:

- Konventa CITES (1975): Konventa mbi Tregtine Nderkombetare te Specieve te Rrezikuara te Flores dhe Faunes se Eger
- Konventa e Aarhusit (Konventa mbi Te Drejten per Informacion, Pjesemarrjen e Publikut ne Vendim-marrje dhe Te Drejten per t'ju drejtuar Gjykates per Ceshtjet Mjedisore) (1998)
- Konventa e Barcelones (1976); Konventa per Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Zones Bregdetare te Detit Mesdhe
- Konventa e Bernes (1976): Ruajtja e Faunes se Eger dhe Mjedisit Natyror Evropian
- Konventa e Biodiversitetit (Diversiteti Biologjik) (1992)
- Konventa e Bonit (1979); Konventa per Mbrojtjen e Specieve Shteguese te Kafsheve te Egra
- Konventa e Espoos (1991): Konventa per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis ne Kontekst Nderkufitar se bashku me Amendimet dhe Protokollet
- Konventa e Ramsarit per Ligatinat (1971)
- Konventa Kuader e Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike (UNFCCC)
- Konventa Nderkombetare per te Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore
- Konventa per Ruajtjen e Trashegimise Kulturore Nenujore(2001)
- UNESCO Konventa e UNESCO-s per Ruajtjen e Trashegimise Kulturore Jomateriale (2003)